LOVEC

LIST ZA LOV IN KINOLOGIJO

Glasilo
Slovenskega lovskega društva
in Jugoslovenskega kinološkega
saveza

Letnik XX
1933

Uredil
VLADIMIR KAPUS

Ljubljana 1933

Natisnila Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani

LOVSKA ZVEZA SLOVENIJE

KAZALO.

Članki.

Dr. Janko Dernovšek:
Prvi petelin malega Marka . . . 240

D. L. P.:
Poljska tekma ptičarjev 425

Dr. Anton Dolar:
Lov pri starih Grkih 279

Viktor Gornik:
Moj prvi merjasec 214

Gošar:
Selitev srnjakov 274
Kako se vrši prsk pri srnjadi . . 309
Ob koncu leta 1933 405

M. Hafner:
Ob novem letu 1
Politični zajec 45
Lovski grehi 128
O izvrševanju lova in o lovstvu v splošnem 153

M. Hanzlowsky:
Naša lovišča in agrarna reforma . 161

V. jun. in sen., Joža Herfort:
Zakaj prihaja jereb na klic . . . 339

Joža Herfort:
Veli list 388

V. Hlebce:
Lovska pravičnost 243

Dr. Jazon:
Na klic! 412

Jeremija:
Petje in klicanje ruševcev . . . 169

Tone Kappus:
Dropljica 10
Nekaj o kljunačih 197
O risu v Južni Srbiji 269
Skrb za muzeje v Srbiji 345

Vlad. Kapus:
O učinku izstrelkov 55
Koledar 217, 246, 278, 316, 347, 349, 429
Lovska razstava v Mariboru . . . 297
Živalsko življenje v podzemlju . 393

V. Keglovič:
Postolka 311

Miloš Kelih:
Mladi psički v jazbini 247

Inž. Vojko Koprivnik:
Veliki petelin 201

Niko Lenček:
Odstrel srn 334, 381

Dr. I. Lovrenčič:
Pomladna vzgojna tekma ptičarjev 218

A. Mazlu:
Fazan 130, 166, 317

B. Nussdorfer:
Kvaliteta vzmetnega jekla . . . 67
Divji golob, uplenitev, lovopust . 132

D. Obračunč:
O klicanju jerebov 312, 387

P—n:
Kako sem lovil divje prašiče . . 236

C. Poklukar:
Za hrastovo vejico 3

Dr. J. Ponebšek:
O uspehih obročanja Ornitološkega observatorija v Ljubljani 1931, 1932 in prej 313, 390

Inž. E. Puschmann:
Naši varovanški 193

—r:
Opazovanje prirode 276
Zakaj prihaja jereb na klic . . . 308

—s:
Jeleni 12, 48
Jalovke bele vrane 81
Petelini in prvi petelinarji v Poljanski dolini 118
Belke ali snežne putke 155
Določitev starosti pri srnjakih . 229
Iz Notranjskih gozdov 262
Klicanje srnjadi 301

Janko Skale:
Naš lov — bolnik 420

Inž. Sonnbichler:
Zimski zalaz 1932 378

I. Šašelj:
Ornitološki zapiski ob Temenici 1932 102

A. Šavelj:
Divja svinja v kočevskih pragozdih 22, 60, 93, 133

S. Štangel:
Revirni pohod na Uršlji gori . . 344

Dr. I. Tavčar:
Memento zakupnikom lovišč z veledivjadjo 329

Dr. H. Tuma:
O gamsih 215

Z.:
Kako se vrši opazovanje jelenov . 89
Odstrel slabih jelenov in košut . 423

Dr. V. Zalokar:
XIII. kongres bolgarske lovske organizacije »Sokol« v Varni . 365

Dr. grof Zedtwitz:
Lov s fotokamero v planinah . . 85

P. Ž.:
Ocena psov na III. medn. razstavi v Ljubljani 1932 140

* * *
Sv. Hubert 424

Pesmi.

Vlad. Kapus:
Vstajenje 117
V poletnem soncu 261

Za razvedrilo.

Vl. Kapus:
Jerebji lov v boh. planinah . . . 348

Cene Kranjc:
Na Rašici 172
Po očetovih stopinjah 395

A. Mazlu:
Gosti so tu 431

J. Zupanek:
Res, tako je! 69

Smrtna kosa.

Ivan Rihar 175
Dr. M. Pirc 290
Jernej Štern 357
Žovanin Kosler 357
Inž. Hano Luckmann 398
Karol Potočnik 398

Iz lovskega oprtnika.

Navodila za obnovo lovskih kart 1933 34
Navodilo za uporabo »zajcebrana« 35
K zavarovanju sadnega drevja proti zajcu 36
Kožuhovinarski sejmi 38
Gozdni jerebi 38
Živali v slov. pregovorih in rekih 38
XV. dražba kož divjadi 39
Plačevanje članarine 39

Karol Sajovic sedemdesetletnik . 72
Vidre 72
Redek primer albinizma 73
Čigav je plen? 73
Čudna zajčja bolezen 74
Volkovi v srezu Čaber 74
Gams s pristriženimi uhlji . . . 74
Zanimivi pojavi glede gamsovega naraščaja 74
XV. dražba kož divjadi 75
Lovske karte 105
O jerebih 105
Prijatelj živali 108
K članku »lovski naboji« 108
Kožuhovinarski sejem 1933 . . . 108
Medved v zanki 109
Ali vpliva mraz na smodnik . . . 110
Izložba československog lovstva u Pragu 1933 111
Junaški lovski čuvaji 142
Izlet na »Pohorski dom« 142
Spored streljanja ostrostrel. 1933 143
Neprebavljivost špil 143
Bastardi 144
Umetno zadržanje divjih rac v potokih 144
Zahvala 175
Občni zbor »Lovske zadruge« . . 175
Predavanje 175
»Ribarski List« 175
Selilke so čutile, da bo še grdo vreme 176
Prihod selilk 176
Srnjak — tat 176
Srnjaki so dobro prezimili in zgodaj ogulili rogovje 176
Višek surovosti 176
Nekoliko nenavadnih pojavov v živalstvu v letošnji zimi . . . 179
S čim se živi vidra v hribovitem svetu 180
Divji petelin in njegovo oglašanje 180
Razplod zajcev 180
Koliko gnezd si naredi sraka . . 181
Zajec se je zatekel v lisičino . . 181
Trakulja pri srnjadi 181
Lovski izpiti 221
Kdaj poje veliki petelin 221
Jerebi izredno zgodaj izleženi . . 221
Veterinarska razstava 222
Vodnik po Narodnem muzeju . . 222
Zastrupljene srne 223
Medved na Gorenjskem 224
Izvoz divjačine onemogočen . . . 225
Slovensko planinsko društvo . . 251
Umetno gojenje fazanov 251
Namesto ruševca prišel medved . 253
Uničevanje gnezd fazanov . . . 254
Nosni obad 254
Lovske tatvine 255
Lovski dan na Špičniku 256
Pasja nadloga 257
Zopet volkovi 257
Ribarski list 257
Vpliv vremena na jerebje petje . 290
Letošnji zalaz srnjadi 290
Kronika o črni divjadi v Zasavju 291
Velik pojav lastovk v Nov. mestu 292
O udomačeni postolki 293
Predrznost 293
Kako nerada zapusti jerebica gnezdo 293
Ali se jereb koplje v vodi? . . . 324
Dva močna srnjaka 324
Lisica napadla srninega mladiča . 324
Transport trofej 324
Navodilo o urejevanju gozdov . 357
Plačevanje članarine 358
Predavanje za lovce 358
Ali oplodi fazan domačo kokoš . 358
Vpliv vremena na jerebje petje 359
Lisica iskala mladiče 360
Orožje divjih lovcev 361
Bela lastovka 361
Neandertalski lovec 361
Iz Skoplja 399
Komu pripada plen? 400
Jereb prihaja na klic, ker je petelin 401
Nevarna roparica 402
Seznam ocenjenih trofej na razstavi v Mariboru 433
Zavarovanje sadnega drevja pred zajci 434
Opazovanja letošnjega prska in klicanja srnjadi v Kočevju . . 434
Lovska predavanja 435
Priroda 435
17. dražba kož divjadi 435
Domače mačke love ribe 435
Kako obvarujemo smrekove nasade pred jeleni in srnjadjo . 436

Dražba lovišča krajevne občine Moste 436
Septembrska povodenj 436
Reklama? 437
Ali oplodi fazan domačo kokoš . 437
Članarina SPD 437

Iz tujih časopisov.

str. 39, 77, 145, 182

Lovski kotiček.

str. . . . 76, 112, 145, 181, 225, 437

Društvene vesti.

str. 41, 78, 112, 147, 184, 225, 325, 402

Kinološke vesti.

str. 41, 78, 112, 150, 189, 226, 258, 294, 326, 362, 403, 439

M. Hafner:

Ob novem letu.

SLD si je postavilo lepe načrte za svoje delovanje in je te načrte ves čas svojega 25letnega obstanka tudi dosledno izvajalo. Zato je pa tudi doseglo, bodisi v organizatoričnem, bodisi v kulturnem oziru, kar se je pri obstoječih razmerah pač doseči dalo.

In vendar se vprav na današnji dan, ko po stari navadi presojamo preteklost in se obračamo z mnogimi novimi upi v bodočnost, le preveč živo zavedamo, da doseženi uspehi daleč zaostajajo za stavljenimi cilji in niso v pravilnem razmerju z žrtvami duševnih sil in materialnih dobrin odgovornih zastopnikov SLD in vseh pravih lovcev.

In zakaj? Skrb za lovstvo, ki daje v nasprotju z vsemi drugimi narodnogospodarskimi panogami, etičnim, znanstvenim in drugim idealnim kulturnim vrednotam prednost pred gmotnimi koristmi, nam nalaga dolžnost, da se spomnimo na današnji dan vsaj glavnih vzrokov naših neuspehov. Vsaj brez točnega spoznavanja bolezni ni ozdravljenja, brez kritike ni napredka.

Glavni vzrok, da naše lovstvo ni na oni višini kakor lovstvo drugih kulturnih držav, da lovska pravičnost pri nas tako počasi prodira v širše lovske kroge, je pač ta, da SLD ni moglo doseči obligatornega članstva. Da so nasprotovale upravne oblasti našemu tozadevnemu stremljenju, ni čudno. Še od nekdaj stoje na ozkosrčnem stališču, da gre vsako razširjenje delokroga kakega društva na račun njih kompetence. Bilo bi nekaj nezaslišanega, če bi zasebno društvo, četudi le v prvi inštanci odločevalo o tem, kdo sme izvrševati lov. Pa je vendar čisto jasno, da zamorejo edinole lovci pravilno soditi o tem, kdo je vreden, da se mu zaupa izvrševanje lova. Prav tako je jasno, da zamore SLD samo tedaj zagovarjati pred javnostjo pravilno izvrševanje lova, če mu je dana moč, da uveljavlja svoje nazore, navodila in tudi posebno še vse nepisane lovske zakone, na katerih sloni lovska pravičnost, proti vsakemu lovcu. To že zaradi tega, ker lov ni sport, marveč resna znanstvena in kulturna zadeva. Vsaj prvo besedo bi moralo imeti v vseh lovskih zadevah SLD, ozi-

roma zveza lovskih društev, ki bo po novem lovskem zakonu stopila na mesto SLD. Upravne oblasti si pridrže odločujoči vpliv s tem, da izrekajo instančnim potom v važnih zadevah zadnjo besedo.

Neverjetno, a vendar resnično je, da so se celo nekateri lovci upirali uveljavljenju obligatornega članstva. Ta zanimiva ugotovitev nas dovede do drugega glavnega vzroka naših neuspehov, namreč do pomanjkanja društvene discipline. Brez discipline ni društvene moči. Kako pogosto je oznanjalo SLD v preteklem letu v društvenem glasilu in na oficijelnih in slučajnih sestankih, da veljajo za pravične lovce načela, da je dopusten

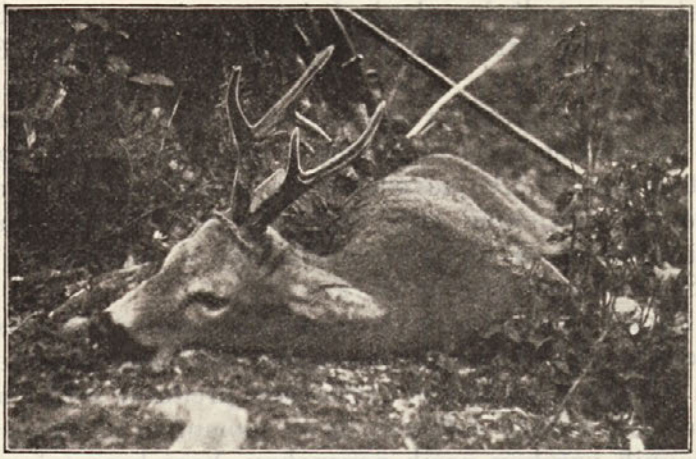

Po rogovju najboljši srnjak, kar je bilo ustreljenih v preteklem letu. Ustrelil ga je g. Loser v Kočevju. Tehtal je izčiščen 20·5 kg.

odstrel parkljaste divjadi le s kroglo, da se srnjad praviloma strelja le na zalazu in na klic, ne pa na brakadah, da so brakade dopustne le izjemoma in le če se na njih uporabljajo braki jazbečarji, da smejo lovski zakupniki vabiti na svoje love le lovce, ki so člani SLD, in še marsikaj drugega, kar naj bi bilo v današnjih dneh merilo za pravičnega lovca. In uspeh? Tako žalostnih brakad kakor v preteklem letu že dolgo nismo doživeli. Srnjad je padala kupoma s šibrami in ne glede na spol in starost. Prisiljena lovska vzdržnost preteklih let si je dala duška z nelovskim mesarjenjem. Več nečlanov kakor pa članov SLD si je zbiralo po naših brakadah dvomljive lavorike. Celo taki primeri niso osamljeni, da lovski zakupnik ni smatral za potrebno, da si nabavi lovsko karto. Med pravičnimi lovci nadomešča disciplino že navadno lovsko tovarištvo. Kjer odreče tovarištvo, mora držati disciplina. Da pa tudi slednja ne odreče,

treba društvu moči — v našem primeru obligatornega članstva — da lahko uspešno uveljavlja svoje nazore.

Tretji vzrok neuspehov na lovsko-kulturnem polju je skrajni materializem, ki, žal, tudi tej idealni narodnogospodarski panogi ni prizanesel. Vedno več je takih lovcev, ki hočejo spraviti odstrel divjačine v sklad z višino lovske zakupnine, tudi če je to v škodo lovišča. Tudi takih lovcev se ne manjka, ki porabljajo zadnje leto zakupne dobe za brezobzirno opustošenje lovišča. Bil bi kulturen greh, če bi smeli taki lovci neovirano izvrševati lov. Takim lovcem ne gre za kulturne vrednote lova, marveč za vse kaj drugega; ali za meso ali za reklamo, ali morda tudi samo za utešenje lovski strasti. Komur je za meso, si ga ceneje lahko nabavi na mesarskih stojnicah, komur je za reklamo, si jo lahko kupi v poljubni množini od naših trgovsko nadahnjenih časopisov, lovsko strast naj pa leči zdravnik, ne pa uboga divjačina. Le kdor upošteva kulturne vrednote lova, ve, da te niso nikdar preplačane.

So gotovo še drugi vzroki, da ne moremo biti povsem zadovoljni z doseženimi uspehi. In kakor je že iz teh kratkih navedb razvidno, tudi ne ležé vsi ti vzroki — recimo obligatorno članstvo — v območju nas lovcev samih. Gotovo pa je največ od nas lovcev samih odvisna bodoča usoda lovstva. Ob dobri volji, zvestem tovarištvu, strogi disciplini in stalnem izobraževanju bomo utrdili v naših vrstah pravi lovski čut in dvignili bodisi narodnogospodarski, bodisi kulturni pomen lovstva, in mi sami bomo s seboj in SLD bo z nami zadovoljno. Če bomo pa združili z drugimi lovskimi dobrimi lastnostmi še nesebično požrtvovalnost, bosta v doglednem času lovska domova v Ljubljani in Mariboru kazala svetu, da se lovci Dravske banovine zavedamo kulturne važnosti lova.

C. Poklukar:

Za hrastovo vejico.

Divji prašiči so prišli čez Kulpo ter se nam obeta njih zaplodítev čez kočevsko in notranje gozdovje, če ne bo s strani zakupnikov lovišč poskrbljeno za primeren odstrel. V bratskem »Lovačko ribarskem vjesniku« 1931 čitamo, da je neki dober Nimrod za Kulpo izpustil tri komade zaradi zaploditve v lovišču, in sicer dve svinji in enega merjasca.

Omejitev divjih prašičev v naših loviščih postaja potrebna tudi zaradi lovskega zakona in škode. Tudi na Hrvatskem je kmetovalec skrajno nerazpoložen proti divjim prašičem in zaradi

njih tudi proti lovcem. Pred kratkim smo videli pri nas, da je že proti divjemu prašiču prav nedolžen zajček dal povod za pretirano gonjo. Če pa govorim o potrebi omejitve divjega prašiča v naših loviščih, s tem ne mislim pobijanja možate veledivjadi s čim bolj oglatimi šibrami ali ob mesečini v koruzi kakorkoli. Lovska pravica gre namreč tudi divjemu prašiču in ta pravica je krogla v pleče.

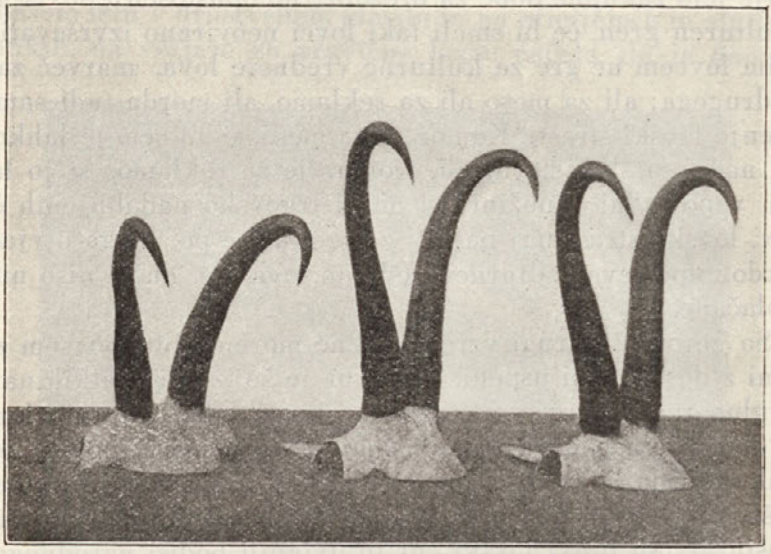

Roglji iz zbirke g. R. Zupana. Od leve na desno: I starost 10 let, višina 14·5, dolžina 21·8, obseg 8·7, razkr. 11·4 cm. II star. 13 let, viš. 18·5, dolž. 26, obs. 9·3, razkr. 14 cm. III star. 7 let, viš. 16·5, dolž. 23·5, obs. 9·1, razkr. 11·2 cm. Iz zanimive primerjave vidimo, kako malo vpliva starost na moč rogljev.

Največ in najbolje se lovi ta veledivjad v pogonu, dobro pa je tudi, če jo počakamo, ko gre v rednem, za vsako divjad merodajnem času na pašo, ker se prav dobro drži svoje steze. V pogonu se premika ali prav hitro, postaja in vetri, ali pa se v čredi kos za kosom prikrade v zatišje. Strasten lovec jo seveda zaleze v svežem snegu, v goščavi na ležišču. Vendar je po pripovedovanju izkušenih lovcev ta način lova dokaj problematičen. Iz svoje izkušnje pa lahko potrdim, da smo po snežni sledi nekajkrat prišli vsaj do praznih ležišč. Kapitalen merjasec samotari, razen med bukanjem, svinje z mladiči ali pomladanci se pa radi drže skupaj. Znan mi je primer, ko je hodil merjasec par mesečnih noči februarja zaporedoma vasovat k domači svinji, ki mu je prihajala od svojega doma nekaj sto korakov nasproti, ker si on ni upal v bližino sicer samotne hiše. Lovec, ki ga je bil o tej prepovedani ljubezni obvestil posestnik, ki je vse opazoval, je prišel, toda

šiber si ni upal spustiti, ker na mejdanu ni imel nobenega drevesa za primer merjaščevega napada, ki bi bil seveda neizbežen ob danih — šibrah. Križanci, povrženi od domače svinje, ne prežive mladostne dobe, dočim izgleda, da so oni od divjih mater trdnejši.

Z ozirom na znano dejstvo, da divji prašiči rijejo že par let sem tudi pri nas, ne bo brez zanimanja, če povem zgodbo o svoji lepi merjaščevi trofeji, pridobljeni na hrvatskem Posavju. Njen nosilec je tehtal v spomladanskem postu in po prestanem bukanju še zmerom 140 kg. Jeseni je moral imeti najmanj 200 kg. Po ustnem izročilu prebivajo tam merjasci, težki do 300 kg. Pri tistem lovu smo mogli ugotoviti, da svinjad ni v toliki meri nomad, kakor trdijo nekateri. Saj smo iztirali istega merjasca skoraj pri petih, zaporednih lovih vedno iz enega zatišja, dokler ni padel končno pri petem pogonu. Res pa je, da ima merjaščeva družina svoj dom tam, kjer ima absoluten mir, goščavo in žirovje, v bližini pa koruzna ali krompirjeva polja. Njena hiša nima oken, pravi preprosti mož, divji prašič ne kultivira, trdi šolani lovec. Torej ugotavljata vsak po svoje eno in isto. Vendar ni pravila brez izjeme in taka izjema se je pripetila tudi pri nas. Merjasec jo je ubral ob belem dnevu — bilo je ravno poldan — iz goščave na plan ter jo sekal kar čez njive proti onstran ležečim gozdovom, čeprav bi bil lahko šel po skriti, temni poti skozi gozd.

Vse to je bilo po naključju usode leta 1931., ko sem prišel v hrvatsko Posavje ob vznožju onih hribov, ki se vlečejo od Psunjskih gora proti Moslavačkim planinam. Kmalu po prihodu tja sem se namreč že mogel odzvati vabilu na lov na divje prašiče, kar je pomenilo mnogo veselja zame zaradi strela s kroglo. Razen tega pa me je vlekla radovednost.

Nekega zimskega jutra je kljub lepi starosti počakal znani starosta hrvatskih lovcev, preprijazni višji inšpektor v p. gospod Dojković iz Brestače pri Novski z dvovprežno »telego« na predsednika našega kluba in na mojo malenkost. Naj mi oprosti, ako mu nazivam njegovo krajevno običajno, nad vse pripravno in udobno vozilo s tem prikladnim ruskim nazivom. Po polurni vožnji smo izstopili v debelo blato pod vasjo Paklenica, kjer je čakalo še nekaj lovcev in štirje gonjači, oboroženi samo s sekiricami. Ti ljudje znajo rabiti sekirice tudi v metu tako priročno, da sem se ob njih živo spominjal na Karl Mayeve tomahavke. Videl sem že srne in celo lisico, ubite od gozdnih delavcev s takimi sekiricami. Na lov smo pripeljali s seboj dva španjela, ki sta se kljub lepi rejenosti izkazala tudi pri gonji na prašiče za izvrstno uporabna psa. Sicer pa ni bilo drugih psov. Zlasti predsednikov Boj, ki je še vsak pot prišel na prašiče, jih je prav po pravilih na-

ganjal in naznanjal veselo najdbo s posebnim, nenavadnim glasom, tako da smo vsi vedeli, kaj ima. Skrivnostna gonja se je premikala prav počasi, s presledki in sunkoma, ter se večkrat spreminjala v mile pasje prošnje. Zasačeni prašič se je ustavljal nadlegovalcu, ki mu pa ni hotel preblizu ter je rajši odskakoval, kadar je videl nereščev afront. V ostalem pa smo imeli že pred začetkom lova ugotovljenega močnega merjasca. Lovska diagnoza je bila visoko pozitivna.

V dneh prvih pohodov za velikim samotarjem hrastovega gaja je bila narava pokrita s tankim snegom, iz katerega je štrlelo suho vejevje in grmičevje. Mlade hrastove šume, izgubljajoče se v skoraj neprodirne goščave, prepletene z robidovjem in trnuljo, so kazale od daleč rjavo odejo, velo listje, ki kljub jari pomladi ni moglo z drevesa, menda kot potomstvo vedno zelenega hrasta. V eni takih goščav je podnevi stalno ležal merjasec. Gonjači so hoteli vedeti celo za suho, votlo bukev v sedlu hriba, kjer da je imel kar naročeno ležišče.

Moralo je biti že okrog poldneva, ko je v dolini pod menoj zalajal Boj ter parkrat proseče zacvilil. Po akutnem pričakovanju me je kar stresla neka mrzlica; saj nisem niti prav vedel, kako bi trdoživi ščetinar sprejel moj malokalibrski pozdrav. Nehote sem pogledal navzgor na vejo, ki mi jo je za primer stiske ponujal mogočni hrast. Domišljal sem si tudi, da bo svinja prišla naravnost name, ker je gozdno sedlo tvorilo stalen prehod za vso divjačino ter je na tistem kraju padlo že več kapitalnih. Moj desni sosed je stal ob robu gozda v robidovju ter imel razgled čez široke njive, ki so ležale po rebri proti porastlemu vrhu. Kar poči pri njem strel. Strelu je sledil krik, da je »lopov ušel«. Izvedel sem, da je bil ta »lopov« merjasec, kar me je napotilo, da sem šel takoj pomagat iskat nastrel. Tam pa ni bilo najti ničesar razen velikih svežih stopinj čez mehko njivo, oddaljenih 300 do 400 korakov od sosedovega stojišča. Ko sem še zvedel, da je bil merjasec podoben »omarici«, torej nekako oglatih form, sva odšla prav neutolažena k družbi, ki se je medtem že zbrala na levem krilu. Potolažila nas je mirna beseda našega vodje, da dobimo merjasca prihodnjič, če mu bomo dali nekaj časa mir.

Nato smo res za par tednov izpustili ta del lovišča iz pogonov. In ko smo šli drugič v tisti kraj, smo šli čileje in s še bolj rožnatimi nadami kakor prvič. Kljub vsem pravilom pa smo pustili nekaj dobrih prelazov v gozdu nezasedenih in v prvi vrsti zastavili njive, ki jih je zadnjič neresec križal. Izvršena je bila zasedba v trikotu, v katerem sem se nahajal na najvišji točki, zadaj prav pod robom hriba, kakor nekaka rezerva.

Imel sem lep razgled čez rob gozda, odkoder bi moral prhniti kračman, če bi ponovil svojo pot. Z visoke perspektive sem imel pod seboj na očeh tudi dva lovska druga, ki sta bila v grmičju ob njivi. Ko je prišel pogon v pravi tempo, je vršalo navkreber nekaj zajcev mimo nas, končno pa sem le zaslišal znani javk zvestega Boja. Po močnem lomastenju in šumu smo pričakovali, da mora priti vsak čas težka svinjad na odprto polje. Pa je ni ven. Razburjenost je povsod dosegala višek. Pes pa je venomer lajal in cvilil prav ob robu gozda, odkoder se nikakor ni nič premeknilo. Kaj se je vendar godilo? Že sem razločil gonjače, ki so

V luži.

bodrili pse. Nepozabni trenutki skrajne napetosti so minevali, tedaj pa se meni nič tebi nič v največji tišini izvali neka velika, temno zamazana klada na njivo in jo briše čez plan s stopajočim tempom tik mimo soseda. Gori na moje stojišče se je slišalo hropenje merjasca. In vendar je prišlo vse tako pričarano in zopet tako predrzno, da najbližji ni mogel videti merjasca. No, kar tako se pa ne gremo, sta si čez hipec mislila tovariša spodaj in začela »brzo paljbo« za odhajajočim. Vendar zastonj, merjasec je menda imel železen ščit. Bil je tudi vsekakor dobro poučen o naši lovski geometriji, ker nikakor ni hotel v nastavljeni trikot, temveč je prav nemoteno galopiral vzdolž njiv po dolini. Tako nam je ušel drugič v nepristopni gozdni jarek za nami. Jaz pa sem bil zelo hvaležen Diani, da mi je pokazala tako lepo sliko.

Seveda, že po par tednih nas je zopet videla ona reber. Po polju je ležal mehak in kopneč spomladanski sneg, na hrastovem

stebličju je viselo velorjavo listje. Zasedli smo dol in breg nad goščavo. Njive, koder je uhajal merjasec, je pustil vodja nezasedene, češ, da po tolikih neprilikah ne bo več ubral prejšnje poti. Kot prijatelj lepega razgleda sem poprosil vodjo lova, da me vendar postavi tja ven. Rade volje mi je bilo ustreženo in tako sem že dve uri držal omenjeno stojišče, ne da bi slišal ali videl najmanjši dogodek iz pogona. Iznenada pa me je prebudil oster jek dubletke iz risanice. Uganil sem takoj, da je streljal višji inšpektor Dojković, ki je na ta lov nosil dosledno le dvocevko risanico velikega kalibra. Ker je bila parkljasta divjačina že zaprta ter na medveda ali volka tam ni bilo računati, dalje spričo znanega ponašanja lisice, da jo že pri prvem nemiru ubere ven iz pogona, je mogel biti streljan le kos črne divjadi in tako je tudi bilo. V tem je namreč dospel do mene indijanski krik gonjačev, znak, da iskano tudi leži. Pospravil sem puško in se obrnil navkreber proti gostemu trničju, skozi katero vodi komaj prehodna steza, do tovarišev. Toda, grom in strela! V trnju na belem snegu je stalo drzno in nepremično, kakor kip Bartolomea Coleoni v Benetkah, nekaj čisto črnega, kar se mi je naslednji mah izoblikovalo v precizne konture divjega prašiča. Razmišljal je, kam bi, ali pa pričakoval nekaj zaostalega. Zavedel sem se, ali — prepozno. Ko je z ramena smuknila puška, se je črni lik v gostem trnju že premikal. Moj preuranjeni strel pa hazardira le še v negotove in domnevane obrise. Končno sem našel sled krogle, par korakov od prašičje sledi. Naj le povem to sramoto svojega prvega strela na črno divjad, ker oprati sem jo moral drugič in jo tudi opral par tednov pozneje. Kako je pa ta kos mogel tako tiho in neopaženo priti meni za hrbet v najgosteje prepleteno grmovje, mi je še danes uganka. Neprijetno vznemirjen sem odšel v gozd k tovarišem ter jih našel ob veselem ognju, v živahnem razgovoru, poleg njih pa je ležala že od daleč vidna, črna ščetinasta žival. Svinja pomladanka, ki je iz največjega bega padla viš. inšpektorju Dojkoviću na kakih 25 korakov, kamor mu je pridrvela v družbi še dveh kosov, ki sta pa srečno odpuhala. Eden od teh je gotovo odskočil proti meni ter bil, kakor rečeno, neslavno streljan, medtem ko je pričakoval padlo tovarišico. Padla pomladanka je imela čista 80 kg. Onega starega merjasca pa tedaj ni bilo. Ali se je kje zamudil na zapozneli želodovi pojedini, ali pa sta mu strah in opreznost pred našim periodičnim vznemirjanjem končno upognila kolena. Tudi slediti ga ni bilo nikoder.

Pri četrtem lovu v tem kraju ni bilo na spregled niti starcev niti pomladancev in morali smo se zadovoljiti s historijami o velikih in nevarnih neresčih ob živahno prasketajočem ognju.

Ko smo se pa vztrajni, kakor smo bili, petič napotili tja v tisto ilovnato goro, je bil že veliki ponedeljek in pomlad je poigravala v velem listju. Postavili smo se po gozdu, le meni se je izpolnila tiha želja, da sem zopet ždel za suhim panjem, vrh njiv, prav na izhojeni stezi črne divjadi, katere sled se je sveže poznala še od zadnje noči. Teh stopinj nisem pozabil pogledati nobenkrat, in prav je bilo tako. Mislil sem si, če pride danes tod, mora pasti, da ga le pustim dovolj na plano. Če ga ne podere prva, ga mora druga krogla, pa naj si bo na begu sem ali tja, v navalu ali odmiku. Glavno, da pride in da imam na vse strani prosto polje za strel. S svojo manliher-šenaverico sem imel res kolosalno operacijsko polje in s tem tudi neko trdno zavest, da bo nekaj.

Medtem ko sem v duhu klical merjasca na korajžo, se je že vzdignilo opoldansko solnce, toda merjasca ni bilo odnikoder. Potegnil sem zadnje požirke moslavine ter čakal na znak za odhod s stojišča. Tedaj pa zacvili Boj ob robu gozda in to tam, kjer ni bilo čutiti gonjačev, menda nekaj nad tri sto korakov v dolini pod menoj. Puška je morala hipno dol, jaz pa nazaj za suhi štor. Ali že ni bilo več časa misliti: brez priprav je iz gozda skočil na njivo tisti temnoumazani merjasec z ogromno glavo in okli, ki smo ga bili že tod videli na njegovem komodnem in na videz prezirljivem begu. Nemir me je zapustil tisti mah ob zavesti: imam te, sedaj ali nikoli! Neresec se je zasukal navzgor ter začel puhati v velikanskem galopu po svoji nočni stezi, naravnost name. Pravijo, da ga ni dobro čakati baš na njegovi stezi, ker da je tam nevaren. Toda jaz sem že pričakoval in žival s pošastno glavo je hropela in drvela vedno bliže. Zakaj je pač Albreht Dürer vzel divjemu merjascu njegovo silno glavo ter jo dal svojemu fantastičnemu vragu na znani sliki? Menda ga je tako videl in čutil, da gre za res, saj mu je o tem pričal tudi od ščetin sršeči greben in debeli, vzdignjeni rep. Zato gotovo tudi lovcu ni zadostovala krogla v puški, ampak je hotel imeti še oster lovski nož, kadar je šel za hrastovo vejico.

Nevidni jaz mi je zapovedal dvig puške. Že sem videl center valoveče ovalne mase v križu daljnogleda in že je sledil pok. Pritisniti na ohlapni ježiček puške, mi je bilo dejanje podzavesti. Žival se je v udaru puške vrgla v silnem skoku kvišku in padla nazaj, navzdol po njivi... Ko sem odstavil puško, je ležala kakih 180 korakov pod menoj, težko prhajoč in kopajoč na vse strani ter se vrtila. Tako nekako kakor vešča, ki so jo otroci nabodli živo na iglo.

Od dogodivšega trenutka nisem mogel najti duševnega prehoda in razburjenost je rastla od trenutka do trenutka. Končno

sem vendar repetiral in stekel navzdol s pripravljenim drugim strelom. Že kakih deset korakov nad žrtvijo pa sem opazil po zemlji belo črto možganov, le malo pordečelih od krvi. Nekoliko niže pa je ležal možati neresec in si v boju s smrtjo kopal zadnjo postelj. Hropenje in besno kopanje žrtve kar ni hotelo nehati. Šele po preteku več minut je ležal merjasec v zadnjih drhtljajih, v ped globoki jami, ki si jo je izkopal na mehki njivi, poslavljajoč se nezavestno od sveta.

Zavest učinka, ko vidiš ležati tako močno in trdno grajeno divjad pred seboj, podrto od svoje krogle, je nepopisna, trenutek nepozaben. S tovariši smo brez besed postali, ko smo se v širokem krogu zbrali okoli končanega merjasca, vse dotlej, dokler si ga po poslednjem izdihu in izbruhu gostih umazanih pen iz rilca ni upal zgrabiti pod repom majhen psič ter ga zastonj robkal nazaj. Boj ljubosumnih psov nas je prebudil iz zamišljenega trenutka. Tedaj pa sem na tratici pod nastrelom prejel suho hrastovo vejico, pomočeno v svežo merjaščevo kri.

Tone Kappus:

Dropljica.

V seznamu »Vretenčarji Slovenije«, ki ga je izdalo rajnko, blagopokojno društvo Zoo v Ljubljani, je pod št. 279 Mala droplja (Otis tetrax, Zwergtrappe). Tu doli v Južni Srbiji ji pravijo droplica, prskač, drskač in divlja čurka. Divlja čurka velja tudi za veliko dropljo. Ker pa poseča ta samo v zimskih mesecih južnosrbske ravnine, dočim je mala droplja stalna, velja to ime v glavnem pač samo za njo. Vsak količkaj izobražen lovec ve, da v Evropi ni divjih puranov, kolikor jih niso zaplodili v svojih revirjih ambiciozni in petični lovski gospodje, in je torej ime »divlja čurka« za dropljico zgrešeno, saj ta niti ne spada med kokoši, ampak med ptice dolgokrake (Stelzvögel). Kmetiču, ki je dropljico nazval za »divljo čurko«, se pa to ne more zameriti, saj ima na pogled res nekaj sličnosti s puranom, posebno še samec, ko se ob času rastitve šopiri in napihuje pred nežnim spolom.

Da li spada med vretenčarje Slovenije, ne vem, do sedaj mi vsaj ni znano, da bi bila v Sloveniji ujeta ali uplenjena dropljica. Gotovo je pri nas zelo redka.

V podrobnejše opisovanje dropljice se ne bom spuščal. Vzemite v roko Brehma ali kak drug tak spis in ga prečitajte. Naj povem, da se po velikosti približuje doraslemu domačemu petelinu ali okoli pol leta stari domači goski, kateri je podobna tudi po

obliki trupla. Barva je v glavnem na hrbtu pepelasta s temnimi lisami, na prsih pa bela. Let je podoben letu divjih gosi.

Oblika dropljice je simpatična, vsi njeni deli, noge, truplo, vrat, peroti in glava so lepo proporcionalno razviti in mišičasti. Pri pogledu na dropljice se spomnim naših rdečeličnih, dobro razvitih, srednje velikih kmečkih deklet — zdravih punc. Niso elegantne, toda simpatične. Naj se mi oprosti ta čudni primer — tako se mi pač zdi.

Mnogo je dropljic po vseh južnosrbskih ravninah, ki imajo več ali manj pustinjski značaj. Skrivališča so jim koruzišča, žitna polja ali suha bičevja. Tu so jim tudi gnezdišča, v katera znesejo samice maja ali začetkom junija dvoje ali troje jajec zelenkaste

barve. Na Ovčjem polju pri naselbini Nova Batanja sem videl leta 1927., konec meseca junija, samico s tremi mladiči, ki so bili po perju malo, po barvi pa zelo slični jerebičjim piščančkom. Kakor kafra so izginili, a stara je odletela. V zoološkem vrtu v Skoplju so nekolikokrat poskušali odgojiti mlade dropljice, toda ostalo je do sedaj le pri poizkusih.

Dropljice so zelo plahe. Težko se jim približaš na strelno razdaljo. Navadno se vzdignejo že na 200 in več korakov in odlete po nekoliko kilometrov daleč. Najlaže jih je loviti avgusta, ob opoldanski vročini, od 11 do 3 popoldne, ko po povratku s paše počivajo v koruzi; pa tudi tu moraš biti zelo oprezen in tih. Pes, če je še tako dobro dresiran, navadno samo kvari lov. Najbolje je, da jih loviš brez psa. Na pašah v detelji ali mladem žitu jih je skoraj nemogoče zalesti. Prežiš na dropljice lahko tudi v zasedi, ali ker se ne drže istih pasišč, temveč jih rade menjavajo, je preža zelo problematična.

Kolikokrat sem jih zalezoval ves dan na polju okoli Dušanovca in Ajvatovca (10 do 14 km južno od Skoplja). Bile so v jatah po 50 in več kosov. Z muko sem jih zalezel včasi na 150

do 200 korakov in streljal s kroglo. Ko sem se zvečer vračal s kolesom v Skoplje, upehan in ožgan od poletnega solnca, sem bil zadovoljen, če so mi dve ali tri visele na oprtniku.

Prav ta naporni lov mi je napravil dropljice ljube in podžgal mojo lovsko strast. Lovski tovariši so me odvračali, češ: lov na dropljice je nesmisel, je naporen in da imajo dropljice slabo divjačino. Toda nisem in jih ne bom poslušal! Sicer je pa tudi njihova divjačina prav dobra.

—s:

Jeleni.

(Ob priliki službenega jubileja direktorja ing. F. Sonnbichlerja, našega strokovnjaka za jelenje rogovje.)

I.

V naši gornji, močno obokani veži stoji stara omara iz dobe Marije Terezije. Nad omaro visi jelenovo rogovje, ob omari pa nekaj srnjakovega rogovja. Vse to visi na istem kraju, kakor je viselo pred štiridesetimi in bržčas še več leti. Za srnjakovo rogovje se nismo posebno brigali, saj je skoraj vsako leto oče ustrelil kakšnega rogača in smo imeli priliko videti tisto divjad, ki nosi tako rogovje. Nam se je zdelo posebno imenitno rogovje jelena, čeprav sem pozneje, ko sem imel priliko videti močna jelenja rogovja, uvidel, da je naše rogovje nosil mlad jelen, ki je bil star komaj tri leta.

Oče nam je večkrat pravil, da je ustrelil jelena rajni Rožman iz Kolnice leta 1876. v velikem plazu poleg »Častitljive jame«. Streljal je s tisto puško, s katero je ustrelil pred davnim časom dezerter Frgelca »bohinjsko kačo«, ki je jedla ovce in imela tako veliko glavo, kakor kakšno tele. Puška je tehtala 7 funtov in bila prinešena iz daljnih krajev. Vse to, posebno pa, ker smo vedno slišali, da je bil Rožman v zvezi z rojenicami in je znal baje tudi »coprati«, je naredilo rogovje še bolj imenitno. Stari ljudje pravijo, da je bila takrat, ko je Rožman pripeljal jelena, pokonci vsa vas. Bržčas je prišel jelen s Koroškega.

Na sliki smo otroci videli jelena pri stricu v Kropi. Slika je predstavljala divje lovce z ustreljenim jelenom. Eden od njih je stal za debelo bukvijo in pazil, da bi se ne približal logar. Kadarkoli smo prišli k stricu, vedno smo obstali sredi hiše in strmeli v sliko.

Ko smo nekoliko odrastli, nam je pravil o jelenih stari Tomaževec z Mišač, ki tudi že precej let »podpira zemljo z nosom«. To frazo sem slišal vprav iz njegovih ust in zato upam, da se ne

bo zbudil iz večnega spanja, ki ga mirno spi že kakih dvajset let v večnih loviščih, četudi to ponavljam.

Tomaževec je pripovedoval, da jih je videl v Dolgi njivi pri baronu, kamor je gonil živino v planino. Rekel je, da so veliki kakor junice in da imajo ogromno rogovje. S strahom smo poslušali, ko je pravil Tomaževčev ata, da je bil neki hud jelen nabodel na roge »borštnarja« in ga strašno razmesaril. Koliko je resnice na tem pripovedovanju, nisem mogel ugotoviti. Bržčas ni bilo tako hudo! Toda, ker so pravili, da so medvedje in volkovi trgali ljudi, zakaj pa bi še jelen, ki ima tako veliko rogovje, ne storil kakšne krvoločnosti. Zakaj pa ima rogovje, če ne za to, da nabada! In tudi premalo imeniten bi bil lov, če bi se jelen ne postavljal proti človeku. Ko sem čez nekaj let videl v Podnartu na postaji starega gospoda Julija barona Borna, lastnika jelenov na Dolgi njivi, sem se posebno spoštljivo odkril, čeprav me ni poznal stari gospod.

Ko sem še bolj na skrivnem smodil po vevericah in tu pa tam posvetil celo kakšnemu zajcu, sem tudi že rad pregledoval nemški lovski časopis »Weidmannsheil«. Najbolj so mi ugajali gamsi in pa mogočni jeleni. Trudil sem se, mnogo bolj kakor v šoli, da sem zbral skupaj vse svoje znanje nemščine in ugotovil vsaj približno, kaj se piše o gamsih in jelenjadi. Zelo sem se veselil nekoč lova v Kokri, kjer sem imel tudi priliko ustreliti precej zanikarnega, zaostalega jelena. Bil pa sem zadovoljen že s tem. Imel sem priliko se vživeti na podlagi planin in gozdov, kjer prebiva jelenjad, v lov na jelena. Prihodnje leto pa sem celo slišal v Kokri rukanje jelenov.

Vedno sem si mislil, kako lepo bi se prilegalo v mojo lovsko sobo med rogovje srnjakov in roglje gamsov poleg glave divjega prašiča rogovje jelena, ki bi ga bil ustrelil sam, in kako bi tako doživetje, kronano s trofejo, napolnilo mojo lovsko plat življenja.

II.

Ustrelil sem bil že precej srnjakov in skoraj nič manj gamsov; srečala sva se bila celo z medvedom, in sicer v Mali gori pri Ribnici, toda jelena pa le ni hotelo biti. Nu, pa kje neki naj bi ga bil videl, saj so vendar sejani tako redko; v kraje, kjer so, pa ima človek le redkokdaj dostop.

Pretekle jeseni me je povabil g. dr. baron Karel Born, naj ga obiščem in si lahko s puško oborožen ogledam njegov obsežni košutnjak. Bil sem tega vabila zelo vesel. Zadovoljen sem bil, da si lahko ogledam ta kraj in morda ustrelim kakšno res za odstrel

potrebno košuto. — Morda mi dovolijo odstreliti celo kakšnega slabiča jelena.

Ker je bilo jeseni zelo neugodno vreme, mi je rekel direktor Bornovih posestev in duša lovišča, g. ing. Sonnbichler, naj pridem če mogoče ob lepem vremenu, da si bom lahko ogledal vse lovišče, toda na vsak način prej, preden se bodo napotili jeleni

Naš sotrudnik direktor ing. F. Sonnbichler, ki ima največje zasluge za bogastvo dr. baron Bornovih lovišč, je praznoval 3. januarja 40letnico neumornega dela na vzornem veleposestvu.

h krmiščem. Z g. direktorjem sva se pomenkovala o jelenih in o lovcih in pri razhodu mi je naročil, da naj ga obvestim pred prihodom.

Težko sem čakal primernega vremena in ga končno le pričakal. Lep novembrski dan je bil, ko sem se peljal v avtomobilu iz Tržiča po napeti cesti proti Sv. Katarini. Poznal sem dosihdob ne samo vso Gorenjsko, nego skoraj vso Slovenijo, toda tega tihega, lepega kota pa še ne.

Avtomobil je drčal po dobro vzdrževani cesti skozi sotesko. Pod cesto, ki se vije kakor kača, šumi Tržiška Bistrica, med pečinami, na katerih ledjih čepe mlini in žage kmetov od Sv. Kata-

rine. Soteska, v kateri je cesta vdelana na več mestih v živo skalo, je dolga kakih 6 km. Nad cesto pa se dvigajo stolpi, zgrajeni iz mogočnih pečin.

Ko se je privil avtomobil po serpentinah iz pečin, smo bili že v mirni planinski dolini. Ta dolina, ki je dolga kakih 8 km, se dviga polagoma od 700—900 m nadmorske višine in je ločena popolnoma od ostalega sveta. Okoli in okoli je obdana od 1000 do 1200 m visokega, s temnim lesovjem porastlega hribovja, v katerega ozadju, in sicer na vzhodu, leži vzleknjen dolgi hrbet Košute. Goli greben sega do 2000 m. Takoj pri vhodu je dolina še precej široka. Na zložni plani se nahajajo stanovanjske hiše Bornovega osebja, gospodarska poslopja in elektrarna. V ozadju pa leži na nekoliko vzvišeni točki, na majhnem gričku krasen gradič. Vhod v grad je moderniziran. Težka železna grajska vrata nadomeščajo močna steklena.

O notranjosti zgradbe naj zadostuje, če rečem: Spodaj, v pritličju sta poleg lepih pisarn tudi delavnici gospodarja in njegovega glavnega pomočnika g. ravnatelja. V nadstropjih, v velikih dvoranah, v jedilnici, v knjižnici, v sprejemnici, povsod, kamor prideš, pa je sama umetnost, pravi muzej najlepših umetnin. Gospodarji gradu so, kakor se vidi, vedno dobro podpirali umetnike slikarje in kiparje. Največ zanimivosti pa se gotovo nudi lovcu in vernemu opazovalcu prirode. Po velikih hodnikih v pritličju, v prvem in drugem nadstropju, deloma tudi po sobah, je razvrščeno rogovje jelenov, srnjakov in pa roglji gamsov. Pri teh zbirkah bi imel točni opazovalec zabavo za več dni, če bi si hotel vse to primerno ogledati. Poleg rogovja izredno močnih alpskih jelenov, ki smo ga imeli priliko videti na naših lovskih razstavah, je nebroj različno okrnjenega in zakrnjenega rogovja, kjer se čitajo razne zanimive šale in tudi tragedije prirode.

V tem gradiču, kjer prebiva g. dr. Born z družinico, sem prenočil. Sedel sem precej dolgo zvečer v sobi komodno zleknjen v fotelju. Porajale so se mi najrazličnejše misli. »Časi se spreminjajo! Kako je bilo nekoč, kako je bilo 100 let kesneje, kako je danes, kako bo? Svet ustvarja — svet razdira. Vrednost za svet ima pa vendar le samo to, kar je lepo. Lepo je in ostane, dokler zaradi tega ne trpi družba. Lepota je prav za prav za vse, ki so je vredni. Največja nesreča za lepoto in za ves svet pa je zavist!« — Gledal sem na steni viseče slike jelenov. Kako so slikali to izredno lepo delo stvarstva pred tri sto leti, kako kesneje, kako danes. Bilo je sicer vedno isto bitje. Vse slike so delali umetniki, toda kako je izražal eden svoje občutke pri pogledu na jelena, kako

zopet drugi, kako tretji. Drugačnega je videl jelena človek, ki je streljal s puščico, kakor pa vitez, ki ga je spremljala tolpa dolgonogih psov. — Drugače občutijo lov in jelene slikarji in kiparji lovci, kakor pa tisti umetnjak, ki je ustvaril jelena nad vrati hotela »Pri jelenu« v Kranju, ki je stiliziral za lepo divjad koštruna z dolgo volno in mu nasadil na glavo čudno zvito rogovje. — Zaspal sem precej kesno. Zbudilo me je trkanje sluge, ki mi je sporočil, da se že zori.

III.

Lepo, jasno jutro je bilo in še precej toplo kljub temu, da je bil že 25. november. Pred gradom, kjer sem čakal na gozdno električno železnico, je počival vrt. Od slane poparjene jesenske cvetice so žalovale v črnih gredah, ob katerih so se vile bele z drobnim peskom posute steze, kar je dalo posebno gosposko lice okolici. Vladala je že tukaj sveta tišina. Prekinilo jo je škripanje železnih vozičkov, ki jih je privlekla do stopnic pod gradom majhna lokomotiva. Po odredbi direktorja sem se moral peljati s tem prometnim sredstvom do lovske hiše v Medvodah, kjer je bil že zvečer telefonično obveščen lovec, ki me je imel spremljati. Zvečer, pri večerji mi je g. baron pohvalil svoje dobre lovce s pripombo, da bom že videl, kako se tudi iz naših domačih fantov vzgoje dobri lovci in da se je prepričal, da ni resnična trditev, da bi bili potrebni za naša visoka lovišča tujci. Toda kaj bom streljal, pa mi ni povedal. Nekoliko sem povzel iz telefoničnega pogovora med gospodarjem in direktorjem, da bom bržčas lahko streljal tudi na jelena. Vprašati pa nisem hotel. Radoveden sem bil, kakšen bo spremljevalec, še bolj pa na lov. Vstopil sem v voz, kjer je bil motor. Strojevodja ali bolje rečeno reditelj motorja je bil star možiček, ki se je čutil posebno počaščenega, ko sem mu rekel, če je on »mašinfirar«. Samozavestno je pripomnil, da kadar vsi odpovedo, mora biti za vse on.

Vlak je škripal skozi ozko dolinico, v kateri je bilo prostora za kake 3 m široko cesto, na kateri je tudi bila proga, in za dobrih 8 m široko strugo potoka, ki ima tukaj prav drug značaj kakor doli v soteski. Kmalu smo dospeli do velikih žičnatih vrat, do vhoda v košutnjak. Ko je bil vlak notri, so vrata zopet zaprli. Peljali smo se na par krajih mimo hiš personala, ki so raztresene po dolini, in mimo ogromnega kupa hlodov. Pravili so mi, da transportirajo na leto več kakor 1000 m^3 lesa. Med razmišljanjem in ugotovljenjem, da je ta visoko ležeča dolina pripravna edinole za les in ž njim vezano gozdarstvo, smo prispeli mimo plane, kjer se nahajajo hišice za krmljenje jelenjadi, do konca velike doline.

Na tej točki se cepi glavna dolina v več manjših strmih dolin, iz katerih prihajajo manjši potočki, ki tvorijo skupaj Tržiško Bistrico.

Vlak je obstal v novi majhni naselbini treh poslopij, kjer stanujejo lovci. Komaj sem odprl vrata vozila, že sem opazil pred seboj mladega, krepkega moža v lovski obleki, s puško na rami, ki mi je takoj vzkliknil: »Lovski zdravo!« Prav tako sem mu odgovoril. Povedal mi je, da se piše Nahtigal in iz »Lovca«, ki ga prav rad čita, pozna tudi mene.

Dobrih 100 m stran, v majhnem drevoredu divjih kostanjev, ki rastejo v taki višini le počasi in katerih sadež je namenjen za krmo jelenov, mi je že pokazal sled košut. Rekel mi je, naj takoj nabijem puško, ker lahko vsak čas naletiva na košute. Le-to priliko sem porabil, da sem vprašal spremljevalca, kaj lahko streljam. On mi je povedal, da mu je sporočil gospod direktor, da imam dovoljeno ustreliti močnejšega jelena, enega gamsa in ker je v košutnjaku preveč mulaste divjadi, par košut ali telet.

Nu, lahko si mislite moje veselje in moj ponos. Toda takoj sem sklenil, da bom napel vse sile, da ga kaj ne polomim in ne zlorabim izredne naklonjenosti.

Ko sem se nekoliko začudil, da bi bila tako blizu hiš jelenjad, mi je rekel spremljevalec, da se je že dogodilo, da so močne jelene ustrelili ne daleč od lovske hiše, ki stoji vendar sredi tega lovišča.

Kljub temu, da sem si že dolgo želel ustreliti jelena, bi ne bil zadovoljen, če bi ga bil srečal v bližini človeških naselbin. S tem bi bila pokvarjena vsa iluzija lepega lova. Saj je vendar potrebno, če hočeš imeti pravi užitek od lova, tudi primerno pokrajinsko razpoloženje! In to posebno pri taki lepi divjadi, ki jo ima navaden zemljan ustreliti le redkokdaj priliko

Nad travniki za hišami je bila pot močno napeta. Hodila sva z lovcem tiho in previdno. Z vsakim korakom je postajala pokrajina zanimivejša, lepša in vedno bolj vredna visokih prebivalcev. Ko sva prišla do prve gozdne senožeti, je Nahtigal skrajšal korak in si previdno ogledal okolico. Opazil sem, da je tudi spremljevalec opazoval mene pri lovu, prav tako kakor sem jaz njega. Moram pa poudariti, da sem spoznal kaj hitro, da je imel prav g. baron, ko je pohvalil svoje lovce.

Navadno imajo lovci to napako, da mahajo z rokami in kažejo včasi celo s palico. Moj spremljevalec pa ima bržčas že dolgo to dobro navado, da ima, kadar hodi po gozdu, roke v žepu. Le-to ga pa, kakor sem uvidel, prav nič ne moti pri hoji. Tu pa tam mi je zašepetal kakšno posebnost iz lepega lovišča. Pokazal mi

je sveže sledi jelenjadi, ležišča, sledi srn in še več drugih zanimivosti.

Prispela sva na vrh prvega grebena, kjer je pot precej zložna in se prevali počasi v drugo dolino. Odtod se pot zopet polagoma dviga in vije po pobočju višjega hriba.

Ta dolina, ali prav za prav gorska kotlina, je tako lepa, kakor jih je le malo v naših planinah. Gozd je mogočen. Vsa obsežna kotlina je porastla z visokimi jelkami in smrekami, starimi po večini nad 100 let. Da slika ni enolična, so skrbeli umni šumarji in pustili med iglavci precej močnih listavcev, in sicer bukev in javorjev. Skozi temno zelenje se je takrat svetila rahla belina, od jesenskega solnca obsejana zasnežena gora Košute. V dnu kotline šumi glavni tok Bistrice.

Ko sva prav tiho stopala in zopet postajala v lepi pokrajini, je bila v meni vedno bolj glasna želja: da bi tukaj, v tem lepem kotičku sveta, mogel zagledati mogočno divjad.

Toda ni hotelo in ni hotelo biti. Razen življenja na mravljiščih, ki je ponehavalo od dneva do dneva, je bilo vse mrtvo.

Po precej dolgem tihem opazovanju in uživanju prirode mi je pošepetal spremljevalec, da je bil pred dvema mesecema vprav na tem mestu neki lovec tako srečen, da je prišel pred njega močan jelen. Pokazal mi je pa tudi smreko, kjer je obtičala krogla, namenjena jelenu. Kakor se je dalo ugotoviti, je moral biti tisti gospod precej nervozen. Krogla se je zapičila najmanj en meter nad divjadjo. Nekoliko više mi je pokazal, kje so rukali najmočnejši jeleni in so tudi vsako leto ustreljeni, toda to pot ni hotelo nič pred cev. Glavni povod za to je bil neugoden veter, ki je sicer pihljal le rahlo, je pa menjal neprestano smer.

Prišla sva do meje gozda, ki je bila to pot tudi meja med jesenjo in zimo. V gozdu je bilo kopno, tam, kjer si pa podajata roko gozd in planina, je ležal sneg. Poleg neugodnega vetra je otežkočevalo lovljenje še škripanje čez noč pomrzlega snega. Sneg si ni dal kar tebi nič meni nič omehčati mrzlega, ledenega srca od ljubeznivih, gorkih poljubov zapeljivega dopoldanskega solnca.

Nahtigal me je opozoril, da morava na vsak način kolikor mogoče tiho zalesti pred seboj ležeči, od solnca obsejani rob. Stopila sva nekoliko niže v gozd, kjer ni bilo snega. Vprav takrat pa je bil tudi precej ugoden veter. Par korakov pod vrhom, ko je pogledal spremljevalec čez rob, pa je obstal. Trenutno mu je zastala sapa. Obstal sem tudi jaz in dihal pritajeno. Obrnil se je proti meni, šepnil nekaj nerazločnega in ko sem ga vprašal

z očmi, mi je tudi on z očmi zmedeno odgovarjal. Zdelo se mi je, da mi je prvotno hotel nekaj prikriti. Nato mi je mignil, naj mu sledim. Preden sva obšla vrh, mi je zašepetal, da se pase na nasproti ležečem pobočju izredno močan jelen, ki se je bil prikrival med ručom — jelenjim prskom. Počasi sva se povlekla na rob, odkoder se mi je nudila slika, kakršne še nisem videl in je bržčas tudi ne bom kmalu.

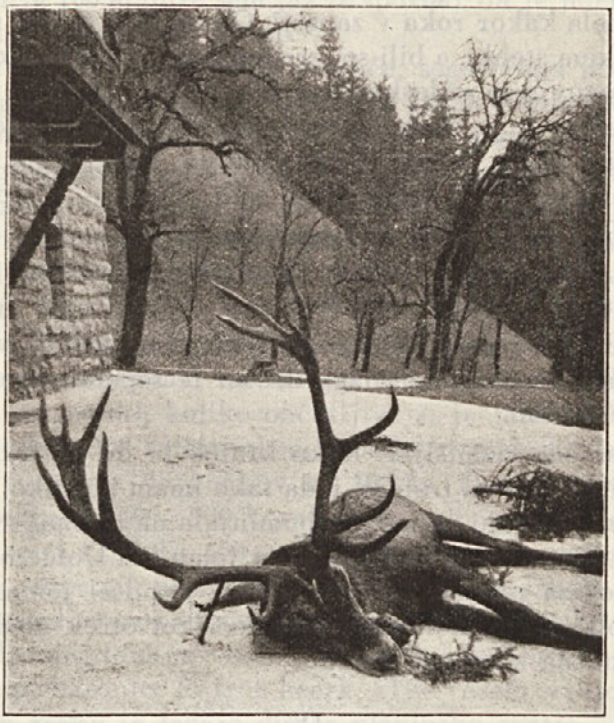

Kapitalen, za alpske jelene izredno močan šestnajsterak iz lovišča pri Sv. Katarini, ki ga je ustrelil lastnik lovišča dr. baron Born leta 1930.

Dobrih 150 korakov pred nama, v strmem, peščeni drči sličnem pobočju je bil kakor pripet močan jelen, z ogromnim rogovjem. Pobiral je v peščeni strmini tista za divjad bržčas dragocena zdravilna zelišča, ki sem jih omenjal že lani, ko sem pisal o gamsih in kozorogih. Da je bila slika še lepša, je bil ves obsejan od mehke solnčne luči.

Razumel sem lovčev trepet: Ugajala mu je lepa divjad. Zavedal se je, da bi gospodarju gotovo ne bilo po volji, če bi zapadel smrti eden izmed najboljših plemenjakov. Zašepetal sem lovcu, naj se ne boji za jelena, da ga bom samo pomeril. Med tem, ko sem meril, in sicer točno na lopatico, na točko, ki je bila

obsenčena po senci dolgih uhljev, je jelen bržčas občutil silo občudovanja in dvignil glavo. Takrat sem razumel čudež sv. Huberta in uvidel, kako slabo občutijo slikarji mogočnost kralja gozdov. Puško sem bil zamenjal z daljnogledom.

Kakor pripeto je bilo veliko truplo v strmino. Debel vrat, obdan od široke brade, je prehajal v bolj majhno glavo s širokim čelom. Vrat je moral biti močan in čelo široko, saj bi sicer ne moglo nositi ogromnega, izredno razkrečenega rogovja. Stebla so bila debela kakor roka v zapesti. Odrastkov je bilo sicer samo pet na vsakem steblu, a bili so izredno dolgi. Bele konice drugače temnega rogovja so se lesketale v solncu. Ta prizor je trajal celo minuto, nakar se je okrenila mogočna divjad in odšla ponosno, z dvignjeno glavo, v zasneženo planino. Prav tako kakor ves prejšnji prizor, je bil impozanten tudi odhod — slovo.

Oddahnil se je lovec, oddahnil sem se jaz. Prizor je bil silen. Pokrajina, kulise, kjer je bila ta izredna predstava, pa so bile še lepše kakor v gozdni kotlini.

»Ta je eden izmed naših najboljših. Prej smo ga videli niže, v dolini, med ručom pa je izginil,« mi je šepetal spremljevalec, ko je jelen odšel.

Jaz pa sem razmišljal: Kako kratek bi bil užitek, če bi bil streljal. Sicer bi imel trofejo, toda tako imam pa sliko. Preskrbel si bom drugo trofejo, ki me bo spominjala na ta lepi lov. Spomnil sem se na Tomaževca, ki je pravil o jelenih z Dolge njive, ki je ležala takoj za robom, v smeri, kamor je odšel jelen. Imel sem podobne občutke kakor takrat, ko sem kot otrok gledal mogočnega jelena na sliki pri stricu.

IV.

Kmalu sva prišla do košute s teletom. Stala sta dobrih 100 korakov pred nama. Spremljevalec mi je prigovarjal, naj streljam. Toda ni se mi hotelo. Nisem hotel motiti lova. Upal sem, da se morda nahaja v bližini še drugi jelen, ki bo bolj primeren za odstrel, kakor je bil prvi. Učinkoval pa je na mene tudi silni prizor, da me je minilo veselje streljati divjad, in sicer morda celo mater ali pa otroka mogočnega jelena.

Ko me je lovec vprašal po odhodu košute z mladičem, zakaj nisem streljal, sem mu pojasnil kakor omenjeno, s pripombo, da bom streljal le, če bo kakšna košuta sama brez teleta. Strel na košuto pri teletu pa se mi zdi precej neroden zaradi tega: Če ustrelim košuto, ostane tele brez matere, če streljam tele, bo košuta ostala sama. Najbolje bi bilo streljati oba. Ali oba dobro

pogoditi pa zopet ni lahka stvar. Prvi se že pogodi dobro. Težje pa je gotovo drugega, ki bo bržčas pričel bežati po prvem strelu.

Prišla sva nad prej omenjeno gozdno kotlino. Od daleč na kakih 600 m sva opazila na snegu ob plazovih črne pike. Daljnogled nama je povedal, da so gamsi. Sedem se jih je paslo ob prekopninah, eden pa je ležal v bližini črede.

Nahtigal me je opomnil, da je pod gamsi tudi komad jelenjadi. Dobrih 100 m bliže sem jaz že spoznal, da je jelen. Sklenila sva, da ga bova skušala zalesti.

Prišla sva dobro krita do gozdiča, segajočega pod plazove, kjer se je pasel jelen. Bil je oddaljen še kakih 400 do 500 korakov, obrnjen proti pečinam. Lovec je stopil v gozd, jaz pa sem še enkrat pogledal na jelena, preden sva pričela zalezovanje. Vprav takrat je potegnil iz doline proti vrhovom lahen, komaj občutljiv dih. A že to je bilo preveč. Videl sem z daljnogledom, kako se je okrenil jelen, dvignil glavo, se zopet okrenil in nato zbežal ob gornjem delu gozda v sosednji rob, v goščo.

Zašepetal sem spremljevalcu, da je jelen odšel. On je pripomnil, da bova skušala zalesti gamse in da se bom lahko prepričal pri tej priliki, koliko občutljivejši je jelen kakor gamsi, ki jih je tudi težko zalesti ob neugodnem vetru. Lezla sva proti plazovom in prišla do gamsov na 100 m. Dočim naju je dobil jelen v nos že na 400—500 korakov, so naju gamsi občutili šele v dobri strelni razdalji 100 m. Dvignili so se le polagoma. Ker ni bilo pri tropi nič posebnega, nisem streljal. Iskala sva dalje. Pot naju je peljala, okoli poldneva, mimo večje lovske koče, kjer preživlja lastnik lovišča vroče poletne dni, v družbi svojih najbližjih, gospe baronice in treh hčerk, ki se veselo igrajo v svežem planinskem zraku in trgajo dišeče planinsko cvetje.

Končno pa sem prišel do strela. V gozdu pod plazovi je ležala košuta. Ogledovala sva jo nekaj časa. Ker se pa ni hotela dvigniti, je spremljevalec oponašal košuto, kakor le-ta kliče telička. Košuta je leno vstala. Nekaj časa je stala v gozdu, nato pa počasi stopicala proti jarku. Videl sem, da je sama, pomeril in sprožil. Bil pa je že zadnji trenutek in trikotna konica v daljnogledu je bila že za spoznanje za plečem, ko je odjeknil strel. Košuto je vzel jarek. Na obrazu Nahtigala sem bral, da ni imel posebnega zaupanja v odjeknjeni strel. Že zaradi lovskih pravil pa mi je rekel, da morava počakati pol ure, preden greva na nastrel.

Čakanje pa ni bilo dolgočasno, saj sva ves čas imela kakih 400 m nad seboj v snegu tropo gamsov, in sicer tri ali štiri koze s prirastkom in pa dva srednje močna gamsa. Na pečini nad tropo se je pokazal še tretji kosmatinec, čigar prihod pa vidno

ni bil po volji prejšnjima. Komaj sta ga opazila, sta postala nemirna in se vedno bolj oddaljevala od črnih prijateljic. Močnejši gams pa se tudi ni brigal za nežni spol, gazil je mokri sneg nad tropo, postajal, lezel na grebene, a k družbi ni hotel.

Prišel je čas, da sva odšla na nastrel, oddaljen od poti, kjer sem streljal, dobrih 150 m. Še preden sem bil odkril rdečo sled, sem že videl veliko košuto mrtvo. Šla je po strelu še dobrih 20—30 korakov in legla. Veselilo me je, da je bila zadeta košuta prav tam, kakor sem menil, in sicer kakih pet prstov za lopatico. Nahtigal je odprl košuto in jo izčistil. Pustila pa sva jo kar v gozdu, odnesli so jo prihodnji dan. Ker se je pričelo kmalu mračiti, sva odšla proti dolini, med potjo pa sva videla v veliki poseki še nekaj košut in telet, a bilo je že preveč temno za prebiranje.

(Konec pride.)

Šavelj Anton:

Divja svinja v kočevskih pragozdih.

I.

Obširna zemeljska površina ima kaj različno favno. Kakovost in uspevanje živalstva pa je prilagodeno vsepovsod podnebju. Kakor dopuščajo in omogočajo klimatske razmere, da se v tropskih pokrajinah bohotno razraščajo najbujnejše rastline, ki jih drugje — v mrzlejših legah — še nikdar videli niso in jim zato niti imen ne vedo, tako ima malone vsak podnebni pas svoje posebno živalstvo, ki se dokajkrat prišteva v oddaljenejših pokrajinah med tuje, neznano. Ne baš manj važne kakor podnebne so pa za rast in prospevanje nekaterih živali tudi terenske ter pokrajinske prilike in razmere. Posebno najrazličnejše vrste divjadi in zverjadi si izberejo navadno za svoje bivanje in življenje od podnebnih razmer povsem nezavisno le tak teritorij, ki jim splošno nudi čim večjo življenjsko varnost in zadostno prehrano. Zaradi tega dobiš nekaj divjadi, ki je doma povsod, ker najde tako glede prehrane kot glede varnosti svojega življenja i na planini i na polju, v gozdu in na travniku, v negovanem vrtu in odljudni pušči možnost svojega obstanka. Ni pa temu tako pri mnogih drugih vrstah divjačine, ki morejo obstajati in živeti samo v terensko in pokrajinsko natančno opredeljenih ozemljih. Zategadelj se dostikrat pripeti, da naleti lovec v kaki pokrajini na divjad, ki je že bližnje sosednje lovišče nima več in je torej več ali manj pokrajinska posebnost.

Med divjad take vrste prištevamo pri nas v Sloveniji divje svinje. Te so namreč do danes še vedno kaj upoštevna znamenitost kočevskih pragozdov, ker le v teh nastopajo sedaj v večjih skupinah in množinah kot stalna divjačina.

V svojem članku »Iz kočevskih revirjev«, priobčenem v »Lovcu« l. 1929., sem v kratkih besedah opisal življenje medveda in volka. Snov in vsebina članka je bila takrat tolikanj važna, ker sem ž njo opozoril naše lovce in tudi širšo javnost na velik pomen dolenjskih lovišč zaradi medveda, deloma pa tudi zategadelj, ker sem vsaj prilično in površno predočil vsakomur

bitnost grabeža volka, ki je baš v povojnem času prav kruto gospodaril in mesaril po kočevskih šumah in vaseh. Članek sam na sebi pa ni bil popoln in celoten. Imel je vrzel v tem, ker nisem popisal v njem tudi življenja in delovanja divjih svinj, ki so v kočevskih loviščih brez dvoma bolj privlačna posebnost kakor pa volkovi. Obljubil sem tako v uvodu kot na koncu članka, da bom to storil in ker mi je mnogo do tega, da ne snem dane besede, sem sklenil, da se s svojim naslovnim člankom oddolžim. Bo torej ta samo nekako nadaljevanje mojih pod naslovom »Iz kočevskih revirjev« že priobčenih vrstic. Ker je črnih ščetinarjev v kočevskih šumah skoro od leta do leta vedno več, bo nekaj prispevkov k življenju divjih svinj letos gotovo še bolj umestnih, kakor bi bili pa pred leti.

Slavni latinski klasik Tit Livij je izrazil v uvodu k svojemu zgodovinskemu delu »Ab urbe condita« bojazen, da-li bo kos ali ne težki nalogi, ki si jo je zastavil, ko je sklenil, da prične pisati imenovano obširno delo. Preneznaten sem, da bi se mogel ali celo hotel primerjati velikemu zgodovinarju Liviju, vendar pa tudi jaz po njegovem vzoru izrekam takoj pri uvodnih svojih vrsticah, da pač ne vem, se mi li bo započeto delo posrečilo ali ne, kajti snov je dokaj obsežna in ne baš lahka ter v nekem oziru — namreč glede škode, ki jo povzročajo divje svinje — tudi precej kočljiva in pereča. Upam pa kljub temu, da jo bom vsaj približno in v glavnih obrisih zmogel. Dokaj tihih večerov in zornih juter ter marsikako mesečno noč sem z veseljem žrtvoval in posvetil lovu na viteško črno divjad in pri tem v mnogih ozirih spoznal njene posebnosti in lastnosti. Sad večletnih lovskih opazovanj — namenoma ne rečem doživetij ali izkušenj — so torej te moje vrstice, ki pa imajo deloma svojo oporo tudi v priznanih inozemskih lovskih avtorjih in pisateljih, ki jih bom sproti in za vsak primer posebej navedel. Upravičene pa bodo te vrstice tem bolj, čim upoštevam, da obstaja v slovenski lovski literaturi glede opisa življenja in delovanja divjih svinj široka praznina. Skoro čudno bi se zdelo lahko to na prvi mah. Dočim imamo namreč o srnjadi, gamsih, kunah in o drugi naši lovni divjadi in perjadi že dokaj dobrih spiskov, so divje svinje v naši lovski literaturi zapečatena knjiga, ki se je nihče prav ne upa razmotati in odpreti. Zakaj tako? Odgovor na to vprašanje je lahek in na dlani: pač le zato, ker je divja svinja posebnost samo nekaterih naših revirjev in se veliki večini naših lovcev do sedaj sploh še ni nudila možnost, da bi vsaj v bistvu mogli spoznati to divjad.

Spomnim se pri tej priliki na to, kar mi je nedavno pripovedoval moj lovski prijatelj Drago Bižal iz Kočevja. Povabil je na lov na divje svinje nekaj gospodov menda iz ljutomerskega sreza, dobil pa je odgovor, da večina povabljenih nima puške na kroglo in da se že zategadelj ne more odzvati vabilu. Seveda, po kaj naj pa rabijo Ljutomerčani ali Prekmurci puško na kroglo, ko imajo pa samo poljski in vodni lov! Zajcev ali jerebic pač ne bodo streljali s kroglo, nerescev pa tam seveda sploh ni.

Ta primer pač prav krepko utrjuje moje gori izrečeno naziranje in mnenje.

Mnogi narodi, posebno pa v lovstvu zelo naobraženi in izvežbani Nemci, imajo svoj poseben lovski jezik ali lovsko imenstvo, ki je osobito glede divjih svinj kaj bogato na mnogoličnih izrazih. Že več let si prizadevamo tudi slovenski lovci, da si ustvarimo svoja potrebna lovska imena in pravilno lovsko izražanje. To stremljenje se temeljito ukoreninja pri nas posebno v zadnjem času.

V pričujočem svojem članku sem skušal sicer tudi jaz zvest tem načelom vseskoz uporabljati samo prava lovska imena in res dobre lovske izraze, pripominjam pa, da moramo misliti slovenski lovci pač po slovensko in da nikakor ne gre, da bi kovali za vsak še tako malenkosten ali nepotreben nemški lovski izraz kako besedno spako. Imeti moramo namreč na umu, da je moč slovenske misli v glagolu, nemške pa v samostalniku in da zategadelj ne smemo ustvarjati za vsak nemški samostalnik, ki je lovsko ime ali lovski izraz, slovenskega z istim ali vsaj prilično istim pomenom in zmislom. Lovska imena ali izraze, ki jih imajo Nemci, mi pa ne, sem torej primerno in pravilno opisal z glagolom.

Konec uvoda omenim še, da je tvarina, ki jo premlevam v tem članku, prav za prav suhoparna. Zanimiva bi bila kvečjemu za lovske tovariše, ki so izraziti prirodoslovci. Čtivo pa bo, upam, kljub temu za tega ali onega privlačno, posebno pa za tiste prijatelje prirode, ki bodo razbrali iz mojih vrstic, kako zelo so mi prirasli k srcu tekom let mogočni kočevski pragozdi, v katerih sem užil toliko nepozabnih, nebeško lepih lovskih trenutkov. Lepoto posameznih svojih življenjskih trenutkov občuti namreč človek pogostokrat šele potem, ko so minuli. Dokler jih uživa, se jih sploh ne zaveda. Prikliče si jih rad v spomin baš tedaj, ko mu ta ali ona neprilika in težava zopet zagreni miren potek življenja. Tedaj se šele zdrzne, se zamisli nazaj v minulo prošlost in duša mu nekako, rekel bi, analizira potek vseh dogodkov, ki so se takrat ali takrat vršili. Posamezne slike ali podobe teh dogodkov mu stopijo tedaj tako živo pred oči, da jih skoro vnovič doživlja. In zavest, da se vse to, kar duša v davnini vidi, ne povrne več, ta zavest pa napravi preteklost še lepšo, kakor je dejanski bila.

Lepa, prostrana kočevska lovišča sem moral zapustiti, zato se pa vračam v nje v spominih...

II.

Ni moj namen začeti to poglavje prav z izvorom in postankom kočevskega plemena divjih svinj ali razmotrivati njih število, delovanje in nehanje v kaki v zgodovini natančno opredeljeni davni dobi ali sploh posegati glede tega bogve kako daleč nazaj v minule čase. Ne, ta svoj zgodovinski popis — recimo mu pač tako, dasiravno še daleko ne zasluži tega imena — hočem omejiti le na nedavno prošlost in samo iz te izbrati glavne in važnejše podatke, da spravim na ta način svoj člančič v nekako zaokroženo celoto. Starih ali celo zelo starih virov glede tega pa sploh ni mogoče dobiti, ker jih ni. Bilo bi pa to tudi odveč, saj je kolikor toliko vsakomur znano, da smo imeli pred sto in sto leti po naših šumah, ki so bile takrat izključno samo razsežni in neprodirni pragozdi, ne samo številnejšo divjad in zverjad kakor dandanes, temveč tudi nekaj vrst celo takih živali in ptic, ki jih danes sploh nimamo več, ker so že vseskoz iztrebljene. Omenim naj samo risa, ki je — vsaj iz dolenjskih lovišč — že z letom 1840. popolnoma izginil.

Valvasor, ki pravi sicer sam o sebi, »da se ne smatra za lovca in si tudi ne prisvaja kake posebne lovske nadarjenosti, ker niti v mladosti ni bil strelec in tudi ne lovec, še manj pa da se briga za lov sedaj na stare dni«,* nam daje v svojem slovitem leta 1689. izišlem glavnem delu »Die Ehre des Herzogthums Krain«, kakor o drugih lovnih živalih in pticah, dokaj jako

* Izvirnik v XI. knjigi stran 269 se glasi: »Ich gebe mich zwar für keinen Jäger aus, und rühme mich keines sonderlichen Weidmännischen Verstandes, als der in seiner Jugend weder einen Jäger, noch Weidmann abgegeben, viel weniger anjetzo bey eingetretenem Alter der Jagt ergeben ist.«

dobrih in zanimivih podatkov tudi o divjih svinjah nekdanje kranjske dežele. Imenuje jih v takratni nemščini »das schwartze Wildprett«, »das schwartze Wild« ali pa »wilde Schweine« in celo »wilde Hauer«. Bilo jih je za časa njegove dobe, v drugi polovici sedemnajstega stoletja, na Kranjskem nič koliko, saj piše o njih: »Von allerley Art schwartzen Wildpretts hat man die Menge«. Omenja pa ne samo mnogobrojnost divjih svinj, ampak tudi njih izredno težo in velikost, češ, da uplenjajo na Kranjskem tako težke in velike jelene, medvede in merjasce, da se z divjačino ostalih, sosednjih pokrajin niti primerjati ne morejo, kar da so mu potrdili ne samo razni domači visoki gospodje in odlični lovci, ampak tudi tujci, ki da se temu kar ne morejo dovolj načuditi.

Najboljše srnjačje rogovje (srnjak na strani 2.) preteklega leta. Desno steblo visoko 24·5 cm, levo 23·5 cm; obseg stebla 8·5 cm, obseg rože 42·5 cm; teža (sorazmerno moči majhna) 42·5 dkg; moč 280 cm³

Kaj gotova stvar je torej, da so bile razširjene divje svinje za časa Valvasorja po vseh znatnejših in obsežnejših gozdovih bivše Kranjske. Saj bi tudi inače on ne pisal o njih taki množini. Izhajalo pa bo to tudi iz mojih poznejših vrstic, ko bom govoril o izredni plodovitosti divjih svinjsamic in o veliki gibljivosti črne divjadi sploh. Sicer se pa Valvasor, ko omenja divje svinje, ne omeji samo na splošne trditve, temveč navede in popiše tudi imenoma nekatere kraje in gozdove, ki da so znamenita in bogata zatočišča najrazličnejše lovne ali še posebej tudi črne divjadi. Tako imenuje Cerkniško jezero, Senožeče, Hrušico, Kamniško Bistrico, Krim ter razne gozdove na Dolenjskem in v »Srednji Kranjski«. Pove dalje, da je bil celo v ljubljanskem mestnem logu uplenjen leta 1342. zelo težak veper, ki je tehtal bojda celih sedem stotov, teža, ki se mi zdi skoraj neverjetna.

Kakor na Kranjskem, tako so bile v prejšnjih stoletjih dokaj številne divje svinje tudi po mnogih drugih kronovinah bivše avstrijske monarhije. Največ jih je bilo pač na Nižjem Avstrijskem, saj piše dr. Oskar Mitis v svoji knjižici »Jagd und Schützen am Hofe Karls VI.,« ki je izšla na Dunaju

leta 1912., da je bilo tam, osobito pa v gozdovih okrog Dunaja, uplenjenih leta 1735. okrog 1400 divjih svinj, ki so dale dunajskemu živilskemu trgu ogromne množine mesa. Seveda je morala napravljati taka skoro neverjetna množica divjih svinj po kulturah in nasadih, posebno okrog Dunaja, letno nenadomestljivo in neprecenljivo škodo. Kljub temu pa je veljala divja svinja za časa Karla VI. kot zaščitena divjad in je imela svoj lovopust v času od 7. januarja pa do 15. oktobra. Če je pa veljal ta lovopust samo za Spodnjo Avstrijo ali pa tudi za ostale kronovine monarhije, to mi ni znano, brez dvoma pa je imel na druge kronovine vsaj svoj vpliv, ker je bil Dunaj pač prestolnica in središče države in so se druge dežele in kronovine — v kolikor so pač že takrat imele za svoje območje lastno zakonodajo — več ali manj ravnale po zgledu, ki ga je dajala prestolnica.

Po smrti cesarja Karla VI. je v lovstvu na Nižjem Avstrijskem glede divjih svinj ostalo nekaj časa še pri starem lovopustu. Kmalu pa so se razmere korenito izpremenile. Za vladanja cesarice Marije Terezije so se začele namreč pritožbe zaradi brezmejne po divjih svinjah povzročene škode tako množiti in kopičiti, da je bila cesarica primorana ukreniti najskrajnejše mere, da zajezi zlo, ki je grozilo upropastiti poljedelstvo in vinogradništvo. In tako je izšel izdan po Mariji Tereziji in z veljavo za kronovino Nižjo Avstrijsko leta 1770. znamenit — lahko rečem — zgodovinski ukaz, ki je imel odločilen vpliv na izvajanje lova na divje svinje tudi v drugih kronovinah monarhije. Ta cesaričin ukaz se začenja z običajnim uvodom: »Mi Marija Terezija, po milosti božji rimska cesarica« itd. in ima v nadaljnjem sledečo doslovno vsebino:

»Sporočamo svojo cesarsko, kraljevsko in vladarsko milost vsem svojim zvestim vazalom, deželanom in podložnikom, tako dostojanstvenikom kot plemenitnikom in uradnikom ter vsem enakim, ki bivajo v naši vojvodini Nižji Avstrijski, ter jim želimo vse dobro. Objavljamo jim — kakor nam je bil pač vedno pri srcu le blagor domovine in podložnikov — da hočemo življenje svojim podanikom zboljšati in preprečiti vse, kar bi bilo njim in poljedelstvu v kvar. Posebno smo razmišljali o veliki škodi, ki jo povzroča bornemu poljedelcu na mnogih krajih preveč negovana divjad, osobito pa divje svinje in nam o tem dan na dan dohajajo razne pritožbe. — Da napravimo konec tem pritožbam naših zvestih podanikov in da jim posebno glede divjih svinj enkrat za vselej prav izdatno odpomoremo, o d r e j a m o za bodoče, da ni dovoljeno prav nikomur gojiti divje svinje drugje kot v dobro ograjenih oborah, vso drugo črno divjad pa, ki bo ostala prosta po gozdovih, sme pokončati vsakdo, ker jo je smatrati enako zverjadi. — Da bodo pa imela oblastva in lovski upravičenci dovolj časa, bodisi za odstrel divjih svinj ali pa — če jih kdo želi obdržati — za napravo predpisanih varno zaprtih ograd, d o l o č u j e m o s tem kot zadnji rok, do katerega morajo biti vse divje svinje ali pokončane ali pa polovljene in pozaprte v obore, 31. december bodočega leta 1771. Ta rok ne more biti nikomur podaljšan, pač pa bo moral vsak lovski upravičenec po prvem januarju 1772. leta pod kaznijo in ne da bi se upošteval letni čas, takoj pokončati vso tisto črno divjad, glede katere bo prijavljeno, da se nahaja v njegovem revirju. Če pa tega kljub prijavi ne bi hotel storiti, ga naj podaniki prijavijo okrožnemu uradu (bey dem Kreisamte), ki ima potem takoj skrbeti za potrebno odpomoč: Takemu protivnemu lovskemu upravičencu naj naloži namreč ne samo povračilo nastale in povzročene škode, temveč tudi prav občutno kazen.«

S to odredbo cesarice Marije Terezije je bil storjen v bivši monarhiji glede pokončevanja in brezobzirnega trebljenja divjih svinj odločilen korak prav občutnih posledic. Ne samo v Spodnji Avstriji, temveč tudi po vseh drugih kronovinah so namreč začeli v drugi polovici 18. stoletja prav smotreno in radikalno ugonabljati črno divjad. Sicer ni baš dognano — meni vsaj ni znano — če so dobile i druge dežele v monarhiji istočasno za pokončevanje divjih svinj tako drakonske odredbe kot Spodnja Avstrija ali če so sploh kakšne dobile, smatram pa, da so jih, ker so vse ravnale v zasledovanju in pobijanju ščetinarjev prav tako kruto in neizprosno kot Spodnja Avstrija. Zaradi tega je postajala črna divjad i na Kranjskem od leta do leta redkejša prikazen, dokler ni kot stalna divjačina izginila.

Tako bo pač vsakomur razumljivo dejstvo, da v drugi polovici 18. stol., oziroma v prvi polovici 19. stoletja na Dolenjskem nismo imeli več divjih svinj. Ne izključujem, da se je pokazal od časa do časa v kakem kraju ob hrvatski meji kak osamljen ščetinar ali morda kar cela tropa, toda bila je to samo prehajajoča divjad, ki je tako preko noči izginila nazaj v hrvatske šume, kakor je bila iz njih prišla.

Leta 1849. izišli lovski patent, odnosno tri leta nato k temu patentu izdana ministerijalna odredba o uživanju lovskih pravic je obdržala stare že vpeljane in udomačene smernice. Uvrstila je namreč divje svinje med nezaščiteno divjad, ki »jo sme kdorkoli ob vsakem letnem času enako kakor volkove, lisice in drugo škodljivo zverjad pobijati«. Razmere glede črne divjadi se zato tudi po letu 1850. na Kranjskem niso bistveno izpremenile. Glede bivše Štajerske nisem toliko poučen in tega ne morem tako določno trditi.

Dvajseto stoletje je zalotilo torej ob svojem prihodu Dolenjce in tudi naše dolenjske lovce malone še v popolnem nepoznanju divjih svinj.

Na južni strani dolenjske prestolnice Novega mesta se razprostira že tja v severno pobočje Gorjancev gozdno veleposestvo Radoha, ki je menda sedaj last neke zagrebške tvrdke. Nekako do leta 1919. je bilo v rokah Hermana Gorianyja, bivšega graščaka na Ruperčvrhu, ki se je kot Nemec po prevratu preselil v Avstrijo in biva sedaj v Gradcu. Veleposestvo Radoha je sicer razmeroma majhno, a dokaj bogato lovišče. Je pa omembe vredno že zategadelj, ker je v tem lovišču tekla zibelka — naj mi bo dovoljeno, da se tako izrazim — našim sedanjim kočevskim divjim svinjam in menda sploh vsej črni divjadi, ki se potika in skriva sedaj po lovskih revirjih širom Slovenije. Stvar je bila namreč sledeča:

V gozdovih Radohe se je nekako meseca julija ali avgusta leta 1912. nenadoma pojavil močan divji veper. Odkod je bil ta izredni črni gost prilomastil, tega ni mogel natančno ugotoviti niti gospodar lovišča Goriany niti njegovo lovsko osebje, pač pa so smatrali prvi kot drugi, da je osamljeni ščetinar doma onstran kranjsko-hrvatske meje, pač nekje v slavonskih gozdovih. Saj so od tam kaj pogostokrat prihajali posamezni samcati ščetinarji. Posebnost tega močnega neresca pa je bila v tem, da jo ni popihal zopet takoj nazaj črez Gorjance v hrvatske šume, kakor je bila v sličnih primerih navada, temveč se je v gozdovih Radohe nekako udomačil. Sploh se je zdelo, da mu terenske prilike, okolica in klimatske razmere povsem prijajo. V okolišu vasi Pristava in Podgrad so ga videli pastirji nekajkrat celo pri belem dnevu. Dasi je puščal po kotanjah in mlakužah, ki se je v njih hladil in valjal, dovolj vidnih sledi, ob drevju, osobito ob smrekah, ob katere se je drgnil, pa kar po cele šope debelih in dolgih črnih ščetin, vendar mu gospodar lovišča Goriany ni mogel do živega. Trudil in prizadeval si je

sicer na vso moč, da bi vepra ustrelil in prišel tako v posest lepe trofeje, toda sreča mu ni bila mila. Povsem umevno bo vsakemu pravemu in pravičnemu lovcu, da je Goriany hotel ustreliti merjasca sam. Zategadelj je seveda svojemu lovskemu osebju prepovedal streljati nanj, sam ga je pa prav pridno in previdno zalezoval. V zgodnjih jutrnjih urah ga je sicer na dočeku ob dobrih stečinah često čul, kako je nemoteno in brezskrbno lomil po hosti in ril po z listjem in mahom zarastlih gozdnih tleh, toda na izpregled in nastrel ga ni bilo nikdar. Bila je to pač več kot previdna in oprezna žival, ki je končno utrudila celo v lovskem oziru zelo pasijoniranega gospodarja lovišča, da jo je prenehal zalezovati in prežati nanjo. Odsihmal je imel veper mir po gozdovih Radohe in to mu je tako ugajalo, da ni več prekoračil Gorjancev, temveč je postal v lovišču nekaka stalna divjad.

Ko se je Goriany po preteku enega leta, namreč v poletju leta 1913. prepričal, da se krepki veper še vedno ni umaknil nazaj v hrvatske šume, odkoder je bil prišel, da pa je pač še vedno samotaril brez vsake družbe, mu je šinila v glavo izvirna zamisel, namreč, da bi se dalo spraviti ščetinarja v revirju v stik z divjo svinjo-samico in tako morda zaploditi v lovišču nekaj več črne divjadi. Kdo naj zameri Gorianyju, če je to svojo idejo končno tudi uresničil! Vsak pošten lovec bi ravnal v sličnem in enakem primeru prav tako, kakor je ravnal on, saj stremi in si prizadeva sleherni ljubitelj narave — in to je in mora biti pravičen lovec — ne samo uničevati divjad, ampak ji predvsem omogočiti od vseh zatirano življenje ter jo kar največ možno čuvati in ščititi. Sicer pa je bil Goriany pri izvedbi svojega zamišljenega načrta brez dvoma v trdnem prepričanju in dobrem mnenju, da bodo zaplojene divje svinje ostale le v mejah njegovega samolastnega lovišča kot stalna divjad in da bo trpel pač samo on škodo, če in kolikor jo bodo povzročile in napravile po nasadih. V tem oziru je najbrž vse premalo poznal značaj in naravo divjih svinj ter njihovo izredno plodovitost. Odkod pa naj bi jo tudi poznal, saj — kakor že povedano — v naših loviščih prej že desetletja in desetletja ni bilo divjih svinj! Da pa je mislil le pošteno in dobro, izhaja tudi iz dejstva, da je nameraval gojiti v svojem lovišču divje svinje predvsem v obširni obori, ki jo je istočasno postavil.

Meseca julija 1913 — torej vprav po preteku enega leta bivanja hrvatskega ščetinarja v njegovem samolastnem lovišču — je naročil potem Goriany, da uresniči svoje namere in načrte, od tvrdke Julij Mohr iz Ulma ob Donavi v Nemčiji leglo divjih svinj, namreč staro svinjo s štirimi mladiči. Istočasno, ko je odposlal naročilo v Ulm, je začel graditi tudi že omenjeno oboro, ki bi naj obsegala sprva samo površino pol kvadratnega hektarja, a bi se naj potem vsako leto še povečala. Še preden pa je bila ta obora povsem gotova, je že brzovozno prispela po železnici naročena pošiljka, in sicer v dveh zabojih. V en zaboj je bila zapažena stara svinja, v drugega pa mladiči, in sicer tri samičke ter en merjašček. Goriany je nameraval najprej poskusiti k dospelemu leglu divjih svinj privabiti v oboro po vskočnih mostičih vepra-samotarja, ki se je že leto dni zadrževal v njegovem lovišču, in šele potem — če bi se to ne posrečilo — izpustiti iz obore staro svinjo, da se s tujim merjascem spari. Stvar pa pač ni šla tako gladko od rok, kakor je bila prvotno zamišljena, in sicer predvsem zbog tega ne, ker je pošiljka iz Ulma prispela prekmalu. Došlo divjo svinjo z mladiči je bilo torej nujno potrebno takoj iztovoriti. Nastalo pa je le vprašanje kam, kajti ograja obore še ni bila dogotovljena. Upravitelj Gorianyjevih po-

sestev Radohe in Ruperčvrha gospod Blaha Josip je skušal premostiti to težkočo na ta način, da je dal v naglici napraviti v nedovršeni obori za došle mladiče krmišče (Futtergarten) v obsegu 16 m² ter se je v zadregi odločil, da bo začasno — za pol dneva ali nekaj več, delavci bi pa dogotovili medtem ograjo obore — izpustil v krmišče poleg mladičev še staro svinjo. Lesene stene krmišča so bile visoke 1.60 m in se torej skoro ni bilo bati, da bi stara svinja ta plot preskočila in ušla.

Izkazalo pa se je kmalu, da je delal gospod Blaha račun brez krčmarja.

Oba dospela zaboja z divjimi svinjami je dal odpeljati upravitelj z vozom v krmišče, vhod do krmišča pa je skrbno zadelal in zapažil z deskami. S pomočjo dveh tesarjev in lovskega čuvaja je dal nato postaviti zaboj s staro svinjo na tla, da ga odpre in osvobodi žival ozke kletke. Nihče izmed navzočnih pomagačev pa si ni upal odpreti zaboja. Bali so se namreč vsi, da jih bo svinja takoj napadla, čim bo prosta. Zaradi tega Blahi ni preostalo nič drugega, kakor da je sam odprl zaboj in izpustil iz njega svinjo. Stopil je torej na zaboj in pričel s sekiro in kleščami odtrgovati raz njega pokrov. Komaj pa je potegnil na eni strani iz gornjih desk nekaj žebljev in deske s sekiro privzdignil, že se je uprla s hrbtom svinja v pokrov, ga z Blaho vred dvignila in skočila iz zaboja na prosto. Pričela je seveda takoj močno puhati in je nato za trenutek obstala v kotu krmišča. Nastal je mučen položaj in treba je bilo ravnati kar najhitreje, da se ne zgodi kaka nesreča. Bila je predvsem podana nevarnost, da skoči svinja na zaboj, ki se je prevrnil, in odtod čez ograjo krmišča na prosto; mogoč pa je bil tudi primer, da bi se svinja v strahu za lastno življenje v koga zakadila, kajti žival pač ni bila poučena o tem in ni vedela, kaj ž njo namerjajo. Navzočni lovski čuvaj je zaradi tega, da prepreči nesrečo, urno pograbil zaboj, hoteč ga vreči iz krmišča, toda medtem je svinja že preskočila Blaho in ograjo ter zbežala na prosto. Odpihala pa jo je k sreči v smer, kjer je bila ograja obore že dogotovljena. Blaha je dal hitro zastaviti še nedovršeno stran obore z ljudmi, osobito s tesarji, ki so mu bili trenutno na razpolago in pri roki, sam pa se je podal na vse hlače na žago v Radoho, da da takoj prepeljati na lice mesta večjo količino desk in še nekaj ljudi, ki bi naj ograjo dogotovili. Komaj pa se je oddaljil nekaj sto korakov, že je slišal za seboj divje vpitje in kričanje:

»Gospod upravitelj, je že ušla, je že ušla!«

Tesarji, ki so zastavljali in zapirali odprtino obore, so se namreč svinje tako bali, da so se raztekli in razkropili na vse strani, kakor hitro je usmerila črna »pošast« svoj tek proti njim.

Nič ni pomagalo onemoglo presenečenje gospoda Blahe, ki se je na klice in vpitje bled zopet zaokrenil, kajti stara, iz Ulma dospela divja svinja je skokoma prav tedaj že izginila v gosti šumi izven postavljene obore...

Po tem dokaj dramatičnem dogodku so izpustili iz drugega zaboja, ki je dospel iz Ulma, mladiče brez kake posebne nesreče ali nezgode v krmišče. Drugi dan so dovršili tesarji še ograjo, nakar so bili izpuščeni merjaščck in mlade divje svinjice iz krmišča v dogotovljeno oboro.

Upravitelj Blaha je domneval, da bo prišla ubegla divja svinja iskat svoje mladiče. Upal je celo, da bo privabil plaho žival nazaj v oboro in je dal napraviti na vseh štirih straneh ograje nekake vskočne mostiče, da bi na ta način krmi omogočil vhod ali skok v oboro, toda njegov trud in prizadevanje sta bila zaman. Svinja je sicer res prišla na svojih nočnih pohodih nekajkrat v bližino ograje, kar so mogli ugotoviti po njenih sledeh, toda še

na mar ji ni prišlo, da bi zaradi svojih mladičev tvegala zlato prostost. Nasprotno je pa pač po preteku štirinajstih dni ušel iz obore na slabo opaženem kraju še mladi merjašček, ki pa je že drugi dan nato po vskočni napravi zopet skočil nazaj v ograjo. Moral pa si je pri skoku nekaj poškodovati notranje organe, kajti začel je hirati ter je mesec dni nato kljub skrbni negi poginil.

Ubegla divja svinja je prišla seveda kmalu v stik s starim močnim veprom-samotarjem, ki se je še vedno klatil po gozdovih Radohe, ter je potem povrgla že spomladi leta 1914. devet krepkih mladičev. Že ti so pričeli delati jeseni leta 1914. precejšnjo škodo na koruzi in krompirju kmetom vasi Uršna sela, Gorenje Laze, Pristava, Mihovec in Birčna vas. Jeseni leta 1915. so ušle neke noči še ostale tri iz Ulma dospele svinje iz Gorianyjeve obore in se pomešale med prve dolenjske črnuhe. Očividno so pripomogle k okrepitvi in osvežitvi njih zaroda, kajti v južni polovici novomeškega sreza je bilo divjih svinj vedno več in več...*

To so torej prvi početki sedanje črne divjadi na Dolenjskem in je torej umevno, da kronika gozdne uprave kneza Karla Auersperga v Kočevju od leta 1768. dalje pa do leta 1918. ne izkazuje nobenega odstrela divjih svinj.**

V gozdovih Radohe na opisani način zaplojena črna divjad si dolgo časa ni upala prekoračiti tira državne železnice in preiti na kočevsko stran. Končno je našla pot preko železniškega predora na Pesku pri Gorenjih Lazih in je v eni noči prešlo skozi ta predor štirinajst kosov, ki so se potem kaj naglo raztekli in zaplodili po kočevskih pragozdih. Začetkom leta 1918. so budni knezovi logarji tudi že prve komade ustrelili. Zasledili so jih bili sicer že mnogo prej, toda kljub opreznemu zalezovanju jim dolgo niso mogli do živega. Prve uspehe sta imela pri odstrelu logarja Ignacij Šafer in Černe Anton. Slednji je ustrelil meseca februarja leta 1918. na hribu Strmcu pri Jaselnici — torej že blizu Ribnice — 64 kg težko svinjo. Bila je to v tem okolišu po dolgih letih prva ustreljena divja svinja, ki so jo tako mladina kot stari kmetski očanci prav radovedno ogledovali. Bila je pač čudo, ki ga ljudje do takrat v teh krajih še niso videli. Če ustreli danes — torej po preteku nekaj let — lovec v kočevskih revirjih divjo svinjo, smatrajo vsi domačini to sicer kot redek, ne pa več kot izreden in nevsakdanji plen.

V kočevskih pragozdih je postala divja svinja po prevratu pač stalna divjad. (Nadaljevanje.)

---

* Podatke o razploditvi divjih svinj po gozdovih Radohe mi je sporočil gospod upravitelj Blaha Josip ter mu izrekam za njegovo ljubeznivost iskreno zahvalo.

** Očividno pomoten je v tem oziru članek g. ing. Šivica »Lov na Dolenjskem v starih časih in sedaj« v oktobrski številki »Lovca« letnika 1926, ki pravi: »Šele leta 1910., 1911. in 1912. je bil ustreljen v graščinskih lovih (sc. kočevske graščine) po en komad.«

Ptičarji na III. mednarodni razstavi psov v Ljubljani.

Sodnika: Erhardt, Justin.

I. Ptičarji:

a) Kratkodlaki ptičarji:

Št. 57. **Ramass-Wildenholzen,** St BKF, * 2. 5. 1930 iz Diane-Wildenholzen St BK 348 e po Rasso-Weihermühle St BK 631 Z. Vz. L. Lanner, München. L. Henrik Jahn, Vevče. Srednje velik pes, brez telesnih napak; razen nekoliko širokega gornjega dela glave in majhnega podbradka, zelo dober v sprednjem delu, čvrstih pleč, ravnih nog, primerno globokih in širokih prsi. Kratek krepak hrbet, prav dobro ledje, mišičast v zadnjem delu, brezhibna stoja. Navedene majhne napake ovirajo podelitev ocene: »odlično« —: prav dobro.

Št. 58. **Ris III,** JRP 66 A, * 3. 6. 1928 iz Rize-Prulske JRP 37 B po Tičku JRP 14 A. Vz. Josip Kunc, Ljubljana. L. Filip Bizjak, Ljubljana. Nekoliko težak, rjav pes s plemenito glavo in plemenitega celotnega vtisa, zadostno temnega očesa, dobrega zobovja, nagiblje k podbradku. Čvrste noge, močnih kosti, dobro sklenjene šape, oplečje bi moglo biti boljše. Prsa globoka in široka, zelo lep raven hrbet z visokim vihrom, rep zelo dobro nastavljen — brezhiben v zadnjem delu. Celoten vtis prav dober — pes nekoliko zavaljen (zaradi prehrane).

Št. 59. **Čil-Krški,** JRP 37 A, * 14. 4. 1926 iz Lotte-Feilhofen JRP 8 B po Pagatu-Marchegg DG St B XX IV 2107. Vz. dr. Vilko Pfeifer, Maribor. L. dr. Viljem Krejči, Ljubljana. Sedanjim prilikam ne več zaželen, prekomerno visok pes z zelo težko, vendar razmeroma ne slabo oblikovano glavo. Precej močan podbradek, primerno temno oko, strma, zelo naprej pomaknjena pleča. Izredno široka prsa povzročajo nepravilno stojo, šape nekoliko na zunaj zasukane. Zelo strmega skočnega sklepa, kotje sklepov nepravilno, nadgrajen. Ocena: povoljno.

Št. 60. **Jupp-Laa,** JRP 89 A, ÖHZB DK 542, DGH St B 3264, * 3. 1. 1929 iz Bane-Kamerun ÖHZB DK 320 po Dollar-Laa, ÖHZB DK 478, DGH St B 3241. Vz. Franc Rapf, Laa a/d Taya. L. dr. Ivan Tavčar, Ljubljana. Iz različnih prireditev v inozemstvu zelo dobro poznani svetlo marogasti pes je postal veliko bolj mišičast, zaradi česar je dosedanja njegova napaka (podbradek) popolnoma prešla in ga v njegovi celotni odlični zunanjosti ne moti več. Temu res brezhibnemu psu ni mogoče odreči ocene: odlično.

Št. 61. **Ris,** JRP 106 A, * 20. 12. 1931 iz Sente JRP 47 B po Tičku JRP 14 A. Vz. Drago Pogačnik, Ljubljana. L. Alojz Dular, Ljubljana. Še ne dorastel, v dlaki in barvi brezhiben mlad pes, ki potrebuje v svrho poglobitve in razširitve prsi in ojačenja oplečja mnogo gibanja. Lepi temni dlaki bi pristajalo temnejše oko. Brez posebnih napak. Ocena: dobro.

Št. 61 a. **Črt-Poljanski,** JRP 105 A, * 28. 6. 1931 iz Bore Prulske JRP 34 B po Tičku JRP 13 A. Vz. Teodor Korn, Ljubljana. L. Adolf Zor, Ljubljana. Rjav simpatičen sorodnik prejšnjega, čedne glave, dobrega hrbta in zadnjega dela, zaradi rahlega oplečja in prekomerno plitvih prsi le: povoljno.

Št. 62. **Bessie-Laa,** JRP 30 B, ÖHZB DK 425, * 20. 6. 1925 iz Bane-Kamerun ÖHZB DK 320 po Artus Sand St K 1830 V, DGH St B 1638. Vz. Franc Rapf, Laa a/d Thaya. L. Anton Schuster, Ljubljana. Za svojo starost zelo dobro ohranjena, čvrsta psica temnega očesa, lepo vzbočenega vratu, ravnih nog,

nekoliko na ven pomaknjenih prsi, visokega vihra, dobrega hrbta, zelo dobrega ledja, prav dobra v zadnjem delu. Ocena: prav dobro.

Št. 64. **Vera-Petovio,** JRP 64 B, * 26. 6. 1931 iz Uli-Mitras JRP 42 B po Juppu-Laa JRP 89 A. Vz. mr. Rudolf Molitor, Ptuj. L. Franc Urbanc, Ljubljana. Lepo oblikovana rjavomarogasta psica, zelo dolgega gobca, dobrega zobovja, nekoliko visoko nastavljenih uhljev, dobro sklenjenih šap, dobrega oplečja. Dober hrbet, nekoliko premalo globoka prsa, ledje nekoliko šibko, skočni sklep zelo dobro okoten. Ocena: prav dobro.

Št. 65. **Fiora-Poljanska,** JRP 65 B, * 28. 6. 1931 iz Bore-Prulske JRP 34 B po Tičku JRP 14 A. Vz. Teodor Korn, Ljubljana. L. Valentin Kopač, Zg. Šiška št. 92. Zelo nizka rjava psica z zelo visoko nastavljenimi uhlji, ki jih slabo nosi, zaradi česar ne napravi glava vtisa plemenitosti. Zelo plitve prsi, pleča naprej pomaknjena, hrbet dober, v zadnjem delu dobro okoten. Ocena: dobro.

Št. 66. **Vida-Poljanska,** JRP 66 B, * 28. 6. 1931 iz Bore-Prulske JRP 34 B po Tičku JRP 14 A. Vz. Teodor Korn, Ljubljana. L. Franc Urbanc, Ljubljana. Temnorjava psica, nekoliko ozkega gobca, dobrega zobovja. Uhlji visoko nastavljeni, ravne noge, dobro sklenjeni prsti, zelo plitva prsa, brezhiben zadnji del. Ocena: dobro.

Št. 67. **Pola-Krška,** JRP 61 B, * 4. 7. 1931 iz Lotte-Feilhofen JRP 8 B po Juppu-Laa JRP 89 A. Vz. dr. Vilko Pfeifer, Varaždin. L. Karl Lichtenberg, Bevke pri Vrhniki. Za svojo starost telesno neprimerno razvita psica, ki napravi zaradi svoje kondicije (zavaljenosti) mnogo starejši vtis. Gornji del glave preširok, kratek gobec, lep dober vrat, katerega pa kazi podbradek, čvrsta pleča, močne noge, vendar stoja ni brez hib. Kratek dober hrbet, zelo dober je zadnji del. Pozornost vzbuja zelo dolga in valovita dlaka. Ocena: dobro.

b) Resavci:

Št. 68. **Ris-Krimski,** JRP 17 E, * 8. 2. 1931 iz Žive-Krimske JRP 14 F po Boju JRP 14 E. Vz. dr. France Lokar, Ljubljana. L. Franc Štrajher, Ljubljana. Nekoliko nizek resavec brez posebnih napak. Kleščasto zobovje, barvi dlake primerno temno oko, globoka, široka prsa. Močne ravne noge z nekoliko dolgim hrbtom, dobro nastavljen in dobro nošen rep, dober v zadnjem delu, vendar v gibanju in tekanju pes ni brez hib. Oblika: dobra, odlakanost: prav dobra.

Št. 70. **Lotte-Johannesstein,** JRP 17 F, ÖH St B 203/1926, * 1. 3. 1925 iz Lotte-Petersburg DH St B 2988 V po Iffa Neutitschein DH St B 4349. Vz. Carl Hauswirth, Wien. L. Jean Nagy, Ljubljana. Za svojo starost zelo dobro ohranjena resavka suhe glave in vratu, temnega očesa, zelo dobra v sprednjem delu, dobro prilegajočega se oplečja, primerno globokih prsi, zelo dobrega ledja, dobra v zadnjem delu, žimave dlake, malo več brk zaželenih. Oblika: prav dobra, odlakanost: prav dobra.

c) Žimavci:

Št. 71. **Audi-Rubahof,** JRP 4 J, St DD 5551, DG St B 3391, * 30. 6. 1928 iz Edde-Stein St DD 4478 po Lumpu-Felseck St DD 2772. Vz. Ludvig Balhorn, Breslau. L. dr. Adolf Kaiser, Ljubljana. Brezhibno zgrajen nemški žimavec, glede katerega bi bilo želeti, da bi bila odlakanost na glavi nekoliko bolj negovana, zaradi česar bi glava izgledala plemeniteje. Kazijo ga neodlakani robovi trepalnic, sicer je pa pes v dobri kondiciji in glede dlake dobro negovan. Oblika: dobra. Odlakanost: dobra.

d) Pointerji:

Št. 75. **True-Suvoborska,** JRP 9 K, * 27. 2. 1929 iz Gift-Stylish KCR 14014/28 po Bardu of the Boreen. Vz. Psarna Suvobor. L. Lazarini baron Henrik, Smlednik. Že od svoje mladosti znana psica se je izredno razvila. Celoten vtisk je kljub napetim siskom očarljiv. Oko je barvi primerno temno, zobovje brezhibno, vrat plemenit, viher visok. Čvrsto oplečje, ravne noge, zelo dobro sklenjene šape. Dobro vzbočena in zadostno globoka prsa, dober hrbet, zelo dobro ledje. Nosi rep zelo lepo in je v zadnjem delu brezhibna. Zelo gibljiva psica. Ocena: odlično.

II. Španijeli:

Št. 75. **Dolly-Čemšeniška,** JRP 6 V, * 1. 4. 1928 iz Biote JRP 2 V po Darius-Mauer JRP 5 U Sp ZB 335 U. Franc Urbanc, Ljubljana. L. Franc Urbanc, Ljubljana. Zelo dobro zgrajen koker, pravilne glave, temnega očesa, dobrega zobovja, dobro nastavljenih, dobro odlakanih in dobro nošenih uhljev. Dlaka v barvi in strukturi prav dobra, na zadnjem delu žal preveč preostale dlake, ki pokriva dobro razvito muskulaturo. Odlična v gibanju, napravi zelo dober celoten vtisk, pasmi primerno visoka. Ocena: odlično.

Št. 75 a. **Marry-Volčji potok,** JRP 14 V, * 20. 11. 1930 iz Lile-Čemšeniške JRP 8 V po Darij-Mauer JRP 5 U. Vz. in l. Hela Souvan, Volčji potok. Psica z nekoliko neplemenito glavo, gornji del glave je preširok, uhlji previsoko nastavljeni, zaradi česar je gobec šiljast. Brezhibno zobovje, nekoliko podbradka. Dobro sklenjena pleča, noge čvrste in ravne, zelo dober hrbet, dobro nastavljen in dobro nošen rep. Nagiblje h kravji stoji, odlakanost prav dobra. V zelo dobri splošni kondiciji, nekoliko svetlo, dlaki primerno oko, ki naj bi bilo za spoznanje manjše. Oblika: prav dobra.

Št. 76. **Dash-Lormanski,** JRP 21 Ž, * 9. 8. 1930 iz Bistre-Pohorske JRP 4 Z po Dash-Pohorski 12 Ž. Vz. in I. dr. Milan Gorišek, Št. Lenart v Slov. goricah. Zelo močan, črno-bel špringer, temnega očesa, dobrega zobovja in zelo širokih prsi. Stoji spredaj sodčasto, zaradi širokih prsi ni v sprednjem delu brezhiben, ker ne stoje noge primerno. Pri pravilni stoji je zadnji del korekten, stoji pa večkrat strmo. V galopu zelo zaokrožena elastična gibljivost. V dlaki prav dober. Oblika: dobra.

Iz lovskega oprtnika

Navodilo za obnovo lovskih kart za koledarsko leto 1933.

Lovske karte veljajo za čas od 1. januarja do 31. decembra 1933.

Za vse vrste lovskih kart (izvzemši za člane vladarskega doma in državne šumarske uslužbence) se v smislu uredbe o banovinskih davščinah plačuje banovinska taksa v banovinskih kolkih. Taksa za državne lovske karte znaša 200 Din na leto, za lovske karte za zaprisežene lovske čuvaje pa 100 Din na leto.

Člani Slovenskega lovskega društva in člani ostalih lovskih organizacij, včlanjeni v Središnji upravi Saveza lovačkih udruženja kraljevine Jugoslavije, uživajo 80 Din oziroma 40 Din (lovski čuvaji) popusta, če se izkažejo s članske izkaznico za dotično leto in plačajo torej le 120 Din odnosno 60 dinarjev banovinske takse.

Vzrok oprostitve oziroma popusta banovinske takse mora občeupravno oblastvo, ki izdaja lovske karte, na karti označiti.

Vsaka lovska karta se izgotavlja le za eno osebo in eno koledarsko leto in velja le za dotično osebo ter se ne more prenesti na katerokoli drugo osebo. Vsakdo si jo mora nabaviti pri občeupravnem oblastvu, v čigar območju je njegovo stalno bivališče.

Lovske karte bodo izdajala pristojna občeupravna oblastva I. stopnje (sreska načelstva, izpostava v Škofji Loki in mestno načelstvo v Ljubljani), in sicer naslednji dve vrsti:

I. Državne lovske karte, in sicer:

1. Za lastnike in zakupnike lova in za njih goste.

Vsi (izvzemši osebe pod dolnjimi točkami 2a, 2b, 2c in 3) plačajo razen banovinske takse te-le drž. takse v kolkih po tar. postavki 101a taksnega zakona:

Ako lovijo brez psa, državni kolek 30.— Din.

Ako lovijo z enim psom, državni kolek 40.— Din.

Ako lovijo z dvema psema, državni kolek 50.— Din.

Ako lovijo s tremi ali več psi, drž. kolek 60.— Din.

(Opozarja se na veljavne lovske zakone, ki določajo, komu se smejo izgotavljati lovske karte.)

2a. Za člane vladarskega doma.

2b. Za diplomatske in konzularne uradnike (če niso naši državljani) po vzajemnosti, razen častnih konzulov.

2c. Za drž. šum. uslužbence.

Za lovske karte, izdane osebam, navedenim v točkah 2a, 2c, se ne plačuje niti banovinska taksa (glej zgoraj) niti drž. taksa po tarifni postavki 101a. Za lovske karte, izdane osebam, navedenim v točki 2b, se pa plačuje banovinska taksa, pač pa so v smislu pripombe 6 toč. c tar. post. 101a taksnega zakona drž. kolkovne takse popolnoma oproščene.

3. Lovske karte za slušatelje vseh gozdarskih (visokih in nižjih) šol.

Za nje se plača banovinska taksa, državne kolkovne takse pa so v smislu pripombe 7. k tar. post. 101a taksnega zakona za tri četrt oproščene.

Ad 2a, 2b, 2c in 3. Oprostitev oziroma znižanje državne takse je treba na kartah označiti.

II. Lovske karte za zaprisežene lovske čuvaje.

Banovinska taksa znaša 100.— Din odnosno 60.— Din.

Državne kolkovne takse so v smislu pripombe 6. k tar. post. 101a taksnega zakona popolnoma oproščeni.

Izgotavljajo se v smislu zakona z dne 26. februarja 1922 (»Uradni list« št. 419/128 iz leta 1922) na zahtevo lastnika ali zakupnika lova.

Ta karta velja le za tista lovišča, za katera se izdaja.

Pismene ali protokolarne prošnje lastnikov ali zakupnikov lovišč morajo biti po tar. post. 1 taksnega zakona kolkovane. Ako kdo prosi ustno in se prošnja ne jemlje na zapisnik, ni treba plačati kolka.

Dnevne lovske karte se ne bodo izgotavljale, tudi tedaj ne, če bi kot gost ali inozemec hotel loviti samo en dan.

Prav tako se ne izdajajo takse proste lovske karte pastirjem in poljskim čuvajem.

V dravski banovini so državne lovske karte za leto 1933 rjave, one za lovske čuvaje pa krvavordeče barve.

Pobrana banovinska taksa, se preodkazuje vsak mesec po poštni položnici na čekovni račun št. 10330. Potrebne položnice je dobiti pri banski upravi, oddelek VII (blagajna) ali pri šumarskem odseku.

V dokaz, da je banovinska taksa plačana, se nalepi na lovsko karto banovinski kolek. (Primerjaj okrožnico kraljevske banske uprave z dne 3. decembra 1930, VII. No. 10771/3.)

Potrebne banovinske kolke je dobiti pri banski upravi, oddelek VII (blagajna).

Hkrati z vplačilom pristojbin je pošiljati (kakor doslej na tiskovini) vsak mesec izkaz o oddaji lovskih kart, in sicer tudi tedaj, če bi v preteklem mesecu ne bili izdali nobene lovske karte, to pa radi potrebne evidence o oddaji lovskih kart pri banski upravi.

Vse lovske karte morajo biti opremljene razen s pečatom kraljevske banske uprave tudi s pečatom občeupravnega oblastva I. stopnje, ki je lovsko karto izdalo.

Neporabljene in pokvarjene lovske karte je priklopiti, z jukstami oddanih vred, letnemu obračunu, ki ga bo poslati do 15. jan. 1934 kraljevski banski upravi.

Za obračun za leto 1933 potrebne tiskovine se bodo dostavile pravočasno pred koncem leta 1933.

Izkupilo za stare lovske karte (za l. 1932), prodane decembra meseca 1932, bo nakazati do konca decembra 1932 ter hkrati poslati izkaz o njih oddaji.

Lovske karte, veljavne za leto 1933, pa bo izkazati, tudi če bi jih izdali še v decembru 1932, šele v izkazu za mesec januar 1933, ki ga bo predložiti začetkom februarja meseca 1933.

Prestopke zakonov in lovskih predpisov je kaznovati po dotičnih zakonih oziroma predpisih. Poleg tega pa pride v poštev zakon o taksah, ki določa kot kazen petkratni znesek neplačane takse. (Tar. post. 101a pripomba 4. taksnega zakona.)

Ob primernih prilikah, naj se nadzorujejo lovci, ali imajo predpisane lovske karte ter naj se zoper krivce postopa po zakonu.

Navodila za uporabo »zajcebrana«.

Ker je priprava izdelana iz zelo trde in prožne žice, je treba žico »zajcebrana« upogibati, odnosno lomiti s plošnatimi (ne ščipalnimi) kleščami. Kadar špiralo razprostremo, pa moramo zlasti še paziti, da se ne zmede ali zameša v zavojih, ker jo v tem slučaju — ako še nimamo toz. prakse — le težko uredimo v normalno stanje.

Kadar nameravamo zavarovati sadno drevje z »zajcebranom«, držimo špiralo z eno roko v zloženem stanju, in sicer obrnjeno tako, da imamo gornji del (z ročico) obrnjen proti sebi, spodnjega (s kljukico) pa proti deblu drevesa, katerega nameravamo zavarovati, z drugo roko pa jo oprostimo povez. Nato izpustimo prvi zavoj s

kljukico in ga previdno raztegnemo v toliko, da moremo z njim objeti deblo drevesa kakih 20 cm pod krono, zatem zasučemo ves »zajcebran« 3 do 5 krat v smeri, kakor je zavita žica, a pri vsakem obratu oprostimo po en zavoj, da se lahko navije na deblo. Ko imamo tako 4—6 zavojev na deblu, oprostimo vso ostalo špiralo na ta način, da primemo z eno roko za ročico, z drugo pa spustimo zloženo špiralo, da prosto omahne v loku proti zemlji. Nato se — še vedno držeč z eno roko za ročico — toliko oddaljimo

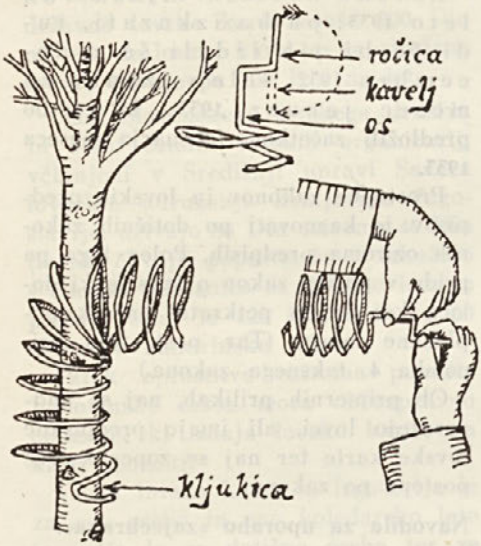

od drevesa, da se ta nategne v skoraj vodoravno lego, nakar primemo s palcem in kazalcem proste roke za os ročice (kakor kaže pričujoča skica) in vrtimo ročico v krogu, pomikajoč se v toliko proti drevesu, kolikor imamo krajšo še prosto špiralo. V primeru, da se med sukanjem špirala kam zatakne, ne vrtimo je s silo, temveč odjenjajmo pritisk in z eno roko odpravimo dotično oviro, odn. pomagamo, da gre kljukica preko nje ali vsaj potresemo, da s tem sprožimo sukanje špirale okoli debla. Ako ta pravila zanemarjamo, se utegne stvar zaskočiti. V tem primeru ne smemo nadaljevati nadevanja vse dotlej, dokler je nismo uredili.

Ako smo spretni, je na ta način špirala v pičli minuti na drevescu. Nato primemo s kleščami (ki jih nosimo v žepu) za ročico, ter jo privijemo v nasprotno smer v kavelj (kakor kaže krožeča puščica) ter ga nato obesimo na najnižjo vejo v kroni. Ako je špirala predolga, se sama skrči s tem, da se sesede na zemljo, če pa je prekratka, jo po vsej njeni dolžini raztegnemo s tem, da spodnji zavoj z zatikom lesene rogovilice (v obliki štev. 1) pripnemo za zemljo.

Ako so zavarovana drevesca že malo tanjša od premera zajcebrana, moramo preko leta pregledati nasad, ako se pri kakem brzo debelečem drevescu ne zajeda žica v kožo (lubje). V tem primeru snamemo »zajcebran« z veje in ga sučemo v odvijalni smeri toliko časa, da se ves njega premer razširi v zadosti ohlapno širino. Utegnila bi se žica zajesti v lub, ovirati kroženje soka ali celo povzročiti opasno rano.

Da preprečimo rjavenje žice (ki je sicer rji izredno kljubujoča), je priporočljivo, jo prevleči s kako maščobo, barvo ali celo lakom. Proti naročilu se lahko priprava tudi pocini, kar jo za 1—1.50 Din podraži. Vendar pa tudi v naravnih okoliščinah vzdrži 4—6 let.

Ako želite zavarovati tudi veje v kroni drevesa (pritlično drevje) naročite špiralo za drevesničarje po 1 Din za m, katero sami razdelite v dolžino po potrebi. Brez dvoma bo že bližnja bodočnost pokazala, da nam bo odslej s tem sredstvom omogočeno saditi nizko drevje tudi v odprtih legah, na kar si doslej vprav vsled strahu pred zajcem nismo upali niti misliti, pa čeprav je dokazana stvar, da tako drevje mnogo prej obrodi, prinaša redneje pridelke, rodi lepši sad in se vsestransko lažje oskrbuje.

K zavarovanju sadnega drevja proti zajcem.

V nekaterih dobah, ne vsako leto, morda vsaka tri ali štiri leta napadejo zajci v večji meri sadno drevje. Ta-

krat in pa pred volitvami ali kakšno drugo politično zadevščino se prične gonja proti zajcu. Ta gonja se spremeni v neke vrste politično brakado. Marsikdo bi rad takrat prijahal na kakšno važno ali koristno mesto na dolgouhcu. To brakado poznamo že iz avstrijskega parlamenta.

Ker imam sam precej sadnega drevja in zelo cenim sadjarstvo, se zanimam za to zadevščino že več let. Moram pa reči, da so mi zajci oglodali vse cepove, ki niso bili zavarovani, nikdar pa tistih, ki sem jih zaščitil pred sitnim glodavcem.

V interesu mirnega žitja med sadjarjem in lovcem, ki sta oba važna za naše narodno gospodarstvo, sem posvetil posebno pozornost primernemu zavarovanju. Ker je mogoče nastopati proti tako moderni demagogiji in »štimungi« le s točnimi dokazi, hočem biti to pot točen računar.

Letos sem imel zavarovati 54 debelc, rastočih na zajcem izpostavljenem svetu.

Točno ob 9 dopoldne mi je prinesel pomočnik s skednja 3 otepe ržene slame. Pričela sva z obvezovanjem. Malo čez opoldne je bilo povitih v slamo vseh 54 debelc. Na uro sva jih povila in povezala po 17, porabila tri otepe slame in za 8 Din vrvice. Torej to je vse težko in dragoceno delo! Vse skupaj ni stalo z delom vred več kakor 40 Din.

Ta način zavarovanja pa ima še drugo važno prednost. Drevesce, povito s slamo, ne pozebe tako hitro kakor ono, ki je golo. Če je čez noč pomrznilo lubje dreveščka in se hitro odtaja v solncu, rado poči. Če je pa drevesce ovito s slamo, se to ne zgodi, ker je slama slab prevodnik gorkote. Nadalje pa odpade tudi umetna naprava za lovljenje — za zabubanje mrčesja. Mrčesje, ki bi se zalezlo za skorjo, za mah ali pa v rušo blizu sadnega drevja, dobi primerno skrivališče v slami. Le-to je treba spomladi previdno odstraniti z debelc, jo položiti na kup in sežgati. To je najlažji in najpreprostejši način uničevanja zalege mrčesja.

Kdor bo imel dobro voljo in drevje zavaroval, kar, kakor razvidno, ni težko in drago, temu se ne bo potreba pehati za odškodnino. Treba je le dobre volje — in vse pojde.

Da bi zatrli vse zajce, to pa ni tako lahko in bi tudi ne bilo koristno. Kje so potem milijoni, ki jih prejema država vsako leto za zakupnine. Če pa ostane le en zajec, je že v nevarnosti tudi tisto drevesce, ki je sadjarju najbolj pri srcu in če je pravi ljubitelj sadnega drevja, ga mu tudi nihče plačati ne more.

Torej, bodimo prijatelji!

Kožuhovinarski sejmi.

Kakor vsako leto, bo tudi letos v drugi polovici januarja kožuhovinarski sejem. Opazuje se, da imajo sedaj kupci večji interes za sejem kakor prodajalci. Kupci povprašujejo ustno in pismeno, kaj bo nudila letos »Divja koža«. Zanimajo se, kakor vsako leto, v prvi vrsti za lepo blago in za večje količine.

Ta pojav kupcev je treba pozdraviti. Vidi se, da jim ugaja naše blago, in da imajo zaupanje v prodajo in da so mnenja, da so slovenski lovci že vendar prišli do spoznanja, da je mogoče trgovati le skupno.

Kupci, po večini tujci, to uvidevajo, nadalje žele skupne prodaje tudi zaradi večje izbire in pa zaradi tega, ker so uverjeni, da »Divja koža« skrbi in bo še nadalje skrbela, da bodo lovci blago primerno prikrojevali.

Žal, da pa tega noče uvideti še mnogo naših lovcev. Kljub dolgoletnim izkušnjam, da so po večini dosti dobro prodajali svojo kožuhovino pri skupni prodaji, ne zaupajo tako, kakor bi morali. Le redki so pri nas taki, ki znajo primerno oceniti blago. Lahko bi bili že uvideli tekom let, da ni vseeno, če je koža slabo ali dobro sušena. Plen oderejo. Že pri tem delajo napake. Le-te se še povečajo pri sušenju, pri konserviranju in pri hranjenju. Ni

vseeno, če kožuhovino lepo zložiš v zaboj ali karton, če je že ne prineseš proste, ali pa, če jo pomečkaš v vrečo, z drugimi, na pol suhimi kožami. Kako previdno ravnajo s kožuhovino lastnice lepih dragocenih kožuhovinastih ovratnikov in plaščev, kako pa jih tlačijo prodajalci. Čeprav včasi kožuhovina že ne trpi toliko v dlaki, pa izgleda grdo in učinkuje slabo na kupca. Tek pri jedi odvisi mnogo od serviranja!

Nu, in tako blago naj se proda za isto ceno kakor lepo? Vsako leto se čuje: »Sosedovo kožuhovino so prodali bolje kakor mojo, čeprav sem lisico ustrelil kesneje kakor on!« Take pripombe večkrat škodujejo in vzbujajo nezaupanje.

Če prodaja kdo sam svojo robo, vidi napake. V mnogih primerih si pusti celo natvesti pogreške, ki jih ni. (Tega kupec ne more storiti pri dražbi; če ne kupi prvi, kupi drugi ali tretji.) Pri skupni prodaji pa uvidi le malokdo, da blago ni tako, kakor bi moralo biti. Vsak misli: če ga je prevzela »Divja koža«, že mora biti prvovrstno! To je velika napaka in škoduje skupnosti.

Skušajmo izboljšati blago! Zavedajmo se, da bomo zgubili mnogo, če oslabimo našo skupno prodajo. Odstotki, ki si jih pridrži »Divja koža«, so malenkostni in komaj pokrijejo stroške za prodajo, posebno pa za reklamo, ki je namenjena v prvi vrsti za vse naše lovce. Brez reklame in brez skupne prodaje ne moremo pričakovati uspeha. Obdržimo to, kar imamo! To bo pa mogoče le, če bomo prodajali skupno. Da bo pa blago lažje dobro sortirati in da bo mogoče interesente opozoriti pravočasno, bi bilo želeti, da lastniki kožuhovine že sedaj pričnejo s pošiljanjem.

Gozdni jerebi. Kaj je vzrok, da se mi je letos odzvalo sorazmerno veliko samic?

Ker imam precej oddaljen revir, le redko nanese, da zadenem za klicanje jerebov ugodne dneve. Onih par dni, ko sem lovil na jerebe, se mi je pa odzvalo sorazmerno veliko samic. Tako mi je pristala dne 11. septembra zgolj samica, 23. oktobra na treh krajih trije jerebi in tri samice, i. s. na prvem kraju zgolj samica, na drugem dva jereba in ena samica, na tretjem en jereb in ena samica, 6. novembra na istem kraju en jereb in dve samici. Uporabljal sem vedno eno in isto piščalko, ki oponaša starega jereba. Je to piščalka, s katero imam največ uspeha. Preizkusil sem jo opetovano na jereba, oddaljenega od mene le par korakov. Spravil sem ga vedno s tal na drevo ali pa celo z drevesa, sosednjega onemu, pod katerim sem sedel, pred se na tla. Iz tega sklepam, da ima piščalka povsem naraven in pravilen glas. Prosim naše preizkušene jerebarje za pojasnilo in pouk.

NB.: Mislim, da bi bilo za lovsko stvar zelo koristno, ako bi se v »Lovcu« večkrat obravnavala taka in slična vprašanja. Dr. E. E.

Živali v slovenskih pregovorih in rekih. I. Šašelj.

Za lepi jezik slovenskega kmeta so zelo značilni pregovori in reki. Če hoče povedati kaj posebno temeljito, osoli to s krepkim pregovorom. Za to pa mora biti tudi pravi možak, ki pozna pomen pregovora in ga zna pravilno uporabljati. Večina naših pregovorov in rekov pa je v zvezi z živalstvom. Vprav to je vzpodbudilo našega dolgoletnega sotrudnika g. I. Šašlja, ki je velik prijatelj prirode in živali, da je zbral skoraj 1000 takih pregovorov in rekov v 44 strani obsegajoči knjižici. To delo je hvalevredno že zaradi tega, da se lepi pregovori ne izgube, saj tvorijo vendar lep naroden zaklad, nadalje, da se vidi, kako ljubi naš narod živali, v kako tesni zvezi je z njimi in pa posebno zaradi tega, ker iz večine pregovorov odseva duhovitost naroda. Knjižica, ki je izšla v samozaložbi, stane 5 Din. Dobi se v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani. Podpirajmo naše kulturne delavce!

XV. dražba kož divjadi

se bo vršila 25. januarja 1933 v prostorih velesejma v Ljubljani. Blago se sprejema v komisijo že sedaj. S pošiljatvijo kož naj nikdo ne odlaša do zadnjega, ker je v korist stvari same, da »Divja koža« čimprej ve, s koliko in kakšnim blagom bo za dražbo založena. Komur poslovni red »Divje kože« ni znan, naj ga takoj zahteva. »Divja koža« je osrednja lovsko-prodajna organizacija, ki dela edinole v dobrobit našega lovstva. Lovci, poslužite se za vnovčenje svojega pridelka edinole te svoje prodajne organizacije.

»Divja koža«, Ljubljana-velesejem.

Plačevanje članarine.

Člani podružnic naj plačujejo članarino za leto 1933 pri podružnicah, v čijih področju stalno prebivajo.

SLD.

Nepremočljivo lovsko obuvalo

je za vsakega lovca brez dvoma največje važnosti. Na trgu se nahaja veliko število maž in past, ki jih z večjim ali manjšim uspehom v to svrho uporabljamo. Končno pa smo le dobili tudi v Ljubljano zalogo preparata »Heveax« (glej oglas), ki ga lahko vsakemu lovcu in turistu priporočamo. »Heveax«, jugoslovanski preparat, opetovano odlikovan na mednarodnih lovskih razstavah (v Avstriji, Nemčiji in Angleški), napravi lovsko obutev zanesljivo nepremočljivo.

Iz tujih časopisov

Deutsche Jägerzeitung Nr. 30, Bd. 99.

Zelo poučljiv članek o odstrelu srn čitamo na strani 395. Montanus piše: V obsežnem revirju je bilo razmerje 1:5 (en srnjak na pet srn). Za dosego boljšega rogovja je bilo potrebno urediti razmerje na 1:3. Ker smo v lovišču divjad krmili, se ni bilo bati, da bi kaj poginilo. Vprav zaradi tega je bila v načrtu za odstrel precej visoka številka. 60 srn je bilo zapisanih smrti, in sicer naj bi prišli v prvi vrsti v poštev slabejši mladiči ženskega spola. Gotovo je bolje, odstreliti te, pravi pisec, kakor pa tako zvane jalovke, ki v tekočem letu niso povrgle mladičev, ali bi jih pa takrat, ko bi prišle pred cev, ne imele pri sebi. Če ustrelimo srno, ki je vodila dva mladiča in je bržčas zopet oplojena, uničimo z enim strelom kar pet komadov. Na lastne oči sem videl, kako je še meseca januarja dojila srna kozliča. Če hočemo vzgojiti močno srnjad, moramo ohraniti mladičem mater srno. Kozličev samcev ne smemo nikdar streljati v prvem letu. Skušati moramo odstreliti le kozliče srnice, posebno take, ki so pozno povržene. Če ima srna dva mladiča, ni težko razločiti spola. Odstreliti je treba srnico in pustiti srnjačka, ki se bo odsihdob gotovo bolje razvijal kakor prej, ko je morala srna skrbeti za dva.

Preizkušen poklicni lovec bo najbolje rešil to nalogo. Zakupnik ali lastnik lovišča, ki prihaja le tupatam na lov v svoj revir, na srnjake in jeseni na zajce, bo težje ugotovil, kaj je za odstrel primerno, kakor njegov lovec, ki živi vse leto med divjadjo. Najmanj pa so upravičeni streljati povabljeni gostje ali pa celo taki, ki se ponujajo.

Še celo lovec, ki pozna lovišče, se zmoti. Tako se mi je dogodilo, da sem dalje časa opazoval »jalovko«. Ko sem bil trdno prepričan, sem ustrelil, in kaj je ležalo pred menoj? Bila ni jalovka, ne mladica, ustrelil sem bil — dobro razvitega mladiča. (Op. ured.: In pri nas, ko streljamo pred psi bežečo srnjad, točno razlikujemo, kaj streljamo!) Najlažje se izloči za odstrel pri-

merna srnjad takrat, ko stoji več komadov skupaj. Lovec, opremljen z dobrim daljnogledom, ki poseča revir dan na dan vse poletje, bo lahko vedel, kje je srna z dvema, kje ona s tremi mladiči in kje je srna, prava jalovka, ki že drugo ali tretje leto nima mladičev. Prav tako bo vedel, kje blodita mladiča brez matere.

Op. ured.: Tako gojenih revirjev je pri nas še malo, toda imamo jih pa le. To naj bi bil dokaz za to, da je tudi pri nas mogoče gojiti, treba je le dobre volje. Seveda v manjših revirjih, kjer so slabi sosedje, to ne uspe. Ker pa hočemo povsod napredovati in biti, če že ne enaki, vsaj podobni drugim narodom, bomo morali skrbeti, da bomo tudi v lovstvu napredovali.

Lovski kotiček

Naše glasilo.

Jezik organizacij in društev so glasila, bodisi tedniki, mesečniki ali pa vsaj enkratne letne izdaje. Kjer nimajo lastnih glasil, se poslužujejo drugih dnevnikov. SLD ima »Lovca«. Ker smo ob zaključku stare in pričetku nove letne dobe, je potrebno, da si ogledamo tudi naše razmere in glasilo.

Na napačni poti je tisti, ki misli, da je vseeno, če je član društva ali ne. Kdor pozna razmere, lahko uvidi, da je neobhodno potrebno, da imamo danes močno organizacijo. Posamezniki bi se le težko borili proti nasprotnikom lova. Le malo je ljudi, ki uvidijo, da lovstvo danes ni zapravljanje časa, da je to zdrava zabava, ki donaša državi ogromne dohodke. Niti lovci se ne zavedajo tega, kako koristen je lov. V redko kateri državi je lov tako važen z gospodarskega stališča kakor v Jugoslaviji, posebno v Sloveniji, kjer že sedaj privabi mnogo tujcev, bi jih pa pri bolj urejenih razmerah lahko še več. Zaradi tega pa bi se ne bilo treba bati našim lovcem, da bi ne prišli na račun.

Pri nas so lepe pokrajine, ki so ugodne za gojitev divjadi. Ker so vprav lovci veliki prijatelji prirode, je to zanje posebno vabljivo.

Če pa hočemo obdržati naša lovišča na primerni stopnji in jih še dvigniti, je treba, da gojimo divjad. Za to je pa potreben pouk, v prvi vrsti pa prava lovska duša. Gluhi se ne bo naučil nikdar peti; tisti, ki nima pravega čuta za prirodo in ljubezni do divjadi, pa ne bo nikdar dober lovec in tudi gojil ne bo divjadi.

Naloga našega glasila je, da vzbudi v lovcih pravi čut do lovstva in da daje potrebne nasvete glede gojenja in praktičnega izvajanja lova.

Naše glasilo nam mora predočevati, kako lovijo po drugih državah, kjer je lovstvo že na visoki stopnji. Stremeti moramo, da kaj pridobimo v korist našega lovstva.

Za vse to pa je potrebno, da ima glasilo dobrih sotrudnikov. Le na ta način je mogoč napredek. Saj imamo med našimi člani precej dobrih lovcev in strokovnjakov, bodisi iz te ali druge lovske stroke. Mnogo bi koristili, če bi sodelovali! V preteklem letu se je prijavilo poleg tistih, ki že več let podpirajo naše glasilo, več novih sotrudnikov, ki so pripomogli mnogo k pestrosti lista. Žal pa, da so nekateri drugi onemeli.

Primeri se, da uredništvo tupatam ne objavi kakega dopisa. Kaj rado se zgodi, da sotrudnik piše v dobri veri, da bo stvar primerna. Toda dogodi se vsakemu, ki mnogo piše, da kakšen njegov dopis ni objavljen. Pisec gleda s svojega stališča, urednik pa mora žal gledati na vse in z vseh strani. Naj bi cenjeni dopisniki oprostili v takih primerih. Ker se čutijo nekateri sotrudniki užaljene, če se jim kaj popravi, uredništvo večkrat članek rajše ves odloži, kakor da bi moralo izvesti preveliko korekturo.

Vsem cenjenim sotrudnikom iz preteklega leta najlepša hvala za delo v zadnjem letu. Poleg njih prosimo vse

cenjene člane, da naj skušajo podpreti tudi v tekočem letu glasilo s članki in poročili.

Za smernice pa naj veljajo: Vse, kar bo objavljeno v »Lovcu«, mora temeljiti na prirodoznanstvu, na točnem opazovanju in mora biti pisano v interesu lovstva. Gotovo je potrebno vedno kaj vzeti ali iz domače ali tuje literature. V takih primerih pa je zelo važno, da se navede, odkod je prevzeto. Ker moramo, kakor že omenjeno, gledati na napredek, moramo zavreči stare, lovu škodljive razvade.

Cenjeni člani naj bi že enkrat uvideli, da spremembe v načinu gojenja in lovstva niso kaprice mestnih ali gosposkih lovcev, kakor jih kaj radi imenujejo na deželi, nego da so to le zahteve časa in so po večini važne, če hočemo korakati s svetom. Če smo drugje za napredek, zakaj bi ne bili tudi pri lovstvu! Dobri lovci so povsod, na deželi in v mestih, žal pa je povsod tudi precej slabih.

Glede »Lovskega kotička« pa naj vedo cenjeni člani, da je bil pisan po večini le zaradi nesmiselnega, lovu škodljivega pisarjenja raznih dnevnikov, ki so v mnogih primerih slavili to, kar mora grajati pravi lovec.

Uredništvo.

Društvene vesti

Podružnica SLD v Novem mestu.

Dne 8. novembra 1932 se je vršil v Novem mestu ustanovni občni zbor Podružnice SLD, ki obsega sodne okraje Mokronog, Novo mesto, Trebnje in Žužemberk, s sedežem v Novem mestu. Na teritoriju podružnice je sedaj okoli 200 članov SLD, ki so bili dosedaj včlanjeni pri SLD — Podružnica Ljubljana, ki pa postanejo sedaj člani Podružnice v Novem mestu. Podružnica je pričela takoj z dnevom ustanovitve poslovati in je članstvo pri tej podružnici obvezno za vse one kraje, ki so bili dosedaj včlanjeni pri Osrednjem društvu odnosno pri Ljubljanski podružnici, kakor tudi za vse one nove člane, ki stanujejo na teritoriju Podružnice, torej v enem izmed navedenih štirih sodnih okrajev. Podružnica bo še v teku decembra razposlala vsem starim in novo pristopivšim članom položnice v svrho plačila članarine za leto 1933. Članarina znaša za vsakega rednega člana 82.50 Din, za zaprisežene lovce čuvaje pa 62.50 Din, vsak novi član pa ima plačati poleg tega tudi pristopnino 25 Din. Kot novi člani se smatrajo tudi oni lovci, ki so poprej kdaj bili člani SLD, pa so za kako dobo prenehali biti člani. Podružnica vabi vse lovce iz gori navedenih sodnih okrajev kakor tudi vse lovske interesente v tem okolišu, da pristopijo kot člani k Podružnici in pomagajo s svojimi močmi, da se Podružnica razvije, kar bo v korist ne samo dolenjskih lovcev, ampak lovstva vobče.

Dolenjski lovci tedaj vsi na delo za našo podružnico!

Podružnica SLD v Ribnici

ima svoj redni občni zbor dne 22. januarja popoldne ob drugi uri z običajnim dnevnim redom v gostilni »pri Cenetu«. Obenem se bo vršila razstava lovskih trofej, uplenjenih l. 1932. Naproša se članstvo, da se udeleži občnega zbora polnoštevilno. Članarina za leto 1933 naj se plača po položnicah naše podružnice, da ne nastajajo nepotrebna pisarjenja.

Kinološke vesti

Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani.

Izpisek iz zapisnika 10. odborove seje dne 16. decembra 1932.

I. Občni zbor Društva ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani se bo vršil dne 10. februarja 1933 ob 20 v gostilni Činkole, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Dnevni red bo: 1. Nagovor predsednika, 2. poročilo tajnika, blagajnika, gospodarja, vodje rodovne knjige in preglednikov računov, 3. odrešnica, 4. volitve odbora in 5. slučajnosti.

II. Odborove seje Društva ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani se bodo vršile v letu 1933 vsak prvi petek v mesecu.

III. Društvo je sklenilo prirediti v letu 1933 po eno pomladansko vzrejno tekmo ptičarjev v Ljubljani in v Mariboru. Ljubljanska tekma se bo vršila dne 23. aprila 1933, mariborska pa dne 30. aprila 1933. Podrobnosti bodo objavljene pravočasno.

Opozarjamo lastnike mladih ptičarjev in španijelov, naj si nabavijo knjigo znanega kinologa direktorja g. dr. Janka Lokarja »Ptičarji, njih odreja in vzgoja«. Sedaj v zimskem času ima vsak največ časa, knjigo preštudirati temeljito. Gotovo mu bo zelo koristilo in z lahkoto bo dresiral svojega psa. Knjigo je založilo »Društvo ljubiteljev ptičarjev« in jo dobite pri g. Antonu Schusterju v Ljubljani, Mestni trg 25. Cena knjige je zelo nizka, in sicer stane vezana 40 Din, broširana pa 30 Din.

Brak-jazbečar, njegova vzgoja in uvedba.

Društvo Brak-jazbečar je v svoji založbi izdalo knjigo pod gornjim naslovom.

Spisal jo je Viljem Fürer pl. Haimendorf, Kočevska Reka, naš najboljši poznavalec te pasme:

Knjiga, ki obsega 12 strani in je opremljena z mnogimi lepimi in zanimivimi slikami, je prva in edina v slovenščini, ki se peča z brakom-jazbečarjem, kateri povsem ustreza potrebam lovca v pogorskih in gozdnih loviščih. Obsega vse, kar mora vedeti vzreditelj, vzgojitelj in lovec o vzreji, dresuri in uporabi braka-jazbečarja. Posebno obravnava uvedbo in uporabo psa na brakadah, na barvni sledi obstreljene divjačine in v rovu na roparice.

V dodatku so priključene še sledeče tvarine:

Pasemski znaki braka-jazbečarja.

Pravilnik za tekme.

Pravilnik za vpis v »Društveni vzrejni register«.

Pravila »Društva Brak-jazbečar«.

Knjiga, ki je zelo čedno vezana, bo v kras vsaki knjižnici in bi si jo moral nabaviti vsak lovec, ki ne lovi le brezmiselno tjavendan.

Vezana knjiga stane 30 Din, broširana pa 20 Din. Naročila, katerim se naj priloži prej navedeni znesek, sprejemata g. Anton Schuster, trgovec, Ljubljana, Mestni trg 25, in društveni tajnik Ivan Göderer, Ortnek.

Mali oglasi

Lovska zadruga in Ljubljanski velesejem priredita 23. januarja 1933 v prostorih Ljublj. velesejma XV. dražbo »Divje kože«.

Drenik Bojan, fin. rač. inšpektor v pok. v Ljubljani, bi želel pristopiti

čimprej k lovski družbi v ljubljanski okolici. Cenjene ponudbe na gornji naslov, Gledališka ulica št. 2-II., d.

Braka-jazbečarja, psico, 2 leti staro, s 4 mladiči: 2 psičkoma in 2 psičkama, z rodovnikom, po 200 Din komad, proda Andolšek Fr., Velike Poljane-Ortnek.

V vzrejališču Woodland je za oplemenitve vpisanih psic na razpolago resasti foksterijer »Brandys Quick«. Oče je »Sieger Bongo of Blackfred«, mati pa »Thel Tulip« (amerik. šampion Eden Aristocrat). Taksa za oplemeni-

tev po dogovoru. Vrnitev psice po povzetju takse in stroškov.

Semtertja so na razpolago tudi mladiči. Dopisi na: Marija grofica Thurn, Ravne, p. Guštanj, Jugoslavija.

Živa divjačina. Lovska zadruga Vam dobavi v svrho osvežitve krvi: žive zajce par (samec, samica) à 220 Din. Zajca samca kos à 50 Din, samico zajko kos à 170 Din. Srno kos 600 Din, srnjaka kos 500 Din. Fazane, družina (4+1) 450 Din, fazan samec kos 50 Din, samica fazanka 90 Din. V ceni je zapopadena embalaža in postavitev divjačine franko oddajna postaja. V poštev pridejo naročila, ki dospejo do 15. januarja 1933. — Lovska zadruga, d. z o. z., Ljubljana.

Kupim »Lovca« letnik 1914 in 1919 (vezan ali nevezan). Ponudbe na pisarno Slovenskega lovskega društva v Ljubljani (šola na Ledini).

»Lovec« letnik 1929, 1930, 1931 in 1932 se proda. Cena po dogovoru. Vidrih Pavel, gozdar v pokoju, Ljubljana VII, Verovškova ulica 70.

»Lovka« (Tellerfangeisen) v dobrem stanju, jako močna, porabljiva tudi za volka, naprodaj po zmerni ceni. Vidrih Pavel, gozdar v pokoju, Ljubljana VII, Verovškova ulica 70.

Vsa oblačila za lovce in sportnike dobite v najboljši kvaliteti in po jako zmernih cenah v specialni trgovini za moška oblačila I. Maček, Ljubljana, Aleksandrova cesta 12.

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani lovski kroj priporoča tvrdka Anton Schuster v Ljubljani, Mestni trg štev. 25. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno za sportne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Lovski, turistovski, smučarski in štrapacni čevlji, škornji, gamaše itd. iz garantirano nepremočljivega kromusnja — ročni izdelek čevljarne Ivan Zajc, Žiri — samoprodaja pri tvrdki Čadež & Komp., Ljubljana, Miklošičeva cesta (palača »Grafika«). — »Zajčevi« čevlji so glede prvovrstne kvalitete in nizkih cen brez konkurence! Cene za čevlje po velikosti od 120 do 270 Din.

Olje za konserviranje orožja in čevljev. Za pričetek sezone Vam priporočam, da si nabavite specialno olje za orožje znamke »Hubertus«, kate-

rega kvaliteta je enakovredna raznim dragim inozemskim oljem. Strokovnjaška priznanja! — Za čevlje pa vzemite najboljše »Hubertus gumitran-

olje«, ki Vam bo napravilo Vaše čevlje voljne in nepremočljive. — Zahtevajte povsod le prave domače proizvode! »Jadran«, kem. izdelovalnica, Ivan Lapajne, Ljubljana, Moste.

»NC« **olje in mast** za lovske in turistovske čevlje sta brez škodljivih primesi in polnilnih sredstev. Mazanje z »NC« oljem in mastjo garantira za higijensko obutev, ker napravi usnje mehko in nepremočljivo, vendar noga v takem čevlju lahko diha. Usnje obdrži prvotno barvo.

Od blata očiščene še mokre čevlje, jermenje itd. je zadostno namazati z »NC« oljem in mastjo in postaviti za več ur, najbolje čez noč v bližino zmerno kurjene peči, da vlakna usnja maščobo lažje absorbirajo in bolje vežejo.

»Heveax«, strokovno sestavljena mast za čevlje se je po večletni uporabi izkazala za brezdvomno najboljše sredstvo te vrste. Lovci in turisti, ki jo stalno uporabljajo, trdijo, da ne poznajo drugega preparata, ki bi napravil čevlje tako zanesljivo nepremočljive in obenem usnje mehko, kot »Heveax«.

Dobi se v lekarni Mr. M. Leustek v Ljubljani, Resljeva c. 1, pri Zmajskem mostu.

Za lovsko orožje izdan denar naj Vam prinaša dolgo obresti. Zato ne zanemarite svojega orožja po končanem lovu! Dajte ga lepo prečistiti, popraviti in pregledati pri puškarju Albinu Šifrerju, Ljubljana, Gosposvetska cesta 12, telefon št. 33-49.

Zastopstvo slovitih sulskih tovaren Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff, Suhl. Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva ter ribiških potrebščin v največji izberi in po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, montiranje daljnogledov na puške najvestneje in točno pristreljanje pušk.

Vsem svojim odjemalcem lovcem in ribičem želi blagoslovljeno novo leto 1933 puškar Albin Šifrer, Ljubljana.

Nakup orožja po najnižjih cenah nudi lovcem puškar F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9. V komisijski prodaji ima te-le prav dobro ohranjene puške z zanesljivim strelom: 1 trocevka Hammerles, kal. 16+16/8, 3700 Din; 1 puška Bock, petelinka z daljnogledom, kal. 16/8 mm, 3250 Din; 1 puška Schönauer, repetirka z daljnogledom, kal. 6·3, 1800 Din; 1 dvocevka petelinka, kal. 16/11 mm, 800 Din; 1 dvocevka petelinka, kal. 16/8 mm, 900 Din; 1 enocevka, puška Mauser, kal. 8 mm, 1200 Din; 1 enocevka, puška repetirka, 8 mm, 1200 Din.

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribjo lov ima v najboljši kvaliteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9, ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skobce vseh vrst ter škatle vseh velikosti priporoča I. štajerska tvornica za pasti Matthias Brandl, Puntigam b. Graz (Austria). Izdelki in

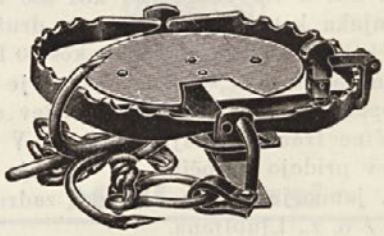

cene so brez konkurence. Za strokovno izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. — Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta tvrdka pasti iz drugih tovaren.

M. Hafner:

Politični zajec.

Da ne bo nepotrebnega razburjenja med naravoslovci, omenim takoj, da ne nameravam opisati nikake nove krajevne varietete poljskega zajca (Lepus vulgaris). Hočem se le dotekniti posebne vloge, ki jo ima naš zajec že desetletja v politiki in narodnem gospodarstvu naše ožje domovine.

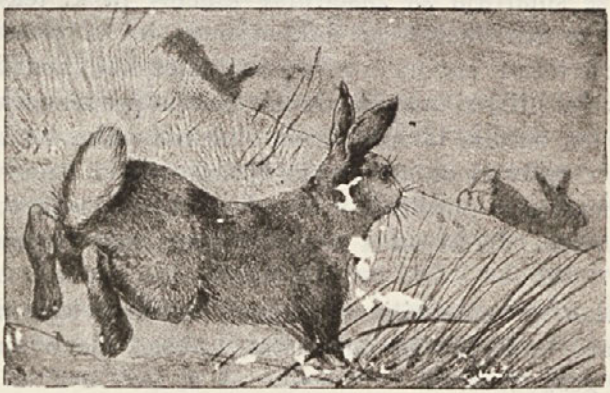

Ni preveč razveseljivo za zajca, če ugotavlja o njem Nemec Wildungen: »Alles, alles will ihn fressen,« tragično pa to še ni. Saj gre končno le za življenje posameznih komadov te nesrečne živalske vrste. Tragika bi se pričela šele takrat, če bi šlo vsemu zajčjemu rodu za glavo. In res poznamo tudi taka stremljenja že desetletja na ozemlju današnje Dravske banovine. Če upravičeno ali ne, je vprašanje, ki bi ga bilo treba, ker je važno, javno rešiti. Če načnem kot lovec to vprašanje, naj to nikogar ne moti. Ostati hočem nepristranski in v mejah narodnega gospodarstva.

Sovraštvo do zajca je le posledica one tihe mržnje, ki jo je gojil cela stoletja in jo vestno prenašal od roda do roda lastnik zemlje proti lovu in vsemu, kar je bilo z lovom v zvezi. Ta mržnja je bila s socialnega pa tudi s pravnega stališča upravičena, dokler je bil lov prednostna pravica takrat po večini še tujerodnega plemstva. Kakor hitro se je pa z ustavo določilo, da je lovska

pravica združena z lastnino do zemlje in kakor hitro se je v načelu vsakomur, ne glede na stan in družabni položaj, priznala pravica do izvrševanja lova, so odpadli vsi vzroki mržnje do lovstva. Ostalo pa je vkljub temu neko lovstvu nenaklonjeno mišljenje, tako da so različni demagogi brez posebnega truda lahko vzbudili to v ljudski duši tlečo nezadovoljnost.

Boj proti zajcu se je pričel pred dobrimi štirimi desetletji na izključno strankarskih tleh. Pri nas je namreč že od nekdaj tako v navadi, da se rešujejo tudi povsem gospodarska in kulturna vprašanja po strankarskih načelih. V teku let so postavili boj proti zajcu agrarci na svoj program. S tem pa vprašanje zajca še ni prišlo na stanovska tla, ker kmetje, ki po številu odtehtajo vse druge stanove, še danes nimajo stanovske organizacije. Kot agrarci pa nastopajo na vseh mogočih shodih, sestankih, anketah in zborih kmetov in sadjerejcev različnim stanovom pripadajoče osebe, ki se smatrajo za zaščitnike kmetov in ki tekmujejo pod geslom: »Vse za kmeta« za naklonjenost in za glasove kmetov. In če se neštetokrat govori in piše proti zajcu kot škodljivcu kmeta. se mora vzbuditi pri marsikaterem kmetu prepričanje, da zajec res ni vreden zaščite lovnih živali. Posebno mikavno in prepričevalno mora vplivati na preprosto ljudsko dušo ugotovitev, ki jo ponovno beremo v poročilih o zborovanju sadjerejcev, da bi bilo edino pravično, da bi smel zajca pokončavati vsakdo na lastni zemlji.

Vsekakor moramo biti na jasnem, kakšno vlogo ima zajec v lovstvu naše banovine in pa o tem, kakšno vlogo ima v našem narodnem gospodarstvu.

Da je zajec v večini naših občin glavna divjad, je gotovo znano tudi nelovcem. In v vseh teh občinah bi izgubil lov vsako vrednost, če bi se zajcu vzela zaščita lovne divjadi. S tem bi se pa izgubili milijoni, ki prihajajo v korist lastnikom zemlje.

Prav tako preprosto se da rešiti vprašanje o pomenu zajca v našem narodnem gospodarstvu, ali recimo vprašanje o škodi in koristi zajca. Redno se ponavljajo trditve o znatni škodi, ki jo dela zajec v drevesnicah in na mladem sadnem drevju. In ker ima vsak kmet kolikor toliko sadnega drevja, proglašajo boj proti zajcu za stanovsko kmetsko zadevo. Res je, da se loteva zajec sadnega drevja, dokler ima to še mlado okusno kožo, in tudi v drevesnici se obnaša kot pristen glodavec. Treba je torej vsekako mlado sadno drevje proti zajcu zavarovati in drevesnico ograditi. Prezreti se pa ne sme neka okolnost, ki jo tisti, ki vodijo boj proti zajcu, hote ali nehote redno prezrejo in ki je tako važna, da jo je treba na vsa usta povedati kmetom in njih varuhom, namreč okol-

nost, da bi bilo treba mlado drevje tudi tedaj primerno zavarovati in drevesnice ograditi, če bi ne bilo zajcev. Treba je namreč primernega zavarovanja tudi pred kozo, ovco, govedjo, pa tudi pred razposajeno mladino in pa pred moralno manj vrednim človekom. Tako da zajec skrbnemu sadjerejcu ne povzroča nobene škode in mu tudi ne dela posebnih stroškov. Najboljši dokaz za to, da zajec ni znatno škodljiv poljedelstvu in sadjereji, je pa dejstvo, da uživa zajec v vseh onih kulturnih državah, v katerih sta poljedelstvo in sadjereja veliko bolj razvita kakor pri nas, polno zaščito lovne divjadi.

Korist zajca v narodnem gospodarstvu pa najbolj stvarno podprem, če ponovim ugotovitev, da z zajcem v veliki večini naših občin lov stoji in pade. Korist lova je pa naš priznani strokovni referent že tolikrat dokazal s številkami v društvenem glasilu in drugih znanstvenih revijah, da ne kaže teh dokazov ponavljati. Omenim le, da nosi lov občinam milijone, državi in banovini stotisoče, lovcem pa, kar se tiče materijalnih koristi — nič. Zato je zavist nasproti lovcem neumestna.

Prepričan sem, da bo ponehal boj proti zajcu, ko bodo dosegli kmetje lastno stanovsko organizacijo. Takrat bodo lahko brez zunanjih vplivov in brez predsodkov ocenili posredno korist, ki jo imajo od zajca z ozirom na lovske zakupnine in neposredno škodo, ki jo imajo površni sadjerejci, ki zanemarjajo sadno drevje in drevesnice. Takrat tudi sadjerejci ne bodo več zahtevali podpor za zavarovanje sadnega drevja iz lovskega fonda, ker jim bo znano, da zbirajo lovski fond lovci sami in da je namenjen za povzdigo lovstva. Saj je že danes med lovci, ki pripadajo kmetskemu stanu, razmeroma več pravičnih lovcev, kakor pa med meščanskimi lovci.

—s:

Jeleni.

(Ob priliki službenega jubileja direktorja ing. F. Sonnbichlerja, našega strokovnjaka za jelenje rogovje.)

V.

Tudi prihodnje jutro sem se peljal z malo električno železnico do Medvod. Čakal me je drugi lovec, rodom iz Štajerske, Stelzer. Ta me je pozdravil z nemškim lovskim pozdravom. Mož je nekoliko starejši kakor oni, ki me je spremljal prejšnji dan, toda od glave do pete pravi lovec. Majhen zelen klobuček z jelenovim šopom mu je pokrival glavo. Med svoje največje užitke, kar sem jih imel zadnja leta pri lovu, pa moram prištevati opazovanje Stelzerjevega barvarja med lovom. Že po obliki je psica »bavarski barvar«, nekoliko pomešan s »hanovrancem«, izredno lepa živalca. Privezano je imel na meter in pol dolgem jermenu. Hodila je za lovcem tako, da je bil jermen lahno napet. Lovec in pes sta se tako navajena, kakor da sta ena celota. Lovec se ni nikoli ozrl na psa. Pes je navajen lovčevega enakomernega, lahkega koraka. Pri zaprekah, če je lovec lezel skozi grmičevje ali preko debel, se ni nič oziral nazaj; kar čutil je, kako mu je pes sledil. Če je pa občutil na jermenu, da ga pes težko dohaja, je počakal nekoliko. Hodil sem za barvarjem in ga občudoval, ko je lovil vonj, sedaj od desne sedaj zopet od leve. Kadar je postal gospodar, je postal tudi barvar.

Prišli smo do večjega travnika. Krita od gozda, sva pregledala travnik in okolico, posebno obronke. Pa ni bilo nič videti. Le-tu me je lovec opozoril, da je na tem travniku ustrelil pred tremi leti gospod baron močnega dvajseteraka, znanega z naše lovske razstave.

Že ves čas, ko sva hodila ob travniku, sem ogledoval jelševo goščo. Mislil sem si, da morajo tukaj gotovo biti kljunači. In res, bilo je tako! Preden sva zapustila travnik in zlezla skozi žičnato ograjo, ki čuva zasajeno poseko pred jelenjadjo, se je dvignil izmed golega jelševja moj zaželeni dolgokljunec. Dvignil se je tako počasi, da sem ga imel priliko občudovati v vsej njegovi lepoti. Celo dolgi kljun in tiste čarobne, velike oči sem videl!

Lovec mi je pravil, da so na tem mestu ustrelili že več kljunačev, da je za to poseben mojster višji gozdar Müller, rojak iz slovenske Koroške.

V veliki poseki pa je barvar začel postajati. Opozoril je vodnika. Neprestano je zrl v levi kot poseke. Postala sva z lovcem

in opazila ob robu poseke srnjaka, oblečenega v gorko, sivo zimsko obleko. Takrat pa naju je opazil tudi srnjak. Nekoliko je pogodrnjal, malo ozmerjal in odšel.

Počasi sva hodila in se neprestano jezila na veter, ki je postajal vedno jačji. Vlekel je z vseh strani, kakor da bi se norčeval z nama. Prišla sva v novi svet, v pokrajino, ki je kakor ustvarjena za jelenjad. Pobočje nad potjo je nekoliko napeto, tvori plitve jarke, ki segajo tudi pod pot, dokler se ne združijo v precej globokem jarku med gozdom in veliko poseko. V jarku se združuje vsa mokrota, ki se solzi s pobočij in jo zelo ljubi jelenjad, posebno poleti. Z visokimi, kakor sveče ravnimi iglavci redko porastlo pobočje in plane pod potjo so pokrite z gosto, skoraj do pasu segajočo debelobilnato gozdno travo.

Komaj je bilo opaziti najino premikanje. Pa tudi barvar se mi je zdel tukaj še pozornejši kakor prej. V trenutku, ko sva pogledala v jarek pod potjo in tudi že opazila kos jelenjadi, ki je imel glavo in vrat skrit za deblom močne smreke, sva začutila sunek vetra v obraz, takoj nato pa že tudi v tilniku. Takrat pa se je že zgenilo pod nama. Prvemu jelenu, oddaljenemu od naju dobrih 100 korakov, se je pridružil drugi, močan dvanajsterak, takoj nato precej manjši šesterak. Ko pa je izstopil še tisti, ki sva ga opazila prvega, sva videla, toda le za trenutek, da je imel bržčas na močnih steblih po štiri ali pet odrastkov. Vse to se je odigralo tako hitro, da ni bilo niti misliti na strel. »Veter, ta presneti veter!«

Kake pol ure sva hodila po pobočju hriba po tistem lepem svetu. Ko sva prekoračila glavni jarek, se je pokrajina spremenila. Prišla sva v velike poseke, tu pa tam pokrite s petnajst do dvajsetletnim gostim smrekovjem. Tudi v posekah je bila visoka suha trava, ki jih je naredila posebno slikovite. Imela sva s posek lep razgled v tisti del lovišča, kjer sva hodila prejšnji dan. Dočim je bil svet, ki sva ga obhodila prvi dan, po večini planina, sva danes pohajala samo po gozdu.

V posekah sva iskala močnega deseteraka, ki že par let tukaj kraljuje in se niti pozimi ne prikaže v dolino h krmiščem. Nu, pa kaj bi hodil, saj ima tukaj zadosti hrane. Mora pač izpod snega kopati bilje in se poleg tega zadovoljiti z jelovimi vejami. Blizu njega je prebival tudi jelen, ki ga vidimo na sliki z višjim gozdarjem Müllerjem. Tega jelena je krstilo Bornovo gozdno osebje za »vola«, in sicer zaradi izredno zavitega, prav po volovsko izrastlega rogovja.

Močnega deseteraka sva sledila v snegu, ki je ponekod še ležal v senčnih legah, toda videti pa ga nisva mogla. Vzrok je

bil prav gotovo zopet veter. Tako sva preblodila vse dopoldne. Vprav okoli poldneva je bilo, ko sva zaslišala od daleč udarce kija, s katerim je zabijal drvar sekiro v trdo, grčavo bukovino. Začudil sem se, da se tudi tukaj sliši tak jek. Spremljevalec mi je pojasnil, da tudi drvarji morajo priti, če se hoče gojiti gozd in da tak ropot prav nič ne moti divjadi, da se ga celo prav kmalu privadi. Šla sva za glasom in kaj kmalu zavohala prijeten, kislikasti dim kope, ki dela gozd posebno domač in prijeten.

Višji gozdar Müller z jelenom »volom«.

Kopa, oglar, mnoga mravljišča in pa stare, sem ter tja po jarkih ležeče trohnele bukve, katerih razpadanje prav nič ne škoduje gozdu, zelo dvigajo prijetnost in lepoto pokrajine. Kažejo pa tudi gospodarjevo ljubezen do pristne nepokvarjene božje prirode. Gozd je sicer ograjen, ograjen je ogromni kompleks okoli 3000 ha, toda samo zato, da se divjad ne razbeži in da je otežkočen dostop nepoklicancem. Ne sme pa kazati nikjer slike ograjenega košutnjaka ali celo umetnega parka. Oglar nama je povedal, da je prejšnji dan marširalo mimo kope troje jelenov in da se niso bali posebno. Šli so proti stenam Stegovneka, ki loči dolino Bistrice od doline Kokre.

VI.

Od oglarjeve bajte dalje sva lezla z lovcem po hudi strmini preko precej neprijetnih zaprek. Toda tudi tukaj je sledil barvar gospodarju prav tako mirno kakor prej po stezicah. Ker v opoldanski uri divjad počiva in se prične gibati v poznih jesenskih dneh okoli tretje ure popoldne, sva počivala tudi z lovcem. Okrog treh popoldne sva prišla do strme pečine Stegovneka; tam sva zaslišala ropot kamenja. V steni, na ozki polici, sva zagledala dva gamsa, ki sta tiščala skupaj čeli. Ko sva jih ogledovala, sta postala pozorna. Večji naju je pričel opazovati, in sicer iz precej gostega macesnovca. Pomeril sem ga in sprožil. Toda kakor sem videl po strelu, sem bil pomeril slabo. Gams je sicer odskočil, moralo mu je zažvižgati blizu ušes; takoj nato pa sta jo ubrala oba čila in zdrava po strmi, skoraj nedostopni pečini.

Bilo je treba streljati skoraj navpično in tudi cilj je bil majhen; videl sem samo oprsje gamsa.

Zopet sva se napotila dalje. Veter je ponehal in prijetno je grelo jesensko solnce. Kmalu po strelu naju je ozmerjal srnjak. Za prvim prevalom sva zopet oprezovala. Pri vsakem koraku sva pretipala okolico z daljnogledom. Barvar je jel dvigati glavo. Komaj je pokukal lovec v precej globoko, v les segajočo drčo, pa se je že potegnil počasi nazaj. Ker sem razumel njegove kretnje in pogled, sem mu pošepetal, če je primeren. Pokimal mi je, da je! Počenil sem, pokleknil in previdno pogledal v drčo. Dobrih 100 korakov pod menoj je stal v drči močan jelen. Vprav takrat, ko sem pomolil čez rob cev puške, je dvignil glavo, močno obroženo z redkimi, toda močnimi odrastki. Ko sem mu pa prislanjal konico v daljnogledu se nahajajoče merilne naprave, se je zganil, jaz pa sem zakrivil prst — in že je počilo. Kljub temu, da sem se prestrašil strela, zavedajoč se, da je na tako razdaljo previsoko, če je konica nad sredino plečeta, se je jelen povlekel kakor zadet in jo skoraj upletal pri skoku iz drče v gozd.

Lovec se je začudil, češ da sem streljal tako hitro in kljub temu pogodil dobro. Jelen je vendar jasno naznačil zadetek. Vesel sem bil, ko je lovec omenil, da jelen ni šel daleč, da ga bržčas najdeva kmalu. Barvar je bil mnogo bolj miren kakor jaz. Saj je bil že večkrat pri takih prizorih; jaz pa sem šele prvič sprožil na tako mogočno divjad, kakor je bil ta jelen.

Čim dalje sva čakala, da bo jelen legel zadnjikrat in da ga pojdeva iskat, tem bolj se je jelo oglašati v meni, da sem ustrelil previsoko, da je krogla bržčas jelena le lahno oplazila in da jo je upletel zato, ker mu je zdrsnilo na snegu in v blatu drče.

Sklenila sva, da pogledava samo na sneg, kjer je jelen stal med strelom.

Sedaj je postal barvar živahnejši. Pričel je vleči proti snegu prav tako, kakor da bi bil tudi on radoveden, kako je?

Ko smo dospeli na sneg vsi trije radovedneži, smo žal kmalu vsi spoznali, da je bil upravičen moj notranji glas, ki je pravil, da je krogla šla previsoko. Na nastrelu smo našli le par odstriženih dlačic. Niti izboren nos barvarja ni mogel odkriti rdeče sledi. Šla sva za odtiski močnih parkljev po blatu, po snegu gotovo 500 m, toda vse prizadevanje je bilo zaman. Končno pa se mi je zdelo le prav, da sem ga zgrešil popolnoma. Imel sem vsaj mirno vest, da nisem zlorabljal gospodarjeve gostoljubnosti.

Dan se je že pričel počasi nagibati. Solnčna luč je postajala bolj medla, iglati gozd je dobival temnovijolično, skoraj modrikasto barvo. Kljub temu pa je vstajalo v meni upanje, da bo še nekaj.

Tiho kakor risa sva se vila ob drči, po slabi, komaj vidni stezi v dolino, k onim velikim travam, v redko lesovje, kjer sva hodila dopoldne.

Prišla sva do steze, pogledala pod stezo in že mi je zašepetal spremljevalec: »Košuta!« Jaz pa sem bil takoj drugega mnenja. Videl sem na dobrih 100 korakov truplo jelenjadi. Glava je bila pri tleh in zakrita. Toda malo v stran, kjer bi morala biti glava, se je majala trava. Med tem, ko mi je zašepetal lovec, da ni košuta, da je jelen, se je prikazal iz doline že drugi, precej slabši komad. Hitro sem pokleknil in pritisnil na puško daljnogled, ki sem ga bil snel pri zalazu ob drči. Pomeril sem dobro na pleče večjega in stisnil. Reklo pa je: »cek«!

»Tri sto — štiri sto h.... — Ali je res začarano!« Ker puško lahko odprem le, če ni na njej daljnogleda, sem postal nemiren. Naglo sem dvignil daljnogled, odprl in hotel pomeriti. Toda divjad me je občutila in čudno, da šele tako kesno. Moralo pa je biti vse to namenjeno, sicer bi se ne bilo zgodilo tako: Iz doline je planilo kar troje jelenov. Skočili so dobrih 120 korakov naprej in obstali. Daljnogled je bil že zopet na puški. Jeleni, spredaj močan deseterak z zelo visokim, ozkim rogovjem, v sredi, par korakov za njim šibek šesterak, za njim pa zopet močan komad, sicer z ne posebno visokim, toda močno vejastim rogovjem.

»Kam naj pomerim?« Bili so trenutki, toda silni in dolgi. Pomeril sem zadnjega. Strel je odjeknil v smrečni gozd in jelen je legel, v pravem pomenu besede — legel. Ni se več ganil. Močno rogato glavo je položil na mah in končana je bila napeta drama, ki je morala trajati cela dva dneva, prav do konca, da je ugašal

dan. Zadnji prizor je bil tako napet, tako lepe so bile kulise, da skoraj ni mogoče opisati. Lovec je spustil barvarja. Z nama se je približal jelenu. Z lovcem sva obstala par korakov pred plenom. Ker je jelen padel tako hitro, se je bilo bati, da je morda le močno oplazen ali pa zadet celo v rogovje. Videl pa sem že od tamkaj majhno ranico, ki je ugasnila močno življenje, in sicer visoko na plečih. Barvar je lahno vlekel za jelena in ugotovil, da je že v večnih loviščih. Bila je svečana slika, ko sva stala molče v mogočnem gozdu, poleg dvanajsteraka. Skozi drobne veje visokih jelk in smrek, ki so počasi uspavale, je žarela rožnato zasnežena Košuta v zadnjih poljubih večernega solnca. V gozdu je bila svečana tišina.

Lovec je odprl jelena, izdrl krničke in mi jih izročil z vejico, nakar sva odšla proti domu.

VII.

Malo sva kramljala, kadar pa sva molčala, sem si skušal oživiti to, kar sem videl in doživel:

Lep je bil dan v tihem kotu sveta, kamor se še ne sliši ropot in pisk železnih strojev in tudi ne tuljenje tovarniških siren. Tukaj se sliši le rukanje jelenov, lajež srnjakov, gruljenje ruševcev in kukanje kukavic.

»Za vse na svetu je dovolj prostora, le tebi, mogočna kraljevska divjad, enemu izmed najlepših stvorov vsemogočne Stvarnice, tebi ga odrekajo!

Le posebni tvoji prijatelji, mogočni jelen, te težko drže in čuvajo. Vsakdanji ljudje, ki poznajo le sebe in se jim zdi vse, kar jim ne donaša posebnega materialnega dobička, škodljivo, bi te bili uničili že davno.«

Z lovcem sva prispela v dolino. Kmalu za nama pa se je pričela v dolino pomikati tudi jelenjad. Časi, ko je bilo na svetu dovolj prostora za vsa od Stvarnice ustvarjena bitja, so minuli. Kultura žal ni vedno koristna. Z razširjanjem kulture je izginilo mnogo lepega. Gozdovi, kjer je imela divjad zadosti hrane in varna skrivališča, so izginili. Jeleni prihajajo v dolino. Čez leto plahi, postajajo vedno bolj zaupljivi. Ko zapade sneg, pa so že zbrani pri krmiščih in uživajo gostoljubnost človekovo. Takrat je ugasnila vsa lovska strast. Pa kako bi tudi ne, saj bi jih lahko uničili vse v par dneh, izvzemši onih, ki niti pozimi ne zaupajo človeku, kakor oni deseterak v poseki pod Stegovnekom.

Pri krmiščih jih ogledujejo lovski čuvaji in se semtertja popraskajo za ušesi, posebno takrat, ko se jim predstavi kak posebno kapitalen možakar, ki se je spretno prikrival vso lovno dobo.

Pri krmiščih pozdravijo kakšnega znanca iz lanskega leta ali pa pogrešajo enega ali drugega, ki je to leto izostal in odklanja človeško dobroto, ali pa se je ponesrečil in ga niti mrtvega niso našli.

V bližini krmišč, včasih pa celo prav na krmišču jim odpade rogovje. Žalostni, vsaj taki so videti, ko jim odpade mogočni okras glave, hodijo le nekaj dni. Toda kmalu jim prične zopet poganjati novo kosmato rogovje. Raste jim dosti hitro. Čim večje je, tem bolj se jih polašča hrepenenje po planini. Danes izostane

ta, drugi dan zopet drugi. Družba se redči. Počasi se razidejo vsi brez slovesa. Kakor hitro so odšli od krmišč, so zopet plahi in previdni.

Gozd ozeleni, oglase se gozdni pevci, košute pa obhajajo materinske skrbi.

Jeleni pričnejo drgniti kožo s težkega rogovja in ga nato barvati. Ko je rogovje primerno barvano, si obelijo konice odrastkov. Čim lepši postajajo jeleni, tem večja je lovska strast, ki prikipi do viška takrat, ko postaja gozd zlat. V srcih jelenov se naseli nov čut, čut ljubezni. Srce prekipi razum in le-to je po večini povod, da zapadejo nekateri krogli. Mogočno rogovje, ki spominja lovce na izredna doživetja, je plačilo za zimsko gostoljubnost.

Tako je tam gori, v najlepšem lovišču, ki se je dvignilo do visoke stopnje le po izredni gospodarjevi ljubezni do divjadi in do prirode in pod spretnim vodstvom jubilanta.

Vladimir Kapus:

O učinku izstrelkov.

Ko sem bil povabljen pred dvema letoma na lov na divje prašiče, sem nekoliko razmišljal o orožju, ki naj ga vzamem na ta posebno imeniten lov. Slišal sem različno pripovedovati in tudi bral sem razna mnenja. Večina je pripovedovala, kako da so divji prašiči nevarni. Toda tudi glede nevarnosti divjih prašičev so se pripovedovanja precej križala. Dočim je večina trdila, da je pogled na velikega merjasca strašen, so drugi pravili, da baje rajši kakor merjasci napadajo svinje, posebno če so pri mladičih. Iz nemških lovskih listov pa sem razbral, da se dogodi, toda le redkokdaj, da si prašič lovca ogleda malo bolje in se mu tudi zakadi pod noge. Najnevarnejši da so tri do štiri leta stari merjasci, ki jih vprav zaradi tega nazivajo nemški lovci »Hosenflicker«. Nu, če bi ostalo samo pri krpanju hlač, bi to še ne bilo tako nevarno. Bolj neprijetno je, če se merjasec zaleti lovcu pod noge, ga prevrne, ga prične obdelovati s čekani in je naposled treba krpati trebuh. Kolikor sem povzel iz raznih takih dogodivščin, pa je bil povod, da je prašič napadel, po večini ali slab zadetek ali pa lovčeva neprevidnost in razburjenost. Povod za posebno nevarne napade pa so bila neugodna čakališča, na krajih, kjer se je prašič kar trenutno pokazal pred lovcem iz kakšne goščave in je bilo treba hitro ravnati. Kakor pri vsaki drugi večji divjadi, na primer pri nosorogu, levu ali medvedu, svetujejo tudi pri divjem prašiču, da ga streljaš od strani, tako, da divjad ne ve, odkod je priletelo.

Da je treba streljati divjega prašiča s kroglo, se mi je zdelo samo po sebi umljivo. Toda kakšen kaliber in kakšna puška? Ali naj vzamem repetirko mavzerico kal. 7, ali eno cev za kroglo, drugo za zrnje, ali pa naj si celo izposodim primerno puško z velikim kalibrom. Po temeljitem razmišljanju in poznanju učinkov mavzerice za srnjake in gamse ter prilike ponovnega hitrega streljanja sem se odločil za mavzerico.

Lovci so prišli iz raznih krajev in vsak je bil oborožen drugače. Nekateri so imeli kar po dve puški, in sicer navadno dvocevko in predelan vojaški štuc, sistem Mannlicher, ali pa štuc in trocevko. Nekaterim lovcem so visele čez rame bokarice. Eden je prišel oborožen s puško in z dolgo sulico, kakor prijatelj Peter, ki je šel pred leti, ko mi še nismo poznali črnih zveri, na divje prašiče na Hrvaško. Prijatelj ing. Franci, ki je v splošnem zelo spreten lovec in je ustrelil že lepo število divjih prašičev, je nosil šenaverico kal. 6·5. Da je pa izgledal bolj dostojanstveno, si je

opasal še dolg lovski nož. Le-to mi je bilo v tolažbo, da sem pogodil precej dobro, da sem vzel repetirko. Domačini, ki streljajo vse le s šibrami, so imeli seveda gladkocevne puške in prisegali na razne »idealke«, »Brenecke«, nekateri pa celo na kakor borovnice debele »fostne«.

Naj omenim še to, da so tisti, ki so imeli po dve puški, bili navadno najbolj previdni pri izbiranju čakališča in si dobro ogledali, če se nahaja v bližini kakšno primerno drevo s kakšno rogovilo ali močno vejo, na katero divji prašič ne more splezati.

Proti večeru, ko je bil lov končan, sem imel že priliko videti učinke raznega orožja, odnosno slišati kritiko: Kralj lova je bil gospod L., ki je ustrelil dva prašiča. Streljal je s šenaverico kal. 9. Toda, ker je le prehitro repetiral, se mu je tretji naboj zaklinil in tako ni mogel več streljati po tretjem prašiču. Njegov levi sosed je vžgal prvič s kroglo, drugič pa kar s šibrami. Kakšen je bil uspeh njegove puške, ne vem. Na mestu mu ni nič obležalo! Lomil pa sem ga tudi jaz kot desni sosed. Ko sem zaprl puško, se nisem prepričal, če je naboj v cevi. Ostal je v magacinu in tako mi je odpovedal prvi, dobro pomerjeni strel. Šele, ko sem pritisnil drugič na prožilnik, je zagrmelo. V naglici sem pomeril slabo in našel na nastrelu le par ščetin in par kapljic rdeče sledi. Kakih 10 prašičev je drvelo proti drugi črti, kjer so jih sprejeli z gladkimi cevmi. Pokalo je na vse strani in nič obležalo. Čez teden dni so našli dva mrtva prašiča; streljana sta bila s kroglami v najrazličnejše dele trupla in ošvrkana s šibrami ter obležala na teh posledicah čez nekaj dni. Dva meseca po tistem lovu pa je gozdarju nekaj zasmrdelo, in sicer precej daleč od kraja, kjer se je vršila kanonada. Ni trajalo dolgo, pa je našel od lisic raztrganega, polgnilega divjega prašiča.

Na nekem drugem lovu je padlo 31 strelov na prašiče, in sicer je bilo izpaljenih 9 strelov na obstreljeno svinjo iz šenaverice. Ker je pa strelec z vsemi 9 streli izgrešil, je bil vzrok premajhen kaliber. En strel iz risanice kal. 8 je prevrnil lepo krmo na mestu, vsi ostali streli pa so bili po večini iz gladkih cevi. Nekaj jih je zadelo, toda slabo, tako da ni nič obležalo, a drugo je bilo izgrešeno.

Podobno se je godilo tudi po vseh drugih prašičjih lovih. Na lovih, kjer sem bil navzoč, je bilo ustreljenih kakšnih 8 prašičev, zastreljenih pa gotovo še enkrat toliko. Zanimiva je statistika strelov: Od 8 ustreljenih prašičev je bilo streljanih iz risanih cevi 6, po večini iz repetirk, le dva pa sta bila ustreljena z »Brenecke« ali z »idealko« in še ta dva nista obležala na mestu. Zastreljeni so bili po večini iz gladkih cevi. Poleg prvega obstreljenega

prašička, ko sem slabo pomeril, sem streljal še na srednje močnega merjasca. Tudi pri tem ni bil prvi strel tak, kakor sem si ga bil želel. Stisnil sem malo prekasno in krogla je vstopila neposredno pred stegnom in izstopila v mehkem. Prašič je obstal trenutno, nato se pognal z brega in se čez dobrih 100 m že zalezel pod gostoveji vrh padlega hrasta. Tukaj sem ga streljal drugič. Pogodil sem v sredino plečeta in merjascu je kar izpodneslo noge. Obležal je na mestu. Prva krogla ga je bila prestrelila, druga pa je obtičala na nasprotni strani v koži, ki je bila pa tudi že natrgana. Močno deformirano kroglo kal. 7 sem vzel iz kože in jo vidimo na sliki. Ing. J., ki je ustrelil v Kočevju največ prašičev, uporablja

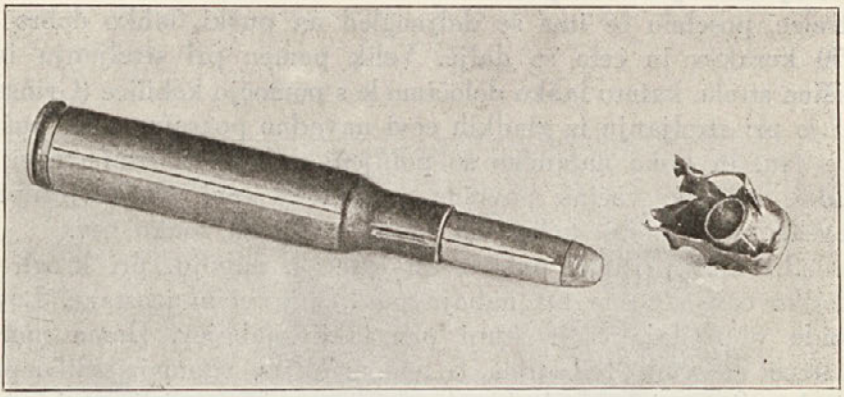

Naboj kal. 7 odnosno 7·2 in izstreljena, iz divjačine vzeta deformirana krogla.

po večini šenaverico kal. 6·5 in pa kal. 9. Če dobro pogodi, obleži vsak prašič. Pa tudi drugi moji znanci so ustrelili več prav močnih prašičev, in sicer po večini iz repetirk od kal. 6·5 do inkl. kal. 9.

Ko sem bil letos na lovu na divje prašiče v Kozjem, mi je pokazal tamošnji sodni predstojnik g. dr. P. zelo zanimivo stvarco, deformiran izstrelek krogle »idealke« kal. 20. Našel ga je v dobrih 100 kg težki krmi, ki jo je ustrelil konec preteklega leta. Streljal je dvakrat in kljub temu, da je obakrat pomeril dobro, zadel samo enkrat. Krma se je zdrsnila, nato pa šla še več kakor en in pol kilometra daleč, deloma tudi navkreber. Med potom je tu pa tam polajala in so jo pri takih prilikah ponovno pljuvali iz gladkih cevi. Slabo deformirana krogla kal. 20, kakor tudi košček druge krogle »idealke«, ki je bila prav tako namenjena ranjeni krmi, se je pa razletela ob drevju in je le komadič svinca obtičal pod kožo, na rilcu. (Glej sliko!)

Krogla, izstreljena iz puške za šibre dr. P., je zadela krmo v razdalji dobrih 30 korakov v mehko, raztrgala črevesje, ranila

jetra in obtičala v mesu. Če bi bila krma tako zadeta s šenaverico, bi bila obležala gotovo mnogo prej, če ne na mestu! Poudarjam, da tega članka ne pišem zaradi tega, da bi morda koga, ki nima risanice, odbijal od streljanja s kroglo iz gladkih cevi. Namen imam, opozoriti lastnike risanic, da naj se poslužujejo rajši teh kakor pa gladkih cevi. Po mojem skromnem mnenju ne igra tako velike vloge kaliber, kakor pa udar izstrelka in ž njim vezana probojna sila kakor tudi deformacija izstrelka. Z risanico pa tudi sigurneje pomerimo in lahko streljamo na velike razdalje. Kaj rado se zgodi, da lovec opazi prašiče, stoječe na nasprotnem pobočju. Dočim se z gladko cevjo, če je puška bila pristreljena, precej zanesljivo strelja do 80 korakov, zadene z risanico dober strelec, posebno če ima še daljnogled na puški, lahko dobro do 250 korakov in celo še dalje. Velik pomen pri streljanju ima višina strela, katero lahko določimo le s pomočjo kobilice (Grinsel), ki jo pri streljanju iz gladkih cevi navadno pogrešamo na puški.

Nu, in kako natančno so polnjeni naboji za risane cevi in kako, vsaj po večini, površno za gladke cevi. Puškarji imajo seveda točno mero, toda tudi ta ni enaka za vsako cev.

Risanico pristreli puškar ali lovec k naboju, pri krogli za gladko cev odnosno pri naboju pa to po večini izostane. Lovec pride v prodajalno in kupi par takih nabojev. Doma morda poskusi eden ali dva strela. S tem približno ugotovi, koliko previsoko ali prenizko pada krogla. Če je prenizko, misli, da je videl premalo muhe, ko je sprožil, če je previsoko, je mnenja, da je videl preveč ali meril previsoko. Torej bo potrebno korigirati! Kako je pa s takimi korekturami, se pa izkaže takrat, ko je divjad izgrešil ali zastrelil. Ne vem, kaj je lažje, ali hitro pomeriti čez kobilico in muho na določeno točko, ali korigirati napako, ki jo je ugotovil doma, ko je preizkušal naboje.

Toliko glede zadetka. Zelo važen pa je učinek projektila. Če nimaš puške pristreljene, večkrat izgrešiš popolnoma. Če se ti pa le posreči, da zadeneš s tako puško, pa je zopet vprašanje, kam si zadel. Vprav pri divjih prašičih, kjer drži le dober strel, mislijo mnogi, da je vseeno, kam je zadel, da bo le poginil. Kje in kdaj, to jih ne briga. Oglejmo si izstrelke, najdene v prašičih: Na prvi pogled bi mislil človek, kako strašen učinek mora imeti »idealka«. Saj je vendar votla v sredini in tudi brazda bi morala učinkovati. Skoraj neverjetno se nam zdi, da je to ista krogla, ko primerjamo izstrelek, najden v divjačini. Ostro izoblikovana pred strelom, se je spremenila v cevi v gladek svinčen osvaljek, ki se tudi v divjadi ni prav nič spremenil. Tudi votlina krogle je izginila v cevi. Še manj učinkovito pa izgleda košček druge

»idealke«, ki se je razletela pri udaru na veje in je ranila divjo krmo na rilcu.

Kako čudno deformirana pa je krogla, izstreljena iz mavzerice: Prej, pred strelom, na pogled pohleven, sorazmerno majhen izstrelek, je sedaj oster. Svinec krogle je skoraj brez pomena, nalogo je izvršil jekleni plašč. Kako smrtonosna je mavzerica kal. 7, pa sem videl tudi pri strelu na jelena, ki je, seveda dobro zadet, po strelu kar legel, takoj ko je počilo.

Če hočemo imeti dobre uspehe in preprečiti nepotrebno mučenje divjadi, moramo skrbeti za puške, s katerimi lahko dobro zadevamo in ki imajo tudi učinkovit izstrelek.

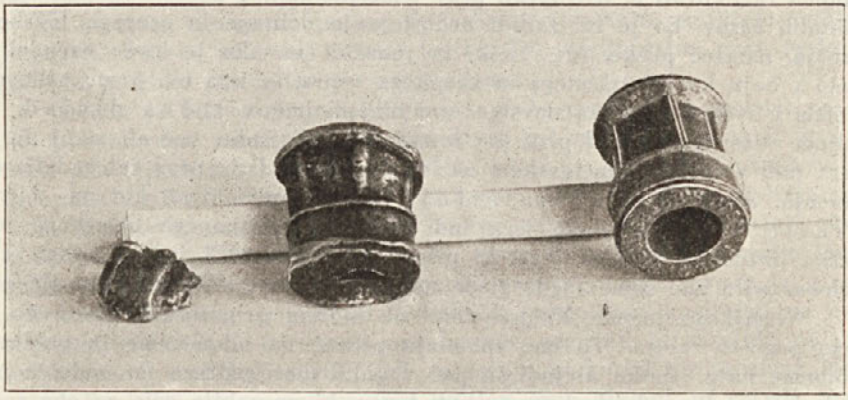

V rilcu najden drobec;
deformirana krogla »idealka«, vzeta iz divjačine;
neizstreljena krogla »idealka« kal. 20.

Šavelj Anton:

Divja svinja v kočevskih pragozdih.

III.

Divjo svinjo (Sus scrofa L.) prištevajo v lovskem slovstvu splošno k skupini, ki jo imenujejo s kolektivnim imenom črna divjad. Spada k tej skupini tudi medved in po nekaterih avtorjih celo jazbec, vendar pa se je v našem slovenskem lovskem imenstvu udomačilo in ukoreninilo ime črna divjad pred vsem za divje svinje, tako da razumeva pretežna večina naših lovcev pod tem izrazom samo divje svinje in nobene druge divjadi ali zverjadi. Po prirodopisnih naukih in pojmih pa spada črna divjad v vrsto dvoparkljarjev, in sicer tistih, ki ne prežvekujejo (Artiodactyla non ruminantia). Kakor je znano, dele potem prirodoslovci dvoparkljarje še v več družin in ena izmed takih družin so baš svinje (Suidae).

Divja svinja je poleg neke druge azijske divje vrste zarodnica našega domačega prašiča, vendar pa je med obema, če že ne po vnanjosti, pa vsaj po načinu življenja in značaju tako bistvena razlika, da bi se morali praviloma razlikovati te dve živali prav temeljito tudi v imenih. Še izza davno minulih časov, ko je bil zaradi nedostajanja dobrega in pravega lovskega orožja, namreč puške, res viteški in junaški čin, ako je lovec napadel in nato v boju končal trščatega in krepkega vepra, še izza teh časov nadevajo Nemci v svojem lovskem slovstvu črni divjadi ime viteška divjad. Ta pojem viteštva bi moral priti kot lovski notranji nadev več ali manj do izraza tudi v slovenskem lovskem nazivu črne divjadi in prav zategadelj sem mnenja, da je izraz divja svinja boljši lovski izraz kot pa divji prašič. Omenjam glede tega tudi naziranje priznanega nemškega lovskega pisatelja W. Kiesslinga, ki piše v svoji leta 1925. izdani knjigi »Das Schwarzwild und seine Jagd« glede nemškega izraza »Wildschwein« sledeče:

»Nemškega imena ‚Wildschwein' ne morem priporočati, dasiravno ga zelo pogosto rabijo. To ime spominja preveč na udomačene in pohlevne potomce naše viteške divjadi in pač v polni meri ustreza ter zadošča prirodoslovcu ali pa lajiku, ne pa tudi lovcu, ki uporablja celo za oba spola in za razne starostne stopnje te divjadi svoje posebne lovske izraze.«

No, in ali ne ustreza naš izraz divji prašič popolnoma nemškemu »Wildschwein«?! Ali si ne predstavljamo vsi, tako lovci kot nelovci, pod imenom prašič neko počasno in neokretno, pohlevno žival, kar pa dejanski črna divjad ni nikdar bila! Boljši lovski izraz za to divjad je pač divja svinja in samo ta izraz bom rabil v tem svojem članku.

Divjo svinjo moškega spola imenujemo Slovenci: veper, ono ženskega spola pa: krma. Sicer nisem jezikoslovec, vendar pa domnevam, da ima izraz veper latinski koren, ker so Latinci nazivali divjo svinjo moškega spola sus aper, ali pa samo aper. Glede izraza krma bi pripomnil samo, da se je v našem lovskem slovstvu že tako udomačil, da ga bom dosledno rabil tudi jaz v tem članku.

Mlado divjo svinjo, ki še ni dopolnila leta dni starosti, imenujemo spomladanec ne glede na to, ali je ženskega ali moškega spola, ker spol v prvem letu starosti pri črni divjadi v lovski praksi sploh ni relevanten. Šele v drugem letu starosti te divjadi ima lovec razločevati in nazivati posamezne komade divjih svinj tudi po spolu in tako dobimo splošno razumljive lovske nazive: dveletni veper, triletni veper, dveletna in triletna krma.

Za spomladance pa so kaj pogosto v rabi tudi razni deminutivi, kakor: svinjica, merjašček, krmek, prašiček itd. Dasiravno so ti izrazi prikrojeni pred vsem za domačega prašiča, vendar jih tudi lovec v svojem izrazoslovju, ker so dobri in smiselni, ne bo mogel baš odklanjati.

Nad tri leta staro svinjo ženskega spola imenujemo lovski s t a r a k r m a, ono moškega spola pa d o b e r v e p e r in ima torej stara črna divjad nekako take pridevke kot srnjad. Zelo stari (nad osem let) vepri zapuste navadno svojo družbo in se kaj radi samcati klatijo in potikajo po šumi in gošči. Postanejo pač nekaki, rekel bi, čmerikavi in samosvoji starci, slično kakor nekateri ljudje na stara leta. Nemški lovski izraz za take samcate stare vepre klateže je »der Basse«, jaz jih bom pa nazival z lepim smiselnim slovenskim izrazom v e p r i s a m o t a r j i, ker so ta izraz že tudi prilično rabili v našem lovskem imenstvu in se mi zdi jako primeren in posrečen.

Odkrito povem, da se zavedam, da ne pišem katekizma. Če se zde torej komu izrazi in imena, ki sem jih navedel in ki jih nameravam splošno rabiti v tem-le članku, neprimerni ter vé morda za boljše, bo napravil slovenskemu lovstvu le uslugo in korist, če se bo javil in kaj doprinesel k naši lovski terminologiji. Kdor pa tehničnih lovskih izrazov za črno divjad ne ve ali si jih ne more zapomniti, pa naj imenuje divjo svinjo pač divjo svinjo in ji naj ne nadeva nazivov, ki niso lovski. To pravilo želim prav toplo priporočiti posebno našim lovcem začetnikom.

Dočim je bila razširjena divja svinja še pred nekaj stoletji po vsej Evropi v ogromni množini, jo dobimo danes kot stalno divjad le še po nekaterih pokrajinah posameznih evropskih držav, pa še v teh seveda v jako skrčenem številu. Razumljivo bo to vsakomur, ako pomisli, da je divja svinja velik škodljivec polja, nasadov in kultur, to pa seveda le tedaj, ako se razmnoži in razplodi v preveliki meri, česar se pa danes pri naših lovskih prilikah in razmerah pač nimamo bati. Drugače je bilo seveda to v prejšnjih stoletjih, ko so posamezni fevdalci in mogočneži to divjad na svojih obširnih latifundijah naravnost prekomerno negovali in zarejali, ne da bi se pri tem le količkaj ozirali tudi na težnje in koristi preprostega kmetovalca. Reakcija na to prekomerno gojitev črne divjadi je seveda morala nastopiti, ker jo je zahteval tok časa. Šla je pa ta reakcija v nekaterih deželah ali pokrajinah predaleč, ker so črno divjad iz ozirov na koristi poljedelstva docela pokončali. Tako piše Brehm, da so zatrli divjo svinjo na Angleškem in Irskem že zdavnaj do zadnjega repa.

V svoji leta 1930. izdani knjižici »Vom Wildschwein in Österreich« poroča avtor Rudolf Amon, da je divja svinja tudi v avstrijski republiki sedaj že kaj redka prirodna posebnost. Našteje pa pač troje znamenitih ograjenih lovišč, kjer še goje v večjem številu črno divjad. To so namreč: obora Lainz pri Dunaju, obora kneza Esterhazyja pri Eisenstadtu in pa obora doktorja Karla Skoda v Gaadenu pri Mödlingu. Po obsegu največja je znana obora Lainz pri Dunaju (nekaj nad 2500 ha), ki je tudi najstarejša. Napravljena je bila namreč že leta 1770., ko je izšel spredaj navedeni patent cesarice Marije Terezije. Takrat je bilo stanje črne divjadi v tej obori sledeče: 39 veprov samotarjev, 134 dobrih veprov, 183 starih krm in 422 spomladancev; skupno torej 778 kosov. Za odstrel je bilo določenih v prvem letu 87 kom., torej okroglo 10%.

Tudi v Jugoslaviji divja svinja ni baš premnogobrojna. Dobimo jo sicer malone v vseh banovinah, v katerih ji terenske prilike — razsežni

gozdovi ali primerno močvirna zemlja — omogočajo bivanje, vendar pa jo upravičeno štejejo med svojo stalno divjad le nekateri okraji. — V naslednjem hočem podati kratek pregled stanja črne divjadi po posameznih pokrajinah naše države, pri čemer pripominjam, da sem večino podatkov, ki se nanašajo na vzhodne in južne dele Jugoslavije, črpal iz znane knjige univerzitetnega profesorja dr. Milana Marinovića »Privredni značaj lova u Jugoslaviji«.

Bivša kraljevina Srbija je stala v vojnem metežu malone vse drugo desetletje dvajsetega stoletja in je bila zaradi tega v tistem času pokončana skoraj vsa njena tako koristna kot škodljiva divjad, kolikor se ni razbegla v kake nepristopne kraje. Do zadnjega kosa je bila pobita med svetovno vojno celo divjad iz štirih srbskih ograd, nazvanih »košutnjaci«, v Topčideru, Rogotu, Kragujevcu in na Dobri vodi (na Goču). Divja svinja pa vendar kljub vojnim operacijam ni bila iztrebljena in je danes stalna divjad posebno v nekaterih okrajih Južne Srbije, ki ima tudi druge divjačine sedaj mnogo več, kakor pa ostala Srbija. Dobre zaklone in skrivališča imajo divje svinje posebno v Marjanskih planinah in na Belasici (Djevdjelija) ter na Tisovici, Osmanbežici in Jakupici planini (Skoplje). Na slednje navedenih dveh planinah so kmetje sela Jabučište (srez veleški) leta 1928.-29. pobili nad 20 komadov divjih svinj. Dokaj divjih svinj se skriva in potika po Šar-planini, dalje na Peristeru, Galičnici, Bigli, Babuni in na Morihovskih planinah (Bitolj), dalje na Mojstirski planini (Kosovska Mitrovica). Ne baš redka pa je črna divjad tudi po goščah okrajev Ohrid, Kičevo, Tetovo, Priština, Kumanovo in drugih. Srbija ima 138 saveznih lovačkih udruženj in za leto 1929.-30. je izkazalo 22 takih lovačkih udruženj na odstrelu divjih svinj 76 komadov, iz česar se da sklepati, da ima Srbija še jako dober stalež črne divjadi.

Črna gora je delila usodo sreče in nesreče v vseh vojnah zadnjih desetletij s Srbijo in velja zato glede stanja divjadi v veliki meri tudi za njo to, kar sem napisal gori za Srbijo. Divjih svinj je imela pred balkansko in svetovno vojno jako mnogo v visokih šumah okrog Kolašina in Nikšića ter v gozdovih Vasojevića in pri Sandžaku. Bogati lovišči Bjelasica in Morakovo, ki sta bili čuvani za člane kraljevske hiše, sta bili kaj številno zasedeni z vsakojako in tudi črno divjadjo. Sedaj je divja svinja v Zetski banovini le redka in maloštevilna.

Dočim v Dalmaciji sploh ni divjih svinj, jih imata pa Hrvatska in Slavonija po svetovni vojni menda celo več kakor prej. To izhaja tudi iz odstrelne statistike, ki jo je zbral in sestavil za teritorij Hrvatske in Slavonije dr. R. Signjar leta 1925. oziroma leta 1928. (»Statistika lova«). Po tej statistiki je padlo divjih svinj: leta 1895. — 35 kosov, leta 1900. — 96 kosov, leta 1905. — 51 kosov, leta 1910. — 55 kosov, leta 1915. — 71 kosov, leta 1917. — 89 komadov, leta 1918. — 206 kosov, leta 1928. pa 202 komada. Krajev in lovišč, ki se v njih nahaja črna divjad, sploh ne bom navajal, ker so raztreseni po celotnem ozemlju Hrvatske in Slavonije in več ali manj znani tudi v Sloveniji.

Kljub temu, da ima Vojvodina (Banat, Baranja in Bačka, dočim pa Srem ni štet semkaj, ker je v statistiki Hrvatske in Slavonije) komaj 4.5% z gozdovi porastle površine, vendar pa je z razno divjadjo skoraj najbolje zasedena jugoslovanska pokrajina, kar se je zahvaliti mnogim veleposestvom, ki lovstvo racionalno pospešujejo, in pa tudi ogromnim ploskvam z vrbo in topoli zarastlega poplavnega terena, kakršen se baš visoki divjadi in njenim življenskim prilikam in potrebam najbolj prilega. Izmed obširnih veleposestev Vojvodine navedem sledeča: državna domena Belje, veleposestvo grofa

Draškovića v Dardi, veleposestvo grofa Choteka v Futogu, veleposestvo katoliške škofije iz Subotice v Baču, veleposestvi grofa Čekoniča v Žombolji in grofa Harnacourta v Ečki, dalje veleposestvi grofa Karacsonyija ter barona Daniela, vlastelinstvo Lederer itd. Vrhu tega upravlja državna Direkcija šum v Apatinu zelo obširno državno šumsko veleposestvo Vojvodine v lovskem pogledu prav zgledno in racionalno. Sicer nekatera navedenih veleposestev sploh nimajo divjih svinj, imajo jih pa kot stalno divjad osobito državna domena Belje, veleposestvo grofa Choteka (Futog-Čerević in Neštin) ter državno imenje, ki ga upravlja Direkcija šum v Apatinu.

Pred svetovno vojno in tudi še med vojno sta imeli Bosna in Hercegovina jako zadovoljivo stanje razne divjadi in tudi zelo mnogo divjih svinj. V

Hercegovini so bile posebno številne svinje v okrajih, ki mejijo na Bosno, namreč: Gačko, Nevesinje in Konjič. V slednje navedenem okraju sta slovela kot izredno bogata na črni divjadi okoliš Bjelemića in pa Bogšanica planina. V Bosni pa je bila divja svinja redna in celo zelo številna stalna divjad v okrajih: Foča, Čajnica, Višegrad, Srebrenica, Zenica in Žepče. Celo okolica glavnega mesta Sarajeva ni bila brez divjih svinj. Kakor mi je ljubeznivo sporočil bivši kustos sarajevskega muzeja znani ornitolog gospod dr. Otmar Reiser, ki biva sedaj v Pekrah pri Mariboru, so lovci iz mesta Sarajeva v teku več let v zimskem času malone vsako nedeljo ali praznik napravljali pogone na vprav številno črno divjad v neki stranski dolini reke Bosne, nedaleč proč od železniške postaje Podlugovi. Svoje skrite zaklone so imele tam divje svinje osobito v goščah Zvijezde planine in so iz te — ko jih je zapadel visok sneg — zahajale v dolino. V teku sedmih let so sarajevski lovci samo v tem okolišu postrelili 64 komadov divjih svinj različne starosti in spola.

Lovske razmere v Bosni in Hercegovini pa so se po prevratu poslabšale in je glede tega prav dobro obrazložil glavne vzroke šumarski nadsvetnik v Sarajevu g. M. Knežević v svojem leta 1922. izišlem spisku »Bosanske lovačke

prilike«. Tudi divja svinja v Bosni in Hercegovini ni več tako številna, kakor je bila pred vojno.

No in kaj naj rečem končno glede stanja črne divjadi v Sloveniji?

V preteklih dveh letih in tudi že prej si lahko čital po naših dnevnikih toliko raznih člankov o divji svinji pri nas, da bi človek skoraj mislil, da se je zaplodila ta divjad po naših revirjih vsaj približno v taki množini kot srnjad. Mirne vesti pa lahko trdim, da je časopisje glede tega hudo pretiravalo. Ne posebno majhno krivdo na tem nosijo naši lovci in tudi-lovci, ker sami hočejo in povzročajo, da jih časopisje »proslavi« za junake dneva ali pa nevede in nehote podajajo sovražnikom lova o tej divjadi napačne informacije in podatke. Iz lovske statistike za leto 1931. je povzeti,* da je bilo uplenjenih v Dravski banovini leta 1931. celotno 112 divjih svinj in od tega števila jih odpade na kočevske revirje 49, na ostale dolenjske revirje (Novo mesto in Črnomelj) 37 in na vsa druga lovišča Dravske banovine pa samo 26. Menim, da govore te številke dovolj jasno, namreč, da je črna divjad pri nas v Sloveniji redka. Številnejša in stalna je pač v kočevskih pragozdih, ki ji zaradi svoje neprodirnosti in razsežnosti ter zadostne prehrane nudijo zadovoljiv obstanek. Da bi nam ta prirodna posebnost in redkost ostala vsaj tukaj ohranjena, v to nam pomozi Bog in pa naš lovski patron sv. Hubert!

IV.

Naštel in opisal sem približno in kratko glavne kraje in okraje naše ožje in širše domovine, ki se v njih zadržuje ter skriva črna divjad, in sicer ponekod v večjem, drugod pa zopet v manjšem številu. Nastane sedaj za lovca in ljubitelja narave prevažno vprašanje, kaj daje divjim svinjam pobudo, da se naselijo v kakem večjem okolišu kot stalna divjad, ali z drugimi besedami, kaj jih dovede do tega, da si izberejo za svoje stalno bivanje le nekatere okraje. Načel sem to vprašanje prav za prav že v uvodu tega svojega članka, ker se mi pa zdi zelo velike važnosti, ga hočem razpresti v naslednjem nekoliko globlje in podrobneje.

Sicer je razen divje svinje kaj malo divjadi ali zverjadi, ki bi se mogla tako hitro povsem prilagoditi krajevnim, klimatskim in tudi drugim v poštev prihajajočim prilikam, vendar pa tudi njej ni vseeno, kje biva in prehodi zato često kilometrske razdalje, da najde končno za sebe in svoje življenje okoliš, ki ji je po godu in ji prija. Pred vsem je to gozd. Gozd jo skriva in čuva ter ji nudi varno zavetje pred sovražnikom — človekom in tega se zaveda divja svinja instinktivno prav tako kot vsaka druga divjad. Tišina in brezkončni gozdni vsemir ji omogočata in dovoljujeta, da se nemoteno in brezskrbno lahko izživlja, kakor ji pač velevata nagon in narava. Zaradi tega si poišče za svoj stan sredino razsežnega gozda, ki se razprostira na vse strani v neizmerno daljo, da je pač tam nihče ne vznemirja. Taki razsežni in brezmejni gozdovi so torej najčešča in najbolj priljubljena zatočišča divjih svinj. Seveda nudijo kaj radi taki obširni gozdni kompleksi črni divjadi še posebno izbiro neprodirnih goščav — mlado gosto smrekovje, bukovje ali vsakojako grmičevje, prepreženo in zarastlo vseskoz s praprotjo in visoko gozdno travo — in v takih goščah išče ter najde okrilja in pokoja pri belem dnevu, ko miruje.

Napak pa bi bilo misliti, da ne stavlja divja svinja na okoliš svojega domovanja nobenih zahtev glede prehrane in da to popolnoma prezre. Ne,

* Glej članek g. ing. Antona Šivica v »Lovcu« letnik 1932: »Nekaj lovske statistike za leto 1931.«

upošteva tudi to, kar je pač povsem umljivo, saj kot živo bitje sploh ne more obstajati brez hrane, vendar pa se glede tega v njenem življenju redno pojavljajo zanimivosti, ki jih je treba posebej omeniti in poudariti.

Splošno opaziš pri divjadi, da se vgnezdi in domuje le v takem terenu ali pa vsaj v bližini takega, ki ji nudi v zadostni množini potreben živež. So sicer včasi glede tega izjeme, imajo pa najbrž globlji razlog, ki ga najdeš šele po daljšem razmotrivanju in opazovanju. Stalno vznemirjan okoliš na primer nima divjačine, srnjadi ali zajca, pa če bi tudi dobila v njem ob vsakem letnem času najbolj sočno in bogato pašo. Tako je pa tudi divji svinji vprašanje želodca, lakote in žeje, važna vsakodnevna zadeva, ki soodloča pri tem, kateri in kakšen okraj si izbere za svoje prebivališče. Vendar pa sta v njenih očeh mir in varnost njenega življenja po vrednosti više cenjena, kakor pa lastna prehrana. Zategadelj bodo prihajale od blizu in od daleč divje svinje v okoliš, ki je v njem obilo želoda, kostanja, lesnik ali kake druge vrste divjega sadja, pod rahlo površino zemlje pa dovolj koreninic, črvov in vsakojakih ličink, toda le tedaj, ako je ta okoliš miren in nesumljiv. Krme-matere najdejo v takem okolišu za sebe in svojo mladež v varnem zavetju obilno pičo, vepri in stari samotarji pa dolgo iskano ugodje. Jesen potem kaj rada strne posamezne družine in iz novih poznanstev se rodi in nastaja v okolišu spomladi nov rod.

Za obstoj in bivanje divjih svinj v kakem okraju je torej prvi in glavni pogoj gozdnata pokrajina s prikladnimi goščavami, drugi in podrejeni pogoj pa zadostna in primerna hrana.

Redka pa so živa bitja, ki bi bila v svojih življenskih zahtevah in potrebah tako skromna, da bi se zadovoljila samo s tako zvanim golim življenjem, namreč životarjenjem, ki nudi zgolj samo hrano in stan brez vsakih drugih udobij in prijetnosti. Tudi divja svinja ne spada med take životinje, kajti za njo življenska varnost, mir in prehrana še daleko ne tvorijo celotne vsebine in zapopadka njenih bistvenih potreb. Res je sicer, kar sem pravkar že poudaril, da se kaj hitro in brez posebnih težkoč povsem prilagodi vsakojakim prilikam, vendar pa skuša čimprej rešiti se neugodnih razmer in položajev, ki ji ne prijajo. Ravnodušno in malone neobčutno prenaša mraz, vročino ali dolga deževja, toda njeno sicer krepko in odporno telo le tudi prerado pokaže v svoji teži — z debelostjo ali mršavostjo — ali je vse prav, kar doživlja, ali ne. Zategadelj smatram, da so za prospeh črne divjadi v kaki pokrajini razen primernega podnebja potrebne tudi še posebne okoliščine, ki nudijo tej divjadi tisto gori omenjeno udobnost in ugodje ter odgovarjajo nekim zelo važnim naravnim potrebam te divjadi. Ta naravna potreba je voda, ki jo potrebuje divja svinja ne le za to, da si pogasi ž njo žejo, temveč, da se v njej okoplje, ohladi, povalja in da v njej z dolgim rilcem brozga in rije. Ima glede tega prav tiste in take lastnosti kot njen pohleven nečak — domači prašič.

Zato je nad vse zanimivo v življenju črne divjadi dognano dejstvo, da so ji obširne močvare ob teku ali izlivu rek, zarastle z visokim bičkom, gostim mečičevjem in trstovino, celo ljubša prebivališča in zatočišča, kakor pa gozdnate pokrajine. In tako si lahko tolmačimo, zakaj je divja svinja po obširnih, nepreglednih ravninah Vojvodine, ki skoraj ne pozna gozda, vendarle tako pogosta divjad. Tudi v naših gozdovih ima svoje stečine le po takih krajih in potih, ki jo vodijo ob mlakužah do večjih kalnih kotanj in lokev.

Če premotrim sedaj glede na vse to, kar sem povedal v tem poglavju, prilike in življenske pogoje, ki jih nudijo divji svinji kočevski pragozdi,

tedaj moram brez oklevanja izreči edino pravo sodbo, da so tako rekoč ustvarjeni za črno divjad, saj najde v njih v zvrhani meri vse to, kar potrebuje za udobno bivanje in potrebno preživljanje. Poznam te kočevske pragozde. Obširni so in prostrani, ni jim skoraj konca ne kraja. So v njih predeli, temni, skoraj strahotni, po katerih še ni pela sekira ali zvenela žaga svoje jeklene pesmi. Tujcu, ki pride v deželo, se zdi vsa pokrajina nekako naravno čudo: povsod, kamor mu sega oko, samo gozd in goščava. Posamezni stebri dima, ki se vijo tu pa tam izmed drevesnih vrhov proti nebu — tam znaša kopo, kuri in žge črni mož oglar — mu pa napravijo to gozdnato pokrajino še nekaj bolj skrivnostno in tajinstveno.

V teh brezmejnih šumah in goščavah ima divja svinja svoj raj. V njih najde vse, kar ji prija, in zato v njih tudi gnezdi in se ustanavlja. Res, da dosezajo nekateri vrhovi kočevskih hribov višino do 1000 metrov ali celo več in jih zapade pozimi visok sneg, toda žilava in trščata črna divjad se je tem neugodnim podnebnim prilikam že povsem prilagodila.

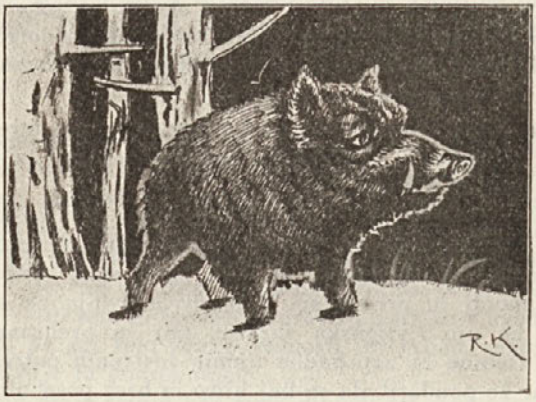

Od posameznih kočevskih lovišč, ki se v njih posebno rada zadržuje divja svinja, naj omenim pred vsem samolastna lovišča kneza Karla Auersperga, ki tvorijo sploh glavna zatočišča kočevske črne divjadi. Odlikuje se glede tega posebno gorsko sleme Na Stojni z vrhovi Livoldski vrh, Friderikstajn in Ljudski vrh, ne zaostajajo pa prav nič knezovi revirji na Rogu, na Goteniškem Snežniku in drugje. Jako številne so divje svinje tudi v samolastnem lovišču inženerja Gorjana na Stružnici ob Kulpi. — Prav tako pa imajo črno divjad malone vsa kočevska občinska lovišča. V nekaterih se pojavlja sicer le kot prehajajoča divjad, namreč samo semtertja, v drugih je pa več ali manj stalna. Malo nevarno ali drzno se mi zdi naštevati občinska lovišča, ki se zadržuje v njih divja svinja kar vse leto in je torej v njih stalna, ker je pri črni divjadi zaradi njene velike gibljivosti trajna pripadnost k majhnemu okolišu sploh jako redka. Osobito v zimskem času, ko zapade visok sneg in otežkoči tej divjadi prehranjevanje, se premika divja svinja venomer iz kraja v kraj in jo ima danes ta revir, jutri pa drugi, sosednji. Na podlagi večletnih opazovanj pa si vendar upam trditi, da se zadržujejo divje svinje kaj rade posebno v loviščih občin: Polom, Banja Loka, Stari log, Knežja lipa, Novi lazi, Koče, Mala gora, Stara cerkev, Mozelj, Koprivnik, Črni potok, Željne, Spodnji log in Gotenica. V nekaterih izmed teh lovišč poznam še sedaj vulgarna imena krajev in goščav, ki so na glasu

kot najčešča skrivališča in zavetišča divjih svinj. Omenjam n. pr. v lovišču občine Željne kraje Krenbüchel, Thomasgarten in Welsberg; v lovišču občine Mozelj kraje Rossekotel, Staudach, Verdrengerberg in Hölle; v lovišču občine Stara cerkev hrib Črni vrh in kraj Dressle; v lovišču občine Koče kraja Hoher Nackel ter Lange Suchen itd.

Izkušnja pa je izučila kočevske lovce v teku let, da si izbirajo divje svinje od časa do časa za svoj brlog tudi razmeroma majhne, zelo gosto zarastle gozdne parcele in če leže te tudi v neposredni bližini kake vasi ali naselja. To bi utegnili potrditi tudi kočevski oglarji, ki imajo često priliko opazovati, da leže in počivajo čez dan posamezni kosi črne divjadi v po obsegu prilično majhni goščavi tik za njihovo oglarsko kočo, pod večer pa to goščo zapuste in gredo počasi koracaje, z rilcem v tleh, malone prav mimo njihove lesene kolibe ali goreče kope na daljno pašo. Na obširnih posekah, ki spadajo še k vzhodnemu delu občinskega lovišča občine Koče, pa se zajedajo v ozki progi kot klin med samolastno lovišče kneza Auersperga in lovišče katastrske občine Novi lazi, stoje še sedaj ostanki dveh ali treh oglarskih koč. Pred leti sem prenočeval nekajkrat pri oglarjih v eni ali drugi izmed teh koč in sem prav to opazil tudi sam. Navedem še drug primer. Na severozahodni strani vasi Kačji potok se razprostira prav blizu te vasi po lovišču mozeljske občine položno v hrib z mladim smrekovjem prav gosto zarastla parcela. V njej se vedno zadržuje kak ščetinar, ki najde pod košato smrekovino prav udoben zaklon. Po daljšem presledku sem se udeležil lanske jeseni v tem okolišu pogona na zajce in seveda tudi tedaj smo naleteli lovci tamkaj na divje svinje. Navedel bi pa sličnih primerov lahko še mnogo.

Prirodoslovci omenjajo, da skuša divjad in torej tudi divja svinja, razširiti okoliš svojega bivanja in kretanja, ako so ji življenske razmere toliko ugodne, da se prekomerno razmnoži. Opaziti je bilo sicer, da so se raztekli v zadnjih letih posamezni kosi kočevske črne divjadi prav daleč izven mej kočevskih revirjev proti severu in vzhodu, toda pri današnjih lovskih razmerah niti najmanj ni mogoče misliti, da bi postala črna divjad še kdaj tudi po drugih loviščih Slovenije tako ali vsaj prilično tako mnogobrojna, kot je bila nekdaj v zgodovinski dobi. (Nadaljevanje.)

Nussdorfer Bruno:

Kvaliteta vzmetnega jekla.

Za izdelavo vzmeti pri puški se uporablja specijalno jeklo, ki mora imeti to lastnost, da tudi po daljšem času, ne glede v kakem stanju se vzmet nahaja, obdrži prvotno elasticiteto. To se kaj kmalu doseže, vendar pa pridejo čestokrat zato neprilike pri obdelavi ali kaljenju. Vsak puškar bi lahko navedel primere, da je popolnoma izdelana vzmet pri upostavitvi počila. Največkrat navede za vzrok slab materijal. Z različnimi preizkusi doseže včasi boljše uspehe. Ako zahteva od tvornice vzmetno jeklo, nikdar ne zahteva navodila za obdelovanje in kaljenje, saj ga še tvornica nima, ker naročuje le eno in isto običajno vrsto. Pri večjih obratih, kjer je delo deljeno, tam imajo že specijalno napravo za kaljenje in polagajo posebno pažnjo na brezhibno kakovost jekla.

Pravilo bodi: popravilo puške naj izvrši puškar. On ima že izkušnjo ter bo popravilo temeljito izvršil, ako količkaj gleda na sloves tvrdke. S tem si prihrani lovec naknadne stroške, ki bi nastali, ako bi šušmarju zaupal

svoje orožje. Dobe se tudi samouki, ki v popravilu nič ne zaostajajo za puškarji, vendar so ti redki in imajo le svoj okoliš. V sedanji krizi gleda vsakdo, da kolikor mogoče ceneje izhaja.

V starejših časih so si podeželski lovci pomagali na ta način, da so dali izdelati vzmet iz repa dobre kose. Ako je bila pravilno obdelana in kaljena, je povsem odgovarjala namenu. V sedanjem času, ko je veda izdelovanja jekla precej napredovala, imamo specijalna jekla, ki ne zahtevajo drugega, kakor obdelavo po navodilu in uspeh je zajamčen. V tuzemstvu imamo n. pr. par sto let staro jeklarno v Guštanju, ki se je povsem modernizirala v izdelavi jekla, posebno sedaj, ko se je združila s slovečo tvrdko Böhler, ki je puškarjem dobro znana. Ker je jeklo iz tuzemske tvornice enako onemu iz inozemstva, nimamo razloga, da bi krili potrebo jekla za sestavne dele pušk od inozemskih tvornic. Nimam namena, da bi poveličeval to firmo, niti nisem nikoli dobil migljaja, da bi naše lovce oziroma puškarje opozoril nanjo, vem pa iz lastne dolgoletne skušnje, da je naš domači izdelek te jeklarne prvovrsten. Firma izdeluje za vzmeti jekla Böhler Special, Prima mehko in 2 Si. Ta jekla imajo različne kakovostne številke, tako ima 2 Si mejo razteznosti 115—135 kg/mm², trgopornost 135—155 kg/mm², razteznost na lameli oblike 10 d je 7—4% in kontrakcija 35—25%. To jeklo ima navedene kakovostne številke po kaljenju in napuščanju. Kot kalilno sredstvo je uporabljati olje, vodo, še z boljšim uspehom pa repično olje.

Ob priliki kvalitativnega prevzema vzmetnega jekla za vagone sem v omenjeni tvornici dal iz lista 90 × 130 mm preseka izkovati trak dimenzije 4×6 mm. To jeklo sem uporabil za vzmeti in reči moram, da je vkljub nezaslišano nizki ceni materijal prvovrsten, nič slabši kot specijalna vzmetna jekla za puške. Navedeno jeklo ima v nekaljenem stanju ca. 85 kg/mm² trgopornosti, razteznost znaša min. 12%, a v kaljenem stanju se trgopornost poviša na min. 140 kg/mm² in razteznost zmanjša na ca. 5%. Temperatura kovanja je 950—850 °C (rdečerumeni do rdeči žar), kalilna temperatura 780—800 °C (svetločrešnjevi žar), kalilno sredstvo repično olje, napuščanje ca. 450—500 °C (sivorjavi žar).

Ta članek naj bo informativnega značaja glede kvalitete vzmetnega jekla za puškarje, ki prihaja v prvi vrsti v poštev za izdelavo peres, in ko je v današnjem času nabava iz inozemstva kolikor toliko otežkočena.

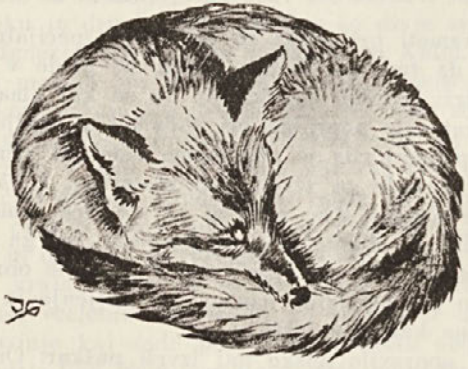

Za razvedrilo

J. Zupanek:

Res, tako je!

Cefirin je bil pravi, vnet in spreten lovec. Zalotiš ga v vsaki slovenski pratiki; dvomim pa, da bi ga pogodil v krstni knjigi. Za Cefirina se lahko šteje vsak lovec brez razlike: tako štetje je prosto davka, takse in kolkov. Sicer imamo v naši zeleni bratovščini tudi Cefirink — a ker je Diana boginja, samo pravim: »Klanjam se, milostljiva« in ostanem le pri moških hlačah.

Cefirin pa ni bil samo »prava lovska srajca«, bil je tudi, kar je res, velik grešnik. Danes je le še lovec. Imel je žal slabo navado, da je prilično in neprilično grozno preklinjal, se primojduševal, rotil iz pekla hudiče vseh kategorij in skupin in vabil gromske strele na vse, kar ga je tudi še tako malo ujezilo in raztogotilo. Ni bil pijanec, pač pa oženjen.

Cefirin se tudi ni zmenil, da bi doma in v gozdu lepo pravilno in uglajeno govoril. Naj v njegovem jeziku povem, kako je govoril.

Na steni v »cimru« sta bila dva »akelca«. Na enem je visela »forderladerca«, na drugem pa »hinterladerca«. »Kolbn« na »ajnlajferci« je bil nekoliko že napraskan; »pucštoka« ni bilo več. »Lavfi« so bili čedno »spucani«. Za obe »flinti« je »gleštal« dovolj »šrotlnov«; najrajši je basal »firarje« in »zeksarje«. Tudi »fogeldunsta« je imel v posebnem »šrotpajkelcu«. »Purfla« je meril za najmanj 50 »maselcev«, »štopelne« je pa sam delal iz starega »cajtngspopirja«. Tako je bilo!

Odkar je pa Cefirin v »Lovcu« prečital, »kaj je lovski pravično« in o »puškarskem izrazoslovju«, je storil trden sklep, se poizrazosloviti, lepo govoriti z ženo Urško in z »Burinom«, svojim ostrim lisičarjem, ter rabiti doma in povsod le prave slovenske izraze iz lovske in puškarske stroke. Navada pa je železna srajca. Cefirin se je moral »odvaditi« in »navaditi«.

Nekoč se spravi na zalaz na srnjaka. Že ob eni ponoči si je mencal oči, planil z ležišča kakor divji merjasec, in po stari navadi zakričal: »Aufbiks, Urška, zaspana žaba, ali mi ne skuhaš takoj kave, permejduš, babnica pregreta, al' te naj potegnem za ferdamane skoke?« O joj! pozabil je na svoj trdni sklep, nič več preklinjati in se sploh le obnašati »lovsko možato«.

»Preljuba Urška, zlata moja grlica, permojpiston, ne zameri in blagovoli svoji nežni cevi izbaciti iz postelje in mi skuhati kave!«

Urška skoči s čudovito prebojnostjo z ležišča, da Cefirinu postreže in odpomore njegovi notranji izbuljenosti. Komaj se mu je lovski želodec napel na »prvo stopnjo«, že pridrvi Burin, ki je v svoji pasji naivnosti mislil, da pojde tudi na lov.

»Doma ostani in ubogaj, sicer se ti z nabijačem naolji tvoj izbacitelj!«

Burin je bil dosedaj vajen le na ukaze in ogovore, kakor: pasja krota, nemarna beštija, falot salamenski, para zabita; večkrat je tudi avanziral do »peklenskega hudiča«.

A danes samo točno povelje brez vsakih razžaljivih in grdih besed — in kako ljubko je počastil Urško in jo prosil odpuščenja! Pes in žena kar strmita in mirno ostaneta doma.

Cefirin stopa z risanico brezpetelinko, samonaponko mavzerico v bližnji gozd po srnjaka.

Ne ustrašite se: Ne bom pri tej priliki prav na široko in debelo romantično popisaval, kako je zjutraj gozd oživel, kako čarobno je solnce vzhajalo, kako lepo so ptički prepevali, kako se je megla razpršila, kako prijetno je hoditi po močni rosi, itd. To je že stara, premnogokrat premleta reč — puška poči, srnjak obleži. Kako ga je Cefirin pogodil? Preberi letnike našega »Lovca«, pa boš vedel, kako je kateri mož zelene garde na preproste ali tudi komplicirane »viže« obrnil prvega oziroma zadnjega srnjaka.

Ker je sv. Hubert danes Cefirinu vso smolo s pridom odbutnil, je bil ta dan za našega junaka lovski praznik prve vrste. Pri zadnjem pogonu doma sta bila od kraja navzoča Urška in Burin, nazadnje pa je šel Burin spat in je Urška sama s Cefirinom vlagodila lovsko puško, da ne bi čez noč zarjavela.

Da bi se Cefirin praktično bolj privadil besednemu zakladu pravilnih lovskih izrazov, je prekrstil vse domače kure, kunce, prašiče ter jih pridno vabil in klical. Evo, tako je bilo!

Stari domači merjasec je postal čez noč »celinar«, hišni maček »baskular«, petelin »izrednik«, bela piška »kapica«, črna »muha«, požrešna raca »jedkovica«, kunci pa kratkomalo »potezači«.

O božiču bodo celinarja v »furež« prekrstili. Baskularja je vročekrvni Burin potegnil za rep, da je bil ubogi baskular mahoma »probit«. Kapica in muha vsak drugi dan vestno vgladita jajca. Jedkovica še vedno zaradi prirojene požrešnosti vzhičeno potom razporka razpršava. Potezači so pa drug za drugim odromali v »stavo«.

Ne bo več dolgo, zopet se povrne preljuba jesen in prva brakada nas bo zelene zopet združila. Škoda in četrtič žal! da še ne bomo vsi v enotnih lovskih krojih. Gotovo se pojavijo zopet različne »mode«, ki ne bodo »lovsko možato enotne«. Sicer bodo

športni kroji nadkriljevali »civilne oprave«; res pa je, da tudi smešnih, gizdavih, nepraktičnih »kostumov« v gozdu ne bo manjkalo. Poglej ga mestnega nedeljskega »lovca«, kakšen črn in trd klobuk mu pokriva plešino. Drugemu trd bel ovratnik skoraj vrat zadrguje, da komaj prisopiha z enega grička na drugega. Dolge poletne hlače do pet se čudno opletajo okrog suhih krač in »šimi čevlji« so zelo praktični, posebno, če je sneg pol metra visok ali če snežena »žlavsa« pokrije zemljo. Cefirin bi takim »lovskim glumačem« obesil namesto oprtnika spleten cekar in namesto puške dežnik! In petič rečem: žal! Res, tako je!

Izrečem pod prisego, da se tudi Ceferin že zelo veseli na prvo letošnjo brakado. Popolnoma vešč kompletnega puškarskega in lovskega izrazoslovja bo po vrsti izpraševal lovce tovariše po naslednjem obrazcu: Preljubi N., kje si pa kupil nov prelomljač? Kakšen lep in fin celin imaš! Ti N. si tudi dal predelati svoj kopišček? Ha, ha! N. je pa dal svojo dvocevko na novo okopititi iz cockerill-univerzalnega jekla z znamko petelina. Glej ga N., ali nima novega opornika in vlagodene vretenice? Ti N., tvoja dvocevka iz Böhlerjevega specialnega jekla pa ima novi vklinjeni vžigalni konici! Predragi N., imaš danes seboj tribridnik in stružno silo, da nas boš pri zadnjem pogonu potegnil, vlagodil in vklinil? O joj N., Tvoja nova puška ima prevelik used, ne boš dobro prebijal lisjaka! N. preblagi: Tvoja prečna stojka nima prave sukoporne trdnosti, kako pa boš pucal? In pri tebi, dragi N., je v tvoji novi puški petelin spojen z vretenico in zatorej tvojega petelina nikoli ne vidimo.

Nazadnje pa bo Cefirin vsem lovskim društvom tem potom predlagal, naj se »zadnji pogoni« vršijo le v takih gostilnah, kjer se nam lovcem nudi le pristno, nepopačeno netivo in kjer se bo z nami poslovalo samo izrazoslovljeno.

Cefirin je sedaj docela in v vsakem oziru izrazoslovljen. Ne reče več »permojduš!« — le tu pa tam za primer lovske smole še probije stara navada; tačas pa le zašepeta: permojlankaster! permojbodalnik! permojdolbec! permojostružek!

In končno: res, tako je — permojpyraxylin!

Iz lovskega oprtnika

Karol Sajovic — sedemdesetletnik.

Eden naših najboljših in najvztrajnejših lovcev — Karol Sajovic, viš. žel. inspektor v p. — je praznoval 27. januarja t. l. sedemdesetletnico svoje starosti. Kot sinu gozdarja kneza Windischgrätza so mu rojenice že pri rojstvu poklonile pravi lovski duh, ki ga spremlja še danes čilega in vztrajnega na lovskih pohodih.

Po maturi na ljubljanski realki se je sam hotel posvetiti lovskemu poklicu in je bil že 16 mesecev gozdarski asistent pri knezu Windischgrätzu, vendar je zaradi večje stalnosti potem vstopil v železniško službo, ki jo je izvrševal polnih 40 let. Od mladosti naprej je nad vse ljubil naravo in najljubše razvedrilo mu je vedno bil lov, ki mu je posvetil ves svoj prosti čas. Odlikuje ga izredna lovska pravičnost in disciplina; o tem samo dva primera, ki sem jima bil na lovu sam priča. Ko ga je po brakadi vprašal njegov najbližji sosed na stojiščih: »Zakaj pa nisi streljal zajca, ki je od mene tekel mimo tebe?« je odgovoril: »Ker nisem bil siguren, da ga zadenem, obstreliti pa nikdar nočem živali.« Pri neki drugi brakadi ga je lovski čuvaj po prvem zagonu pozabil »sneti« s stojišča. Naš jubilant je dobro slišal, da smo drugod streljali, toda discipliniran do skrajnosti ni ostavil stojišča do večera, ko smo se vračali domov. Stal je od 8 zjutraj do 5 popoldne na stojišču!

Poleg lepih lovskih lastnosti diči jubilanta posebna ljubeznivost, odkritost in sočutnost tako, da ima samo prijatelje, po mojem mnenju nobenega sovražnika. Poln zdravega humorja je dobrodošel v vsaki družbi. Že naprej se nam obrazi svetijo, ko vstane naš lovski starosta s pipico v ustih in pove kakšno kraško. Kako priljubljen je g. Sajovic, je najbolj pokazal res lep častni večer, ki mu ga je v počastitev jubileja priredila lovska družina Štepic 26. pr. m.

Vedno nam je bil v lovskem oziru vzor in odličen učitelj in njegova beseda je bila v spornih vprašanjih glede lovstva odločilna.

Gospodu jubilantu, ki je še danes mladosten, da mu noben napor na lovu ni odveč, izrekamo tudi v lovskem glasilu najprisrčnejše čestitke z željo, da bi še dolgo let užival svoje najljubše — lov! D. R. M.

Vidre.

Napačna je trditev, da se vidra v naših krajih redči — res je žal le nekaj drugega, namreč da postajajo med nami redki lovci, ki obvladajo dobro tehniko lovljenja vidre na past. Eden teh že redkih lovcev je lovski in ribiški čuvaj Uratarič Martin iz Vojnika, ki je ujel letos štiri krasne vidre v potoku Hudinji, skoraj sredi trga, in to v kratkih presledkih.

Dne 23. oktobra je dobil prvo, samca, čigar odrta koža meri od smrčka do konca repa 151 cm; dne 4. novembra je uplenil drugega samca, čigar koža meri 153 cm, in ki je tehtal 9 kg 30 dkg, in tretja je stopila na železo dne 9. novembra, tokrat samica, katere koža je

pa za dvanajst centimetrov krajša od prejšnje, dne 14. decembra pa četrto, na istem kraju kakor prve tri. Dolga je 99 cm in je tehtala 5.20 kg. Bila je samica.

Zanimivo je, da so vse štiri vidre ujete na istem mestu v past na suhem, kjer so izstopale iz vode k potrebi, kakor je pričala sled in iztrebki. Izmed vseh je, sodeč po zelo izglodanem in močno skrajšanem zobovju, najstarejša prva. Najmočnejša je pa kot druga uplenjena roparica, ki ima dolgo in izredno ostro zobovje.

Uratariču je to že pet in trideseta vidra v življenju — seveda šteje krepki mladenič že okoli 70 jeseni in mi je pravkar izrazil trdno prepričanje, da ujeta samica še nikakor ni bila poslednja.

Opomba uredništva:

Žal, da izredno uspešni lov ribiškega in lovskega paznika Uratariča ne more popraviti žalostne resnice, da pri nas postaja vidra od leta do leta redkejša. Uspešen lov v enem kraju še ne potrjuje, da je v splošnem še dosti ene ali druge divjadi. Pripoznati moramo pazniku, da je resnično zelo spreten. Toda, če bi mož uporabil vse svoje znanje in vso spretnost pri kakem drugem potoku ali reki, kjer je bilo pred leti še mnogo vider, bi gotovo ne uspel. Število divjadi določimo najlaže in najsigurneje po sledi, posebno v novozapadlem snegu, deloma pa sledimo vidri precej dobro tudi v blatu in v mivki.

Spominjam se, ko so sledili na Gorenjskem še pri vsakem potoku kakšno vidro. Prihajale so po večini od Save. Toda danes hodiš zaman ob potokih; ne boš našel ne sledi, kaj še vidro. Tudi mlade vidre so pred leti lovci večkrat videli ali odkrili z jamarji v kakšni jazbini, blizu rek in potokov. Danes pa že celo ob Savi le redko usledimo lepo divjad z dragocenim kožuščkom. Srečni kraji, kjer še poživlja vodovje vidra! Pri vidrah je precej drugače kakor na primer pri lisicah, ki se vsaj deloma drže lovišča. Pot, ki jo prehodi vidra, je dolga, zelo dolga. Vidra prehodi, skoraj bi rekel neskončne kilometre, po gotovi progi, ob vodah. En par obvlada večja vodovja, posebno dandanes, ko ji primanjkuje v reguliranih vodah skrivališč in hrane. Da je Uratarič ujel toliko vider, je bržčas povod, ker je pogodil pravi prostor, kjer so prehajale vidre, prihajajoče iz oddaljenih krajev. To potrjuje tudi razdobje lova.

Redek primer albinizma.

Dne 28. oktobra je ustrelil g. Jožef Avsenik iz Begunj v lovišču občine Leše popolnoma belega gozdnega jereba. Bil je snežno bel brez najmanjšega madeža. Le nad očmi je rdeč. Pritekel je na prvi klic, kljub temu, da so ga na istem mestu streljali tri dni poprej. Samica, ki jo je videl drug lovec istotam, nima nobenega znaka albinizma. A. B.

Gospod dopisnik naj nam blagovoli poslati tudi dobro sliko redkega primera, da jo priobčimo v »Lovcu«.

Čigav je plen?

I. primer: Pri pogonu je strelec pogodil srnjaka s šibrami. Težko obstreljen se je pognal srnjak po strmem pobočju navzdol in obležal obnemogel v bližini sosednjega strelca. Na srnja-

kovo ječanje je le-ta pohitel k ležečemu srnjaku in mu pognal iz neposredne bližine strel v glavo.

II. primer: Tudi pri pogonu s psi je strelec pogodil lisjaka s šibrami v stegno, nakar se je ta zavlekel po pobočju hriba navzdol pod skalo ob potoku. Pes priklicanega lovskega čuvaja jo je takoj ubral za lisjakom po rdeči sledi in je pričel pred skalo glasno lajati. Na lajež je prihitel drugi lovec-gonjač, odgnal psa in ustrelil lisjaka iz neposredne bližine v glavo.

Prosimo za pojasnilo, komu pripada srnjak in komu lisjak? K. L.

Streljanje parkljaste divjadi s šibrami ni lovsko. Če je srnjak ječal po strelu, ne da bi ga bili držali psi, je bil bržčas še mladič. Toda k stvari: V obeh primerih pripada plen prvemu strelcu. Sicer pravi pravilo: pri krogli velja prvi strel, pri šibrah drugi. V teh primerih pa bi ne bilo bržčas potrebno streljati. Če bi bil kak mrhar, bi bil srnjaka in lisjaka pobil s palico. Lovec, ki je streljal drugi strel, je imel prav, toda plen mu ne pripada. Oba druga strela sta bila le »rešilna strela«. Le če bi bil lisjak lahko pobegnil v lisičino in bi se bilo bati, da bi bil izgubljen, bi pripadal drugemu strelcu.

Čudna zajčja bolezen.

Dne 27. decembra pr. l. sem ustrelil zajko, ki je skočila pred menoj z ležišča. Stara močna zajka je bila nenavadno trebušata, kakor da bo v kratkem polegla mlade. Ko jo je čez par dni oče deval iz kože, je ugotovil, da se je koža tako krčevito držala mesa, da ji je težko potegnil kožo čez ušesa. Dejal je, da je slačil že marsikaterega zajca, tako težko kakor to zajko pa še nobenega. To dejstvo in pa popolno manjkanje »belega« zunaj na mesu je kazalo na veliko mršavost. Iz odprte trebušne dupline so planila čreva in med njimi kakor dve pesti velika kepa, podobna debelemu krompirjevemu gomolju. Od zunaj so se videle na kepi na več mestih višnjeve lise. Otipati se ni dalo ničesar trdega. Po prerezu kože, menda maternice, se je pokazala znotraj neka mehka mesenorjava gmota, ki je precej ostro dišala po seču. Oče kepe ni dalje preiskoval, hoteč jo meni pokazati. Toda spravil jo je prenizko, tako da je prišla do nje mlada španijelka in kepo z vso vsebino požrla brez škode. Jetra so bila zelo temne barve, pljuča so pa kazala blede lise, znake tuberkuloze. Zajka tudi ob ledvicah ni imela loja, bila je v resnici skrajno mršava, četudi so zajci letos vobče izredno debeli. Moj oče pravi, da v več ko petdesetletnem lovskem življenju ni videl nobenega takega primera, niti slišal od drugih lovcev, čeprav je videl metljajaste zajce z bolnimi jetri in često zajce s trakuljo. Zanimivo bi bilo zvedeti, ako je tudi kateri drugi lovec opazil sličen primer.

Medved Branko, učitelj, Pišece.

Volkovi v srezu Čaber.

V novem kotu, srez Čaber, so se približali volkovi začetkom meseca januarja hišam in odnesli v noči od 4. na 5. več psov. Pri omenjeni priliki je videl neki domačin dva volkova.

A. Komel.

Gams s pristriženimi uhlji.

Lansko leto je pisal »Lovec« o gamsu s pristriženimi uhlji. Ustreljen je bil v Kokri. Letos pa je ustrelil g. L. v Vratih prav takega gamsa, ki je bil pa precej starejši kakor lanski, ki smo ga videli tudi na sliki. Dvorni nadlovec J. Rabič je povedal, da je neki gozdni delavec ujel že večkrat kakšnega mladega gamsa, mu pristrigel uhlje in ga zopet izpustil. Ni izključeno, da je tudi to delo tistega delavca. Zanimivo pri tem je to, da sta bila gamsa ustreljena v tako oddaljenih si krajih.

Zanimivi pojavi glede gamsovega naraščaja.

V pretekli jeseni, sredi decembra, sem imel izredno priliko opazovati gamse. V teku dveh dni sem jih videl nad 80. Trope so obstajale samo iz koz, kozličev ali kozolcev, kakor jih ime-

nujejo nekateri, in kozličkov, letošnjih mladičev. Še triletnih samcev sem videl le malo pri tropah. Le v enem primeru je prignal šestletnik pred menoj se nahajajoči tropi kake 4—5 let starega kozla. Posebno zanimivo pa je bilo to: Od kakih 20 koz so imele po večini, nad dve tretjini, po dva letošnja in enega lanskega mladiča. Da se sklepati, da imajo nekatera leta ponekod večina koz po enega kozlička; tako je moralo biti l. 1931. Prihodnje leto, kakor l. 1932, pa zopet po dva. Gotovo so opazili še tudi drugi lovci, kako so nekatera leta za gamse bolj plodovita kakor druga. Zanimivo bi bilo vedeti, kaj vse je temu vzrok? Važno vlogo ima bržčas vreme ob prsku, nadalje zima in vreme pomladi, ko povržejo. Po zadnjem opazovanju pa sklepam, da se to vrsti, da imajo gamsi eno leto enega, prihodnje leto pa zopet dva mladiča.

XV. dražba kož divjadi

v prostorih Ljubljanskega velesejma je morala biti preložena in se bo vršila 20. februarja 1933.

Na dražbo, ki bi se imela vršiti dne 23. januarja t. l., se je prijavilo precejšnje število inozemskih kupcev. Tem je treba nuditi veliko množino dobrega blaga, ker le tako pride za izvoz v poštev. Takega blaga pa zaradi letošnje mile zime in pozno zapadlega snega dosedaj lovci niso imeli, ali pa le v neznatnih količinah. Zaradi tega ga seveda tudi »Divja koža« ni mogla zbrati. Letos je veliko povpraševanje za prvovrstnimi lisicami, kunami zlaticami ter tudi za kožami naših divjih zajcev, za katere prvotno ni bilo nikakega zanimanja.

Do 18. februarja naj vsakdo pošlje svoj plemeniti pridelek »Divji koži«, Ljubljana - Velesejem, da bo dražba res bogato založena s prvovrstnim blagom. Vsaka dobra koža, ki jo lovec zadržuje doma, predstavlja gotovo vsoto denarja, ki ga je dotični lovec brez potrebe odtegnil prometu ter tako škodoval ne le sebi, ampak gospodarski celoti sploh.

V teh hudih časih, ko se učimo ceniti vsak dinar, je gospodarski greh, zadrževati kože doma, namesto jih vnovčiti. Pri tem pa je zguba za lovca celo dvojna, ker zadržana koža do prihodnjega leta navadno postane plen moljev. Lovci, zavedajte se, da je v sedanjih časih mogoče delovati le skupno. Kupci se zanimajo, kaj bo nudila »Divja koža«. Da jim bo mogoče dati podatke, bi bilo želeti, da lastniki kožuhovine že sedaj pričnejo s pošiljanjem.

»Divja koža«,
Ljubljana - Velesejem.

Dražba lovišč.

Pri sreskem načelstvu v Ljubljani bodo oddani v zakup občinski lovi za čas od dne 1. aprila 1933 do 31. marca 1938, in sicer:

V ponedeljek, dne 13. februarja t. l. za občine Lipljenje, Šmarje, Sv. Jošt, Dolsko in Dol; v sredo, dne 15. februarja t. l. za občine Studenec-Ig, Dobrova, Tomišelj in Preserje. Dražba se obakrat prične ob devetih. Dražbeni pogoji so na vpogled na sreskem načelstvu med uradnimi urami.

Dražba občinskih lovišč v radovljiškem srezu.

Lovi občin radovljiškega sreza se bodo oddajali na javni dražbi v zakup na sreskem načelstvu v Radovljici za dobo 5 let, t. j. od 1. aprila 1933 pa do 31. marca 1938. Začetek dražbe je vsakokrat ob 9 po nastopnem vrstnem redu: V torek, dne 21. februarja 1933 za občine Breznica, Begunje, Boh. Srednja vas, Lesce, Kamna gorica in Leše. V sredo, dne 22. februarja 1933 za občine Gorje, Jesenice, Boh. Bistrica, Rateče, Ovsiše in Ljubno. V četrtek, dne 23. februarja 1933 za občine Ribno, Bled, Mošnje, Radovljica in Predtrg.

Zakupni in dražbeni pogoji so na vpogled pri sreskem načelstvu v Radovljici med uradnimi urami.

Lovski kotiček

Na lovu po nesreči ustrelil prijatelja.

(»Slovenec«, 12. I.)

Ker je bil sneg prav pripraven za sled, so se odpravili v ponedeljek 9. januarja v Spodnji Davči v Zali pod Blegošem lovci na lov na srnjake brez psov, samo s priganjači.

Pa zagleda mladi lovec Jože Torkar, rovtar v Zali, da se za streljaj proč od njega za zasneženo smrekco nekaj giblje... V trdnem prepričanju, da je tam divjad, pomeri puško in sproži. Pa, o groza! Človeški vzklik in stok ga presune. Ko prihiti na mesto, vidi svojega soseda, priganjača, prijatelja ležečega v snegu, ki mu iz vratu iz žile odvodnice teče curkoma vroča kri. Eno zrno šrota ga je zadelo.

Na pomoč poklicani davški duhovnik je bil komaj sredi pota v svetotajstvi, ko je ubogi obstreljeni priganjač Peter Zlatoper, novohišar iz Davče, izkrvavel in umrl. Nesrečni strelec Jože Torkar se je šel ves obupan sam javit orožnikom v Železnike. Oba mlada posestnika sta bila sicer vseskozi dobra prijatelja in blagi duši. Vsa soseska ju pomiluje.

Mesto srnjaka, ustrelil soseda.

V »Slovencu« z dne 12. in »Jutru« z dne 13. januarja t. l. smo čitali, da je lovec Jože Torkar streljal za smreko ali grmom stoječe bitje, ter se je izkazalo, da je po nesreči ubil soseda ali lovca Petra Zlatopera. V kakih okoliščinah se je to pripetilo, bo dognala uradna komisija, ter bi bilo krivično, da bi lovci obsojali nesrečnega lovca, ker je to zgolj nesrečen primer.

Nas lovce zanima le prvi odstavek članka v »Slovencu« in »Jutru«, ki pravi, da so se lovci odpravili na lov na srnjake. Po banovinski uredbi z dne 31. julija 1931 in dodatka z dne 23. novembra 1931 je odstrel srnjaka zabranjen s 1. decembrom. Ali je v lovišču Davče toliko srnjadi, da je ne morejo postreliti v dovoljenem času? Ako so lovci res šli nad srnjad, kot trdita omenjena časopisa, potem je gotovo, da taki lovci niso, oziroma ne smejo biti člani našega društva, ker se srnjad v prepovedanem lovskem času ne strelja, kar je razvidno iz »Lovca« in pa iz lovske karte, ako so jo imeli. Lovci, ki v velikem snegu streljajo z zrnjem srnjad, ki se le težko premika, so mrharji. Srnjad naj se prvenstveno strelja s kroglo, le kjer so razmere otežkočene, naj se dovoli odstrel z zrnjem.

Za nas lovce naj bo ta nesrečni primer poučljiv, da moramo streljati vedno le vidno bitje. Priporočamo »Lovcu« oziroma podružnici, da se za ta primer zanima, v koliko se sklada s poročilom dnevnikov, da streljajo srnjad v prepovedanem lovskem času. B. N.

Lovci iz Sorške doline pravijo, da sta bila oba: Jože Torkar in Peter Zlatoper divja lovca. Tisti dan je lovilo več divjih lovcev iz Davče, in sicer v dveh skupinah. Jože Torkar je bil sam in je zalezoval, dočim je Zlatoper bil za poganjača drugi družbi, tako da nista vedela drug za drugega. Torkar je ustrelil, ko se je v gozdu zamajalo, ne glede na to, kaj bo. Vse bi mu bilo dobrodošlo: zajec, breja srna, srnjak ali kar si že bodi, bržčas tudi domača koza. Le to mu ni moglo biti vseeno, ko je ustrelil človeka! Ko je Zlatoper padel, ni Torkar mislil, da bo umrl; odšel je proti domu in hotel vso zadevščino zamolčati. Šele, ko je zvedel, da je Peter mrtev, se je šel javit oblasti. Kako hladnokrvno so divji lovci sprejeli smrt Zlatopera, priča dejstvo, da so nagovarjali Torkarja, naj zamenja novo puško s staro, slabo svojega druga, češ, puško bodo orožniki na vsak način zahtevali: »Bolje je, če dobe staro polomljeno, kakor pa novo!« Zanimivo bi bilo izslediti, odkod dobivajo divji lovci nove puške in dovoljenje za nakup.

Ta tragični primer naj bi bil v svarilo tistim, ki zahtevajo prostega zajca, da ga bo lahko streljal vsak, kdor ga bo hotel. Ta in več

drugih primerov nam kaj dobro ilustrirajo, kaj imamo potem pričakovati, če dobe puške v roke iova nevešči ljudje. Potem bodo poleg svetlikanja nožev pokale tudi puške!

O srnjadi.

»Lepa« navada streljanja srnjadi s šibrami še sedaj ni prenehala. Poznam primer iz lanskega leta, da je streljal gospod — ki se tudi šteje med prave lovce — na srno s šibrami št. 8, in sicer na 47 korakov. Čudil se je, da ni padla takoj po strelu.

Posebne vrste ‚fiber' so imeli lani takozvani »lovci« zadnji teden meseca novembra, pred nastopom lovopusta srnjadi. Ker pride sedaj večina lovišč na dražbo, so poskusili pobiti vse, kar se je le količkaj dalo. Seveda se je pri tem streljalo vse in na vsako razdaljo.

Naj omenim drug tak žalosten primer streljanja srnjadi s šibrami, ki se je pripetil lani nekje v Zasavju. Pri zadnji brakadi — vršila se je zadnji dan pred lovopustom srnjadi — sta bila obstreljena dva srnjaka, ki sta, kakor ima obstreljena žival sploh navado, takoj odšla v Savo. Eden od teh, kapitalen šesterak, ki je bil res vreden le krogle — je obstreljen preplaval Savo in prešel skozi sosednje lovišče v tretje. Zlomljene je imel tri noge, obe zadnji in eno sprednjo. Ena je bila zlomljena tako močno, da je gledala piščal iz nje. Eno šibro pa mu je poslal nadebudni strelec za spomin tudi v vrat. Ostala mu je tik za kožo, kar tudi dokazuje, da je bil streljan na večjo razdaljo. Uboga žival je hodila celih 5 dni po golih kosteh, ki so gledale iz nog. Na srečo so v tretjem lovišču lovili na zajce in ga pri tej priliki rešili nadaljnjih muk. Že ta žalostni primer kaže, koliko barbarstva je še v naših »lovcih«.

To je le en tak primer. In teh je nebroj. O padlih 7 kg težkih srnjakih pa rajše molčim. Jerebar.

Iz tujih časopisov

Bastardi.

Pred leti so precej pisali po raznih listih, posebno po strokovnih, če je mogoče križanje med lisico in psom, odnosno psico in lisjakom. Ko je vse potihnilo, je obveljalo mnenje, da to ni mogoče. V nemškem lovskem listu »Weidmannsheil« je bila objavljena slika lisice z daljšimi nogami, kakor jih ima navadna lisica. Povod za to so iskali drugod kakor pa v bastardiranju. V decembrski številki lista Kosmos, ki izhaja v Stuttgartu, pa piše direktor živalskega vrta Hellabrunn-München, H. Heck, zelo zanimiv članek pod naslovom »Bastarde«:

Križanje dveh različnih živalskih vrst se zdi mnogim ljudem nepomembno igračkanje. Toda to ni resnica. Križanja so zelo poučljiva in so že marsikaj pojasnila.

Mislili so, da je nemogoče spariti živali različnih vrst; če se pa že to kdaj posreči, pa nasledstvo gotovo ni plodno. To naziranje je veljalo takrat, ko so ljudje verovali, da je bilo vsako bitje posebej ustvarjeno. Ko pa imamo dokaze, da se različne živali lahko parijo in se dogodi, da imajo tu pa tam zopet te mlade, je izpodbito prejšnje, staro naziranje. To je najbolj zanimiva točka glede nastanka različnih živali.

Iz rjavega medveda je nastala specialiteta severni medved, tako nadaljuje pisec. (Tudi na sliki prikazuje v »Kosmosu« novo uspelo križanje med obema danes živečima medvedjima vrstama, med rjavim in severnim medvedom.) Taki križanci so že po zunanjosti deloma podobni obema vrstama, iz katerih so nastali. Pa tudi od lastnosti si vzamejo od vsakega nekaj. Medvedji križanec na primer bolje plava kakor njegovi rjavi sorodniki. Njegovega plavanja pa ni primerjati s spretnim plavanjem belih bratrancev. Dočim se rjavi medved nikdar ne potaplja, se beli medved spretno spušča v velike globočine. Križanec pa za sedaj šele

poskuša in večkrat smukne z glavo pod vodo, toda le za prav kratek čas.

Prav zanimivo je tudi križanje med tigrinjo in levom. Ker pa nas gotovo najbolj zanima, kaj piše Heck o križanju med našima znancema — med psico in lisjakom, si oglejmo ta del članka.

Naš tretji bastard, pravi Heck, je križanec med majhno psičko špica in lisjakom. Na križancih, nastalih iz križanja divjih zveri, vidimo zelo karakteristične lastnosti in poteze obeh vrst. Pri križanju domačih živali z divjimi pa se pojavijo najrazličnejše stvari, lastnosti raznih prednikov, ki so pripomogli k zgraditvi omenjene domače živali.

Ker sta si pes in lisica le zelo daleč v sorodstvu, so mnogi menili, da je nemogoče križati jih. Toda sedaj, ko je to enkrat uspelo, se pojavljajo tudi v drugih krajih taki bastardi. Tako je odkril direktor zoološkega muzeja iz Monakovega na potovanju po Afriki križance med afriško lisico in domačim psom. V Altoni imajo križanca, ki je nastal iz paritve med srebrno lisico in domačim psom.

Nadalje je Heck radoveden, če se bo ta novi križanec mogel razploditi. Omenja, da se tudi to večkrat dogodi, da so križanci plodoviti. To so na primer tekom let že nekolikokrat opazili na mulah, ki jih še danes mnogo ljudi smatra za popolnoma sterilne.

Društvene vesti

Zasavska podružnica SLD

ima svoj občni zbor v nedeljo 12. februarja ob 10 predpoldne v restavraciji ge. Ane Forte v Trbovljah. Poleg običajnega dnevnega reda bo tudi predavanje g. ing. Ernesta Puschmanna o živalskih stečinah.

Lovski ples.

V sredo 1. febr., pred svečnico, bo v Ljubljani, v veliki dvorani na Taboru lovski ples. Ker je to naša prireditev, je dolžnost lovcev, da jo, če le mogoče, posetijo. Čisti dobiček je, kakor že v preteklih letih, namenjen »Zelenemu križu«.

Kinološke vesti

Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani.

Izpisek iz zapisnika XI. odborove seje dne 13. januarja 1933.

1. Članstvo se ponovno opozarja, da se bo vršil občni zbor društva dne 10. februarja 1933 ob 20. uri v gostilni Činkole, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

2. Nemško kratkodlakarico »Bonnie-Bode«, last gospoda Oskarja Koslerja v Ortneku, je oplodil znani kratkodlakar »Jupp von Laa«, last gospoda dr. Ivo Tavčarja v Ljubljani. Interesenti za mladiče naj se obrnejo direktno na vzreditelja.

3. Interesenti se opozarjajo, da se bode importiralo iz Nemčije več mladičev nemških kratkodlakarjev od psice »Beate Goldbeck« po »Artusu von Herrenbaumgarten«. Kdor bi rad naročil mladiča iz tega legla, naj se obrne na gospoda dr. Vilko Pfeiferja, okrožnega inšpektorja v Varaždinu.

Miha Korošec.

V decembrski številki »Lovca« smo objavili, da je znani lovec in vzorni dreser lovskih psov ptičarjev gospod Miha Korošec v Župeči vasi na Dravskem polju slavil 40 letnico zvestega, umnega in uspešnega dela na polju lovstva in kinologije.

Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani je poklonilo slavljencu ob tej priliki Din 500.— v posebno priznanje vzornega in uspešnega dela pri dresuri ptičarjev.

Mali oglasi

Slovenskega gozdarja z večletno prakso, veščega pisarniških in terenskih del, z znanjem nemščine, sprejme gozdno veleposestvo. Ponudbe z izpričevali dosedanjega službovanja in curriculum vitae je poslati uredništvu »Lovca« pod šifro: »Gozdar«.

Čvrst mladenič (26 let) želi službe lovskega ali gozdnega čuvaja. Vprašati je na podružnico SLD Trbovlje.

V vzrejališču Woodland je za oplemenitve vpisanih psic na razpolago resasti foksterijer »Brandys Quick«. Oče je »Sieger Bongo of Blackfred«, mati pa »Thel Tulip« (amerik. šampion Eden Aristocrat). Taksa za oplemeni-

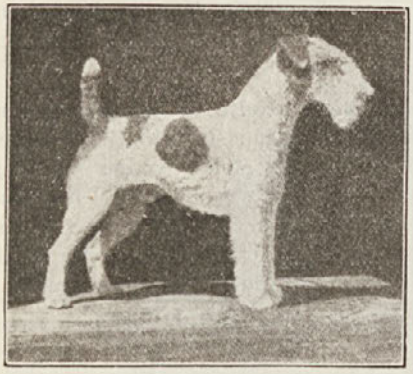

tev po dogovoru. Vrnitev psice po povzetju takse in stroškov.

Semtertja so na razpolago tudi mladiči. Dopisi na: Marija grofica Thurn, Ravne, p. Guštanj, Jugoslavija.

Psico fermačko, šest let staro, kratkodlako, temnorjavo, popolnoma dresirano, prodam zaradi opustitve lova. Cena po dogovoru. Teodor Korn, Ljubljana, Poljanska cesta 8.

Ptičarja, kratkodlakega, še ljubše psico, dobrih staršev, dresirano ali samo malo dresirano, do enega leta staro, kupim. Ponudbe na Rudolf Hlebš, trgovec, Kranj.

Živa divjačina. Lovska zadruga Vam dobavi v svrho osvežitve krvi: žive zajce par (samec, samica) à 220 Din. Zajca samca kos à 30 Din, samico zajko kos à 170 Din. Srno kos 600 Din, srnjaka kos 500 Din. Fazane, družina (4+1) 450 Din, fazan samec kos 30 Din, samica fazanka 90 Din. V ceni je zapopadena embalaža in postavitev divjačine franko oddajna postaja. V poštev pridejo naročila, ki dospejo do 15. januarja 1933. — Lovska zadruga, d. z o. z., Ljubljana.

Žive fazane, zdrave in močne za razplod, iz naravnih lovišč, prodaja Gozdarski urad g. Warren Lippitt Rudolfa, Turniše, z. p. Ptuj.

Lep gorski lov na Gorenjskem oddam za 7 let v najem. — Ponudbe pod »Gorski lov« na upravo »Lovca«.

»Lovec« letnik 1929, 1930, 1931 in 1932 se proda. Cena po dogovoru. Vidrih Pavel, gozdar v pokoju, Ljubljana VII, Verovškova ulica 70.

Vsa oblačila za lovce in sportnike dobite v najboljši kvaliteti in po jako zmernih cenah v specialni trgovini za moška oblačila I. Maček, Ljubljana, Aleksandrova cesta 12.

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani lovski kroj priporoča tvrdka Anton Schuster v Ljubljani, Mestni trg štev. 25. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno za sportne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

»Heveax«, strokovno sestavljena mast za čevlje se je po večletni uporabi izkazala za brezdvomno najboljše sredstvo te vrste. Lovci in turisti, ki jo stalno uporabljajo, trdijo, da ne poznajo drugega preparata, ki bi napravil čevlje tako zanesljivo nepremočljive in obenem usnje mehko, kot »Heveax«.

Dobi se v lekarni Mr. M. Leustek v Ljubljani, Resljeva c. 1, pri Zmajskem mostu.

Olje za konserviranje orožja in čevljev. Za pričetek sezone Vam priporočam, da si nabavite specialno olje za orožje znamke »Hubertus«, katerega kvaliteta je enakovredna raznim

dragim inozemskim oljem. Strokovnjaška priznanja! — Za čevlje pa vzemite najboljše »Hubertus gumitran-

olje«, ki Vam bo napravilo Vaše čevlje voljne in nepremočljive. — Zahtevajte povsod le prave domače proizvode! »Jadran«, kem. izdelovalnica, Ivan Lapajne, Ljubljana, Moste.

»NC« olje in mast za lovske in turistovske čevlje sta brez škodljivih primesi in polnilnih sredstev. Mazanje z »NC« oljem in mastjo garantira za higijensko obutev, ker napravi usnje mehko in nepremočljivo, vendar noga v takem čevlju lahko diha. Usnje obdrži prvotno barvo.

Od blata očiščene še mokre čevlje, jermenje itd. je zadostno namazati z »NC« oljem in mastjo in postaviti za več ur, najbolje čez noč v bližino zmerno kurjene peči, da vlakna usnja maščobo lažje absorbirajo in bolje vežejo.

Za lovsko orožje izdan denar naj Vam prinaša dolgo obresti. Zato ne zanemarite svojega orožja po končanem lovu! Dajte ga lepo prečistiti, popraviti in pregledati pri puškarju Albinu Šifrerju, Ljubljana, Gosposvetska cesta 12, telefon št. 33-49.

Zastopstvo slovitih sulskih tovaren Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff, Suhl. Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva ter ribiških potrebščin v največji izberi in po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, montiranje daljnogledov na puške najvestneje in točno pristreljanje pušk.

Nakup orožja po najnižjih cenah nudi lovcem puškar F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9. V komisijski prodaji ima te-le prav dobro ohranjene puške z zanesljivim strelom: 1 trocevka Hammerles, kal. 16+16/8, 3700 Din; 1 puška Bock, petelinka z daljnogledom, kal. 16/8 mm, 3250 Din; 1 puška Schönauer, repetirka z daljnogledom, kal. 6·5, 1800 Din; 1 dvocevka petelinka, kal. 16/11 mm, 800 Din; 1 dvocevka petelinka, kal. 16/8 mm, 900 Din; 1 enocevka, puška Mauser, kal. 8 mm, 1200 Din; 1 enocevka, puška repetirka, 8 mm, 1200 Din.

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribjo lov ima v najboljši kvaliteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9, ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skobce vseh vrst ter škatle vseh velikosti priporoča I. štajerska tvornica za pasti Matthias Brandl, Puntigam b. Graz (Austria). Izdelki in

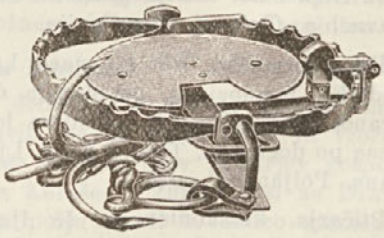

cene so brez konkurence. Za strokovno izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. — Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta tvrdka pasti iz drugih tovaren.

—s:

Jalovke bele vrane.

Da lovci v Dravski banovini korakamo v vrstah modernega svetovnega lovstva, dokazuje dejstvo, da se v mnogih primerih srečajo naše razpravice z lovskimi razpravami naprednih narodov. Kar slučajno obravnamo pri nas zadevščine, ki jih obenem, več-

Gamsek »Rezika«. *Foto dr. grof Zedtwitz.*

krat pa tudi za nami obravnavajo nemški in češki lovski časopisi. Povod tega pa gotovo ni, da smo morda pri nas dali iniciativo za idejo. Navadno pa je tudi mi ne povzamemo po njih, torej pobude ne prihajajo od njih, oziroma od nas, marveč pridejo po potrebi, ki nam jo vsili čas.

Tako je z razpravami glede jalovih srn ali jalovosti pri srnah. Zakaj je pisal Lovec« l. 1931. precej o jalovkah? Zato, ker se je

ta izraz kar naenkrat pojavil med našimi Nimrodi, in sicer zaradi tega, ker so mnogi lovci vedoma brenkali na to, danes lahko trdim, jalovo struno. S tem so hoteli ublažiti streljanje srn. V mnogih primerih so se zavedali, da je bila povod njih početju divja lovska strast, dobičkoželjnost ali pa celo lovska zavist proti sosedom. Večkrat pa je bilo to neznanje prirodnih zakonov; domišljevanje, da bolje vedo kakor drugi; trmoglavost: češ, ker pravijo drugi, da je tako, zato pa delajmo mi drugače, ali pa lovska konservativnost: če so delali tako naši dedje, pa dajmo še mi!

Precej podobno je moralo biti tudi med Nemci v Nemčiji kakor tudi v Avstriji. Vprav zaradi tega so porabili v preteklem letu toliko papirja in črnila za take razprave. Izboren zadevni članek je bil obelodanjen v nemškem lovskem časopisu »Wild und Hund« št. 5 l. 1933. Napisal ga je mož, ki mu nihče ne more oporekati, da ni strokovnjak; saj je starejši zdravnik z večletno prakso. Ker pisec rešuje to vprašanje znanstveno, je važno tudi za nas in upam, da bo to vendar že enkrat za vselej naredilo konec smešnim trditvam o jalovkah.

Zum Thema »Geltricken«, piše dr. Münnekehoff: K članku »Jalovke in odstrel srn« kakor tudi k ostalim zadevnim zanimivim in poučnim člankom g. v. W. si dovolim nekaj pripomb, in sicer kot zdravnik in lovec, ki se bavim z biologijo. Gospod v. W. razlikuje: 1. res »stare tete«, ki so po njegovem mnenju zelo redke in so brez pomena; 2. srne, ki nimajo mladičev, ker so bile obstreljene s šibrami, in 3. take, ki so izgubile mladiče ali pa niso bile eno leto oplojene.

Kaj je jalova srna? F. v Raesfeld piše v klasični poučni knjigi: »Das Rehewild«, izdani l. 1923.: »Srne, ki zaradi starosti ali kakih drugih vzrokov ne povržejo več mladičev, nazivamo trajno jalove, dočim so druge le začasno jalove.«

Če pa vprašamo 100 drugih preizkušenih lovcev, bomo slišali v 99 primerih odgovor: Jalove srne ali jalovke so tiste srne, ki so že prestare, da bi jih mogli srnjaki oploditi. V zvezo spravljajo besedi »jalova« in »stara«. Ljudje si predstavljajo, da je to pač tako nekako, kakor pri najvišje razvitem sesalcu, pri človeku, kjer pri ženah v neki dobi starosti ponehajo delovati ovariji in več ne izločujejo jajčec. Zdravniki imenujejo to dobo klimakterium. Po naziranju večine lovcev so jalovke klimakterične srne.

Kako neki naj bi se razlikovala biologično klimakterična srna od normalnih srn? Brž čas pač tako, da se v njenem »ovariju« več ne tvorijo jajčeca. Vprav ta proces, dozorevanje in izločevanje jajčec in pri tem nastajajoči hormoni pa vzbujajo mikavost in poželenje prska. Jalova srna bi prav iz tega vzroka, ker bi to

moralo izostati, ne bila prav nič mikava za srnjake. Zaradi tega propade trditev, da jalove srne zadržujejo srnjake in tako preprečujejo oploditev drugih srn. Taka srna, pravi Münnekehoff, bi škodovala le tako, da bi zastonj, brez koristi za lov, v gozdu jedla.

Ali res eksistirajo take klimakterične, jalove srne? Kaj pravi k temu znanost? Ta pravi: Kratkodobno živeče živali,

Gamsova koza z mladičem, ki se je prišla fotografirat.
Foto dr. grof Zedtwitz.

h katerim spada tudi srnjad, nimajo klimakterija. Z drugimi besedami: Srna je vso svojo življenjsko dobo zmožna oploditve! Vse pripovedovanje o takih starih jalovkah, o srnah, ki so postale jalove zaradi starosti, je le klepetanje, je samo pravljica.

Zdravnik nadalje piše, da plodnost srne ni težko ugotoviti, in to tudi pri mrtvih srnah. Kljub temu pa pri normalno razvitih srnah do sedaj tega še nihče ni ugotovil.

Glede točke 2. pravi dr. Münnekehoff, da so mogoče poškodbe po strelu s šibrami, da so pa te prav za prav le mehanične, namreč, da seme ne more doseči jajčeca. Pa tudi taki primeri so po

mnenju pisca skoraj nemogoči, niso pa izključeni. Zaradi bolezni, ki bi mogla preprečiti oplojenje srn, pa trdi, da take bolezni srno navadno kaj kmalu uničijo, da divjad pogine.

Če bi Raesfeld danes pisal svojo knjigo, ko je vse to dokazano, bi gotovo spremenil porazdelitev jalovk in bi posvetil poseben, večji oddelek vprav tej na znanosti temelječi zadevi.

Zanimiva za nas je nadaljnja razprava o besedah jalovo in jalovka. Dr. Münnekehoff piše: Je že tako: V naši lovski literaturi straši še neprestano beseda »jalovo«. To pa zaradi tega, ker en pisec prevzame to od drugega in ker je izredno težko, izbiti iz konservativnih glav naših lovcev stare, ukoreninjene nazore, čeprav so še tako napačni. Naj omenim za primer, kako dolgo je trajalo in kakšna borba je bila, preden so naobraženi lovci verjeli znanstveno utemeljeno trditev profesorja Bischofa, ki je že l. 1845. pisal, da oplojeno jajčece štiri mesece v srni počiva, preden se prične razvijati. (Pri nas mnogi tega še danes nočejo verjeti!)

Mnogi mojih lovskih drugov, pravi pisec, se še spominjajo hudih bitk, ki smo jih vojevali v lovskih listih pred 30 in 35 leti o pravem in namišljenem prsku srnjadi. Danes, ko se lovci zanimajo tudi za biologijo, bo menda kmalu mogoče rešiti točno vprašanje jalovk in prepričati tudi mlajše lovce, da so jalovke, in sicer v obeh oblikah, take, ki naj bi nastale zaradi starosti kakor tudi zaradi bolezni in poškodb sterilne, v resnici »bele vrane«.

Ko bo to prodrlo med lovce, pričakujmo, da tudi začetniki v zeleni bratovščini ne bodo več upali zakrivati nelovskih činov z »jalovim suknjičem«!

K 3. točki piše Münnekehoff med drugim, da srne, ki izgube mladiče, vendar niso jalove. Saj hranijo v sebi vendar že novi plod. Da bi pa srna kdaj zvrgla, mu ni znano, prav tako kakor tudi še ni znanstveno dokazano, da bi srne kakšno leto ne mogle biti oplojene.

K koncu pravi Münnekehoff: 1. Pod besedo jalovka razumemo srne, ki iz kakršnih koli vzrokov ne morejo več stalno poleči mladičev. 2. Jalovosti, ki bi nastala zaradi visoke starosti, ni v praksi. 3. Izraz jalovo, jalovka, velja samo za take srne, ki ne morejo poleči mladičev zaradi bolezni ali prirojenih defektov seksualnih organov. 4. Zaradi izredno redkih takih primerov naj lovci štedijo z besedo jalovka. Vsak lovec naj se zaveda, da zanj ni jalovk.

Iz tega znanstveno utemeljenega članka razvidimo, da se tudi drugod hočejo nekateri lovci tako izgovarjati, kakor je pri nas v navadi, kar nam pa seveda ne more biti v čast; pač pa smo lahko ponosni, da znanstveniki zastopajo tisto stališče, kakor naše glasilo, kljub temu, da so vprav jalovke mnogim lovcem zagrenile naše glasilo.

Dr. Fr. Ksav. Zedtwitz:

Lov s fotokamero v planinah.

Lovcu, ki sem iskal naklonjenosti Diane in sv. Huberta po večini v ravninah in gričevju, ni mogoče govoriti in pisati pravim planinskim lovcem o gamsih. Kljub temu, da sem lovil l. 1930.,

Ugledni nemški lovski pisatelj in fotograf prirode dr. grof Zedtwitz s soprogo, ki mu vedno pomaga pri zanimivem snimanju. Napisal je nekoliko člankov tudi iz naših krajev.

1931. in 1932. krasno planinsko antilopo v gorenjskih planinah, in sicer v loviščih dr. Guchlerja in barona F. Borna na Begunjščici in tudi ustrelil par čednih gamsov, katerih roglji me spominjajo

na lepe dneve v daljnem Berlinu, si tega ne dovolim. Saj to razumejo bolje slovenski planinski lovci in to tudi temeljito opisujejo v domačem lovskem glasilu, v Lovcu.

To, kar bom opisal, ni lov na gamse s puško, marveč lov s fotokamero.

Za lovske posnetke je neobhodno potreben aparat, ki nam omogoča fotografiranje na večjo razdaljo. Le redko se nam nudi prilika, da se približamo divjadi, posebno gamsom ali kozorogom v tako bližino, da jih lahko slikamo z navadnim kratkožarnim objektivom.

Za slikanje divjadi uspešno uporabljamo teleobjektive z najmanj 25 centimetrsko goriščno razdaljo. Še uspešneje pa slikamo z aparati, katerih goriščna razdalja sega do 30 ali 40 cm.

S takimi pripravami lahko dobimo še prav dobre slike celo na razdaljo 150 m. Dobro je, če se lovec-fotograf divjadi približa v svrho slikanja pod 50 m, toda potrebno pa ni.

Kamera mora biti tako opremljena, da se slika trajno ostro udesi. To dosežemo le z zrcalno kamero. Pri te vrste aparatu se pojavi na medlici tista slika, ki se zrcali v posebnem v kamero vdelanem zrcalu. Med eksponiranjem zrcalo odskoči, zaklop se zapre in slika je na plošči.

Za pokrajinske posnetke pa uporabljam navadno sklopno kamero, ki jo tudi vedno nosim s seboj. Najprimernejša velikost se mi zdi 9×12.

Dobre zrcalne kamere so poleg raznih drugih Zeiss, Mentor in Bentzin.

Nu sedaj, ko smo se pogovorili o potrebnih pripravah, pa si oglejmo gamsov lov s kamero. Kljub temu, da je bilo že sredi decembra, je solnce sijalo prijetno, kakor konec poletja. Sneg, ki je ležal le v senčnih jarkih in po vrhovih, se je srebrno lesketal v solnčnem siju. Na sneženih planah so bile v srebrni lesket zarisane modre sence. Z golih, kopnih reber Begunjščice se je nudil krasen razgled na Bled. Izza biserov Slovenije pa se je dvigala mogočna bela glava očanca Triglava. V mrzli sneg zaviti velikani Julijskih Alp so z zavistjo gledali na tople sestre in brate, zbrane v solnčnih Karavankah. Nad dolino Save je bila razpeta kakor ribje oko čista modra jasnina. Tako je bilo tisto dopoldne, ko sva šla z ženo od Sv. Ane skozi Potočnikov graben proti koči na Prevalo.

Okoli 10 dopoldne sem ugledal z daljnogledom v razdalji dobrih 400 m gamse, počivajoče med smrekovim gozdičem in skalnatim plazom. To mi je ugajalo, saj sem pričakoval, da mi bo uspelo kritemu po gozdiču gamse dobro zalesti.

Puško sem pustil v koči in pričel zalezovati. Nu, pa saj sta me že aparata zadosti ovirala pri zalezovanju. Žena je ostala na planini blizu koče, češ: Eden lažje zalezuje kakor dva, dva divjad dvakrat tako lahko opazi kakor enega! Pa ji ni bilo treba biti žal. Ko je sedela opoldne pred kočo na solncu, se ji je približal močan gams na 20 m. Odhajal je bržčas z ženitovanja k počitku v dolino.

Pot do gozdiča ni bila težka. Fotokamero sem si obesil okoli vratu in se približal previdno gozdnemu obronku. Žal, da so se gamsi bili že odpočili in pomaknili dobrih 150 m više.

Čreda gamsov na Begunjščici. Foto dr. grof Zedtwitz.

Povrnil sem se v kritje gostih gorskih smrek, si ogledal novo situacijo in pričel zalezovati na novo. Ker sem bil zunaj gozdiča slabo krit, je bilo treba lesti nekaj časa po vseh štirih, preplezati sem moral prav previdno tudi par manjših sten, dokler me ni objelo in prikrilo zeleno ruševje. Nu in tukaj sem bil že med gamsi. Povlekel sem se na rob in pripravil na strel, pa le s kamero. Kar 10—12 gamsov sem imel pred seboj. Ostali, sem si mislil, morajo ležati nekje v ruševju. Vprav takrat, ko sem se hotel nekoliko dvigniti, pa se mi zdi edino primerno izraženo, če rečem, da je ruševje eksplodiralo. V moji neposredni bližini, tako da bi jo bil lahko prijel, če bi jo bil opazil pravočasno, je ležala gamsova koza. Silno je odskočila, tako, da se je naredil kar sneženi oblak

in planila v tropo. Gamsi, ki niso vedeli, kaj to pomeni, so postali tako dolgo, da sem jih kar hitro fotografiral še dvakrat.

Tropa, ki ji stara teta bržčas ni mogla dosti hitro povedati, kaj se je zgodilo, se je pomikala v ruševje nad menoj. Naštel sem 33 gamsov! Ker niso vedeli, kakor sem že omenil, za kaj gre, so ostali že v sosednjem jarku. Le-tu sem se približal kozi z mladičem na 40 m. Poskušal sem še nadalje svojo izredno srečo, in sicer sem se to pot plazil po trebuhu ter se približal zopet večini trope tako blizu, da sem jo še štirikrat ujel v fotokamero. Ko so me gamsi opazili in odšli, sem se jim zahvaljujoč se za izredno prijaznost odkril in izročil poslovilne pozdrave.

Taki doživljaji ostanejo za vselej nepozabni. Pri tropi ni bilo nobenega močnejšega gamsa, vsaj takega ne, čigar odstrel bi mi lahko nadomestil moje preljube slike.

Lažje kakor gamse sem fotografiral kozoroge. Ker so vprav takrat imeli kozorogi prsk, in je bila v bližini tudi koza, bi me bil kapitalni, 16 letni starec kmalu napadel; ne bilo bi posebno prijetno, boriti se s tako živaljo!

H koncu pa naj še omenim, kako sem se pri neki priliki fotografiranja gamsov srečal z lovci, in sicer z urednikom »Lovca« g. Kapusom in Bornovim lovcem Mulejem, ki me je že večkrat spremljal na lovu in pri fotografiranju. Pot me je vodila mimo njih, ko sta prihuljeno ležala v ruševju in opazovala gamse. Ker jih nisem videl v obraz, sem jih imel za divja lovca. Oborožen samo s fotoaparati si nisem upal spustiti se ž njima v borbo. Hitel sem v kočo po puško, ženo pa sem hotel poslati po pomoč k Sv. Ani. Toda na Prevali mi je že povedal nadlovec Kralj, da je oni, ki ima za klobukom rjavo pero divje kure, g. Kapus, drugi z ruševčevimi krivci pa lovec Tina. Zvečer, ko smo se zopet sešli pri Sv. Ani, smo se od srca nasmejali čudni dogodivščini. Uvidel sem, da je potrebno, da prominentne lovce poznaš od vseh strani.

Toda tudi ta zadnji primer me ne bo oplašil, da bi še naprej zalezoval s fotokamero. Morda se odločijo tudi v Jugoslaviji kakšni lovci za tako zalezovanje.

Op. uredništva: K zadnjemu poglavju naj mi bo dovoljeno pripomniti, da sva tudi midva s Tinom videla g. grofa, kako je varno lezel mimo naju in da je Tina pogodil njegove misli. Pripomnil je: »G. grof ‚Sentvič', tako je on nazival dr. Zedtwitza, pa gotovo mislijo, da sva midva ‚raubšica' pa se boje, zato tako varno gredo in gledajo kar v tla, kakor da bi naju nič ne videli!«

Z-:

Kako se vrši opazovanje jelenov.

Borba za kruh me je med drugim privedla tudi na večje posestvo, ležeče v okolici Osijeka, kjer je bil lov na visoko divjad, lahko trdim, na višku.

Kot računovodja gozdne uprave sem imel zaradi pomanjkanja strokovnega osebja opravljati tudi posle revirnega gozdarja. Revir, ca. 1800 ha, se razprostira med reko Dravo in nasipom, ki varuje polja v notranjosti pred poplavo. Ta nastopi navadno

Koča na Prévali, kjer sta prenočevala fotografa gamsov.
Foto dr. grof Zedtwitz.

v poznem pomladanskem času, ko se začne topiti v gorah sneg, medtem ko nastopi po navadi prav tedaj v tem kraju dolgo deževje. Teren je razdeljen v velike pravokotne table po dolgih, do 12 m širokih alejah ter v manjše pododdelke, po ožjih presekah, ki se sečejo pravokotno. Razen tega so izpeljani v vseh smereh lovski poti. Gozdovi sestojijo večinoma iz vrbe, črne in bele topole, kanadske topole ter primesi hrasta, jesena in bresta. V nižjih legah seče te gozdove neprodirno in nepregledno polje trstike. Ker se gospodari z goloseki, se ustvarjajo mlade gostorasaste kulture, ki so najboljše skrivališče vsakojake divjačine. Prideljena sta mi bila dva logarja in trije pomočniki.

Takoj spomladi, ko dovolijo vodne in vremenske razmere, se začne veliko čiščenje gozda. Odstranjujejo veje in odpadke od

snega in vetra polomljenih dreves, ostanke zimske sečnje ter pospravljajo navlako, ki jo je voda nanesla v aleje, preseke in pota. To traja navadno do konca meseca julija. Pri nadzoru tega dela opazuje osebje kretanje jelenjadi od daleč, da se divjad ne vznemirja. Vsako večje gibanje, če se na primer trop jelenjadi premakne z običajnega mesta na drugo, javljajo logarji upravi, ki vestno beleži takšne dogodke in je vedno iz teh seznamov razvidno, kje se zadržuje večina divjadi. Meseca avgusta in septembra vrši vse osebje le čuvajsko službo z mirnimi pohodi po alejah.

V času, ko začne koruza delati storže, sili jelenjad na polje, na pašo. Ker dela s tem okoliškim kmetovalcem občutno škodo in bi se tudi razkropila po obširnem polju, razen tega bi bila izpostavljena nevarnosti odstrela sosednjih lovcev, se postavijo ob tem času ob vsej meji gozda na vsak kilometer trije nočni čuvaji, katerih dolžnost je na odrejenih mestih (na stečinah) vzdrževati stražne ognje ter na vsej progi trobiti v rogove, da se odbije divjad od proboja v polja. Ti čuvaji vrše službo tako dolgo, dokler polje ni obrano in ni več vabe, ki bi divjad vlekla iz gozda. To je neposredno pred rukanjem jelenov.

Ko se približa čas rukanja, je osebje iz lastne inicijative zelo pridno. Pozno zvečer in zgodaj zjutraj prisluškuje v gozdu zato, ker bi vsak rad prvi javil začetek jelenske »rike«. Le-ta se pa po vremenu včasi zavleče za mesec dni. Kakor hitro je javljen prvi glasni jelen, dobi vse osebje točna navodila glede opazovanja. Vsak od osebja je opremljen z daljnogledom ter točno uro, ki se večkrat kontrolira. Vsakemu posamezniku je določen prostor za opazovanje, ki ga mora zavzeti zvečer in zjutraj tako, da je izključeno, da bi čez alejo stopil kos divjačine, ki ga ne bi eden ali drugi od osebja videl. Revirni gozdar, ki se po možnosti tudi udeležuje tega opazovanja, mora okrog 6. ure zjutraj, ko se je divjad že pomirila in si poiskala kotiček za dnevni počitek, na gozdnem vozu napraviti obhod vseh postojank ter zabeležiti opazovanja poedincev. To vrši na vozu zaradi tega, ker se divjad bolj boji pešca, kakor pa navadnega kmetskega voza. Ko si je zabeležil večerna in jutrnja opazovanja, se osebje po najkrajšem potu odstrani iz sredine gozda ter vrši čuvajsko službo le ob Dravi in ob nasipu. Omeniti mi je, da je ob tem času ustavljeno vsako delo v gozdovih in je dostop tujcem strogo zabranjen. Gozdar napravi medtem izvleček opazovanj ter precej natančno določi število glasnih jelenov, košut in stranskih jelenov. Tako opazovanje se vrši kakih deset dni. Število glasnih jelenov, ki je bilo spočetka neznatno, raste od dne do dne, dokler ne nastopi kulminacija, ko stopijo vsi za razplod sposobni jeleni v (prsk) rukanje.

Močni stalni jeleni so si že izbrali svoj prostor, kjer varujejo svoje ženice, da se jim kakšen drugi jelen ne približa preveč. Slabejši jeleni in jeleni brez družic tekajo neumorno od harema do harema ter skušajo košutam, ki so se oddaljile od gospodarja, izpovedati svoje srčne težave. Pri tem pride večkrat do prav ljutih bojev. Sedaj dobijo stari, že izkušeni logarji nalog zalezovanja jelenov, medtem ko ostanejo pomočniki deloma še na svojih mestih, deloma zavzamejo dosedanja mesta logarjev, v kolikor so potrebne

Kapitalen kozorog pri Sv. Ani. Izgleda, kakor da je del »polomine«.
Foto dr. grof Zedtwitz.

še kakšne ugotovitve. Zalezuje se jelen zato, da je mogoče določiti (ansprechen), kakšen je glede rogovja. Zalezovanje je najtežavnejši del vsega jelenjega lova; izvršiti se mora tiho, previdno, z vso lovsko veščino, kajti glavni jelen, dasi je v tem času gluh in slep, je zavarovan od neštetih vidnih in nevidnih detektivov, ki ga ob najmanjši nevarnosti takoj opozorijo z begom. So to v prvi vrsti stranski jeleni, ki se skrivajo pred velikim jelenom v goščavi in zalezujejo košute, katere se pasejo okrog jelena. Zastonj je vsako zalezovanje, ako te opazi ena teh živali, ki so zelo oprezne. In ko je zalezovalec premagal te zapreke, je še vedno težko ugotoviti, kakšno ima rogovje. Jelen je zelo nemiren. Sedaj teka po prostoru gori in doli, rukajoč in izzivajoč, maha

z okrašeno glavo, se zopet priklanja, prisluškuje, nosi zopet glavo visoko v zraku, obleti svoje košute, nažene košuto, ki se je preveč oddaljila, v sredino, drugo zopet iz same ljubezni dregne pod rebra, da sirota odskoči, v tretjo se zaleti, da jo podere, potem zopet dvigne glavo, trenutek opazuje, nato pa iz polnih prsi »zakrivi« ter zopet začne na vse strani razkazovati naglavni okras. Pri rogovju je treba ugotoviti »parožke«, višino, obliko, debelino ter oceniti približno težino. Za »parožek« velja vsak izrastek, na katerega se lahko obesi predmet, kakor puška, suknja, klobuk ali podobno. Višine ni težko določiti. Oblik imamo pa več. Najlepša in najpravilnejša je lepo zaokrožena široka oblika, potem imamo ozke, pokončne, z ravnimi vejami, dalje široke, ležeče, z ravnimi vejami in široke s prelomljenimi vejami. Ker prihajajo jeleni na svoja mesta le pozno zvečer in zgodaj zjutraj in jih zapuščajo že po prvi jutrnji zarji, ostane le nekaj trenutkov za opazovanje pri dobri svetlobi.

Opazoval sem jelena v neposredni bližini uprave, ki je imel 24 košut ter dva stranska jelena, od katerih je bil eden mlad špičak, drugi pa precej dober dvanajsterak. Po tem sem sklepal, da mora biti glavni jelen precej močan. Videl sem ga šestkrat na daljavo kakih 100 korakov, ugotovil popolnoma gotovo levo stran (močan štirinajsterak), medtem pa desne strani ni bilo mogoče nikdar ugotoviti, ker je imel vedno desno stran rogovja kakor ženin okinčano z divjim hmeljem, kopinjo in drugim, tako, da se ni videla krona. Sodeč po dolžini desne strani, ki je bila skoraj 10 cm daljša od leve, sem ga ocenil za neenakega šestnajsteraka. Šele ko je padel, se je izkazal za kapitalnega neenakega štirinajsteraka. Leva krona je imela štiri odganjke v obliki roke, desna pa samo tri, seveda neprimerno močnejše kakor leva. Z malo lobanjo je tehtalo rogovje 9 ¾ kg.

Opazovanje ter ugotovitve se vsakodnevno sporočajo lastniku, ki pride šele proti koncu rike s svojimi gosti na odstrel jelenov.

Šavelj Anton:

Divja svinja v kočevskih pragozdih.

V.

Povedal sem že, da izvira naš domači prašič od divjih dedov. Zaradi tega sta si obe vrsti po vnanjosti zelo podobni, vendar pa ne gre, da bi primerjali obilo hranjeno in dobro rejeno pasmo tenkonogih angleških prašičev s plemenom črne divjadi. Največ sličnosti ima divja svinja z mršavo pasmo praset, kakršno goje in rede v Galiciji ali po južnih krajih naše države, kjer se pasó pujski pretežni del leta v prosti naravi. Če naletiš tam v bližini vasi, na košenici ali med drevjem na tropo domačih prašičev, boš često res v dvomu, ali imaš pred seboj pravo črno divjad ali pa pohlevne in krotke packe bližnjega seljaka.

Značilno in na prvi pogled vidno razliko med divjo svinjo in domačim prascem pa najde tudi nevešče oko. Bolj trščata in krepka je ta nego domači razvajenci. Vse telo divje svinje je nekako stisnjeno in se oži proti zadku, kar je posebno opaziti pri starejših komadih, osobito pri veprih. Noge ima močnejše in višje kakor domač pujsek, telo krajše, glavo pa daljšo, bolj koničasto in skoro za spoznanje šibkejšo. Bistveno se razlikujeta obe plemeni tudi v dolgosti in gostoti ščetin ter deloma v zobovju.

Glava divje svinje je prilagojena načinu življenja, je izredno dolga in iztegnjena. Rilec ni tako koničast kakor se zdi na prvi mah, kajti njegov konec tvori spredaj vsakomur znana okrogla hrustančasta plošča, ki ima nad nosom in smrčkom debelemu robu podoben okrajek. Oprta je v notranjosti na posebno kost, ki ji daje za ritje po zemlji izredno moč, čeprav je — pač kot hrustanec — v celoti mehka in elastična. To hrustančasto ploščo delajo na znotraj in zunaj vsestransko izpeljane močne mišice zelo gibljivo, kar svedoči, da ima prednji del glave — rilec — za divjo svinjo še poseben, tehten pomen. Ne služi ji namreč samo za to, da ž njim tipa ter pobira in nato používa hrano, temveč je tudi nosilec enega najvažnejših in tudi najbolj razvitih glavnih čutil črne divjadi. Je to voh, ki je za njo res neizmernega in neprecenljivega pomena. Tako odlične kakovosti je ta njen čut, da se menda nobena vrsta naše divjadi ali zverjadi ne more ponašati z enakim. Že na velike razdalje jo opozarja na pretečo opasnost in ji tako omogoči varnost njenega življenja. Ni pa za njo samo čuječ stražar, ki jo odvrača od pogubnih potov, temveč tudi izvrsten pripomoček pri iskanju hrane. Ko namreč šari po zemlji in tiči z rilcem v trdih tleh ali pod ruševino, ovoha in se potem dokoplje celo do globoko v prst ali v glino skritih korenin, ličink ali glist. Funkcije, ki jih opravlja in vrši na ta način divja svinja z rilcem, torej niso zgolj mehaničnega značaja.

Celo v rahlo zamrzlih, s koreninami in travnato navlako gosto prepreženih gozdnatih tleh razorje divja svinja do 20 cm in celo še več globoke ter razmeroma še dokaj široke brazde. Da mora premagati pri tem »oranju« često jako težavne in dokaj trde ovire, je razumljivo, vendar pa je poskrbela že narava sama, da ne dobi pri takem napornem iskanju hrane kakih občutnih poškodb na glavi. Oči so pomaknjene zelo nazaj in navzgor in so tudi zaščitene z dolgimi, na vse strani štrlečimi ščetinami. Premeril sem pri nekaterih večjih komadih razdaljo med rilcem in očmi in ugotovil, da znaša 30—32 cm. Drobna prst ji torej skoraj ne more skaliti ali zastreti

oči, četudi tiči divja svinja z rilcem globoko v zemlji. Oči so majhne in mežikave, napol odprte. Njen vid pa ni najboljši.

Uhlje ima črna divjad večje kakor domači prasci. Ker so mesnati uhlji domačega pujska mahedravi, vise navzdol in mu celo zakrivajo oči, zategadelj izgledajo večji. Nasprotno pa nosi divja svinja uhlje vedno pokonci. Le kadar mirno rije, ne meneč se za vse drugo, pod ruševino ali odpadlim listjem, samo tedaj jih nekoliko nagne in položi na stran glave. Posebne gibljivosti, kakor jo opažamo pri srnjadi in jelenjadi, pa uhlji divje svinje nimajo. Po vnanjosti sličita trikotniku in sta močno zarastla z dolgimi in gostimi ščetinami. Že po obliki se da sklepati, da ima divja svinja izboren sluh. Ta čut ima prav tako odlično razvit kakor voh. Zategadelj je črna divjad vzor previdnosti in pazljivosti. Preden zapusti na večer goščo, stopica previdno in nalahko ob robu ter voha in prisluškuje, če je okolica povsem varna. Le komaj slišno pokanje dračja pod nogami težkih črnuhov te bo v takem

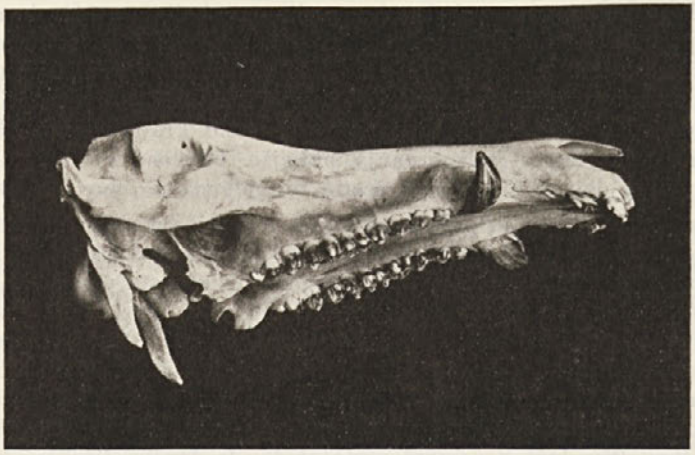

Slika št. 1: Gornja čeljust dorastlega (triletnega) vepra.

primeru opozorilo, da vrši črna divjad varnostno službo. K izbornemu sluhu ji pa pripomore tudi to, da so uhlji porastli v notranjosti s tenkimi, zelo gostimi dlačcami, ki obenem preprečujejo, da ji ne uhaja v sluhovod voda, prst ali druga navlaka. Pri divjadi, ki mnogo rije po zemlji in se valja po blatnih kotanjah in mlakužah, je seveda tudi ta previdnostna naprava zelo umestna.

Celotna dolžina glave pri odrastlih komadih znaša do 50 cm; daljše nisem ugotovil v kočevskih revirjih. Je pa to pač že lepa mera in se bo zdelo zategadelj komu morda malo čudno, ker sem vprav na prejšnji strani zapisal, da ima divja svinja za spoznanje slabotnejšo in šibkejšo glavo kakor domači pujsek. Dejanski ima namreč domači prašič šibkejšo, toda bolj okroglo in zalito glavo, dočim napravlja pri divji svinji le izredna dolžina njene glave videz šibkosti. Nenavadni dolžini glave pa ustreza seveda tudi nje posebna teža. Tehtal sem jih odrezane tik za uhlji več, in kot zadnjo lanske jeseni glavo petletnega vepra. Tehtala je 9 kg. Glave krm so nekoliko šibkejše.

Vrat divje svinje je zelo močan in prepredžen s krepkimi zatilnimi mišicami. Noge so čvrste, močnih kosti, prsa globoka, toda ne baš široka.

Zaradi tega se zde celo stari vepri na pogled od spredaj nekam ozki. Oplečje ima dobro sklenjeno in mišičasto. Hrbet je visok, ni pa širok ter se proti križu niža in tudi oži ter napravi tako celo postavo nekam mršavo in na videz grbasto. Rep imajo divje svinje menda skoro za spoznanje daljši kakor domači prašiči. Je pa skoro gol. Odlakan je namreč z zelo redkimi in kratkimi ščetinami, le konec se razširi v gosto zarastel ščetinast čop. Bržčas delajo ščetine čopa rep na videz daljši.

Z repom izraža divja svinja razpoloženje. Binglja ž njim rada sem in tja in ga suka posebno živahno tedaj, kadar jo nadlegujejo sitne muhe. Če rije in grebe po zemlji, ji ne visi popolnoma ohlapno, temveč malce nategnjeno navzdol, znamenje, da se posveča svojemu poslu z vsemi svojimi telesnimi silami in močmi. Če tedaj v bližini kaj zašumi ali se ji sploh zazdi okolica sumljiva, obstane mirno, dvigne glavo in osupne, repek se ji pa tedaj nekako sam od sebe zvije in zasuče v svedrast obroček. Najbrž jo je obšla

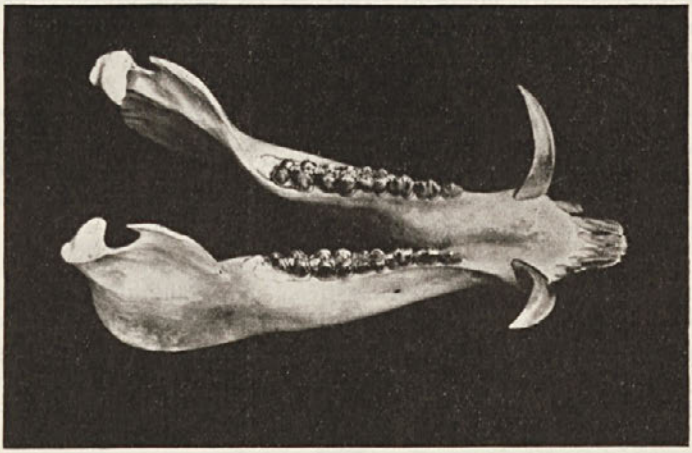

Slika št. 2: Spodnja čeljust dorastlega (triletnega) vepra.

groza in strah. Svedrasto zasukan ostane rep tudi še potem, ko zbeži in ves čas v teku, toda le, če ni ranjena. Čim pa jo zadene krogla, se ji rep zopet takoj odvije, postane popolnoma ohlapen in ji mahedravo binglja navzdol. Večkrat lahko lovec tako ugotovi, če je strel zadel ali zgrešil.

Za črno divjad posebno značilna je njena ščetinasta odeja. Debelo kožo ji pokrivajo namreč trde, dolge in koničaste ščetine, ki so ob koncih, osobito pri odrastlih, težjih komadih preklane v dve ali celo v tri konice. Na spodnjem delu vratu in zadnjem delu trebuha so obrnjene in usmerjene te ščetine navzpred, na ostalih delih telesa pa navzad. Prav izredno, grivi podobno debelino in dolžino dosežejo na zatilniku in prednjem delu hrbta. Ščetine te skupine imenujejo Nemci Federn, p e r e s a. Vsa peresa skupaj pa g r e b e n. Osobito vepri se odlikujejo po zelo visokem, dolgem in polnem grebenu, ki ga naježe, kadar jim ni kaj po volji. Lovcu je greben uplenjene divje svinje drag spomin in si ga rad poveže v ličen šop ter zatakne za klobuk. — Preko poletja in sploh v dobrih toplih časih so ščetine črne divjadi kratke in zelo redke, da, včasi tako redke, da se zde posamezni črnuhi skoro goli in zategadelj zelo grdi. Na zimo se njih podoba izpremeni: ščetine zrastejo daljše in se zgoste, vmes pa pokrijejo debelo kožo

tenke, volneno mehke drobne dlačce, imenovane podlanka. Ta ima namen ščititi črno divjad pred mrazom. Na spomlad, o nastopu toplega vremena, podlanka izpade.

Po barvi je črna divjad, kakor pove že ime samo, črna, vsaj vtis splošne njene pojave je tak. Ni baš lahko popisati vseh barv, ki se zlivajo na posameznih komadih v ubrano in skladno celoto. Skoro preveč je teh barv in preveč posegajo pri različnih svetlobah druga v drugo. Vobče morem reči, da so ščetine umazanočrne ali umazanorjave barve, na konceh pa nekoliko svetlejše, bodisi rumenkaste, sive ali pa celo rdečkaste in je le zaradi tega splošen vtis svetlejši. Povsem črne ali črnorjave barve so noge in uhlji ter deloma tudi rilec, čigar prednji, ali bolje rečeno gornji del — čelo in prostor med očmi — je pa že nekam pestro pisan, včasi domala popolnoma svetlosiv.

Živo pisani so spomladanci. Njih osnovna barva je sivkastorjava, malone sivkastordeča, samo ščetinasti greben nagiblje na črno. Posebno slikovite in prikupne jih delata dva, ob vsaki strani telesca tekoča, precej široka in zelo izrazita umazanorumena pasova, ki preideta konec bokov v nešteto pisanih krpic. To marogasto barvo izgube že po nekaj mesecih in jo zamenjajo s črnosivo.

Nekajkrat sem že omenil debelo kožo divjih svinj, vendar pa se mi zdi potrebno, da se pri tej posebnosti gozdnih ščetinarjev še malce pomudim. Stvar je namreč tolikanj važna, ker si mnogi naši lovci še sedaj niso povsem na jasnem, zakaj naj ne streljajo na divje svinje s šibrami, ne glede na to, da je strel s šibrami na parkljasto divjad nedopusten.

Telo divje svinje je zavito v izredno debelo, trtasto in zateglo kožo, ki je pa vendar pri vsem tem toliko elastična, da z lahkoto zapre rano, ki jo napravi krogla srednje debeline. Najtanjša je koža na trebuhu, najdebelejša — 10 mm in tudi več — pa na plečih. V dobrih časih, osobito pa jeseni, se črna divjad odebeli. Pod kožo se ji namreč nabere tedaj nekaj tolšče, ki ji daje za zimo potrebno toploto. Razen vsega tega pa ima vsak veper — osobito starejši — na plečih tik pod kožo belkasto plast izredno trde in žilave zmesi, ki jo imenujemo o k l e p. Če upoštevamo še nenavadno dolgo in trdo ščetinasto odejo, prepleteno v zimskem času z gosto podlanko, pridemo do prepričanja, da na opisani način pred vremenskimi neprilikami in dnevnimi življenjskimi nevarnostmi zaščiteni črni divjadi s šibrami ne bo moči prizadeti baš smrtnega strela. To pa tem manj, ker se divje svinje kaj rade valjajo po močvirju in blatu ter drgnejo ob smolnato igličasto drevje. Posledica tega je namreč, da se blatne in smolnate ščetine sprimejo in napravijo po nekaterih delih telesa trdo skorjo, ki že sama na sebi odvzame šibram nekaj moči.

Pripominjam tukaj, da imenujejo nekateri starejši lovski pisatelji popisano debelo blatno skorjo na plečih starih veprov oklep in da pripisujejo tej plasti strjenega, s smolo pomešanega blata posebno odporno moč, češ, da jo prebije samo močan naboj iz risane cevi. V svoji knjižici »Taschenbuch für Jäger und Jagdfreunde« iz leta 1903. piše Emil Böhmerle glede oklepa celo naslednje: »Ob času bukanja bijejo stari vepri med seboj krvave boje za krme. Rivali dobe v teh bojih često na plečih krvave rane. Ko se potem drgnejo ob smolnato drevje, pomešajo kri z blatom in gosto podlanko in tako strjena skorja stvori na plečih oklep, ki ga celo krogla le težko prebije.« Moderni lovski pisatelji so to stališče opustili in nazivajo oklep trdo zmes pod kožo na plečih vepra, kakor sem pravkar obrazložil. Brž̌čas jih je dovedlo do tega dejstvo, da novi, lovstvu, posebno pa črni divjadi nenaklonjeni čas,

Gamsi na Košuti. *Foto dr. grof Zedtwitz.*

sploh ne dopušča veprom dočakati tiste starosti, kakršno so često dočakali v minuli dobi, ko so spadale divje svinje še med zaščitno divjad. Dejanski boš danes — vsaj v kočevskih revirjih — le redko naletel na vepra, ki ima na plečih posebno debelo plast strjenega blata in smole ali celo krvi, namreč plast, kakršno so prej nazivali oklep. Ne izključujem pa, da je tega kriva kočevska hribovita pokrajina in da je to v izrazito močvirnih in nižinskih krajih drugače.

»Velikost in teža črne divjadi zavisi tolikanj od njene starosti, paše in hrane ter od letnega časa, da so vsi podatki o nje dolžini, telesni višini in težini več kot nezanesljivi.« Te nekam krilate besede je zapisal že pred več kot sto leti znameniti in v lovski literaturi mnogo omenjeni nemški lovski pisec George Franz Dietrich aus dem Winckell. Zdi se mi, da bi bilo najbolje, da bi jih brez vsakega nadaljnjega razglabljanja in razmotrivanja podčrtal kot povsem točne in docela zanesljive, vendar pa moram, ako hočem biti

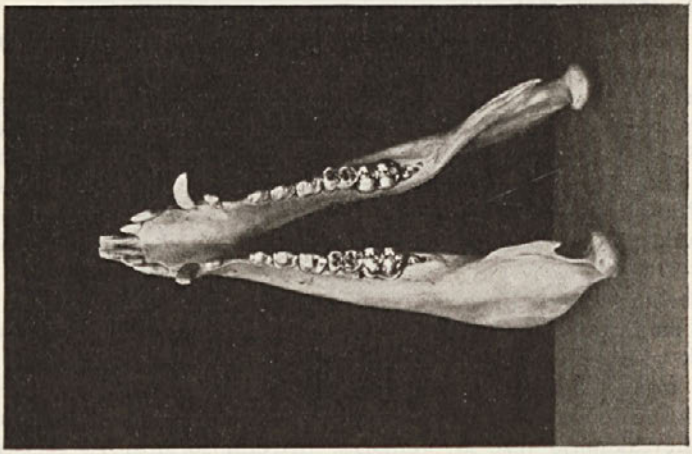

Slika št. 3: Spodnja čeljust dveletne divje svinje — krme.

temeljit, upoštevati v svojem članku predvsem sedanje čase in pa prilike, ki živi v njih črna divjad v kočevskih pragozdih. Zato smatram, da ne bo odveč, ako zapišem tudi glede tega nekaj vrstic, ki bodo pa bolj splošnega značaja, ker nimam pri rokah posebne statistike in ker se v podrobnosti sploh ne morem spuščati, ako hočem, da ne zaidem v svojih izvajanjih predaleč.

V že imenovani knjižici »Jagd und Schützen am Hofe Karls VI.« navaja dr. Oskar Mitis nekaj podatkov o teži divjih svinj, uplenjenih v bivši monarhiji, predvsem seveda v okolici Dunaja. Omenja med drugim dve, ki sta padli v gozdovih pri Dornbachu, in sicer prva dne 11. novembra leta 1711., druga pa 5. decembra l. 1739. Prva je tehtala 159 kg, druga pa 170 kg. Navede dalje še dve, ki sta padli nekako v istem času in tehtali 204 kg, odnosno 218 kg. Končno poda še težo vepra (männliches Wildschwein), uplenjenega dne 13. novembra leta 1714. v gozdu pri Simmeringu, ki je tehtal nekaj nad 235 kg. Drugih podatkov o teži takratnih divjih svinj ne navaja, dočim pa o njih višini in velikosti sploh ne govori, še manj pa o tem, je li teža imenovanih padlih komadov mišljena brez drobovja ali pa z drobovjem. — Za velikaše in mogočneže tistih časov — predvsem so bile takrat njim pri-

držane lovske pravice — je bilo bržčas merodajno le bolj število uplenjenih divjih svinj kakor pa njih kakovost, saj jim je bil lov le zabava in ne toliko telesni sport ter duševno razvedrilo in se zategadelj ni polagala prav nobena važnost na njega pravilno izvajanje in njegov gospodarski pomen. Zaradi tega imamo iz minulih časov le skromne in pomanjkljive podatke o teži in velikosti črne divjadi. Kakega posebnega pomena torej tudi ne smemo prisojati vrsticam Valvasorja, ki je zapisal, »da uplenjajo na Kranjskem tako težke vepre, da se glede tega z divjačino sosednjih pokrajin niti primerjati ne morejo«, saj pripoveduje v isti sapi, da on sploh ni lovec, ki bi mogel stvar strokovnjaško premotriti.

Iz navedenih razlogov smatram, da najdem še najbolj primerno rešitev vprašanja glede velikosti in teže ter tudi starosti divjih svinj, če se naslonim glede tega izključno samo na prirodoslovce in ne toliko na lovsko slovstvo, saj so res podatki, ki jih navajajo o tej stvari posamezni lovski pisci tako različni, da jih ni mogoče privzeti kot absolutno pravo merilo. Sicer jim ni baš odrekati verodostojnosti, vendar pa menim skromno, da večina njih navaja več ali manj le izredne podatke, ki jih je v mnogih primerih pripisovati ne samo pokrajinskim razmeram, temveč večkrat celo slučaju.

V znani knjigi »Tierleben« popisuje Brehm svinjo tako-le: »Je močna, trščata in brambe sposobna žival, koje dolžina brez repa znaša poldrug meter, višina 85—95 cm, težina pa 150—200 kg, vendar pa imajo na nje težo in velikost odločilen vpliv pokrajinske in podnebne prilike, letni čas in prehrana.« Navede torej sicer precej določne mere, toda z enakim pridržkom kakor lovski pisatelj Winckell. Glede starosti črne divjadi pa pove, da dočaka dobo 20—30 let.

K Brehmovim podatkom skoro nimam pristavka. Omenim naj samo, da izhaja iz mojih dosedanjih izvajanj, da niti en komad sedanje kočevske črne divjadi še ni mogel doseči starostne dobe 20 let, ker je bila izven mej kočevskega sreza šele leta 1914. zaplojena. Zategadelj bo tudi vsakomur umljivo, da niso izkazale do sedaj v kočevskih pragozdih padle divje svinje kake izredne, nevsakdanje teže ali velikosti. Ustrelili so sicer že več veprov, ki so tehtali nad 150 kg, toda po moji vednosti še nobenega s težo nad 200 kg. Tudi njih višina in dolžina ni prekoračila povprečnih osnovnih mer. Ker pa naša črna divjad v splošnem tudi ne zaostaja v teži in velikosti za črno divjadjo drugih pokrajin in dežel, smem menda upravičeno ponovno poudariti, da ji nudijo obširni kočevski pragozdi vse potrebne pogoje za njen nadaljnji obstanek.

VI.

Baš v začetnih vrsticah prejšnjega poglavja sem zapisal, da se razlikuje domači prašič od divje svinje tudi v zobovju, zdi se mi pa, da bi skoraj moral to svojo trditev malce popraviti, kajti v številu in nastavi zob med obema plemenoma dejanski ni razlike, pač pa tem bolj očitno v obliki zob samih. Splošno ima namreč divja svinja dokaj močneje in krepkeje razrastlo zobovje kot domači pujski. Razen tega so pa izoblikovani posamezni njeni zobje ne samo glede rasti, temveč tudi glede velikosti na poseben, izreden način, tako da vzbujajo vprav zaradi svoje izrazite zunanjosti in izjemne veličine pozornost in zanimanje.

Zobni znak ali obrazec za divjo svinjo je $\frac{3}{3}$, $\frac{1}{1}$, $\frac{7}{7}$. Obrazložimo si ta obrazec v tem smislu, da ima divja svinja vsega skupaj 44 zob, in sicer v vsaki polovici svojih dveh čeljusti po tri sekalce, en podočnjak in po sedem kočnjakov.

Sekalci spodnje čeljusti imajo popolnoma vodoravno lego in tvorijo potemtakem nekak podaljšek čeljusti same. Srednji štirje so skoraj enako dolgi, obkrajna dva pa sta dosti krajša, kajti dosežeta komaj polovično dolžino srednjih. Vstavljeni so v čeljusti brez presledka drug tik poleg drugega in tvorijo na ta način lopato, s katero grebe in preriva žival pri iskanju hrane pod zemljo. Sekalci gornje čeljusti imajo precej drugačno obliko in rast. Srednja dva, ki se stikata, sta zelo močna in rasteta drug proti drugemu ter zaeno navpično navzdol. Ostali štirje so slabotnejši, v rasti brez prave smeri in kažejo med seboj večje ali manjše presledke.

Sekalcem slede po krajšem presledku podočnjaki, ki so pri divjih svinjah dokaj močnejši, namreč širši in daljši kot pri domačih prascih. Osobito vepri se odlikujejo po izredno dolgih in krepkih podočnjakih ter se v tem bistveno razlikujejo po vnanjosti tudi od divjih svinj samic. Njihovi podočnjaki so namreč ukrivljeni navzgor in jim štrle med ščetinami ob vsaki strani rilca

Slika št. 4: Spodnja in gornja čeljust štirimesečnega spomladanca.

liki koničasti beli stebrički iz čeljusti. Nevarno orožje so in to zlasti tedaj, če je njihov nosilec ranjen ali razdražen.

Glede kočnjakov je omembe vredno, da ima divja svinja na vsaki strani svoje spodnje in gornje čeljusti le po šest pravih kočnjakov, sedmi pa je neznaten in ozek, klinčku podoben zobek, ki nima prave krone niti koničaste ostrine. Ker ostalim šestim kočnjakom ni podoben niti v obliki, niti glede velikosti, ga imenujemo nepravi kočnjak. Zanimivo je, da ga spodnja čeljust često sploh nima in izkazuje divja svinja v takem primeru samo 42 zob. V gornji čeljusti — slika št. 1 — sledita za podočnjakoma po komaj omembe vrednem presledku neprava kočnjaka in za tema tesno drug poleg drugega ostali pravi kočnjaki. V spodnji čeljusti — slika št. 3 — stojita neprava kočnjaka nekako osamljena, kajti tako med njima in pravimi kočnjaki kakor tudi med njima in podočnjakoma je daljši presledek. Mogoč pa je tudi primer, kakor ga vidimo na sliki št. 2, kjer je za obema podočnjakoma daljši presledek brez zob in slede nato pravi kočnjaki drug tik drugega na način kakor v gornji čeljusti. Nepravi kočnjak torej tukaj sploh manjka in ima divja svinja v tem primeru samo 42 zob.

Na obeh straneh gornje in spodnje čeljusti imajo prvi trije (pravi) kočnjaki, nazvani predmeljaki, drugačno obliko kakor pa ostali zadnji trije,

ki se imenujejo meljaki. Predmeljaki so namreč od strani stisnjeni in tvorijo zaradi svoje ožine topo ostrino, slično kakor jo ima nenabrušeno debelejše rezilo. Meljaki, nazvani tudi grbači, pa so široki, oglati in imajo na kroni grbice. Prva dva meljaka kažeta vsak po štiri grbice, zadnji jih ima pa celo osem. Pri mlajših divjih svinjah so te grbice še dokaj ostre, celo več ali manj koničaste, pri starejših že zbrušene in uglajene, pri zelo starih pa že docela izglajene tako, da so krone njihovih meljakov malone popolnoma vodoravne in brez grbic. Približna starost posameznih komadov črne divjadi se da torej ugotoviti že po obliki meljakov.

Zaradi svoje ostrine in oblike tvorijo predmeljaki in podočnjaki pri divji svinji posebno skupino zob, ki je povsem usposobljena za trganje (mesa), dočim pa je druga skupina njenega zobovja — sekalci in meljaki — ustvarjena in pripravna le bolj za žvečenje. Zategadelj pravimo, da ima divja svinja napol zversko zobovje.

Podočnjake črne divjadi imenujemo splošno okle, ne da bi se pri tem ozirali na spol divjih svinj. Kakor pa sem že omenil, vzbujajo zaradi svoje nenavadne rasti in velikosti posebno pozornost okli vepra, ki mu služijo za napad in brambo in so nevarno orožje. Okla, ki rasteta vepru iz spodnje čeljusti, imenujem čekana, nasprotna dva, rastoča iz zgornje čeljusti, pa čeklja. Pripominjam k tem nazivom, da jih smatram za pravilne, kajti okla spodnje čeljusti se glede velikosti in oblike tako zelo razlikujeta od okel gornje čeljusti, da morata imeti — kakor je to v nemškem lovskem imenstvu — tudi svoje posebno ime. Sicer Pleteršnik istoveti v svojem slovensko-nemškem slovarju besedo čekan z izrazom čekelj, zdi se mi pa, da je pojem besede čekan krepkejši in zato ga bom rabil samo za močnejšo dvojico veprovih podočnjakov.

Čeklja vepra sta v primeru z njegovima čekanoma kratka, toda skoraj okrogla in debela. Rasteta iz čeljusti najprej navzdol, pa se zavijeta in zakrivita kmalu skoraj v polkrogu navzgor in navzven ter končata v topo konico. Po barvi sta svetlorjava. V sklenini kažeta črtam podobne žlebaste plitvine, ki potekajo v smeri celotne krivulje obeh zob kot takih. Mnogo daljša sta veprova čekana, ki mu štrlita iz spodnje čeljusti navzgor in navzven. Sta sicer tudi usločena, toda ne toliko v smeri splošne njune rasti kot pa nazaj. Tudi ni njuna krivulja tako izrazita, kakor pri čekljih, temveč bolj poševna in plitva, ker je lok krivulje daljši. Po barvi sta svetlobela in bleščeča ter ju je zaradi tega mogoče dobro razločiti že na večje razdalje. V premeru sta spodaj debela, ožita pa se čimdalje bolj in se končujeta v zelo ostro trikotno konico.

Kadar zapira ali odpira veper čeljusti, se drgneta čeklja s svojo prednjo stranjo ob zadnjo stran čekanov. Nastaja na ta način neprestano drgnjenje in brušenje, ki ima posledico, da dobita tako čekana kot čeklja na imenovanih nasprotnih in stikajočih se straneh izbrušene ploskve z ostrimi robovi.

Čeklji in čekani nimajo korenin, segajo pa s svojimi debelejšimi odprtimi konci globoko v čeljusti vepra tja pod korenine prvega ali celo drugega predmeljaka. Pretežni usločeni del čekanov je torej sploh skrit v čeljusti. Iz teh dobivajo tako čekani kot čeklji vedno novo zobno snov in zato rastejo venomer, toda ne samo v dolžino, temveč tudi v širino. Narava pa je poskrbela, da se neprestana rast teh podočnjakov izenači baš z vednim in večnim brušenjem drug ob drugega, ker bi v nasprotnem slučaju lahko zrastli ti zobje do take mere in višine, da bi ovirali ali celo onemogočili njihovim nosilcem prehranjevanje. Ker pa rasteta čekana, kakor že rečeno,

venomer ne samo v dolžino, temveč tudi v širino oziroma debelino, drgneta in brusita ter izrabljata ju pa čeklja samo od ene strani, bo vsakomur umevno, da postajata zaradi tega in na ta način čekana tem bolj usločena, čim starejši je veper. Približna starost veprov se da ugotoviti torej tudi po obliki njihovih čekanov, in sicer po kakovosti loka ali krivulje, ki jo kažeta, ter po debelini (namreč po obsegu ob dlesnu) in samo po teh smernicah je mogoče presojati njih jakost, ne pa po njih iz čeljusti vidni dolžini. Nesmiselna je torej zelo razširjena navada gatiteljev, da prekomerno potegujejo iz čeljusti veprov čekane, ne glede na to, da vešče oko takoj opazi anatomično nepravilnost nagačene glave baš v tem, ker nima usločeno podaljšanje vidnega dela čekanov v dlesnu sploh nobenega prostora.

Nastane sedaj vprašanje, koliko časa potrebuje opisano močno in krepko zobovje črne divjadi, da se izraste, ali z drugimi besedami, kdaj dobi divja svinja, osobito pa veper, popolno in povsem izrastlo zobovje. Jasno je

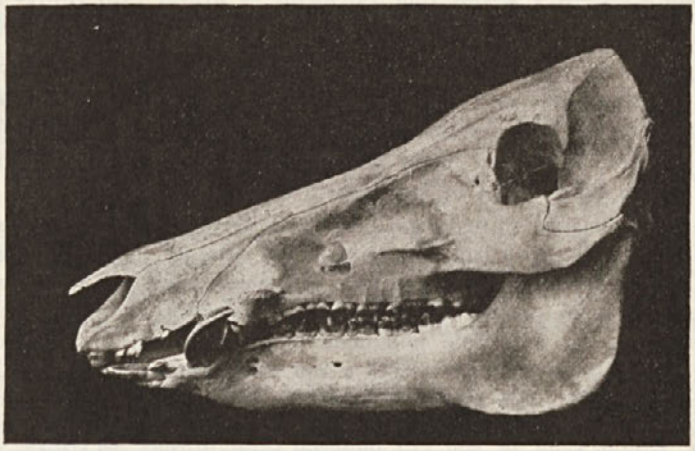

Slika št. 5: Lobanja dorastlega vepra.

namreč, da zobje take velikosti kakor so na primer čeklji ali celo čekani, ne zrastejo kar na mah in čez noč in da potrebujejo za svoje popolno izoblikovanje daljšo dobo. Rešitev tega vprašanja pa je važna tudi zategadelj, ker se da baš pri komadih do izpolnjenih treh let po njih zobovju ne samo približno, temveč še precej določno in natančno ugotoviti njih starost. Ker pa lovec na starost mlajših divjih svinj v vsakdanji lovski praksi navadno ne polaga posebne pozornosti, se v podrobnosti glede tega ne bom spuščal, temveč hočem poudariti kratko samo bistvene in glavne točke, ki pridejo za naše razmere v poštev.

Spomladanec, ki ga povrže svinja, prinese s seboj na svet šestnajst mlečnih zobčkov, in sicer v vsaki čeljusti po šest sekalcev in po dva podočnjaka. To mlečno zobovje je značilno zlasti zaradi oblike sekalcev: skrajna (tretja) sekalca gornje čeljusti sličita namreč poznejšim čekanom spodnje čeljusti, ker sta zelo dolga in ostra, podobna priostreni vžigalici. Zategadelj smatra vsakdo na prvi pogled ta dva dolga mlečna zobčka za predhodnika čekljev, torej za podočnjaka. Po preteku kakih 14 dni začno spomladancu poganjati in rasti drug za drugim mlečni predmeljaki, dočim pa meljaki divje svinje nimajo mlečnih predhodnikov. Kakor je vsakomur znano, izpade

pozneje mlečno zobovje in ga nadomesti stalno ali tako zvano trajno zobovje. Ko je spomladanec star kake tri ali štiri mesece, je njegovo mlečno zobovje popolno, kakor ga nam kaže slika št. 4.

Omenim, da imajo na rast in razvoj zobovja črne divjadi jako velik vpliv tako podnebne razmere kakor tudi njene splošne življenjske prilike. Velikega pomena pa je glede tega tudi bitnost poedinega spomladanca, kajti pri močnejših kosih je tudi razvoj zobovja točnejši kakor pa pri slabičih. Pod vplivom vseh teh v poštev prihajajočih okolnosti se razrašča in razvija zobovje črne divjadi tudi po preteku njene trimesečne ali štirimesečne starosti.

Ko je dopolnil spomladanec starost kakih petih ali šestih mesecev, mu kmalu zraste prvi meljak, torej eden izmed tistih njegovih zob, ki nima mlečnih predhodnikov. Izpadanje mlečnjakov pa se začne pri njem navadno šele v desetem ali enajstem mesecu starosti. To izpadanje se vrši postopoma in počasi ter običajno tako, da trajno zobovje nekako izpodriva mlečno, saj boš naletel celo na primere, ko stoji trajni zob že v precejšnji dolžini poleg mlečnjaka. Preden je prašiček dopolnil leto dni starosti, izpadeta povsem gotovo v vsaki njegovi čeljusti skrajna (tretja) sekalca-mlečnjaka in pa podočnjaka-mlečnjaka. Kadar pa prodro na njih mestih čeljustno kost trajni zobje, takrat zgubi prašiček ime spomladanec. Le po zobovju sme in more torej ugotoviti lovec, če je naziv spomladanec za posamezni komad umesten ali ne, nikakor pa ne po njega velikosti.

V začetku drugega starostnega leta zraste divji svinji drugi in predzadnji meljak, dočim pa ji začne tretji in zadnji rasti šele, ko je prekoračila starost dveh let. Ker je navedeni zadnji meljak zelo velik, raste več mesecev in celo do pol leta. Najprej prodre čeljust prednja polovica zadnjega meljaka (s štirimi grbicami) in nato šele polagoma ostala polovica (z drugimi štirimi grbicami). Kadar prodre tretji meljak z vso svojo ploskvijo, namreč poznejšo krono, čeljustno kost, šele takrat je smatrati divjo svinjo za dorastlo in šele odtlej loči praviloma lovec črno divjad po spolu. Samca imenuje veper, samico pa krma. Izraz dveletni veper ali dveletna krma bi bil torej prav za prav nedopusten, ker v tej starostni dobi divja svinja sploh nima takega lovskega naziva. Ker pa slovensko lovsko imenstvo za prehodno dobo doraščanja divjih svinj, namreč za drugo leto njene starosti, še nima posebnega lovskega imena, smatram, da rešimo stvar še najbolj enostavno tako, da imenujemo svinjo v drugem letu starosti dveletna divja svinja, pa naj si že bo potem samica ali pa samec. (Nadaljevanje.)

I. Šašelj:

Ornitološki zapiski

za Št. Lovrenc ob Temenici na Dol. in njegovo okolico za leto 1932.

Zaradi lanske izredno hude in dolgotrajne zime, ki je trajala skoraj do sv. Jurija, in ni zaostajala dosti za ono l. 1929., so se vrnile k nam naše ptice selivke primeroma precej pozno. Tako sem opazil prve p a s t i r i č i c e šele 16. marca. Prve š k o r c e pa šele 8. aprila, ko se vračajo druga leta dosti prej k nam, posebno v Belo Krajino, kjer sem jih opazoval včasih že konec januarja ali pa vsaj prve dni februarja. Ta dan, 8. apr., ko je močno snežilo,

sem jih opazil veliko jato, kakih par sto skupaj, ki so letali po temeniški dolini in posedali po kopnih njivah in travnikih, kjer so brskali in iskali hrane. Zadnjih pet pa sem opazil v Št. Lovrencu 10. novembra, precej pozno za naše kraje. Pridržala jih je gotovo lepa, ugodna in topla jesen, ki jim je nudila še dosti hrane.

Nenavadno zgodaj pa se je vrnila k nam lani kukavica, celo že sredi marca, kakor so poročali časopisi, četudi smo imeli tako neugodno in mrzlo spomlad in še sneg, in jih je zaradi tega gotovo tudi več poginilo, ker niso dobile hrane. V naši okolici so slišali prve konec marca, jaz sam pa prvo 4. aprila. Zadnjo pa sem slišal 9. jul., in sicer dvakrat, nad Vel. Vidmom, ko sem šel na Zaplaz, in v hosti pod Zaplazom. Drugi pa so jo slišali celo še 11. jul., in sicer v hosti nad Praprečami. Belokranjski in dolenjski pregovor pa pravi o kukavici: Kolikor dni po kresu kukavica kuka, toliko tednov po sv. Mihaelu ne bo mraza ali zime. In to pot se je ta pregovor res uresničil, saj smo imeli skoraj vso jesen do konca leta primeroma lepo in ugodno vreme in skoraj brez mraza in snega (gl. moj spisek v »Slov.« z dne 19. jul., št. 162: Kakšno jesen in zimo napoveduje kukavica).

Prve postolke so videli 1. apr. nad Martinjo vasjo, jaz pa 2. apr. ravnotam štiri. Tudi lani smo opazovali pri nas večkrat po več postolk skupaj. Največ jih je bilo na Veliki Loki, kjer jih je gnezdilo kakih 10 parov. 13. jul. jih je letelo nad Št. Lovrencem 12—14, ravno toliko tudi 30. jul., ki so dolgo krožile nad Št. Lovrencem, kakor da se zbirajo k izselitvi in poslavljajo od nas. Vendar pa smo jih opazili 31. jul. nad Krtino še 9—10 in na Veliki Loki 2. 1. avg. so letele še 4 nad Krtino in 2. avg. 2. Zadnje tri pa so letele nad Št. Lovrencem 19. avg., nenavadno pozno, saj pravi naš pregovor, da nas zapuste postolke o sv. Jakobu. Toda lani so bile pri nas še cele tri tedne po sv. Jakobu. Morda so tudi te slutile in napovedovale lepo in ugodno jesen.

Lastovke, te nam vsem tako ljubke in koristne ptice, bomo poznali kmalu samo še po slikah in opisih, če se bo njih število leto za letom tako manjšalo, kakor se zadnja leta, posebno pri nas in naši okolici. Lani sem opazoval samo po 1—2 para, ki sta letala po naši dolini in gnezdila kje v okolici. Samo včasih sem jih videl kako večjo jato, ki so pa priletele od drugod. Lani sem videl prvi dve 2. aprila. 10. maja jih je letelo nad našo vasjo kakih 20, 29. jul. kakih 60, 29. in 30. jul. ok. 40, 8. avg. ok. 30—40, 24. sept. pa jih je letelo kakih 100—200 nad Št. Lovrencem, ki so se gotovo selile. Zadnji dve pa sem videl 26. sept.

22. aprila sem videl prva grilčka.

3. maja sem slišal prvič kobilarja.

11. aprila sem videl v hosti pod Stehanjo vasjo kalina, ki se vidi ali sliši pri nas prav redkokrat.

Divje golobe sem videl a) navadne: prva dva 2. apr. nad Martinjo vasjo. 29. apr. 2 pod Korenitko. 20. jun. kakih 20 nad Malo Loko. 24. jun. 4 nad Malo Loko. 29. jun. 9 na njivi pod Kukenberkom. 1. jul. sta letela 2 nad Št. Lovrencem. 5. jul. sem videl jato 60—70, ki so se pasli in spreletavali po njivah pod Muhobranom. Tudi drugi dan sem videl zopet isto jato ravnotam. Posamezne, po 1—2, pa sem videl večkrat na različnih krajih. — b) velike pa sem opazil: 12. jun. so se pasli 4 na njivi pod Muhobranom, 6 pa jih je letelo nad Martinjo vasjo. 4. jul. jih je letala jata kakih 15 po njivah pod Muhobranom.

Prepelic pa je bilo lani pri nas prav malo, kakor so tudi ljudje opazili. Slišal sem jih samo trikrat. Prvo 24. maja pod Dolgo njivo. 30. maja nad Vel. Vidmom. 22. jul. v Martinji vasi.

Nasprotno pa sem opazil večkrat jerebice, poljske in gozdne. Poljske 23. apr. 2 pod Martinjo vasjo. 25. apr. 2 nad Vel. Vidmom. 17. jun. nad Kukenberkom, 1. avg. na neki njivi pod Muhobranom 8. 13. avg. kakih 16—18 na Kačjem griču pod Muhobranom, kjer so njive, grmovje in hosta. Tu se zadržujejo najrajši in jih ljudje večkrat vidijo po cele jate skupaj. Tu tudi najrajši gnezdijo in so našli ljudje že večkrat njihova gnezda z jajci ali mladiči. Hostne pa sem opazil: 15. apr. pod Zaplazom. 6., 9. in 13. jun. v hosti nad Št. Lovrencem. Ravnotam tudi 17. okt. 3 in 26. okt. 4.

Sive čaplje pa smo opazili: 30. marca je letela nad Št. Lovrencem proti Mali Loki. 11. aprila proti Mal. Vidmu, 28. aprila so videli 2 na Potoku. 7. maja je letela proti Kukenberku. 18. jul. nad Muhobranom proti Praprečam. 28. jul. so letele 3 nad Martinjo vasjo proti Mali Loki. 29. jul. je letela ena nad Št. Lovrencem, druga proti Veliki Loki.

Spomladi so videli pri nas tudi štorklje. 18. apr. je letelo od Kukenberka sem nad Malo Loko proti Primskovemu 7 štorkelj, kmalu za njimi pa še ena. 28. apr. pa so videli eno na Potoku.

Kanjo sem opazil dvakrat. 28. jan. je letela zjutraj nad Št. Lovrencem proti Martinji vasi. Par ur pozneje pa sem jo zopet videl, ko je letela od Martinje vasi proti Muhobranu. 2. apr. pa je letela nad Muhobranom proti Korenitki. 2. avg. sta letela 2 kačarja nad hosto med Št. Lovrencem in Malim Vidmom. To sta prva dva, ki sem jih videl v zadnjih 3—4 letih, tako so se zatrli pri nas, ko jih je bilo včasih precej veliko, saj sem videl pred nekaj leti kar po 3—4, ki so krožili in pivkali nad našo vasjo, ali pa tudi kje drugje, nad Vel. Vidmom, ali nad Vel. Loko.

Večkrat pa opazimo v naši okolici kragulje, posebno nad Malo Loko, kjer je kmečka gospodinjska šola in se pečajo tudi v večji meri z vzgojo kokoši. Tam delajo precej škode, posebno spomladi, ko se izležejo piščeta. Imajo pa tudi ravno nad Malo Loko v obsežnih hostah proti Čatežu, Zaplazu i. dr. obilo prilik za gnezdišča in varna skrivališča. 4. jan. sem videl kragulja, ki je letel nad Malo Loko proti Kukenberku, za njim pa mali kraguljček, katerih je pri nas tudi precej obilo. 19. jan. pa je letel proti Mal. Vidmu in za njim jata vran, ki ga je preganjala.

Muharje pa sem opazil: 24. avg. 3 na Krtini, 25. avg. pa 2 v Praprečah.

Iz lovskega oprtnika

Lovske karte.

Zadnje čase je bilo ponekod sproženo vprašanje, je li lovski čuvaj dolžan imeti lovsko karto, ali ne, tudi če se njegovo delovanje omeji samo na nadzorstvo lovišč in pokončavanje nezaščitene divjačine z orožjem. Povod temu je dala visoka banovinska taksa na lovske karte, ki je nekatere zakupnike odvrnila, da niso svojim lovskim čuvajem preskrbeli te listine, češ, lovski čuvaji ne izvršujejo lova, marveč samo nadzorujejo lovišča, za samo nadzorstvo pa lovska karta ni nikjer predpisana. Sreska načelstva so izrekla nekaj precej ostrih kazni radi tega in kralj. banska uprava je tozadevne prizive zavrnila.

Vsled tega opozarjamo vse zakupnike in podzakupnike ter lovske čuvaje, da mora tudi lovski čuvaj imeti lovsko karto brez razlike, se li udeležuje lovov ali izvršuje samo lovsko-paziteljsko službo.

O jerebih.

Nekoliko odgovora na članek dr. E. E. v decembrski številki. Pisec članka g. dr. E. E. piše, da se mu je oglasilo lani sorazmerno mnogo samic in prosi gg. lovce, predvsem »jerebarje«, naj se oglasijo k besedi.

Jaz za svojo osebo sem popolnoma nasprotnega mnenja glede odziva samic v lanskem letu. — Ustrelil sem skupno v 5 loviščih 46 jerebov in jih še najmanj enkrat toliko priklical, pa mi je prišlo na klic le 7 samic, in še te le takrat, če sem uporabil poleg samčevega klica tudi šušljo. To je po mojem mnenju tudi eden glavnih vzrokov, da samica — iz ljubosumnosti namreč — reagira na klic. Drug vzrok naj bi bil ta, da tudi ženski spol rad — in to velja tudi za jerebe — nekoliko skoči preko »plota«.

Kar se pa tiče uglašenosti piščalke, kjer opisujete, da vam je skakal jereb z drevesa na tla in obratno, sem pa mnenja, da nikakor s tem še ni rečeno, da je piščalka pravilno uglašena, čeprav o tem skoro ne dvomim.

Kaj bi rekli n. pr. g. dr. k dejstvu, da sem priklical lani gdu. dr. U. 3 jerebe brez vsake piščalke, torej zgolj na lastni tanki žvižg. S tem hočem le dokazati naslednja razmotrivanja, kakor sledijo. Pripominjam pa, da vse to trdim le iz lastne prakse.

Ob ugodnem jerebovem razpoloženju zadostuje namreč, da le približno slično zapiskate, pa vam jereb že priteče. To se vidi tudi iz naslednjega primera iz leta 1932: Na klic se je spreletel jereb na kakih 40 korakov oddaljeno drevo. Bil pa je močno zakrit z vejami. Naj pripomnim še, da streljam jerebe dosledno le s šibrami št. 12. Na strel je padel na tla, pa jo je skušal takoj, vozeč »barko«, polakirati. Imel sem ga vedno pred očmi, pa se radi velike razdalje nisem upal dublirati. Na klic pa se je zadeti takoj obrnil in prišel znova pred cev na ugodno razdaljo. Iz tega lahko razvidimo, da zadostuje, posebno na mestih, kjer še ni pela jerebova piščalka, le pisk, vsaj približno enak jerebovemu, da vam že reagira. K obema dejstvoma naj pribijem še tretje in četrto. Vsakdo, ki je vsaj nekoliko klical jerebe, je že opazil, da niti dva jereba ne piskata enako in da ima večina njih tudi razliko v višini tona. Četrto dejstvo pa je, da sem ustrelil lani več kot 10 jerebov na tale način: Ker ni reagiral jereb na samčev klic, niti na šušljo ne, sem oponašal mladiča, ki priteče na klic samice. V ta namen sem oponašal parkrat samico in nato samca, pa le z enim ali dvema zlogoma kitice ci-ciciri — cicicui, pa se mi je ta metoda prav dobro obnesla. Oprostite, ker radi omejenega prostora v »Lovcu« končam. Priprav-

ljam pa o jerebu daljši članek, tam pa: »Na svidenje!« Jerebar.

Pripomba uredn.: To prinašamo kljub temu, da se zdi zadeva le nekoliko nestvarna. Je pa deloma zanimiva. V prihodnjih številkah kaj več o tej stvari!

*

Dr. E. piše v »Lovcu« za mesec december, da je priklical prejšnjo jesen več jerebovih samic kakor samcev in to kljub temu, da sodi, da ima dobro piščalko, s katero je priklical sicer že mnogo jerebov samcev. Le-to mi je bilo povod, da sem prečital, kaj o takih zadevah piše Valentinitsch.

Važno za to je vedeti, kakšno je spolno razmerje pri našem malem tetraonidu-petelinčku. Valentinitsch piše na strani 132 svoje posebne, življenju jereba posvečene knjige: Skoraj vsi avtorji menijo, da je v jerebjem rodu več samcev kakor samic (razmerje 1 : 2 ali celo 1 : 3). To utemeljuje na različne načine in podpira s tem, kar je doživel sam ali so mu pa pripovedovali znanci in prijatelji jerebarji. Posebno to, kar je na primer doživel Keller, ko je odstrelil tekom nekaj dni od ene samice več samcev, so doživeli tudi že drugi jerebarji. Znano je, da če ustreliš samca, ki je živel v družbi drobne kokoške, za njega le-ta kmalu dobi namestnika. V tem se strinjam z Valentinitschem. Pač pa oporekam avtorju znamenite knjige, da bi samice ne prihajale rade na klic. Ne morem trditi tega, če se spomnim, koliko samic sem že priklical, in to kljub temu, da sem uverjen, da je več samcev kakor samic. Splošno sem prepričan, da je zelo zelo malo samic brez samcev in to že poleti, kmalu, ko se gnezda ali tiope razdele. Kako se le-to deli, hočem opisati ob drugi priliki.

Če so bili jerebi že sparjeni, navadno niso radi prihajali. Poudarjam: navadno! Kadar je pa par prišel, je po večini naprej prikrevsala radovedna drobna ženičica, za njo pa je pribrčal ali pa pripeljal kočijo ljubosumni gospod. Sam samec od para ne pride rad. Med mojimi najzanimivejšimi primeri, ki sem jih doživljal pri izredno mikavnem vabljenju jerebov, naj omenim, kako obupno kliče in vabi samica samca, če opazi kakšno nevarnost in tudi če je samo ljubosumna. Če jerebar zašušlja, oponašajoč samico in se na to oglasi moški član jerebjega para, kako hitro se oglasi samica. Ne zapoje enkrat ali dvakrat: po desetkrat in še po večkrat zašušlja, tako dolgo, dokler ne odvrne soproga od poskušene nezvestobe. Pri takih prilikah pa pride tudi sama kaj rada.

Samice so prihajale skoraj vso dobo jesenskega jerebjega klicanja. Medtem ko nisem nikoli naletel, da bi mi bila prišla poleg ene samice dva samca, so se mi oglašali neko jesen za »Kroparsko goro« na enem kraju dve samici in en samec. L. 1928., in sicer 10. oktobra, sem priklical dopoldne in v prvih popoldanskih urah nekaj posameznih samcev, v par primerih samca in samico, na enem mestu, kjer sem klical okoli štirih popoldne, pa kar tri samice. Ker so teren zelo ločili jarek in dve gozdni poti, sem to tem lažje ugotovil. Prvo samico sem spoznal po obliki in po petju. Med tem, ko sem gledal samico na desni, je nekaj šumelo na levi. Bil sem prepričan, da je samec, in ko se je ptič dvignil na smreko, sem pogledal prepovršno in ustrelil. V moje veliko začudenje je padla z drevesa samica, kar mi je precej pokvarilo prej posebno dobro razpoloženje. Saj sem imel do takrat na nahrbtniku obešenih že pet samcev! Še bolj iznenaden pa sem bil za tem, ko sta jeli kmalu po strelu klicati v bližini, kjer sem streljal, še dve samici. Prepričan sem še danes, da so bile v družbi zbrane kar tri samice. Samca tam ni bilo čutiti.

Moj oče, ki je bil izredno pazljiv pri jerebjem lovu in mi je bilo kaj neprijetno pred njim se zagovarjati, če sem ustrelil po nerodnosti kako kokoško namesto petelinčka, je imel nekoč posebno smolo: Bilo je nekega oktobr-

skega dne; kljub pažnji je ustrelil dve samici. Tako slabe volje ga nisem videl nikoli na lovu, kakor je bil takrat. Zapeljalo ga je, ker je prva pribrčala jezno kakor samec. Malo ga je razburilo, slabo je pogledal in že je bil storjen greh. V drugem primeru pa sta hodila okrog njega samec in samica. Samca je spustil, samico pa položil. To se mu je zgodilo kljub temu, da ni streljal, če ni bil trdno prepričan, da ima pred seboj samca jereba. Podobna nesreča se je zgodila tudi mojemu dobremu prijatelju, ki je zelo pravičen lovec. Dočim so po dva dneva meni prihajali sami jerebi samci, je on spustil menda kar tri samice, pri dveh ga je pa varalo. Bil je nato tako slabe volje, da ni več streljal, če je priletel tudi samec. S tem nočem lovcem nič očitati, kajti vem, da oba omenjena lovca nimata niti štirih odstotkov samic od vseh ustreljenih jerebov in tudi zagovarjati se mi jih ne zdi potrebno. To sem omenil, da dokažem, kako rade prihajajo samice na klic. Da se to dogaja vso jerebjo lovno dobo, naj navedem še en dan, ko mi je prišlo več samic kakor samcev. — Tak dan je bil 27. september 1930. Kjerkoli sem zapiskal, je prišla ali pa pribrčala samica, za njo pa v mnogih primerih tudi samec. Prepričan sem, da je to zato, da mi pride toliko jerebovih samic, ker mnogo kličem na šušljo. To pa uporabljam pač zato, ker za samico kaj rad pride tudi samec.

Da je prišlo dr. E. toliko samic, smatram za povod: 1. da je bilo izjemoma v tistem kraju izredno razmerje med samci in samicami, da je bilo več samic kakor samcev; 2. da je kdo pred njim samce odstrelil ali pa da so po naključju bili samci večinoma uničeni; 3. da je morda lovec posvetil vso pozornost prvemu prišlecu, samici, in prezrl, ali prepodil samca, ki je bil sledil samici. 4. Važno za razjasnitev zanimivega primera se mi zdi, da si ogledamo odnosno poslušamo, kako kliče večina jerebarjev. Šele, ko sem slišal klicati jerebarja in odgovarjati jereba, sem spoznal, kako slabo in malo podobno kličemo. Jerebji glasek je nežen in melodija preprosta, jerebarji pa skušajo to melodijo ali »vižo« na vse načine izverižiti in skremžiti. V drobnih nežnih tresljajih, prihajajočih iz tenkega grla, v nekoliko zategnjenih glasovih, posebno na koncu melodije, hočejo slišati strašne, kar za par taktov daljše, takozvane trilerje ali zavijanja. Dočim nekateri moji znanci, ki jih štejem med najboljše jerebarje, slišijo to-le kitico: »ceé-ce-ce-ce-ceceée«, ali »ceé-ceé-ce-ce-ce-ceée«, kličejo drugi: »ciuuuj ci ci ci ci ciuuuj«. — Jerebar, ki dobro posluša in primerja klicanje lovca s petjem jereba, bo opazil padec glasu le za pol tona v začetku in na koncu. Začetniki in nekateri dolgoletni klicači narejajo pa šobe in drsajo z zgornjo ustnico po odprtini piščalke ter spreminjajo višino glasu za cel ton ali še celo za več. Ker jim tupatam pride le kak jereb, pa že mislijo, da kličejo popolnoma pravilno. Jaz sem se čudil, kako je to mogoče, da kaj privabijo! Sem pa nekoč rešil tudi to, in mislim vsaj, pravilno. V bližini Luč, na Dolenjskem, kjer je bilo pred leti po mojem mnenju največ gozdnih jerebov, sem kar naenkrat zaslišal čudno piskanje, prav podobno onemu slabih klicačev. »Nu, kdo pa že zopet tu piska?« sem si mislil. »Morda celo kak nepoklicanec!« Klical sem dalje in čudni piskač se mi je bližal. Čim bliže pa je prihajal, tem bolj razklan je postajal glasek. Končno pa je pritekel klicač po tleh, in sicer v obliki jerebove samičice. Ugotovil sem, da se glas bržčas mlade samice od daleč sliši tako čudno. In to se mi zdi povod, da jerebi prihajajo tudi na takšno čudno piskanje.

Ne trdim, da je g. dr. E. pisal tako, kakor sem napisal, toda včasih že zadostuje nekoliko bolj debel glas piščalke in pa le malo pretirano zavijanje. Ker, kakor že prej omenjeno, samice bolj reagirajo na ženski glas,

vprav zato so morda tudi to pot prihajale na tako piskanje. Sploh je pa vprav pri klicanju in prihajanju jerebov še mnogo nejasnega.

Prijatelj živali.

Z razširjanjem kulture se ožijo tla živalstvu. Dočim človek skrbi, že po svoji sebični naravi za tista bitja, ki so mu koristna, trpe ona, ki jih človek ne smatra za dobičkonosna. Ne samo da trpe, preti jim celo nevarnost, da izginejo s površja zemlje. Ker se pa človek v samoljubju postavlja visoko nad drugo stvarstvo, njegovo srce vedno bolj okameneva in ima tudi vedno manj smisla za živali, celo za tiste, ki mu donašajo ogromne dohodke. Mučenje živali je na dnevnem redu. Vprav zaradi tega je bil skrajni čas, da so tudi pri nas po vzorcu drugih držav ustanovili »Društvo za varstvo živali«. To društvo, ki mu predseduje živinozdravnik g. Fran Rebernak, pa izdaja svoje glasilo »Prijatelj živali«. Urejuje ga g. Stanko Tomšič. Prva številka, ki je izšla meseca februarja, je čedno opremljena in bogata na slikah, piše v splošnem o samem društvu in glasilu. Zelo zanimiv je članek dr. S. Bevka: Koristne in škodljive živali. Nadalje čitamo članke o varstvu ptic, važen je članek »Načrt jugoslovenskega zakona o varstvu živali in rastlin«, ki ga je napisal urednik. Pa tudi lovnih živali se je spomnilo novo glasilo: »Skrb za divjad pozimi«. L—r.

Članarina za društvo znaša 20 Din na leto. Novi člani plačajo še 5 Din za vstopnino. Člani društva prejemajo list brezplačno. Izhaja vsake četrt leta.

Ker mora pravi lovec biti tudi prijatelj živali, zato bodo lovci gotovo z veseljem pozdravili društvo in glasilo. — Uredništvo je v Ljubljani, Zrinjskega cesta 5.

K članku »Lovski naboji«.

G. kapetan Zvonko je s hvalevredno vnemo opisal lovsko stročnico ter omenil pravilno polnitev lovskega naboja. Na strani 356. našega glasila je sestavljen tabelarni pregled o polnitvi nabojev z navedbo srednjega pritiska, začetne brzine, enakomernosti strela in proboja. Vsak lovec bi pri pregledu mislil, da čim večja je začetna brzina, tem silnejši je proboj pri enaki težini zrnja, ker nas že naravni zakoni uče, da bi morala biti živa sila tudi večja. Ko pa pregledujemo tabelo, vidimo, da čim večja začetna brzina, tem slabši proboj. Na strani 355. omenja pisec, da lovec ne sme zahtevati od zrnja proboja, temveč le učinek na živčevje živali. Že na strani 357. pa navaja, da je potreben smrtonosni proboj, ki ga dosežemo s pravilno polnjenimi naboji.

Prosimo g. pisca, da nam blagovoli objasniti to vprašanje. B. N.

Kožuhovinarski sejem 1933.

Ker je bilo za januarski kožuhovinarski sejem zbrane premalo robe, je bil sejem preložen za mesec februar. Vršil se je v ponedeljek 20. in v torek 21. februarja. Do takrat je bilo zbranega že precej dobrega blaga. Kupci, ki kaj radi obiskujejo naše kožuhovinarske sejme, so prišli iz Zagreba in Beograda, precej pa je bilo tudi inozemcev. Kljub temu, da »Divja koža« zaradi manjše količine ni sejma propagirala kakor druga leta, je bil obisk kupcev in povpraševanje večje kakor v prejšnjih letih.

Organizaciji »Divje kože« se imamo letos zahvaliti, da ni šel dvig cene kožuhovini mimo nas. Neposredno pred sejmom so plačevali prekupci kožuhovino še po starih nizkih cenah. »Divja koža«, ki je do takrat zbrala že precejšnjo količino kožuhovine, pa je točno zasledovala cene in izrabila ugodno situacijo za prodajo. Tuji kupci, ki jim gre le za večje količine in jih je privabila le dražba »Divje kože«, so dobro plačevali tudi izven skupne prodaje.

Na dražbi »Divje kože« so bile dosežene za prvovrstno blago te-le cene: gorske lisice od 204—270 Din. Najlepši komadi pa so bili prodani celo za 310 Din. Poljske lisce 160—180, kune zla-

tice 600—750 Din, izredno lepe pa so šle za 1020 Din. Kune belice so plačevali od 560—650 Din, dehorje 75—95 Din, veverice 4.30 Din, poletne pa po 0.50 Din, divje mačke 70—80 Din, zajce 4.80 Din, vidre 300—400 Din, bele podlasice 30—35 Din, gamse pa po 20 Din. Za drugo blago to pot ni bilo povpraševanja.

Kakor vsako leto, so se tudi letos kupci zanimali le za lepo robo. Če koža ni lepo razpeta, prehitro posušena, zgrbana, obdrgnjena, če ni odstranjena kri, ali če ima slab rep, že jo kupci smatrajo le za polovično. Vprav zaradi tega se kaj rado zgodi, da je ta ali drugi prodajalec razočaran nad prodajo; večkrat na prvi pogled lepa kožuhovina ne doseže take cene, kakor jo je pričakoval prodajalec.

V splošnem pa lahko trdimo, da se je že precej izboljšalo in že marsikak lovec pošlje v prodajo prav lepo blago. Seveda so pa zopet drugi, ki mislijo, da je vse dobro in da je glavno, da je lisica odrta ali izkožena.

Uvodoma sem omenil, da je bilo letos manj blaga kakor prejšnja leta. Povod temu je pač ta, da so zadnja leta s strupom zatrli lisice v mnogih naših loviščih. Namesto, da bi bili smatrali strup le za sredstvo za omejevanje lisic v krajih, kjer je lisica v resnici škodljiva lovu, kakor v fazanerijah, so strup uporabljali iz komodnosti in v trgovske svrhe. Kadarkoli in kjerkoli stopi v lovstvu v ospredje čisto trgovski duh, takrat smo že na krivih potih. Gospodarstvo je gotovo neobhodno potrebno tudi pri lovstvu in celo zelo potrebno, toda ne sme pa biti v ospredju. In pri zastrupljevanju lisic, kako pa je tu? Prijetno gonjo, čakanje pri mesečini, vabljenje lisice, vso pozornost in končno lep strel nadomesti položitev strupa in pobiranje kadavra. Glede lovljenja v pasti se pa delijo mnenja lovcev z ozirom na muke, ki jih trpi roparica v pasti.

Z zastrupljevanjem lisic nismo lisičjega rodu, kakor že omenjeno, samo decimirali, nego v mnogih krajih zatrli. Še večjo škodo kakor lovci so povzročili s strupi lovski tatovi. Razni prekupčevalci kožuhovine so prinašali lovskim tatovom strup, ki so ga v mnogih primerih le-ti plačevali z ukradeno kožuhovino. V enem samem lovišču, ne daleč od Ljubljane, so lovski tatovi zastrupili tekom par let za več kakor 10.000 Din lisic. Vprav zaradi tega je bilo pametno, da so gorenjski lovci na občnem zboru stavili predlog, naj SLD skuša ukiniti zastrupljevanje lisic.

Organizacija »Divje kože«, ki je dvignila s skupno prodajo zanimanje za zbiranje kožuhovine, kakor tudi za boljšo pripremo, se bo mogla razvijati le, če jo bodo podpirali vsi člani SLD. Pri vsaki prodaji pa žal opazujemo, da mnogo lovcev še vedno prodaja pod roko. Pri zadnji prodaji je bilo opaziti, da so neki mlajši lovci iz okolice prodajali tudi blago drugih lovcev na lastno pest. V svrho spoznavanja prodaje so se udeležili celo skupne dražbe, hoteč se pripraviti za poznejše čase. Naj si zapomnijo taki prekupčevalci iz vrst naših lovcev, da pri tem gotovo ne bodo obogateli, pač pa le mnogo škodovali naši skupni prodaji, našim lovskim interesom. Če hočemo napredovati, moramo delati složno, ne pa razdirati. Ker so cene sedaj ugodne in se vrši letos še ena prodaja »Divje kože«, in sicer 27. marca, bi bilo želeti, da lovci pričnejo že sedaj s pošiljanjem kožuhovine na naslov: »Divja koža«, Velesejem, Ljubljana.

Medved v zanki.

V ribniški dolini je lovec pred vojno in par let po njej le redko naletel na zanko. V zadnjem času pa se je močno razpaslo zankarstvo.

G. Dejak st. mi je pred kratkim pravil tole zanimivost: »Začetkom novembra leta 1932. se je vozil moj sin s kolesom po deželni cesti od Auerspergove žage »Jelen-Dol« proti vasi Rakitnica. Četrt ure pred to vasjo je zaslišal v smrečju, ob cesti, močno

mrmranje. Stopil je s kolesa, šel za glasom in ugledal do 80 kg težkega medveda v zanki, ki se je je medved zaman skušal rešiti. Zanka ga je bila ujela krog trupla in se je revež lahko še nekam prosto gibal, ni se je pa mogel rešiti. Fant ni imel dovolj poguma, da bi bil medveda »osvobodil«. Šel je na cesto, da pričaka pomagača. Res je prišel po kratkem času po cesti fantič njegovih let. Pomenek za bojni načrt je bil kratek in fanta sta se odločila, da »osvobodita« medveda z močnimi krepelci iz neprijetnega položaja. Ko pa je kosmatinec mislil, da se mu bliža nova nevarnost, je zbral vse moči, pretrgal 4 mm debelo zanko in se rešil. Franc Nosan.

In kaj poreče k temu oblast?

Ali vpliva mraz na smodnik?

Glede na to notico v »Lovcu« št. 2 l. l. sem preizkusil štiri vrste našega brezdimnega smodnika, in sicer smodnik iz leta 1928/1930, serijo št. 2 in serijo št. 4, pač smodnik, ki mi je bil na razpolago. Ta smodnik sem izpostavil 10 dni v kositrnih omotih vsem vremenskim neprilikam. Temperatura je bila med tem časom celo — 24° C. V nedeljo 20. febr. pa sem napolnil ta smodnik v stročnice znamke »Juno« ter streljal na razdaljo 35 m v 10 mm debelo desko.

Pri nobenem strelu nisem opazil kaj posebnega. Streli so bili vsi popolnoma normalni, kritje je bilo prav dobro in proboj tudi; saj so šibre št. 8 prebile 10 mm debelo desko. Torej mraz nikakor ne vpliva na naš brezdimni smodnik, kar se tiče vžiga, kritja in proboja.

Vzrok medlih strelov mora pač biti popolnoma drug, smodnik tega ni kriv. Sicer pa je res, da ima naš brezdimni smodnik še nekatere nedostatke. Manjka nam pač preizkuševalnica, ki bi bila za take stvari merodajna, o kateri pa še vedno ni duha ne sluha, dasitudi se za to borimo že celih 10 let. Ali manjka strokovnjakov za preizkuševalnico? Mislim, da jih ni treba importirati iz inozemstva! Imamo jih namreč sami zadosti doma.

Po mojem mnenju so bili vzroki medlih strelov naslednji:

1. V navedenih patronah je bil bržčas premajhen zamašek, ki ga devljemo na smodnik. Žal, da pisec članka ne pove, ali je naboje polnil sam ali jih je kupil že gotove. Zamašek, pa najsi bo iz papirja, plutovine ali klobučevine, omaščen ali neomaščen, ima nalogo, da zapre kolikor mogoče tesno cev pred plini smodnika, tako da le-ti potiskajo z vso silo čep in predlogo (šibre) po cevi puške. Če pa čep ne zapre dovolj tesno cevi puške, potem lahko uhajajo plini ob straneh ter tudi ne pritiskajo z vso močjo na predlogo. V takih primerih nastane medel strel, pri katerem zlete seveda šibre iz cevi brez vsake moči.

Čepi, ki so pri nas naprodaj, so ali zelo dobri ali pa prav slabi. Slednjih je žal več v prodaji. Izdelovalci čepov so pač bolj trgovci kakor pa strokovnjaki. Gre jim pač samo za to, da prodajo čim več robe. Ne gledajo na to, da so čepi primerni, ne upoštevajo predpisanih dimenzij in potrebnih toleranc pri kalibru, ki morajo znašati najmanj $^1/_{10}$ mm. To je po večini vzrok, da ne učinkujejo streli. Če nabijemo naboj kal. 12 s čepom kal. 16 in ga zarobimo še tako dobro, bomo imeli vedno medel strel; o tem se lahko vsakdo prepriča sam.

2. Večkrat rabljene stročnice, posebno tiste, ki so bile rabljene iz neskrbno in netočno rezkanih nabojnih ležišč, so vedno deformirane. Za take stročnice mora biti zato za en kaliber večji čep.

3. Vzrok pa je lahko tudi slaba vžigalna kapica. Kapica je premočna in vrže vsebino naboja po cevi ter ne vžge smodnika. Tudi v takih primerih je rad medel strel. Medle strele sem imel tudi z naboji, ki so imele Gevelotte kapice z značko S. B. P. in 3 zvezdice. Vse te kapice, ki so bile izdelane

pred letom 1928, niso za naš smodnik, čeprav so tako močne, da vedno predaleč mečejo iz cevi, ne vžgejo pa nikdar našega smodnika, če ne primešamo nekaj zrn črnega smodnika. Te vrste vžigalne kapice niso priporočljive za naš brezdimni smodnik. Čudno pa se mi vendar zdi, da sem naš brezdimni smodnik vžgal celo s kapico 5·45, in to v stročnicah »Diana«. Seveda se mi to ni posrečilo vedno.

Za medli strel so pa tudi še drugi vzroki. Vendar se pa v to tu ne morem spuščati, to bi bila stvar preizkuševalnice!

Pisec članka tudi ne navede, kako so bile patrone napolnjene, in to je zelo važno; sploh pa bi bilo dobro, če bi vsak, ki kaj piše o takih stvareh, točno povedal, kake vrste stročnice, vžigalne kapice, smodnik, čepe itd. je uporabljal in kako jih je polnil. Samo če se vse to vé, se lahko sklepa na eno ali drugo stvar. Kapetan Zvonko.

Op. u r.: K velezanimivemu članku je pripomniti, da nekateri menijo, da mraz učinkuje le takrat, če streljaš v mrazu, ne pa da mraz in vreme sploh škodujeta smodniku.

Podelitev nagrad za pokončavanje divjih svinj.

Primožič Alojzij, Jauhe, obč. Kompolje 200 Din; Martinčič Franc, Kočevje 200 Din; Hönigmann Josip, Kočevje 200 Din; Koštanek Leopold, Soteska 200 Din.

Izložba českoslovačkog lovstva iz čitave države u Pragu 1933.

Ove godine priredjuje Čsl. myslivecka jednota u okviru proljetne praške gospodarske izložbe veliku izložbu českoslovačkog lovstva u Pragu na dne 21. maja do 5. juna pod pokroviteljstvom ministarstva poljoprivrede uz pretsjedništvo gospodina veleposjednika dr. B. Schwarzenberga.

Izložba će da obuhvati sve što je u vezi sa lovstvom. Sadržavaće slijedeće odsjeke:

1. Izložbu lovačkih trofeja.
2. Lovnu zoologiju i izložbu žive divljači.
3. Zaštitu i higijenu divljači.
4. Statistiku lovstva.
5. Literaturu i umjetnost.
6. Industriju i trgovinu.
7. Izložbu starog i modernog oružja.
8. Kinologiju sa izložbom pasa iz čitave države.

Ova izložba biće popraćena streljačkim natjecanjima. Na osobitu pažnju će sigurno naići izložba lovačkih trofeja, gdje će se izlagati u prvom redu rogovi jelena, lanjaca (dama), srnjaka, rogovi divokoza, muflona i drugih u Českoslovačkoj aklimatiziranih vrsti. Osim toga ukusno preparirani primjerci lovne divljači i njenih dijelova, kao n. pr. zubi, repovi od tetrijeba, oružje, kože, krzna, event. fotografije i lovačke slike.

Trofeje, koje potječu iz područja ČSR, biće razdijeljene na trofeje od prije prevrata, t. j. od 28. oktobra 1918, i nakon ovog vremena sve do danas.

Posebno odeljenje biće rezervirano inozemnoj lovini, koja će naići na veliku pažnju. Priredjivački odbor biće za izložbene predmete iz inozemstva veoma zahvalan. Na želju izlagača mogu ove trofeje da budu izložene i u skupnim kolekcijama.

Pozivi za učestvovanje na izložbi sa prijavnicama biće doskora razaslani interesentima, koje ovime upozoravamo i pozivamo, da izvole svoje učestvovanje saopćiti dopisnicom na adresu: Zemědelska Jednota, Praha II, Na Florenci č. 27, sa kratkim navodom predmeta, koje kane izlagati.

Unaprijed se primjećuje, da izlagači neće imati sa učestvovanjem drugih izdataka osim polovice željezničkih otpremnih troškova.

Svi izložbeni predmeti osigurani su protiv gubitaka, vatre, sa obvezatnim jamčenjem na izlagalištu.

Českoslovačko lovstvo, koje sačinjava važnu granu privrede, istupa ovom lovačkom izložbom prvi puta pred če-

skoslovačku javnost i očekuje, da će javnost posvetiti izložbi istu pažnju i interes, sa kojim se susreću slične priredbe svake godine u državama, koje su Československoj susjedne.

Ova izložba treba da bude dokumenat naprednosti československog lovstva i ujedno dokaz složnog rada lovaca, poljoprivrednika i šumara.

Pripremni odbor.

Lovski kotiček

Izjava.

Podpisani Ivan Ozin iz Lobnice izjavljam, da nimam nikakega povoda, da bi očital gospodu Helfriedu Rossmanitu iz Limbuša, da bi bil konec leta 1931. vedoma ustrelil dve srni v tujem revirju. Ivan Ozin.

Društvene vesti

Vabilo h glavni skupščini Slovenskega lovskega društva v Ljubljani,

ki se bo vršila v nedeljo, 19. marca 1933 ob 10 dopoldne v steklenem salonu restavracije na glavnem kolodvoru v Ljubljani.

Spored:

1. Poročilo predsedstva in društvenih funkcijonarjev.
2. Poročilo društvenih računskih preglednikov.
3. Sklepanje o odrešnici sedanjemu društvenemu odboru.
4. Volitev dveh računskih preglednikov in njihovih namestnikov.
5. Določitev prispevkov za poslovno leto 1933 ter določitev zneska podružnicam.
6. Sestava in odobritev proračuna za leto 1933.
7. Izpremene okoliša že obstoječih podružnic in ustanovitev novih.
8. Samostojni predlogi, ki jih je javiti predsedstvu do vštetega 10. marca 1933.
9. Slučajnosti.

Dnevni red se giblje v okviru § 20. društv. pravil; glede udeležbe, sklepčnosti, pooblastil itd. pa odločuje § 19. društv. pravil.

Za primer, da bi bili zadržani, udeležiti se glavne skupščine, Vas naprošamo, da o tem obvestite svojega namestnika in mu izstavite pismeno pooblastilo, ki mora biti sopodpisano od dveh podružničnih odbornikov in opremljeno s pečatom Vaše podružnice. (IV. odst. § 19. društv. pravil.)

Odbor.

Kinološke vesti

Zaščita novih psarn.

Jugoslovenskemu kinološkemu savezu so bile prijavljene v zaščito sledeče nove psarne: »Hum«, lastnik g. Mato pl. Ziegler-Pozza, graščak in veleposestnik, Križevci, Savska banovina, za pse ptičarje (nemške kratkodlakarje); »Sevnica«, lastnik g. Niko Jakil v Sevnici, za sportne pse (nemške doge); »Doški grad«, lastnik g. Klemenčič Bruno, Ljubljana, za sportne pse (nemške doge), in »Rožnodolska«, lastnik g. Dorčec Ivan, Ljubljana, za sportne pse (nemške boksarje itd.).

Če v teku 14 dni ne bo odnikoder stvarnega ugovora, zadobé navedene psarne pravno zaščito in se bodo prijavile še pri mednarodni kinološki zvezi FCI v Bruxellesu v svrho mednarodnega priznanja. P. Ž.

Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani.

Izpisek iz zapisnika XIII. občnega zbora z dne 10. februarja 1933. Predsednik g. Urbanc otvori občni zbor, pozdravi navzoče, posebno šumskega

direktorja g. inž. Božiča, šef-primarija g. dr. Černiča, zastopnika JKS g. prof. Žmitka, zastopnika Kluba ljub. športnih psov g. Dermoto, zastopnika Kluba ljub. jamarjev g. dr. Krejčega in zastopnika Društva ljub. brakov-jazbečarjev g. Justina. Spomni se umrlega člana kapetana vojn. broda g. Vladimirja Pfeiferja, nakar navzoči v znak sožalja vstanejo.

Predsednik se zahvali v toplih besedah Kr. banski upravi, Jugoslovenskemu kinološkemu savezu in Slovenskemu lovskemu društvu za izkazano vsestransko podporo.

Poročilo tajnika, ki obrazloži podrobnejše poslovanje društva, se vzame na znanje.

Blagajnik poroča o dohodkih in izdatkih, posebno pa o težkočah realizacije pri denarnem zavodu, pri katerem ima društvo naloženo svojo itak pičlo gotovinsko imetje. Izčrpno poročilo poda vodja rodovne knjige, ki je obenem gospodar in izvestitelj društva. Opozarja na veliko število importiranih ptičarjev in španijelov, ki niso niti prijavljeni niti vpisani v jugoslovenski rodovnik ptičarjev. Napravi se soglasen sklep, naj se opozore lastniki in vzreditelji, da takoj prijavijo društvu vsako spremembo in vsako novo pridobitev. S tem se izognejo vsem težkočam, ki lahko nastanejo in se včasih naknadno vobče ne dajo več odstraniti.

Vzreditelji se posebno naprošajo, naj se v bodoče pobrigajo, da postane vsak lastnik mladega psa tudi član društva. Tak pogoj se lahko stavi pri prodaji mladičev, zlasti ker je članarina tako pičla, da jo zmore vsakdo.

Poročilo glede inventarnega premoženja se vzame na znanje.

V imenu računskih preglednikov poroča državni pravobranitelj g. dr. Souvan, da je našel s sopreglednikom račune v najlepšem redu in predlaga občnemu zboru odrešnico. Na predlog g. prof. Žmitka se podeli odrešnica vsemu odboru.

Po petminutnem odmoru se vršijo volitve. Na predlog g. prof. Žmitka je bil z vzklikom zopet izvoljen za predsednika g. Franc Urbanc, veletrgovec v Ljubljani, enako za podpredsednika viš. inšpektor g. Justin Feliks v Ljubljani. V ostali odbor so bili izvoljeni gg. Julij Koder, Ljubljana, Tyrševa 6-III, tajnik; Jean Nagy, trgovec, Ljubljana, Sv. Petra c. 2, blagajnik; Anton Schuster, trgovec, Ljubljana, Mestni trg 25, vodja rodovne knjige, gospodar in izvestitelj, ter odborniki: dr. Eberl Erik, dr. Krejči Viljem, dr. Souvan Hubert, inž. Weinberger Friderik in dr. Tavčar Ivo. Za preglednika računov gg. direktor inž. Božič in dr. Fric Luckmann.

Za delegate pri Jugoslovenskem kinološkem savezu so bili izvoljeni gg. dr. Eberl Erik, dr. Tavčar Ivo in inž. Weinberger Friderik. Za namestnike gg. Justin Feliks, dr. Krejči Viljem in Nagy Jean.

Po soglasnem sklepu znaša članarina v letu 1933 Din 30.—, ustanovnina pa Din 300.—. Vpisnina za vzrejni register se določi na Din 10.— od vsakega mladiča. Nečlani plačajo 50 Din. Ostale pristojbine ostanejo tiste kakor v preteklem letu.

Lastniki mladih ptičarjev se ponovno opozarjajo, da se bo vršila pomladanska vzrejna tekma ptičarjev v Ljubljani dne 23. aprila 1933 in v Mariboru dne 30. aprila 1933. Podrobnosti bodo pravočasno objavljene.

*

Ako hočete kaj več vedeti o načinu uspešne vzgoje ptičarja ali španijela, o glavnih vajah, o odložitvi psa ali za uspešno dresuro glede strelomirnosti, iskanja in stoje, o donašanju, oblajanju in nakazovanju mrtve divjačine, o gozdnem in vodnem delu, o pasjih boleznih in tisoč drugih perečih vprašanjih pri dresuri ptičarjev in španijelov, potem si takoj naročite knjigo znanega kinologa g. dr. Janka Lokarja »Ptičarji, njihova odreja in vzgoja«.

Knjiga obsega 280 strani in je opremljena s krasnimi slikami, vsebuje pa vse, kar je treba vedeti za uspešno vzgojo in dresuro, in vendar stane broširana le Din 30.—, vezana pa Din 40.—. Dobite jo pri g. Antonu Schusterju, trgovcu v Ljubljani, Mestni trg št. 25.

Brak - jazbečar, njegova vzgoja in uvedba.

Društvo Brak-jazbečar je v svoji založbi izdalo knjigo pod gornjim naslovom.

Spisal jo je Viljem Fürer pl. Haimendorf, Kočevska Reka, naš najboljši poznavalec te pasme.

Knjiga, ki obsega 12 strani in je opremljena z mnogimi lepimi in zanimivimi slikami, je prva in edina v slovenščini, ki se peča z brakom-jazbečarjem, kateri povsem ustreza potrebam lovca v pogorskih in gozdnih loviščih. Obsega vse, kar mora vedeti vzreditelj, vzgojitelj in lovec o vzreji, dresuri in uporabi braka-jazbečarja. Posebno obravnava uvedbo in uporabo psa na brakadah, na barvni sledi obstreljene divjačine in v rovu na roparice.

V dodatku so priključene še sledeče tvarine:

Pasemski znaki braka-jazbečarja.

Pravilnik za tekme.

Pravilnik za vpis v »Društveni vzrejni register«.

Pravila »Društva Brak-jazbečar«.

Knjiga, ki je zelo čedno vezana, bo v kras vsaki knjižnici in bi si jo moral nabaviti vsak lovec, ki ne lovi le brezmiselno tjavendan.

Vezana knjiga stane 30 Din, broširana pa 20 Din. Naročila, katerim se naj priloži prej navedeni znesek, sprejemata g. Anton Schuster, trgovec, Ljubljana, Mestni trg 25, in društveni tajnik Ivan Göderer, Ortnek.

Mali oglasi

Samolasten ribolov v bližini Ljubljane, glavni tok dolg 16 km, stranske vode pa okoli 20 km, prodam. V glavni strugi, ki je izvrstna športna voda, so sulci in lipani, v pritokih pa postrvi. Vse vode so v lepi pokrajini in bogate na ribah. Pojasnila v uredništvu »Lovca«.

Puškarskega pomočnika sprejme »D. Čutič-vdova«, Maribor. — Vešč mora biti v montiranju daljnogledov, popravljanju pušk in v izdelovanju kopit. Prednost imajo mlajši. Služba stalna.

V vzrejališču Woodland je za oplemenitve vpisanih psic na razpolago resasti foksterijer »Brandys Quick«. Oče je »Sieger Bongo of Blackfred«, mati pa »Thel Tulip« (amerik. šampion Eden Aristocrat). Taksa za oplemeni-

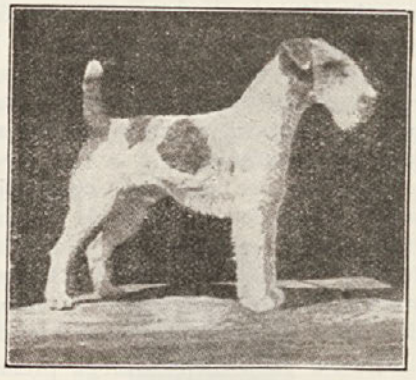

tev po dogovoru. Vrnitev psice po povzetju takse in stroškov.

Semtertja so na razpolago tudi mladiči. Dopisi na: Marija grofica Thurn, Ravne, p. Guštanj, Jugoslavija.

Mladega španijela Springerja (moško ali žensko), čistokrvnega, do 8 mesecev

starega, kupim. Ponudbe naj se pošljejo na upravo »Lovca« z navedbo cene.

Braka-jazbečarja — psico, čistokrvno, dve leti in pol staro, izvrstno za lov, prodam. Cena nizka, po dogovoru. — Herfort Viktor, kr. dvorni preparator. Ljubljana-Kodeljevo.

Srnjaka, popolnoma udomačenega, zdravega, prodam. Informacije: Ig. Sakelšek, logar, Podlehnik pri Ptuju.

Udomačeno srno, zdravo in krotko, 1 do 3 let staro, kupim. Franjo Medved, upravitelj pilane, Donji Vakuf (Bosna).

Štiri divje peteline oddam za odstrel v bližini Ljubljane. Cena po dogovoru. Pojasnila v upravi »Lovca«.

Živa divjačina. Lovska zadruga Vam dobavi v svrho osvežitve krvi: žive zajce par (samec, samica) à 220 Din. Zajca samca kos à 50 Din, samico zajko kos à 170 Din. Srno kos 600 Din, srnjaka kos 500 Din. Fazane, družina (4+1) 450 Din, fazan samec kos 50 Din, samica fazanka 90 Din. V ceni je zapopadena embalaža in postavitev divjačine franko oddajna postaja. V poštev pridejo naročila, ki dospejo do 15. januarja 1933. — Lovska zadruga, d. z o. z., Ljubljana.

Žive fazane, zdrave in močne za razplod, iz naravnih lovišč, prodaja Gozdarski urad g. Warren Lippitt Rudolfa, Turniše, z. p. Ptuj.

»Lovec« letnik 1929, 1930, 1931 in 1932 se proda. Cena po dogovoru. Vidrih Pavel, gozdar v pokoju, Ljubljana VII, Verovškova ulica 70.

Gozdne sadike, smrekove in macesnove, bom oddajal po nizki ceni za spomladansko saditev iz drevesnice Bukova gora. Vzorci brezplačno na razpolago. Naslov: Ožbalt Andrej, oskrbnik, Koprivnik pri Kočevju.

Smrekovih sadik, prvovrstnih, 4- in 5 letnih, presajenih, odda po konkurenčni ceni večjo količino graščina Planina pri Sevnici.

Mannlicher-Schönauer kal. 6.5 z zanesljivim strelom in event. daljnogledom kupim. Ponudbe na upravo lista pod »Lov«.

Zbirko rogovja, krasno, iz 4 delov sveta, ca. 90 komadov, za okrasitev lovskih sob, poceni prodam. Vprašati med 9—11 dop. in 1—3 pop. Rudolf Schulz, Gradišče 9, Fa. Jos. Schumi, Ljubljana.

Vsa oblačila za lovce in sportnike dobite v najboljši kvaliteti in po jako zmernih cenah v specialni trgovini za moška oblačila I. Mačck, Ljubljana, Aleksandrova cesta 12.

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani lovski kroj priporoča tvrdka Anton Schuster v Ljubljani, Mestni trg štev. 25. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno za sportne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Lovski čevlji, smučarji, štrapac-čevlji, škornji itd. iz garantirano nepremočljivega krom-usnja, ročni izdelek čevljarne Ivan Zajc, Žiri, samoprodaja pri tvrdki Čadež & Komp., Ljubljana, Miklošičeva cesta (palača »Grafika«). Zajčevi čevlji so glede prvovrstne kvalitete in nizkih cen brez konkurence!

»Heveax«, strokovno sestavljena mast za čevlje se je po večletni uporabi izkazala za brezdvomno najboljše sredstvo te vrste. Lovci in turisti, ki jo stalno uporabljajo, trdijo, da ne poznajo drugega preparata, ki bi napravil čevlje tako zanesljivo nepremočljive in obenem usnje mehko, kot »Heveax«.

Dobi se v lekarni Mr. M. Leustek v Ljubljani, Resljeva c. 1, pri Zmajskem mostu.

Olje za konserviranje orožja in čevljev. Za pričetek sezone Vam priporočam, da si nabavite specialno olje za orožje znamke »Hubertus«, katerega kvaliteta je enakovredna raznim dragim inozemskim oljem. Strokovnjaška priznanja! — Za čevlje pa vzemite

najboljše »Hubertus gumitran-olje«, ki Vam bo napravilo Vaše čevlje voljne in nepremočljive. — Za-

htevajte povsod le prave domače proizvode! »Jadran«, kem. izdelovalnica, Ivan Lapajne, Ljubljana, Moste.

»NC« olje in mast za lovske in turistovske čevlje sta brez škodljivih primesi in polnilnih sredstev. Mazanje z »NC« oljem in mastjo garantira za higijensko obutev, ker napravi usnje mehko in nepremočljivo, vendar noga v takem čevlju lahko diha. Usnje obdrži prvotno barvo.

Od blata očiščene še mokre čevlje, jermenje itd. je zadostno namazati z »NC« oljem in mastjo in postaviti za več ur, najbolje čez noč v bližino zmerno kurjene peči, da vlakna usnja maščobo lažje absorbirajo in bolje vežejo.

Za lovsko orožje izdan denar naj Vam prinaša dolgo obresti. Zato ne zanemarite svojega orožja po končanem lovu! Dajte ga lepo prečistiti, popraviti in pregledati pri puškarju Albinu Šifrerju, Ljubljana, Gosposvetska cesta 12, telefon št. 33-49.

Zastopstvo slovitih sulskih tovaren Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff, Suhl. Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva ter ribiških potrebščin v največji izberi in po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, montiranje daljnogledov na puške najvestneje in točno pristreljanje pušk.

Po končanem lovskem času je potrebno lovsko orožje najvestneje pregledati, prečistiti in spraviti v red, da se odstrani vsa večja škoda. Skrbno in z majhnimi stroški Vam to delo izvrši puškar F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9. Vsa popravila orožja in hranjenje najceneje in najbolje. Montiranje daljnogledov na puške po lastnem preizkušenem sistemu strokovnjaško, pristreljanje pušk točno. — Zaloga različnih pasti za divjačino, vsakovrstnega orožja, lovskih potrebščin in municije. V mokrem vremenu si obvarujete svoje zdravje z obutvijo, namazano z izbornim »Mastranovim« oljem. Obutev ostane mehka in nepremočljiva.

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribjo lov ima v najboljši kvaliteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9, ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skobce vseh vrst ter škatle vseh velikosti priporoča I. štajerska tvornica za pasti Matthias Brandl, Puntigam b. Graz (Austria). Izdelki in

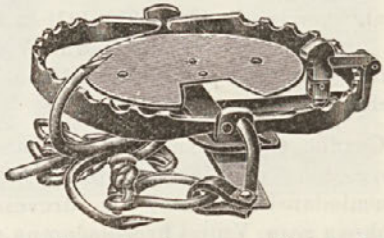

cene so brez konkurence. Za strokovno izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. — Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta tvrdka pasti iz drugih tovaren.

Vladimir Kapus:

Vstajenje.

Rodila se je tajna moč,
zbudila, sklicala življenje;
privabila iz zemlje cvet,
povsod zaklicala: vstajenje!

Ko šla je skozi tihi gaj,
v krilatcih pesem je zbudila,
in prav ta čudna tajna moč
ljubezen v srca je vselila.

Puščavnik, temni samotar,
ki ljubiš jelove domove,
že čakaš, kdaj da prvi žar
poljubil goram bo vrhove.

Zazibal v stolpu se je zvon,
vstajenje v mladi svet oznanja,
izza gorovja vstaja dan,
v dolino temno noč preganja.

V jelovju poješ samotar
visoko pesem hrepenenja
in širiš krila kot imel
zleteti bi v objem življenja.

In prav takrat, ko iz srca
izlivaš kitico vstajenja,
ah, prav takrat ugasnjena
je tebi zlata luč življenja.

—s:

Petelini in prvi petelinarji v Poljanski dolini.

(Pripoveduje ob 10 letnici smrti dr. Ivana Tavčarja g. J. Schrey.)

Dne 19. februarja je poteklo 10 let, kar se je preselil v »večna lovišča« eden največjih slovenskih lovcev, dr. Ivan Tavčar. Morda bo kdo oporekal besedo največjih. Jaz pa jo utemeljujem in pristavim še: najzaslužnejših mož, ne samo za narod, nego tudi za naše lovstvo.

Velik lovec ni tisti, ki bogve koliko postreli. Danes je velik lovec tisti, ki zna ceniti lepoto lova in ki goji. Kdor ceni lepoto lova, ali jo sploh more razumeti, pa mora v prvi vrsti ljubiti prirodo in razumeti njene skrivnosti. Nu, in kdo je to bolje razumel kakor zlasti pokojni dr. Ivan Tavčar. Najlepši motivi iz njegovih večno lepih romanov in črtic so zajeti vprav iz prirode. Omenil sem, da je zaslužen lovec tisti, ki goji. Le poglejmo si lovišča, kjer je on lovil in so ostala še do danes v rokah njegovih naslednikov. Ali se more le eno lovišče z njimi primerjati! Za to, kar delajo njegovi potomci, je postavil gotovo prvo podlago oče, ki je vzgajal otroke v ljubezni do prirode.

Čudite se, da se spominjamo njegove smrti in rojstne doline pisateljeve šele sedaj, meseca aprila! Zakaj »Lovec« ni pisal o tem že februarja? Umrl je februarja pred desetimi leti, toda vprav v tem času, pomladi je gotovo njegov duh priplaval v domačo Poljansko dolino, kjer mu je tekla zibelka, kjer je užival najlepše dneve. In njegovi najlepši dnevi so bili vsako leto v zgodnji pomladi, ko so po ozelenjajočih brdih cvetele bele neveste črešnje, ko je pripovedoval črni kos pravljico o pomladi, v robovih pa je vriskal grahasti drozg. Takrat je pohitel dr. Ivan Tavčar sam ali pa v spremstvu najboljših prijateljev v poljanske hribe, na plane, v jarke, v robove, da prisluškuje v ranih urah čarobni pesmi temnega gozdnega samotarja. Pomlad zbudi v samotarju ljubezen, hrepenenje po ljubicah, pomlad je dvignila lovce, da so odšli, da so poslušali čudni spev, visoko pesem ranih ur. Kakor še vsako pomlad, bo tudi letos hodil po dolini vsaj duh velikega moža in morda se srečamo z njegovimi sanjami, ki jih sanja pomladi v hladni grobnici, samujoči sredi temnega smrekovega gaja, nad njegovim nekdanjim domom, visoško graščino.

Rekel sem, da je hodil s prijatelji. Gotovo bo zanimalo ne samo lovce, marveč vse, ki so poznali pisatelja ali ga čitali, kdo

so bili ti možje in kako je bilo takrat, ko so se pričeli pri nas domačini brigati za ta imenitni lov.

Eden najboljših pokojnikovih lovskih prijateljev je bil gospod Jean Schrey. Le-ta mi je povedal, kako so pričeli loviti v Poljanski dolini divje peteline. Vprav lov na divje peteline jih je najbolj zbližal. Ker je bil gosp. Schrey tisti, ki je začel prvi loviti divje peteline v omenjenih krajih in uvedel tudi dr. Ivana Tavčarja, zato naj opišem začetek in vse njegove znance, ki so kesneje spremljali tudi dr. Tavčarja.

Foto Slavko Šušteršič.

Kako sem pričel loviti divje peteline.

»V začetku osemdesetih let preteklega stoletja je bilo,« mi pripoveduje gosp. Schrey, »ko so se pričeli zanimati ljubljanski lovci za lov na divjega petelina. Najbolj znani lovci so bili takrat Tschinkelni, Dolenc iz Kranja, Galleti, dvorni svetnik Stoeckl in le še redki drugi. Hodili so na lov na divje peteline na Jelovico in na Pokljuko. Del Jelovice nad Selško dolino so imeli v zakupu Tržačani. Večina lovcev je mislila, da prebivajo divji petelini le v visoko ležečih gozdovih. Da so petelini tudi v srednjih gorskih legah in po hribovju, niso vedeli. Ker sem imel

veselje do lova in prihranjenih nekaj krajcarjev, pa sem si mislil: zakaj bi tudi jaz ne pogledal, kako je v planinskih gozdovih v pomladanskih jutrih, ko pojejo divji petelini.

V predpomladi leta 1882. je bilo, ko sem vpraševal znance, kje bi prišel do kakšnega petelinjega lovišča. Takrat znani realčni profesor Jaka Hafner mi je pokazal pravo pot. Rekel mi je, da so tudi v Poljanski dolini divji petelini in da naj grem kar v Poljane h gostilničarju Čadežu, vulgo Vidmarju, ki je zakupnik lovišča občine Trata. Prav nič nisem okleval in že po par dneh sem se peljal v do takrat mi še čisto neznane kraje. Do Škofje Loke z vlakom, naprej do Poljan pa z voznikom. Na prvo nepriliko, ki pa hvalabogu ni bila prehuda, sem že naletel, ko sem stopil v gostilno na Vidmu. Vprašal sem krčmarico Lenko, kje je oča Čadež. Le-ta je hotela zvedeti, kaj neki bi mu rad? Ko sem ji izlil skromno željo in ko je slišala o lovu, pa se je že nebo zatemnilo in takoj nato je malo zagrmelo. Precej osorno me je zavrnila mama Lenka, da moža ni doma, da jagri samo pijejo in da je še mene iz Ljubljane manjkalo, da bi jim hodil pomagat in jih zapeljavat. Ker sem le želel zvedeti, kje je mož, mi je nazadnje povedala, da kakor po navadi pije v družbi lovcev na Vovči v Mrakovi gostilni. Takoj sem se odpeljal tja, našel veselo družbo in tudi kaj kmalu uvidel, zakaj se jezi Videmska mama vprav na lovce. Bili so pač v gostilni pri veseli krčmarici!

Z veseljem so me pozdravili in sprejeli v družbo. Kakor je že navada, če poveš lovcem kaj novega, posebno če je to lovec iz mesta, so se smejali tudi meni, ko sem jim izrazil željo, da bi rad streljal peteline, in sicer pomladi. »Mi streljamo peteline jeseni, na brakadi, ne pa pomladi. Meščani imate vedno kaj novega!« so me zavrnili in seveda že pili na ta svoj dovtip. »Če pa že hočete, pa lahko pristopite v lovsko družbo!«

Uspel sem, toda zopet ne popolnoma. Sam nisem vedel, kako poje divji petelin, prav kakor jaz pa so bili petelinjega lova nevešči tudi Poljanci. Kdo bo zasliševal peteline? Iz te zadrege me je rešil moj znanec, takrat v Ljubljani najbolj sloveči lovec Viktor Galle. Svetoval mi je, naj pošljem v Poljansko dolino spretnega petelinarja, vprav takrat upokojenega lovca »Kranjske industrijske družbe« Bezlaja. On da je zasliševal divje peteline vso svojo lovsko dobo na Pokljuki in na Možaklji.

Bezlaj je sprejel mojo ponudbo. Odšel je v Poljane. Stanovanje sem mu določil na Vidmu in mu izrečno naročil, naj je in pije kar hoče, samo da mi pripravi za odstrel peteline.

Čez teden dni, in sicer sredi aprila, sem se odpeljal do Škofje Loke z vlakom, odtod pa z Guzelovim, vulgo Balatovim iz-

voščkom proti Poljanam. Krasna je bila pot skozi cvetočo dolino. Ponoči sva odšla z Bezlajem k Sv. Križu. Že pri prvem petelinjem lovu pa se je pričel pravi petelinji križev pot. Vsa Bezlajeva spretnost ni prav nič pomagala. Zapacal — preplašil sem kar dva petelina eno jutro. Bezlaj pa ni obupal. Tolažil me je, da ima pripravljenega še tretjega petelina, in sicer na Vinharjih. Ta petelin da poje v izredno ugodnem kraju, da bova prišla do petelina kar po stezi.

Čez dan sem malo počival in užival dobrote iz rok spretne kuharice, krčmarice Videmske Lenke.

Ni se še danilo prihodnje jutro, ko sva že lezla z Bezlajem tiho skozi spavajoči gaj. Kmalu sva zaslišala zgodnjega pevca. Takoj, ko sem ga zaslišal, pa me je že napadla lovska mrzlica in le-ta strašna bolezen je bila povod, da sva tudi to pot odhajala potrta praznih rok v Poljane. Najhujše je bilo to, ker sem se zavedal, kako se mi bodo smejali domači lovci, ki že prvotno niso hoteli verjeti, da se divji petelini lahko zalezejo in naskakujejo pomladi. In tako je tudi bilo. Marsikako bridko sem moral požreti na račun divjih petelinov. Kakor je bila pot v Poljane lepa, tako je bila žalostna iz Poljan.

Bezlaj je stikal še dalje po obronkih Poljanske doline. Čez dobrih deset dni je imel že zopet dva petelina pripravljena na Gabrški gori.

To pot sem vzel za spremljevalca že iz Ljubljane, Trnovčana, lovca in čolnarja Franceta Čelešnika, vulgo Škileta, ki ga čitatelji romanov dr. Ivana Tavčarja poznajo iz »Izza kongresa« pod imenom »Miklavž Čeljustnik«.

V Poljanah sem sedel na konjiča in hajd na Gabrško goro. Ker sem bil že takrat precej orjaške postave, se je živalca potila po slabem kolovozu in parkrat smo počivali. Proti večeru sem prijezdil do Kobrove hiše na Gabrški gori. Moj oproda Škile je, ne da bi bil kaj vprašal, konja zapeljal kar v hlev med govedo. Nu, da vidite, kaj je le-to povzročilo. Nastal je pravi sodni dan. — Vedeti morate, da je bil to prvi konj, ki je prišel na Gabrško goro. Bik je pričel pihati in tuliti, krave pa mukati in skakati. Kokoši in ženske so tekmovale, katera se bo bolj drla! Le z velikim naporom so odvezali krave, da se niso podavile. Nazadnje je naredil red v hiši oče Kober. Ubogi Škile, koliko jih je moral preslišati. Pa vse bi še bilo, če bi bil prihodnji dan vsaj petelina ustrelil. Dve jutri, dve lepi jutri, pa zopet zastonj. Bezlaj se je trudil, učil skakati, pa kar ni šlo!

Nisem se še oddahnil in otresel žalostnih spominov z Gabrške gore, pa že zopet Bezlajeva brzojavka! S petelinjim

petjem se je tudi Bezlaj pomikal proti vrhovom hribov. Prišel je do Martinjega vrha. Še enkrat bom poskusil, sem si mislil, in se potil v Poljanske hribe. Huda, dolga, toda vendar prekrasna je bila pot skozi ozke grape, kjer so šumeli narastli potočki. Dočim so v nižjih legah že odcvetele jablani in hruške, so bile vprav takrat po visoko ležečih vaseh, na Žetini in na Martinjem vrhu, v najlepšem cvetju črešnje. Martinji vrh slovi po obilnih in okusnih črešnjah! Na Martinjem vrhu smo sklenili prenočiti. Zglasili smo se pri Posevčenku, v rojstni hiši poznejših prijateljev dr. Tavčarja: ljubljanskega trgovca Urbana in doktorja Zupanca. Prenočil sem v tisti gosposki postelji, kjer je pri posetih v domači vasi spal Posevčenkov dohtar.

Že zgodaj sva odšla z Bezlajem v gozd. To pot je moj spremljevalec odločil, da naj sam skačem, kajti na uspešen skupen zaskok je bil obupal. Učil me je, da smem skakati samo med »žlajfom«, med škripanjem. Bezlaj je trdil, da bi bil ta petelin pripraven za kakega kralja ali cesarja, ker poje v tako ugodnem kraju. Petelin se je oglasil. Poskusil sem bil srečo. Par skokov je šlo dobro. Kar pa se mi je udrla pod nogami zemlja in med truščem in hruščem, med grmado prsti se je valila nazaj k Bezlaju moja orjaška postava. Privalil sem se mu prav pod noge. Bezlaj je vzdihnil: »Gospod, najbolje je, če gredo kar v Ljubljano, z njimi že ne bo nič!« —

Ubogal sem ga in odšel, žalosten in potrt proti Poljanam in odtod v Ljubljano. Bezlaj pa na Jesenice. Tako se je končala moja prva petelinarska pomlad.

Spoznanje z dr. Tavčarjem.

Tudi poleti sem rad zahajal med Poljance. Prav tako kakor lov na divje peteline, so mi ugajali veliki coklasti raki in pa slastne postrvice, ki si jih lahko ob vsaki priliki dobil v izobilju pri krčmarici Lenki.

Kar sem prejel zopet od Videmskega pismo. Pisal mi je, da pripravljajo velik ribolov s saki, da pride v Poljane tudi dr. Tavčar in da me bo seznanil z njim. Da sem bil tega vabila vesel, je razumljivo. Povabil sem še tovarnarja Josipa Pleiweisa, znanega pod imenom »Pips«, in Jeana Luckmanna, veletrgovca iz Ljubljane, ki je dal zapreči v kočijo najboljše konje. Prispeli smo že v soboto popoldne na Videm in se imenitno gostili. Prihodnje jutro med zajtrkom, okoli osmih, je prišel pravit Videmski, da se je pripeljala tudi ostala gospoda: »Kosmov dohtar«, ki je bil takrat za koncipista pri dr. Mencingerju v Kranju, dr. Arko, zdravnik iz Škofje Loke, in pa Jean Deisinger, poštar iz Škofje Loke. Po običajnem predstavljanju smo še malo posedeli, po maši so pa prišli ribiški pomagači. Na čelu jim je prišepal Videmski hlapec »Geri«, ki je veljal za najspretnejšega ribiča iz vse Poljanske doline in slovel za posebno praktičnega pri lovljenju lisic v železo. Izredno ime je prinesel »Geri« s seboj iz Trsta. Na Kranjskem, posebno na Notranjskem in Gorenjskem je bila navada, da so jemali na rejo otroke iz takozvane »najdeniščnice« iz Trsta. Kdor je takega revčka sprejel, je prejemal zanj od države do 13. leta podporo. In tako je prišel tudi Geri, ki je bil krščen za Erika, v Poljansko dolino.

Vsa družba je odšla proti Gorenji vasi. Malo pod mostom so zastavili sake. Kakor vsi domačini, je tudi dr. Tavčar sezul čevlje, zavihal hlače visoko nad kolena, vzel sak in zagazil v vodo. Nekaj jih je šlo podit in drogat ribe. Oboroženi so bili z dolgimi drogi. Kar nas je bilo Ljubljančanov, smo stali na bregu in gledali ter s krikom signalizirali kretanje odnosno plavanje rib. To je nastal direndaj, ko so pognali kar celo tropo raznih belic in lipanov proti točki, kjer je bila Poljanščica zagrajena s saki, ki so jih tiščali v hudih deročinah k vodnim tlom mišičasti Poljanci. Po pol metra dolge mrene in podusti so se skušale pritisniti med skale. Lipani so priplavali do mrež, pa so opazili nevarnost in kar blisknili nazaj proti tolmunu. Mnogim je uspelo se vrniti. Niso se brigali ne za krik ne za drogove, ki so tleskali prav tako po površini vodne gladine, kakor tudi po globočinah. Najbolj navihani so bili pač kleni, ki so jo drug za drugim ubrali v plitvino, da so se jim skoraj hrbtne plavuti

videle iz vode in se tik ob peščenih prodih umaknili nevarnosti. Kadar je bilo v saku kaj več večjih rib, so na hitro dvigali sake, kar so pa izkoristile druge ribe in si pri nastali odprtini rešile življenje.

Vse se je že pokazalo, le kralj tolmuna, ta ni hotel na dan. Mojster Geri, ki je bil do pasu v vodi, je malomarno spustil dolgo palico v vodo in razmišljal, kje neki se more nahajati tisti, ki mu je namenjen današnji lov. Saj ga je sleherni dan videl stati pod mostom, sedaj ga pa ni. Drogali so pod debelo ploščo, ki je široko ležala na dnu tolmuna, majali so korenine stare, nad vodo vzleknjene vrbe, pa sulca ni bilo in ga ni bilo. Voda na dnu tolmuna se je že kalila in ribiči so že hoteli dvigniti sake. Nekdo izmed poganjačev pa je sunil pod le deloma od vode pokrito bruno, ostanek stare brvi, ki ga je povodenj odnekod naplavila in je ležalo v curku nad tolmunom. Takrat pa se je kar zaleskетalo bakrenordeče in že zopet zeleno. Velika, skoraj meter dolga riba se je zagnala proti tolmunu in se trenutno prikrila v motni globini. Toda Geri je že držal drog in sunil v globočino. Sulec pa jo že zopet ubral v deročino nad tolmunom. Dva poganjača sta se pognala v vodo in skušala sulcu preprečiti pot proti mostu in odtod pod jez, odkoder bi ga živ krst ne bil več spravil. Saj so pod jezovi globočine in odprtine, da je prostora ne le za sulca, nego celo za celega povodnega moža. Šele onemu, ki je stal najviše in odkril skrivališče vodnega kralja, je uspelo, da ga je obrnil. To pot pa sulec ni več obstal v tolmunu, marveč jo je kar potegnil skozi in že smo ga videli plavati po deročini pod tolmunom. Nastal je krik. Oni, ki so držali sake, so jih pritiskali k tlom, kar so jim pripuščale moči ter buljili oči v migljajočo vodno gladino. Zabliskalo se je pred sakom dr. Tavčarja in v tistem trenutku je že občutil močan sunek v boso nogo, ki jo je imel prislonjeno ob sak. Tisti mah pa je že tudi dvignil sak, toda deroča voda ga je zasukala, da bi bil kmalu s sulcem v saku splaval po Poljanščici. Lovil se je z nogami z le deloma iz vode dvignjenim sakom. Končno je le dobil toliko stopinje, da jo je mahnil med divjim krikom vseh navzočih, kot zmagovalec nad vodnim elementom in njegovim kraljem, na peščeni prod. Sak s sulcem je vrgel na prod in pomagači so že odvijali iz mokre mreže ogromno, celih sedem kilogramov težko ribo. Medtem so prikobacali iz vode tudi ostali ribiči. Skoraj vsak je imel v saku več ali manj manjših rib. Ribe so naložili in odšli nazaj na Videm. Lahko si mislite, kako so bili ponosni ribiči in zadovoljni mi, ki smo se veselili sulca na krožniku. Dočim smo sulca pojedli mi, so belice dobili pomagači. Velike podusti

in mrene pa so posušili in shranili za zimo. Naj omenim še to, da me je vprav pri tretji jedi poklical iz sobe Videmski krčmar in mi rekel, če sem zadovoljen, da sprejmemo tudi Kosmovega doktorja v našo lovsko družbo. Bil sem tega zelo vesel in že smo imeli novega lovca v svoji sredini.

Le-ta novi lovec, to pa moram priznati, je imel pri petelinih večjo srečo kakor jaz. Prihodnjo pomlad sem jaz ustrelil prvega petelina, kmalu za menoj pa dr. Tavčar kar dva. Šele tedaj so verjeli trmasti Poljanci, da tudi pomladi lahko dobiš pred puško divjega petelina.

Par let nato se je dr. Tavčar oženil in postal lastnik prijetnega gradiča Visoko. Nu, iz tiste naše petelinske dobe pa bi lahko povedala gospa dr. Tavčarjeva, dvorna dama, marsikaj zanimivega, kako veseli in podjetni smo bili in da se je dogodilo, da niti njena beseda večkrat ni prav nič zalegla. Rečem vam, da so bili to najlepši, najlepši časi!«

Na Zali.

Od poznejših petelinjih lovov naj omenim lov večje družbe, ki se je sestala v prekrasnem, drugače kaj malo poznanem kotičku na Zali. Prihajali so s severa, juga, vzhoda in zahoda. Romantik dr. Ivan Tavčar se je kaj rad vživel v tisto davno dobo, ko je po naših pokrajinah še nemoteno gospodarila po mili in dragi volji sveta božja priroda. V duhu je spremljal lovca viteza, od strani gledal objestnega graščaka, ki je zatiral

našega kmeta, pač pa spoštoval in se v duhu družil z gospodo dobrega, plemenitega srca. Zaradi tega je zanimiva tudi družba, ki se je zbirala običajno pri njem. Vprav v Zalo je povabil dr. Tavčar vse: graščake, meščane, obrtnike, trgovce in domače kmete. O tem lovu nam pripoveduje g. Schrey: Leta 1894. je bilo, ko smo lovili na Zali. Dr. Tavčar je prišel v soboto popoldne z Videmskim in Nacetom Anžonovcem v kmečko gostilno pod Zalo. Spremljali so jih nosači, med njimi tudi Andrijancev Tone, poznejši ribiški paznik, ki se je v teku let povzpel celo do osebnega služabnika grofa Eichelburga, bržčas po priporočilu dr. Tavčarja. Iz Ljubljane smo prišli, in sicer tudi skozi Poljane in čez Trato: direktor državne blagajne Pavlin, ključavničarski mojster Ahčin in jaz. Za nosača smo imeli tudi to pot »Škileta«. Z juga je prišel graščak Fran Galle. Iz Bistre se je peljal čez Podlipo do vznožja razvodja Poljanščice, nato pa peš čez hribe in doline. Spremljal ga je njegov vrtnar, ki je slovel za znamenitega kuharja. Najdaljšo pot je imel Gruden — Zagod, lovec in posestnik iz Idrije. Ta del družbe se je zbral v soboto popoldne, drugi so pa prišli v nedeljo zjutraj. Kakor po navadi, je bilo tudi to pot prav imenitno poskrbljeno za »želodčke«. Naj omenim, da smo imeli takrat na Zali več sodčkov plzenjskega piva in celo najfinejši francoski šampanjec. Mesnino smo dobili nekoliko iz Škofje Loke, nekoliko iz Ljubljane. Vsak je prinesel, kar je pač smatral za potrebno. Postrvi nam je nalovil v Poljanščici ravnatelj muzeja Mannheim. Nemoteni, daleč od vsakdanjosti, smo se imeli božanstveno. Da je bila pa družba še bolj vesela, so gostje naročili tudi godce, kar je pa postalo usodno za enega naših lovskih prijateljev.

Kljub temu, da smo bili zvečer zelo veseli, smo odšli vsi na lov. Domačini so imeli veliko »zaslišanih« petelinov. Pokalo je po vseh robovih. Le direktor državne blagajne Pavlin je imel presneto smolo. Ker je bil zelo cenjen gost, so ga poslali s spremljevalcem v petelinji eldorado, na Dobračevo, kjer je še vsak petelinar slišal na mestu po 5—7 petelinov naenkrat. V tem kraju sta polna upov in lepih nad čakala, uživajoč sveto tišino pomladanskega jutra, kdaj zažvrgoli taščica in otvori jutrnji koncert. Ali namesto taščice se je zaslišalo nekaj drugega: V bližini lovcev je zacvilil klarinet, zamrmrala harmonika, obema pa je godrnjaje pritrjeval bombardonov bas. V vrhovih je zaropotalo, slišali so se udarci močnih kril, vmes pa klokanje divjih kokoši, ki so se prav tako jezile kakor lovec in spremljevalec nad nenavadnim, za take kraje neprimernim koncertom. Pa kaj pomaga; petelini in kokoši so odleteli, petelinarja pa sta rado-

vedna čakala, kaj naj pride po peščeni, deloma ilovnati poti, vodeči skozi borov gozd.

V prvem, ranem svitu sta zapazila tri godce, ki so še vedno godli, spremljane od prijatelja »Pipsa« in dveh gospodičen, in sicer učiteljice ročnih del iz Žirov in učiteljice iz ljudske šole. Prihajali so iz Žirov, niso pa seveda najmanj mislili, da bi njih veselo razpoloženje moglo motiti lov. Lovcema ni preostalo drugega kakor pridružiti se in oditi.

Za godci so počasi prihajali v gostilno lovci, ki so tisto jutro vsi prinesli peteline.

Opoldne se je pričela pojedina, ki je trajala do večera in se raztegnila še pozno v noč. Nikomur ni prišlo na misel, da bi šel domov. Prijatelj Pavlin je prihodnje jutro še poskusil srečo, toda to pot mu je nagajala huda prečuta noč.

Dopoldne smo se dvignili in odšli v sosednje Lučne, kjer je pasel ovčice učeni gospod župnik dr. Dolinar. Vesel nas je bil in prinesel pokusit dobrote iz kuhinje in iz kleti. Jedli smo ocvrte rezine in fižol ter pili tako vino, da sta pričela z direktorjem Pavlinom kmalu prepevati kar v grškem jeziku. Dr. Tavčar je menil, da je gotovo to prva grška pesem v Lučnah.

Iz Lučen smo odšli vsi v Srednjo vas k Anžonovcu. Nekateri so odšli, ostali pa nadaljevali do prihodnjega jutra, dokler nismo zaključili zopet na Vidmu. Tokrat je bila pa Videmska Lenka bolj energična: »Veš Schrey, kaj ti svetujem: Ti si največji zapeljivec. Zgubi se že enkrat v Ljubljano in pusti v miru naše dedce, saj so že sami dosti trapasti!« Odšel sem, toda ne zaradi hude Lenkine pridige, marveč, ker je bila mera res že polna. Kakor sem pa kesneje zvedel, se je moral zagovarjati tudi moj lovski prijatelj dr. Ivan Tavčar pred svojim sodnikom, pred gospo, ki mu je dala samo za en dan dovoljenje, ga je pa prekoračil za cela dva dneva.

Solze mi stopijo v oči, kadar se spomnim tiste lepe lovske tovarišije, ki jo je gojil vprav dr. Ivan Tavčar. Bil pa je tudi velik prijatelj prirode.« S temi besedami je zaključil gospod Schrey pripovedovanje o lepi Poljanski dolini in tamošnjih lovcih in ribičih.

M. Hafner:

Lovski grehi.

Še iz srečnih dijaških let mi je v spominu ona kratka in točna definicija greha, češ, greh je to, kar škoduje. Lovski greh je torej to, kar škoduje lovstvu. Nimam volje, da bi pisal katekizem o lovskih grehih. Le one vrste grehov bi se rad dotaknil, ki se redno ponavljajo pri izvrševanju lova in jih moram že zaradi tega šteti med naglavne lovske grehe. Imenujem naj te vrste grehov: nepremišljene strele.

Tudi če izločimo iz vrst nepremišljenih strelov vse one strele, ki so samo zaradi tega nepremišljeni, ker niso v skladu z nego divjačine in če upoštevamo pod to označbo samo strele na preveliko daljavo in pa strele na vsako redko ali neznano žival, moramo priznati, da je skoro polovica vseh strelov nepremišljena.

O strelih na preveliko daljavo ne bi rad izgubljal besed. Prevečkrat se je že o tem govorilo in pisalo. Prevečkrat se je že ugotovilo, da taki streli niso lovsko pravični, da so škodljivi za lovišča, ker ugonabljajo koristno divjad in goje roparice, da povzročajo divjadi nepotrebne bolečine itd. Na naših skupnih lovih je pa vkljub temu takih strelov še dobra tretjina. Pa bi slabo naletel, kdor bi takim strelcem namignil o mrharstvu.

So pa še mnogo bolj škodljivi streli, na katere želim opozoriti lovsko javnost: streli na neznane in redke živali.

Za vse pravične lovce velja sicer kot ena prvih in glavnih zapovedi, da ne streljajo na neznane živali ali na živali, ki jih ščiti zakon. Pa je vendar pri nas čudovito razširjena razvada, da mora vse pod cev, kar je izrednega in nenavadnega ali kar se pojavlja ob nenavadnem času. Posebno lovce začetnike miče vsaka taka žival; niti zakonite zaščite ne upoštevajo: saj gozd molči. Taki lovci se ne zavedajo, da s tem posegajo v harmonijo stvarstva, da večkrat oropajo posamezne pokrajine največjih zanimivosti, da jemljejo večkrat naravi najboljši okras. Dnevno časopisje pa taka nekulturna stremljenja še podžiga z neokusnimi noticami o izredni lovski sreči, ki se je dobrotljivo nasmehnila temu ali onemu strelcu in širi slavo o junaštvu lovca, ki je, recimo, odstrelil medvedko negodnim mladičem. Javna obsodba takih nelovskih dejanj bi bila največkrat veliko bolj umestna.

Vsekako so pomanjkljivi naši predpisi o izvrševanju lova. Že radi tega, ker oblasti zaupajo strelno orožje in lovske karte posameznim prosilcem, preden so se o tem prepričale, da znajo

tiste osebe ravnati z orožjem in poznajo lovne in nelovne živali. V Nemčiji se vrše prostovoljni izpiti za lovce in lovske čuvaje. Vprašanje o takih izpitih bo treba načeti tudi pri nas.

Zaradi nepremišljenih strelov je izginilo zadnja desetletja iz naših krajev že mnogo redkih živali. Ob Završnici je leto za letom gnezdila velika uharica; danes je vsa Gorenjska nima več. Na Sorškem polju so gnezdile zlate vrane, izginile so najbrž za večno. Na Barju poleg Vrhnike so gnezdile črne štorklje; postale so žrtev »lovcev« ali »znanstvenikov«. Z Barja izginja škurt, ta znameniti preostanek nekdaj svetovnoznane barske ptičje

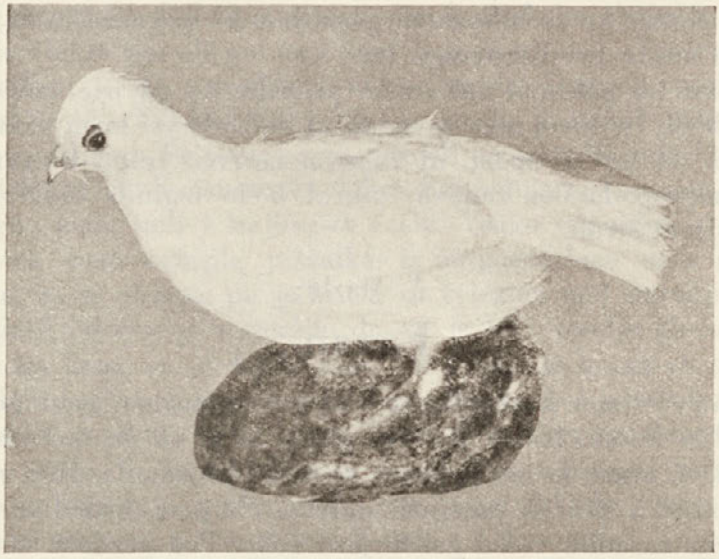

Snežno beli gozdni jereb je bil ustreljen v pretekli jeseni v bližini Begunj na Gorenjskem.

favne. Na Lubniku so izginili gamsi, odstreljeni s šibrami. Še nedolgo tega so bile znamenitost Krakovskega gozda ob Kostanjevici številne kozače; danes menda tam več ne gnezdijo. Planinski orli so gnezdili in vzgajali mladiče v Julijskih Alpah, Karavankah in Kamniških planinah, ko še niso bili deležni zakonite zaščite; danes si sicer še vedno hodijo ogledavat kraje svojega rojstva sem iz daljine Švicarskih Dolomitov, mladiča pa pri nas ne morejo vzgojiti nobenega; ščiti jih sicer zakon, a ne ščitijo jih — lovci. Pa bi bil planinski orel v teh krajih največja privlačnost za vse prave prijatelje narave. Koliko koristnih ptic pade pri nas ob jesenski in pomladni selitvi. Še štorklje podlegajo nepremišljenim strelom; tam na daljnem severu pa čakajo številne družine zaman na vrnitev teh zvestih

hišnih prijateljic in čuvaric skromnih domov pred strelo in ognjem...

Še nedolžni čuk, šegava mala uharica in krotke postojne ne najdejo milosti pri nekaterih strelcih. Ne zavedajo se, da s takimi odstreli škodujejo poljedelstvu. Naj navedem konkreten primer. Nad Sorškim poljem je krožilo pred svetovno vojno nebroj postojn. Uživale so mir pred lovci, njih gnezda pa mir pred domačini. Vojna psihosa je prevzela nekatere strelce, da tudi tem postojnam niso prizanesli. Postojne so izginile, poljske miši so se pa katastrofalno razmnožile. V ogradah in na kamenitih obronkih okrog Preserja so se zaredili gadje kmalu potem, ko so bile zatrte postojne, ki so gnezdile na železniškem mostu pri Borovnici. Itd....

Lovci so poklicni zaščitniki prirode, ne pa nje uničevalci. Ko se bodo vsi lovci tega zavedali in ko bodo vsi lovci trdno prepričani, da lov ni sport, ni zabava, marveč resna kulturna in narodnogospodarska zadeva, takrat bodo izginili tudi vsi nepremišljeni streli.

A. Mazlu:

Fazan.

Na prisojnem brežuljku se razprostira majhen gozd, porastel z mladim lesom. Izmed gostega grmovja se tu pa tam oblastno širi močan hrast, ki mu je usoda za sedaj prizanesla. Med mladim brestjem so v gručah posejane smreke. Na prvi pogled se pozna, da ga ni nasadila vešča gozdarjeva roka. Pod gozdom se v polkrogu vrste njive in travniki, tja do zamočenega pašnika, ki je še vedno pokrit s snegom. Ob robu gozda pa je solnce na najprisojnejših krajih zglodalo v sneženo skorjo velike luknje, iz katerih se je prikazala spočita črna zemlja.

V majhnih curkih je tekla voda pod snežno odejo proti potoku, ki se je bolj in bolj večal, napolnil skoro vso strugo ter pregnal jerebice in fazane, ki so ob kopnih bregovih brskali, iščoč si hrane. Polagoma in vztrajno je zjedalo solnce sneg. Vsak dan je kopnel, in le na severni strani se je upiral prihajajoči vesni.

Pod leskovim grmom, kjer je že dalje časa oznanjala zlata trobentica pomlad, je zadišala skromna vijolica.

Tedaj se je polotil fazanov nemir. One sloge, ki je vladala med njimi vso zimo, ni bilo več. Kakor da čutijo, da jim prihajajo boljši časi, da jim ni treba skupne borbe za obstanek. Prej v slogi živeči petelini so se brez vzroka začeli pretepati. Vsak se je hotel uveljaviti. Celo Mlečnokljun se je postavil proti lastnemu očetu,

izkušenemu Kokotu. To pa je storil samo enkrat. Kajti Kokot je znal sukati kljun in zastavljati perot. Parkrat ga je udaril po temenu, da se mu je kar zasvetilo; ko ga je sunil s perotjo, se je skoro prevrnil. Tako je prišlo, da za Mlečnokljuna ni bilo več prostora v družini. Dvignil se je in odletel za srečo v drugi svet onkraj brega. Tudi s stricem Krasnorepcem se je spoprijel Kokot. Kaj bi ne, saj je bil Krasnorepec prav za prav pritepenec. V sosednjem lovišču je sameval z zadnjo ženko, ker mu je zakupnik lova Krvolok pobil ves harem do ene same šepave žene. Pred dobrim mesecem, ko je tako zmrzovalo, pa je izgubil še to. Ob potoku sta iskala hrane. Težki so bili časi. Vse je oklepal led, in od nikoder pomoči. Pa se dvigne ženka proti kmetskemu dvorišču. Tudi njega je vleklo tja, ali pravega zaupanja le ni imel. Ona pa je le šla. Dvakrat je šla, a tretjič se ni več vrnila. Dolgčas mu je bilo in lačen je bil. Tavajoč od gozda do gozda je nekoč naletel na Kokotovo družino. Prijazno so ga sprejeli ter odvedli tudi do krmišča. Odslej je bilo Krasnorepcu dobro. Saj je bila tu fazanom vedno pogrnjena miza tudi v najhujših časih. Vsako popoldne se je ob določenem času oglasila piščalka iz najgostejšega dela gozda. Družina, na to vajena, pa je hitela za žvižgom pod smrečje, kjer se je zlatil čikvantin v storžih, da ga je bilo veselje gledati. Pa tudi druga krma se je dobila tam. Tisto iskanje hrane ob potoku jim je bilo bolj za zabavo kot za drugo. Ko se je s pomladjo začel nemir med petelini, se je pa zahotelo Krasnorepcu oblasti. Kar tako je prišlo, in že sta si stala s Kokotom nasproti. Stegnjena vratova našopirjena, pogled srdit, telo je pa drhtelo. Dolgo sta si stala tako nasproti, pa se zakadi Kokot v Krasnorepca. Ta pa tudi ni bil letošnji zajec in je s spretnim skokom odbil napad. Kokota je to še bolj ujezilo. Urno skoči, stegne vrat in že drži Krasnorepca za nabreklo živordečo rožo. Vleče ga v krogu za seboj, dokler se ne pocedi kaplja krvi po očesu, ki mu zabrani vid. Še par močnih udarcev, da je kar frčalo perje od Krasnorepca, in boj je bil odločen. Krasnorepec je osramočen odletel in se ni več vrnil. Kokot pa je ponosno korakal k svojim sedmerim izvoljenkam, ki so opazovale z zanimanjem boj, pripravljene biti sužnje onemu, ki zmaga.

Tisti večer se je solnce dolgo poslavljalo, kakor da mu je žal tako hitro zapustiti lepo pokrajino. Zapuhtela je zemlja, da je opojni zrak širil človeku grudi.

Zadnji žarki so se še bleščali na visokem vrhu smreke, ko je pretrgal večerno tišino jekleno zveneči glas: Krokok! Krokok! Iz sosednjega gozdiča se odziva drugi. Fazani pojejo...

(Nadaljevanje.)

Nussdorfer Bruno:

Divji golob, uplenitev, lovopust.

Menda ni bolj oprezne ptice, kakor je divji golob. Saj je vsakemu lovcu znano, da se kaj rad pridruži tropi vran, da je tako varen pred lovcem, kraguljem in svojim največjim sovražnikom — skobcem. Redkokdaj je divji golob sam. Največkrat v tropah išče hrano po njivah in senožetih. Na najvišjem drevesu pa opazuje, dobro zakrit, golob stražar. Ako mu je količkaj sumljivo, odleti in močan udarec s perotmi opozori pasočo se jato na nevarnost. Večkrat se čudi lovec, kako da je jata divjih golobov odletela, ko ga vendar še ni mogla videti! Ni pa opazil goloba na drevesu, ki je budno zasledoval vsak gib lovca. Še takrat, ko se golob ženi, ne opusti opreznosti. Dokler niso mladiči izvaljeni, kaj rad opusti gnezdo, ako je bil večkrat moten. Ko pa se izvale mladiči, materinska skrb ne pozna nevarnosti ter se more lovec približati gnezdu, ne da bi stari trajno zapustili gnezdišče. Poskusil sem večkrat udomačiti divje golobe, vendar se mi ni nikdar popolnoma posrečilo. Vprašal sem tudi druge lovce, a nihče mi ni mogel dati pozitivnega odgovora. Dokler ne zna mladič dobro letati, še skače ali leta okoli golobnjaka. Ko pa popolnoma doraste, jo vedno popiha, če prej ne, pa v jeseni z geslom »svoji k svojim«.

Divjega goloba pozna itak vsak lovec, naše glasilo je svoječasno prineslo tudi opis te ljubke ptice. Škoda, da že takrat ni omenilo zalaza. Najlaže upleniš divjega goloba, ako veš za prostor ob potoku ali luži v gozdu, kamor se hodi k mlaki kopat in napajat. Dobro skrit, ako so terenske prilike, boš lahko v jutrnjih in popoldanskih urah gotovo streljal. Ako se ne boš pokazal po strelu, boš gotovo še kakega uplenil, ker kaj kmalu pozabijo na nevarnost in ponovno pridejo. V selitvenem času je uplenitev divjega goloba najlažja v rahlem dežju ali v gosti megli, ob parobkih, v bližini požetih ajdišč ali na novo posejani njivi z žitom. Golobi v večjih jatah se stisnejo v vejevju. V presledkih si otresejo kapljice raz perje ter se s tem izdajo. Drugače mirno drevo ima gibajoče veje. Previdno se približujoč, uporabljajoč vsako kritje, se lovec priplazi pod drevo. Dobro merjeni streli bodo upihnili življenje marsikateremu golobu. Golobi prilete čestokrat na isto mesto, ako ne opazijo lovca. Tudi z vabili, posebno jeseni, ko se golobi zbirajo v trope, se lahko upleni marsikak komad. Vendar ta način malokdo še uporablja. Želeti bi bilo, da se streljanje divjih golobov pomladi opusti. Saj ga ni drugega kakor sama kost in perje. Novi lovski zakon je določil za to ptico lovopust, in sicer od 1. marca do 15. junija. V kolikor mi je znano iz poročil raznih lovcev in še posebno iz ustnega poročila pokojnega gospoda Eggerja, bi baš ta uredba za naše kraje ne bila na mestu. Kakor je znano, ima divji golob dvakrat mladiče. Prve mladiče razpelje konec maja oziroma v začetku junija, takoj nato pa znese samica drugič. Te mladiče pa odgoji meseca julija, čestokrat v začetku avgusta. Odstrel pred 15. avgustom bi na vsak način kvarno vplival na razmnožitev. Sicer pa pravi lovec ne bo streljal divjega goloba pred 15. avgustom, ko je golob v tem času tolst in se pase po prosu.

Golobov je vsako leto manj. So kraji, posebno na Dolenjskem, kjer jih sploh več ni, ali pa ne v tolikem številu, kakor pred leti. To so večinoma više ležeči kraji. Tudi se ne drže divji golobi vedno ene in iste poti v selitvi. Letos je bilo posebno mnogo divjih golobov opažati v Dalmaciji, medtem ko je bil prelet preko naše banovine zelo slab.

Šavelj Anton:

Divja svinja v kočevskih pragozdih.

VII.

Prilično dokaj obširen sojem severnovzhodnega dela kočevskega lovišča katastrske občine Koče se razprostira po hribovitem, z zelenim igličevjem in zrelo bukovino gosto zarastlem ozemlju, ki se dviga in opira proti vzhodu že tja v skalovite zapadne obronke Friderikštajna. Med posamezne gozdnate hribe pa so vrezane izredno globoke, z zelenimi jasami prepredene ponikve.

Pred leti so zašle v ta okoliš divje svinje v neobično znatnem številu. Razorale in prebrodile so v tihih nočeh sleherno dostopno, s črno prstjo in suhim listjem pokrito plast zemlje, ki jim je obetala količkaj utehe za njih lačni želodec. Lovci smo seveda kmalu opazili intenzivno »delovanje« črne divjadi v tem kraju in skoraj ni minil teden, da se nas ne bi odpravila kaka manjša skupina poskušat tjakaj svojo lovsko srečo.

Sredi meseca maja je bilo, ko smo zasedli pod večer trije lovski tovariši glavne stečine, ki so jih v tem okolišu pri nočnih pohodih rade uporabljale divje svinje. Izbral sem si sedež ob debeli hoji, ki so ji smolnato deblo popolnoma ogulili črnuhi. Upanje, da bomo imeli sicer hladno, toda lepo zvezdnato in svetlo noč, nas ni varalo, kajti kmalu po našem prihodu, torej pravočasno, se je pokazal na nebesnem svodu bledi mesec, ki še je dokaj dobro in ustrežljivo osvetljeval okolico. Semtertja ga je sicer komaj vidno zastrl lahen, snežnobel oblaček, ki pa se je kmalu pretrgal in neopaženo razblinil ter izginil v vsemirju.

Sprva sem sedel, potem sem pa vstal in se naslonil s hrtom na obdrgnjeno smolnato hojo. Bil sem nestrpen ter me je vznemirjal vsak najmanjši šum in šelest. V dalji nekje je zahukala uharica in prav tedaj je začelo v gostem smrečju, nekaj sto korakov proč od mene, pokati dračje in šumeti po tleh. Iz goščave so jeli prihajati čudni glasovi, ki jih do tedaj pri divjadi še nisem bil nikdar slišal. »Nuk, nuk, nuk, nuk« so se glasili ti ne baš preglasni, pa vendar dobro slišni in nekako zagrgrani glasovi. Vmes je bilo razločno slišati skakljanje po listju, kakor da se poigravajo mladi psički. Glasovi so prihajali bliže, veje smrečja so se razmeknile in v mesečini se mi je nudila ljubka, sicer malce zameglena, pa vendar še dokaj razločna slika: po tleh je rila krma, ob njej, za njo in okrog nje pa so skakljali in postajali spomladanci ter godrnjali menjaje se prav po načinu nebogljenih domačih prašičkov. Bila jih je kar cela tropa, vsaj prvi trenutek se mi je tako zdelo. Pričel sem jih šteti. Ker mi je zakrivala krma z visokim hrbtom nekaj drobiža, sem se nagnil na levo stran, da bi videl, koliko jih caplja za materjo. Moral pa sem biti pri kretnji malce neroden ali pa je zapihal neugoden veter. Nekaj takega se je pač moralo zgoditi, krma me je ali zavohala, ali slišala moje gibanje, ali pa morda celo opazila. »Phu, phu, phu« je zapihala nekam zadušeno, obstala za trenutek, se nato hipoma zaokrenila in izginila pod gostim smrečjem z vso družbo, ki je začela v pravem pomenu besede cviliti, kakor hitro je iz materinega ponašanja povzela, da ji preti nevarnost.

Krme bi ne bil streljal, če bi bila tudi pripeljala mladež bliže. Sem mnenja, da bi zagrešil grd zločin, če bi odvzel malim nebogljenčkom mater, dokler jim je neobhodno potrebna. Kljub temu pa sem obžaloval, da mi je redka prikazen tako nenadoma izginila in nisem bil kar nič zadovoljen z

neprevidnim postopanjem. Vendar mi bo ostal ta večer za vedno v spominu. Odsihdob sem se pričel zanimati tudi za vprašanje, kdaj se oglaša divja svinja, kakšen je njen glas v posameznih primerih, če in kako izraža zadovoljstvo, strah, ogorčenost itd. Mislim, da ne zadostuje, če se seznani lovec samo z vnanjostjo posameznih vrst divjadi, temveč mora vsekakor tudi stremiti za tem, da spozna tudi nje lastnosti in navade.

Po večletnem opazovanju si upam trditi, da črna divjad nima močnega glasu. Običajno oglašanje divjih svinj je nekako, skoro bi rekel brezglasno in zadušeno: nima niti višine niti izrazite nižine ter zelo sliči močnemu pihanju dolgo in s silo zadrževane sape. V bistvu torej njen glas sploh ni pravi glas, ker ni potrebno za njegov postanek niti delovanje grla. Ne oglaša se pa črna divjad vedno enako, kajti razen navedenega pihanja ali puhanja

Zanimiva oblika gamsovih rogljev. Od kamna poškodovan čelni nastavek. Last J. Pretnarja, Bled.

je zmožna tudi glasov, ki ji prihajajo naravnost iz grla in ki so precej podobni cviljenju ali kruljenju domačih prascev. Čim starejša je divja svinja, tem redkeje jo boš slišal cviliti ali kruliti in je splošno pravilo z le redkimi izjemami, da vepri samotarji in stare krme ne cvilijo in tudi ne krulijo, temveč samo puhajo.

Mladež črne divjadi — razen v spanju — nikdar ne miruje in ne molči. Venomer se oglašajo mladiči, in to zlasti v zgodnji mladosti. Zdi se ti, da kramljajo, saj se sliši njihov znani zagrgrani »nuk, nuk, nuk« nekako zategnjeno in vprašujoče ter razodeva neko zadovoljstvo. Ta glas zadovoljstva je podoben mrmranju mladih domačih prašičkov. Je pa tudi v splošnem ponašanje spomladancev povsem podobno, da ne rečem enako vedenju domačih prašičkov. Kaj radi se spoprimejo. Pri domačih prascih opaziš, da poseže v tak prepir stara svinja z nekakim tolažilnim in pomirjevalnim glasom, da pa mladina često sploh ne upošteva glasu matere, temveč cvili in se ravsa naprej. Ni pa tako pri divjih svinjah. Čim namreč zacvili spomladanec ali

pa nastane splošen vik, napravi krma mati med njimi na mah mir z že popisanim zategnjenim in zamolklim puhanjem. To puhanje pomiri razgrajajočo mladež, osobito tedaj, če opozarja mati na nevarnost. Njeno puhanje je namreč v takih primerih še nekam bolj brezglasno in zamolklo ali zadušeno. Mladiči hite k materi. Popoln mir traja, dokler ne pokaže zopet starka s svojimi kretnjami, da je nevarnost minila. S takim puhanjem pa prekine krma često seveda tudi nedolžno, tiho kramljanje mladcev, ki ga izražajo z zategnjenimi »nuk, nuk, nuk«.

Spomladanci torej radi »kramljajo«, radi pa tudi cvilijo, pa najsi bo vzrok cviljenja v medsebojnih prepirih in spopadih ali pa izraz in posledica strahu ali celo groze.

Čim večji so spomladanci, tem bolj opuščajo otročje navade in razvade. Veselje do medsebojnega drezanja in poigravanja jih polagoma mineva. Postajajo previdnejši in vedno bolj opuščajo grgrajoče izraze zadovoljstva. Divje svinje v drugem letu se oglašajo le v izjemnih primerih. Zacvili še tupatam kaka dveletna svinja, bodisi da je zadobila pri iskanju hrane udarec od močnejše sovrstnice, ali pa v običajnih pobojih ob času bukanja, toda celo taki glasovi postajajo pri njej z doraščanjem vedno redkejši.

Prav tako kakor krme matere, se oglašajo s pihanjem tudi vse druge dorastle divje svinje, vendar pa se mi zdi, da samice rajše in pogosteje kakor pa vepri. Izražajo na ta način nezaupanje, strah, grozo, jezo, često pa menda celo samo dvom ali slutnjo, saj se zaokrenejo in zbeže tupatam nazaj v goščo že po dveh ali treh krepkih sunkih »phu« ali »uff«, ne da bi se sploh prepričale, ali jim preti nevarnost ali ne. Včasi zavohajo človeka že na izredno daljo. Lovec se v takem primeru često niti ne zaveda, da ga imajo črnuhi že v nosu in bo čul samo iz daljave njih puhanje. Zaman je tedaj njegov trud in oprezovanje, pa naj ima zastraženo še tako dobro stečino. Ako uho ni priučeno na glas črne divjadi, bo preslišal celo pridušeno in zamolklo puhanje in je uspeh lova v takem primeru negativen.

Jako čuječi in pazljivi so pri svojih pohodih stari vepri in samotarji, da, često celo tako previdni in oprezni, da se nočejo izdati niti z običajnim puhanjem. Zato se približujejo pri pogonih večkrat črti strelcev le stopnjema in tiho ter neopaženo kakor senca, pri tem pa seveda deluje njih nos. Taki strici se kaj radi izmuznejo pri dobro zasedenem loku strelcev in odneso zdravo kožo. Spominjam se na lov, ki ga je priredil pred leti v lovišču občine Novi Lazi Rikard Loser iz Kočevja, in sicer v krajevni skupini, imenovani »Loškin«. Kot gosta sva se ga udeležila ing. Franc Jenčič in jaz. Zaradi majhnega števila strelcev je dobil v bližini mojega stajališča svoje mesto tudi Loserjev lovski čuvaj. V pogonu smo imeli starega pretkanega vepra. Tiho in neslišno kot duh se je približal, oplašen po gonjačih, trikrat zaporedoma med šikaro mojemu stajališču, toda je vsakokrat krenil previdno zopet nazaj, ne da bi se količkaj oglasil ali zapihal. Poskusil je končno pri mojem sosedu, lovskem čuvaju, ki ga je še pravočasno opazil in pogodil s kroglo.

Kakor je molčeča dorastla divja svinja v vsakdanjem življenju, tako ostane nema navadno tudi tedaj, kadar jo zadene lovčeva krogla. Mlajši komadi, spomladanci in dveletne svinje, se sicer po strelu večkrat oglasijo in zacvilijo, le redko boš pa doživel kaj takega pri starih krmah in samotarjih, ki poginejo običajno, ne da bi količkaj tarnali ali stokali. Seveda naletiš tudi glede tega na izjeme, posebno če strel ni smrten in naganjajo ter zasledujejo obstreljeno žival še ostri psi ali gonjači. Smrtni strah in bolečine rane povzročijo, da divjad prične cviliti in stokati. Tarnanje in daleč slišno jokanje pa

je pogostno tudi takrat, kadar je predrla divji svinji krogla kak posebno občutljiv telesni del ali organ, pa naj je bil strel smrten ali ne. Tako vekanje je podobno cviljenju domačih pujskov, kadar jih kolje mesar. Seveda je glas včasi močnejši, včasi pa šibkejši. V svoji že imenovani knjigi »Das Schwarzwild und seine Jagd« pripoveduje Kiessling o nekem ustreljenem vepru celo sledeče:

»Stokal in javkal je, toda ne na običajen način, kakor sem ga bil vajen pri težkih in starih komadih. Vprav tulil je, in sicer tako strašno, da se je razlegalo na vse strani, daleč daleč po gozdu. Bili so to onemogli glasovi, ki so svedočili bolj togoto in razkačenost, kakor pa telesno bolečino. Tako more rjoveti samo orjak medved, kadar mu kot kralju živali in gozdov neznatna kepica svinca neusmiljeno pretrga nit življenja. — Veper je poginil na mestu, kjer ga je bila zadela krogla. Izdihnil je, preden sem prišel zaradi začudenja po dogodku do sape. Zaradi tega drugič sploh nisem mogel streljati in mi seveda tudi ni bilo treba.«

Primeri, kakršnega sem navedel in ki ga popisuje Kiessling, so pa jako jako redki, lahko rečem celo izjemni. Večina dorastlih črnuhov, pa naj bodo samci ali samice, ostane zakrknjeno molčeča in nema do zadnjega izdihljaja. Vseeno je pri tem, ali je učinek krogle trenuten in nastopi smrt takoj ali pa šele počasi kot posledica izkrvavitve. — Meseca avgusta leta 1927. sem se udeležil večjega pogona na divje svinje v revirju polomske občine. V drugem pogonu sem dobil odkazano stajališče na parobku jase, ki je preko nje vodila iz gozda široka kolovozna pot. Obvladal in zapiral sem z risanico na svoji desni obširno jaso, na levi precejšen sojem bukovega gozda in pred seboj kolovozno pot v dolžini nekaj nad 100 korakov. Stajališče na moji levici, oddaljeno od mene kakih 200 metrov, je zasedel ljubljanski zobozdravnik dr. Hinko Dolenc, na desnici pa v enaki razdalji kočevski steklar Adolf Kraus. Oba lovita sedaj že po večnih loviščih. Komaj je zadonel iz dalje lovski rog, znamenje za pričetek pogona, so že pričeli pokati strelci na moji desni strani, da je kar grmelo. Ugibal sem, komu se je nasmehnila lovska sreča in sam sebi mrmraje in tiho zapovrstjo našteval imena Dianinih izbrancev: Skoupil, Jenčič, Kraus... Nisem pa še naštel vseh, ko sem opazil, da teče po sredini kolovoznega pota pred menoj v pravcatem diru močna stara krma. Pomeril sem in vžgal. Še nekaj skokov in krma se je prekopicnila komaj 15 korakov pred menoj in obležala.

Po končanem pogonu smo ugotovili, da je niti zadel nisem. Pravcato luknjo skozi prsa ji je napravil s šenaverico moj desni sosed Adolf Kraus. Kljub izrazito smrtni rani pa je dirjala — ne tekla — svinja še nad 200 metrov daleč naprej do mojega stajališča. Zanimivo pri vsej stvari se nam je zdelo, da ni niti zastokala, ko jo je pogodil Kraus, niti ne na dolgem potu od njega do mene in celo ne tedaj, ko je obležala tik pred menoj.

Navedel bi lahko še mnogo mičnih dogodivščin, ki svedočijo, kako trdovratno molčeča je zadeta dorastla črna divjad. Zdi se mi pa, da to ni potrebno, saj posamezni tudi zelo zanimivi primeri še ne morejo ustvariti vedno trdnega temelja pravilu. Bolje bo menda, če podam glede tega še nekaj skromnih statističnih podatkov, ki so mi jih navedli moji kočevski lovski prijatelji. Na podlagi teh podatkov si ustvari vsakdo lahko svojo sodbo, če in koliko so moje gornje trditve o oglašanju divjih svinj utemeljene ali upravičene.

Pri odstrelu divjih svinj je dosegel menda višek ing. Franc Jenčič, ki jih ima na vesti nič manj kot 28 komadov. Bili so to črnuhi kaj različne velikosti in teže, vmes seveda tudi nekaj prav častitljivih starcev. Od teh

28 sta zaječala in cvilila po strelu samo dva mlajša komada, ki jima je zdrobila krogla kost. — Od 21 divjih svinj, ki jim je upihnil luč življenja poklicni lovec Franc Martinčič, sta zacvilili po strelu samo dve dveletni in en spomladanec, vsi drugi komadi pa so »molče trobentali« svoj memento mori. Rikard Loser mi je omenjal samo stare ščetinarje, ker sem ga vprašal samo glede teh. Pogodil je s kroglo petero takih za kočevske prilike zelo močnih in težkih črnuhov, pa niti eden se ni oglasil po strelu. Prav take in enake podatke so mi navedli še Drago Bižal, Hubert Truger, Ivan Putre in drugi.

Hudo razjarjeni vepri kaj radi odpro čeljusti in jih potem nekako z jezo in silo zapro, da se daleč sliši šklepetanje zob. Često to ponavljajo, posebno pa tedaj, če jih ranjene zasledujejo psi. Glas, ki nastane na ta način, je še bolj zamolkel in prazen kot puhanje. V takem primeru pravimo, da veper brusi.

Sprednja noga triletnega vepra. *Foto J. Dornig.*

VIII.

Kakor vsa po naših krajih živeča divjad, pušča za seboj po tleh ali nad zemeljsko površino tudi divja svinja razna znamenja ali znake, ki so tolikanj značilni, da more ugotoviti vešče oko že po njih kakovosti ali posebnosti, da izvirajo od črne divjadi. Ustrezajo pač v posameznih primerih izključno le njenim svojskim lastnostim in jih baš zaradi tega ni težko potrditi. Sicer ne morem zatrjevati, da je takih znamenj v izobilju, vendar pa boš naletel na nje celo v revirjih, ki jih poseča črna divjad kot nestalna samo semtertja. Splošno nudijo lovcu dokajkrat dober kažipot za njegovo nadaljnje ravnanje in udejstvovanje, vendar pa so čestokrat v toliko pomanjkljiva, ker mu ne razjasnijo točno in povsem zanesljivo nastalega položaja. Ne baš redkokdaj spravijo lovca celo v zadrego, ker zastonj išče odgovora na nujna vprašanja, ki se mu nehote porode pri pogledu na take znake. Navedem primer. Oguljeno smolnato deblo smreke ali hoje mu pač pove, da je ali da je bila v revirju črna divjad, ne pojasni mu pa niti najmanj, kam je krenila in kje ima sedaj svoje skrivališče. Če sta lubje in drevesna skorja visoko obdrgnjena, bo kvečjemu lahko sklepal, da se je čohal ob deblo krepak orjak, kar pa seveda tudi še ne zadovolji njegove lovske radovednosti. Tej tudi še ni zadoščeno, če najde v bližini šop smolastih ščetin, povaljano mlakužo ali pa razgrebeno in razrito zemljo.

Bolj točne, često celo povsem zanesljive podatke o gozdnih ščetinarjih more dognati lovec po odtisih nog bodisi v mehki zemlji, v blatu ali v snegu. Pri natančnem pregledu sledi more ugotoviti lovec vse važnejše okolnosti, ki so zanj in njegovo lovsko udejstvovanje neprecenljivega pomena in vrednosti. Ne bo samo potrdil divjih svinj, temveč bo dognal tudi njih ležišče, število, približno starost ali velikost posameznih komadov in često celo njih spol. Za presojanje in poznavanje sledi črne divjadi je potrebno kajpada nekaj vaje in izvežbanosti. Imeti mora pa ta vežba svoj temelj baš v tem, da dobro upozna lovec ustroj noge divje svinje, predvsem seveda njenega stopala. Zategadelj smatram, da ne bo odveč, ako zapišem tudi o tem nekaj vrstic.

Spodnji del noge divje svinje — stopalo — ima četvero prstov, ki so obuti v rožene parklje. Srednja dva prsta, imenovana prava parklja, sta daljša nego obkrajna in sta ločena po precepu v notranjega in vnanjega. Obkrajna dva, ki sta postavljena više, sta tudi tanjša, šibkejša. Izgledata, kakor da nista povsem razvita in ju zato imenujemo krnjava parklja. Parkljeve rožene dele v njih celoti nazivamo kratkomalo rog, to je trden obod, ki varuje spodnji del noge pred škodljivimi vnanjimi vplivi. Cel rog ima tri dele, namreč roženo steno, rožen podplat in peto. Rožena stena je zaokrožena prednja ali vnanja stran roga. Na njej opažamo dva robova: zgornji svitkov rob in spodnji ali nosilni rob. Zgornji svitkov rob je navadno zakrit s ščetinami, je pa zelo tenak, upogljiv ter po prožnem obrobku zvezan z vrhnjo kožo. Roženi podplat, ki se malone neopaženo veže z roženo steno, je tanjši kot le-ta, skoraj raven in prehaja v roženo peto, ki tvori zadnji del parklja. Nad petama se nahaja močan povprečen vezek, ki veže zadaj oba parklja v celoto.

Divja svinja hodi pravilno, to se pravi, da prestavlja noge v ravni smeri in enakomerno ter da ne opisuje s posamezno nogo nobenega loka na vnanjo ali notranjo stran. Krma koraka, teče ali pa dirja. Pri skokih postavlja kakor zajec zadnje noge pred prednje na tla, kar je važno za vsakega lovca, ki hoče spoznati njeno sled. Če primerjaš stopalo njene prednje noge s stopalom njene zadnje noge, ugotoviš na mah, da je prvo po obsegu močnejše nego zadnje. Zategadelj so seveda sledi prednjih nog vedno obširnejše. Splošno morem še reči, da boš v sledi črne divjadi vedno lahko razločil tudi odtise njenih krnjavih parkljev, ker se pri hoji tudi ž njimi dotika tal. Seveda mora biti zemlja primerno mehka, ker v trdih in suhih tleh navadno celo odtisa pravih (srednjih) parkljev nista baš močna in razločna. To omenjam zaradi tega, ker so sledi črne divjadi zelo podobne sledovom jelenjadi, a v jelenji sledi odtisa krnjavih parkljev nista vedno vidna ali pa vsaj ne tako točno in razločno kot v sledi divjih svinj. Pa če primerjaš tudi samo površno jelenjo nogo z nogo divje svinje, opaziš na obeh tako vidne medsebojne razlike, da ti mora postati takoj jasno, v čem se približno ločita odtisa — sledova — obeh nog.

Krnjava parklja na stopalu divje svinje sta malce ukrivljena, ozka in koničasta, dočim kaže jelenja noga okrogla krnjava parklja. Razlika je tudi v dolžini: jelenja sta podobna dvema zelo kratkima roženima izrastkoma. Med njima in pravima (srednjima) parkljema je precejšnja razdalja, dokaj večja nego pri svinjah. Krnjavi parklji divje svinje so usmerjeni navzven. Posledica tega je, da jih kaže sled izven črte odtisov pravih (srednjih) parkljev, torej nekako ob strani teh, dočim pa tvorijo v jelenji sledi vsi štirje parklji noge ravno ploskev, pravokotnik. Roženi peti jelenjih srednjih parkljev sta mnogo bolj vzbočeni kakor pri divji svinji in je seveda tudi

odtis peta globlji. — V glavnih obrisih pa moreš ločiti sled divjih svinj od sledi jelenjadi, tudi ne da bi upošteval popisane razlike v ustroju nog, ker je korak največjega ščetinarja znatno krajši nego korak srednje močnega jelena. Pozimi pa je še tem laže dognati razliko med obema sledovoma, ker pušča divja svinja za seboj v snegu gaz, ki ga napravi s svojim na kratkih okončinah stoječim telesom, dočim pa odmika jelenjad z nogami pred seboj le neznatno plast zgornje skorje snega.

Nastane sedaj za lovca važno in zanimivo vprašanje, kako naj dožene po sledu divje svinje nje starost in morda celo spol. Kar gladko in brez težkoč seveda to vedno ne gre, ker je treba pri stvari precej praktične izkušenosti in vsaj nekaj teoretičnega znanja. V tesni zvezi s poznavanjem sledi črne divjadi je namreč presojanje vnanjih oblik njenega telesa, deloma po razmerni skladnosti, predvsem pa glede stoje in hoje.

Spomladanci imajo pač krajši korak kakor stari komadi, seveda, ker so pač manjši. Prezreti ne smemo, da imajo tudi po obsegu manjše in tudi stopalo starih črnuhov je obširnejše. To so nekako splošne smernice. Zelo važno pa je dejstvo, da imajo vse mlajše divje svinje obojega spola, posebno pa dveletne, notranji srednji parkelj vidno krajši nego je vnanji. To neenakost v dolžini obeh pravih parkljev je poznati seveda tudi v odtisu stopinj, v sledu. Trajna je ta neenakost pri krmah, pa če postanejo še tako močne in stare, dočim pa pri veprih od leta do leta njih življenja vedno bolj gineva. Stari vepri in samotarji imajo na vseh štirih nogah srednja dva parklja enako dolga in to se odraža seveda tudi v njih sledu.

Stopalo vepra se bistveno razlikuje od stopala krme še v naslednjem:

1. Pri krmi je precep med obema srednjima parkljema značilnejši in mnogo bolj viden nego pri vepru. Zategadelj stojita veprova srednja parklja stisnjena drug ob drugega, pri krmi pa bolj narazen, vsaksebi.

2. Pri krmah sta srednja parklja podolgovata in na videz od strani stisnjena, pri vepru pa ob straneh zaokrožena.

Pozimi gazijo divje svinje sneg navadno tako, da koraka druga za drugo v gosjem redu. Števila celotne trope seveda v takem primeru ni mogoče ugotoviti. Težavno je to tudi v letnem času pri krmah, ki vodijo s seboj večjo skupino mladičev, ki venomer skakljajo okrog matere in za njo ter pomandrajo vse izrazite sledi. V vseh drugih primerih pa more vešč in pazljiv opazovalec po sledi vsaj približno dognati tudi število divjih svinj. Stvar posameznika je seveda, kako to stori v konkretnem slučaju, ker ni mogoče glede tega navesti kakih splošnih obče veljavnih smernic. (Nadaljevanje.)

Ocena psov
na III. mednarodni razstavi v Ljubljani 1932.

Prevel P. Ž.

Sodnik g. H. Erhardt.

Jazbečarji.

a) Kratkodlaki:

Psi:

Kat. št. 121. Črn kratkodlaki jazbečar napravi v splošnem prav dober vtis. Glavne njegove hibe so slabo ospredje, razpetna stoja, ohlapna pleča, ozka glava, široko nastavljeni in ohlapni uhlji, nekoliko svetlo oko, dolg gobec in suhljat vrat. Hrbet je raven, zadnja noga dobra, rep tenak, ki pa je nekoliko porastel. Ocena: dobro.

Kat. št. 122. Kratkodlaki jelenjerdeč pes jazbečar je v slabem telesnem stanju, glava hruškasta, dolg gobec, oko temno, zobovje dobro, široko nastavljene uhlje nosi pravilno, vrat suhljat, priložna pleča, ki so ravna, noge pa niso zadosti ravne, zato stoji razpetno. Zaradi slabega telesnega stanja izgleda hrbet preveč stegnjen, ledja slabotna, rep dobro nastavljen, ki pa ga v afektu nosi preveč pokonci. Kotje zadnje noge je dobro. Ocena: dobro.

Psice:

Kat. št. 123. Rumenkastordeča majhna psica je po temenu glave zelo svetla, ima svetlo oko in mesnat smrček. Robovi trepalnic so preveč goli, pleča ohlapna, noge brezhibne, hrbet raven, zadnja noga nekoliko strma, rep nosi dobro. Ocena: dobro.

Kat. št. 124. Po velikosti sliči ta psica pritlikavemu jazbečarju. Premajhna ozka glava ni v razmerju s trupom. Uhlji vise napačno in ohlapno, ospredje ni brezhibno, hrbet prav dober, pa tudi zadnja noga prav dobra. Tanek rep slabo porastel, v zobovju močno nadsekava. Ocena: povoljno.

Kat. št. 125. Zelo prikupna, majhna, črna, rjavo paljena psica, ki se kreta zaokroženo. Oko zadosti temno, smrček črn, široko nastavljene uhlje nosi dobro, pleča naj bi bila nekoliko bolj ravna. Hrbet je dober, tudi zadnja noga, rep nosi pravilno. Ocena: dobro.

Kat. št. 127. Zelo simpatična psička z zelo lepo glavo, katere temno oko se vzporeja z barvo, smrček črn. Široko nastavljene uhlje nosi dobro, zelo dobra so pleča, noge precej ravne, istotako raven hrbet. Visoko nastavljeni rep nosi pravilno, kotje zadnje noge je dobro. Ocena: prav dobro.

b) Dolgodlaki:

Psi:

Kat. št. 128. Za svojo starost je ta pes še premalo razvit, kot dolgodlakar pa je zaostal tudi v dlaki. Glava je lepa, oko zelo temno, smrček črn. Oplečje močno stresa, zaradi česar vzvija noge razpetno. Hrbet je raven, dobra zadnja noga, pregib zaokrožen, rep — nepraporčast — nosi pravilno. Ocena: dobro.

Kat. št. 130. Sorazmerno je ta pes v dobrem telesnem stanju, ki ga je pa zaradi njegove obilnosti težko presojati. Glava je prav dobra, oko dobro zaprto, pleča ravna, noge dobre, dasi močne, hrbet dober. Malo praporčast rep nosi pokonci. Dlaka je gosta in dobra, le preveč črno posejana, zaradi česar izgleda pes preveč marogast. Ocena: dobro.

Kat. št. 136. Pes je iz istega legla kot prejšnji, je pa po dlaki mnogo boljši, ki pa je vsekakor še prekratka za dolgodlakarja. Celoten vtis napravi dober, oko temno, dobro zaprto, smrček črn. Oplečje nekoliko boljše kot pri prejšnjem, vendar še preveč ohlapno. Hrbet je lep, raven, rep nosi pravilno, zadnja noga dobra. Ocena: d o b r o.

Kat. št. 137. Tipičen, črn, rjavo paljen pes. Dolga dlaka se primerno prilega, glava je prikupljivo ozka, gobec dolg, nos ovčji, zobovje dobro. Pleča so precej ravna, istotako noge. Ker še ni dozorel, je hrbet še sedlast, kakor tudi telesno stanje pomanjkljivo; sicer zakriva to pogreško dobra dolga dlaka. Zadnja noga je dobra in mišičasta, praporčast rep nosi pravilno, giblje se neokorno. Ocena: p r a v d o b r o.

Kat. št. 138. Še bolj prikupljiv pes kot prejšnji je ta, kazijo pa ga prav iste napake. Ocena: d o b r o.

Psice:

Kat. št. 131. Neplemenita psica ima zelo svetlo oko, zobovje dobro, glava je v razmerju z močnim vratom premajhna, pleča ohlapna, spredaj stoji zelo razpetno, prsa so globoka, hrbet raven, zadnja noga dobro mišičasta, na vseh nogah pa ima še slednike. Ocena: p o v o l j n o.

Kat. št. 132. Temnordečkasta psica je prav lepo zgrajena, kazi pa jo na uhljih, ob strani in po repu črnkast posev. Glava je lepa, oko zelo temno in dobro zaprto, smrček črn, pleča ravna, tudi noge so ravne, šape pa dobro sklenjene. Hrbet zelo lep, raven, prav dobra ledja, pravilno nastavljen rep nosi brezhibno, ki je zadosti praporčast. Zadnja noga zelo mišičasta. Ocena: o d l i č n o.

Njen prvi plen!

Iz lovskega oprtnika

Junaški lovski čuvaji.

Lovski čuvaj Otmar Reiserjevega veleposestva v Pekrah pri Mariboru Jožef Muster je bil v pretekli jeseni po večjem lovu, ko je sedel sam v neki gostilni v Hočah, napaden po divjih lovcih in njihovih pajdaših. Zdelali so ga hudo že v gostilni in pozneje še na gostilniškem dvorišču. V silobranu je potegnil lovski nož ter zabodel enega napadalca. Ker je napadalec vsled rane umrl, je bil Muster naznanjen sodišču, ki ga je pa popolnoma oprostilo vsake krivde iz razloga, ker je bilo dokazano, da je rabil orožje v skrajnem silobranu. Zagovarjal ga je mariborski odvetnik dr. Slavko Fornazarič.

Februarja meseca se je vršila pred okrožnim sodiščem v Mariboru zanimiva razprava proti šestim divjim lovcem, ki so v noči od 5. na 6. november p. l. napadli ponoči lovske čuvaje, v okolišu Sv. Miklavža na Dravskem polju. Lovski tatovi so oprezali to noč, kakor tudi že večkrat prej, opremljeni s svetiljkami in puškami, po fazanih, spečih na drevesih. Razvila se je med skupinama huda bitka, padlo je nad 50 strelov. Hudo ranjena sta bila lovska paznika Mirko Dolinšek in Vinko Brodnjak. Pri razpravi so bili obsojeni Plomberger Ludvik in Kukovič Jožef na 13, Kukovič Anton, Jožef in Martin Maglica ter P. Krašner na 8 mesecev strogega zapora. Vsi morajo solidarno plačati ranjenima paznikoma za prestane bolečine in za pravdne stroške po 5000 dinarjev. Glede odškodninske zahteve v višini 25.000 Din, ozir. 30.000 Din sta bila poškodovanca zavrnjena na civilnopravno pot. Lovski pazniki so bili zastopani po odvetnikih dr. Bergoču, dr. Kupniku in dr. Šnuderlu, divje lovce je zastopal dr. Irgolič. Ludvik Plomberger se bo moral v kratkem zagovarjati, ker je pred hišo lovskega paznika Franca Kaca v Skokah zaklal mladega lovskega psa g. predsednika mariborske podružnice, ravn. Bogdana Pogačnika.

Da se vsaj deloma oddolži v boju z divjimi lovci težko ranjenima lovskima paznikoma Mirku Dolinšku in Vinku Brodnjaku, ki sta bila po dveh mesecih zdravljenja v mariborski bolnišnici odpuščena kot invalida, jima je priredila mariborska podružnica dne 2. marca v lovski sobi hotela »Orel« v Mariboru prijateljski večer. Slavja so se udeležili v lepem številu gg. obrtniki ter številni lovski zakupniki in lovci iz neposredne okolice Maribora, kakor tudi oba slavljenca in njuni tovariši, ki so se bili udeležili v usodni noči krvavega boja, ter drugi lovski pazniki. Zastopana je bila na večeru tudi ptujska podružnica po svojem predsedniku dr. Šalamunu in odborniku g. Pirihu. Po daljšem govoru g. predsednika B. Pogačnika sta bili izročeni Dolinšku in Brodnjaku spominski diplomi ter razmeroma znatna vsota denarja, darovana po podružničnih članih samih. Nagrajeni so bili z manjšimi zneski tudi ostali lovski pazniki, ki so v omenjeni noči tvegali življenje, da očuvajo zaupana jim lovišča. Govorili so med drugimi tudi gg. predsednik ptujske podružnice, dr. Šalamun, odbornik ptujske podružnice, Pirih, inž. nadsvetnik Janko Urbas in odvetnik dr. Edmund Kupnik. Mariborska podružnica je s tem večerom dokumentirala simpatije in skrb za lovske čuvaje, ki so v mnogih primerih pri izvajanju službe v smrtni nevarnosti.

Izlet na »Pohorski Dom«.

Dne 18. februarja je priredila mariborska podružnica že dolgo nameravani družabni izlet na »Pohorski Dom«. Izlet je uspel nad vse sijajno ob najlepšem vremenu. Zahvala za uspeh

gre v prvi vrsti g. stavbenemu nadsvetniku inž. Albinu Černetu, predsedniku veseličnega odseka. Udeležba je bila obilna. V soboto popoldne se je družba odpeljala z mestnim avtobusom do Reke nad Hočami, odtod pa peš in s sanmi in celo na konjih do »Pohorskega Doma«, ki je nudil izletnikom prav vse, kakor kak prvovrsten mestni hotel. Zvečer je bila živahna lovska zabava; naslednjega jutra pa so se vršile precej ostre strelske tekme, pri katerih so se odlikovali gg. prim. dr. Robič, prof. Cestnik in Robert Vukmanič. Po obisku »Mariborske koče« SPD in okrevališča pri Sv. Bolfenku se je družba zbrala k zadnjemu pogonu v gostilni Pšunder v Radvanju. Ker so taki izleti velikega družabnega pomena, je mariborska podružnica sklenila, da organizira v kratkem izlet na novootvorjeni »Senjorjev Dom« nad Ribnico na Pohorju.

Spored streljanja »Društva ostrostrelcev« za leto 1933.

23. 4. (nedelja). Popoldne streljanje na specialne in lovske tarče.

30. 4. (nedelja). Popoldne streljanje na letečega goloba, bežečega zajca in malokalibersko tarčo.

7. 5. (nedelja). Popoldne streljanje na specialne in lovske tarče.

14. 5. (nedelja). Popoldne streljanje na letečega goloba, bežečega zajca in malokalibersko tarčo.

21. 5. (nedelja). Popoldne streljanje na specialne in lovske tarče.

25. 5. (četrtek — praznik). Popoldne streljanje na letečega goloba, bežečega zajca in malokalibersko tarčo.

28. 5. (nedelja). Dopoldne streljanje na letečega goloba in bežečega zajca.

Popoldne streljanje na specialne in lovske tarče.

Vodja vseh streljanj je strelski mojster dr. Adolf Kaiser ali njegov namestnik. — Dopoldansko streljanje se prične ob 8 zjutraj in traja do 12, popoldansko ob 14 do mraka. Vodja napove točni konec streljanja pol ure prej.

Za vsako tarčo in za streljanje na goloba in zajca je določenih 5 daril. (I. Din 60.—, II. Din 30.—, III. Din 40.—, IV. Din 30.—, V. Din 20.—). Vsa darila se izplačajo neglede na število udeležencev, streljanja na malokalibersko tarčo se pa mora udeležiti najmanj 5 strelcev, vendar pa more prejeti vsak strelec le eno darilo na vsako tarčo, na goloba in zajca. Na letečega goloba se strelja s šibrami št. 12, na bežečega zajca s šibrami št. 8. Takozvani poskusni streli niso dopustni, samo tarča št. 5 bo na razpolago za pristreljevanje, ki pa se naj osobito pri večji udeležbi po možnosti omeji le na najnujnejše slučaje.

Pred pristreljevanjem se mora obvestiti vodja streljanja.

Eventualne spremembe strelskega sporeda bodo objavljene na strelišču.

Strelski svet.

Neprebavljivost špil.

Že iz zgodnje mladosti se spominjam, da nam je oče pravil neštetokrat, da ne smemo dajati psu špile, to je tiste palčice, ki je z njo speta klobasa. Slušali smo ga, ker smo se ga bali, toda ko nas ni več videl, pa sem si vsaj jaz mislil: »Saj pes uživa tudi kosti, večkrat jih zgrize le slabo in če mu ne škodujejo kosti, kako bi mu mogle škodovati špile, ki so posebno, če so bile klobase pečene ali kuhane, dosti mehkejše kakor kosti«.

Nikdar nisem več pazil na to in dajal psu črevo s špilo vred. Šele pred dobrim mesecem pa mi je povedal lovski drug, kako nevarno je to za psa.

Tožil mi je nekoč, da pes vidno hira. Ko ga le nekoč zopet povprašam, kaj je z njegovim resancem, mi pove, da je pes tako oslabel, da ga je moral oddati konjaču.

Ker sem bil radoveden, na čem je bolehal pes, mi je povedal, da je bilo povod oslabljenja prav to, na kar nas je otroke opozarjal naš oče.

Konjač, ki je psa seciral, je našel v črevju več koščkov lesa, špil od klobas, ki so predrle čreva na več mestih.

Gospodar resavca mi je nato pojasnil, da se mu je pes izmuznil pri več prilikah in hodil bržčas h kakemu klobasarju, kjer so ljudje metali na tla zašpiljene ostanke klobas.

Nu, šele pri tej priliki sem pričel razmišljati, da pasji želodec kosti prebavi, dočim lesa ne more in pride tako neprebavljen v črevo, ki ga predere.

Bastardi.

V »Lovcu« štev. 2. l. 1933 je na strani 78. omenjeno, da imajo v Altoni križanca, ki je nastal iz paritve med srebrno lisico in domačim psom.

Meseca decembra 1932 sem v Slov. Javorniku opazil na cesti žival, ki sem jo na prvi pogled smatral za lisico. Nekam čudno pa se mi je vendar zdelo, da teče ob robu ceste za skupino kolesarjev, ki so šli na delo v tovarne K. I. D. Ustavil sem skupino in vprašal, katere pasme je pes, ker izgleda kakor lisjak ter bi ga vsak lovec na lovu uplenil. Gospodar psa mi je odgovoril, da sem pravilno uganil, da je predmetno bitje križanec lisice.

Na dvorišču so imeli priklenjenega lisjaka in prosto psico, ki sta bila prijatelja. Ko se je psica parila, jo je moral gotovo naskočiti privezani lisjak, ker je povrgla mladiče, ki so bili lisici podobni. Dva mladiča ženskega spola sta kmalu poginila, a samec, podoben lisjaku, je ostal.

Hotel sem pobožati psa, toda nisem ga mogel pripraviti, da bi se mi približal, temveč je kazal le zobe brez običajnega renčanja.

Zanimivo bi bilo, da bi se oglasil kateri izmed članov, ki stanuje v okraju Radovljica ali Slov. Javornik, ter poizvedoval po tem križancu, ker dvomim, da bi me bili navlekli.

Na Dolenjskem imam v najemu lovišče, ki je bilo bogato z lisicami. Pa me je leta 1924. sam peklenšček zmotil, da sem začel nastavljati strihnin. Dal sem ga tudi zapriseženim lovcem. Uplenili smo, ako se ne motim, 8—10 lisic, še več so jih našli kmetje poginulih pod listjem ali v grmovju. Kože so bile neuporabne. Strihnin je bil izvrstne kvalitete, ker je rjavka obležala blizu nastavljene vade, ako jo je požrla. Po tem letu so lisice v okolišu izginile skoraj popolnoma. Zastrupitev sem izvršil deloma zaradi visokih cen kožuhovine, še več, ker sem v lovskih revijah bral, da se tako zajčja lovišča opomorejo. Toda urezal sem se pošteno. Zajcev ni bilo nič več kakor druga leta. Več let smo le redko na brakadi imeli lisico v gonji. Pa sem prišel leta 1932. v stik s kmetom, ki vestno zasleduje naravo in živalstvo. Prišel je pogovor tudi na lisice in strihnin. Dejal mi je, da so po l. 1924. lisice skoraj popolnoma izginile ter se je že veselil, da imajo kokoši sedaj mir. Omenjenega leta je imel mladega psa, zaradi mladosti še prostega. Tekal je okoli domovja in po gozdu, ki meji na posestvo. Večkrat je prišla meseca februarja in marca 1925 lisica pri belem dnevu v bližino domovja ter se v primerni oddaljenosti igrala in naskakovala psa. Ker je bil mladič, očividno ni mogel spolno zadovoljiti lisice. Vsekakor je tega leta moralo primanjkovati lisjakov, ker je lisica toliko časa hodila vkljub nevarnosti in pri belem dnevu. Pozneje je morala najti pravega snubca, ker je izostala.

To mi je pravil posestnik, ki nima vzroka, da bi si vso stvar izmislil.

B. N.

Umetno zadržanje divjih rac v malih potokih.

V lovišču imamo potoček, ki ob povodnji privabi divje race, ki se zadržujejo razmeroma kratek čas. Za poskus smo jeseni leta 1931 vrgli v potoček okoli 100 kg želoda, katerega so nam otroci nosili po 25 par za kg. Po novem letu smo raztresli tudi ok. 50 kg debele koruze. Ko smo ta živež nasta-

vili, so bile divje race stalne. Zanimivo je bilo opazovati, da so race želod na bregu toliko časa valjale v kljunu, da se je jedro izločilo, lupino so pustile na bregu. Ko pa se je želod po daljšem času zmečil, so ga najbrž kar celega požirale, ker nismo več videli lupin. Koruzo so iskale med vodnim rastlinjem in algami in videti je bilo, da jim dobro tekne. S toplimi dnevi so divje race in kaka osamljena gos zapustile gostoljubni potoček. Neznatni izdatek nam je napravil obilo lovskega veselja, dasi ni bil plen velik ter je znašal v sezoni 8 divjih rac, 2 krehelca in 1 gos.

Kdor ima v lovišču pripravno vodo, ki jo divje race redko obiskujejo, ta naj v rani jeseni vrže želod v vodo in trud se mu bo izplačal pri lepem lovskem užitku. B. N.

Lovski kotiček

Lačni volkovi.

Če je zima huda, prižene volkove v bližino človeških bivališč, kjer začno napadati zlasti ovce, če jih dobe pod ostre zobe. Posebno v Romuniji imajo še vedno mnogo volkov, ki so raztrgali že več ljudi. Pa tudi pri nas slišimo večkrat o lačnih volkovih, ki se priklatijo pozimi iz gozdov v doline in napadajo drobnico. V Temešvaru je čreda volkov napadla sani s tremi ljudmi. Dvema se je posrečilo splezati na drevo, odkoder sta morala mirno gledati, kako so volkovi njunega tovariša raztrgali in požrli. Če je volk sam ali če jih je samo nekaj, si ne upajo napasti človeka, če jih je pa cela čreda, ne pomaga niti najboljša puška. Med vožnjo s sanmi je namreč težko zadeti, pa tudi če bi človek zadel nekaj volkov, bi s tem samo odgodil svojo smrt, kajti ubite volkove drugi takoj raztrgajo, potem se pa zopet poženo za človekom. Če sta vprežena dva konja, ali če je konj še spočit, se še da uiti lačnim volkovom, drugače pa ne.

Neki romunski kmet, ki so ga zasledovali volkovi, je izpregel konje in jih prepustil njihovi usodi, sam je pa prevrnil sani in se skril pod njimi. Tako je čakal do jutra, ko so volkovi zbežali. Seveda mu ni bilo posebno prijetno pri srcu, kajti vso noč so ga volkovi oblegali, pa niso mogli do njega. Leta 1921 so volkovi napadli romunski brzovlak, ki se je v njem peljal tudi princ Nikolaj, kraljev brat, izboren strelec. Nad sto volkov je obkolilo vlak in začelo skakati proti razsvetljenim oknom. Princ je dal ugasniti luči v vagonu, odprl je okno toliko, da je lahko potisnil skozi puško in začel je streljati. Streljal je, dokler mu ni pošlo strelivo. Zjutraj, ko so prispele z obeh strani pomožne lokomotive in napravile gaz, da je lahko zameteni vlak nadaljeval pot, je naštel princev adjutant toliko ubitih volkov, kolikor je počilo ponoči strelov. Vsak volk je bil zadet v glavo; princ je meril tja, kjer so v temni noči žarele oči lačnih volkov.

Op. uredn.: Ta je pa strelec!

Iz tujih časopisov

Breznanje kun.

»D. J.-Z.« št. 9. z dne 3. marca prinaša iz peresa O. V. v. Watzdorf-Leobschütza: Pred dvema letoma so pisali lovski listi o breznanju kun. Nekateri pisci so menili, da se kune breznajo poletne mesece. Če je tako, potem mora oplojeno jajce počivati kakor pri srnah in jazbečevkah. Drugi so zopet drugega mnenja. Točnih podatkov o kunah ni. Pisec piše nadalje, da je prepričan, ker je sam večkrat opazil, da imajo dehorji, ki spadajo tudi v skupino kun, dvakrat na leto mlade, in sicer pomladi in poleti. Prvi mladiči ostanejo pri materi do junija. Meseca avgusta pa so povrženi že drugi. Dehorji kakor tudi kune zelo hitro rastejo.

Op. uredn.: Želeti bi bilo, da bi tudi naši lovci poročali, kaj jim je

znanega iz tajinstvenega življenja kun. Saj je pri nas vendar še precej kun, rumenogrlih in belogrlih.

Volkovi napadajo ljudi.

Strašen naslov! Čitamo ga v »Wild und Hund« št. 9. Sicer je stvar precej dolga, toda ker se tiče indirektno tudi nas, jo napišem v polnem obsegu. Že večkrat je pisalo naše glasilo, kakšne neumnosti pišejo razni dnevniki bodisi o lovstvu, posebno pa iz prirodoznanstva. Čim gorostasnejša, čim bolj nemogoča je zadevščina, rajši jo pogrevajo in servirajo dnevniki. Ta primer, ki kaže, da v prirodoznanstvu tudi drugod niso dosti boljši kakor pri nas, bo morda le nekoliko koristil in nas obvaroval prihodnjič pred takimi racami. Georg Pieper-Ceresnaja piše pod gornjim naslovom: »Dnevniki razširjajo strašna grozodejstva, ki jih volkovi povzročajo v Anini, v bližini mojega domovja. Pišejo, da je v gozdu med Anino in Gerlisti napadla tolpa 15 volkov tri popotnike. Dva možakarja sta splezala na drevo; tretji, ki si je nekoč zlomil pri nogometu nogo, ni mogel plezati. Na drevju sedeča prijatelja sta morala gledati, kako so se mastili požeruhi s človeškim mesom. Še celo ime nogometaša je zapisano. Vsako zimo, in sicer januarja in februarja čitamo take strašne istorije.

Ni se čuditi, če to verujejo ljudje, ki so volkove videli slikane, kako napadajo voznike in popotnike in čitajo gorostasne pripovedke. Bolj se moramo čuditi gozdarjem in lovcem, ki to verjamejo kljub temu, da imajo priliko tu pa tam se srečati s sivimi potepuhi. Da lovcev in gozdarjev ne napadajo, tiči baje v tem, ker volkovom smrdi smodnik in ker lovca dobro ločijo od drugih iz pasme homo sapiens. Pravljice in strahovi o volkovih imajo končno le to dobro plat, da kričeče odvračajo od tihega, mirnega gozdnega svetišča.

Lahko si mislite, kako je tiste dni ropotal moj telefon. Ker so vedeli moji znanci, da sem se vedno boril proti takim racam in da sem pravil, da vse to ni res, da bi volkovi napadali ljudi, so si me moji znanci »izposojali«. Eden me je vprašal, če si bom odsihdob upal še trditi, da volkovi niso nevarni, drugi zopet, če si še upam vzdrževati to teorijo, tretji, če so mi zadosten dokaz noge in glava, ki so jih volkovi popustili, in slično. Odgovarjal sem jim, da vse to verujem in kako strašno bi bilo, če bi tudi mene požrli volkovi. Z menoj — pravi pisec — bi kaj kmalu opravili, ker sem majhen: en velik volk bi me na mah požrl s kostmi in mesom vred!

Vesel sem bil, ker se je ta pripovedka rodila v bližini mojega doma in sem lahko kmalu ugotovil, kako so jo skuhali. Povod za to je bilo tuljenje volkov, ki so ga slišali neki popotniki v gozdu. V mojem revirju se je nahajala res tolpa volkov. Poleti in jeseni je ljudje niso opazili kljub temu, da sem od nje odstrelil tri komade. Ko so pozimi videli sledi in slišali tuljenje, so pa že naredili imenitno raco.

V teku let sem večkrat srečal volkove, posamezne in v tolpah, in sicer poleti in pozimi, pa me niso še nikoli napadli. Ustrelil sem jih več kakor 100, v železo pa tudi ujel že marsikaterega roparja. Kjerkoli sem prišel v dotiko z volkovi, sem spoznal, da je to zelo figarska roparica, najbolj pa, če je bil volk ujet v železo. Dočim se je volk skušal prikriti ali zbežati, so medvedje, risi, merjasci in celo divje mačke pošteno renčali in kazali zobe. Za mene,« piše Pieper, »so vse strašne volčje zgodbe v Karpatih otroške pravljice.«

Še zanimivejši članek za nas pa je temu sledeči, ki ga je napisal Waldläufer, posebno zato, ker je tudi pri nas neki dnevnik priobčil isto neumnost. Waldläufer piše: »Časopisi so raznašali, da so v zadnjih hudih mrzlih dneh volkovi raztrgali dva železničarja in eno žensko. Da, še celo to, da so napadli zasnežene vlake in da so se

potniki le težko ubranili sivih roparjev. (Glej članek o tej dogodovščini v našem »Kotičku«.)

Ker poznam volkove, kakšni figarji so,« piše Waldläufer, »sem poslal ta članek najboljšemu poznavalcu lovskih razmer v Romuniji, prijatelju polkovniku Spiessu, direktorju tamošnjih dvornih lovišč, ki prebiva v Sibinju na Sedmograškem. Le-ta pa mi je odgovoril: ‚Dragi lovski drug! Neverjetno je, kaj vse pišejo dandanes v časopise! Niti besedice ni resnice, kar pišejo o volkovih. Vlaki tu pa tam obtiče v snegu, toda vse drugo o volkovih je gorostasna neumnost. Vse to, kar je pisano o požrtih ljudeh, je zlagano. Prosim Vas, odgovorite v časopisih na to neumnost.'

Ta odgovor,« pravi Waldläufer, »menda zadostuje, dvomim pa, da bi naredil konec nesmiselnim, neresničnim poročilom.«

Isti članek pa je moral biti obelodanjen tudi v naših listih. Ker je res zelo zanimiv, namreč kako so napadli volkovi kar brzovlak, in ker je znal strelec, ki je rešil potnike, tako imenitno streljati, zato ga prinašamo v celoti.

Velezanimivi članek o lovcu-junaku iz Brčke, ki je zarinil kar palico v žrelo volka, pa smo čitali v nekem našem dnevniku z dne 4. marca 1933. Ta volk je tudi po teži dosegel svetovni rekord. Dočim drugi volkovi tehtajo povprečno 35 kg, je ta tehtal celih 78 kilogramov.

Društvene vesti

Gorenjska podružnica Slov. lovskega društva.

Zapisnik občnega zbora, ki se je vršil dne 2. februarja 1933 v Škofji Loki.

Predsednik otvori ob 16 občni zbor, ugotovi sklepčnost (navzočih je nad 100 članov), pozdravi zborovalce kakor tudi delegata Osrednjega odbora gosp. Ivana Zupana in zastopnika ljubljanske podružnice gosp. Ivana Bahovca.

Nato poroča o novem lovskem zakonu, da v doglednem času ni pričakovati, da bi bil uveljavljen, o ustanovitvi lovske knjižnice, ki jo oskrbuje društveni tajnik g. Vinko Bedenk v Kranju, in poziva člane, da knjižnico pridno uporabljajo. Kakor je bilo že objavljeno v »Lovcu«, je odbor sklenil, da bo dajal nagrade lovcem za ustreljene škodljive ptice, kakor kragulje, sokoliče, vrane, srake in šoje za vsako po Din 2.50; ta nagrada se izplača proti predložitvi krempljev pri g. Bedenku v Kranju.

Tajnik poroča, da je bilo preteklo poslovno leto 8 odborovih sej in da se je vršil 5. septembra l. leta izredni občni zbor, na katerem je bilo sklenjeno, naj podružnica po svojem predsedniku predlaga na slavnostni skupščini 7. septembra, da se izvoli društveni predsednik g. dr. Ivan Lovrenčič za dosmrtnega častnega predsednika. Število podružničnih članov je znašalo konec leta 1932 — 506, od teh ni poravnalo članarine 28 rednih članov in 13 lovskih čuvajev; ti zamudniki so bili črtani iz imenika in jim je bil ustavljen list, članarina se bo pa od njih še izterjala.

Blagajnik poroča o denarnem poslovanju podružnice, da je znašala čista imovina konec l. 1932 Din 15.876.02.

Računski preglednik g. Venceslav Hlebce poroča, da je pregledal knjige in račune, da so vsi izdatki podprti s potrdili in da so računi v vzornem redu; radi tega predlaga, da se da blagajniku kakor tudi ostalemu odboru odrešnica.

Predlog se soglasno sprejme. Gosp. Zupan pozdravi občni zbor v imenu Osrednjega odbora in konstatira lep napredek podružnice, ki je ena najagilnejših društva.

G. Bahovec izroča pozdrave ljubljanske podružnice in poziva člane k uspešnemu delovanju v procvit lovstva.

Volitve:

Na predlog g. Heinriharja Stanka se vrše volitve predsednika z vzklikom. Nato predlaga g. Heinrihar, da se izvoli za predsednika dosedanji predsednik g. dr. Igo Janc. Predlog se z vzklikom soglasno sprejme.

Ker obsega podružnica sodne okraje Kranjska gora, Radovljica, Kranj, Žiž in Škofja Loka, predlaga g. Heinrihar Stanko, da se pravila spremene tako, da bo obstojal odbor zaradi uspešnega zastopstva vseh okrajev namesto iz dosedanjih devetih iz dvanajstih odbornikov. Predlogu se prizna nujnost in se sklene sprememba pravil. Nato se izvolijo za odbornike gg. Bedenk Vinko, drž. veterinar v Kranju, Hlebš Rudolf, trgovec v Kranju, Lazzarini baron Henrik iz Smlednika, Mohor Ciril, ravnatelj Hran. in pos. v Kranju, za Kranj; Fischer Alojz, gozdar v Radovljici, Janc Florijan, industrijalec v Radovljici, Patik Leon, upravitelj drž. pletarske šole, za Radovljico; Šega Boris, drž. gozdar na Jesenicah, za Kranjsko goro; Dolenc France ml., industrijalec v Šk. Loki, Thaler Rado, veletrgovec, istotam, Weber Joško, lesni trgovec, istotam, za Škofjo Loko; Primožič Miha, upravitelj v Pristavi, za Tržič.

Za preglednika računov se izvolita dosedanja gg. Hlebce Venceslav in Bavdek Lado, za namestnika gg. Jeglič Rudolf in Jelenc Ciril.

Volitev delegatov za glavno skupščino in treh članov za Osredni odbor se prepusti odboru.

G. Adamič Franc predlaga, naj odbor izposluje, da se bodo v bodoče izdajale lovske karte z veljavnostjo od 1. aprila do 31. marca, ker bo to tudi v skladu s proračunom.

Predlog se sprejme.

Pri slučajnostih zahteva g. Fischer, naj društvo izposluje, da se razširi pravica lovskih čuvajev za rabo orožja, ker postajajo divji lovci še predrznejši in je varnost lovskega varstvenega osebja vedno bolj ogrožena.

G. Florijan Janc poroča, da se je v zadnjem času zelo razpaslo tihotapstvo orožja iz Koroške čez Karavanke in naj se ukrene potrebno, da se bo napravilo temu konec, ker je naval lovskih tatov na divjačino vedno hujši.

G. Joško Weber predlaga, naj se za vse člane podružnice obvezno sklene, da ne smejo pokončavati lisic s strupom. Predsednik popolnjuje ta predlog, naj se tudi sklene, da se ne smejo loviti lisice v pasti, ker postaja ta divjačina na Gorenjskem vedno bolj redka. Oba predloga se sprejmeta.

G. Šink predlaga, naj se o teh sklepih obveste tudi sreska načelstva s prošnjo, naj ne izdajajo več dovoljenj za nabavo strupa.

G. Hlebce priporoča, naj bi dajali zakupniki lovišč lovskim čuvajem in orožnikom nagrade za zasačenje lovskih tatov. Predsednik popolnjuje ta predlog s tem, naj daje take nagrade tudi odbor iz društvenih sredstev. Oba predloga se soglasno sprejmeta.

G. Šink se pritožuje nad nizkimi in celo pogojnimi kaznimi, ki jih prisojajo sodišča lovskim tatovom, in priporoča, da se vsak tak slučaj naznani odboru, da bo lahko potrebno ukrenil.

Ker se nihče več ne oglasi k besedi, zaključi predsednik zbor ob 18.15.

Zapisnik I. odborove seje, ki se je vršila 16. februarja 1933.

Navzoči: predsednik in 9 odbornikov ter šumski referent g. inžener Kraut; opravičili so se gg. Bedenk, Lazzarini in Primožič.

Odbor se je konstituiral takole:

Podpredsednik Patik Leon, tajnik Hlebš Rudolf, blagajnik Mohor Ciril, knjižničar oz. gospodar Bedenk Vinko.

Za delegate za glavno skupščino so bili izvoljeni: dr. Janc, Fischer, Hlebš, Lazzarini, Primožič, Šmid, Heinrihar Stanko, Dolenc France ml., Thaler, Patik, Weber Joško.

Za člane Osrednjega odbora so bili izvoljeni: dr. Janc, Dolenc France ml., Patik.

G. Thaler poroča o gmotnem uspehu lovskega plesa v Škofji Loki; dohodki dobro obiskane prireditve so bili sicer veliki, vendar pa je bilo nepričakovano mnogo stroškov, tako da bo čisti pribitek malenkosten. Ker je poravnati še nekaj računov, izmed katerih so nekateri še sporni, bo sledilo podrobno poročilo pri prihodnji seji. Vendar se pa že sedaj sklene, da se nakaže Zelenemu križu znesek Din 500.—.

G. Dolenc se pritožuje, da se udeležujejo skupnih lovov lovci brez lovskih dokumentov. Predlaga, naj se lovski zakupniki vnovič pozovejo, da vabijo na skupne love samo društvene člane in naj pred začetkom lova ugotove, če imajo povabljeni lovci listine v redu; ako pa tega nočejo storiti, naj pa obvestijo prej orožniško stanico, da bodo izvršili kontrolo lovskih listin orožniki. Predlog se sprejme.

Občni zbor SLD podružnice Maribor,

ki se je vršil 12. februarja v lovski sobi hotela »Orel« v navzočnosti nad 100 članov s pooblastili.

Predsednik se zahvaljuje raznim oblastim za vsestransko podporo podružnici; javi, da je opravičil svojo odsotnost g. predsednik dr. Ivan Lovrenčič, ki naj se mu pošlje za pozornost pismena zahvala. Spominu umrlih članov podružnice gg. Dimnika, dr. Faschinga, dr. Ipavica, Koširja, Kukoviča, Mihorka in Gulde zakličejo prisotni trikrat »Slava!«.

Predsednik omenja nato lovski zakon, ki ga lovstvo tako željno pričakuje ter se dalje pomudi pri neprijetni temi o divjih lovcih, ki so se strahotno razmnožili posebno na Dravskem polju in ki ne ogražajo samo razmeroma dobro gojenih lovišč, pač pa tudi življenje lovskih čuvajev in zakupnikov.

Izčrpno tajnikovo poročilo se vzame na znanje, kakor tudi poročilo blagajnikovo, knjižničarjevo, gospodarjevo, načelnika strelskega odseka in propagandnega odseka. Preglednik računov, g. Emil Vodopivec izjavlja, da je z g. mag. pharm. Ivico Vidmarjem pregledal blagajniško poslovanje, ki se nahaja v vzornem redu. Predlaga razrešnico za g. blagajnika. Predlog se soglasno sprejme.

Predsednik poroča, da so bili po pravilih pri zadnji seji izžrebani trije odborniki kot odstopivši, namreč gg. dr. Kovačec, dr. Fludernik in dr. Glančnik. Na predlog g. Kasperja se vsi trije gospodje soglasno zopet izvolijo v odbor.

Načelniki odsekov Slov. Bistrica, Slovenjgradec in Sv. Lovrenc na Pohorju podajo svoja poročila ter stavijo svoje predloge za občni zbor centrale.

Na predlog g. nadučitelja Godca se soglasno kooptira v odbor mesto premeščenega gosp. majorja Pojeta Kazimirja g. polkovnik B. Putniković, nadalje se kooptira v odbor dosedanji dolgoletni preglednik računov g. Emil Vodopivec, a se izvoli na njegovo mesto kot preglednik računov g. Viktor Perne.

Pri slučajnostih obljublja v lepo zasnovanem govoru g. sreski načelnik Makar Milan podružnici tudi za prihodnost pomoč in podporo, ter se dotakne vprašanja zaprisege novih lovskih čuvajev.

G. polkovnik Putniković zagovarja misel, naj bi podružnice sodelovale čimbolj intenzivno pri organizaciji strelskih družin.

V daljšem govoru pozdravlja g. ravnatelj dr. Tominšek v imenu centrale SPD podružnični občni zbor ter poudarja tesne odnošaje, ki vežejo planinca z lovcem.

G. nadsvetnik Ziernfeld omenja, da bo poskrbel, da bodo gojenci šumarske šole vzgojeni v duhu pravega lovstva, ki si ga je osvojilo v jako visoki meri ravno SLD.

G. predsednik se v daljšem govoru zahvali vsem govornikom za lepe besede in važne pobude, poda različna pojasnila ter pozove navzoče, da zakličejo najvišjemu svojemu pokrovi-

telju, ki s ponosom nosi znak SLD, Nj. Vel. kralju, trikrat »Živijo!«. Zborovalci se odzovejo temu vabilu z burnim odobravanjem.

Ob pol 13 zaključi predsednik lepo uspeli občni zbor.

Kinološke vesti

Redni občni zbor »Društva Brak-jazbečar«

se bo vršil 27. aprila 1933 ob 20 v gostilni »Činkole«, Ljubljana, Kopitarjeva ul. 4, s sledečim dnevnim redom:

1. Letno poročilo vodstva.
2. Poročilo blagajnika.
3. Poročilo preglednikov računov.
4. Prizivi.
5. Odrešnica odboru.
6. Volitve.
7. Proračun za prihodnje leto.
8. Samostojni predlogi, sprememba pravil.
9. Raznoterosti.

Kot novi člani so pristopili:

Grof Ferdinad Attems, Slov. Bistrica; Jakob Spenga, logar, Slov. Bistrica; Gospa Anica dr. Robičeva, Maribor; Bogdan Pogačnik, ravnatelj, Maribor; Peče Janko, mestni tajnik, Slov. Bistrica; dr. Zemljič Ivan, živinozdravnik, Slov. Bistrica; Ivanc Vilko, Sodražica; Baebler Leopold, šol. upravitelj, Radovljica; Globočnik Boris, Železniki nad Škofjo Loko; Flucher Franc, poslovodja, Boštanj.

Eventuelni ugovori naj se pošljejo v teku 14 dni na tajnika gosp. Ivana Gödererja, Ortnek.

Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani.

Pomladanska vzrejna tekma ptičarjev v Ljubljani se bo vršila dne 23. aprila 1933, in sicer v loviščih mestne občine ljubljanske in občine Moste. Sestanek in smotra psov bo na dan prireditve ob 7 zjutraj na dvorišču hotela Metropol (Miklič). V hotelu bo razglašen isti dan ob 8 zvečer izid tekme, ter bo razdelitev daril in poslovilni večer. Vodja tekme bo g. dr. Ivo Tavčar.

Na tekmi se preizkusi in vrednoti: 1. nos, 2. iskanje, 3. stoja, 4. natezanje, 5. hitrost, 6. vztrajnost, 7. zasnova za delo po sledi (nemo ali glasno), 8. ubogljivost in 9. obnašanje pri strelu.

Prijavnina znaša za vsakega psa 50 dinarjev, za pse poklicnih lovcev pa 25 Din.

Mariborska vzrejna tekma ptičarjev se bo vršila dne 30. aprila 1933. Podrobnosti bodo objavljene po dnevnih časopisih.

Lastnike mladih ptičarjev opozarjamo, da pošljejo prijave za ljubljansko tekmo Društvu ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani, za mariborsko tekmo pa podružnici Društva ljubiteljev ptičarjev v Mariboru.

Mali oglasi

Samolasten ribolov v bližini Ljubljane, glavni tok dolg 16 km, stranske vode pa okoli 20 km, prodam. V glavni strugi, ki je izvrstna športna voda, so sulci in lipani, v pritokih pa postrvi. Vse vode so v lepi pokrajini in bogate na ribah. Pojasnila v uredništvu »Lovca«.

V vzrejališču Woodland je za oplemenitve vpisanih psic na razpolago resasti foksterijer »Brandys Quick«. Oče je »Sieger Bongo of Blackfred«, mati pa »Thel Tulip« (amerik. šampion Eden Aristocrat). Taksa za oplemenitev po dogovoru. Vrnitev psice po povzetju takse in stroškov.

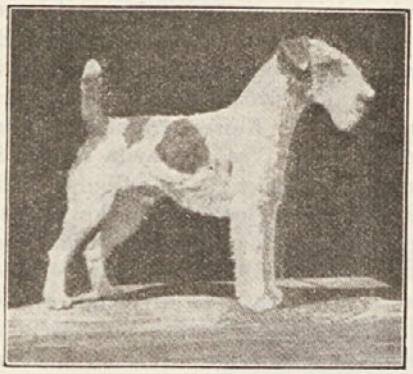

Semtertja so na razpolago tudi mladiči. Dopisi na: Marija grofica Thurn, Ravne, p. Guštanj, Jugoslavija.

Diana Krška (oče: Vero-Obersee — »Riss«, mati: Lotti von Feilhofen) je bila dne 11. marca 1933 krita po Juppu von Laa (oče: Dollar von Laa, mati: Bana-Kamerun). Interesenti za mladiče naj javijo pravočasno primariju dr. Hugonu Robiču v Mariboru, Kamniška ulica 2, svoje želje.

Dve mladi psici (15 tednov), pasme resasti foksterijer s I. rodovnikom, naprodaj. Naslov v uredništvu Lovca.

Nagačevalec. V prejšnjem lokalu znanega gatilca g. Ferd. Schulza v Ljubljani, VII. (Šiška), Medvedova cesta 21, je otvoril Jože Škrajnar kot njegov naslednik ateljé za nagačenje in prepariranje vseh vrst živali po sistemu in načelih njegovega prednika in učitelja.

Barometer. Poleg dobre puške je tudi zanesljiva vremenokazna naprava, ki kaže vreme vsaj za 24 ur v naprej, velike važnosti. To vremenokazno napravo (pat. št. 9514) dobi vsak čitatelj tega lista, če pošlje Din 3.50 v znamkah in ta oglas na naslov: Barometer, Ljubljana I., poštni predal štev. 18. Eno izmed mnogih zahvalnih pisem: »Ker je Vaš barometer izboren vremenokaz, Vas prosim, da mi pošljete še tri komade. Vinko Bogataj, Radovljica.«

Karabinko »Mannlicher-Schönauer« 6.5, zanesljiv strel, zamenjam za Bockpuško, eventualno prodam. Lenščak, Poljanska cesta 73.

»Lovec« letnik 1929, 1930, 1931 in 1932 se proda. Cena po dogovoru. Vidrih Pavel, gozdar v pokoju, Ljubljana VII, Verovškova ulica 70.

Vsa oblačila za lovce in sportnike dobite v najboljši kvaliteti in po jako zmernih cenah v specialni trgovini za moška oblačila I. Maček, Ljubljana, Aleksandrova cesta 12.

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani lovski kroj priporoča tvrdka Anton Schuster v Ljubljani, Mestni trg štev. 25. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno za sportne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Lovski čevlji, smučarji, štrapac-čevlji, škornji itd. iz garantirano nepremočljivega krom-usnja, ročni izdelek čevljarne Ivan Zajc, Žiri, samoprodaja pri tvrdki Čadež & Komp., Ljubljana, Miklošičeva cesta (palača »Grafika«). Zajčevi čevlji so glede prvovrstne kvalitete in nizkih cen brez konkurence!

»Heveax«, strokovno sestavljena mast za čevlje se je po večletni uporabi izkazala za brezdvomno najboljše sredstvo te vrste. Lovci in turisti, ki jo stalno uporabljajo, trdijo, da ne poznajo drugega preparata, ki bi napravil čevlje tako zanesljivo nepremočljive in obenem usnje mehko, kot »Heveax«.

Dobi se v lekarni Mr. M. Leustek v Ljubljani, Resljeva c. 1, pri Zmajskem mostu.

Olje za konserviranje orožja in čevljev. Za pričetek sezone Vam priporočam, da si nabavite specialno olje za

orožje znamke »Hubertus«, katerega kvaliteta je enakovredna raznim dragim inozemskim oljem. Strokovnjaška priznanja! — Za čevlje pa vzemite

najboljše »Hubertus gumitran-olje«, ki Vam bo napravilo Vaše čevlje voljne in nepremočljive. — Zahtevajte povsod le prave domače proizvode! »Jadran«, kem. izdelovalnica, Ivan Lapajne, Ljubljana, Moste.

»NC« olje in mast za lovske in turistovske čevlje sta brez škodljivih primesi in polnilnih sredstev. Mazanje z »NC« oljem in mastjo garantira za higijensko obutev, ker napravi usnje mehko in nepremočljivo, vendar noga v takem čevlju lahko diha. Usnje obdrži prvotno barvo.

Od blata očiščene še mokre čevlje, jermenje itd. je zadostno namazati z »NC« oljem in mastjo in postaviti za več ur, najbolje čez noč v bližino zmerno kurjene peči, da vlakna usnja maščobo lažje absorbirajo in bolje vežejo.

Približuje se čas, ko bo treba vzeti v roko risanico. Da bo sigurnejši uspeh na lovu, si dajte preizkusiti puške na strelišču. To delo, kakor tudi vsa druga popravila, Vam najvestneje izvrši v najkrajšem času, puškar Albin Šifrer, Ljubljana, Gosposvetska cesta 12, telefon 34-49. Zaloga lovskega orožja, streliva ter lovske opreme. Ribarske potrebščine v največji izberi, samo kvalitetno blago prvovrstnih tovaren. Postrežba točna ter cene kljub valutnim razmeram najnižje.

Po končanem lovskem času je potrebno lovsko orožje najvestneje pregledati, prečistiti in spraviti v red, da se odstrani vsa večja škoda. Skrbno in z majhnimi stroški Vam to delo izvrši puškar F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9. Vsa popravila orožja in hranjenje najceneje in najbolje. Montiranje daljnogledov na puške po lastnem preizkušenem sistemu strokovnjaško, pristreljanje pušk točno. — Zaloga različnih pasti za divjačino, vsakovrstnega orožja, lovskih potrebščin in municije. V mokrem vremenu si obvarujete svoje zdravje z obutvijo, namazano z izbornim »Mastranovim« oljem. Obutev ostane mehka in nepremočljiva.

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribjo lov ima v najboljši kvaliteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9, ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skobce vseh vrst ter škatle vseh velikosti priporoča I. štajerska tvornica za pasti Matthias Brandl, Puntigam b. Graz (Austria). Izdelki in

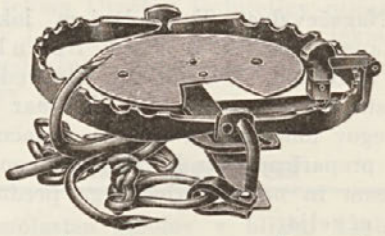

cene so brez konkurence. Za strokovno izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. — Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta tvrdka pasti iz drugih tovaren.

M. Hafner:

O izvrševanju lova in o lovstvu v splošnem.

Izvrševanje lova urejujejo pisani in nepisani lovski zakoni. Potrebni so prvi, bolj važni so drugi. Prvi so potrebni za pravilno, drugi za pravično izvrševanje lova. V onih srečnih časih, ko je

Trofeje iz Mežiške doline.
Foto Martini, Celje.

bilo še mnogo divjačine, pa malo lovcev, so zadostovali pisani zakoni. Danes pa, ko je razmerje med divjačino in lovci vprav nasprotno, bomo obdržali lovstvo le kot živo vejo narodnega gospodarstva na ta način, da upoštevamo poleg pisanih tudi nepisane zakone, ali z drugimi besedami, da smo vsi lovci brez

izjeme pravični lovci. Saj je bistveni namen vseh nepisanih zakonov krotiti lovsko strast in zatirati umazano sebičnost, to je: gojiti lovsko pravičnost.

Če upoštevamo nepisane zakone, recimo, da streljamo parkljasto divjačino le s kroglo, da jerebic, ne streljamo na tleh ali ob času, ko krije sneg polja in livade, da zajcev ne streljamo. Da kljunačev pomladi ne iščemo s psi ptičarji, marveč jih čakamo le ob večernem spreletu, itd., smo si pač prostovoljno omejili svoje lovne pravice, s tem pa koristili samemu sebi, ker smo poskrbeli, da obdrže naša lovišča stalno vrednost, koristili pa tudi lovstvu, ker smo mu zasigurali trdno stališče v narodnem gospodarstvu. Je že tako, da velja v socialni družbi še vedno načelo, da človek toliko velja, kolikor plača, v narodnem gospodarstvu pa načelo, da imajo pravico do obstanka le one panoge, od katerih ima celota kakršnokoli korist. V narodnem gospodarstvu odločajo številke. Iz tega sledi, da bi lov kot sport ali zabava ne našel milosti in priznanja pri gospodarski javnosti. Tudi etični, znanstveni in kulturni momenti bi — posebno v današnji dobi — lovu ne mogli pripomoči do splošne veljave, ker bi jim javnost morda priznala vrednost za nas lovce, ne pa splošne vrednosti. Priznalne besede za nas lovce bi našli morda zagovorniki zaščite prirode, saj je znano, da se lovci po pravici smatrajo za ustanovitelje te kulturne struje. Odločujoč za usodo lovstva pa bo ostal narodnogospodarski pomen. Zato je naša dolžnost, da vedno in pred vsem poudarjamo narodnogospodarski pomen lovstva in da skušamo s pravičnim izvrševanjem lova to vrednost ohraniti. Le na ta način bomo zasigurali lovstvu stalno mesto v socialni družbi.

Ker sem že omenil zaščito prirode, naj se dotaknem s par besedami tudi narodnih parkov. Vprašanje narodnih parkov postaja namreč važno ravno sedaj, ko se nam obeta končna izvršitev agrarne reforme. Če kdaj, je sedaj pravi čas za ustanovitev narodnih parkov. O njih pomenu za lovstvo, za znanost, za kulturo, za državo, ni treba zgubljati besed. Zadostuje naj ugotovitev, da obstoje v mnogih kulturnih državah posebni oddelki v ministrstvih in na nekaterih vseučiliščih posebne stolice, katerih področje obsega zaščito prirode in ustanavljanje narodnih parkov. Imamo že narodni park v Dolini sedmih jezer. Ministrstvo ga je pripoznalo in meje so mu določene. In dasi je ministrstvo že pred leti odredilo, da se morajo servitutne pravice na tem ozemlju v najkrajšem času likvidirati, se v tem narodnem parku še vedno izvršujejo pašne in lovne pravice. Posebno za nas lovce ni posebno častno, da se še vedno lovi na tem ozemlju. Dolžnost naša je,

da se zavzamemo s polno vnemo na pristojnih mestih, da postane ta naš narodni park res narodni park brez pašnih in lovnih servitut in da se ustanove tudi drugod po lepi naši domovini narodni parki, povsod, kjer so za to dani pravi pogoji. Zavzeti se nam je posebno za to, da se ohranijo v prostranih Kočevskih gozdovih v zaščito prirode one odredbe, katere je uveljavil v ta namen sedanji lastnik teh gozdov. Kar je zmogel zasebnik, to bo pač zmogla tudi močna kulturna država.

—s:

Belke ali snežne putke.

Ko smo bili še otroci, nam je pripovedoval oče, da so hodili z Antonom Šušteršičem in njegovim sinom Tomažem, čigar sinovi so vsi veliki in navdušeni lovci, na Stol na planinske in na skalne jerebe in da so za ta lov uporabljali ptičarje. Bilo je to gotovo zelo naporno, plen pa sorazmerno majhen. Toda kljub temu se je pri takem pripovedovanju očetu videlo, da se je z veseljem spominjal na tiste lovske izlete na visoke planine. To je bilo vse, kar sem vedel v zgodnji mladosti o belkah.

Hodil, ali bolje rečeno: razsajal sem kot dijak-turist po naših planinah, pa kakor mnogi drugi turisti nisem videl nič drugega živega kakor planšarice, pastirje, teleta, ovce, krave in na neki planini celo konje. Kljub temu, da sem se že zgodaj začel gibati v zeleni družbi in imel uspehe, pa so me na planinah vendar prijatelji izpridili. Dočim sem v gozdu in sploh kadar sem imel na rami puško, lezel kakor ris, sem po vrhovih kričal in valil kamenje, kakor pač mnogi drugi. Nič bolje nismo delali v gorah, ko sem bil vojak, in sicer na Trbižu, kjer smo oblezli, večkrat težko opremljeni, vse gorske vrhove od Ziljske doline pa doli do Bovca.

Tiho sem pričel hoditi po planinah, ko sem jih obiskal kot lovec. Eden mojih prvih visokoplaninskih lovov je bil na Gornjem Koroškem, nad dolino Möhle, v Visokih Turah. Kot vojak sem prišel gori in se seznanil s tamošnjimi lovci, ki so me povabili na lov na gamse. Do takrat sem hodil na omenjeni lov samo po domačih, skalnatih pobočjih Jelovice. Čakališče so mi določili visoko v goličavi, pod velikimi stenami. Spominjam se še kaj dobro, kako napeto sem čakal, kdaj da se pokaže pod menoj na produ kaj rogljatega, pa ni in ni hotelo priti. Kar pa je svečano tišino, ki je ležala v gorskem svetišču, razgibal polet do takrat mi nepoznanega ptiča. Skoraj snežno bel golob, z neznatno temno

progo se je bil odtrgal s skalnatega, z od slane porjavelo rastlinsko preprogo pokritega roba in sedel v stene nad menoj. Videl sem, kam je sedel, toda kljub temu, da je bil oddaljen od mene le dobrih 20 m, ga nisem mogel razločiti od svetlosivega, skoraj belega kamenja. Šele ko se je zamajalo, ko se je premaknil, sem

Domovina belk, kamenc, ruševcev in gamsov.
Foto dr. grof Zedtwitz.

ga ujel v daljnogled. Tekel je po polici, nato pa zopet obstal. Imel sem lepo priliko, si ga točno ogledati. Ves je bil bel, le na krilih je imel še rjavkastosive pike. Posebno lepa je bila glavica z rdečimi rožami nad očmi. Šele po tem znaku sem si mislil, da je to brzčas planinski ali snežni jereb. Takoj pa, ko sem ga videl v poletu, pa nisem mogel misliti na kaj drugega, kakor da se je zaletel v planino bel domač golob. Barva, velikost in celo polet se mi je zdel golobji. To je bilo torej moje prvo srečanje, menda z najvišjim stalnim prebivalcem Alp. Ko sem lovcem to kesneje pripovedoval, so mi rekli, da večkrat vidijo snežne jerebe, pa jih ne streljajo, ker bi s strelom po nepotrebnem vznemirjali druge prebivalce planin.

Preteklo je več kakor 10 let, da nisem imel prilike hoditi in loviti v takih višinah kakor takrat na Gornjem Koroškem. L. 1918 pomladi sem prišel na Jesenice, kjer sem se seznanil z več lovci, toda reči moram, le par dobrimi in enim, ki ga ne bom nikoli pozabil, bodisi kot prijatelja prirode kakor tudi kot lovca. Dočim so drugi mnogo govorili in nič vedeli, je France le redko kaj več govoril, kadar je pa, je bilo vse zanimivo in tudi vse držalo. France ni poznal lovske latinščine. In vprav to je bilo povod, da mnogim ljudem ni ugajal.

Spominjam se tistega pomladanskega popoldneva, ko sva stala pod Možakljo in se je kar naenkrat oglasil v probujajočem se gozdu, kjer je že vse dišalo po pomladi, grahasti flavtist drozg.

»Ali ga slišite?« je skoraj z vzdihom vprašal France. »Slišim!« sem pritrdil in nato sva molčala nekaj trenutkov oba. »Sedaj bo kmalu zapel «ta debeli petelin» in tudi «ta mali», ruševec, bo v kratkem zapihal za «Deskó»,« je nadaljeval France.

Dobrih 14 dni nato smo šli v Rožčico na ruševce. Zakupnika lovišča, prijatelja Jernejca, je spremljal France, z menoj pa je šel nekdo drugi, ki je hotel biti tudi lovec in se je dal baje nekoč slikati celo z lesenim gamsom. Ta je bil pa tako gluh, da sem moral glasno govoriti, če sem mu hotel kaj povedati. Konec lova je bil, da je moj prijatelj ruševca slišal in videl, pa ga ni ustrelil. Moj spremljevalec, ki se je zaklinjal, da ve, kje je ruševec, pa me je vodil po robovih, dokler se ni popolnoma zdanilo. Med potjo po vrhovih sva na dveh krajih spodila snežne jerebe, in sicer obakrat v parih. Enkrat sta nama zletela kar izpod nog. Seveda jih moj kažipot ni poznal, kljub temu, da je trdil, da je prehodil vse «Slovenske gore» in da ve za vse «živali».

Ker je Jernejec obupal nad lovom na ruševce in je rajši hodil na njegovega polbrata, ki se je ženil v nižjih gozdovih, v Črnem

vrhu, sva šla sredi maja s Francetom za «Deskó». Že zgodaj sva bila na robu nad Jeklom, kjer so bila v senčnih legah še precej obsežna snežišča, plesišča krivorepcev.

Komaj pa sva zlezla v ruševje ob snežišču in sedla, že je nekaj zaragljalo na sosednjem snežišču, za ruševjem. Čuden glas, najbolj podoben glasu raglje, s kakršno ragljajo ali «Boga straše» otroci na veliki teden, je trajal po 10—20 sekund. Nato je ponehalo za eno minuto, pa že zopet pričelo.

»Ta «bela putca bolca»! ali jo slišite?« mi je zašepetal France. V Kranjski gori in na Dovjem jim pravijo «bevke». Če varno zlezeva skozi rušje, jih bova videla, kako plešejo po snegu.«

Previdno, po vseh štirih, sva se pomikala skozi gosto rušje proti sosednjemu snežišču. Kljub temu, da so belke še vedno ragljale, jih kar nisva mogla opaziti, dokler se ni precej zdanilo. Medtem pa je že pel komatar in pihal ruševec, in sicer precej globoko v Jeklu. France je menil, da lahko počakava, da ga bova že privabila. Kar mi je začel kazati spremljevalec na temni plani, poleg snežišča, svetlo, premikajočo se liso. Nekaj časa je bila na mestu, nato odskočila kakega pol metra kakor živa žoga in padla na snežišče, kjer se je vtopila v ob prvem svitu nekoliko modrikasti snežni belini. Po ragljanju sodeč sta morala biti na snežišču dva nasprotnika.

Ruševec pa je postajal vedno glasnejši. Vrnila sva se tja, odkoder sva bila prilezla. Napel sem puško, France pa je zapihal najprej bolj tiho, nato glasneje, toda ruševec se to pot ni več zmenil ne za pihanje ne za kokodakanje ruševke, ki ga je France prav dobro ponarejal. Čakala sva, da je pokukalo izza koroških planin sonce.

Ruševec je pihal in grulil, vmes pa je bilo tupatam slišati tudi njegove ljubice, ki so ga bržčas tisto jutro s prijaznimi besedami obvarovale smrti. Toda že čez par dni pa se je le dal izvabiti. Postalo mu je odveč, da bi si skoraj sleherno jutro upal oglašati tekmec in ga klicati na «korajžo». Četrto jutro za tem se je že odzval mojemu klicu. Ostro je zapihal, kakor da mi hoče povedati, naj se pripravim, da pride. Pripravil sem se, in ko še ni dobro sedel na snežišče pod menoj, je že odjeknil strel in onemenel v golih pobočjih sosednje Golice. — Tisto pomlad sem še parkrat slišal ragljanje belk, nisem pa prišel do strela.

Še tisto leto v pozni jeseni smo šli na lov na gamse v Gornjo Krmo. V dolini je bilo kopno, v gorah pa je zapadlo dobro ped snega. Ko smo se vračali proti pastirski koči, sta zleteli najprej dve belki skupaj, za njima pa še dve posamezni. Predzadnjo sem točno videl, da je sedla kakih 50 korakov pred nas, poleg poti.

Varno sem lezel za veliko skalo in gledal na dobrih 25 korakov, kje bom opazil belo ptico, čije belina se ni prav nič odločila od snega. Precej dolgo sem čakal. Moji lovski sodrugi, ki so ostali zadaj, so me že silili, da naj odidem, ko se je končno le nekaj zgenilo v deviški belini. Zamajala se je drobna glavica in takoj

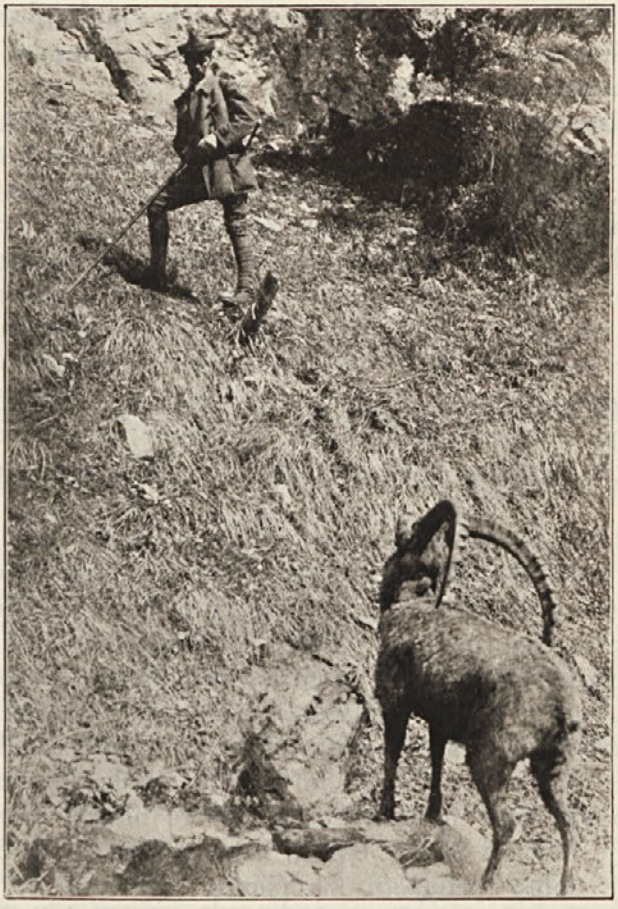

Kdo je tukaj gospodar?

nato je ptica pričela gaziti mehki sneg. To priliko sem porabil in ustrelil. Krogla kal. 7.2 pa je lepo ptico hudo raztrgala, tako da si je nisem mogel dati nagatiti za spomin. Bila je v popolni zimski obleki. Poleg beline perja so posebno značilne do prstov s perjem pokrite nožice in pa pri samicah manj, pri samcih bolj močno rdeče obrvi. Podobno kakor pri gozdnem jerebu.

Za tem sem videl belke le še enkrat ali dvakrat. Zadnjikrat v Planici, ko smo lovili gamse pod Veliko Ponco. Tista belka je

bila še po večini sivorjava. V Bohinju pa nisem nanje nikoli naletel kljub temu, da sem šel večkrat na ruševca. Zdi se mi, da imajo v Bohinju ruševci nekoliko niže rastišča kakor belke, ki najrajši prebivajo na najvišjih grebenih, posebno po širokih, ploskih gorskih hrbtih.

Pri nas, kolikor je meni znano, kar sem sam videl in slišal od zanesljivih lovcev, so belke še po vseh višjih planinah, nad 1600 m višine, toda nikjer ne v večji množini. Vsaj jaz jih nisem videl več kakor štiri skupaj.

Zanimivo je, s čim neki se hrani ta lepa gorska perjad v takih višinah. Menda poleti in jeseni s semeni nizkih, gostih zelišč, jagod, borovnic in brusnic ter z raznim mrčesjem in polžki. Pozimi in v zgodnji pomladi pa si napolni želodček s popjem planinskih jelš in vrb ter z iglami rušja. Dočim se kamence, skalni jerebi, včasi vsaj za krajšo dobo pomaknejo v gozdove, ostanejo belke kar vse leto v svoji pravi domovini, po vrhovih planin.

Kadar sneži, jim prede bolj trda, toda kakor hitro pa obsije sonce prisojna pobočja, se že trgajo plazovi in se prav kmalu pokažejo po strminah gola rebra in kopne planinske trate. V takih krajih si pa že poiščejo tudi te majhne kokoške skromno hrano.

Prav tako, kakor sem omenil že prej, da na Gornjem Koroškem niso streljali belk zaradi tega, ker niso hoteli motiti svete gorske tišine, tudi pri nas le redkokdaj velja strel belim planinskim putkam. Le tupatam ustreli po končanem gamsjem lovu kdo na belko. Pa tudi taki streli so zelo redki. Puške za šibre lovci navadno ne nosijo v planine jeseni, ko je odstrel belk dovoljen, s kroglo zadeta je pa preveč razstreljena. Kljub temu pa se belke ne razmnože. Največ jih uničijo ujede. Posebno planinski orel jo kaj hitro najde. Pred njegovim bistrim očesom belke ne obvaruje izborna kritna barva, ki se poleti, ko je belka sivorjava, kaj dobro prilagodi sivorjavim pečinam in od sonca ožganim planam, pozimi, ko je bela, pa sneženi odeji. Nekaj belk pa uničijo roparice, in sicer velike podlasice, kune in lisice, ki prihajajo večkrat prav iz doline na najvišje vrhove. Mnogo roparic se pa posebno v poznem poletju in jeseni za daljšo dobo preseli v planine.

Največji škodljivec planinski fauni je pa človek, ki misli, da mora kričati, če je na planinah. Dočim planinski lovci z malimi izjemami znajo ceniti in tudi spoštujejo svečani mir planin, tega ne morem trditi o turistih, posebno o smučarjih. Seveda so pa tudi med temi že mnoge častne izjeme. Odkar je prišlo v modo smučanje, in sicer kar vprek, neglede, ali vodi pot ali ne, so na-

stale že precejšnje izpremembe pri bivališčih planinske divjadi. Take izpremembe so večkrat zelo škodljive. Leta 1931 pomladi so našli v dovškem okolišu 105 mrtvih gamsov. Uničili so jih plazovi, in sicer zaradi tega, ker so jih zimski kričači pregnali iz stalnih prezimovališč. Gamse so plazovi zajeli v neznanih jim krajih in pognali čez pečine v smrt.

Lepe so planine, nekaj posebnega pa je tudi divjad in perjad, ki se je umaknila pred škodljivo kulturo v gorsko zatišje. Toda tudi že tja gori, kjer kraljuje planinski orel, se paseta gams in planinski zajec, gruli in piha ruševec, purpurika pisana kamenca, žvižga planinska kavka in raglja belka, prihaja nerazumna človeška množica ter moti sveto prirodo. Če bo šlo tako naprej, bo v planinah kmalu zakrokal črni planinski grobar poslednjo pogrebno pesem.

Hanzlowsky M.:

Naša lovišča in agrarna reforma.

Predvsem je potrebno, da si razdelimo lovišča v razrede v pogledu gojenja in varstva divjačine, in sicer:

1. v pravilno oskrbovana in gojena lovišča;
2. v lovišča z nepopolnim negovanjem in
3. v lovišča z nezadostno nêgo.

Pravilno in po vseh predpisih smotreno izvajano nêgo lovišč najdemo le na velikih posestvih pri lastnih loviščih. Pri teh loviščih žrtvuje lastnik za vzdrževanje, negovanje in poplemenitev dostikrat ogromne vsote. Predobro se zaveda, da se mu izdani kapital ne bo nikoli obrestoval, še manj pa amortiziral; — vsa ta bremena zapiše na konto: »Ljubezen do narave in divjačine«. — K temu kontu pa je treba še pripisati visoke zakupnine za okoliška lovišča, ki tvorijo obrambni in zaščitni zid za dragoceno jedro, ki ga obdajajo. Naj že pripadajo ta lovišča fevdu ali komu drugemu, to ne spremeni na stvari popolnoma nič, kajti glavna stvar za lovca je in ostane: »Vzorno lovišče z vzorno negovano plemensko divjačino, ki tvori dragocen zaklad celi pokrajini«.

Gotova stvar je pa tudi, da se lahko goji in vzdržuje divjačina le na obsežnejših kompleksih, kjer se lahko nudijo divjačini vsi življenjski in eksistenčni predpogoji, ki jih zahteva divjačina za svoj obstoj. Zato je pa potrebno in jako važno, da je lastnik lovišča tudi neomejen gospodar zemlje, kajti v nasprotnem primeru bi se gotovo vsakdo branil investirati za vzdrževanje

in vzgojevanje divjačine večje zneske. Deljene posestne pravice so pa vedno le v škodo lovu.

Dalje je treba upoštevati, da so zasebna in dobro negovana lovišča, ležeča na velikih kompleksih, pravo leglo divjačine, kjer se nemoteno plemeni in razvija. Narava divjačine je pač že taka, da se rada tudi kreta; in k temu je ne sili samo nomadni instinkt, marveč tudi moč močnejšega, čas in vremenske prilike in neprilike. To nepobitno dejstvo, izvzemši sporadične slučaje komodnih, bolehnih, starih in jalovih komadov, nam jasno kaže,

Albinistična srna je bila ustreljena v pretekli jeseni v okolici Mengša.

da so le velika in skrbno negovana lovišča pravi rezervni zaklad, odkoder črpajo vsa sosednja lovišča v velikem akcijskem radiju. Čim večje je torej skrbno negovano lovišče, tem večji je tudi lovni obroč, ki črpa iz osrednjega zaklada. In to si je treba pred vsem zapomniti.

Lovišča, kjer se lov le nepopolno neguje, pripadajo ponajveč raznim podjetnikom in družbam, kojim je les vse, lov pa za razvedrilo ali pa objekt visoke najemnine. Večinoma se dogaja le zadnje navedeno, kajti v času, ko le stroga kalkulacija kaj velja, je treba upoštevati tudi kolikor mogoče visok donos od lova. Je že vrag, da mora še divjačina doprinesti v kolone »kredit« in »debet« svoj obolus na račun amortizacije bančnega kapitala. Kako se ravna z zakupnimi lovišči, o tem rajši molčim. Vsak pravi lovec, ki je vešče analiziral vse povojne razmere, si

je že ustvaril pravo sliko. Zato je bolje, da o nadaljnjem molčim in samo pribijem, da je lovstvo veda, katere se ne nauči nobeden preko noči. Nikdo ne more postati že v nekaj mesecih izučen čevljar, kaj šele pravi lovec. Streljač postane lahko vsakdo, lovec pa le malokdo.

Zašel sem na stranpot, pa ne namenoma; oprostite!

Splošna slika nepopolno, oziroma slabo negovanih lovišč bi bila nekako tale: Ker se polaga na izkoriščanje gozda in lova glavno težišče, ne uživa divjačina potrebnega miru in se nagiba vsled tega le k še večji selitvi iz kraja v kraj. Taka lovišča vsebujejo po večini le klateže, kajti stalne divjačine je le malo.

Nadalje trpé taka lovišča tudi zaradi tega, ker se zaposluje pičlo nastavljeno varstveno osebje po večini le pri lesni produkciji, tako da je to, kar storé v pogledu varstva divjačine, le pesek v oči.

Največje zlo pa je degeneracija. Kaj hočemo! K živinorejcu se bo treba hoditi učit. Slednji si izbere za pleme najboljše, kar mu stoji v hlevu, neuki lovci pa postrelê vse najboljše in pustijo v svojem hlevu za pleme same slabiče. Tako je in nič drugače! Na hvalisanje se ne da nič, ko pa se dela v lovišču ravno nasprotno. — Pravilna regulacija stanja med spoli je tudi nepoznana; pa Bog ne daj, da bi kdo brez vednosti gospodarja ustrelil kako okuženo in bolno divjad ali degeneriranega slabiča! In najslabše je pa to, da vodi in ureja lov gospodar, ki nima o lovski znanosti navadno nobenega pojma. Taka lovišča bi morala tvoriti poleg velikih zasebnih lovišč diko vsega našega lovstva, so pa v resnici na najboljšem potu, da docela propadejo.

K loviščem z nezadostno nego divjačine se lahko prištejejo skoraj vsa zakupna lovišča, ki nimajo značaja zaščitnih lovišč. Vsa taka lovišča so na robu propada, kajti tiste malenkosti, ki se storijo za zaščito lova, so le injekcije za kratko podaljšanje življenja. Največje zló pri tem je kratka zakupna doba. Pomislimo samo, da v petletni dobi ni mogoče izvršiti nobenega restavracijskega programa; to je v življenju divjačine vse prekratka doba. Nesmiselno bi bilo za vsakega zakupnika, da bi pet let pridno gojil — za drugega, ali pa, da bi mu v zahvalo, ker je tako lepo dvignil stalež divjačine, pri ponovni licitaciji nabili še nekaj tisočakov povrhu. — Navadno se pa dogaja tako, da zakupnik & Co. napiše lepa lovska pravila za vse člane in se jih nato kake dve leti vestno držijo. Ko pa gre zakupna doba h koncu, je pa vse pozabljeno in naslednik lahko prične čisto od kraja. —

Oh, koliko bi se lahko še pisalo o kvaliteti lovcev-zakupnikov in njihovih oprod. Boginja Diana bi plakala, ko bi prišla še enkrat na to tužno zemljo in videla, kaj vse se potika po njenih svetiščih!

Idealni lovci so po večini že obubožali in imajo sedaj prvo besedo po večini dobro kalkulirajoči materijalisti. Naravno je, da mora priti ves izdatek za lov (zakupnina plus obresti in zapitek) nazaj v blagajno. No, in na škodo česa?

Ker ima v zakupna lovišča (občinska) dostop ne samo človeški rod, marveč tudi vse muce in havhavarji okoliških selišč, je docela izključeno, da bi se mogla gojiti divjačina tako, da bi se pokazal kak viden uspeh. In če se upošteva še nenaklonjenost kmetovalcev napram lovu in divjačini, ki je dala duška že v raznih časopisih, potem, dragi moji, moramo priznati, da bomo kmalu na koncu.

Ako torej pregledamo celoten položaj docela objektivno, pridemo do zaključka, da se bodo obdržala lovišča le še na velikih posestvih, kjer se žrtvujejo za negovanje in vzdrževanje divjačine vsa potrebna sredstva, nadalje, da bi se dalo še marsikaj dobrega storiti za izboljšanje staleža lova v zasebnih (samolastnih) loviščih in da so občinska lovišča, zlasti dotična, ki se nahajajo poleg selišč, zapisana poginu. — Tako je in nič drugače. Že celih 30 let zasledujem razvoj ozir. pogibelj občinskih loviščˇ in žal moram ugotoviti, da ni daleč čas, ko bodo dolinski lovci hodili ob belem dnevu s prižganimi svetilkami po nekdanjih loviščih in iskali — dlako. —

Sedaj pa preidimo k agrarni reformi. Novi zakon določa glede eksproprijacije gozdov in pašnikov (planin), da se odvzame nekaterim po zakonu označenim vrstam veleposestnikov ves plus, ki presega 1000 ha gozdnih tal, in se razdeli med agrarne subjekte. — Dobra in pravična je ta naredba, vendar se ne ozira na lovišča z nobenim členom. In sedaj poglejmo, kaj bo iz tega nastalo. Naravno je, da bo skušal vsak prizadeti posestnik rešiti za sebe gozdne predele, ki so najbolj zarastli z zrelim lesom, ki so že kolikor toliko razčlenjeni in ki leže najbliže prometnih sredstev. Taki gozdi seveda niso najboljša nahodišča divjačine. Vsekakor se pa lahko že sedaj reče, da bodo pripadla pod udar agrarne reforme ravno najboljša divjačinska nahodišča, ker je docela umevno, da si lastnik ne bo obdržal že iz financijalnih razlogov gospodarsko manjvrednih zemljišč, kar pa je tvorilo v lovskem oziru jedro visokega lova. Da bi pa iz ekspropriiranih delov nastala nova samolastna lovišča, seveda ni verjetno in je verjetneje, da bodo pripadli k občinskim loviščem. In kaj po-

menijo nato občinska lovišča v rokah najemnikov, to je tudi vsem p r a v i m lovcem znano. V tem pogledu nam torej grozi največja nevarnost, ako se ne zganejo merodajni faktorji in ne ukrenejo potrebnega za zaščito lovišč.

Naša lepa banovina ima še dokaj krasnih lovišč, ki so last zasebnikov. Nikakor pa ne bi bilo prav, da bi prešla ta tako

Srnjak z izredno visokim rogovjem je bil ustreljen okoli l. 1910 na pobočju Stola, v goličevju.

skrbno negovana lovišča v take roke, ki bi delale z njimi samo »kšeft«. Te naravne dike si moramo na vsak način ohraniti neoskrunjene kot posebnost in lepoto naše domovine. Tu se mora čuti tudi tehtna beseda vsakega pravega lovca in ljubitelja narave. Mislim, da je prišel čas, ko se lahko tudi uresničijo ideje po ustanovitvi večjih banskih rezervacij. Druge države nam dajejo zgled in se vsaj po njih ravnajmo. —

Gospodje! Ne samo gospodarski krogi, marveč tudi lovci in ljubitelji narave morajo imeti svojo pravico, pa če je to potem nasprotnikom prav ali ne! Na delo, da ne bo prepozno!

A. Mazlu:

Fazan.

Krokok, krokok! so se oglašali petelini po gozdu, da se je daleč razlegalo ter polnilo z veseljem srce lovčevo. Tolkli so s perotmi in trepetali v hrepenenju. Z našopirjenim perjem in nabreklo rožo so se vsiljevali kokoškam, ki se v začetku vsaj navidezno niso preveč zmenile za ljubezen. A tudi v njih je kmalu zaplapolala pomlad. V stari Koki se je vzbudilo hrepenenje po materinstvu že četrtič. Kar čez noč je prišlo, da sama ni vedela kdaj. Nestrpna je postala ter iskala bližino ponosnega Kokota. Ta pa je stopal v ženitovanjski obleki med družino kakor paša v haremu. Topla pomlad je ogrevala srca vedno bolj. Začela se je rastitev. Kokot je podvoril tej, se udinjal drugi, pobral zrnce in ga dal tretji, obkrožil s spuščeno perotjo četrto ter na slične načine izkazoval ljubezen svojim ženkam.

Medtem pa je privabilo solnce iz popja nežne zelene lističe. Glog je bil že ves v cvetju. Ozimna žita pa so že segala za pedenj nad zemljo, in travnik je tudi ozelenel. Tedaj se kokoške niso več držale v bližini petelina. Njegovo dvorjenje jim je začelo skoraj presedati. Polagoma so se porazgubile po polju. Koka si je izbrala v pšenici jamico, jo nekoliko razgrebla, nanosila vanjo par bilk in znesla prvo jajce. V treh tednih je bilo v gnezdu že štirinajst jajec. Od tedaj se je popolnoma odtegnila skupnemu življenju. Vztrajno je sedela na jajcih ter se odstranila jedva za toliko časa, da je v naglici poiskala najpotrebnejšo hrano. Le včasi si je privoščila peščeno kopel, tam gori na potu, ob robu gozda. Dvajset štiri dni je vztrajala na gnezdu, ko je začutila pod seboj novo življenje. Iz počenega jajčeca se je izvalilo prvo pišče. V naslednjih dveh dneh se je izvalilo še enajst piščet. Dve jajci sta se bili pokvarili.

Ko je naslednji dan solnce že posušilo roso in so piščeta zvedavo gledala izpod perja v novi svet, se je odločila Koka za prvi izprehod. Z najrazličnejšimi glasovi jim je pripovedovala, kako se imajo obnašati, kako jo morajo slušati, kajti na svetu je lepo, a nevarno.

Nesigurni so bili prvi koraki v gozdu pšeničnih bilk. S skrbjo in ljubeznijo jih je vodila Koka, iščoč jim hrane. Tu je iztaknila drobnega črvička, tam mastnega ogrca, ga spretno razkosala, ter ga, sama lačna, prepustila mladeži, ki se je zanj trgala. Na travniku pa je bilo polno življenja. Tu so skakale kobilice, brenčale so razne muhe in mušice, da je bilo veselje. Razposajena

in razigrana mladež je zaradi toliko lepega kmalu pozabila na materine nauke, da jih je ponovno jela opominjati in svariti.

Slično so pozneje izpeljale ostale Kokotove družice svoj zarod. Med valjenjem jih je Kokot večkrat obiskal, se jim dobrikal, a njim ni bilo več do ljubezni, težila jih je velika skrb. Le najmlajšo je doletela nesreča. Ta se je zakesnila z gnezditvijo. Ko je iskala primeren prostor, se je odločila za vdolbino v travniku. Na osmih jajcih je vztrajno sedela že drugi teden, ko je še pred zoro zadonela od kolovoza sem pesem krepkih fantov. Vedno bliže so prihajali in na robu travnika so se razvrstili. Pesem je prenehala, nadomestilo jo je brušenje kos. Ko so šli že drugič mimo nje, je videla, kako je pred njimi padala visoka trava v široke plasti. Prej varno zavetišče je postala mahoma goličava. V srce jo je zazeblo, poloteval se je je strah, da bi najrajši bežala, a neka nepoznana sila jo je priklepala na gnezdo. Še je vztrajala, dokler ni prav tik nje zableščala svetla kača, ki je požirala travo v polnem cvetju. Ko je kosa segla naravnost proti nji, je v zadnjem trenutku skočila in glasno tožeč odletela proti gozdu. Kokot jo je kmalu našel, jo tolažil, a to leto ni imela mladine. Sicer je ponovno gnezdila in znesla še več jajčec, a ljudje so jo na polju zopet preplašili.

Koka pa je srečna vodila zdravo družino po bližnjih poljih. Le Picek je zaostajal v rašči. Nekako klavrno se je držal in ko so njegovi bratci že tako dorasli, da so frfotali na nižje veje dreves, se je ta dvignil komaj par pedi od zemlje.

V deteljici ob gozdu so se pasli, ko je hušknila drobna živalca pred njimi. Čuječe materino oko ni prezrlo tega. Z rezkim: »Krrr« je opozorila mladež na nevarnost. Ko se je prepričala, da podlasica stika za njimi, se je oglasila s tankim: »Ciip, ciip« ter odletela na drevo. Njej so sledili drugi. Podlasica pa je gledala, kako ji odleta večerja izpred nosa. Zadnji se je dvignil Picek, a krila ga niso nosila. Padel je na tla ter v strahu začivkal in s tem opozoril krvoloka nase. Spretno se je prihulila podlasica za čivkajočim piščetom in po njem je bilo. Starka je zletela nad podlasico, da bi ubranila svoje dete, a podlasica se je ni zbala. Zapihala je proti nji ter ji pokazala kakor igla ostre zobe, da jo je kar spreletelo. Zletela je zopet na drevo, kjer so bili ostali fazančiči ter od tam zmerjala grabežljivko, ki je medtem že opravila svoj posel.

Od tedaj so prenočevali na drevju. Res jim je bilo prve večere nekoliko hladno, a nastopajoče poletje je že toliko ogrelo zemljo, da niso bile več noči tako hladne. Sicer jim je tudi perje zraslo ter jih čuvalo zlasti proti rosi, ki jim je tako škodljiva.

Komaj so pozabili na dogodek s podlasico, že jih je doletela druga nesreča. Iz najprijetnejšega spanja jih je predramilo milo čivkanje sestrice. Velika ptica z mehkim perjem, naprej obrnjenimi očmi in dvema čopkoma na glavi, jo je držala v krempljih. Z bleščečim pogledom je gledala nanje. V strahu so se razleteli po gozdu. Šele drugo jutro jih je priklicala starka skupaj. Sestrice pa ni bilo več, odnesla jo je noč.

Po nevihti je bilo, ko je bilo polje popolnoma premočeno. Naliv so prebili vsi pod mladim smrečjem, ki jih je le toliko očuvalo, da niso bili do kože mokri. Ko pa je posijalo solnce, so stopili na peščen obronek gozda, da se posušijo. Prijetno so božali solnčni žarki ter sušili mokro perje in ogrevali premrlo telesce. Tedaj je završalo v zraku in preden je Koka utegnila posvariti, je padel z neba kakor kamen na najlepšega petelinčka jastreb. Zasadil mu je v hrbet ostre kremplje, da je milo začivkal ter ga odnesel v zračne višine. Vsa družina se je vznemirila in z njo ves gozd. Šoje so vpile, zaregljale so srake in vranji par se je zakadil proti razbojniku, ki je s počasnim mahanjem peroti nosil plen požrešni družini.

V vedni nevarnosti, ob opreznosti izkušene Koke je rasla mladež. Petelinčki so se jeli že oglašati. Kaj bi ne, saj so imeli že vidna znamenja možatosti. Roža jim je jela rdeti. Na vratu jim je raslo pisano perje, prsa so se že lesketala v solnčnih žarkih in repec je bil že nad pedenj dolg. Ko je začela rumeneti koruza in so solnčni žarki izgubljali svojo moč, so bili fazani že dorasli.

(Nadaljevanje.)

Poškodba stebla, ko je bilo rogovje še mlado, v koži.

H. Lagern

Jeremija:

Petje in klicanje ruševcev.

Zelo različno je mnenje lovcev, v katerem dnevnem času se oglašajo ruševci. Glede letnega časa so si po večini edini, da je ruševce slišati pihati in gruliti kar vse leto. Glavno, pravo petje, ki je v zvezi z erotičnimi čuvstvi, je pač pomladi. Redno se pričnejo oglašati že v prvih pomladanskih dneh. Nekateri malo prej, drugi kesneje. To je odvisno od starosti pevca in pa od pokrajine, kjer poje. Starejši pričnejo prej kakor mladiči prejšnjega leta in tudi v onih, ki prebivajo v solnčnih rebrih, se prej pomladi zbudi ljubezenski čut kakor pri tistih, ki stanujejo v senčnih pobočjih in planah. Nekateri ruševci imajo priliko, da pričnejo pomladansko pesem na večjih posekah in zasneženih planinskih senožetih v nižjih legah, se pa nato s pomladjo pomikajo proti vrhovom. Prava rastišča leže pri nas v planinah, navadno v pasu, ki meji med gozdom in goličavjem ter je porastel z nizkim krivovejim ruševjem. Le-tu je navadno najbolj živahno sredi maja. Proti koncu maja pa vedno bolj ponehavajo. Konec maja se dogodi kaj rado, da ruševec eno ali dve jutri utihne popolnoma, nato pa zopet nekaj juter gruli. Meglena jutra so jim bržčas bolj po volji in so bolj živahni kakor v lepih, jasnih jutrih. To pomladansko petje traja, večkrat prekinjeno za nekaj dni, navadno do srede junija.

Glede dnevnega časa naj velja, da se oglasi ruševec normalno kesneje kakor pa veliki petelin. Dočim gozdni trubadur večkrat izliva svoj čudni spev še v popolni temi v sanjavi gaj, zapiha, zagruli in takoj nato zapleše prvi jutrnji ples mali vitez šele, ko prične nalahno odpirati oči mlado pomladansko jutro. V prvi polovici maja pričnejo veliki petelini že okoli treh. Ruševec med tem še dremlje in navadno odpre kljun cele pol ure kesneje. Pred njim se oglasita v planini belka in komatar. Petje traja dobro uro. Včasi pa tudi malo dalje, seveda ne vedno na istem kraju. Če prej začne, pač prej neha. Nato utihne krivorepec, toda navadno ne za dolgo. Če je lepo jutro in sije solnce, se ruševec rad ponovno pojavi na rastišču in ponovi koncert. To seveda ne vsako jutro in tudi ne v istem obsegu. Ta, drugi koncert, imenujejo Nemci »Die Sonnenbalz«. Med prvim in drugim koncertom sede ruševci na visokih macesnih. Kadar se spuste k drugemu koncertu na snežišče, grulijo in pihajo, če so pa obsedeli na macesnih, slišiš samo jezno šumeči »čiij-šuuuj«.

Zelo različno pa je mnenje lovcev glede popoldanskega in večernega petja ruševcev. Sam jih nisem slišal peti v pomladanskih večerih, pač pa so mi pripovedovali lovci v raznih krajih, da so jih slišali sredi popoldneva in tudi zvečer, ko se je mračilo. V drugih krajih pa so lovci zopet trdili, da niso nikoli slišali zvečer ruševčevega petja. Zanimivo bi bilo, da bi zadevno poročali naši člani z Julijskih Alp, Karavank, Kamniških planin in s Pohorja.

Dočim se veliki petelin oglaša le v pomladanskih in poznopoletnih jutrih, slišimo ruševca v vsakem letnem času. To petje pa ni v nikaki zvezi z njegovimi ljubezenskimi čuti. Ruševci grulijo in pihajo pred slabim vremenom. So zelo zanesljivi vremenski preroki. Ugledni gorenjski lovec Janez Rabič, dvorni nadlovec, mi je rekel neko jesen, ko sem mu pravil, da sem slišal peti ruševca, da bo najkesneje v 24 urah močno snežilo. In res, kljub temu, da je takrat, ko je grulil ruševec, bilo še čisto nebo, je že prihodnje jutro snežilo, »kakor bi berače trgal«.

Te vrste petje ruševcev, in sicer gruljenje in pihanje, slišimo v vsakem dnevnem času.

Lovce petelinarje pa bo gotovo zanimalo, kdaj ruševca lahko privabimo z oponašanjem, in sicer petelina in kokoške.

Po mojem mnenju je ruševec vedno bojevit, pa bodisi pomladi ali v kakem drugem letnem času in to neglede na dnevni čas. Le-to pa je povod, da se odzove na pihanje. Kakor povsod v življenju, tako je tudi pri ruševcih: Močnejši je gospodar!

Če je na enem rastišču več ruševcev, se pretepajo, dokler ni odločena zmaga. Premagani se morajo odstraniti. Zanimivo pa je, da se premaganci radi zberejo in postanejo s časom precej znosni, dočim je zmagovalec vedno bojevit, dokler ne pride še močnejši. Posebno bojeviti so starejši petelini. Oni, ki so bili izleženi prejšnje leto, se družijo z dve in triletnimi. Štiriletni pa se že bojujejo s starejšimi, dokler ne podležejo in se tupatam kot premaganci pridružijo mlajšim. To velja seveda le tam, kjer je veliko krivorepcev, dočim tam, kjer so le posamezniki, že mladi »žnidarčki« razsajajo kakor največji junaki.

Stari, močnejši ruševci so sami na rastišču, srednji včasi po dva, ki se kaj rada prepirata, mlajših je pa včasi kar po pet in še več skupaj na prostoru dobrih dve sto kvadratnih metrov.

Le-to pride v poštev za tistega, ki jih kliče. Pri skupini več petelinov navadno ne boš prav nič opravil. Če boš slabotno pihal, se ne bodo niti zmenili, kakor hitro pa boš zapihal preglasno in z nižjim glasom, pa jih boš prepodil, kakor če bi zapihal med domače kokoši.

Mlajše in srednje peteline lahko ustreliš izza zaklona ali pa jih včasi tudi privabiš, če oponašaš kokoš. Dogodilo se mi je pa že, da se je kokošjega glasu zbal srednje velik ruševec. V njegovi bližini je gospodaril do tistega jutra izredno močan starec, ki je pa takrat, ko je sosed begal pred kokošjim glasom, že visel na trti in imel v kljunu zeleno vejico.

Kakor je boječ premaganec, tako je pogumen zmagovalec. Če pravilno, ne premočno, pozoveš starega petelina, ki seveda ne sme biti še oplašen v tisti petelinji sezoni, bo takoj pritrdil, da te je slišal in navadno prifrčal kakor izstreljena granata v tvojo neposredno bližino. Če ne bo reagiral na petelina, ga bo zapeljal glas kokoške. Večkrat, posebno če ni bil predaleč, bo prigrulil in pripihal kar peš; prišel bo kakor razjarjen žrebec. Le tak ruševec, ki ima sobojevnika, s katerim še ni izvojeval odločilne borbe, in pa, če je bil že enkrat od lovca varan in je takrat še pravočasno spoznal nevarnost, bo pri ponovnem vabljenju prilezel tiho in skušal ugotoviti neopažen, če je primerna prilika, da se spusti v dvoboj. Dočim pri velikem petelinu težko ločiš moč glasu in mnogi celo trdijo, da so mlajši veliki petelini glasnejši od starih gospodov, pri ruševcih, če jih slišiš več pihati na enem mestu, lahko ugotoviš, kje je pravi.

V teku lovske dobe sem ugotovil, da je bilo iz zaklona ustreljenih približno 70% srednjih, kakih 20% slabih in komaj 10% starih ruševcev. Nasprotno pa na klic skoraj sami močni starci, brez rjavih obrobkov na krilih.

Kdaj je najboljši čas za klicanje? Takrat, kadar je v divjadi ali v gozdni perutnini največ povodov, da se odzove! Glavni povod je rivaliteta. Dočim je splošni povod rivalitete boj za obstanek ali obdržanje prostora, je pomladi poleg tega še erotični čut.

V bližini, kjer so kokoške, se nahaja tudi ruševec. »Kdor prej pride, prej melje«, moč pa je zopet pred pravico! Iz tega se rodi borba! Kdor zmaga, ta ostane. V prirodi in sploh v življenju vidimo vedno in povsod, da posebno nežni spol ceni junake. Ruševec junak išče kokoške in jih hoče za vsako ceno

obdržati, vsaj toliko časa, dokler se mu dopadejo, za sebe, one pa zopet prihajajo k njemu.

Kdor takrat kliče, ko ruševci najbolj snubijo rjave nevestice, ta opravi najbolje. To pa je navadno sredi maja, in sicer v ranih urah, ko se zdani.

Prihajajo pa na klicanje ruševci tudi tupatam v drugih letnih in dnevnih časih. Ruševca sem privabil tudi pri petju na solncu in tudi še kesneje, okoli osmih dopoldne. Oglašal se mi je popoldne med četrto in peto uro, ni pa prišel. V obeh primerih sta le pihala, nista pa grulila. Lovski

Rastišče ruševcev v Karavankah.

Foto dr. grof Zedtwitz.

znanci, ki jim lahko verjamem, so mi pravili, da so ruševca privabili na tako zvano »pihanje« v vseh dnevnih in letnih časih, seveda le prav po redko. Najrajše se odzovejo v meglenih dnevih.

Zadnji zanimivi primer, kako se je odzval ruševec popoldne, okoli šestih, mi je pravil lovski znanec iz Selške doline.

Sredi maja leta 1932 je bilo, ko sta šla z lovskim drugom na ruševce na Ratitovec. Ko sta prišla v goličavje, sta sedla, da se nekoliko oddahneta. Ko sta se, seveda bolj na tiho, razgovarjala o ruševcih, je on kar v šali precej glasno »zapihal«. Kar je že završalo, in dobrih 30 korakov od njiju je sedel ruševec na travnato plano.

Ta ruševec se je odzval bržčas zato tako hitro, ker je menil, da je zapihal njegov ljubezenski tekmec. Tisti ruševci pa, ki prihajajo na klic poleti in jeseni, se pa hočejo boriti le za prostor ali pa že iz prirojenega veselja do boja. H koncu naj omenim še to, da ruševca pomladi privabimo na kokošji in petelinji glas. V drugih letnih časih pa se odzove samo na »pihanje samca«.

Za razvedrilo

Cene Kranjc:

Na Rašici.

»Jutri pojva pa res na petelina, oče.«

Oče prirezuje korenine mladi jablani. Skozi veje, ki jih držim, piska burja.

»Mraz bo. Rajši pojva drugo nedeljo!«

»Nič ne bo hudega. Saj zjutraj ni burje. Saj je že april, pa naju vendar ne bo zeblo.«

Oče postavlja jablano v jamo in ji po mokri prsti rahlja korenine.

»Saj ne veva, kje letos poje.«

»Ga bova že slišala. Ponoči se vse tako dobro sliši.«

Oče suje prst na korenine, jaz držim jablano, burja mi jo hoče vreči na tla.

»Le pojdi. Če ga boš slišal, pojdeva pa drugo nedeljo oba.«

»Jaz bom pa vaš kožuh vzel, pa se bom zavil vanj, in ne bo me zeblo, če bo burja še hujša, oče.« —

Domov greva, burja maje jablane, prva zvezda se nad hribom prižiga, pri svetem Tilnu Marijo zvoni. —

*

Ne morem spati. Eno bije ura. Z bledo lučjo mi svetijo zvezde. Meseca ni. Nobenega glasu ni čuti. Natančno razločim na steni koncu postelje obrise kanje. Zdaj pa zdaj za trenutek zableste njene steklene oči vame. Zdi se mi, da me gleda. Na njivi pod hišo zagore namreč večkrat ognji. Trije kupi nekih smeti tle. Kadar jih burja prižge, zagore s plamenom.

Ne morem spati. Gledam v kanjo in kanja gleda vame.

Pred mesecem jo je ujel oče. Napadla je ptiča. Jokal je ptič, oče ga je slišal, tekel je v hrib, planil v neki jarek, odkoder se je slišal jok, zagledal ogromnega ptiča, ki ubija drugega, skočil je k njima in zgrabil sivega morilca.

Zdajle bom vstal in šel iskat petelina, ki bo pel svojo ljubezensko pesem in ki me tudi najbrž ne bo videl —

Tudi živali so slepe dvakrat: Ko moré in ko ljubijo —

*

Grem čez polje, grem. Visoko po nebu gredo oblaki z menoj. Visoko po nebu mi zvezde svetijo. Po mehki travi čez širno polje grem, grem.

Ognji na njivi z močnim plamenom gore. Mladi pšenici svetijo, da bo lažje rasla. Mlade jablane obsevajo, da mi kažejo pot.

Zvonovi z ne vem koliko zvonikov zvone. Ves svet je poln zvonov, ves svet je poln zvezd, ves svet je poln lahkih oblakov, ki z menoj čez širno polje gredo, gredo —

*

Pod hribom sem obstal.

Saj se ne bojim ničesar. Tale hrib pa tako temen stoji pred menoj. Natančno slišim, kako diha. Skoraj ne upam stopiti v njegovo spanje. Nobene poti ni nikjer. Da bi vsaj kako stezo našel.

Takole stojim pod hribom in poslušam, kako drevesa spe. Ne ganem se: Morda že poje petelin?

*

Ozka, z mahom porasla steza me vodi med tihimi smrekami in tihimi borovci v hrib. Velikokrat počakam in poslušam. Nič več ne slišim, kako gozd spi. Nič več ne slišim, kako visoke smreke sanjajo. Gozd mi ni nič več temen. Vse vidim in čutim. Burno mi bije srce. Zdaj sem kot drevo.

*

Počasi se dani. Čez tri vrhe sem že prišel. Ne vem, kolikokrat sem obstal in poslušal. Nikjer nisem slišal petelina.

*

Prvi ptič je zapel: kot da se je v srebrni vodi zlat kamen pretrkljal.

*

Stojim v neki dolini.

Molče stojim in ne vem, ali naj grem še kam naprej ali naj kar tukaj ostanem. Tako lepo je vse. Tako lepe so smreke. Tako lepo se sveti sneg iz ogromnih kotlov. Joj, pa tisoč ptičev mi poje čudovito lepo pesem —

*

Petelina danes ne bom slišal.

*

Spet stojim na neki jasi na pobočju hriba.

Gledam čez polje in mi je tako tesno v prsih. Gledam na čudovito bele hiše pod seboj, na toliko belih hiš. Gledam na Repnje, na bele Repnje pod temnim hribom. Gledam na cerkev svetega Tilna, na čudovito belo cerkev.

Gledam na bele hiše pod seboj, gledam, gledam —

Na desni stoje Kamniške planine. Kot da so umrle, stoje. Z ostrimi robovi kot z noži režejo v nebo. Tako mrzle so. Nobena snežinka ne gori na njih. Zdijo se mi kot dekleta, ki ne morejo ljubiti —

*

Grem domov. Zdaj mi drse čevlji čez gladke kamne, zdaj me mehke listnate steze vodijo v lepih ovinkih mimo jarkov in gričev.

Spet grem čez polje, čez polje grem. Škrjanci so v nebo zleteli sonca iskat, oj škrjanci, škrjanci. In postolke so zatrepetale za njimi, oj postolke, moje dobre postolke —

Iz lovskega oprtnika

† Ivan Rihar.

V Gorenjem Logatcu je umrl po daljšem bolehanju Ivan Rihar, posestnik in trgovec.

Pokojnik je bil načelnik menda najstarejšega lovskega kluba na Kranjskem, v Logatcu, kateremu je pripadal kot član nad 30 let, in pa načelnik lovske družbe Rovte.

Tudi za Slovensko lovsko društvo je kazal vedno veliko zanimanja in šteje med njegove prve člane.

Ivan Rihar je bil znan po vsej Notranjski kot zelo pravičen lovec in dober strelec s kroglo; ima pa tudi posebne zasluge za vzgojo mlajših lovskih generacij.

Kakor je sam ljubil lepe, temne notranjske gozdove, zelene laze in trate, kjer si je pridobil marsikatero zeleno vejico, bodisi, ko je naskakoval v lepih pomladanskih jutrih velikega petelina, ali pa pri zalazu in klicanju srnjaka — tako je tudi navduševal z mikavim pripovedovanjem lovskih doživljajev prijatelje za lov.

Posebno rad je pripovedoval, kako so mu v mlajših letih prav često ključovali lovski tovariši.

Nam vsem pa, katerim je bil dragi Ivan dober lovski drug in vzgleden učitelj, je sedaj nastala globoka vrzel in ga bomo težko pogrešali. V lepih lovskih spominih pa bo še vedno živel med nami! Pokopali smo ga dne 6. marca t. l. ob mnogobrojni udeležbi ljudstva zlasti tudi lovcev. Ob odprtem grobu se je poslovil od njega v imenu Slovenskega lovskega društva in domačih lovcev naš društveni predsednik dr. Lovrenčič. J. S.

Zahvala.

Vsem, ki so se me spomnili ob priliki moje sedemdesetletnice, mi čestitali, me bogato obdarili ali me na kak drug način slavili, se tem potom najiskreneje zahvaljujem z željo: »da bi ne bilo zadnjikrat, ko skupaj smo se zbrali«. Lovski blagor! Karol Sajovic.

Občni zbor Lovske zadruge, r. z. z o. z. v Ljubljani,

se bo vršil dne 26. maja 1933 ob 18 v odvetniški pisarni dr. Iv. Lovrenčiča, Tavčarjeva ulica št. 12. Dnevni red v smislu pravil. Načelstvo.

Predavanje

»O povzdigi lovstva« se je vršilo dne 2. aprila t. l. na pobudo lov. društva v Braslovčah v osnovni šoli istotam. Dr. Bavdek, sod. svetnik iz Celja, je v široko zasnovanem predavanju zbranim lovcem, 20 po številu, podal smernice za povzdigo lovstva. Predavatelj, oprt na svojo večletno prakso in temeljito poznanje te stroke, je s svojo uglajeno dikcijo in jasnim razporedom navezal nase vse poslušalce, da so mu napeto sledili in si svoje lovsko znanje znatno razširili. Ob koncu se je razvila vprav tovariška diskusija, ki je razluščila marsikatero dobro jedro. — Predavatelju izrekamo toplo zahvalo! Lovcem pa kličemo: Po tej poti naprej!

Ribarski List,

ilustrovani časopis za sve grane ribarstva, poluslužbeni organ Ministarstva poljoprivrede i glasilo Središnjeg ribarskog društva u Sarajevu. Prva dvostruka sveska za g. 1933 izašla je sa slijedećim sadržajem: Prof. dr. E. Rössler, Zagreb, Prilozi ribarskoj biologiji voda Drinske banovine (sa 1 slikom). Ing. Gavro Turina, Sarajevo, Tunolov na Jadranu (sa 7 slika). Dr. Pero Mitrović, Zagreb, Za bolju organizaciju trgovine morskom ribom. † Prof. dr. Ervin Rössler. S naših voda. Sa Jadrana. Društvene vijesti Središnjeg ribarskog društva u Sarajevu. Vesti Ribarskega društva v Ljubljani. — Ribarski List je jedini časopis u Jugoslaviji, koji se bavi svima pitanjima ribarstva na moru i slatkim vodama, s naučnog i praktič-

nog gledišta. Izlazi već osam godina, a godišnja pretplata je Din 50.—.

Adresa uredništva: Sarajevo, Pošt. pregradak 46.

Dražba lova.

Lovska pravica krajevne občine Studenci pri Mariboru se da potom javne dražbe do 31. marca 1933 v zakup. Dražba se vrši v Mariboru dne 15. maja 1933 ob 10. uri v prostorih sreskega načelstva Maribor, desni breg, soba št. 25/I. Sreski načelnik: Makar, s. r.

Selilke so čutile, da bo še grdo vreme.

Ker je bila letos tako ugodna predpomlad in lepa zgodnja pomlad, je vse pričakovalo, da bo tudi gozd zgodaj ozelenel. Prišla je cvetna nedelja, za njo velika noč, a gozd ni ozelenel in tudi cvetno popje se je odpiralo le počasi. Prav tako počasi kakor rastlinstvo, se je probujalo tudi živalstvo. Podoba je bila, da pričnejo ptice pevke gnezditi še pred sv. Jožefom in da bo kukavica zakukala kar v golem gozdu. Toda ni se hotela oglasiti. Šele neposredno pred 17. aprilom so jo prvič slišali. Ta dan omenjam zato, ker so Gorenjci mnenja, da je to pač njen skrajni termin, ko se mora javiti. Lansko leto je pričela prej kukati kljub neugodni pomladi. Iste dni so se pojavile na Gorenjskem tudi črnevke in še nekatere druge pozne selilke.

Zdi se, da so selilke čutile, da bo prišlo še grdo, mrzlo vreme, dočim ljudje niso hoteli verovati pratiki, ki je imela zapisano, da bodo konec aprila še beli hribi.

Prihod selilk.

Dne 5. marca t. l. sem opazil v okolici Št. Vida na Dolenjskem prve škorce in divje golobe, dne 20. marca štiri lastovice in dve postolki. Dne 2. aprila pa v potočku štiri štorklje. Ta dan sem videl, da so bili golobje že v parih. Kakor kaže, je zime konec, saj tudi vrane že znašajo gnezda.

Kukavico smo slišali prvič 18. aprila, prepelica pa se je oglasila 23. aprila, dasiravno je 22. aprila sneg pokrival polja, naslednji dan pa je bilo solnčno, toda vetrovno vreme. Kakor razvidno, je v dolinah okrog Št. Vida in Radohove vasi opažati že vse ptice, ki so nas v jeseni zapustile. B. N.

Srnjak — tat.

Dne 18. aprila t. l. so šli trije moški člani družine V. iz Pokojnice v gozd po steljo. Okoli 16. ure je prinesla gospodinja južino, obstoječo iz treh narezanih kosov kruha in steklenke vina. Ročno košaro je postavila pod bukev, sama pa je šla klicat osebje, da pride k južini. Ko je vse obvestila, je šla proti bukvi, toda nenkrat se ji izvije iz grla: »pomagajte, tele bo požrlo malico«. Videli pa so, da je srnjak stal pri košari in jedel. Zagnali so huronsko vpitje. Srnjak, ki je imel kosmato, toda precej visoko rogovje, je poniževalno pogledal ljudi, nato pa z zobmi zagrabil za zamašek pletenke in jo nesel. Najbrž je po kruhu občutil žejo ter si jo je hotel s cvičkom pogasiti. Po par korakih pa je zamašek odjenjal ter je pletenka padla. Ko so prišli do košare, so videli, da je bila ruta odgrnjena, ves kruh sneden in pletenka prazna, zamašek je pa odnesel srnjak.

Ker me je zadeva zanimala, sem v okolici povpraševal, kdo bi imel udomačenega srnjaka. Zvedel sem, da ga imajo pri Sv. Roku, blizu Št. Vida, ki popolnoma prosto teka ter ga včasi ni po več dni na izpregled. Najbrž je ta srnjak napravil kake 4 km dolg izprehod, pojedel kruh in ker so ga svoječasno krmili na cucelj, je zagrabil za zamašek, misleč da bo dobil mleko.

Da ne bo kateri lovski tovariš mislil, da popolnoma obvladam lovsko latinščino, se podpišem s polnim imenom, imena osebja, ki je izgubilo malico, so tudi vsak čas na razpolago.

Nussdorfer Bruno.

Srnjaki so dobro prezimili in zgodaj ogulili rogovje.

Dočim je bila lansko pomlad srnjad suhljata in prestradana, je letos rejena

in tu pa tam so že opazili, da izgublja sivo zimsko dlako. Na Jelovici, kjer navadno srnjaki precej kesno očistijo okras glave, so videli že 6. in 12. aprila srnjake s popolnoma čistim in lepo barvanim rogovjem. Pa tudi na Begunjščici se je predstavil lovcem petelinarjem tak srnjak. Do sedaj še ni nobenih poročil, da bi bilo kaj divjadi poginilo pozimi ali pomladi. Prav tako ugodno kakor srnjad, so prezimili gamsi. Ker je malo starega snega, se ni bati hudih plazov. Novozapadli sneg pa bo skopnel brez vsakih zlih posledic. Posebno ugodna je bila pomlad in predpomlad za zajčji naraščaj.

Divji petelini so pričeli peti v normalnem času, sredi marca. Zbegal jih je aprilski sneg, ko bo pa ta skopnel, bo pa potem lepše.

Višek surovosti.

V mnogih krajih se kar ne morejo poleči strašne vojne posledice. Ljudje se delajo navidezno, kakor da so oblizani od civilizacije, toda kadar mislijo, da jih ne bodo zasačili, pa izbruhne iz njih podivjanost in surovost. To imamo priliko opazovati posebno tam, kjer so prehajali še po vojni razni tihotapci ali pa so vaščani sami tihotapili.

Neverjetno surovost so pokazali lovski tatovi iz okolice Cerknice, ki je v splošnem znana kot miroljubna, z dostojnimi ljudmi naseljena pokrajina.

Divji lovci so bili v našem narodu že od pamtiveka. Večino njih je gnala v ta prepovedani posel želja po kakih posebnih dogodivščinah, ali pa sama lovska žilica. Ker niso imeli prilike, da bi bili pravi lovci, pa so pričeli loviti na skrivnem. Mnogi divji lovci so se držali tudi lovopusta in obžalovali, če se jim je kaj dogodilo, kar ni bilo v skladu z lovnimi predpisi. Iz njih so se svojčas rekrutirali dobri, zvesti lovski čuvaji. Toda to, kar se dogaja sedaj, pa ni prav nič drugega kakor navadna tatvina in pa zlobno uničevanje tuje lastnine.

V obsežnih gozdovih Ravnika, ki se raztezajo od Pokojišča nad Borovnico pa do Rakeka, so imeli lovski tatovi ves čas po vojni pravi eldorado. Pričeli so posel takoj po vojni, ko so bili še Italijani v Logatcu, in so vse noči prenašali na skrivnem čez mejo različno carini podvrženo blago. Celo govejo živino so gonili skozi in čez žičnato ograjo. Pri takih prilikah so hodili oboroženi s puškami in streljali divjad. Poprej najlepša, najbolj bogata lovišča so popolnoma propadla. Šele novi zakupniki, ki so prevzeli lovišča nekaj let po vojni, so z velikim trudom in požrtvovalnostjo napravili red. Ali tudi to ni trajalo dolgo. Najprej so se pojavili zankarji. Ker so bili, ako so bili prijeti, le malo kaznovani, so se ojunačili in pričeli iznova z zankami in puškami. Lovski pazniki so sicer vedeli za krivce, jih pa niso mogli zasačiti pri dejanju. Posebno predrzni so postali na primer pretekle jeseni. Zakupnik lova je prijel dva lovska tatu. Eden njih se je celo zoperstavil in dvignil puško. Toda tega oblast ni smatrala za nevarno, češ, da ni bilo tako hudo, kakor je trdil g. D., in krivce kaznovala pogojno.

Vse to jih je še bolj ojunačilo. Hodili so na lov skoraj sleherni teden; posebno v času, ko je ponehala lovna doba, jim je šlo zrnje v klas.

V začetku februarja pa je javil neki domačin iz Begunj pri Cerknici zakupniku lovišča, g. M., da so šli lovski tatovi zopet na delo. Le-ta je odposlal vse svoje znance, ki so lovci, za njimi v gozd. Odšli so v dveh skupinah. V gozdu je našla vsaka partija lovcev po dva lovska tatova in jih kljub temu, da so zbežali, spoznala. Onih dveh, ki sta bila prijavljena, pa to pot niso našli. Čez dva dneva je bila hišna preiskava v okoliških vaseh, in sicer najprej pri tistih, ki jih niso našli v gozdu, pač pa sta bila prijavljena. Orožnika, ki sta preiskovala in poznala take tiče, sta imela uspeh. V loncu sta našla 3 kg srnjega mesa, pod omaro

pa stegno srne. Puška je bila shranjena v posebno skritem predalu omare v kleti. Pa tudi z lovskim priborom sta bila tatova dobro založena.

Še tisti dan je bila hišna preiskava v drugi vasi. Ker se je eden izmed lovskih tatov zoperstavljal kljub temu, da ga je bil lovec, ki ga je videl v gozdu, spoznal, so ga odvedli v Cerknico v preiskovalni zapor. Pri hišni preiskavi so našli samo star, nekoliko okrvavljen srnjakov rog. Vse drugo je bilo skrito bržčas kje v soseščini.

Še ono noč po hišni preiskavi pa je že nekdo, bržčas eden izmed lovskih tatov, streljal iz osvete skozi okno v hišo Ivana D bevca iz Begunj; sumili so namreč, da jih je on prijavil, da so šli lovit.

Dne 16. februarja pa je bila obravnava. Prvi lovskih tatov, ki je bil enkrat že pogojno na en mesec obso-

Pod drevescem je sveža zajčja koža, na vejah srnje noge, na vrhu pa lobanja mlade srne.

jen, je prejel eno leto. Trije so bili obsojeni pogojno na en mesec, pri tistem, ki je osumljen, da je streljal skozi okno, pa se vrši še preiskava in pojde po svoje plačilo v Ljubljano.

Toda to, kakor se vidi, vse nič ni pomagalo; šele po obsodbi se je pokazala v ljudeh prava podivjanost, ki je ne stori zver, temveč je je zmožen le podivjan človek.

Že prvo nedeljo po obsodbi je nekdo nalepil na lipe pred cerkvijo letake z žaljivo vsebino za lovce. Drugo nedeljo, 26. februarja, pa je bila prikipela posurovelost do viška. Pred cerkvijo je stalo drevesce, táko, kakor si ga postavijo ljudje za božič. Namesto svečic in darov so visele nožice kakih desetih ali dvanajstih srn, zadnjih žrtev krvoločnežev. Tak cinizem je redek. Je gotovo najhujše izzivanje oblasti ter najbolj žalostno izpričevalo za tiste ljudi, ki so to ustvarili. Lahko bi skoraj trdili, da je to posledica prenizkih kazni in prevelikega prizanašanja. Že iz primerov, kar jih je znanih iz preteklega in tekočega leta, bi oblasti lahko povzele, koliko orožja je še med ljudmi, posebno na mejah. Neobhodno potrebno je, da se to že enkrat temeljito pospravi in tudi ugotovi, odkod ljudje dobivajo orožje in lovski pribor.

Pa tudi glede podelitve orožnih listov, naj bi oblasti postopale strože. Koliko ljudi je, ki niso lovci, pa imajo orožne liste za lovske puške. Kdor ne izvaja lova, ne potrebuje lovske puške. Lovska puška še nikoli ni bila za osebno brambo!

Nekoliko nenavadnih pojavov iz živalskega življenja v lanski jeseni in letošnji zimi.

Lanska jesen in letošnja zima sta bili, če se ozremo na nju splošno, t. j. v različne kraje in dele sveta, res pravi narobe svet. Saj smo čitali po časopisih n. pr. o snegu in snežnih viharjih v Kaliforniji, kjer snega ne poznajo, o zasneženi vsi gornji Italiji itd. — nasprotno pa o topli Rusiji, da je vladala tam letos v Leningradu in Moskvi abnormalno topla zima, da Leningrad že od l. 1872 ni imel tako tople jeseni in zime. In v našem dalmatinskem Primorju so v začetku januarja prodajali v Splitu zrele jagode, v Makarski so bile 22. januarja že črešnje zrele, v začetku februarja so se v Splitu v morju kopali in na splitskem trgu se je pojavil že rani krompir. Pri taki nenavadni jeseni in zimi ni čudno, če so pisali časopisi tudi o nekaterih izrednih pojavih živalskega življenja.

Naj navedem tu nekaj takih. Tako orjaškega oblaka ptic selilk, kakor se je pojavil te dni na vzhodni frizijski obali, pa se pomika proti Westfaliji in renskim pokrajinam, ni bilo videti že mnogo let. Vzrok tega nenavadno močnega bega moramo iskati v hudem mrazu, ki je prezgodaj nastopil v arktičnih deželah. In tako beže cele jate najraznovrstnejših plemen iz mrzle v toplo domovino. Med njimi so mnoge ptice, ki jih redko ali nikoli ne vidimo v skupnem letu. Tako so med ostalimi ptičjimi vrstami cele trume divjih golobov, katerim slede silne vojske divjih rac in divjih gosi. V nič manjših množinah beže proti jugu severne konopljenke, katere zopet spremljajo cele trume krivokljunov. Del teh ptic je letel čisto nizko, drugi pa v veliki višini. Z dobrim daljnogledom se je ta čudovita slika dobro zaznala. V nepreglednem vlaku je bilo tudi premnogo pisanih pinož, dalje kanj, žerjavov in strnadov. Poznavalci ptičev na Helgolandu in obalah Severnega morja izjavljajo, da niso še videli tolikih množic severnih ptičev na poletu v južne pokrajine. Bilo je, kakor da se je ves severni ptičji svet utrgal kot plaz, pa se spustil v divji beg pred severno zimo v južne čarne kraje, kjer se cedi med in mleko.

Pod naslovom »naravno čudo« so pisali dnevniki: Nad 300.000 škorcev je iz neznanih vzrokov priletelo v ameriško metropolo New York in se ugnezdilo po strehah in nebotičnikih. Njihovo glavno stanovanje pa je vendar v podstrešju umetniškega muzeja »Metropolitana«. Čez dan nudijo ti navejanci mnogo zabave radovednim Newyorčanom in tako prečestokrat posredno ovirajo ogromni cestni promet; čez noč in v zgodnjem jutru zapojo in s tem prirejajo tako šumen koncert, da ni že mnogo hiš nekaj dni zatisnilo oči.

Prirodoslovci si ne morejo razložiti čudovite ptičje invazije, saj kje je še

čas, ko bodo prihajali pevci s toplega juga...

Pod naslovom »Kožuharji ne spe« pa je poročal Slov. 26. jan.: Oskrbništvo londonskega živalskega vrta zasleduje z nekako skrbjo nekatere živali svojega vrta, ki se letos odpovedujejo zimskemu spanju. Nekatere polarne živali se tega najlaže vzdrže. Predvsem je zanimivo ponašanje kanadskih kožuharjev in ameriških veveric, ki se sleherno leto spravijo spat že sredi oktobra, pa se prebude šele aprila. Letos pa so kljub vsem zimskim pojavom še oboji na nogah. In sredi januarja so bodri kot v najboljšem razpoloženju... In zdaj se sprašujejo učenjaki prirodoslovci, kaj bodo počeli kožuharji londonskega živalskega vrta, ko pride pomlad. I. Šašelj.

S čim se živi vidra v hribovitem svetu.

Pred dvema letoma sem pisal v »Lovcu«, kar so mi povedali o vidri lovci in ribiči v Selški dolini. Pravili so, da najdejo pomladi in tudi poleti včasi v odpadkih vidre žabje koščice. Sploh pa vidijo večkrat ležati ob mlakužah kože krastač. Iz tega sklepajo, da vidra kaj rada lovi žabe in krastače. Žabo poje kar celo, dočim krastačo sleče. Znano je, da ima krastača v koži pekoče sokove, ki gotovo tudi vidri ne diše. Vprav zaradi tega vidra kožo in večkrat tudi glavo krastače pusti in užije samo meso in koščice. V zimskem času, ko so žabe in krastače zarite v zemlji, takrat slede vidro ob Selščici, ko se pa zemlja in z njo prebude tudi zimski zaspanci, takrat pa se preseli vidra k mlakužam. Iz tega bi se dalo sklepati, da vidri dobro teknejo žabe in krastače. Vzrok pa tiči bržčas nekje drugod: Vidra omenjeno hrano tudi laže ulovi, kakor pa v gorskih potokih postrvice, ki se skrijejo pod in med kamenje. Da vidra v gorskih, skalnatih potokih težko ujame ribo, dokazuje tudi tale zanimiv primer. Ob potoku Lipnici, kjer že leta in leta nisem videl in tudi nisem sledil vidre, sem našel letos o veliki noči njene odpadke. Bili so že popolnoma suhi. Kakor po navadi sem se tudi to pot prepričal, kaj si je izbrala lepa, za naše kraje redka divjad, za hrano. Začudil sem se, da sem našel v odpadkih samo ostanke rakov, ki jih sploh ni v glavnem toku potoka Lipnice, temveč so le v par manjših, od tam, kjer sem našel odpadke, dobre 4 km oddaljenih potokih.

Če bi vidra z lahkoto ujela postrv, kakor mnogi trdijo, bi bila gotovo kakšna postrvja koščica ostala neprebavljena in bi jo bil opazil v odpadkih. Toda ni je bilo. Kljub temu, da je v potoku precej postrvi, rakov pa, kakor omenjeno, sploh ne, so bili v odpadkih rakovi oklepi in tipalke. Vidra, ki je prišla od »Račnice«, bržčas skozi vso pot po glavnem potoku ni nič ujela. Ker ni dobila plena, ki bi ga lahko ujela, je gotovo hitro prešla za svoj lov neugodne kraje.

Divji petelin in njegovo oglašanje (petje).

Ko sem prebiral letošnjo zimo Pleteršnikov slovar, da izpišem iz njega narodne pregovore in reke, katerih ima pravo zakladnico, tedaj sem našel v II. delu na str. 500. pri besedi skrtati tole pripombo: divji petelin jame »skrtati«, potem »poči« in »prevrže« in na zadnje »zabrusi«, pravijo lovci, Sl. N. I. Š.

Razplod zajcev.

Dne 26. marca zvečer sem opazil dva za ped velika divja zajčka, ki sta se pasla v žitu. Dne 6. aprila sem bil priča naslednjemu dogodku: Ko se je jutrnji vlak ob 5.30 ustavil v postaji Devica Marija v P., je kakih 20 korakov od proge, na levi strani v smeri Zalog, čepelo pet zajcev v krogu, v sredi pa zopet eden. Vse je kazalo, da oni v sredi vodi posvetovanje ali pa protestno zborovanje. Odprl sem okno ter ga s silo spustil, pa glej šmenta, še ganili se niso. Naenkrat zbeži eden proti gozdu, kjer mu pridrvi nasproti bratec.

Videlo se je iz vagona, da se nista posebno prisrčno pozdravila, temveč začela obdelavati s šapami. Medtem je že potegnil vlak, ona dva pa sta jo mahala proti zajčji skupini.

Najbrž je bila v sredini samica, ki so jo naskakovali samci in se za njo pretepali. Kakor vse kaže, so samice v mesecu marcu, ki je bil mil in kar je glavno, še suh, povrgle mladiče. Sedaj se že drugič brezajo ter imamo letos pričakovati obilen zajčji zarod.

B. N.

Koliko gnezd si naredi sraka.

Ljudje pripovedujejo, da si napravi sraka več gnezd — nekateri celo pravijo, da devet — kar je seveda pravljica, in sicer, kakor vedo povedati, zato, da ljudi premoti, da ne vedo, v katerem izleže jajca in vali, da jih ne uničijo. Morda je res kaj na tem, saj je znano, kako silno previdna in pretkana je sraka.

I. Š.

Zajec se je zatekel v lisičino.

Dne 13. novembra 1932 popoldne sva šla s kolegom K. J. pogledat v Dobrovo za dolgouhcem. Kmalu po prihodu v revir, je dvignil moj pes »Ris« zajčka in ga tiral pred cev kolega, ki pa je zajca samo ranil. Hoteč zajca pobrati, jo je le-ta odkuril v kakih 300 korakov oddaljeno lisičino. Ker pes, istrski brak, ni mogel v luknjo, sva pričela izkopavati in izkopala lepega, okoli 5 kg težkega, še živečega zajca. — Slovenjgradec, 16. novembra 1032.

Juvan Fortunat.

Trakulja pri srnjadi.

V lovišču Sorica je bil ustreljen sredi oktobra l. l. srnjak. Bil je že prebarvan. Na zunaj ni bilo opaziti, da je bolan. Pri točnem pregledu, pri izkoženju pa so opazili na jeziku v ozadju 10—12 cm dolge, približno ½ mm debele nitkaste črve. Bili so zviti v klobčič. Glavice so imeli črne. Na korenu jezika so bile videti bele pike, tako, kakor pri prašiču, ki ima trakuljo. Zanimivo bi bilo, če bi se oglasil še kakšen lovec, ki je to opazil in shranil črve v špiritu.

Lovski kotiček

Zanimiva razprava o lovskih tatvinah.

Prve dni aprila je predaval neki ljubljanski sodnik mlajšim juristom in se dotaknil tudi lovskih tatvin. Med debato, ki jo je dal v razmišljanje mlajšim, je poudarjal, da ni kazniv lovski tat, ki je lovil divjad zaradi pomanjkanja hrane, če ni predloga oškodovanca. To so baje že uporabili nekateri juristi in oprostili zaradi tega lovske tatove.

Po mnenju drugih starejših juristov pa to ne drži. Pomanjkanje hrane, ali bolje rečeno skrajna sila bi bila, če bi si lovski tat s to hrano rešil življenje. Mi, ki nismo juristi, pa bi rekli, da je tak izgovor, da je bil v skrajni sili, prazen. Lovski tat, ki bi bil drugače umrl od lakote, bi prišel laže do hrane, če bi bil stopil k zakupniku ali lastniku lovišča in bi ga prosil za kos kruha ali za par dinarjev, da kupi za sebe in za družino košček mesa. Vsak zakupnik lova bi mu bil rajši dal kruh in tudi denar, če bi bil le-ta res v sili, kakor pa da je mož pobijal in mesaril po lovišču ali lovil divjačino v zanke. Za lovca je srna, posebno ko je oplojena, vredna desetkrat več kakor pa za lovskega tatu, ki si je s tem, da je ustrelil srno, preskrbel par kilogramov mesa. Kdor pa pozna lov, pa tudi to ve, da bi bil lovski tat za denar, ki ga je dal za orožje in za municijo, lahko kupil hrano. Nu, in kaj pa je s časom in nevarnostjo, da ga ujamejo? Lovec, ki ima pravico loviti in hoditi, kjer hoče, mora hoditi ure in ure po gozdu, preden kaj vidi. Lovski tat ne gre enkrat ali dvakrat, gre po desetkrat, ali pa v večji družbi, preden kaj uniči. Njegov posel je olajšan le zaradi tega, ker pobija pač kar od kraja. Če bi lovski tat, ki lovi samo za meso, uporabil čas za kaj drugega, za kakšno bolj plodonosno delo, bi mu ne bilo treba umirati od lakote, na katero se lahko izgovarja po mnenju nekaterih juristov.

Iz tujih časopisov

Divjačine bogata Poljska.

Republika Poljska in Jugoslavija se v zadnji dobi čimdalje bolj zbližujeta, zato menim, da ne bo odveč, če podam našim lovcem članek, ki sem nanj slučajno naletel na str. 350 štev. 14 lovskega časopisa »Wild und Hund« iz l. 1929. Posnel ga je bil po II. letniku Ejsmondovega poljskega lovskega koledarja g. dr. Christiani in navaja podatke iz poljskih državnih gozdov v l. 1929. Ti veljajo približno tudi še za današnje razmere. Spis je zanimiv zlasti, ker našteva nekatere vrste divjačine, ki smo jih v Jugoslaviji že popolnoma zatrli ali pa bodo kmalu izginile z zemeljskega površja (n. pr. ris, bober).

Članek slove: Po zadnjih podatkih je bilo v poljskih državnih gozdovih 193 losov, 5160 jelenov, 37.200 srnjadi, 141 medvedov, 7600 divjih prašičev, 2170 volkov, 298 risov, 141 divjih mačk, 1570 divjih petelinov, 23.000 ruševcev in 235 bobrov. — Lose so šteli v petih vojvodinah, in sicer: vojv. Polesje (67), Bialystok (45), Novogradek (43), Vilna (28) in Volhinija (10). Jelene v večjem številu so našli v vojvodstvih Poznanj (2336) in Stanislaw (1289). Največ srn pa imajo prej pruska ozemlja: Poznanj (8190) in Zahodna Pruska (8260). Medvedov je največ v Karpatih: v vojvodstvu Lwow so jih ugotovili 128. V pragozdu Bialowicz, v prejšnji Kongresni Poljski, so opazovali samo še 11 medvedov. Največ volkov (683) je v vojvodstvu Vilni, kjer so posebno številni v okrožju višjega gozdarstva Danilowice, okrožje Postawy, kjer je stalno veliko tolp, ki štejejo vkupno po 100 volkov. Risi žive še v 7 vojvodstvih: Stanislaw (86), Polesje (85) in Vilna (60). Tudi ris se zadržuje v območju višjega gozdarstva Danilowice vojvodstva Vilne, in sicer v večjem številu (30). Na Zapadnem Poljskem je ris popolnoma zatrt. Divjo mačko dobe samo še v okraju gozdnega ravnateljstva v Lwowu. Bobri so samo še v močvirjih Pripeta v večjem številu. V Volhiniji so jih opazovali 131. Vrhu tega so bobri še v vojvodstvih Novogrodek (72), Polesje (25) in Bialystok. Sporadično bivajo bobri v vojvodstvu Vilna. Največje naselbine bobrov ima volhinjska reka Horyn, kjer so dognali v okrožju Rowno 100 bobrov. —b—

Stara lisica umorila mladiča, sestre in bratje pa so ga požrli.

V »Wild und Hund« št. 8. piše C. Franke: Lepega jasnega poletnega dne sem sedel opoldne dobro skrit v bližini lisičine. Iz glavnega rova je priteklo pet mladih lisičk in se pričelo igrati. Kar pa se je zaslišal iz gošče čuden glas. Štiri mladice so pobegnile v lisičino, ena pa je ostala pred rovom in motrila, odkod neki prihaja glas. Medtem pa je že pridrvela k njej starka, jo prijela za vrat in pošteno stresla, tako da se je mladica iztegnila na tleh. Starka jo je obvohala, suvala z nosom in nogami, ker se pa otrok le ni ganil, ga je popustila in odšla v rov.

Kmalu zatem so se ostale štiri mladice povrnile pred rov. Hitele so k mrtvi, jo nekaj časa vohale, nato jo pa pričele trgati na kose in žreti. Pri tem pa so renčale in se pulile, dokler ni vsa izginila v lačnih želodcih.

Franke piše h koncu, da sklepa, da je starka hotela brž̌čas mladiča kaznovati, ker ni ubogal in ni odšel na dani znak v rov, kakor ostali mladiči. Pri tem ga je pa pač tako nesrečno pograbila, da je poginil.

15 muflonov sta raztrgala nemška ovčarja.

Pod tem naslovom piše »Wild und Hund« v 8. štev.: Februarja sta raztrgala dva nemška ovčarja (pri nas nazvani in obožavani psi pod imeni volkovi ali volčji psi) v šumski upravi Reinerz 15 muflonov. Pred par leti so kupili na Pruskem ovna in tri ovce. Le-ti so se razmnožili na 15 komadov. Hoteli so jih izpustiti v tamošnje

gozdove. Toda neposredno pred tem sta prišla v ograde dva omenjena divjaka in v eni noči pokončala vse upe lovcev, trud in delo, doseženo z velikimi stroški v teku nekoliko let. Nekaj strašnega je, končuje pisec, kaj uganjajo nad divjadjo nemški ovčarji. Zato napovejmo vojno tem bestijam. Zatirajmo jih, kjerkoli mogoče.

Kdo je lovec?

V lovskem življenju imata zelo važno vlogo praktično znanje in izkušnja. Lovec mora biti bister opazovalec, zanimati ga morajo vsa vprašanja, združena z lovom. Ustvariti si mora hitro in pravilno sodbo. Teoretično znanje mora privesti v sklad s prakso, ki je gotovo bolj važna kakor teorija, vendar pa morata iti roka v roko. Le na tej podlagi lahko dosežemo uspehe, ki so sicer zelo trd oreh.

Lovec mora naglo ugotoviti, kako naj delo prične. Ravnati mora mirno, premišljeno. Nikoli ne sme biti nervozen. Nervoza skoraj vedno škoduje. Pravilen postopek nudi lovcu velike ugodnosti. Lovec naj ne črpa samo iz lastnega znanja in izkušnje, izpopolni naj se s tujim znanjem. Skuša naj se ravnati po uspehih drugih, dolgoletnih praktikov. Naj ne odklanja njihovih nazorov, vendar pa naj skrbno preudari in šele potem naj presodi, kako se bo ravnal. Samo tako more izpopolniti dosedanje znanje in doseči visoko stopnjo praktičnih izkušenj v tej panogi. Iz vsake situacije, ki se pojavi v vsakdanjem lovskem življenju, naj lovec zajema snov, zanima naj se za potek raznih vprašanj in njih zaključek. Vse moči naj lovec posveti cilju, ki si ga je zastavil. Zrel razsodek, ki izvira iz vsestranskega raziskovanja strokovnih stvari, bo v veliki meri pripomogel k dosegi uspehov.

Novim tovarišem zelene bratovščine naj lovec prijazno postreže kot dober svetovalec in spremljevalec, na katerega se lahko popolnoma zanesejo. Brez strokovnega vodstva ne doseže lovec začetnik nobenih uspehov, čeprav je dober strelec. Marsikateri se na to preveč zanaša. Lovec naj bo mož, v besedi in dejanju. Malodušneži in komodneži si mislijo, da mora pozitivni uspeh priti sam in da se jim ni treba prijeti dela. Toda pravi, vrli lovec, naj s povzdignjeno glavo reče: hočem, pojde!

Optimizem, ki temelji na premisleku in pogumu, kakor tudi na iniciativnosti posameznika, je velika dobrina in vodi do uspeha, ki vsakega vzradosti in mu olajša težki in odgovorni poklic. Trdna volja in iniciativnost ter uresničenje tega, kar je bilo po zrelem preudarku spoznano za dobro, naj bodo lastnosti vseh lovcev. Uspehi, doseženi na tej podlagi, bodo nudili vsakomur zadoščenje, kajti zgrajeni so na lastnem samostojnem delu. Ti uspehi postajajo merodajni in vodilni za bodoče delovanje in iz njih se lahko črpa snov za vse življenje. Zato ne sme lovec smatrati začetniških neuspehov za trajno zlo. Ne sme obupati, sicer bo kmalu izgubil zaupanje v samega sebe.

Zmagati mora sila duha, trdna volja. Le pošteno delo, vztrajnost, širok razgled, oseben pogum, preudarek, to so lastnosti, ki jamčijo za uspeh.

O tem, kdo je lovec, piše »Lovski Obzor« takole: Lovec je tisti, ki se bavi z lovom živali. Tisti, ki samo strelja divjad, pa je le strelec. Za pravega lovca lahko smatramo le tistega, ki natančno pozna način življenja divjadi, ki jo neguje in ščiti. Naj se tako lovi, da divjad, tudi roparice, ne bodo trpele po nepotrebnem. Z ujeto divjadjo je treba pravilno postopati. Ozirati se moramo na lovske običaje, h katerim spada neoporečno vedenje in častno ravnanje. Primerno mora biti lovski časti. Tudi primerno izražanje je važno. Zato se naj lovec v svoji stroki tudi teoretično izobražuje. Za lovca ne moremo smatrati tistega, ki ne čita lovskih časopisov.«

Myslivost. Ludvík Štětka.

Društvene vesti

Gorenjska podružnica SLD

je v odborovi seji dne 28. marca t. l. glede streljanja srnjadi soglasno sklenila sledeče:

1. dovoljeno je streljati srnjad le s kroglo iz risane cevi;

2. streljanje srn je načeloma nedopustno;

3. ne sme se streljati srnjad na brakadah;

4. kdor želi odstreliti določeno število srn zaradi dosege pravilnega številčnega razmerja med srnjaki in srnami, naj zaprosi za dovoljenje podružnico;

5. tak odstrel se sme izvršiti le v smislu sklepov pod točkama 1 in 3;

6. ti sklepi so obvezni za vse članstvo podružnice. Dr. Igo Janc.

Zapisnik

glavne skupščine SLD v Ljubljani dne 19. marca 1933 ob 10. uri dop. v steklenem salonu restavracije na glavnem kolodvoru. (Izvleček.)

Navzoči: Gostje: Dr. Stare L. kot načelnik Lovske zbornice in zastopnik banske uprave, polkovnik Novaković Lj. kot zastopnik Strelske družine in kapetan Gjurić, g. Schrey kot predsednik Društva ostrostrelcev, prof. Žmitek P. kot predstavnik Kinološkega Saveza in Lovske zadruge. Dalje: funkcijonarji odbora in 60 delegatov osebno, 12 s pooblastili, 19 jih je izostalo.

Glasom § 19. društv. pravil imenuje predsednik verifikacijski odsek: vss. dr. Eberla, dr. Dolenca in dr. Roša.

Predsednik dr. Lovrenčič otvori ob četrt na 11 skupščino, ugotovi sklepčnost po verif. odseku in pozdravi vse navzoče ter predlaga poslati Nj. Vel. kralju in kraljici kot najvišjima pokroviteljima slovenskih lovcev vdanostno brzojavko, kar skupščina sprejme z viharnim navdušenjem.

Nato pozdravi predsednik posebej še načelnika banske uprave dr. Stareta kot zastopnika bana in podbana (ki je pismeno opravičil svoj izostanek) in se zahvaljuje v imenu SLD banski upravi in uradništvu, ki je šlo društvu v lovskih vprašanjih na roko, s prošnjo, da banski načelnik to zahvalo sporoči na pristojnem mestu. Dalje pozdravi podpredsednika Lovske zbornice senatorja dr. Ravniharja Vlad., dalje predsednika Streljačke družine polkovnika Novakovića Ljubomira in kapetana Gjurića ter predsednika Društva ostrostrelcev g. viš. strel. glavarja Schreya Jana in končno za Kinološki savez in Lovsko zadrugo prof. Žmitka P. ter sporoči, da je šum. direktor Božič svojo odsotnost pismeno opravičil.

Predsednik se v nadaljnjem spominja med letom umrlih članov, katerih spomin prisotni počaste z vzklikom »Slava!«.

Končno se zahvaljuje predsednik tudi dnevnemu časopisju, ki je z naklonjenostjo in razumevanjem objavljalo razne članke o lovstvu.

V svojem nadaljnjem izvajanju omenja predsednik, da lahko svoje predsedniško poročilo črta zaradi tega, ker se itak vse društveno delovanje giblje v podružnicah, podružnice pa imajo svoje zastopnike v osrednjem odboru.

Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora se odkloni.

Nato poda predsednik besedo načelniku dr. Staretu, ki sporoči skupščini pozdrave gg. bana in podbana poudarjajoč, da Kr. banska uprava visoko ceni sodelovanje SLD pri delu za povzdigo in napredek lovstva kot veje narodnega gospodarstva. Polkovnik Novaković izrazi nato v vznesenih besedah pozdrave strelske družine.

Tajniško poročilo poda dr. Tavčar Ivan, ki se glasi:

»Cenjeni zbor!

Po drugi glavni skupščini, ki je bila dne 13. marca 1932, do danes izkazuje SLD nastopni pregled organizacije in delovanja:

Centralni odbor je imel v letu 1932 dve seji ožjega in eno sejo širšega odbora. Poleg teh sej pa se je vršilo več

razgovorov in posvetovanj glede proslave društvene 25 letnice. Dne 7. septembra 1932 je odšla deputacija SLD na Bled, kjer je bila sprejeta v avdijenci Nj. Vel. kraljice Marije s prestolonaslednikom. Isti dan se je vršila v sejni dvorani mestnega načelstva v Ljubljani izredna glavna skupščina, ki je izvolila predsednika dr. Lovrenčiča dosmrtnim častnim predsednikom društva, zvečer pa se je zbralo članstvo h komerzu v restavraciji »Zvezda« v Ljubljani. Ob priliki praznovanja društvene 25 letnice je podelilo Nj. Vel. kralj Aleksander I. društvenim funkcijonarjem za njihove zasluge in dolgoletno delovanje državna odlikovanja.

Poleg centralnega odbora je imelo SLD pet odsekov, in sicer:

1. Organizačni odsek.
2. Finančni odsek.
3. Odsek za upravo fonda »Zelenega križa«.
4. Redakcijski odsek.
5. Pravni referat.

Po stanju z dne 31. decembra 1932 je imelo društvo nastopne podružnice:

1. Celje	s	617	člani
2. Kranj	s	506	člani
3. Ljubljana	s	1491	člani
4. Ljutomer	z	259	člani
5. Maribor	s	779	člani
6. Ptuj	s	325	člani
7. Ribnica	z	248	člani
8. Stari trg	s	104	člani
9. Trbovlje	z	257	člani
Skupaj		4586	članov.

Od teh je 121 ustanovnikov, 40 inozemcev in 4425 rednih članov in lovskih čuvajev.

Dne 8. decembra 1932 pa se je ustanovila za Dolenjsko Podružnica SLD v Novem mestu in je prevzela članstvo, bivajoče v sodnih okrajih: Novo mesto, Trebnje, Mokronog in Žužemberk, ki so bili dotle včlanjeni v Ljubljanski podružnici. Snujeta se tudi podružnici za Belo Krajino in za sreza Krško in Brežice.

Če primerjamo celotno članstvo po stanju leta 1931 s stanjem 1932, nam pokaže račun prirastek 194 članov.

Društveno glasilo »Lovec« je izšlo v 12 številkah, naklada pa je znašala po 5000 izvodov. Poleg tega pa je SLD izdalo še slavnostno številko, ki je bila razposlana vsem članom; vsaki podružnici pa se je posebej poslalo v razprodajo med lovske prijatelje po 50 izvodov.

V zameno se je oddajalo 18 izvodov, brezplačno pa so prejemale 24 izvodov »Lovca« večinoma dijaške in druge javne knjižnice. V teh brezplačnih izvodih so vračunani tudi izvodi, ki jih mora uprava vsak mesec predložiti Policijski direkciji in Kr. banski upravi v Ljubljani.

Ob sklepu svojega poročila naj še navedem, da izkazuje opravilni zapisnik 345 vložnih številk.«

Ker se k besedi o tajniškem poročilu nihče ne javi, se smatra za odobreno.

Blagajniško poročilo poda ravnatelj Zupan Ivan, ki izvaja:

»V smislu § 15., črka c) društv. pravil predlagam skupščini pismeni izkaz društvenega premoženja, denarnega prometa in proračun za leto 1933/34, proračun za tisk »Lovca« v letu 1933 in seznam o stanju premoženja »Zelenega križa«.

Da olajšam delo skupščine, sem razposlal osnutke teh poročil pred osmimi dnevi podružnicam.

Pripomniti moram, da je bilo v minulem letu redno delo blagajnika zelo težavno.

Kr. banska uprava je naklonila podporo za »Lovca« v znesku Din 30.000.—, za kritje slavnostne številke ob 25 letnici SLD pa Din 25.000.—. Obe podpori sta bili izplačni v obliki hranilnih knjižic dveh mariborskih denarnih zavodov.

Blagajniki podružnic so nalagali članarino plodonosno v razne denarne zavode. Ko pa je nastala potreba, nakazati prispevke centrali, so se pojavile

— v sedanjem času običajne — ovire, tako da je bila centralna blagajna ob koncu leta 1932 v težkem položaju.

Ako hočemo dobro gospodariti ter točno kriti društvene obveze, je neobhodno potrebno, da nakazujejo podružnice prispevke, pripadajoče centrali, redno v mesečnih obrokih centralni blagajni.

Iz proračunskega uspeha je razvidno, da je velik izpadek le pri članarini. Vzrok temu je dejstvo, da se nekateri člani ne zavedajo lovske discipline in da kljub ponovnim opominom ne plačajo članarine. Takih članov imajo nekatere podružnice več, druge manj, vendar znaša skupno število približno 10% celotnega članstva.

Da pa bo proračun za leto 1933/34 bolj realen, sem upošteval to slabost med pasivo. Nikoli in nikjer pa ne sme priti do izraza s tem, da se ne bi pobrala članarina od slehernega člana.

Zelo velik izpadek v blagajni pa je zadela v minulem računskem letu slavnostna številka »Lovca«.

Kakor sem omenil že prej, nam je v tej zadregi prva priskočila na pomoč Kr. banska uprava s tem, da je nakazala Din 25.000.— podpore. Ako se izterja še članarina od vsakega zamudnika, bo tudi drugi del primanjkljaja — s pomočjo prebitka iz leta 1931 — popolnoma poravnan.

V bodoče naj se za vsak izredni izdatek poišče predhodno kritje in šele potem sklepa o zadevah, ki izredno obremenjujejo blagajno.

Že v lanskoletnem poročilu sem omenil, da se mora delati na tem, da se čimprej otvorijo strokovni tečaji za lovske čuvaje. Zaradi previsokih izdatkov v letu 1932 je prizadet deloma tudi proračun za leto 1933, vsled česar ni bilo mogoče vstaviti vsote v kritje teh troškov.

Da pokrijemo primanjkljaj v proračunu za leto 1933/34 in da tekom leta že vendar enkrat začnemo s strokovnimi tečaji za lovske čuvaje, prosimo Kr. bansko upravo, da nam v letu 1933 pomore z izdatnejšo podporo kot v minulem letu.

S tem preidem k podrobnemu poročilu.«

Iz knjig potem prečita podrobno poročilo k posameznim postavkam.

Predsednik otvori o tem poročilu debato in spoji pri tem točko 5 in 6 dnevnega reda. Ker se k besedi nihče ne javi, se blagajniško poročilo odobruje vzame na znanje.

G. računski preglednik Primc A. izjavi, da je knjige in blagajno našel v najlepšem redu ter predlaga razrešnico blagajniku in odboru. Predlog je bil soglasno sprejet.

Sledi volitev dveh računskih preglednikov. Predsednik celjske podružnice prof. Mravljak predlaga, da bi sedanja preglednika še nadalje vršila svoje posle, kar se soglasno sprejme.

K točkama 5 in 6 dnevnega reda pojasnjuje blagajnik Zupan še nekatere postavke iz knjig.

Predlog, da bi ostala članarina, kot je bila, je bil soglasno sprejet. Tista 2 Din, ki se pobirata za papir in tiskovine, se bosta tudi nadalje plačevala.

Predsednik opozarja, naj bi se zaprisežen lovski čuvaji, ki imajo opraviti v posebno nevarnih krajih, više zavarovali.

Pri tej priliki se predsednik dotakne tudi vprašanja, ali so lovski čuvaji dolžni imeti lovsko karto ali ne. Banska uprava stoji na stališču, da mora vsak, kdor lov izvršuje, imeti lovsko karto. Na tem stališču se ne da nič spremeniti. Izgovor, da lovski čuvaj ne lovi, ampak samo nadzira, ne drži, ker v resnici je vsak lovski čuvaj tudi lovec; pač pa so za lovske čuvaje določene manjše takse.

Ker se k debati o taksah, k vprašanju štednje in finančnega gospodarstva društva nihče ne oglasi, se smatra, da se s tem odobrava delovanje glavnega odbora.

Glede izdajanja društvenega glasila »Lovca« se stavi samostojni predlog, da se tisk »Lovca« razpiše, kakršen

sklep je bil že lansko leto napravljen. Ta razpis naj bi se izvršil meseca junija, da se na podlagi tega društvo odloči glede nadaljnjega tiska, naklade itd. Ta predlog je bil soglasno sprejet.

Dalje poroča predsednik o izpremembi okoliša že obstoječih podružnic in o ustanovitvi novih. Lani sta se ustanovili dve novi, danes teden pa bo imela Belokranjska podružnica v Črnomlju ustanovni zbor. Prav tako se odobri ustanovitev še ene podružnice za sreza Brežice in Krško. Enako predlog Trboveljske podružnice glede priklopitve Laškega sreza.

Samostojni predlogi:

1. Podružnica Ljutomer predlaga, da se dr. Farčnik Anton, srcski načelnik v Ljutomeru, imenuje častnim članom podružnice. Se soglasno pritrdi.

2. Podružnica Ptuj stavi dva predloga:

a) Sprememba pravil, k § 17. dr. pr. se naj doda dostavek: »Razen tega sme odbor ustanoviti potrebne odseke in imenovati načelnike, njih namestnike ter potrebno število članov, ki imajo v svojem odseku posvetovalno in glasovalno pravico«, in b) vsi odseki naj se na novo organizirajo. Načelnik podr. Ptuj dr. Šalamun F. zavzame svoje stališče glede teh predlogov. K besedi se oglasi tudi dr. Janc kot načelnik Kranjske podružnice, naglašajoč, da je treba, da imajo podružnice večjo ingerenco v osrednjem odboru. Predsednik pojasnjuje, da je treba, da so vsaj nekateri člani odsekov v Ljubljani in v slučaju potrebe lahko takoj dosegljivi. Da je pa tudi podružnicam varovana ingerenca na odsekove sklepe, predlaga, naj skupščina sklene še točko c). V vsak odsek podružnica lahko pošlje svojega zastopnika. Predlogi podružnice so bili soglasno sprejeti.

Podružnica Maribor nasvetuje osem točk, izmed katerih jih pa nekaj ne spada na glavno skupščino. Predsednik podružnice Pogačnik izjavlja, naj se o teh točkah razpravlja na prvi seji širšega odbora. Sprejeto.

Načelnik fin. odseka Čeč Karel predlaga, da se pred skupščino spravi vprašanje odstrela srn. Predsednik opozarja, da je treba samostojne predloge pravočasno prijaviti pismeno. Če pa skupščina smatra ta predlog za nujen, se lahko razpravlja. O tem predlogu se potem ne razpravlja.

Podružnica Ljubljana je tudi poslala nekaj predlogov oziroma nasvetov, ki se po kratkem pretresanju odkažejo odboru.

Predsednik nato razpravlja o prijavi lovskega tatu oblastem (sodišču, sres. načelstvu in fin. direkciji) oz. orožnikom. Glede kaznovanja po finančnem zakonu to vprašanje ni urejeno, ker se je postavila Direkcija taks in poreza na stališče, da je pravica do kaznovanja radi taksnega prestopka konsumirana s kaznovanjem lovske tatvine pri sodišču. S. U. je proti temu naziranju protestirala, ker je to pač edinstven slučaj, da se država brani pobirati takse, in sicer celo v takih slučajih, kjer je po besedilu zakona upravičena. Vsem zakupnikom se priporoča ovadbo glede lovskega tatu poslati tudi sreskemu načelstvu. Poleg tega bi bilo pa umestno, da bi pravni odsek izdal navodila, ki naj bi se objavila v »Lovcu«, kako naj posamezne prizadete osebe postopajo.

Predsednik poda nato besedo dr. Tavčarju kot predsedniku Ljubljanske podružnice, ki izjavi, naj osrednji odbor ukrene, kar je potrebno glede stavljenih nasvetov.

Ker drugih samostojnih predlogov ni, se preide na slučajnosti.

K besedi se oglasi dr. Šalamun, ki se pridružuje predlogu ravnatelja Čeča, naj bi glavna skupščina sklepala oz. razmišljala o zaščiti srn, dalje naj bi »Lovec« prinašal članke, s katerimi bi opozarjal lovce, kaj je važno za vzrejo in vzgojo divjačine, ureditev lovišč itd.

Predsednik izraža glede zaščite srn mnenje, naj o tem razpravlja in sklepa vsaka podružnica zase, rezultat pa naj se pošlje v vednost osrednjemu odboru, da se ve ravnati.

Dr. Eberl opozarja na komasacijo občin in preureditve revirjev. Predsednik izjavi, da se bo o tem razpravljalo na odborovih sejah.

Dr. Stajnko poroča glede vabljenja inozemskih lovcev k nam, nakar predsednik poda sledeče pojasnilo: Kar se tiče obveznega članstva za inozemske lovce, smo revidirali to stališče tako, da morajo biti člani le tisti inozemci, ki imajo tu lovišča; če pa pride inozemec kot gost, je seveda njegova prosta volja, ako hoče pristopiti k društvu. Če bo ravnal pametno, bo postal član, ker dobi lovsko karto ceneje. Inozemske goste pa je treba opozoriti na tole: Vsak inozemec mora imeti orožno dovoljenje, da sme tukaj orožje nositi. To dovoljenje daje Kr. banska uprava. Poleg tega je potrebna izjava SLD carinski oblasti glede kreditiranja carine za orožje. Društvo daje to garancijsko izjavo le svojim članom.

Dr. Roš poroča glede zastrupljevanja lisic. On je za zastrupljevanje, ne za pasti oz. železje. On goji v svojem lovišču fazane in lisice jih ugonabljajo. Pa tudi lisičji kožuh ni več toliko vreden, če je ujeta v železje, ker se kožuh raztrga in pohabi. To vprašanje bi bilo prepustiti posameznim podružnicam.

Predsednik nato omenja, da je lisica v naših krajih že postala redkost, da čim dalje bolj izginja iz naših lovišč. Lisice sicer ni treba še zaščititi, pač pa naj se zastrupljevanje kolikor mogoče omeji. Podružnice naj same to vprašanje ventilirajo in naj se dovoli zastrupljevanje le v onih loviščih, kjer se goje fazani. Sklep podružnice v tem pogledu se smatra s strani glavne skupščine kot odobren.

Ing. Pušman omenja, naj bi oblasti pri izdajanju dovoljenja za strup postopale rigorozneje.

Dr. Šalamun priporoča, da bi se seznam oz. imenik članov vendar spravil v red in da bi vsi naročniki oz. člani dobivali redno »Lovca«. Predsednik pojasnjuje, da je imenik članov sestavljen z največjo vestnostjo, da pa je vsekakor pri 4500 članih vendarle mogoča pomota. Da pa bo imenik res točen, je tudi stvar podružnic.

Dr. Šalamun vpraša, kdaj bo uveljavljen novi lovski zakon. Predsednik pojasni, da bo zakon uveljavljen, ko bodo konstituirani banovinski sveti.

Dr. Dolenc Vladimir priporoča podružnicam, da bi imele občni zbor že meseca januarja, da pridejo delegati kolikor mogoče informirani na glavno skupščino, ki naj se vrši meseca marca. Predsednik pojasnjuje glasom § 27. dr. pravil, da se ima občni zbor vršiti najkesneje do konca marca vsakega leta, zato priporoča delegatom, da uvažujejo nasvet dr. Dolenca.

Dr. Bevk vpraša, kako je tolmačiti § 19. dr. pravil, t. 3, in v koliko se ta določba izvaja. Predsednik to pojasni.

Dr. Šalamun vpraša glede zavarovanja psov; sklene se, da o tej stvari odbor rešuje.

Ker se nihče več ne oglasi k besedi, zaključi predsednik ob 12¼ glavno skupščino, zahvaljujoč se vsem navzočim za tako številno in častno udeležbo.

Zapisnik

občnega zbora notranjske podružnice SLD, ki se je vršil v Cerknici dne 2. aprila 1933.

Predsednik g. Karl Kovač otvori ob 16 občni zbor, pozdravi mnogoštevilne člane in odbornike, posebno pa na občni zbor prišedšega predsednika osrednjega odbora SLD g. dr. Ivana Lovrenčiča ter blagajnika osrednjega odbora SLD g. Zupana, ugotovi sklepčnost ter preide na dnevni red.

Gg. predsednik in tajnik podasta natančno in pregledno poročilo o delovanju in storjenih ukrepih odbora podružnice v letu 1932. Poročilo se vzame odobruje na znanje.

Gg. revizorja sta blagajniško poslovanje natančno pregledala in je v najlepšem redu našla. Predlagala sta, da se da blagajniku in celemu odboru za preteklo poslovno leto absolutorij, kar je bilo soglasno sprejeto. Nato sta

bila oba pregledника računov gg. dr. Krašovec in J. Petrič ponovno izvoljena za prihodnje leto.

Glasom pravil izpadajo po žrebu iz odbora gg. Schauta, Olšak in Lah. Občni zbor ponovno izvoli izžrebane odbornike v odbor. Namesto odstopivšega odbornika g. Pleška pa izvoli g. Ivana Mrcino iz Starega trga. Nadalje poveri občni zbor odboru izvolitev članov za osrednji društveni odbor in skupščino.

G. dr. Krašovec opisuje v vznesenih besedah delovanje g. dr. Lovrenčiča za lovsko društvo in za lovstvo sploh.

G. dr. Lovrenčič se nato iskreno zahvali za prijazni sprejem ter poda obširno poročilo o delovanju osrednjega odbora SLD, podčrta pomen in koristi obveznega članstva ter obrazloži nekatere pereče točke umnega in smotrenega izvrševanja lova.

Po zanimivi nadaljnji debati o različnih vprašanjih lokalnega pomena zaključi g. predsednik ob 19 s ponovno zahvalo na vse pričujoče občni zbor.

Kinološke vesti

Jugoslovenski kinološki savez objavlja zaščito psarne s pridevkom »Jug« namesto dosedanjega v inozemstvu zaščitenega pridevka »Jugozwinger« za pse resaste in gladkodlake foksterijerje, lastnica ga. Herta Harting v Novem Sadu.

Če v določenem roku ne bo odnikoder stvarnega ugovora, postane zaščita pri JKS polnomočna in se prijavi tudi v svrho mednarodne zaščite pri FCI v Bruslju.

JKS je izdal in razposlal svojim včlanjenim edinicam pravilnike o vpisih psov v Jugoslovensko rodovno knjigo (JR), o sodnikih ocenjevalcih in pripravnikih, o razstavah, tekmah in smotrah psov ter o zaščiti psarn, s prikrojenimi pravili JKS.

Interesentje jih lahko naroče potom svojih krajevnih organizacij SLD ali pristojnih kinoloških korporacij ali direktno pri tajništvu JKS v Ljubljani, Rimska cesta 2/II. Kolekcija teh navedenih izvodov stane **25 Din.** Denar je poslati vnaprej.

Klub ljubiteljev jamarjev.

Po letošnjem občnem zboru se je odbor »Kluba ljubiteljev jamarjev« konstituiral na svoji seji sledeče:

Predsednik g. Viktor Meden, veletržec, Ljubljana, Celovška c. 10; podpredsednica gdč. baronesa Ana Wamboldt, grad Hmeljnik, Mirna peč-Novo mesto; tajnik g. Bruno Stare, direktor Splošnega kreditnega zavoda, Ljubljana, Aleksandrova c. 5; blagajnik g. ing. Vladimir Candolini, ravnatelj kemične tovarne, Ljubljana, Pred škofijo 1/III.

V ostalem odboru so sledeči: ga. Mia Jeršinović, gg. dr. H. Dolenc, St. Gale, Val. Kopač, Teod. Korn in Al. Sekula; za pregledнike računov pa gg. mag. ph. Gvido Bakarčič, Leop. Zupančič in Tonijo Vetter.

Vse dopise je naslavljati na klubovega tajnika, denarne pošilke pa na blagajnika pod zgoraj navedenimi naslovi.

Če se bo prijavilo vsaj 8 psov, namerava prirediti klub dne 28. maja t. l. poskusno tekmo psov jamarjev-jazbečarjev, foksterijerjev itd. na posestvu Društva ostrostrelcev, ljubljansko staro strelišče, Pod Rožnikom, v novozgrajenih umetnih rovih. Pse za tekmo je prijaviti čimprej klubu KLJ. Pogoj je poleg drugih tudi ta: vsak čistopasmen pes jamar, ki še ni vpisan v JR, mora doseči pri smotri pred tekmo

vsaj oceno dobro, da bo k tekmi pripuščen. Tekma s pripuščenimi psi se bo vršila na žive jazbece in lisice.

Za vsa nadaljnja pojasnila se je obrniti na »Klub ljubiteljev jamarjev«.

Člani tega kluba imajo ekipo psov jamarjev, ki so že popolnoma izvežbani v svojem delu. Vodi jih preizkušeni lovec g. Valentin Kopač, Zgornja Šiška 92.

Zakupniki lovišč, ki žele, da pride ta ekipa v njih lovišče na delo, naj to javijo klubu. Pogoji so: Povračilo potnih stroškov za najmanj dva psa in za lovca vodnika v jamarjenju ter prehrana za isti dan. P. Ž.

Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani.

Izpisek iz zapisnika 1. odborove seje z dne 7. aprila 1933.

1. Obravnavajo se podrobnosti pomladanskih tekem v Ljubljani in v Mariboru. Vodja tekme v Ljubljani bo g. dr. Ivo Tavčar. Za sodnike so naprošeni: gg. Justin, dr. Ivan Lovrenčič, France Urbanc in Anton Schuster. Kot pripravniki bodo sodelovali: gg. dr. Eberl Erik, dr Krejči Viljem, Jean Nagy in ing. Weinberger Friderik. Sestanek in smotra psov 23. aprila 1933 ob 7 zjutraj na dvorišču hotela Miklič. Kosilo bo pri »Sedmici« v Mostah.

2. Mariborska tekma se bo vršila dne 30. aprila 1933. Spored sestavi podružnica Društva ljubiteljev ptičarjev v Mariboru, ki je prireditelica tekme. Podrobnosti bodo objavljene pravočasno.

3. Prošnji avstrijskega kinološkega saveza glede sestave zgodovine Društva ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani se ugodi. Rokopis bo sestavil g. Anton Schuster.

4. Končno se obravnava zadeva vpisov psov beograjskih članov.

Interesente ponovno opozarjamo na knjigo znanega kinologa g. dr. Janka Lokarja: »Ptičarji, njihova odreja in vzgoja«. Knjigo dobite pri g. Antonu Schusterju, trgovcu v Ljubljani, Mestni trg 23. Cena knjigi je zelo nizka, in sicer stane vezana 40 Din, broširana 30 Din.

Brak - jazbečar, njegova vzgoja in uvedba.

Društvo Brak-jazbečar je v svoji založbi izdalo knjigo pod gornjim naslovom.

Spisal jo je Viljem Fürer pl. Haimendorf, Kočevska Reka, naš najboljši poznavalec te pasme.

Knjiga, ki obsega 12 strani in je opremljena z mnogimi lepimi in zanimivimi slikami, je prva in edina v slovenščini, ki se peča z brakom-jazbečarjem, kateri povsem ustreza potrebam lovca v pogorskih in gozdnih loviščih. Obsega vse, kar mora vedeti vzreditelj, vzgojitelj in lovec o vzreji, dresuri in uporabi braka-jazbečarja. Posebno obravnava uvedbo in uporabo psa na brakadah, na barvni sledi obstreljene divjačine in v rovu na roparice.

V dodatku so priključene še sledeče tvarine:

Pasemski znaki braka-jazbečarja.

Pravilnik za tekme.

Pravilnik za vpis v »Društveni vzrejni register«.

Pravila »Društva Brak-jazbečar«.

Knjiga, ki je zelo čedno vezana, bo v kras vsaki knjižnici in bi si jo moral

nabaviti vsak lovec, ki ne lovi le brezmiselno tjavendan.

Vezana knjiga stane 30 Din, broširana pa 20 Din. Naročila, katerim se naj priloži prej navedeni znesek, sprejemajo g. Anton Schuster, trgovec, Ljubljana, Mestni trg 25, puškar Albin Šifrer, Ljubljana, Gosposvetska c. 12, in društveni tajnik Ivan Göderer, Ortnek.

Mali oglasi

Iščem ribolov (postrvi) bodisi kot zakupnik ali sozakupnik ev. ga kupim v svojo last. — Ponudbe s ceno itd. na uredništvo »Lovca«.

Na divjačini zelo bogato lovišče v občini Št. Jurij pri Grosupljem oddam radi prezaposlenosti in opustitve lova. Lovna doba traja še do 1. aprila 1937. Ostala pojasnila se dobijo pri dosedanjem najemniku g. Venceslavu Brezniku, Ljubljana, Stritarjeva 7.

8 srnjakov odda za odstrel Lovski klub Ribnica, Dolenjsko, v juniju in avgustu.

V vzrejališču Woodland je za oplemenitve vpisanih psic na razpolago resasti foksterijer »Brandys Quick«. Oče je »Sieger Bongo of Blackfred«, mati pa »Thel Tulip« (amerik. šampion Eden Aristocrat). Taksa za oplemeni-

tev po dogovoru. Vrnitev psice po povzetju takse in stroškov.

Semtertja so na razpolago tudi mladiči. Dopisi na: Marija grofica Thurn, Ravne, p. Guštanj, Jugoslavija.

Brak-jazbečar, 1¼ leta, ime »Boj«, jelenjerdeč, na hrbtu temnejši, ima na desnem uhlju od ugriza neodlakano mesto, se je zgubil. Ako bi ga kdo izsledil, prosim vljudno tovariše lovce za obvestilo. — Mr. Mihič, Domžale.

4 leta starega psa »Posavski brak«, ki je dober solist zajčar in lisičar, prodam. Cena zmerna. Zamenjam tudi za dober flobert 6 m. — Martin Bajuk, Božakovo 30, p. Metlika.

Kratkodlako nemško fermačko, dobro dresirano, in puško brezpetelinko, skoraj novo, prodam zaradi opusta lova. Ponudbe pod »Ptičar Maribor« na upravo lista.

Nagačevalec. V prejšnjem lokalu znanega gatilca g. Ferd. Schulza v Ljubljani, VII. (Šiška), Medvedova cesta 21, je otvoril Jože Škrajnar kot njegov naslednik ateljé za nagačenje in prepariranje vseh vrst živali po sistemu in načelih njegovega prednika in učitelja.

Teodolit, skoraj nov, prodam. — Fišer, oskrbnik, Radovljica.

»Lovca« l. 1919 kupim ali dam zanj čistokrvnega braka-jazbečarja. Viktor Müller, Zagorje ob Savi.

»Lovec« letnik 1929, 1930, 1931 in 1932 se proda. Cena po dogovoru. Vidrih Pavel, gozdar v pokoju, Ljubljana VII, Verovškova ulica 70.

Vsa oblačila za lovce in sportnike dobite v najboljši kvaliteti in po jako zmernih cenah v specialni trgovini za moška oblačila I. Maček, Ljubljana, Aleksandrova cesta 12.

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani lovski kroj priporoča tvrdka Anton Schuster v Ljubljani, Mestni trg štev. 25. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno za sportne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Olje za konserviranje orožja in čevljev. Za pričetek sezone Vam priporočam, da si nabavite specialno olje za orožje znamke »Hubertus«, katerega kvaliteta je enakovredna raznim

dragim inozemskim oljem. Strokovnjaška priznanja! — Za čevlje pa vzemite najboljše »Hubertus gumitran-olje«, ki Vam bo napravilo Vaše

čevlje voljne in nepremočljive. — Zahtevajte povsod le prave domače proizvode! »Jadran«, kem. izdelovalnica, Ivan Lapajne, Ljubljana, Moste.

»NC« olje in mast za lovske in turistovske čevlje sta brez škodljivih primesi in polnilnih sredstev. Mazanje z »NC« oljem in mastjo garantira za higijensko obutev, ker napravi usnje mehko in nepremočljivo, vendar noga v takem čevlju lahko diha. Usnje obdrži prvotno barvo.

Od blata očiščene še mokre čevlje, jermenje itd. je zadostno namazati z »NC« oljem in mastjo in postaviti za več ur, najbolje čez noč v bližino zmerno kurjene peči, da vlakna usnja maščobo lažje absorbirajo in bolje vežejo.

Približuje se čas, ko bo treba vzeti v roko risanico. Da bo sigurnejši uspeh na lovu, si dajte preizkusiti puške na strelišču. To delo, kakor tudi vsa druga popravila Vam najvestneje izvrši v najkrajšem času puškar Albin Šifrer, Ljubljana, Gosposvetska cesta 12, telefon 33-49. Zaloga lovskega orožja, streliva ter lovske opreme. — Ribarske potrebščine v največji izberi, samo kvalitetno blago prvovrstnih tovaren. Postrežba točna ter cene kljub valutnim razmeram najnižje.

Za popravila lovskih pušk, pištol, samokresov, za montiranje daljnogledov, pristreljanje pušk itd. se priporoča puškarna F. K. Kaiser v Ljubljani, Kongresni trg 9. Poleg novega, preizkušenega orožja in ribarskih potrebščin ima v komisijski prodaji sledeče puške: 1 trocevka Hammerles, kal. 16×16/8 mm, 4000 Din; 1 trocevka petelinka, kal. 16×16/9.3 mm, 2200 Din; 1 trocevka risanica, petelinka, kaliber 16/9.3 mm, 900 Din; 1 trocevka risanica, petelinka, kal. 16/11 mm, 800 Din; 1 Schönauer z daljnogledom, kal. 6.5 mm, 2750 Din; 2 enocevki repet., kal. 8 mm, 600 in 1200 Din; 2 dvocevki petelinki, kal. 16 mm, 500 in 1200 Din; 1 dvocevka Lefuše, kal. 16 mm, 300 Din; 1 dvocevka Hammerles, kal. 14 mm, 850 Din.

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribjo lov ima v najboljši kvaliteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9, ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skobce vseh vrst ter škatle vseh velikosti priporoča I. štajerska tvornica za pasti Matthias Brandl, Puntigam b. Graz (Austria). Izdelki in

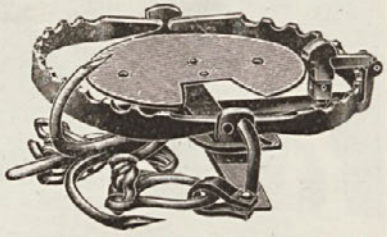

cene so brez konkurence. Za strokovno izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. — Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta tvrdka pasti iz drugih tovaren.

Ing. E. Puschmann:

Naši varovančki.

V času, ko pričnejo zajke kotiti, se mi zdi potrebno, da opozorim lastnike in zakupnike lovišč na nevarnosti, ki prete mlademu zajčjemu zarodu. To se mi zdi potrebno posebno zaradi tega, ker sem tekom let, kar se udejstvujem v zeleni družbi, uvidel, da vse premalo pozornosti posvečamo zajčjemu naraščaju in da je v mnogih primerih vprav to povod, da so zajčja lovišča če ne že prazna, pa vsaj slabo obljudena. Ker so v naših loviščih združena polja in gozdovi in se porodna postelja zajcev nahaja navadno na polju, naj tokrat posvetim posebno pozornost nevarnosti, ki preti na polju mladim dolgouhcem. Nevarnosti, ki prete mlademu zajčjemu rodu, lahko razdelimo v tri skupine. Prva nevarnost so gozdne roparice in ujede, druga mačke in psi, ki se potepajo po polju, tretja pa človek, posebno za časa košnje. Ker je bilo v prejšnjih številkah »Lovca« že itak precej napisanega, se bom bavil to pot z nazadnje omenjenim, z nevarnostmi in s škodo, ki jo delajo kosci.

V velikih poljskih loviščih, kjer kose s stroji, je že dolgo uvedeno in spada med najvažnejše naloge lovskega osebja, da preiščejo neposredno pred košnjo travnike s ptičarji. Stare zajce prepode v varna zavetišča, mladiče pa poberejo in jih rede doma tako dolgo, da si lahko sami iščejo hrane in zavetja pred sovražniki. Pri nas, kjer navadno ni takih travnikov in po večini kose še s kosami, posvečamo veliko premalo pozornosti košnji. Mnogi opuščajo pregled travnikov in detelje zaradi tega, ker menijo, da večina zajcev pobegne pred kosci, drugi pa pač zato, ker nimajo za iskanje primernih psov ptičarjev.

Toliko imajo prav, da zajec laže zbeži pred koscem kakor pred strojem in da kosec mladega zajčka v mnogih primerih ujame, dočim je tisti, ki pride pod stroj, že zapisan smrti. Toda na nekaj ne pozabljajmo: Po večini so za lovce izgubljeni tudi tisti zajčki, ki pridejo živi v roke koscev! Mnogi jih uničijo iz lahkomiselnosti, drugi iz dobičkoželjnosti, tretji pa celo iz sovraštva ali iz zlobnosti. Ne trdim, da je to povsod razširjeno,

toda v mnogih krajih in v mnogih primerih je pa vendar. In vprav pri tem lahko mnogo preprečijo vestni lovci.

Nu, oglejmo si košnjo njive z deteljo, kjer je izleženih največ jerebic in izkotenih največ zajčkov.

Zgodaj zjutraj, ko se leskečejo rosne kapljice na temnozeleni, z rdečim cvetjem posuti detelji, si že reže ozka, dolga kosa v gosto zarastlo debelo bilje široko pot. Nad koso se vale cele odeje goste detelje. Kar se zasliši vzklik: »Viš ga zajca!« Nihče izmed koscev ne misli, da je bila to zajka. Kosec obstane šele po par novih zamahih, ko okrvavljena kosa švigne čez rjavkastosiv volneni klobčič, ki že leži na obritem deteljišču:

Gospa ing. Puschmannova z varovančki.

En zajček je prerezan, drugemu je odrezal pol uhlja, tretji pa je ostal slučajno zdrav. Živa zajčka polože v košaro, v kateri so prinesli koscem zajtrk. Košaro odnesejo v gosto porastlo mejo. Nekateri dajo zajčke kesneje otrokom za igračo, drugi pa že mislijo, kako jih bodo izpitali in se vesele zajčje pečenke. Toda v dveh dneh je že konec veselja, kajti zajčki so že poginili.

Povrnimo se na njivo: Medtem je zletela z njive jerebica. V mnogih primerih se je le težko dvignila, ker je bila zadeta s konico kose. V mnogih krajih so lovci kosce poučili, naj na takih krajih, kjer so odkrili gnezda jerebic, puste malo detelje, morda za dober m^2. To seveda tudi ni primerno, kajti roparice, posebno pa vrane, ki znajo dobro sklepati, si ogledajo kaj rade take čudne kraje: Vse je pokošeno, le tukaj je šop detelje ali trave, tukaj mora biti nekaj posebnega! Če ne že tisti dan, v dveh ali treh dneh so gotovo v šopu detelje samo še lupine.

Popoldne pridejo na njivo ženske, otroci in pa »Turinček«. Če niso preveč sladkosnedi, nu, potem dobi zajčka mali za igračo. Če pa kaj drže na »prato«, pa zajčke puste v košari in odrastli otroci gredo s »Turinčkom«, ki je za tako delo kaj dobro izvežban, na lov še za drugimi zajčjimi mladiči.

Doma denejo zajčke v kurnik. Hočejo jim posebno postreči. Ponudijo jim krožnik žgancev z mlekom, ali pa krompir. Kakor dve dobri pesti velike živalce kaj kmalu poginejo. Če so zajčki že malo večji, jim dajo travo in včasi malo mleka. Toda tudi pri taki hrani dobe kmalu drisko, ki jih uniči v par dneh.

Da so mladi zajčki last lastnika ali zakupnika lovišča, na to se pa nihče ne spomni; vsaj sam ne!

Taka je navadno, ne rečem da povsod, usoda mladih zajčkov.

Če hočemo preprečiti, da se to nadalje ne bo dogajalo, bo pač treba vzgajati mladino, posebno v šoli. Da bi pa poučevali ljudstvo kar povprek, kako naj vzgajajo mlado divjad, pa bi bržčas več škodovalo kakor koristilo. Potrebno pa je, da če le mogoče, sami ali poklicni lovci ali lovski čuvaj pred košnjo preiščejo travnike in polje. Če nimamo na razpolago ptičarja, se moramo zadovoljiti s kakšnim drugim psom, ki pa ne sme biti velik divjak. Pri takem iskanju je treba voditi psa, če ni ptičar, na vrvici. Priporočljivi so za tako delo jazbečarji in braki jazbečarji.

Dobro je, če se razglasi pred košnjo in žetvijo, da se plačajo za gnezda jerebic in fazanov ter za mlade zajčke nagrade. Važna je pripomba, da zakupnik lovišča plača za celo gnezdo vso vsoto, za dele, če ni vse pobrano, pa le polovico. Dogodilo se je namreč, da je orožništvo sumilo, da si je oddajalec mladih zajčkov še nekatere pridržal. Preiskava je bila uspešna. Našli so pri njem na domu še dva že močno sestradana zajčka, ki jih je hotel prikriti in jih obdržati za se.

Med košnjo so mi prinesli enajst zajčkov, ki sem jih oddal v oskrbo svoji ženici. Ker je rešila življenje vsem enajstim, tako da so veseli in zdravi, zmožni za samostojno preživljanje smuknili v prostost, popišem dragim lovskim drugom, kako smo jih gojili, krmili in vzgojevali. Zdi se mi to potrebno, ker pride prej ali slej vsak lovec v tak položaj.

Prvi pogoj, če hočemo uspešno vzgajati zajčji naraščaj, je, da jih imamo v suhem prostoru in da je posoda, iz katere zajčke krmimo, vedno čista. Neobhodno potrebno je, da posodo, posebno kjer smo hranili ali iz nje krmili mleko, takoj po uporabi dobro umijemo. Za prebivališče so najbolj primerni veliki za-

boji, pokriti z mrežo, ki mora biti pritrjena ali pa obtežena, da gojenci ne pobegnejo. Zaboje, kjer imamo zajčke, postavimo v zavetje, toda vendar na zrak, tako, da so zajčki lahko na soncu, če jim je pa prevroče, pa se lahko skrijejo v senco. V zaboje nastelimo slame, če so pa zajčki še prav majhni, pa jim denimo v kot zaboja malo mehkega sena. Če je nastilja zmočena, kar se zgodi že po par dneh, jo je treba premeniti.

Za prehrano je najboljše če mogoče še od krave toplo mleko. Mleko pa se pač primerno starosti gojencev mora razredčiti s prekuhano, nekoliko ohlajeno vodo. Sestava naj bo: za teden stare zajčke dve petini mleka in tri petine vode; krmi jih vsaki dve uri. Drugi teden pol mleka pol vode; krmi jih trikrat ali štirikrat na dan. Pozneje pa dajaj dve tretjini mlęka in eno tretjino vode; krmi zjutraj in zvečer. Zajčki naj pijejo, dokler hočejo. Glej, da bodo siti. Skušaj otipati, če imajo zadosti.

Dokler zajčki ne morejo vzeti v gobček gobice, je hranjenje zelo težavno. Treba jim je vlivati v gobček kapljico za kapljico. Ko se navadijo piti z gobico iz steklenice, je hranjenje lahko. Če se zajčkom mleko zaleti, se ni treba bati, da bi se zadušili. Med hranjenjem ohlajeno mleko je treba ponovno primerno ogreti. Najprimerneje je, če steklenico postavimo v gorko vodo, da se nekoliko ogreje. Postano mleko ni zdravo. Najmanjša mlečna kislina škoduje zajčkom. Takoj dobe drisko.

Ko prično zajčki škrabati slamo postelje, se jim lahko ponudi par listov dorastlega regrata. Kar ne pojedo, se mora odstraniti. Počasi jih navadiš na zeleno hrano. Poleg regrata naj se jim poklada tudi suha detelja, ki je bila pred košnjo že odcvetela. Mlada trava in sploh vsako drugo mlado zelenje škoduje.

Če zajčki dobe drisko, je treba za par dni ustaviti hranjenje z mlekom, treba jim je dati listje marelic, ki že v enem ali dveh dnevih pomaga.

Tako sem vam, dragi lovski prijatelji, povedal, kako se najuspešneje vzgaja zajčji naraščaj. Morda se zdi to komu malo preveč komplicirano. Morda je res, toda kdor bo skušal drugače, bo bržčas imel slabše uspehe.

Tone Kappus:

Nekaj o kljunačih.

Dr. Stanko Karaman, kustos naravoslovnega muzeja v Skoplju, piše v članku »Ptice okoline Skoplja« (Glasnik skopskog naučnog društva, knjiga VI, odelenje prirodnih nauka 2, leto 1929) o kljunačih naslednje: »Scolopax rusticola L., šumska šljuka je česta na jesenjem prolazu, manje na proletnjom a mali deo prezimljuje po okolnim brežuljcima. Te se zadržavaju po vlažnim mestima, sitnjem grmlju te potocima okolnih brda i s večera često dolaze u nizinu, da se zorom opet povrate. Kad udari velika studen, ostaju i preko dana po vrbacima uz Vardar, ali čim popusti, nestaje ih. Poletnja seoba izgleda da je negde polovinom marta i kad je to vreme (19. mart 1928) iznenada zahladilo, bilo ih je po vrbacima više Skoplja vrlo mnogo. U samom vrbaku dva kilometara više Skoplja (severozapadno) ih je bilo više stotina komada. Ali već iza dva dana ih je sasvim nestalo, jer je popustilo vreme.«

Odkar častim boginjo Diano, vedno beležim opazovanja na lovu in lovske uspehe; lov na kljunače mi je bil vedno posebno pri srcu, pa naj mi bo dovoljeno, da priobčim tudi jaz v »Lovcu« svoja skromna opazovanja o selitvi kljunačev v Južni Srbiji, v okolici Štipa, ob reki Bregalnici in v okolici Skoplja ob Vardarju, Lepencu in Treski. Lepenac in Treska sta dotoka Vardarja, 6 ozir. 9 km severnozapadno od Skoplja.

Leta 1924., 10. februarja, sem lazil ob Vardarju pri selu Dušanovac, 5 km južnovzhodno od Skoplja, za racami. Bil je jasen, topel, skoraj vroč dan; brez snega do nad 1000 m nad morjem. Vardar je bil prazen, ker so se pač vse vodne ptice preselile na bližnje Aejvatovsko blato. Visoko v zraku so jadrale posamezne jate žerjavov nazaj na sever. Mahnil sem jo čez polje proti blatu, da tam poskusim srečo. Komaj sem bil dobrih 100 korakov od obale Vardarja, je pes obstal in pokazal divjad. Prepričan, da je pred menoj v brazdi parček jerebic, sem pustil puško na rami in malomarno ukazal psu, da gre naprej. Iz brazde se je dvignil kljunač in odletel v dobrih 300 m oddaljen vrbov gozdiček ob Vardarju. Kaj za vraga, kljunači v njivi, pri belem dnevu ob 3 popoldne? Šla sva dalje; pes je spet obstal. Pripravil sem se za strel, a tokrat je bil le parček jerebic. Prišla sva do gozdička od okoli pol hektarja površine, pes ni sploh več postajal pred posamezno divjadjo, ker so se dvigali pred njim kljunači, obletavali gozdič in se spuščali zopet v gozdič. Mnogo jih je od-

letelo kar na odprto polje. Spodila sva jih več kakor petdeset. S plenom sedmih kljunačev sem se vrnil zadovoljen v Skoplje. Pred tem, decembra 1923, januarja in februarja 1924, nisem videl niti enega, čeprav sem večkrat lovil po krajih, za kljunače zelo ugodnih.

Pet dni po tem dogodku ob enako lepem vremenu sem bil na istem kraju, a kljunačev ni bilo. Do srede marca, ko sem spodil in ustrelil dva kljunača v nekem malem vrbovju tik Skoplja, nisem opazil prav nobenega.

Na jesen leta 1924. sem bil premeščen v Štip. Novembra in decembra sem pohajal često ob Bregalnici, katere obala je močvirnata in obrastla z vrbami, vendar kljunačev nisem našel prav nikjer. Zadnje dni februarja in prve dni marca leta 1925. sem v prav teh krajih vedno spodil vsaj po šest in več dolgokljunov. Tudi na jesen tega leta ni bilo v nižinah ob Bregalnici prav nobenega, ali ko smo sredi decembra lovili v planini Plačkavici, v bukovih gozdovih, 800 do 1000 m nadmorske višine, smo jih mnogo spodili. Tovariš Tirtsch, ki je imel s seboj trocevko, drugi smo imeli risanice, je ustrelil dva.

Na pomlad leta 1926., januarja in februarja, se je vreme večkrat spremenilo. Deževalo je in snežilo, temperatura pa je bila vedno okoli 0. Takrat so se pojavili poedini kljunači v vrbovju ob Bregalnici že sredi januarja. Od 6. januarja dalje pa do 5. aprila sem beležil skoraj vsak teden po enega ali dva kot plen. To so bili, kakor mislim, taki, ki so ostali tudi čez zimo v štipski okolici in so samo menjali bivališča srednjega hribovja z nižino ob Bregalnici. Selitve v večjih množinah nisem opazil. Jesenske dneve tega leta sem preživel doma na Gorenjskem, na bolezenskem dopustu vprav zaradi malarije, ki sem jo dobil ob Bregalnici in ne morem zato o selitvi ničesar povedati. Tudi januarja, februarja in marca leta 1917., ko sem se bil vrnil z dopusta nazaj v Štip, sem bolehal, kljub temu sem se 5. aprila udeležil lova na kljunače v vrbovih gozdovih ob izlivu reke Bregalnice v Vardar, pri Krivolaku in približno 30 km južnozapadno od Štipa. Tu nas je uplenilo pet lovcev dva in devetdeset kljunačev. Kolikor sem mogel poizvedeti, ni bilo ob gornjem in srednjem toku Bregalnice tudi na pomlad nobenih kljunačev, torej so se pri selitvi držali večinoma doline Vardarja. Ni mi razumljivo, zakaj je bila selitev tako pozna, ko vendar zima leta 1926.-27. ni bila posebno huda, skoraj brez snega.

Vrnivši se v Skoplje, sem leta 1927. vse proste jesenske dneve prebil na lovu. Dne 19. novembra sem spodil med potjo na Katlansko jezero v gozdičku pri vasi Taor dva kljunača. Opustil

sem namero, da grem na jezero, iskal sem za kljunači in jih uplenil šest; moj tovariš, ki je šel na jezero, pa se je vrnil praznih rok. Tudi v decembru tega leta imam zapisana samo dva kljunača kot plen.

Januarja in februarja leta 1928. nisem opazil kljunačev niti v takih krajih, kjer ostajajo večkrat čez zimo, in to kljub temu, da je bila mila zima. Dne 15., 16. in 17. marca je naenkrat pritisnil mraz, snežilo je tako kakor sredi najhujše zime. S tovarišem sva sklenila, da greva 18. marca — bilo se je zjasnilo — malo ob Vardarju pogledat za vodnimi pticami, v nadi, da bova imela redek in obilen plen.

Vsak malo!

Na reki ni bilo razen posameznih malih rac prav nobene divjadi. V zraku se je čul krik žerjavov, ki so leteli zelo visoko. Razočarana sva se obrnila proti domu, ko se je naenkrat, tik poti, dvignil iz samujočega grmička kljunač. Dobrih deset korakov za tem že drugi. Da skrajšava pot do bližnjega večjega vrbovja, sva šla kar čez njive. Na vsakih 50 do 100 korakov sva naletela na kljunača, ki je zletel kar iz brazde njive. Prišla sva do vrbovja, ki je pokrivalo kakšnih 5 ha površine. Le-tu je bil kljunač pri kljunaču. Imel sem s seboj v pasu 30 nabojev, v pol ure so bili vsi porabljeni. Enako se je godilo tovarišu. Vrnila sva se v mesto, poiskal sem dr. Karamana in mu vse to povedal. — Na dan sv. Jožefa sva bila s tovarišem zgodaj zjutraj spet na istem

kraju in po dveurnem lovu sva se vrnila. Preveč nama je bilo zabave. Ustrelil sem v dveh dneh dva in štirideset kljunačev. Popoldne 19. marca je bil alarm v skopskih lovskih krogih, pokalo je po vrbovju okoli Vardarja kakor pri manevrih. Ta primer omenja dr. Karaman v svojem članku. Dne 20. marca so bili le še posamezni in potem so odleteli. Na jesen tega leta sem ustrelil 15. novembra enega, a 19. novembra dva kljunača; decembra jih ni bilo, prav tako tudi ne januarja, februarja in marca 1929. Pač pa je bilo ob tem času po vsej skopski okolici izredno mnogo gosi. Rac in kljunačev v tej hudi zimi sploh ni bilo, vse je šlo še bolj na jug. Gosi sem ustrelil takoj v začetku pet, potem sem pa opustil to problematično zabavo.

Pomladna selitev kljunačev leta 1929. je trajala približno od 25. marca pa do srede aprila. V vsem tem času sem jih spodil kakšnih deset, uplenil pa samo dva. Mislim, da so si bili izbrali drugo smer, namesto doline Vardarja.

Novembra 1929. leta nisem opazil kljunačev, pač pa posamezne v decembru. Potaknjeni so bili po malih gozdičkih; ti so ostali tudi čez zimo v okolici Skoplja. Selitev v pomladi leta 1930. je bila zadnje dni marca. Takrat sem bil že v Kačaniku na službi in sem jih več spodil ob Lepencu. Dne 29. marca sem ustrelil tri.

Na jesen leta 1930. sem našel prvega kljunača 14. oktobra v gozdu Lohmi, 1000 m nad morjem, kjer sem lovil jerebe. Nerazumljivo mi je, kako je tako zgodaj dopotoval na jug. Bržčas pa je ostal čez leto v naših planinah. Šele ko sem ga pobral, sem verjel, da je pravi kljunač. Leta 1931. na pomlad sploh nisem videl kljunača v prirodi, pač pa mi je prve dni marca prinesel enega arnavtski lovec, ki ga je otel skobcu. Bil je ranjen na hrbtišču.

Na veliko soboto, 26. marca lanskega leta, sva šla s prijateljem Zdravkom s puškami na izprehod do vasi Sarai, 11 km zapadno od Skoplja. Ugibala sva, ali bodo ali ne bodo? Zdravko je trdil, da je že prepozno, jaz nasprotno. Komaj sva bila med vrbami, je Zdravko streljal, takoj za njim jaz. V poldrugi uri sva spodila nad štirideset dolgokljunov, ali zaradi prehude nervoze in že velikonočnega razpoloženja je bil uspeh zelo slab — vsega skupaj sedem. Teden kesneje je šel z nama neverni Tomaž, polkovnik dr. Keber. Spodili smo še nekaj kljunačev in samo on je uplenil dva. Jeseni lanskega leta in do pomladi letos jih je neverjetno mnogo prezimovalo okoli Skoplja. Ni bilo lova od srede novembra pa do konca marca, da ne bi kdo uplenil vsaj enega ali dva kljunača. Blaga zima jih je bila zadržala. Najboljši uspeh sem imel 25. januarja, takrat sem jih prinesel osem.

Prave selitve letos ni bilo; neki sodnik jih je ustrelil 6. marca enajst in mi je pravil, da jih je našel nad petdeset. Drugi moj lovski tovariš jih je dobil 14. marca devet in mi je tudi povedal, da jih je mnogo spodil, a kakor sem bral v dnevnikih, so kljunače ob tem času lovili visoki gospodje tudi že na Belju v Baranji.

To v dopolnilo članku dr. Karamana.

Sicer pa kakor »Brehm«: »Od srede marca se lahko računa na polet.« Kaj zanesljivega pa se ne more povedati, ker nam vprav ta ptica, ki jo lovec najbolj opazuje, zadaja vsako leto nove uganke. Palmarum — trallarum. Amen!

Vojko Koprivnik:

Veliki petelin.

Bilo je v prvo pomlad. Zima tam zgoraj po planinah še v ostrem boju s solncem. — Listje še ni pogledalo iz nabreklih popkov; le mucke po vrbju in žolti prašni čopiči v jelšah in leskovju. Toda zdolaj, po ozelenelih njivah je škrjančkom že zdavna zahrepenelo v drobnih grudih. Vse križema vzletavajo s svežih poljan in se prešerno zaganjajo v nebo s tankimi kljunčki ter se izgubljajo navzgor v sinje višave... Razkošne pesmi zvene skozi koprene visokih meglic in njih črne zvezde z razpetimi krilci padajo od vsepovsod iz višnjevih nebes, žvrgole kot božji pozdravi...

Dekletom potrka na dušico slutnja ljubezni, nam lovcem pa se prebudi želja za tisto skrivnostno melodijo mračnih gozdov pred zoro... »tlip, tlip« — — visoko pesem velikega divjega petelina. —

Pozno zvečer, s puško preko rame, sem stopil v gostoljuben dom sredi bele vasi pod temnimi lesovi.

Z Milanom, starim prijateljem in gospodarjem pohorskega posestva, sem se pozdravil in sedla sva za široko, zeleno peč... Zunaj je šumel slap nad žago in pomladni veter s planinskih gozdov...

Prižgala sva debeli smotki in objel naju je prijazen duh naših udobnih, toplih jedilnic v kmetski opremi, kjer se preko zime odigrava tako rekoč vse dejanje in nehanje naših skrbnih in varčnih gospodarjev na deželi.

Milan je odmašil eno tistih starih steklenic, odetih v pesek in pajčevino in jo obrisano postavil med naju na klop. V kozarcih se je zaiskrilo nekdanje solnce pekerskih goric.

Pričela sva pretresati načrt jutrišnjega lova, na katerega me je bil povabil. Zadaj za hišo, za šumečo Dravo, vrh črnega hriba je pel veliki petelin. Že tri leta so hodili nadenj. Dobri petelinarji. Ali zaman. Kakor da ga ščiti sam zlodej tam zgoraj, ali nemara kar tiha roka tiste bele Vile planinke, o kateri so nam stara mamica pripovedovali... Tudi letos ga je zaslišal lovski čuvaj in tudi letos so jo že enkrat poskusili ž njim, toda brez uspeha. —

Ob dveh zarana je treba odriniti, vstati pol ure poprej... In v naših srcih je zatrepetala vsa tista lovska sladkost, ki jo uživamo lovci na večer pred lovom, ko nas obhaja tiha skrivnost, polna negotovosti in pričakovanja, ki jo zakriva dno vsake prihodnosti, pred lovom, kakor pred vsakim novim jutrom našega toli nestalnega in usode polnega življenja...

Dim naših smotk se je tiho vil po topli izbi in nama so prihajali dragi in davni spomini skupnih pohodov v gozd in v planine, spomini iz mladih dni... Koliko marljivega dela in truda v hribih z gozdarskimi posli, koliko prijateljevanja in gozdnega veselja! Za zasneženimi klanci spravljanje hlodov in lov na ruševca zgoraj pod malo Kepo. Spuščanje polen po rižah in divje race po zledeneli obali zimske Drave. In tisti stari pretkanec-petelin v bukovju nad drčami! Desetkrat v planino, o polnoči — zastonj. Dokler enajstič tudi njemu ni napočilo črno jutro... Naša mladost in naše drugovanje! — Po hostah s puško, po pašnikih s palico za šeko in sivko, za zajci po vinogradih... Naša stara, rajnka mama... Prvi jastreb in prvi lesketajoči se solač... Vse je preteklo mimo nas, nečujno v mislih, v lepih spominih, kakor plavi dim smotk, izgubljajoč se v temna zakotja nad pečjo in za omarami...

In vsaka beseda je bila odveč.

Tako sva slonela molče, vsa srečna oba, samo da sediva zopet enkrat skupaj, drug poleg drugega, po dolgih in strašnih letih vojne, zopet spokojno za zeleno pečjo... in zunaj mir in noč in šumenje gozdov in slap nad žago...

V mehke občutke vtopljena sva gledala skozi okno v belo noč... Zlato vino je trepetalo v tankih kupicah na klopi. Ura je tekla na zidu...

Davno je minula polnoč.

Neka temna senca se je pojavila tam za robom hleva. Bil je naš čuvaj, ki nas je prišel budit, s svetiljko in dolgimi planinskimi drogi.

Kmalu je potrkalo na duri.

Milan je ogrnil pelerino in šel odpirat. Čujem pomirljivo iz veže: »Imamo še časa. Rano je še. Komaj je odbila druga ura.«

Krenil sem tudi proti hodniku in prijel za risanico. Čuvaj je skuhal še čaja, ki nas je prijetno ogrel; nato smo se pa napravili na pot, brez obotavljanja.

Milan poreče svojemu uslužbencu: »Sam bom spremljal gospoda. Ti le lezi.«

In tako sva z Milanom, s svetiljko in palicami, ogrnjena v tople plašče, s puško čez ramo, odkorakala proti hribu.

Noč je bila tiha, brez vetra. Mesec je bil baš zašel za planino. Medel svit, v širokem kolobarju nad gozdnatim robom je še razodeval mesto, kjer je zatonil. Zvezde so jasno trepetale v globokem, temnem dnu neba.

Pod našo stezo je šumela hladna Drava, skrivnostno pokrita z meglenimi tenčicami.

Pot je zavila navkreber in hoja nama je postajala počasnejša. Vendar je bila pot zložna in dobro shojena, da se nisva spotikala, tudi ne preveč zasopla. Hodila sva molče in misli so nama bile polne lovskega ugibanja...

Vstopila sva v gozd, ki naju je nečujno zagrnil v dehteči mrak. Črn smrekov les naju je obdajal. Svetiljka je čarobno iztrgala iz noči po kateri preperel štor, bel teloh izpod ostroge

ali golo javorovo vejo iz temnega smrečja. V dolgih, ozkih pramenih se je zibala svetloba hodoma semtertja preko pota...

Že sva se bila vzpela do polovice hriba. Postala sva, da si oddahneva. Sapa pred usti se nama je zmegljevala od jutranjega hlada... Vse je bilo tiho... Rahlo, jedva slišno je šelestel pihljaj po vrhovih hoj in iz globine zdolaj je šumelo valovje Drave, vijoče se po belih prodih. Trhla vejica pokne, kadar se prestopi noga. Suho listje zašusti pred ovinkom... Vsa noč je bila tajinstvena in tiha in polna bajne čarobnosti.

»Je še daleč?« — vprašam Milana šepetaje na uho.

»Skoraj ga bova slišala.« In Milan upihne svetiljko.

Krenila sva dalje.

Naenkrat se mi zazdi... Postanem. Pridržujem sapo in vlečem na uho... Milan stopa pred menoj, zložno in enakomerno. Vdiranje stopinj v vlažnem mahu se jedva čuje. Netopir preletava ozki nebesni obok, kar ga vidiš med drevjem nad stezo. Sicer ničesar... Prevaril sem se. In ubral sem jo za Milanom.

Kar naenkrat — vnovič. Zaustavim korak. Ali se zopet motim? Prislonim dlan na uho, pripogibam se bregu. Napeto strmim v goščo črnega vejevja... Nič. Vse tiho... In že sem dvignil nogo v korak, ko zopet začujem tanek tlesk... še nisem za gotovo vedel. Naslonim se k bregu. In zares, ne motim se. Skozi noč prav razločno zveni: tlip... tlip...

Vsega me je spreletelo. Bil sem si na čistem: petelin je tu. Samo ti, lovec petelinar, ga poznaš, ta čut radostne vzbujenosti v prvo pomlad, sredi nočnega gozda.

Pohitel sem za Milanom. Bil se je že ozrl za menoj. Ko sem ga dohitel, mu ves zasopljen dahnem na uho: »Čul sem ga. — Klepnil je. Tam zgoraj. — Kaj ga nisi slišal?«

Milan, ki je vedel natanko, kje mu je stalno drevo, mi odmahne z roko: »Imava še dober ovinek. Koj bova za hribom. Le pojdi, ne bo naju zapazil.«

In res, pot je zavila okrog holma na drugo stran, da sva mogla hoditi zopet brez skrbi. Milanove besede so me popolnoma umirile. Saj mora vedeti, ko ga je že letos naskakoval. In sledil sem mu z mirnim, ne baš opreznim korakom, v polnem zaupanju.

Steza se je z južne strani zopet obrnila hribu v severno pobočje. Gošča se je razredčila in na nebu sem opažal temne podobe smrek in borov. Vresje se je nagibalo na pot. Za nekoliko korakov sva bila zopet v debelem, črnem gozdu severne strani.

Najina hoja je postajala zopet opreznejša. Odmerjeno sva privzdigovala težke čevlje in od časa do časa sva postajala.

Milan mi je zamahnil z roko. Takoj sem se ustavil. Oba sva prisluškovala.

Ali ni bilo ničesar.

Še nekaj korakov. In zopet postojiva. Nastavljava uho.

Še nič.

»Še za tisto rebro morava,« mi pokaže Milan.

In tiho se nameriva v opreznem zalazu.

Jedva sva pogledala za črni rob, ko je udaril jak sunek vetra v gozd, da je mogočno zašumelo v pogorju.

Oba sva zastala. Še je šumelo onstran v pobočjih po daljnih vrhovih goščav, zmeraj dalje, zmeraj tišje in se izgubljalo v temnih globinah planin.

Tedaj... kakor da naju je igla zbodla... zadrgetala sva oba in žila nama je tolkla v sencih... Tam v črnem smrekovju: tlip... tlip...

Milan me objame okrog vratu in pritegne moje uho na svoja usta: »Zdaj pa le sam dalje. Počakam te tukaj.«

Nisem videl več, kako si je tovariš razgrnil plašč preko neke klade, in že sem se spuščal v naskakovanje. Puška z rame v desnico. Oči ostro uprte v smer, odkoder se je slišalo klekanje. Brušenja še nisem mogel jasno razločiti. Radi tega sem, oprezno presojajoč hitrost mlaskanja, priskakoval še za tri, štiri korake naenkrat... Šlo je čez praprot in ostrožje, strmo navzgor... Bila je še popolna noč. Temna, vprav črna je bila hosta pred menoj. Petelinji glas je bil tako slab, da sem računal še dvesto in več korakov.

Noč se je bila za menoj zgrnila, da tovariša nisem mogel več razločiti v mraku pod seboj.

Tiho naprej. Polagoma. Oprezno.

Poganjam se v strm klanec, da sem se hudo zasopel. Ostroga me je trgala, korenine so se mi spotikale. Moral sem počakati.

Pred menoj gošča črnega vejevja, prepletena, da še neba ni bilo videti. Previdno se nagibam na desno, na levo, da bi kje kaj spazil. Toda ničesar.

Zaslišal sem tenko brušenje... in skočil sem. Le en korak.

Spet sem postal. Brez kretnje, kakor okamenel.

Petelin kleplje...

Ko zasika, skočim zopet.

In tako sem prispel, kakor cenim, na kakih osemdeset korakov.

Preko neba je zatrepetal prvi svit ranega jutra. Črni vrhovi smrek so šiljasto moleli v hladni zrak. Šumenje Drave se je dvigalo sem gor, kot iz neizmernih, strmih globočin. In preko holma

je potegnila jutranja sapa, da je sveže zašelestelo po iglastem drevju...

Petelin se je bil razpel... Popolnoma jasno se je slišala tanka, skrivnostna pesem mogočnega samotarja... tajinstveno skozi staro smrečje in borovje.

»Tlip, tlip...« in zastal je. Gotovo ga je kaj zmotilo.

»Tlip«... zopet je udaril.

In spustil se je ognjeno v svoj spev: »tlip, tlip... tlip, tlip... tli, tli, li, li, li, li... tlok!« — Poknil je, ali ni zabrusil.

»U, to mora biti star pretkan gospod!«, mi šine skozi glavo. »Bo treba silne previdnosti! Še v glavnem udarcu se pretrga.«

Radi tega sem moral še strpeti.

Petelin je sicer mlaskal, tleskal, ali se nič ni prav sprostil.

Daniti se je začelo vidoma. V gozdu je bilo sicer še dovolj mračno, ali preko vrhov je že svitala bela zora.

»Gak, gak,« se je dvignila pred menoj kokoš. Ni preletela daleč. Nisem je bil spodil.

Petelin pa je utihnil.

In dolgo je molčal. Postajal sem že nestrpen. Srbela me je puška, da sem komaj čakal...

Vendar zopet zakleplje.

Še moram potrpeti.

Tleskne... pokne... zabrusi... ali zopet zastane.

Še ne smem dalje.

Ali ni dolgo molčal. Skoraj spet zakleplje... Nekaj časa še previdno, ali kmalu urnejše, in na kraju se vendar spusti v tok svoje čudne pesmi, brez presledka.

Skočil sem.

Ni me opazil. Petelin je prišel v pravo razpoloženje. Cmokal in brusil je, da ga je bilo kaj čuti.

Naskakoval sem ga stalno. Sunkoma, s presledki, po taktu naših lovskih pravil. Veja me nenadoma opraska preko lica. Zasolzi se mi levo oko... Dobro, da ni desno, pomislim. Dalje se nisem zmenil. In skočil sem zopet.

Dospel sem blizu. Prav na streljaj.

Ko zabrusi, napnem puško. Za kroglo bo že preblizu. Bom moral z zrnjem, presodim.

Stikam semtertja. Pregibam se previdno na obe strani. Neke z bori pomešane smreke se črnijo pred menoj. Nobena veja se ni zazibala. Nobene druge podobe na nebu, kot šiljasti vrhovi smrek in široka ovršja borova. Bil je nekje varno zastrt!

V tem petelin umolkne.

»Me je opazil?« ugibam. Nikjer ničesar ni videti. Stojim kot vkopan.

Nenadoma zahrumi mogočno v nekem vrhu pred menoj, kakor da se je smreka podrla. Petelin je odletel.

»Sem ga splašil?« se vprašam osupel. Naglo premislim vse, kar sem storil. Dobro sem zaklonjen za borovim grmom. Zavedam se vsega točno. Ni bilo ne šuma ne kretnje. Spodil ga nisem.

Pridržavam sapo. Držim se nepremično kot kip.

Zahrušči zopet. Malo dalje po vrhovju. Pogledam in vidim, kako se je zakadil veliki petelin v nekega drugega, gotovo šibkejšega, ki jo je takoj odkuril čez megleno dolino v drugo pobočje.

Trdo udari kreljut in veliki gospodar se je s krepkim zamahom zopet premeščal tam nekje po borovju.

»Presneta smola,« si mislim. Radoveden sem bil, kaj bo sedaj.

Obrišem si solzno oko, otrnem znoj z zgretega čela. Čujem še nekaj hrušča za holmom. Na to mir.

Zdanilo se še ni bilo preveč. Pogledam na uro, gre proti četrti. Prepozno tedaj še ni. Naslonim se ob grapavo skorjo starega bora in čakam. Podjetnost me še ni minila. Že sem si hotel pripaliti cigareto, ko naenkrat začujem tlesk... Nagnem uho. Res je, zopet kleplje... tlip, tlip... in nato divje sikanje.

»Glej ga, starca,« mi odleže v srcu, »zopet je ubral svojo strastno in zaljubljeno. Še mu ne dá miru.«

Odpnem puško. In pričel sem vdrugič naskakovati.

Časa ni več preobilno. Smrečje se je razredilo. Prispel sem že v zložno zbočeni vrh. Bilo je med drevesi še toliko mračnih senc, da me ni bilo zlahka spaziti... Skozi redko borovje, tja, kjer praprot in ostrožje ni bilo previsoko, sem nameril pot. In tam, odkoder je klepalo in cmokalo, sem videl debele bukove veje z visečo mahovino obložene.

»Gotovo, tam bo,« sodim. »Samo zaklanja mi ga še košata smreka.«

Ko zopet zabrusi, skočim po strani za grm jerebik. In zares, zapazil sem neko temno ploščo, ki se je premikala v gornjih smrekovih vejah, dosti zastrta.

Še malo se nagnem, pa ga zagledam za smreko, velikega, črnega, košatega, kako drsa objestno po bukovi veji. Kakor črn pav je dvigal in spuščal in šopiril svoj rep. Bilo ga je dobro videti v obrisih proti jutrnjemu obzorju...

Stegnil je vrat in zabrusil. Napel sem vdrugič puško. Tanko kvrcne, petelin pa utihne.

Srce mi je zastalo. Ni si upalo utripati. Zadrl sem pogled napeto v smreko in sem trepetal.

Tam v črnem vrhu je vse mirno.

»Kaj je to?« se vprašam zopet iznenaden.

Prežim in ugibam. Nikakor ni bilo mogoče spoznati, kje tiči v tistih črnih mrežah za smrekovim vejevjem. Noben vrh se ni stresel, nobena vejica ni zanihala, da bi ga bila izdala.

Čez holm po zemlji je pritekla rjava kokoš... gak, gak... in se zgubila.

»Utegne mi zopet uteči,« preudarjam.

Tedaj se je zagugala bukova veja, košato je završalo in petelin se je spustil na tla k družici, da je suho listje šumé udarilo v zrak.

Nekoliko trenutkov motri naokoli z iztegnjenim vratom in vitkim životom. Belo mu sije privzdignjeni ostri kljun... Mene ne vidi... Kmalu se zopet okošati in prešerno zavozi preko čistine. Rep je odpiral v širok kolobar, udarjal s kreljutmi in rože so mu temnordeče žarele nad očmi...

Vrtel se je in sukal po rumeni jasi, kakor da mu je pošla docela vsa sicer tako tankočutna previdnost... Mlaska in poka in brusi in vozi kočijo. Objestno skoči na štor, zamahuje oblastno z glavó in tleska pod jutrnje zarje. Čuje se trdo frfotanje udarjajočih kril... Bil je redek doživljaj... Velik, črn samotar, ves razgret v ljubavni razdraženosti, lomasti po grebenu gozdne planine prešerno in ošabno, pač v svesti svoje zmage in moči, kateri

se je moral tekmec ukloniti, da je sam nemoteno zavzel najvišji vrh in svobodno vabil kokoši na pir in svatovanje pomladne ljubezni...

Ustrelil bi, da ni bilo nekoliko predaleč. Morda bo le priplesal bližje, pretehtavam. Preizkušnja je bila, vzdržati se. Ali petelin je trd, dobro ga treba zadeti...

Naenkrat zopet zakokodaka kura kraj mene in šumno odleti.

Petelin je hipoma zastal. Iztegnil se je zopet in sumljivo iztanjil vrat proti meni. Stisnil je peroti in rep kot v črno preslico. Brada pod kljunom mu je popolnoma polegla. Sama opreznost ga je bila...

Meni je v strahu zastala kri. »Bo zopet odjadral? Kaj sumi?«

Nekoliko trenutkov še in petelin se je s hrupnim zamahom dvignil čez vrhovje smrek in zavil preko doline.

»Ta je pa lepa! — Me je zazrl?! — Gotovo se ni samo prestavil. Svetlo je že. Odletel je na pašo, šment. — Konec tedaj!«

Pobit in upognjen sem odšel na vrh holma in se vrgel ozlovoljen v rosno, cvetoče vresje. Ves trud zaman.

Bilo se je že skoraj docela zdanilo. Pred menoj borov štor, po njem sledovi petelinovih krempljev. Svetli prameni na vzhodu so bili bogato vzplamteli nad vencem vrhov in se razširili preko vsega svoda, da so vse zvezde ugasnile. Solnce le toliko, da ni prisijalo čez planino.

Snel sem kapo in jo zalučil v suho borovničevje.

Stegnil sem se po gozdnih tleh. Ali vsa čemernost me je prešla, ko sem tako ležeče poslušal stotere pesmi gozdnih ptic in zrl tja v temna pobočja planinska in na vsa usta zadihal zrak gorske pomladi... V goščah pod menoj so cvrčali nešteti ščinkavci, pogorelčki in taščice in gostoleli kosi in drozgi. Doline so bile odete z mehkimi meglicami. Tu zgoraj pa je blestela bistra in vedra pomladanska zora, trepetajoča v rožnih jasninah. Po vrhovih planin še bele lise snegá, a s pobočij sveže dišave poganjajočega brstja.

»Smola je pač le smola.« Gotovo sem zgazil kje tisto presneto zelišče, ki ga vsi lovci dobro poznamo: smolensis officinalis.

Za danes je torej končano...

Ostal sem še nekoliko časa na debeli preprogi rožnega vresja, da se naužijem jasnega jutra v planini, ki ga baš ne uživam pogostoma. Solnce je vzgorelo nad goró in ravni zlati žarki so prodirali temno borovje. Toplo so mi tekli preko hladnega obraza. Roke in noge sem prešerno iztegnil čez mahovito in drobno cvetje in tako vznak ležeč sem gledal v visoko nebó, navzlic vsemu z vedro dušo in srečnim srcem.

Nenadoma pa zaslišim v tretjič znani mi šum. Predrami me košato mahanje kril. Brzo se pridvignem. Prisluhnem. Zaslonim uho z dlanjó.

»Ali je mogoče? Že zopet petelin?«... Ozrem se. Uprem oči v mlado borovje po grebenu.

Tlip... tlip, tlip...

Zares. Zopet je tu. Oblastni gospodar se je vrnil na svoje jutrnje plesišče. — »Tega pa je danes ljubezen dobro zasukala!« — Znova škriplje in brusi in nori. In izliva svoje zaljubljene občutke, kakor v prvem jutru, pred svoje kokice.

Naglo poskočim... Zastane mi dih. Kri mi vrši po ušesih, jedva čujem petelina. Roka se mi spoti na hladni puški.

»Stoj. Počasi,« brzdam samega sebe. »V razburjenosti ni lovskega blagra.« Ne maknem se, dokler mi srce ne odjenja.

V tem pa je petelin prišel zopet v dober tok in klepal in cmokal in brusil je, da je bilo veselje. —

»Zdaj pa ni več počakati.« Solnce je bilo vzplavalo nad obzorje in rdeče ožarilo borova debla po strani.

»Hajd zdaj,« in poskusil sem tretji zaskok.

Topot se je bilo težko premakniti. Zdanilo se je bilo že popolnoma. Čez holm zgoraj je bilo mlado borovje redko postavljeno, skoraj brez zaklona. Kakor rdeče hmelovke v hmeliščù so stala gola stebla porazdeljena preko grebena. Moral sem se plaziti plosko po tleh. K sreči sem zagledal grm brinja pred seboj in nekaj suhega praprotja. Kraj roba sem se iztegnil po mahovju, ter poskušal, da dosežem zavetje.

Ko sem srečno dospel pod grm, sem se oprezno dvignil na kolena in skrivaj skozi iglasto vejevje preiskoval vrhove dreves... Evo ga! Iztaknil sem ga.

Na dolgi rdeči veji pod borovim vrhom. Sedel je mirno. Ali ne dolgo. Brž se je vnovič spustil v košat pohod preko grapave veje, da so se zunaj na kraju mogočno zazibali črni šopki borovega iglevja. Objestno je udarjal po njih, strigel popje in razmetaval iglevje, da je presketalo po gozdnih tleh. In zopet se je ošabno obrnil in zavrtel in privzdigoval rep in se šopiril. In divno ga je bilo videti, koprnečega samca, kako se mami v vročih strasteh in nasladah pred jutrnjimi zarjami...

Zadnji čas je.

Na kolenih, spustim se na pete. Ko zabrusi, pripravim puško. Za zrnje je predaleč, a bliže ne morem. Risanica bo morala poslužiti s kroglo...

Samo da mi ne bo nagajala zibajoča se veja; vsa se je šibila pod njegovo težo. To more strelu biti zlokobno...

Zopet se dvignem na kolena in čakam z napeto puško.

Veliki petelin se je vračal po rdeči veji in drsal proti deblu ter klepal in brusil nepretrgoma s klanjajočim se vratom.

V tem sem dvignil cev, skozi brinje sem naperil muho prav na belo »zrcalce« ... Še se je priklanjala temna glava pred zorami ... v tem sprožim.

Rezek zvok je udaril v planine. Za trenutek je zamrl ves gozd ... Košata ptica na veji je trenila, skoraj nevidno. Nato je počela omahovati. Prej ko so pa drozgi zopet zapeli, je omahnil in se odtrgal od rdeče veje kakor kak ogromen, črn storž. Trdo je telebnil na rumeno zemljo. S pol razprtimi krili je obležal, mrtev, brez stresljaja ...

Počasi pristopim. Dvignem orjaško ptico za noge. Črna pahljača se ji mogočno razpne in zeleno se zalesketa spreminjajoča se grud ... Rdeča kaplja kane iz belega kljuna ... Sredi skozi srce.

Vselej globok vtis. Globoko doživetje.

Mrtev si ... Ti velika, samozavestna ptica naših planinskih šum! Ti ponos naših tihih črnih lesóv! — Žlahtne barve tvojih kril, imenitno perje tvojih prsi in tvojega vratu, tvoja škrlatna roža nad ponosnimi očmi nas pozdravljajo kot stari spomini iz pradavnine ... Ti nosiš v svoji pojavi duh neke daljne minulosti, duh tistih starodavnih skrivnosti polnih časov pred vesoljnim potopom, pred rodom človeškim: duh in čar tiste velike tišine in osamljenosti in božjega miru v temnem dnu pragozdov, ki so davno izginili, podrti v viharjih, in davno strohneli razpadli v prah ... Tedaj si gospodoval plemenit in oblasten v svojih prostranih zelenih dvoranah ... in nikdo ti ni bil enak in nikdo ti ni bil kos ... Zategadelj si se ohranil našim gozdom v današnje pozne dni v starinski krasoti svoje pernate obleke in si očuval v svojem plemenitem držanju vse tisto mirno dostojanstvo samotnih šum, ki je ponosno in polno opreznosti, a ne pozna ne strahu, ne profane plašljivosti ...

Pa je prišel človek s svojo zvijačo in s svojim strelivom. Proučil je tvoj ponos in tvojo opreznost in vse tvoje ošabno ponašanje — in iztaknil ti je Ahilovo peto.

Tvojo oholo ljubezen, ki ti zmrači sokolji vid, in visoko pesem tvojega moškega srca, ki ti jemlje pretanki sluh, in skrivnostna mesta tvoje svatovščine — vse ti je odkril. Dasi se sklanjaš in skrivaš v mrak tajnih pomladnih noči in tja v daljne in samotne jase gozdnih planin — vendar ti pride do živega.

Ali — naj ti ne bo žal, ti kraljeva ptica!

Umiraš veličastno in viteško, kot junak ljubezni, kot prelesten vasovalec mogočnih goščav, kot oboževan pevec jutranje zarje! Ko ti prekipeva srce polno rdečih občutkov, ko ti drhti od bujne strasti sleherno pero, ko se vrtiš in sučeš v bohotnem plesu razvnetega poželenja sredi božjega jutra jedva vzdramljene vigredi — zasvira zrno in udari v rdeči oreh srca — in tebi utrne življenje...

Vsi lovci, vsi lovci petelinarji, ki so te videli in ki so te gledali v zaneseni visoki pesmi tvoje ljubezni, te blagoslavljajo!

Ne daj Bog, da nam prisodiš poslednje ure težje, kot si jo prisodil njemu, velikemu knezu naših črnih host!

Blagoslovljena, kraljeva ptica, velika in srečna v svoji usodi, v kateri ti je blago naklonjeno tako blaženo umreti... Tam vrh planin, v himni pomladanskih vetrov, v svežem svitu jutranjih zor, vsemu izgubljenemu v rdečih sladkostih ljubavne pesmi...

In vendar, smrt...

Še enkrat sem ga vzdignil, velikega samotarja, pogledal sem mu resno v zelene prsi in pogledal v ponosne, rjave oči — v katerih je zarja in ljubav ugasnila.

Nekaj težkega je seglo v mojo dušo.

V vrhovih je zašelestelo, kakor da so zamahnila nad planino velika nevidna krila. Mogočno in skrivnostno je zaplula nevidna moč preko vsemirja neba, da sem vztrepetal in globoko začutil, kako vesoljno kraljuje Usoda nad vso prirodo in nad vsem, kar je živega po naši zemlji...

Lovcu z velikim petelinom v roki je klonila glava. V njegovo dušo je kanilo težko spoznanje, da smo vsi, mi vsi, kar nas je živih tod na tem žalostnem svetu, na milost in nemilost izročeni tej temni oblasti nad nami in da nam ji ni moči uteči nikoder, nikdar...

In krenil sem z vrha. Preko grebena sem stopil, da poiščem tovariša. Še po katera divja kokoš je bučno vzletela in zakokala. Tam iz nekega črnega vrha je šumno odletel tudi tisti mladi petelin, ki ga je prepodila ljubosumnost padlega gospodarja teh prostorov. Odhajajoč sem ga pozdravljal ter mu želel na osvobojenem vrhu veselega ženitovanja.

V tem me je tudi že zagledal Milan. Ko je zapazil petelina v moji roki, je prešerno zalučal klobuk visoko v zrak in pritekel in me divje objel.

»Si ga vendar!« In vsa razdragana od uspelega lova sva sedla v suho črničevje in cveteče vresje. Imela sva še časa do vlaka, pred peto uro je bilo.

Nad črnimi planinami mogočnega Pohorja je viselo vedro pomladno nebo, v velikih, blestečih svetlobah. Sveže sape so plavale, polne gozdnih dišav, od grebena do grebena. Po katera domačija se je belila tam kje visoko v temnem brdu in iz globin so šumeli pohorski potoki... Po cerkvah Dravske doline zvonilo je dan...

Ko sem pripovedoval Milanu podrobnosti lova, je prijel za petelina in ga visoko dvignil in ogledoval z očitim dopadenjem: »Star je. Res je lep. To je tisti, ki nas je tolikokrat vodil za nos.« In pokimal je. »Dovolj mu je bilo. Čas je bil, da odstopi bojišče nasledniku —« In po kratkem presledu:

»Vanitas vanitatum... Sic transit gloria mundi.« —

*

In vstala sva, polna svežega zraka v pljučih. Težko sva se ločila z vrha planinske pomladi. Po rosnem in svetlem gozdu sva jo mahnila kar vprek proti domu.

Ob sedmih zjutraj me je brzovlak že odpeljal skozi gozdnate soteske Dravske doline. Petelin je visel pred vratmi kupeja. Za vsakim ovinkom se je zazibal pred šipami; in smrečja vejica se je stresala v belem kljunu.

Viktor Gornik:

Moj prvi merjasec.

(K članku »O učinku izstrelkov«.)

Dne 5. februarja 1933 se je vršil lov v revirju »Tajna«, lastnik je Henrik Falter, graščak in tovarnar v Jurkloštru. Lovcev nas je bilo kakih 12 in gonjačev še več. Na čakališče sem šel sam v tako zvani »Kašni graben«, kjer pred menoj še nihče ni stal. Ostali lovci so šli po drugi poti. Šel sem daleč po jarku, kjer sem ostal na pripravnem mestu, kjer so se križale sledi divjih prašičev. Ker sem že hodil štiri leta na ščetinca brez uspeha, sem ta dan čakal kakor okamenel.

Po daljšem čakanju sem zaslišal levo v hribu »resk«, počila je bila hosta pod prašičem. Okrenil sem glavo, pa nisem mogel ničesar opaziti. Čez nekoliko

časa pa sem zagledal prašiča. Bežal je povprečno po hribu, od mene. Kar na mah pa se je obrnil in šel navpično proti meni. Ta čas sem se dobro pripravil za strel. Čakal sem, da pride iz smrekove kulture, kjer se bo bržčas malo ustavil. Toda zgodilo se je drugače: ko je izstopil, je brzino podvojil. Streljal sem na daljavo 40 m. Po strelu je ščetinar še v hujših skokih nadaljeval svojo pot. Streljal bi še enkrat, a bil je že v goščavi. Šel sem pogledat na strel, a brez vsake krvave sledi. Opazil sem pri strelu, da se je stresel, kakor da bi se ustrašil. V snegu sem našel kroglo in tako sem mislil, da sem izgrešil. Iz radovednosti sem pa le šel še dalje po snežni sledi in niže opazil, da je prašič naredil salto. Vrnil sem se zopet na čakališče, kjer sem stal še dve uri. Kar sem zopet zaslišal šum. Bil sem oprezen in res zagledal tri komade. Stal sem previsoko, da bi bil mogel streljati. Ko sem stal nekaj časa, sem

opazil globoko pod seboj neko črno stvar. Šel sem nazaj na sled in po nji do prašiča, ki je vprav dobro izdihnil. Krvave sledi sploh ni bilo, niti kjer je obležal ne. Moja krogla, kal. 8.5, je bila zgoraj med križem in sprednjim plečem. Šla je skozi pljuča in spodaj ven. Odprtine krogle so se zaprle ter je izkrvavel znotraj. Obležal je kakih 400—500 m niže, kakor sem streljal. Ko sem si ga ogledal, sem šel do tovariša g. P., da bi obvestil druge, da pridejo pomagat. Jaz sem odšel po sani in ko sem prišel nazaj, je bil že tudi tovariš pri prašiču. Ko so lovci zvedeli za novico, so prišli in pomagali pri transportu.

Drugi dan smo prašiča tehtali; tehtal je 120 kg. Nato smo ga izkožili. Ugotovili smo, da je bil že poprej trikrat ali štirikrat obstreljen, in sicer kakor kaže rilec, sta bila v njem dva strela s šibrami in z idealko. Tretji strel je bil med kožo in rebri, kjer je tičal kos svinca, bržčas polovica idealke ali breneke krogle, četrti pa je bil v stegnu. Koža je bila popolnoma zarastla, toda v mesu je bilo še gnojno. Videlo se je na ranah, da so bili to že stari streli, mogoče tudi že nad leto dni.

Dr. Henrik Tuma:

O gamsih.

Pač najlepša alpska žival je gams. Pravimo mu tudi divja koza in divji kozel. Gams je pa staro ime, po mojem mnenju slovensko, četudi filologi trdijo, da je nekega predzgodovinskega plemena, ki je prebival v visokih Alpah. Vse razlage* pa so ideologične ter ne dajejo stvarnega pomena. Da je ime gams slovensko, prišel sem po opazovanju prirode same. Nekoč sva šla s sedaj pokojnim vodnikom Ojcingerjem po pobočju Poliških Špikov, pa sva zagledala pod seboj na položni rušnati polici čredo, gotovo 40 gamsov. Nekateri trdijo, da čuje nad čredo kozel, drugi, da koza, pravijo ji vežbarica. Tretji zopet trdijo, da se čreda gamsov prosto pase. Kolikor sem jaz opazoval, je čuvarica navadno koza. Videl sem jih stati na nekoliko vzvišenem mestu in pazljivo motriti okolico. Ostala čreda se mirno pase. Ko je že precej nasičena, jamejo se živali menjavati, posebno mali kozlički, da napravi cela čreda vtis, kakor bi živali »gomezele«. Takrat sem se spomnil na tirolsko besedo, ki daje temeljni pomen »das Gäms«, t. j. gomaz, gämsen, veselo skakati, gomezeča žival.

Posebno lepo in zanimivo je gledati, kako koza uči svoje mladiče plezati ali spuščati se po strmini. Nekoč sva videla z Ojcingerjem izpod Višnje gore na ozki gredi nam nasproti bežečo kozo, očitno preplašeno, za njo pa dva kozliča. Prišla je na rob grede, ki je bila pretrgana. Pod gornjo gredo, kakih 8—10 m pa je bila druga greda. Koza se je ustavila. Nagnila je glavo, da pregleda na levo in na desno ter podse. Popraskala je s parkeljci na robu grede, potem se uprla in spustila bliskoma na spodnjo polico, kjer je obstala, kakor pribita. Natančno tako, kakor stara koza, kakor je popraskala in kakor se je spustila po strmini dol, tako je šel za njo en kozlič in potem drugi. Koza pa je stala tako, da bi ne mogel odleteti v prepad. Čudovito!

Kozel je samopridnež in samogoltnež. Kadar opravi jeseni svoj posel s samico, ostane spomladi le malo časa s čredo, potem se pa navadno odstrani ter poišče najbolj mastne, varne prostore v strmem pobočju, kjer se lagodno pase celo poletje. Primorci imenujejo take samotne kozle »ruševce«, ker se skrivajo čez dan v ruševju. Dobro premerijo prostor, preden se čutijo na

* Glej »Pomen in razvoj alpinizma« dr. Henrika Tuma, str. 265.

varnem, da ne pride do njih ne krogla, ne kamen. Parkrat sem skušal pregnati ruševca s kričanjem, z metanjem kamnov, pa je mirno ležal ali stal na svojem prostoru, skoraj bi rekel, da se je posmehljivo oziral po človeku, ki ne ve, kaj dela. Ruševci so celó nevarni, kadar srečajo lovca ali tudi domačega kozla ali ovna na strmi gredi. Gotovo je, da se šibkejši nasprotnik zvali pod sunkom ruševca po strmini. Ruševci in domači kozli so med seboj sploh zakleti sovražniki. Kjer ruševec začuti ali čredo ovac ali koz pod seboj, jame brskati s parklji po kamnih, da sesuje na spodaj pasočo se čredo cele plazove, dokler jih ne prežene.

Vsak planinec pozna gamsovo brado, nemški Gamsbart, iz dolgih ščetin po hrbtišču. Poleti so krajše, pozimi pa dolge do 12 cm, proti glavi celo do 30 cm. Pokojni Franc Jožef, cesar avstrijski, ki je bil strasten gamsji lovec,

Gamsi beže. *Foto dr. grof Zedtwitz.*

je imel najlepše čope gamsbartov za klobukom. Gamsova dlaka je silno električna. Čudovito je ustvarjena gamsova noga, prožna, razklano kopitce pa ima oster rob, kakor nabrušen nož. Služi mu, da se prime tudi na gladki skali in čudovito je, da se vedno znova samo nabrusi.

Hudi boji se vrše med kozli jeseni ob prsku. Šibkejši kozli se močnejšim kar umaknejo, kadar se pa lotita dva, enako močna kozla, pa gre boj na življenje in smrt. En kozel skuša drugemu s svojimi roglji pretrgati žile in dobro pozna mesta, na katerih tekmeca smrtno rani.

Op. uredništva: Ker imenujemo pri nas »ruševca« malega divjega petelina in je ime »ruševec« za gamsa samotarja le bolj lokalno, zato bomo ostali pri naši dosedanji označbi, in sicer: če samotar živi v gozdu, je »gošar« ali »goščar«, če pa samotari v goličevju, je pa »goličar« ali »goličavar«. Gotovo zelo zanimivo je, da izvemo od uglednega planinca, ki se bavi s filologijo, da je beseda »gams« verjetno naša domača beseda.

Junij.

Ta mesec je zelo važen za lovstvo. Dovoljen je sicer samo odstrel srnjakov, toda važen je ta čas za gojitev divjadi. Pri vsaki priliki slišimo pritožbe, da imajo srnjaki slabo rogovje, da nazadujejo od leta do leta. Če hočemo vzgojiti dobro, močno govedo, moramo gledati na močne plemenjake. Toda kako delamo pri srnjadi. Navadno že zadnje dni maja lovci iščejo, kje se pasejo srnjaki z najlepšim rogovjem. Prvo jutro ali vsaj prve dni junija pa že lovci kažejo izredno trofejo. Ko pride prsk, so v lovišču le še samo srne ali pa jim načeluje kak zanikrn špičak. V takih razmerah se srnjad ne more povoljno razvijati in napredovati. Če hočemo vzgojiti močno srnjad, moramo čakati z odstrelom močnejših srnjakov, posebno tam, kjer jih je malo, dokler niso oplojene srne. To je navadno prve dni avgusta. V juniju je primerno, da odstrelimo le slabiče in tam, kjer je mnogo srnjadi, srednje močne srnjake. Najlepše pa je treba pustiti za pleme. (To bi bilo želeti!)

Glede vzgoje zajcev in skrbi za poljsko perjad pa čitamo v članku stran 193.

Zelo važen je junij tudi za uničevanje ujed in drugih škodljivih ptic. Pri tem pa moramo biti zelo previdni. Navadno posvečajo lovski pazniki pozornost največjim ujedam, to so kanje, pri tem pa prezrejo najhujše škodljivce skobce. Nesmiselno in lovcev nevredno je »rekordersarstvo« in pavšalno pobijanje, pa bodisi uje d ali kakšne druge divjadi. Treba je ločiti zrno od pleve. Na gnezdih uničujemo le skobce, kragulje, vrane, srake in tam, kjer jih je res mnogo, tudi šoje, toda te vrste pa temeljito.

Dr. Lovrenčič:

Pomladna vzgojna tekma ptičarjev

dne 23. aprila 1933 v Ljubljani-Mostah.

Udeležba je bila sicer pičla, saj je tekmovalo samo 5 psov. Tudi vreme ni bilo baš najugodnejše, zakaj brila je ostra burja. No pa materijal psov ni bil slab in tudi divjačine se je dokaj našlo.

Tekmo je vodil dr. Tavčar Ivan, kot sodniki so se pa udeležili tekme: dr. Lovrenčič Ivan, Schuster Anton in Urbanc Franc, kot pripravniki pa: ing. Weinberger Friderik in Kosler Oskar.

I.-a-ceno si je priborila »R i s a«, angleška seterica s 103 točkami, poležena 13. 4. 1932, last Piuka Josipa, viš. davč. uprav. v Ljubljani. Vodil je psico poklicni lovec Južnič Edvard. Nastopi ob 8.30, išče v stegnjenem galopu, nos pri tleh, prav živahno in kaže dober apel. Ob 8.45 najde prvi par jerebic, stoji prav trdno in ko jerebice odlete, ostane povsem mirna. Nekaj minut za tem najde drugi par jerebic, lepo nateza, ga za hip izgubi, pa spet najde, stoji trdno, sicer vskoči ko jerebice vzlete, vendar se pusti odpoklicati. Po sledu zajca, ki ga ni videla, dela sicer nekoliko vihravo, vendar sledu ne izgubi, toda se ne oglasi. Celoten vtis na sodnike je bil kar najboljši. Psica vsekakor obeta postati odlična lovka, zlasti, ker kaže zares dober nos. Pri smotri je bila ocenjena glede zunanjosti z noto »prav dobro«.

2. Drugo mesto si je priborila »D i a n a«, nemška kratkodlaka psica rjavo-tigrasta, last g. Rodoška Štefana iz Ljubljane, ki jo osebno vodi. Poležena 6. 6. 1932. Oblika zunanjosti »dobra«. Izpuščena ob 8.35 išče v iskrem galopu, nos pri tleh, križ-kraž, kaže izredno občutljiv nos, se večkrat v največjem diru vrže v stojo, pa se kmalu prepriča, da ni nič in išče dalje. Ob 9.17 lepo stoji na par jerebic na približno 20 korakov z močnim vetrom v nos, vskoči, pa se na žvižg vrne, motijo jo škrjančki. Ob 9.42 pride s stranskim vetrom na 2 zajca, ne da bi stala, goni enega glasno, na vid, se pa na klic vrne. Pozneje stoji še parkrat in sicer na jerebice in na zajčji lož, ne da bi zajca, ki se je pravkar dvignil iz loža, prej opazila. Psica je zelo ognjevita, dirja sem in tja, da je veselje, pri tem pa reagira na najmanjši vonj, ki ga dobi v občutljivi nos. Je-li ta nos enako dober ko občutljiv, se bo pokazalo pozneje, ko bo psica imela vsaj nekaj več lovske prakse. Sicer je dosegla v celoti 92 točk in s tem I. b-ceno.

3. Na tretje mesto je prišel angleški seter »L o r d«. Poležen 13. 4. 1932. Lastnik: dr. Luckmann, odv. v Ljubljani, ki ga je sam vodil. To je naravnost odličen predstavnik svoje pasme. Ima fino oblikovano glavo, dobro zgrajen trup, bogato dlako, skratka: krasavec. Škoda, da ima veke izrazito rožnate barve, brez pigmenta. V lovskem oziru se ni slabo pokazal. Ni bil sicer tako temperamenten, kakor njegova sestra »Risa« št. 1., ker je, kakor zatrjuje lastnik, pred kratkim prestal pasjo bolezen in zato še ni povsem na višku. Vendar je prav lepo iskal v zaprtem galopu, nos pri tleh, se vestno trudil, da bi kaj našel. Izpuščen ob 10.20. Skraja dobi bežeče jerebice na nos, lepo nateza in jih skuša dognati, pa se mu ne posreči. Zmoti ga zajec, ki skoči izpred njega in ga potegne za seboj. Goni ga kratko, na vid, toda glasno. Po dolgem iskanju vendar ob 11.10 pride na jerebice in prav dobro stoji na približno 15 korakov. Pri drugem nastopu ima malo več sreče. Pride kmalu na jerebice, ki jih prav lepo potegne; jerebice zlete z druge njive vsaj 30 korakov daleč. Priznanje je treba dati pa tudi vodniku, ki je vodil psa z mirno eleganco. Ako bo pes tako napredoval, kakor kaže, moremo lastniku

Preglednica pomladanske vzrejne tekme ptičarjev dne 23. aprila 1933 v Ljubljani.

Številka žreba	Ime psa	J. R. P. V. R. P.	Predmeti preizkušnje: Nos (6)	Način iskanja (4)	Stoja (4)	Natezanje (3)	Hitrost (3)	Vztrajnost (3)	Zasnova za delo po sledu (4)	Ubogljivost (3)	Strelomirnost (2)	Vsota	Ocena	Smotra	Darila
	Številke učinitve: 0 = nezadostno, 1 = zadostno, 2 = povoljno, 3 = dobro, 4 = prav dobro														
1	Risa angl. seter	9 N	(3½) 21	(3) 12	(4) 16	(4) 12	(4) 12	(3) 9	(3) 12 vid	(3) 9	—	103	I a	prav dobro	Vodnik Din 300·—
2	Dijana nem. kdl.	9 1932	(3) 18	(4) 16	(3) 12	(3) 9	(4) 12	(4) 12	(3) 12 vid	(3) 9	—	100	I b	dobro	Častno darilo D. L. P. Ljubljana
3	Arry nem. res.	29/1932	(3) 18	(3) 12	(4) 16	(3) 9	(3) 9	(3) 9	(3) 12 vid	(2) 6	—	91	II b	dobro	Častno darilo D. L. P. Ljubljana
4	Lord angl. seter	14 M	(3 /2) 21	(4) 16	(3) 12	(4) 12	(2) 6	(2) 6	(3) 12 vid	(3) 9	—	94	II a	prav dobro	Častno darilo D. L. P. Ljubljana
5	Lord nem. kdl.	8/1932	(2 /2) 15	(2) 8	(3) 12	(1) 3	(4) 12	(3) 9	(1) 4 tih	(1) 3	—	66	p. o.	dobro	Vodnik Din 100·—, lastnik darilo D. L. P.

Vodja tekme: dr. Ivan Tavčar.

Sodniki: dr. Ivan Lovrenčič, Anton Schuster, Franc Urbanc.
Pripravniki: Oskar Kosler, ing. Friderik Weinberger.

samo čestitati. Dosegel je 94 točk in si priboril II. a-ceno. Pri smotri je dosegel oceno »prav dobro«, utegne pa, ko doraste, doseči »odlično«, ker je verjetno, da se albinotičnost zmanjša.

4. II. b-ceno smo sodniki priznali »A r r i j u«, nemškemu resavcu, poleženemu 20. 7. 1932, last dr. Miroslava Lukana. Vodil ga je Sežun Bogdan. Pes je še mlad, telesno še ni na višku, vendar napravi prav dober vtis in je pri smotri dosegel oceno »dobro«. Izpuščen je bil ob 9.30. Spočetka je prav boječe iskal in se ni upal vodniku izpod nog. Potem se je pa vendar otajal in se spustil v kratek galop in kmalu našel par jerebic in za trenutek obstal. Vodnik mu je ukazal »down!«, kar je takoj slušal. Škoda, pes bi bil lahko takoj pokazal, kaj zna; če mlad pes na taki tekmi vskoči za divjačino, to ni vendar še nobena nesreča, zato je bil ta »down« povsem nepotreben. Ta parček jerebic je potem odletel. Kmalu nato pride pes na svežo zajčjo sled in jo drži prav daleč in ko zajca opazi, se začne glasiti. Pomudil se je pri tem zajcu precej dolgo. Vodnik je sicer zatrjeval, da je še vedno zajcu za petami, toda sodniki smo dobili vtis, da je vodniku ušel iz rok. Ko se je čez dobrih 10 minut vrnil, je spočetka zopet precej medlo iskal, pa se je spet oddahnil in osvežil. Ob 10.40 dobi vodnik nalog, naj s psom izsledi dve jerebici, ki smo ju videli prej, kod sta tekli. Pes ju sicer dobi na nos, gre previdno za njima, vendar ju ne more dognati. Ko ena vzleti, vskoči, toda se takoj vrne. Kmalu nato zletita iz detelje dve jerebici, ne da bi ju bil pes, ki je bil kakih 100 korakov oddaljen, videl. Ko pride s stranskim vetrom v bližino sledi, obstoji na razdalji 5 korakov, nateza, toda jerebici sta bili že odleteli in ju več ne najde. Ob drugem nastopu išče veliko bolj živahno ko prvič, najde kmalu par jerebic, trdno stoji na dobrih 5 korakov in ne vskoči, ko zletita. Pes ne kaže slabega nosa in ima prav dobro zasnovo, tako da bo postal, ko dozori, izvrsten lovec. Dosegel je 91 točk in s tem II. b-ceno.

5. Kot zadnji je nastopil nemški kratkodlak »L o r d«, poležen 6. 6. 1932, last g. Žiliča Bogdana. Ker si lastnik ni upal vsled prehlajenosti hoditi po burji, je psa vodil poklicni lovec Kramar Andrej, ki ga pa pes dosti več kakor nič ne pozna. To je seveda psa izdatno motilo. Kljub temu pa je pes pokazal, da je dobre krvi. Kar se zunanjosti tiče, spominja na stari tip »Kauffungen« in je pri smotri dosegel oceno »dobro«. Ob 10.45 izpuščen pride takoj na jerebice, ki jih vrže iz detelje, ne da bi se zanje zmenil. Nato bega v gladkem galopu sem pa tja po lovišču z visokim nosom, kakor da divjačine sploh ne pozna. Toda prav kmalu se začne zanimati zanjo in parkrat prav dobro stoji, goni zajca na vid, glasno, in se proti koncu tekme čimdalje bolj zanima za divjačino in se lovsko udejstvuje. V rokah dobrega vodnika se utegne ta pes razviti v izvrstnega ptičarja, ker ima nos, mišice in ogenj. Dosegel je vsega skupaj 66 točk in dobil pohvalno priznanje.

Podrobnosti so razvidne iz priložene razpredelnice.

Po končani tekmi se je vsa družba zbrala v Mostah, v gostilni »Pri sedmici«, kjer je našla prav dobro jedačo in pijačo. Ob 14. uri je vodja tekme razglasil sodbo in razdelil prav lepa darila in sicer poklicnim lovcem denarne nagrade, ostalim pa dragocene predmete.

V splošnem je tekma prav lepo uspela. Škoda je, da se takih prireditev ne udeležujejo lovci, ki imajo priliko in voljo do dresure psov. Povpraševanje po dobrih dreserjih je izredno veliko in nagrada 300—400 Din mesečno za psa (vštevši prehrano) je v današnjih težkih časih že lep postranski dohodek. Razen tega pa je dobro dresiran pes, ki je na tekmi dokazal, da res nekaj zna, tudi danes še veliko vreden in ga je lahko drago prodati.

Iz lovskega oprtnika

Za »Zelen križ« so darovali:
odvetniška pisarna dr. Fr. Lukmana 100 Din; lovci iz Medvod po gosp. Bohincu, donos plesa 190 Din; g. Vilko Šterk, Vinica, za prvega petelina 100 Din.

Lovski izpiti.

Z veseljem pozdravljamo uvedbo lovskih izpitov. S tem nam je dana prilika, da pokažemo, kako resno pojmujemo izvrševanje lova. Uverjen sem, da se bo mnogo članov prijavilo k tem izpitom. Dobro bi bilo, da bi izpitna komisija vsakemu prijavljencu pred polaganjem izpita dala izdelati kak lovski referat. S tem bi bil kandidat primoran seči po strokovnih knjigah ter se dobro podkovati. Dokazal bi voljo do lovske vede in bi ne prišel k izpitu računajoč samo na srečo. Izpraševalni komisiji bi bili ti izdelki olajšava pri izpraševanju, ker bi se prav lahko uverila, koliko je kandidat podkovan v lovstvu.

Odsek, ki ima izgotoviti vse predpriprave za izpite, pa prosim, da bi na tem mestu, vsaj v kolikor je že določil, podal članstvu kratka navodila, kako se bodo ti izpiti vršili.

A. M.

Kdaj poje veliki petelin?

V članku: »Petje in klicanje ruševcev« trdi pisec, da se veliki petelin oglaša le v pomladanskih in poznopoletnih jutrih. (Gl. str. 169 »Lovca«.) Ta trditev povsem ne drži.

Sam sem slišal peti velikega petelina dne 30. septembra lanskega leta. Bila je mirna noč. Zalezoval sem rukajočega jelena v Snežniških gozdovih. Ob pol petih zjutraj sem se previdno bližal južnovzhodnemu robu Bičke gore, da čujem jelena, ki se je prejšnje dneve oglašal v gozdovih na južnozapadnem pobočju imenovane gore. Ko previdno stopam po lovski stezi navzgor, se mi zazdi, da slišim klepanje divjega petelina. Napravim še nekoliko korakov po stezi — in že se prepričam, da se nisem zmotil. Pričakam logarja A., ki je šel kakih 50 korakov za menoj. Oba naskakujeva petelina, da mu prisluškujeva iz bližine in ga opazujeva. Bila sva v preredčenem, starem bukovem gozdu. Debla močna, lepo rastla, gladka do višine kakih 15 metrov; višje gori košato, zeleno vejevje, v katerem nisva mogla opaziti petelina, ki je nepretrgoma pel. Zdelo se nama je, da sva se že oddaljila od drevesa s petelinom. Korakava nazaj po stezi in postojiva. Namah kane iztrebek z drevesa poleg naju na tla, pokrita s suhim bukovim listjem — bila sva torej tik pod petelinom. Pel je kakih dvajset metrov nad nama na vodoravni veji, prikrit od zelenja drugih vej.

Nastopilo je prvo svitanje; iz smeri od Jurjeve doline se je oglasil mogočen jelen. Jelenov glas naju je zelektriziral; odskakovala sva od petelina, da brž skušava priti do jelena.

Ing. A. Š.

Op. uredništva. Uredništvo je zelo hvaležno, da se gg. člani oglasijo in razpravljajo o člankih. Na ta način bo mogoče oživeti naše glasilo.

K članku »Petje in klicanje ruševca« pa je prišlo še drugo pojasnilo: G. dr. I. T. sporoča, da je slišal na pobočju Kepe sredi maja ruševca gruliti okoli osme ure zvečer. Torej ruševci včasih tudi zvečer grulijo in pihajo.

Jerebi izredno zgodaj izleženi.

Še nikoli ni bilo slišati, da bi bili jerebi tako zgodaj izleženi kakor letos. Dočim so druga leta našli prve jerebe v prvi polovici junija, so letos videli prve mlade jerebčke že 20. maja.

Povod temu je bila izredno mila predpomlad. Jerebi so se sparili še pred nastopom slabega vremena, ki je pričelo proti koncu aprila. Kakor je pa slišati, neugodno vreme ni škodo-

valo jerebjemu rodu. Če se je pa kako gnezdo skujalo, bo pa še vedno čas za drugo valenje.

Divji petelini so tudi začeli zgodaj peti. Mnogi lovci so bili mnenja, da bodo petelini prenehali zgodaj peti. Toda prišlo je drugače. Takrat, ko bi bili morali petelini peti najbolj živahno, jih je zadržalo slabo vreme. Za nekaj dni so jim zamrznili kljuni. Začetkom maja pa so pričeli zopet peti in so peli v višjih legah še celo koncem maja. Slabo vreme koncem aprila je rešilo marsikakega pomladanskega trubadurja.

Veterinarska razstava.

Na letošnji jesenski velesejmski prireditvi bo tudi veterinarska razstava. Le-ta bo gotovo zelo važna tudi za lovce. Če hočemo gojiti, moramo vedeti, kaj da škoduje našim gojencem in na čem da trpe, kaj jih ovira v razvoju. Zadnja leta posveča veterinarstvo posebno pažnjo vprav boleznim divjadi. S tem hoče obvarovati divjad propasti, nadalje pa vprav na divjadi zopet odkriti bolezni in povode bolezni, ki imajo važno vlogo pri obolenjih domačih živali.

Zato so naprosili naši gospodje veterinarji SLD, da bi sodelovalo in razstavo podprlo s tozadevnim materialom, ki ga najde na divjadi ter gozdni in poljski perjadi.

V interesu vsega našega lovstva je, da se za stvar zavzame in prične takoj zbirati vse, kar dobi bolnega ali pohabljenega, pa bodisi po boleznih ali od strelov. Če so manjše živali, jih je po možnosti poslati kar na veterinarski oddelek »Mestne klavnice v Ljubljani«, od večjih pa samo značilne dele, vse pa naj se po možnosti fotografira ter točno opiše. Če ima kdo kakšne stare preparate, naj jih prijavi ali pa pošlje v pisarno Slovenskega lovskega društva v Ljubljani, Komenskega ulica 19.

Vodnik po zbirkah narodnega muzeja v Ljubljani.

Morda bo kdo skomignil z rameni in mu bo na obrazu zaigral izraz nevolje, češ: kaj pa je treba še o tem pisati v »Lovcu«. Kdor tako misli, gotovo ni lovec, nego je le streljač in uničevalec prirode! Ali ni v lovstvu najzanimivejše to, da človek gleda, občuduje in skuša odkriti nove tajne v prirodi.

On jih odkriva, muzeji jih zbirajo in učeni možje v muzejih jih raziskujejo in urejajo. Pa ne samo za lovne živali, za vse, kar je v božji prirodi, se mora brigati pravi lovec. Zelo prazen bi bil gozd, če bi ne bilo v njem drugega, kakor kak zajec, srna, jereb ali lisica. Mrtev bi bil gozd brez ptic pevk, brez metuljev in hroščev. Prijatelj prirode, kar mora biti vsak lovec, bi se kmalu naveličal hoditi po gozdu, če bi se njegovim očem ne nudilo nič drugega, kakor kar sme streljati. Lovec nekaj vidi, pa ne ve, odkod, kaj in kam? Morda vzame knjigo in bere. Toda v mnogih primerih mu še ni dovolj jasno. Ko pa vidi v muzeju dotičnega četveronožca, hrošča ali ptiča, takrat mu postane jasno marsikaj, kar prej ni razumel. Muzeji v novejši dobi so pa tudi precej drugače preurejeni, kakor so bili pred leti. Danes ne zadostuje, da stoji pred teboj v stekleni omari nagačen komad ali steklenica s kačo in tebi nerazumljivim latinskim napisom. V moderno urejenem muzeju vidiš živa bitja porazdeljena po življenjskih stopnjah, v vrstnem redu od nižje organiziranih do morfološko popolnejših živalskih oblik. Če se količkaj zanimaš za nastanek in razvoj življenja, boš lahko v redu sledil stopnjema bolj in bolj razvitim bitjem, od praživali, spužev, mehovcev, do najbolj razvitega bitja, do človeka. Za lovca je v moderno urejenem muzeju važno, da vidi okostja. Vprav to je dandanes važno in zelo zanimivo, ko imamo priliko čitati v tujih in deloma v domačih, v jugoslovanskih lovskih časopisih, razne zanimive razprave, dotikajoče se notranjega ustroja in okostja divjadi. V muzejih pa so zelo poučljive biološke skupine. V njih vidimo način življenja divjadi.

Po tem načinu je urejen tudi prirodopisni del našega »Narodnega muzeja« v Ljubljani. Uredil ga je s svojimi pomočniki kustos g. dr. Fran Kos. V našem »Narodnem muzeju« vidimo prikazane vse slovenske pokrajine, v fauni in flori, zbrano in obdelano je nadalje vse paleontološko, geološko, petrografsko in mineraloško gradivo.

S popolno preureditvijo prirodoslovnega dela muzeja pa ni smatral dr. Kos delo za končano. Kaj pomaga vsa preureditev, če posetnik muzeja včasih ne vidi vezi od skupine do skupine. Nadalje pri toliko ogromnem materialu posetnik hitro ne more najti tega, kar ga najbolj zanima. Vprav za to se mu je zdelo izredno važno, da izpopolni tudi to. Spisal je vodnika po muzeju. Ker bi bila knjiga, v kateri bi bilo zapisano vse, kar je v tem oddelku, preogromna in morda kljub ogromnosti še celo nezanimiva, zato pisec obravnava v vodiču ves material s poljudno znanstvenega stališča in je obdelal le skupine z najizrazitejšimi primeri, ki pouče obiskovalca muzeja v toliko, da si lahko sam pomaga in sledi razstavljenim predmetom.

Gotovo je potrebno mnogo študije in velikega veselja do predmeta, če hoče kdo urejevati take zbirke. Neprimerno težje delo pa ima tisti, ki hoče to, kar ve, v primerni obliki prikazati tudi drugim, posebno takim, ki niso imeli prilike, da bi se bili izobraževali v tisti stroki. Vprav zaradi tega pa moramo biti hvaležni dr. Kosu, ki je na mojstrski način priredil vodiča. V njem najde pouk in pa navodila vsakdo, bodisi učenjak, kakor priprost obiskovalec, ki nima drugega vzroka za obisk, kakor ljubezen do tega, kar je stvarila priroda.

To delo je naredil kustos. Dolžnosti imamo pa seveda tudi mi, vprav mi lovci. Če hočemo, da bo muzej še bolj izpopolnjen, ga moramo podpirati. Vsak lovec je že našel kaj zanimivega, pa je v mnogih primerih ali zanemaril sam, včasih pa komu podaril, kjer je dotični predmet propadel brez vsakega haska. Če bi bil on to oddal v muzej, bi bil storil važno delo za vse obiskovalce muzeja, posebno pa za znanost. Kakor je muzej naklonjen nam, mu bodimo tudi mi. Kadarkoli smo še kaj rabili, bodisi za naše razstave ali sploh za lovstvo ali za »Lovca«, vedno so nam šli na roko gospodje iz muzeja. Naša dolžnost je, da vsi sledimo tistim lovskim drugom, ki so sicer redki, pač pa so že mnogo darovali za našo znanost s tem, da so se spominjali tudi pri lovu našega »Narodnega muzeja«.

Pa tudi po »Vodniku« naj bi posegli lovci. Kakor omenjeno, nam služi pri pregledovanju muzejskih zbirk, nudi nam pa tudi prirodopisni pouk. »Vodnik po zbirkah narodnega muzeja«, in sicer prirodopisni del, obsega 220 strani. Tiskan je na finem papirju in bogato ilustriran. Stane 20 Din. Naročite ga lahko kar pri ravnateljstvu »Narodnega muzeja« v Ljubljani.

Zastrupljene srne.

Na Vurbergu pri Ptuju so na dravskih otokih našli mrtve srne. Na onem mestu se je gnojilo z umetnim gnojilom, kalijevem superfosfatom. Zaradi suše je gnojilo ostalo na rastlinah, ob katerih se je srnjad pasla. Ker je gnojilo slanega okusa, ga ni zavrgla in se pri tem zastrupila. Doslej so našli tri stare srne in enega vilarja. Možno je, da se je na sličen način zastrupilo še več kosov, ki se pa niso našli. Vsekakor je že s tem lovišče precej prizadeto.

Vurberg je Ptuju najbližji, v katerem se nahaja srnjad kot stalna divjačina v večjem številu, ki si je zlasti v zadnjih letih precej opomogla. Čuvanje srnjadi v tem lovišču se čuti v vseh sosednjih revirjih. Žal so nekateri sosedi taki, da komaj prestopi srnjad njih revir, planejo po nji.

A. M.

Op. uredništva. O sličnih primerih so mnogo pisali lansko leto nemški lovski časopisi. Želeti bi bilo, da bi se g. pisec članka za zadevo še zanimal in morda od drugje zvedel kakšne tozadevne podatke.

Razpis nagrad za pokončavanje ujed in drugih škodljivih ptic.

Podružnica Slov. lovskega društva v Celju razpisuje za leto 1933 nagradno tekmovanje za pokončavanje lovu škodljivih ptic po lovskih paznikih. Tega tekmovanja se lahko udeleže vsi zapriseženi lovski pazniki, organizirani v celjski podružnici.

Nagrad je 14 v skupnem znesku 3000 Din in se razdele sledeče:

ena nagrada	500 Din
dve nagradi à 400 Din .	800 Din
dve nagradi à 300 Din .	600 Din
dve nagradi à 200 Din .	400 Din in
sedem nagrad à 100 Din	700 Din.

Pokončavati je lovu škodljive ptice, izvzemši zakonito zaščitenih, stare in mlade, z odstrelom ali na drug način ter z odvzemom njih jajc iz gnezd:

a) skobce (Accipitres Briss.) in kragulje (Astur Bechst.),

b) vrane, šoje in srake.

Nagrade se odmerijo proti predložitvi dokazil, in sicer ujede, navedene pod a) s parom krempljev in kljunom, za ptice, navedene pod b) s parom krempljev na ta način, da štejejo skobci in kragulji dvojno, vrane, šoje in srake pa enkratno.

Razpis nagrad je imel že v minulih letih izreden uspeh. Kjer so bili pokončani škodljivci, se je okrepila koristna lovna divjad. Pokončavanje je torej velike važnosti za vsakega lovskega zakupnika, koristi pa tudi lovskim paznikom, ki dobe nagrado.

Podružnica Slovenskega lovskega društva v Celju.

Medved na Gorenjskem.

Čuden je pojav, da skoraj sleherno pomlad priroma v Kamniške planine ali v Karavanke kosmatinec. Včasih ga uslede kje med Št. Vidom in Medvodami, kjer rad prehaja, največkrat pa se kar pojavi, kakor bi izrastel iz tal, nekje na Gorenjskem. Nastane vprašanje, ali prihajajo medvedje z Notranjskega ali pa so čez leto kje prikriti. Izdajo se navadno s kako neumno pustolovščino, ki je včasih za lastnike ovac precej bridka.

Prav tako kakor je zagoneten njihov pojav, je tudi način prehrane. Pomladi kar završi: Medved je raztrgal ovco! Iz ene jih nastane seveda 10, iz dveh pa navadno 20. Koliko je medved kriv in koliko drugi, se ne da ugotoviti; pa tudi to še nihče ni točno povedal, koliko ovac je v resnici zmanjkalo in koliko je bilo prištetih. Čim večje je število, tem več je povoda za preganjanje.

Zakaj je medved na Notranjskem in Dolenjskem miroljuben, na Gorenjskem pa tako strašno krvoločen? Ali ni to mogoče malo odvisno od temperamenta lovcev?

Pomladi se medved pojavi. Nekaj časa se širijo grozne stvari. Dočim Notranjci in Dolenjci medveda celo lepo pozdravijo v gozdu, če ga srečajo, Gorenjci pa se sploh neoboroženi ne upajo v gozd.

Nato kosmatinec izgine, kakor bi se udrl v tla. Ko ni več mrtvih ovac, ko so pokopani tudi ostanki tistih, ki so poginile pozimi, ker jih jeseni niso mogli vloviti in prignati v hleve, je medved pozabljen, navadno do prihodnje pomladi. Ljudje si upajo zopet v gozd in na planine. Nikogar ne strga, nikogar ne napade »strašna zverina«.

Kakor pripovedujejo, se je pojavil tudi letos. Usledili so ga bili 12. maja v Kokrški dolini. Baje da si je privoščil ovco. Topot samo eno! Ali že to je bilo povod za vrle nimrode iz Kokre, da so sneli puške s kljuke na zidu in jo mahnili v planine, da rešijo narod. Kaj pa mislite, če kdo ustreli medveda! še pozni rodovi bodo pravili o junaku, ki se je upal s puško repetirko pokati ali celo s šibrami smoditi po medvedu. To je menda povod, da ne drže odredbe »Slovenskega lovskega društva«, da naj bi že vendar enkrat pustili medveda v miru, ker človeka ne napada in že izumira na našem planetu. Jeremija.

Dražba lovišč.

Dne 6. VII. 1933 u 10 sati prije podne izdavati će se u pisarnici šumske uprave u Dol. Lendavi putem usmene lici-

tacije na 10 godišnji zakup izlučena lovišta-vlasništvo križevačke imovne općine i to: Murska šuma, Crni Lug i Dobrovnička šuma ribo i rako lov na staroj Muri ležeće na području sreza Dol. Lendavskog.

Pobližji uvjeti se mogu saznati za vrijeme uredovnih sati kod Direkcije šuma I. O. K., a mogu se dobiti i kod navedene direkcije šuma uz naplatu od 10 Din. Direkcija.

Izvoz naše divjačine onemogočen.

V Švico je zabranjen uvoz divjačine v zmrznjenem stanju. Poleg tega je še povišana pri uvozu carina za 40%. — Nemčija pa je povišala carino za 10%, tako da znaša za kg brutto teže nad Din 10.—.

Lovski kotiček

Neprevidno streljanje in lovske nesreče.

O zadnji lovski nesreči na »Križki gori« so pisali časopisi zelo različno. Neki časopis pa se je precej obregnil tudi v SLD. Kar se tiče popisa in naziranja o nesreči, se gotovo strinjamo s časopisom. Popolnoma prav ima, ko piše, da take nesreče nastanejo le v skrajni lahkomiselnosti in da so obsojanja vredne. Veliko krivico pa dela SLD, če trdi, da imajo slovenski lovci vsakovrstne predpise in zapovedi, kako streljati divjad, o neprevidnem streljanju, čigar žrtve postanejo ljudje, pa lovci molče.

Odgovarjamo mu le toliko, da je pisec bral »Lovca« precej površno, kajti drugače bi bil moral brati, da smo obsojali vsako tako nezgodo in da je najvažnejša lovska zapoved, da lovec nikdar ne sme streljati, če ne vidi natančno, kaj je in kakšna je divjad. Glede izključitve iz SLD, kar želi pisec, pa žal ne moremo ustreči, ker nista bila ne nesrečnež, ki je postal žrtev prijateljeve neprevidnosti, in tudi strelec ne, člana našega društva. Skoraj vsi tisti, ki so zadnje čase povzročili strašne nesreče, so bili divji lovci.

Društvene vesti

Izredni občni zbor.

Slovensko lovsko društvo — podružnica Ljubljana — obvešča svoje članstvo, da je sklican izredni občni zbor na dan 12. junija 1933 ob 20 v spodnjih prostorih hotela »Metropol« (Miklič) v Ljubljani. Dnevni red: Volitev predsednika in popolnitev odbora. Odbor.

Podružnica Slovenskega lovskega društva v Celju

bo imela vsak drugi četrtek v mesecu v gostilniških prostorih hotela »Hubertus« v Celju svoj družabni debatni večer.

Na ta večer se vabijo cenjeni lovski tovariši iz vsega okoliša podružnice.

Prvi sestanek je bil v četrtek 11. maja 1933 s pričetkom ob 20.

Pravilnik o podeljevanju denarnih nagrad za zatiranje lovske tatvine.

Na temelju pooblastila občnega zbora podružnice Slovenskega lovskega društva v Celju z dne 19. februarja 1932 razpisuje odbor v svrho uspešnega zatiranja lovske tatvine nagrade, ki se izplačujejo po sledečih načelih:

§ 1.

Lovski tat je vsak, kdor v lovišču brez predhodnega dovoljenja lovskega upravičenca lovno dlakasto ali pernato divjačino s kakršnimikoli sredstvi zasleduje, lovi ali ubija in si jo prilašča, kakor tudi vsak, ki si na tak nedovoljen način prilašča njene uporabljive dele, kakor rogovje, jajca, kože itd.

§ 2.

Za vsakega posameznega prijavljenega lovskega tatu, ki je bil pri sodišču pravomočno obsojen, se določi nagrada v znesku 100 Din.

§ 3.

Ovaditelju osebe, katera se pregreši zoper zakon o posesti in nošenju orožja in zoper določila zakona o lovu,

ki pa ni ne lovski zakupnik ne član kake lovske družbe niti imejitelj lastnega lovišča in ki je bila pred upravno oblastjo (sresko načelstvo, banska uprava) pravomočno obsojena, se izplača nagrada v znesku 50 Din.

§ 4.

Pravico do nagrade ima vsak ovaditelj, naj bo lovski čuvaj ali kdo drugi, razen imejiteljev lastnih lovišč, zakupnikov, podzakupnikov in članov lovskih družb in klubov.

§ 5.

Ako več oseb skupno in istočasno zasači ali izsledi lovskega tatu in pri tem vsi aktivno sodelujejo ter tudi podajo ovadbo, se med nje razdeli nagrada po enakih delih.

Isto velja glede ovadbe in nagrade za lovske prestopke, ki jih zasleduje in kaznuje upravna oblast.

§ 6.

Ako zasači ali izsledi lovskega tatu več oseb ločeno, ne da bi vedele druga za drugo in ga vsaka zase ovadi, se nagrada razdeli med nje po prostem preudarku odbora podružnice Slovenskega lovskega društva v Celju.

Isto velja tudi glede ovadb in nagrad za upravne prestopke.

§ 7.

Nagrada se izplača v 15 dneh od dneva, ko je odbor dobil obvestilo o pravomočnosti sodbe in ko se je uveril o tem, kdo ima pravico do nagrade.

Pravica do nagrade ugasne, ako je upravičenec ne uveljavi pri odboru podružnice Slovenskega lovskega društva v Celju v roku treh mesecev od dneva pravomočnosti sodbe, odnosno, ako odbor v tem roku sicer ne izve za ime upravičenca.

§ 8.

Ovadbe je podati pri orožnikih, pri sreskem načelstvu, pri sodišču ali pa pri odboru podružnice Slovenskega lovskega društva v Celju, ki bo ovadbe oddajalo pristojni oblasti. V primerih v katerih se ovadba ne poda pri društvenem odboru, mora ovaditelj odboru vsaj naznaniti, da je podal ovadbo in pri kateri oblasti, ker je drugače v nevarnosti, da društveni odbor ne izve za njegovo ime in mu ne more nagrade podeliti.

Lovozakupniki, člani celjske podružnice SLD, naj puste v lastnem interesu izklicati ta pravilnik pred cerkvijo ali pa razglasiti tam običajnim potom.

Direktor Mravljak l. r.,
t. č. predsednik.

Zorko l. r.,
t. č. tajnik.

Kinološke vesti

Tekma jamarjev.

V zadnji številki »Lovca« objavljena tekma psov jamarjev v umetnem rovu v delu na roparice: lisice in jazbece se zaradi tehtnih ovir ne bo vršila dne 28. maja 1933, temveč dne 11. junija t. l. Začetek ob 9 zjutraj na prostoru Starega strelišča — Društva ostrostrelcev — Ljubljana, Pod Rožnikom.

Do sedaj je prijavljenih že 11 psov tekmovalcev, pričakujemo pa še novih prijav, — razume se le čistopasmenih psov jamarjev.

V ta namen bi Klub ljubiteljev jamarjev rad kupil še eno staro živo lisico, ki bi bila zadosti odporna napram psom napadalcem odnosno izganjalcem.

Eventuelne ponudbe z navedbo cene itd. je naslavljati na zgoraj navedeni klub, Aleksandrova cesta 5, Ljubljana.

Mali oglasi

Samolastno lovišče (630 ha), v Podčetrtku, z okoliškimi občinskimi lovidalje v zakup. Lovišče je zelo dobro ohranjeno. Ima srnjad, zajce, lisice, gozdne jerebe. Ugodne avtobusne zveze iz Celja in Zagreba. Uprava veleposestva dr. F. Attemsa v Brežicah.

8 srnjakov odda za odstrel Lovski klub Ribnica, Dolenjsko, v juniju in avgustu.

V vzrejališču Woodland je za oplemenitve vpisanih psic na razpolago resasti foksterijer »Brandys Quick«. Oče je »Sieger Bongo of Blackfred«, mati pa »Thel Tulip« (amerik. šampion Eden Aristocrat). Taksa za oplemeni-

tev po dogovoru. Vrnitev psice po povzetju takse in stroškov.

Semtertja so na razpolago tudi mladiči. Dopisi na: Marija grofica Thurn, Ravne, p. Guštanj, Jugoslavija.

Čistokrvni nemški kratkodlakar, popolnoma dresiran, z dobrim nosom in smotrenim in hitrim iskanjem, zelo zanesljiv v stoji in donašanju, 3 let star, naprodaj. Cena po dogovoru. Pojasnilo pri Društvu ljubiteljev ptičarjev, podružnici v Mariboru.

Lisice! Eno staro in pet mladih lisic proda Paskolo Franc, posestnik, Slatinski dol, p. Zg. Sv. Kungota pri Mariboru.

Srno proda Franjo Papeš v Ljubnem v Savinjski dolini.

Srnjaka in srno, udomačena, kupi Bukovec Alojzij, posetnik, Vel. Loka.

Braka jazbečarja, psa ali psico, 2 do 4 leta starega, čistokrvnega, kupim. Ponudbe z navedbo cene na upravo lista pod »Brak-jazbečar«.

Poklicnemu lovcu, članu Društva ljubiteljev ptičarjev, se nudi ugodna prilika prevzeti 3 let staro čistokrvno nemško kratkodlakarico pri gospodu Ivanu Novaku, zobotehniku v Ribnici. Psico oddam poklicnemu lovcu, ki je član Društva in ima veselje do vzreje ptičarjev. Glede pogojev prevzema naj se interesenti obrnejo direktno na gospoda Novaka v Ribnici.

Dvocevko, dobro ohranjeno, kupim. Ponudbe na uredništvo »Lovca«.

Dvocevko, dobro ohranjeno, kupim. Ponudbe na upravo Slovenskega lovskega društva.

Teodolit, po možnosti z busolo, kupim. Ponudbe z opisom in navedbo cene pod »Teodolit« na pisarno SLD, Komenskega ulica 19.

Teodolit, skoraj nov, prodam. — Fišer, oskrbnik, Radovljica.

Zbirko rogovja, krasno, iz štirih delov sveta, ca. 90 komadov, za okrasitev lovskih sob, poceni prodam. Vprašati med 9—11 dopoldne in 1—3 popoldne: Rudolf Schulz, Gradišče št. 9. Tv. Jos Schumi, Ljubljana.

Vsa oblačila za lovce in sportnike dobite v najboljši kvaliteti in po jako zmernih cenah v specialni trgovini za moška oblačila I. Maček, Ljubljana, Aleksandrova cesta 12.

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani lovski kroj priporoča tvrdka Anton Schuster v Ljubljani, Mestni trg štev. 25. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno za sportne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Olje za konserviranje orožja in čevljev. Za pričetek sezone Vam priporočam, da si nabavite specialno olje za orožje znamke »Hubertus«, katerega kvaliteta je enakovredna raznim

dragim inozemskim oljem. Strokovnjaška priznanja! — Za čevlje pa vzemite najboljše »Hubertus gumitran-olje«, ki Vam bo napravilo Vaše

čevlje voljne in nepremočljive. — Zahtevajte povsod le prave domače proizvode! »Jadran«, kem. izdelovalnica, Ivan Lapajne, Ljubljana, Moste.

»NC« olje in mast za lovske in turistovske čevlje sta brez škodljivih primesi in polnilnih sredstev. Mazanje z »NC« oljem in mastjo garantira za higijensko obutev, ker napravi usnje mehko in nepremočljivo, vendar noga v takem čevlju lahko diha. Usnje obdrži prvotno barvo.

Od blata očiščene še mokre čevlje, jermenje itd. je zadostno namazati z »NC« oljem in mastjo in postaviti za več ur, najbolje čez noč v bližino zmerno kurjene peči, da vlakna usnja maščobo lažje absorbirajo in bolje vežejo.

Približuje se čas, ko bo treba vzeti v roko risanico. Da bo sigurnejši uspeh na lovu, si dajte preizkusiti puške na strelišču. To delo, kakor tudi vsa druga popravila Vam najvestneje izvrši v najkrajšem času puškar Albin Šifrer, Ljubljana, Gosposvetska cesta 12, telefon 33-49. Zaloga lovskega orožja, streliva ter lovske opreme. — Ribarske potrebščine v največji izberi, samo kvalitetno blago prvovrstnih tovaren. Postrežba točna ter cene kljub valutnim razmeram najnižje.

Za popravila lovskih pušk, pištol, samokresov, za montiranje daljnogledov, pristreljanje pušk itd. se priporoča puškarna F. K. Kaiser v Ljubljani, Kongresni trg 9. Poleg novega, preizkušenega orožja in ribarskih potrebščin ima v komisijski prodaji sledeče puške: 1 trocevka Hammerles, kal. 16×16/8 mm, 4000 Din; 1 trocevka petelinka, kal. 16×16/9.3 mm, 2200 Din; 1 trocevka risanica, petelinka, kaliber 16/9.3 mm, 900 Din; 1 trocevka risanica, petelinka, kal. 16/11 mm, 800 Din; 1 Schönauer z daljnogledom, kal. 6.5 mm, 2750 Din; 2 enocevki repet., kal. 8 mm, 600 in 1200 Din; 2 dvocevki petelinki, kal. 16 mm, 500 in 1200 Din; 1 dvocevka Lefuše, kal. 16 mm, 300 Din; 1 dvocevka Hammerles, kal. 14 mm, 850 Din.

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribjo lov ima v najboljši kvaliteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9, ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skobce vseh vrst ter škatle vseh velikosti priporoča I. štajerska tvornica za pasti Matthias Brandl, Puntigam b. Graz (Austria). Izdelki in

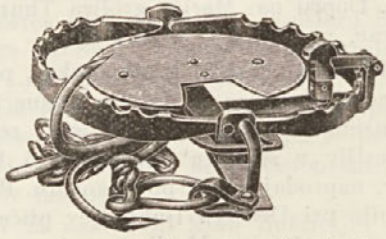

cene so brez konkurence. Za strokovno izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. — Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta tvrdka pasti iz drugih tovaren.

—s:

Določitev starosti pri srnjakih.

Po vseh lovskih časopisih čitamo razprave o starosti srnjakov. Temu se ne moremo čuditi! Saj vendar dober gospodar hoče in mora vedeti, kako se razvija njegovo govedo, kako konji in ostale domače živali. Prav tako zanima tudi lovca, kaj je z njegovimi

Rogovje 13 mesecev in 5 dni starega srnjaka
(Waidmannsheil 1916)

gojenci, s srnjadjo. Svojčas se lovci za rogovje sploh niso brigali: vsaj pri nas so bili le maloštevilni, ki so ga zbirali. Nekaj let za tem je veljalo: kdo ima več rogovja; gledali so posebno na različne zakrnjence in okrnjence. Čim bolj je bilo rogovje zavito, bolj je ugajalo lovcem. Kako je le-to nastalo, kaj je bilo povod temu, je bila postranska stvar. Kakor hitro so bili pa ugotovljeni vzroki raznim abnormalnostim v rogovju, je jelo zanimanje za pokvar-

jeno rogovje ponehavati. Kmalu je prevladala struja, ki je rekla: Zdravi srnjaki vesele lovce, zdravi srnjaki so važni z lovsko-gospodarskega stališča, zdravi srnjaki imajo navadno lepo, močno rogovje! Lovci so pričeli tekmovati, kdo bo imel v zbirki lepša rogovja. Pa že zopet je bilo treba dalje. Rodilo se je vprašanje, kako pa je s starostjo srnjakov, ki imajo lepo rogovje? Kako to ugotoviti? Lovci so bili trdno prepričani, da imajo visoko in jagodičasto rogovje stari srnjaki. Pri nas so še leta 1926. pisali o pravljičnih srnjakih, ki so bili stari najmanj 14 let in nosili kapitalno rogovje, »ki se je lesketalo v jutranjem solncu kakor nedosegljiv zaklad in vzbujalo v vsakem lovcu silno hrepenenje«. Vsaj zapisano je bilo tako!

Najprimernejši in najsigurnejši način za določitev starosti je bil, da so lovci zaznamenovali mlade srnjake, ki so jih ujeli v gozdu, s posebnimi znamkami; zapisali so številko in vsaj približno dan rojstva, nato pa zopet izpustili. Kakor vsaki novi stvari, so se tudi temu mnogi posmehovali. Toda kmalu so se pokazali uspehi, ki so iznenadili vse lovstvo iz vseh krajev, kjer se nahaja srnjad. Lovci v Nemčiji, v Šleziji in na Češkem, kjer so zaznamenovali srnjake, skoraj niso mogli verjeti, kar so videli. Poklicni lovci, lovski čuvaji so jim pravili, da se je zopet pojavil ta ali drugi stari srnjak, z izredno močnim rogovjem. Nekolikokrat jim jo je morda opledel, saj še danes velja, da so le stari srnjaki posebno navihani, končno pa je le prišel na muho.

»Imenitno rogovje. Visoko, lepi odrastki, močna stebla, izredno veliki roži, stebla pa jagodičasta čez sprednje odrastke! To je gotovo oni stari navihanec! Toda kaj je tu na korenu uhljev: značka!«

Možakar se je začudil, ko si je značko ogledal natančno. Kakor že omenjeno, ni mogel verjeti lastnim očem. Po znački je videl, da to ni nikak star pravljični srnjak, nego tisti lanski mladič, ki je bil ujet, zaznamenovan in izpuščen v sosednjem revirju. Za lovca je postal pravljičen šele sedaj, ko je lovec videl, kakšno rogovje je zrastlo srnjaku v prvem letu. Vsak dvom je bil izključen. Saj si vendar srnjak ni mogel sneti značke s svojega uhlja in jo vtakniti v sosedov uhelj! O tem piše »Waidmannsheil« l. 1916. na strani 409. Pa to ni bil samo en primer, take srnjake so ustrelili, kakor piše omenjeni list, v revirju Mittelwald v Šleziji l. 1913. Ugotovili so, da je imel 10 mesecev in 7 dni star srnjak 19.5 cm visoko rogovje, obseg rože pa 10 cm. Rogovje dolgo čez krivulje 27.5 cm, z obsegom rož 12 cm in razkrečenostjo, na najširšem mestu, celih 20 cm, ki ga vidimo na sliki, je nosil srnjak na Češkem. Ustreljen je bil l. 1913; po znački star 13 mesecev in 5 dni. Lepo

rogovje je imel zaznamenovani srnjak iz revirja Helfenburg na Saškem l. 1912. Star je bil 10 mesecev in 16 dni. Rogovje je bilo visoko 19 cm, roža pa obseg 9.5 cm. Srnjak iz Šleske star 11 mesecev in 20 dni, ustreljen l. 1914., je imel rogovje visoko 21.5 cm, obseg rož pa je znašal 10.5 cm. Izredno lepo rogovje, ki ga tudi vidimo na sliki, je nosil 15 mesecev in 12 dni star srnjak, ki je bil ustreljen l. 1915. na Saškem, v revirju Pranten. To rogovje je visoko 24 cm, obseg rož pa znaša 12.5 cm. Pa tudi pri srnjakih, ki jih gojijo v ogradah, vidimo, kako zelo različna je rast rogovja

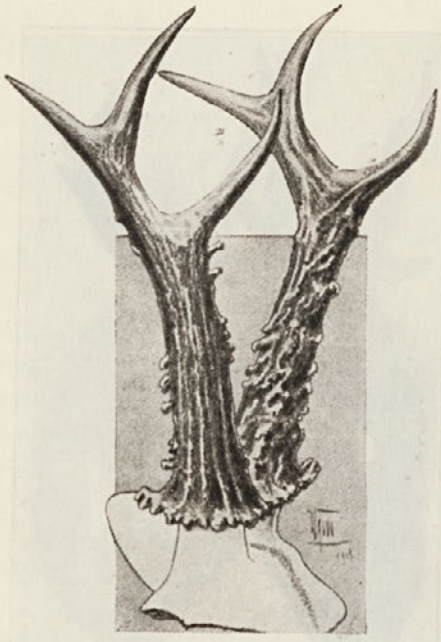

Rogovje 15 mesecev in 12 dni starega srnjaka (Waidmannsheil 1916)

pri različnih kosih in kaj vse lahko dosežejo srnjaki že v prvem letu starosti. (Mišljeno je rogovje, ki je dorastlo in obdrgnjeno v mesecu marcu ali aprilu, prvo leto po rojstvu srnjaka). Iz prvotnega suhega zbiranja ali pribijanja srnjakovega rogovja na steno se je deloma iz gojitvenih razlogov, deloma iz radovednosti in splošnega hrepenenja po napredku izvil pravi studij rogovja, ki prinaša vsako leto nova biološka iznenadenja.

Kakor že omenjeno, je veljalo prvo zanimanje abnormalnostim rogovja, pozneje, ko je bilo prvo že precej ugotovljeno, pa rasti rogovja v zvezi s starostjo. Glede oblik in podedljivosti teh hočemo razpravljati ob drugi priliki. Danes samo o starosti.

Kot podlago za določitev starosti so si izbrali lovci opazovalci in lovski znanstveniki zobovje. Raesfeld je izbral za določitev starosti zgornjo čeljust, novejši opazovalci pa posvečajo večjo pozornost spodnji čeljusti. Zakaj, tega ne vem. Mislim pa, da se obrabljenost razvija povsod enakomerno, zgoraj in spodaj. Jaz se držim Raesfelda, deloma zato, ker sem to pričel opazovati že pred nekaj leti, takoj ko sem bral lovskega znanstvenika, ki je ogledoval gornjo čeljust, in pa ker je zgornje zobovje nekoliko širše in se mi zde zato izpremembe vidnejše ko na spodnjem zobovju. Zanimivo je, kako različna stališča zavzemajo lovci glede dolo-

Rogovje 2 leti starega srnjaka.

čitve starosti po zobovju. Le-to se mi zdi pri mojem članku skoraj najvažnejše, kajti posebno med našimi lovci najdemo dve tretjini ali celo tri četrtine ljudi, ki se smejejo takim stvarem. Mnogi pravijo: kaj pa je treba vsega tega jagru! Če zna jager streljati, popolnoma zadostuje. Jager mora gledati, da kaj domov prinese! To pa ni tako: Če smo napredni drugod, zakaj bi zaostajali v lovstvu, zlasti če imamo priliko za izobraževanje!

Ob raznih prilikah sem dobil pod nos: »Kaj bomo mlatili to prazno slamo, saj si še drugi narodi niso na jasnem!« Pri tem mi ostane le ta odgovor: »Ali smo morda mi kaj manj ko drugi!«

Toda k stvari: Meni se zdi, da se ne motim, če pravim, da je povod nesoglasja glede starosti in pa trditev, da to ne drži, kar o starosti pravi zobovje, ker razni lovci, posestniki močnega, navadno lepo jagodičastega rogovja, nočejo priznati, da so odstrelili mlade srnjake, ki bi lahko oplemenili — oplodili še precej srn in znatno pripomogli k zdravemu razvoju srnjadi.

Trdijo, da je obrabljenost zobovja zelo odvisna od vrste hrane in od posameznika. Ne oporekam temu, toda tako ogromne razlike pa tudi ne more biti, saj so delali primere po raznih delih Evrope in povsod ugotovili približno enako obrabljenje.

Rogovje 5—6 let starega srnjaka.

Če kdo dvomi, da za njegovo okolico ne veljajo modeli zobovja, ki jih uporabljajo po razstavah, pa naj si skuša s svojimi lovskimi drugi iz okolice sestaviti naravno zbirko zobovja, po kateri bo določal starost. V teku večletnega točnega opazovanja bo prišel do prepričanja, da se najde prav lep ključ, s katerim se lahko odpre skrivnostna skrinjica starosti srnjadi in da je le-ta domači ključ precej podoben onemu z razstav.

Še ni dolgo, ko me je opozoril konservativen znanec, neverjetni lovski Tomaž, na članek, ki je bil objavljen v »Deutsche Jägerzeitung«, kjer pisec tudi dvomi, da bi trdno držalo, kar pripoveduje o starosti zobovje. »Tisti članek, ki dvomi, je videl,

deset drugih, ki pa prisegajo na resnični glas zobovja, pa je vedoma ali nevedoma spregledal!«

V Leipzigu na razstavi sem poslušal strokovnjake, ki so cenili srnjakovo rogovje. Vsi, izvzemši enega starejšega gospoda iz Karpatov, so bili uverjeni, in sicer na podlagi zobovja, da je večina močnega, dobro jagodičastega rogovja od 3 ali 4 letnih srnjakov.

Z letošnje razstave v Kölnu pa so tile podatki o srnjačjem rogovju: Prvo mednarodno nagrado je dobilo srnjakovo rogovje iz Švice. Tehtalo je 485 g, volumen 238 cm^3, točk 159·8. Nosilec je bil star tri leta. Prvo nemško nagrado je dobilo rogovje 4 letnega srnjaka. Tehtalo je 438 g, volumen 196 cm^3, 145·7 točk. Drugo nemško 4 letni srnjak 476 g, 205 cm^3; tretjo nemško zopet 4 letni. Z ozirom na naš članek pa nas bo najbolj zanimalo rogovje, ki je bilo nagrajeno na četrtem mestu med nemškim rogovjem. To je bilo rogovje 2 letnega srnjaka. Tehtalo je 462 g in 225 cm^3 količine, največ med vsem nemškim rogovjem.

Da rogovje lahko doseže tako moč že v mladih letih, pa ne dokazuje samo zobovje, nego nepobitno pričajo primeri, ki sem jih navedel iz »Waidmannsheila«.

Ko sem začel zbirati zobovje, moram priznati, nisem bil prav posebno zadovoljen. Voščenih modelov nisem imel in primerjave, vsaj poučne nisem imel prilike izvajati. Toda čim več je bilo zobovja, tem zanimivejša je postajala zadevščina. Prvi uspeh je bil, da sem si sestavil malo lestvico. Imel sem zobovje srnjaka, ki je imel visoko, močno jagodičasto rogovje in ni bilo prav nič obrabljeno. Drugo zobovje srnjaka z visokim, gladkim rogovjem brez jagodic in brazd je bilo pa zelo obrabljeno. V sredino med te vrsti je prišlo dvoje srednjega rogovja z več ali manj obrabljenim zobovjem. Že na podlagi tega zobovja sem sklepal o 3—4 letnih, o 4—5 letnih, o 5—6 letnih in o starejših srnjakih. Ko sem pa v teku let zbral že več zobovja, se je lestvica izpopolnila in utrdila. Ko je bila lestvica precej izpopolnjena, se je vsako novo zobovje po obrabi ujemalo s poprej zbranim zobovjem.

Ugotovil sem v primerjavi zobovja z rogovjem, da se po vnanjih oblikah da le malo sklepati o starosti srnjakov. Celo oče Raesfeld, kapaciteta na polju srnjadi, bo moral popraviti marsikaj. Večkrat sem bral, da ne drži vedno, da so strešne rože in debeli čelni nastavki znak starosti. Vse to imam priliko opazovati tudi v svoji zbirki. Edino, kar precej drži, je to, da je znak starosti močno poapnenjena čelna šva, če so čelni nastavki debelejši ko steblo, jagodice pa so bržčas bolj razvite na rogovju mladih srnjakov in tudi brazde bolj vrezane, kakor na steblih starih gospodov. Rast odganjkov ali odrastkov je individualna.

V svrho primerjave vidimo na sliki rogovje približno 24 mesecev, to je dveletnega in pa 5—6letnega srnjaka. Po obliki rogovja podobna sta zelo različna v obrabi zobovja.

Dveletni srnjaki so pri normalnem razvoju pri nas navadno nekoliko šibki šesteraki. Močni so triletni, s posebno močnim rogovjem okrašene glave pa imajo srnjaki, ki so stari 4 leta. Ko so stari 5 let, pa bržčas pričnejo počasi nazadovati v jagodicah in v brazdah. Kako je pa s specifično težo rogovja mladih in starih srnjakov, bo treba tudi še ugotoviti. V kolikor je dognano v Nemčiji, imajo stari srnjaki sorazmerno težje rogovje kakor pa mlajši.

Ko so dokončali naši srnjaki prvo leto, so po večini — rečem po večini špičaki ali pa vilarji, so pa lahko tudi šesteraki, kar vidimo na slikah iz »Waidmannsheila«.

Zanimivost, ki sem jo ugotovil na podlagi zobovja, pa je tudi ta: ko sem primerjal zobovja, sem videl, da sem na travi, posebno po senožetih ustrelil same mlajše srnjake, v gozdu na klic pa bolj častitljive gospode.

Iz tega pa ne sklepam, da bi morda hodili na travo samo mlajši srnjaki. Če bi jih pustili se postarati, bi bržčas tudi še, ko bi bili starejši, obdržali svoje navade. Ali na travi, posebno če prihajajo precej zgodaj, se izpostavljajo največji nevarnosti. Mladi srnjaki potrebujejo bržčas več hrane kakor pa starejši, popolnoma dorastli. Ko so starejši, se jim zvečer ne mudi tako iz gozda ko v mladih letih. Vprav zato pade na travnikih največ mladih srnjakov. Vsi tisti srnjaki, ki so povrženi po goščah, kjer ni lepih senožeti, so že itak zavarovani od prirode same in tako dobimo v gozdu, v goščavah navadno starejše srnjake kot po senožetih. Zaradi tega oni nimajo prav, ko zapostavljajo klicanje srnjakov. Kdor hoče imeti uspeh pri klicanju, mora poznati, kje se srnjad nahaja, mora tiho hoditi, dobro klicati, se premagovati in znati dobro streljati.

Tistih lovcev, ki butajo v gozdu kar z zrnjem na stoječo ali bežečo rdečo liso, seveda ni primerjati z lovcem, ki zaleze in pogodi srnjaka na 150 m točno v lopatico. Vprav zaradi tega zahteva že lovski ponos, da vsakdo strelja srnjad, pa bodisi na tratah ali v gozdu, samo s kroglo in da zadene ono točko, ki jo želi. Klicanje je priporočljivo, ker se lahko privabijo iz gošče tudi tisti, ki nimajo prilike iti po kroglo na senožeti.

P...n:

Kako sem lovil divje prašiče.

I.

Čemernega majskega jutra leta 1924, vprav ko sem prišel od nočnega obhoda, od kontrole stražarjev, ki ob poplavi nadzorujejo nasipe, mi je telefoniral logar Marko, da je stari, šestletni merjasec, katerega je že moj prednik lovil in so tudi občinski lovci oddali nanj zastonj več strelov, pri njem na srednji gredi in da pride gotovo na strel. Merjasec se je že dalje časa zadržaval v mojem okolišu, vendar je bil že tako izkušen, da se je dosedaj še vedno izognil krogli. Ker je bil izredno močan, je uničil že dva lepa domača merjasca ter oplodil skoraj vsem logarjem svinje in jim je s tem prizadejal občutno škodo. Za divje prašičke na trgu niso dosegli niti polovične cene v primeri z domačimi. Logarji so me prosili, naj odbijem tega škodljivca. Dasi sem bil večkrat že na čakanju, je bilo vse moje prizadevanje zastonj, zato me je tembolj razveselilo to poročilo. Takoj sem naročil Marku, naj me počaka. Puška, predelana manliherica, in naboji so bili vedno pripravljeni. Voznik še ni izpregel, še vroč čaj, pa sem se že odpeljal po nasipu do tretjega kilometra, kjer me je pri tamkajšnjem logarju čakal Marko, ki je že imel pripravljen čoln. Tudi logar Stipo, ki takrat ni imel dnevne službe, me je prosil, da naju sme spremljati. Sedli smo v čoln ter odrinili čez staro Donavo, v Markov revir v Blazovico. Med potjo sem napravil načrt za lov. Revir Blazovica leži v poplavljenem terenu med novo in staro Donavo ter je bil pri takratnem vodnem stanju popolnoma poplavljen. Le ozke dolge grede so bile suhe in na teh gredah je med poplavo prebivala vsa divjad. Merjasec se je nahajal na spodnjem širšem in gosto zarastlem delu. Ker je vlekel veter proti severu, smo presekali revir na gornjem kraju, potegnili čoln čez dve manjši vzporedni gredi in pristali na srednji gredi. Poiskal sem pripraven razgledni prostor, kakih 50 m širok, da merjasec ne bo mogel neopažen mimo mene. Dogovorili smo se, če skoči merjasec v vodo, da pridem na znamenje takoj s čolnom za njima in ga zasledujemo po vodi. Voščila sta mi še dober pogled in odšla počasi nizdol, držeč se desne strani brega. Neskončne so bile minute pričakovanja. Ko sem tako napeto opazoval in prisluškoval, se je kar neslišno razdelilo grmovje kakih 15 korakov pred menoj. Kakor bi trenil je švignila na plan velika črna zver. Ob tem nepričakovanem pojavu mi je nehalo utripati srce. Že se mi je

zdelo, da bom prekasen, ko je divjad obstala na dobrih 7 korakov pred menoj. Dvignil je veliko glavo, gotovo me je bil zavohal, pa ni vedel odkod mu preti nevarnost. Lovil je veter. Ta trenotek pa sem izrabil in že je ležala muha na plečih. Po strelu se je merjasec, ki je imel prvotno poševno smer, obrnil čez jaso naravnost proti meni. Medtem ko sem repetiral, mi je že izginil, kakor bi se bil vdrl v tla. Pomel sem si oči, nisem vedel, ali bedim ali sanjam. Kar pa sem zaslišal čofotanje po vodi. Obrnil sem se v ono smer ter napeto prisluškoval čofotanju. Le-to je kmalu prenehalo. S palico sem zaznamenoval smer zadnjega glasu, potem pa odšel na nastrel. Tam pa nisem našel ne dlake in tudi ne rdeče sledi. Bili so samo močni odtisi parkljev. Nekaj mi je očitalo površnost,

Napeti trenutki.

toda pobijal sem te očitke, češ: saj sem dobro prišel z muho skupaj, tudi slišal sem oni votli udarec krogle, na jasi ni sledu od krogle, torej jo mora imeti merjasec. Ko sem bil v dvomu, sta že prišla oba logarja. Povedal sem jima potek lova. Marko je takoj odločil, da merjasca zasledujemo po sledi s čolnom. Privlekli smo čoln na mesto, kjer je skočil merjasec v vodo, pokazal sem smer, kjer sem domneval, da je obležal. Odrinili smo. Jaz sem bil na koncu, Stipo v sredini kot veslač, Marko pa pri krmilu. Prekrižali smo vse okolišje, ne da bi našli kakšne sledi. Že sem tudi jaz obupaval nad uspehom. Prišli smo nazaj do nastrela. Sedaj je priporočal Marko, da merjasca iznova obsledimo, in sicer Stipo po suhem in midva v čolnu. Ker sem bil dobrega strela popolnoma gotov, sem zahteval, da še enkrat v čolnu pregledamo okolico. Stipo je sedel spred, jaz pa v sredino. Marko je ostal pri krmilu.

Po nekaj sunkih z veslom, kakih 30 korakov pred nami opozori Stipo na mah, ki je plaval na vodi. Čudno je bilo, odkod naenkrat ta mah, ki ga prej nismo opazili. Marko je obrnil čoln in že sva vlekla s Stipom merjasca, ki se je sprva potopil, v čoln. Seveda je bilo naše prizadevanje zaman. Privezati smo ga morali z verigo na čolnu ter zadenski veslati proti obali, kjer smo merjasca s čolnom vred potegnili na suho. Meril je od rilca do korena repka 2.10 m. Čekani so 24 cm dolgi. Tehtal ni mnogo, ker je bil od pomladanskega parjenja in zaradi poplave zelo mršav. V koži, ki je kazala več starih ran, smo našli tudi 6 kosov narezanega svinca ter svinčenko sistema Werndl.

II.

Še se niso dobro oddahnili logarji od škode starega merjasca — še vedno je imel ta ali oni nekaj prašičkov divjakov, katerih ni mogel spraviti v denar, in že se je začelo govoriti, da se je iz daljnjih Tikveških revirjev zopet priklatil močnejši črnuh ter da zalezuje domače svinje. Zopet so me začeli prositi logarji, da jih rešim nebodigatreba. Vendar zaradi raznih licitacij obilnih jesenskih prodaj ter priprave za zimsko sečnjo v precej obširnem revirju (21.000 johov), kjer se je letno sekalo po 80 do 120 johov, mi ni bilo mogoče posvetiti se odstrelu tega merjasca. Moral sem se tudi bolje baviti z opazovanjem jelenov, ki so bili že stopili v rukanje. Zato sem odložil to zabavo na poznejši čas, ko mi bo zimska odeja pripomogla do hitrejšega rezultata. Med tem časom sem pa kljub temu pridno povpraševal logarje po vsiljivcu ter dognal, da je precej močan, vendar zelo ciganske narave, ker se ni v nobenem okolišju dolgo zadrževal. Pripetilo se je, da so ga zvečer videli v »Kazuku«, drugi dan pa že v »Kalandošu«, kar je bilo kakih 10 km razdalje. Pojavil se je celo visoko gori pri Batini. Šele v začetku februarja 1925, ko so prihajale domače svinje zaradi pomanjkanja hrane in hude zime prenočevat domov v svinjake, mi je pozno zvečer javil logar in ribarski manipulant Stevan, da je merjasec pri njegovih svinjah in ga ne bo težko dobiti, ker je zelo domač. Baje je zlezel z domačimi svinjami vred v svinjak in šele, ko je šla njegova žena zapirat svinje, je skočil tik pred njo iz hleva ter ostal v neposredni bližini. Logarnica je bila oddaljena od mojega službenega stanovanja, v Monjorošu, kakih 5 km. Zato sem naročil Stevanu, da svinj zjutraj ne izpusti ter mi naj pride naproti. Ker je bilo tedaj dovolj snega in Donava z vsemi pritoki zamrzla, ni bilo težko priti od ene logarske hiše do druge.

Zjutraj ob 7. uri sem se napotil proti logarnici Siga in srečal na ovinku pri osmem kilometru logarja Stevana, ki mi je javil, da merjasca danes še ni videl, gotovo je pa v bližini, ker ena njegovih krmač cvili. Ugotovila sva veter, nato napravila načrt, računajoč na merjaščevo strast. Točno sem mu naznačil mesto, kje bom čakal. On naj vodi svoje svinje s pomočjo lončka, v katerem bo rožljalo nekoliko zrn koruze, po revirju. Divjak se jim bo pridružil, nato naj pripelje vso čredo mimo mene, upoštevajoč vetrovno smer. Rečeno — storjeno. Postavil sem se za precej visok parobek stare posekane vrbe ter čakal. Dolgo ni bilo ničesar slišati, mraz je vedno bolj prodiral topli zimski kožuh. Že sem obupal, misleč, da jo je merjasec popihal, ko začujem daleč od donavske strani zategli glas Stevana, ki je vabil svinje »giiii-co-co-co«. Glas se je jel vedno bolj približevati. Že sem razločil rožljanje koruze v lončku, potem stopinje logarja, nato šelest in kruljenje svinj. In že tudi zagledam Stevana, ko se je rinil skozi goščavo po svinjski stezi proti meni. Ko me je opazil, mi je pomigal z glavo, da je divjak tu. Vabil je svinje ter jih peljal tik mimo mene. Mimogrede mi je šepetal, da je merjasec kakih 20 korakov za svinjami ter mi želel dober pogled. Za njim so prišle domače svinje, pobirajoč tu in tam porazsipano koruzo. Ker sem imel dober veter, me tudi te niso opazile ter šle lepo po sledi logarja. Srce mi je začelo burneje utripati, mraza nisem več čutil. Trenotki, ki jih ne bom nikoli pozabil; pride ali ne pride, ni bilo časa niti premisliti, že sem zagledal črno postavo, ki je prav nerodno stopicala po svinjskih sledovih. Ko se je izluščil iz dračja, je trenotek postal, vohal ter že hotel nadaljevati pot, ko mu je dober strel v sredo čela pretrgal nadaljnje podvige. Zgrudil se je v trenotku, še nekolikokrat zabrcal s prednjima nogama ter mirno obležal na beli odeji. Dasi je bil ta kos po teži veliko močnejši, 130 kg, vendar ni zdaleka dosegel oblik lanskoletnega. Čekani so dolgi 15 cm, dolg je bil pa 1.65 m.

Dr. Janko Dernovšek:

Prvi petelin malega Marka.

Na divjega petelina! Ta epiteton, ki je za dostojanstvo tako miroljubnega kralja naših gora skoraj malce žaljiv, vzvalovi že kri petelinarju, kaj šele zelenčku, kateremu se bo kmalu nudila težko pričakovana prilika, da bo šel na prvega petelina ter ga tudi ustrelil, če mu je usojeno.

Po mariborskih ulicah in trgih je bilo še polno umetnih minijaturnih posnetkov egiptovskih piramid, katere so marljivi mestni cestni snažilci izoblikovali iz kristalov blestečega snega. Mali Marko pa je že ogledoval puško na kroglo, jo snažil in drgnil ter izpihaval prah iz špranjic. Zlasti kak prašek ob koncu puškine cevi ga je zelo motil, ker bi morda prav ta utegnil odvrniti smrtonosno kroglo od zaželenega cilja.

»Petelina bom streljal s kroglo,« je bila njegova deviza. »Če zadenem z njo vrabca na trideset korakov, bom vendar tudi petelina, ki je toliko večji, na osemdeset.«

Temeljne nauke o teoretičnem in praktičnem lovu na petelina je vcepil Marku že lani priznani mariborski petelinar, strogi, a ljubeznivi gospod profesor, ki je vzljubil lepoto tega lova že v zgodnji mladosti na Solčavskih planinah. Pozneje pa je bil v svojih prostih urah obožovan učitelj elitnim bosanskim petelinarjem. Marko je bil torej dobro podkovan za pohod na prvega petelina. Štel je dneve in ure, da bi prišel že vendar enkrat ta srečni april. In prišel je poln veselja v vsej svoji pomladanski lepoti.

Bilo je šestega aprila, ko sva jo mahnila z Markom počasnih korakov po polnoči iz Maribora. Krepko so odmevale najine stopinje po ulicah počivajočega obdravskega mesta, dokler ni ostalo polagoma za nama. Prišla sva skozi Radvanje na travnike pod Pohorjem ter se začela počasi vzpenjati v hrib.

Jasna in mirna pomladanska noč je razgrnila nežna krila nad snivajočo naravo. Zdelo se ti je, da slišiš njeno globoko dihanje, da vidiš lahno valovanje njenih širokih grudi. Le kaka ohola sova si je drznila z grozljivo neprijetnim klicanjem motiti tajinstven božji mir. Na nebesnem oboku se je lesketalo nebroj zlatih zvezdic, dozdevno tako blizu, da bi si jih lahko natrgal polno košarico, če bi le stegnil roko po njih. Pod nama pa se je zibalo valoveče morje neštetih lučic našega lepega mariborskega mesta. Kaj vsega človek ne občuti v takih pomladanskih nočeh?

Tako sva občudovala to bajno sliko in prišla polagoma v kraljestvo tistega, ki mu je veljal najin zgodnji obisk.

»Spi še in sanja,« sem dejal Marku. »Ne motiva ga torej in počakajva, da se zdrami.« Ura je odbila pravkar tri. Sedla sva in čakala, potrpežljivo čakala.

»T e - l e k !« »Ali si slišal, atek?« se je oglasil Marko.

»T e - l e k ! T e - l e k !« nama je zopet udarilo na uho. Petelin se je zbudil in pričel klepati, sprva bolj previdno, plaho. Klepanje je postajalo bolj močno in kmalu drhteče, dokler se ni razvilo v tisto staro, a večno lepo pesem osvajanja ...

Petelin je klepal, pokal in brusil, da ga je bilo veselje poslušati. Kazalec na uri je kazal tri četrti na štiri. Pot do petelina je bila slaba, svet je bil skalovit in strm ter zelo naporen.

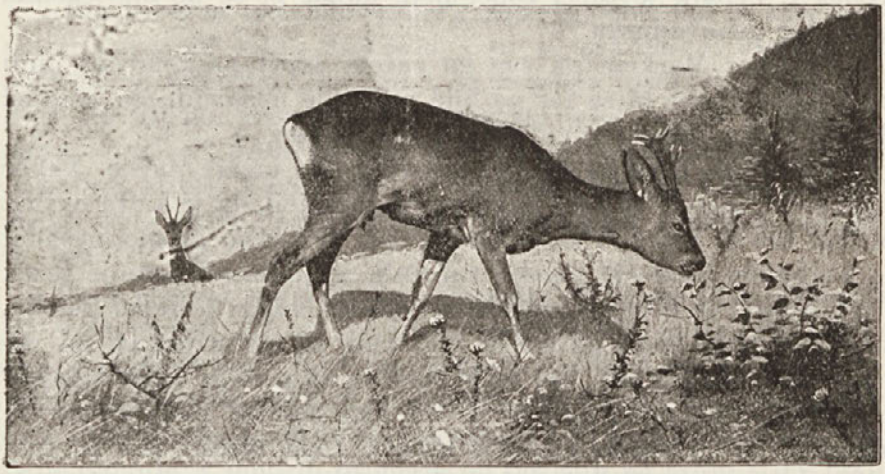

»Marko, sedaj pa naprej!« Prijel sem ga za roko in pričela sva počasi naskakovati. Petelin je ponovno prenehal peti, včasi je celo izpustil brušenje, tako da je bilo treba pri naskakovanju velike pozornosti. Po polurnem prijetno razburljivem naskakovanju sva ga zagledala na visoki bukvi. Obrnjen je bil kakor Mohamed proti vzhodu, klanjal se je na levo in desno in pričakoval menda tudi on od tam veselje in srečo. Opazovala sva ga in občudovala ter se divila temu prizoru, dokler se ni polagoma zdanilo.

»Dobro, že vidim muho na puški, atek, sedaj ga bom streljal,« zašepeče Marko.

»Bodi miren in streljaj, ko bo začel brusiti,« sem mu odvrnil tiho. Marko je molče strmel v petelina na bukvi in ker le ni dvignil puške, sem ga vprašal: »Kaj čakaš?«

»Daj mi rajši tvojo puško!« je milo zaprosil. Mislil si je takole, bolj siguren bo strel iz dvocevke, kjer je petdeset svinčenih zrn,

kakor pa iz puške na kroglo, kjer je samo eno zrno... Razburjenje je bilo umevno veliko in medtem ko je petelin strastno pel, sva menjala puški. Pogumno je pomeril Marko z dvocevko, ki je bila zanj malo prevelika in pretežka, in ko je petelin zabrusil, je odjeknil močan strel po Pohorju. Z bukve se je vsulo vejevje, petelin pa je umolknil.

»Marko, zgrešil si ga, streljaj še enkrat!« sem mu zašepetal. V naslednjem trenotku, ko je petelin opazoval okolico, je zagrmel drugi strel. Bliskovito se je spustil petelin z bukve ter se v velikem loku prestavil na drugo, ki je bila oddaljena od prve kakih sedemdeset korakov. Prepričana sva bila, da je zadet in sva čakala, da bo vsak trenotek padel na tla.

V najino največje začudenje pa sva znova zaslišala »Te-lek! Te-lek!«. Petelin je začel zopet peti, kakor bi se ne bilo zgodilo prav nič nenavadnega.

Midva z Markom pa sva ga začela zopet naskakovati, tudi prav tako, kakor bi se res ne bilo prav nič nenavadnega zgodilo, dokler nisva prišla drugič v njegovo bližino.

»Sedaj ga bom pa streljal s kroglo,« je menil Marko. Kakor stari lovci, tako je že tudi ta mladiček sumničil, da je kriva najbrž puška, ker ni zadel. Vzel je torej svojo puško na kroglo, naslonil se na bukev in ko je petelin zabrusil, je pretresel ozračje rezek strel. Krogla je očividno zadela v vejo, na kateri je sedel petelin, kajti pevec je takoj po strelu umolknil, se pričel ozirati na vse strani in premišljevati, kaj se je neki zopet zgodilo. V naslednjem trenotku pa je počil moj strel. Bil sem namreč pripravljen, da ustrelim, če bi Marko zgrešil s kroglo. Toda zgrešil sem ga tudi jaz s tem strelom. Sedaj se je začel petelin resno pripravljati, da jo odkuri s tega neprijetnega prostora. Peti strel pa ga je vrgel z veje v mlado smrečino kakih petdeset korakov niže od bukve, na kateri je pel. Na vzhodu so se pojavili prav tedaj krvavordeči oblački zore divnega pomladanskega dneva ter simbolično zaključili drugo dejanje čudne igre.

Kakor tolikokrat v življenju, je tudi v tem primeru po nesreči enega zlezel na površje in užival srečo drugi. Že naslednji dan po zaključku te žaloigre je postal na tistem prostoru srečni gospodar v krogu lepih ovdovelih kokošek drug petelinček, ki je stal doslej le ob strani in se moral zadovoljevati z drobtinicami. Žal pa je le malo časa opravljal svoje dolžnosti in užival neskaljeno srečo tega življenja. Čez dober teden ga je Marko brezhibno naskočil in — pogodil.

V. Hlebce:

Lovska pravičnost.

Mnogo se je že pisalo o lovski pravičnosti in ta se tudi vedno poudarja bodisi ustno na raznih občnih zborih in lovskih sestankih ali pa v našem glasilu »Lovcu«.

Vendar pa vse to malo ali nič ne pomaga, ako lovec ljubitelj narave sam nima čuta, oziroma vesti. Smo pač sinovi Eve, podvrženi raznim slabostim.

Imamo lovce tankovestne, ki bi se sramovali samega sebe, če bi v lovišču napravili pregrešek, kaj šele, če bi o tem vedeli lovski tovariši!?

Tak lovec se resnično sramuje samega sebe, dal bi vse, če bi mogel popraviti svojo pregreho. Čuti se nekako za zločinca ob pogledu na ustreljeno divjačino, ki je padla lovsko krivično. Tak lovec ne odpusti pregreška niti samemu sebi, čeprav ni imel namena napraviti prestopka in je grešil le morda zaradi prehitro oddanega strela. Zaveda se in vzdihne: »Zlodej, zakaj le neki nisem ostal doma, zakaj nisem vendar bolje pogledal, na kaj streljam?«

Pred nogami mu leži žrtev, vendar se je ne upa pogledati, ker vsak pogled, zdi se mu, bi bil nov vbodljaj v njegovo grešno srce, v njegovo vest. Tako mu je kakor zločincu, ki je umoril človeka in ga je roka pravice konfrontirala z žrtvijo, ki je po njegovi roki izgubila življenje. Tak zločinec, ki je prej trdovratno tajil svoje dejanje, v mnogih primerih ob pogledu na svojo žrtev takoj prizna zločin in izpove vse po pravici.

Tako nekako se godi tudi lovcu, ki je napravil prestopek in stoji ob svojem nesrečnem plenu. Srce in duša se mu trga, a pomagati si ne more. Življenja, ki ga je neopravičeno ugasnil, ne more nikdar več vrniti. Enako se ne bo mogel nikdar več otresti sramotnega pečata. Greh — pečat ostane!

Ker se tak lovec, ki je napravil lovsko krivico, zaveda svojega nelovskega dejanja ter ga že ob vsaki misli na ta greh zapeče vest, je jasno, da se bo v bodoče strogo ogibal lovske nepravičnosti.

Torej v e s t, edino vest je prava pot do lovske pravičnosti. Vesten lovec gre v lovišče bodisi v družbi bodisi sam, vendar ne bo naredil prestopka, čeprav ve, da ga nihče ne opazuje, ker lov izvršuje po vesti, pa naj se mu nudijo še tako ugodne prilike. V njem zmaga vedno le vest in po tej lovska pravičnost. Pravi lovci ljubitelji narave so le oni, ki so vestni, katerim vest narekuje:

»Smeš — brez greha«, ali »ne smeš — greh je«. Vesten lovec se ne bo dal iztiriti.

Lovci brez vesti niso lovci, temveč brezvestni mrharji in ne spadajo v lovsko svetišče.

Mnogo teh je bilo vzgojenih, oziroma v lov vpeljanih po nevestnih lovcih. Namesto da bi lovec pregrešek mladega lovca pokaral in enkrat za vselej pristudil lovsko nepravičnost, da bi mu kot začetniku vzbudil lovsko vest, ga morebiti za prestopek še celo pohvali, češ: »Dobro si zadel! Samo skriti bo treba, da ne bo kdo videl. Kar molčiva!« Ali je mogoče, da bi bil tak lovec gojenec pozneje vesten? In če nima lovske vesti, mislite li, da bo kedaj lovsko pravičen? Ne! — Zakaj ne? Zato, ker nima vesti! Ker se ni učil nikdar čitati iz knjige prirode in ne zna upoštevati naravnih krasot, čarobnih idil, iz katerih ima vesten lovec največji užitek, ko prirodo, globoko zamišljen, skrivaj opazuje, da le ne bi njegova bližina kalila prirodnih pojavov.

Nasprotno so lovci s slabo vzgojo, ki mislijo: »Če jaz naredim kak greh, bog ve, koliko jih naredijo šele drugi — samo molčijo.« Tak lovec ima vse tovariše za nepoštene. Zakaj? Ker je sam nepošten. Ima jih za brezvestne, ker je sam brezvesten, smatra jih za lovsko manj vredne, ker je v resnici sam najmanj vreden itd. Skratka: takim lovcem ne moreš ničesar dopovedati, ker merijo čevlje po svojih kopitih in ne znajo upoštevati, da so njihovi lovski tovariši morda najbolj vestni lovci. Zastonj jim dopovedueš! Ne bodo ti verjeli. Kdor je sam vesten, ima vse za vestno, kdor je pa brezvesten, ima vse za brezvestno.

Poleg lovske vesti, ki je edino pravo merilo lovske pravičnosti, je neobhodno potrebna tudi lovska odkritosrčnost. Če bi bilo te vsaj za nekaj odstotkov več med lovci, bi morala vzeti lovska latinščina kmalu slovo. Mislim, da je nastala lovska latinščina vprav iz lovske neodkritosrčnosti. Kdor ne govori odkrito, prisiljen je indirektno (če se smem tako izraziti) poslužiti se laži. Pri mizah na pr. ob »zadnjem pogonu«, ki se navadno odigra v kaki gostilni, neodkritosrčnost oziroma lovska latinščina ni ravno škodljiva. Veliko pa se greši s tem grehom v loviščih.

Rad bi poznal lovca, katerega strel še nikoli ni izgrešil cilja. Ni ga! In vendar so mnogi, ki oddane strele taje. Zakaj? Zato, ker se sramujejo priznati, da niso zadeli. Kje neki je zapisano, da mora vsak tvoj strel zadeti?! Odpustljivo bi še bilo, če strel res ni zadel. Nikakor pa ni vestno in je lovsko krivično tajiti, če je izstrelek oplazil divjad in zaradi tvoje neodkritosrčnosti ranjena divjad v smrtnih bolečinah trpi ure in ure ali morebiti več dni. Zakaj nisi priznal, da si divjad zastrelil? Morebiti se niti prepričal

nisi, ali je divjad ranjena ali je nepoškodovana odšla. Ali ni bolje, po vesti odkrito priznati in po možnosti poklicati k sodelovanju lovske tovariše, ki imajo večletno prakso za iskanje, divjad čimprej izslediti in napraviti konec trpljenju? Kakšno vest mora imeti tak lovec, ki zaradi svoje neodkritosrčnosti pusti divjad trpeti vse do tedaj, da žalostno pogine. Kako se more tak lovec v družbi tovarišev res iz srca veseliti in biti dobre volje? Kako more mirno spati? O, da, prav lahko! Kako pa naj ga vest peče, če je sploh

Petletni kozorog, ki je pobegnil iz baron Bornove ograde, na to bil ujet pod Golico in kmalu za tem poginil. Foto dr. grof Zedtwitz.

nima?! Takemu lovcu je divjad, ki ima prav tako življenje v sebi, kakor on sam, in ji je lastno življenje prav toliko vredno, kakor pa brezvestnemu lovcu njegovo, navaden brezčuten štor, ki sploh življenja nima.

Vzbudimo si torej predvsem lovsko vest! Če bomo hodili v naša lovišča z vestjo, ne samo z orožnim listom in lovsko karto, bodo tudi naše puške delale vestno in lovska pravičnost bo dosežena.

Brez vesti lovske pravičnosti ne moremo pričakovati.

Julij.

Julija meseca so že izpeljane jerebice, fazani, gozdni jerebi in divji petelini. Le če je bilo pokvarjeno prvo gnezdo, sede starke še na gnezdih. Vprav v tem mesecu je potrebno posvetiti pažnjo roparicam in ujedam, ki niso mogle odkriti gnezd, pa sedaj tem bolj zasledujejo mladiče. Veliko škodo delajo klateče se mačke in psi. V juliju pričnemo misliti že na prihodnjo zimo. Kdor bo zbiral in znašal krmo in sploh vso hrano šele, ko bo pričelo snežiti, ta bo našel konec zime v mnogih primerih polne jasli in mrtvo divjad.

Meseca julija je treba posekati grmičevje in drevje, čigar listje naj bo divjadi pozimi za hrano. Dobro je listje jesena, leske, brsta, bezga itd. Grmičevje se lahko poseka, drevje pa obseka. Veje je treba z listjem vred posušiti v senci. Če je v bližini doma, se povežejo veje v butare, ki se shranijo doma v suhem prostoru. V oddaljenejših krajih se lahko pustijo kar zasekane in nagnjene ob deblu. Treba je nakositi v gozdu ali planinskih senožetih travo za kope ter to posušiti. Ko je seno suho in kope izgrajene, je dobro, če jih pokrijemo z vejami iglavcev, da jih dež ne premoči in seno ne prične gniti.

Za lovljenje je samo še srnjak. Konec meseca prične že prsk, toda kdor ima malo srnjakov, naj ne kliče pred avgustom. V juliju velja pač še vse to, kakor za junij, le, da v juliju lažje spoznamo bolno srnjad in bolj brez skrbi streljamo neprebarvane srnjake in take, ki ves mesec junij niso očistili rogovja. Vsi taki komadi prav gotovo niso zdravi in niso primerni za razplod.

Kelih Miloš:

Mladi psički v jazbini.

Moj sosed Jernejc ima psico pasme: istrski brak. Sicer je nekoliko tuje primesi zraven, vendar je še precej čiste pasme. Ta je povrgla v jazbini, ne daleč od hiše. Oskrbovala in dojila je mladiče skozi sedem tednov, na kar je materinska sreča končala prav tragično. Ker je dogodek redek in zanimiv, naj mi bo dovoljeno, da ga tukaj na kratko opišem. V tej pasji drami je igrala drugo vlogo moja kratkodlaka, rjava jazbečarka »Rina«. Zato ji bodi posvečeno tudi nekoliko vrstic.

Jernejčeva psica je povrgla v jazbini. Gospodar je opazil, da je psica povrgla, ni pa mogel najti psičkov. Šele čez teden dni je zapazil, da hodi psica v jazbino. Kako sedaj priti do mladičev? Psica je vidno hujšala, znamenje, da je bilo preveč mladičev. Treba jih je bilo na vsak način spraviti iz luknje in odbrati nekaj za pleme, druge pa pokončati. Jernejc je naprosil mene, naj mu pomagam dobiti psičke iz jazbine. Šel sem z jazbečarko »Rino« k jazbini, nadejajoč se, da pripelje psičke na svetlo. »Rina« je zlezla takoj v rov. V notranjščini pa je počela lajati, kakor da ima pred seboj lisico ali jazbeca. Bil sem prepričan, da jazbina ni prazna, nisem pa mislil, da laja »Rina« nad psički. Že sem mislil, da je rov zaseden po lisici ali jazbecu, ki je pokončal psičke, ko se pokaže »Rina« zopet na svetlo. Videti je bilo, da se je v rovu z neko živaljo borila. Poslal sem jo nazaj v rov. Vrnila se je čez kako minuto in privlekla s seboj še nekoliko živega psička. Vrnila se je ponovno v luknjo in prinesla iz nje še enega mrtvega psička. Ker Jernejčeva psica pozneje ni več hodila v jazbino — tudi je ves dan žalostno tulila — smo sklepali, da so bili vsi psički mrtvi. Kaj je bilo vzrok, da je »Rina« pomorila psičke? Mogoče jih je smatrala za mlade lisice, ko jih je našla v jazbini.

Moja »Rina« je stara 1½ leta. Ko je bila stara 9 mesecev, je že sama iztirala iz jazbine mladega jazbeca. Sicer se je pri tem »ognjenem krstu« precej utrudila, toda to je le še podžgalo njen pogum. Ko je bila stara 1 leto, se je borila s starim jazbecem v njegovem gradu nad tri ure. Takrat jo je jazbec precej ogrizel. Prišla je vsa krvava iz rova in se nekoliko oddahnila. Po kratkem oddihu pa se je vrnila z novim pogumom nad jazbeca in ga po kratkem, vročem boju bolj pririnila kakor pritirala skozi stranski rov na plano. Bil je že dodobra zdelan in ni skušal niti bežati, branil se je pa le še malo. Zadal sem mu »milostni sunek« ter napravil 3¼ urnemu boju konec. Upoštevajoč njeno vsestransko junaško obnašanje, sem ji odpustil greh, da je pomorila psičke. Storila je to pač bržčas zato, ker jih je smatrala za lisičke.

Kl.:

Pomladanska vzrejna tekma

mariborske podružnice Društva ljubiteljev ptičarjev dne 30. aprila 1933.

V smislu sklepa Osrednjega društva v Ljubljani je mariborska podružnica priredila za svoje okrožje tudi letos pomladansko vzrejno tekmo ptičarjev, h kateri je bilo prijavljenih osem psov. Šest se jih je tekme udeležilo, dva sta pa izostala.

Nehvaležno delo ocenjevalcev so izvrševali gg. predsednik Urbanc, inšpektor Justin in Anton Schuster, vsi iz Ljubljane.

Za to tekmo je mariborska podružnica preskrbela lovišče občine Sv. Lovrenc na Dravskem polju, ki je, tako lovcem iz ptujskega in varaždinskega, kakor tudi lovcem mariborskega okrožja dostopno brez posebnih stroškov in smo se poleg tega srečali nekako na sredpoti. Lovišče Sv. Lovrenc je za tekme prav pripravno, ker je dokaj prostorno, je v ravnini in obdano z gozdički. Zlasti je pa to lovišče pokazalo dovolj divjačine.

Sestanek tekmovalcev je bil določen na 8. uro na postaji Sv. Lovrenc. Nekaj minut po 8. uri je pribrzel vlak iz Ptuja, ki je pripeljal udeležence iz Varaždina, Čakovca in Ptuja in točno ob prihodu vlaka so prispeli v Sv. Lovrenc tudi gg. sodniki iz Ljubljane s posebnim vozom. Po prihodu vlaka in sodnikov se je takoj vršila smotra psov.

Pri smotri so bili tekmujoči psi telesno ocenjeni, kakor je to razvidno iz nastopne preglednice. K smotri je bil prijavljen tudi pes nemški-kratkodlakar »K r i m«, last g. ravn. Pogačnika iz Maribora, kateremu so sodniki priznali oceno »prav dobro«. Ta pes pa ni tekmoval.

Dan tekmovanja je napočil z izredno veliko zlato oblo na vzhodu. Pohorje je bilo zalito v srebrn pajčolan jutrnje zarje in obetal se nam je pravi majniški dan. Na nebu ni bilo niti najmanjšega oblačka, kar je vplivalo ne le na tekmovalce-vodnike, temveč tudi na prireditelje blagodejno. Iz obrazov vseh se je čitalo zadovoljstvo in radost nad izredno lepim predmajniškim dnevom, nad delom tekmovalcev in potekom prireditve.

Pri letošnji tekmi so tekmovali 3 nemški-kratkodlakarji, 1 žimavec in 2 lansko leto iz Nemčije importirana velika črno-bela špijona (Münsterländer.)

Izžrebani so bili tekmovalci po sledečem vrstnem redu:

Št. 1. Dijana—Dravska, nem. kdl. psica, pol. 15. 5. 1932; vzreditelj Dragotin Klobučar, Maribor, lastnik in vodnik Juro Vrečer, Celje.

Št. 2. Bela—Dravska, nem. kdl. psica, pol. 15. 5. 1932; vzreditelj Dragotin Klobučar, Maribor, lastnik E. Navratil, Karlovac, vodnik Branko Boltavzar, Maribor.

Št. 3. Westmarks—Emir, veliki črno-beli špijon, pol. 10. 7. 1932; vzreditelj A. E. Westmark, Recklinghausen, lastnik Radovan pl. Kukuljević, Vidovec, vodnik Aleksio Marcius, Dol. Kraljevec.

Št. 4. Blisk—Dravski, nem. kdl. pes, pol. 15. 5. 1932; vzreditelj Dragotin Klobučar, Maribor, lastnik Feri Hartinger, Maribor, vodnica gospa Any Hartinger, Maribor.

Preglednica pomladanske vzrejne tekme ptičarjev dne 30. aprila 1933 v Sv. Lovrencu na Dravskem polju.

Številka žreba	Ime psa	J. R. P. V. R. P.	Predmeti preizkušnje: Nos (6)	Način iskanja (4)	Stoja (4)	Natezanje (3)	Hitrost (3)	Vztrajnost (3)	Zasnova za delo po sledu (4)	Ubogljivost (3)	Strelomirnost (2)	Vsota	Ocena	Smotra	Darila
1	Dijana Dravska nem. kdl.	75 B	(3) 18	(4) 16	(3) 12	(3) 9	(4) 12	(4) 12	(3) 12 vid	(4) 12	(3) 6	109	I c	prav dobro	Častno darilo podružnice D. L. P.
2	Bela Dravska nem. kdl.	74 B	(2) 12	(4) 16	(2) 8	(2) 6	(2) 6	(2) 6	(2) 8 vid	(3) 9	(3) 6	77	III	dobro	Lastnik in vodnik po 1 častno darilo podružnice D. L. P.
3	Westmarks Emir vel. črno-beli špijon	2 Č	(1) 6	(1) 4	(3) 12	(1) 3	(2) 6	(2) 6	(2) 8 vid	(3) 9	(3) 6	60	p. o.	dobro	Vodnik Din 50·—, lastnik darilo podružnice D. L. P.
4	Blisk Dravski nem. kdl.	109 A	(4) 24	(4) 16	(4) 16	(4) 12	(4) 12	(3) 9	(3) 12 vid	(3) 9	(3) 6	116	I a	prav dobro	Častno darilo podružnice D. L. P.
5	Westmarks Eros vel. črno-beli špijon	3 Č	(1) 6	(1) 4	(3) 12	(1) 3	(2) 6	(1) 3	(2) 8 vid	(3) 9	(3) 6	57	p. o.	prav dobro	Vodnik Din 50·—, lastnik darilo podružnice D. L. P.
6	Vidra nem. žimovka	16/1932	(3) 18	(4) 16	(4) 16	(4) 12	(2) 6	(3) 9	(4) 16 tih	(4) 12	(3) 6	111	I b	dobro	Lastnik častno darilo podr. D. L. P., vodnik Din 200·—

Vodja tekme: Dragotin Klobučar. Sodniki: Feliks Justin, Anton Schuster, Franc Urbanc.

Št. 5. Westmarks—Eros, veliki črno-beli špijon, pol. 10. 7. 1932; vzreditelj A. E. Westmark, Recklinghausen, lastnik Otto Jungwirt, Čakovec, vodnik Aleksio Marcius, Dol. Kraljevec.

Št. 6. Vidra, nem. žimovka, pol. 13. 6. 1932; vzreditelj in lastnik Vladimir Vlasić, vodnik Štefan Majcen, Maribor.

Črno-bela špijona nista pokazala kvalifikacije, ki bi jo morali od te pasme pričakovati in zahtevati. Njuna ocenitev je razvidna iz preglednice. Nedvomno zahtevajo ti psi poseben način vodstva, individualiziranje njihovega porekla, kakor na primer pri angleških pseh. Oba špijona je vodil eden in isti vodnik, ki gotovo teh načel ni vpošteval in vodstva psov ni prilagodil njihovim lastnostim. Pri preizkušnji je bilo videti, da jima je vodnik vzel s prestrogim vodstvom veselje do smotrenega iskanja, ki bi odgovarjalo tej pasmi. Proti koncu preizkušnje, ko sta nastopila skupno, sta pokazala nekaj več temperamenta in zanimanja, dočim je vodnik pri prvem nastopu skoraj ni spravil izpred nog. Deloma vsled slabega vodstva, deloma ker nista pokazala ta dva špijona posebne kvalitete nosu, sta znatno zaostala v oceni napram drugim tekmovalcem.

Tekmovanje je bilo končano že okrog 12. ure opoldne, čemur se moramo zahvaliti Sv. Lovrenški lovski družbi, ki sta jo zastopala na dan tekme gg. Pišek in veletrg. Lenard, da je v to svrho prepustila svoje primerno in bogato lovišče. Vsakemu tekmovalcu je bila dana prilika, da je njegov pes prišel povoljno na divjačino.

Gospodje sodniki so takoj po končani tekmi sestavili ocenitve o posameznih točkah preizkušnje, ki so razvidne iz sočasno objavljene preglednice, katero je načelnik mariborske podružnice ravn. Klobučar, z iskreno zahvalo gospodom sodnikom za njihovo požrtvovalno delo in z apelom na tekmovalce, da svoje pse pripravijo tudi za jesenske tekme, razglasil in razdelil po sodnikih določene nagrade vodnikom.

Po končanem oficijelnem delu tekme se je razvila živahna prijateljska zabava, ki je pa vsled odpotovanja gostov iz Ljubljane, žal, končala prezgodaj.

Iz lovskega oprtnika

Razpis.

Slovensko lovsko društvo v Ljubljani razpisuje tiskanje glasila »Lovca« za leto 1934.

Pogoji:

Naklada: normalno 4000 izvodov, vsakih nadaljnjih 100 izvodov se računa posebej.

Obseg: najmanj 32, največ 48 strani, 4 strani oglasov in ovitek s štiristranskim tiskom.

Papir: ilustracijski, brezlesni, 69× 103 cm, 58 kg per 1000 pol. Poleg tega pa še dva različna vzorca papirja slabše kvalitete z navedbo cene za vsako vrsto.

Oprema: po vzorcu »Lovca« 1933, št. 6; črke po možnosti enake, vsekako ne manjše.

Stavek: per pola kompresno: garmond, borgis, petit in tabelarično; klišeji posebej.

Broširanje: 32, 36, 40, 44, 48 strani, obrezava, odprema, lepljenje naslovov, zavojnina in porazdelitev po poštah posebej.

Odprava: tekom petih dni po prejemu celotnega rokopisa, sicer 500 Din dnevne globe.

Lovske vinjete: čelne in sklepne, ki se med letom menjavajo, preskrbi tiskarna brezplačno.

Klišeje: nabavlja društvo.

Pogodbena doba: od 1. januarja 1934 do 31. decembra 1934. Ponudbe z vzorci papirja in vzorci tiska je poslati najkesneje do 25. julija 1933 na naslov: Dr. Orel Filip, Ljubljana, Banska uprava.

Finančni odsek SLD.

Slovensko planinsko društvo

je praznovalo dne 25. junija t. l. štiridesetletnico svojega obstoja s slavnostnim zborovanjem v veliki dvorani hotela Union v Ljubljani. Naše društvo je na tej slavnosti zastopal predsednik ljubljanske podružnice dr. Stanko Bevk. — Lovci, vdruženi v SLD ob tej priliki iskreno želimo, da SPD tudi v bodoče tako lepo napreduje kot v preteklih 40 letih. Pota, po katerih korakata slovensko planinsko in naše društvo, so vzporedna v enakem smotru: vzbuditi ljubezen do prirode in naše prelepe zemlje. SPD je znalo razkriti in pokazati lepote naših krajev in naučiti nas, te lepote ceniti ter uživati. Zlasti k tej zaslugi, ki ni najmanjša od zaslug, kar si jih je steklo SPD, mi lovci od srca čestitamo.

Umjetno gojenje fazana.

Vprav tako kakor pri nas so tudi naši hrvaški lovski sodrugi uvideli, da lovstvo ni samo zabava posameznika, nego da je važna gospodarska panoga. Kakor lovci pri vseh naprednih narodih, pa skrbe tudi oni za izobrazbo svojih drugov. To je napotilo urednika njihovega društvenega glasila, društvenega lovca dr. Alfonza Šemperja, da je prevedel iz romunščine v hrvaški jezik za lovce izredno važno knjigo, delo prof. dr. Georga Nedici: »Umjetno gojenje fazana na prirodnoj podlozi.« Važno za čitatelje in one, ki bodo uporabljali to knjigo praktično, je tudi nadaljnje, kar je napisano na naslovni strani knjige: »Po vlastitom iskustvu prikazao.«

Knjiga, ki stane 16 Din in se lahko naroči pri uredništvu »Posavskega Lovca«, je broširana, tiskana na finem papirju ter obsega 77 strani.

Ima dva uvoda, in sicer je prvi uvod prevajalčev, drugi pa splošni uvod knjige, ki sestoji iz dveh delov. Prevajalec uvodoma poudarja: »Da izpolnim praznino v naši lovski literaturi, smatram upravičen prevod knjige.« Kdor bo knjigo uporabljal, bo spoznal, da je prevajalec pozabil napisati poleg upravičen tudi besede: »skrajno potreben«!

Kako misli o lovu in fazanih prevajalec, uvidimo tudi iz nadaljnjega odlomka v uvodu: »Poleg estetskega užitka, ki ga nam nudijo bogata lovišča, oživlja ta plemenita perjad naša lovišča s prekrasnimi pestrimi barvami. Vsi lovci smo poklicani, da z racionalnim gojenjem v naših revirjih pomagamo k splošnemu dviganju narodnega gospodarstva. Naša naloga je, da dvignemo z zasajanjem in gojenjem vrednost naših lovišč. Samo s takim racionalnim gospodarstvom v lovstvu bomo najbolje pobili trditve naših nasprotnikov, ki pravijo, da je lovstvo le privilegij neke posebne družbe.« In h koncu uvoda naj navajam še zadnji važni odstavek, ki naj bi ga dobro premislili neprijatelji lovstva: »Pri vsakokratnem pregledu ustreljenih fazanov sem našel v njihovih želodcih razne snovi, le redko poljske pridelke.«

Iz avtorjevega predgovora pa se mi zdi važno, da navajam ta-le dva odstavka: »Čim bolj spoznavamo korist fazanov, ki obstoja v uničevanju polju škodljivega mrčesja, pada število nasprotnikov.« Avtorju je uspelo na podlagi dolgoletnega točnega opazovanja fazanov in načina življenja ugotoviti povode selitve, kakor tudi druge za umetno ceneno vzgojo fazanov važne faktorje.

V prvem delu piše: »Nagon selitve fazanov.« Navaja povode, ki se dajo omiliti, ne pa popolnoma zatreti. Glavni povod je iskanje hrane, novih primernih zavetišč in pa zopet pomladi — iskanje družic. Drugi oddelek prvega dela razpravlja, kakšna pokrajina je primerna za fazanarijo. Važna je lega, hrana, sestavina tal, podnebje in kultura zemlje. Dobro je, če je del, kjer hočemo gojiti fazane, popolnoma ločen od sosednjih gozdov. Vprav v tej točki pa mu je pri nas skoraj nemogoče ustreči. Pisec meni, da je potrebno, da je fazanarija, gozdiči, kjer hočemo gojiti fazane, najmanj 15—20 km oddaljena od drugih gozdov. Če so pa tudi v soseščini fazani, obstoja manjša nevarnost za izselitev. Glavna hrana, kakor že v uvodu omenjeno, so kobilice, murni, gosenice, razne muhe itd. Potrebna je tudi trava in kakšno seme, kar pa seveda ni poglavitno. Stari fazani se radi pogostijo s kako žabo, zelo radi pa uživajo polže. V želodcu ustreljenega fazana so našli 762 žuželk, 1 žir, 9 fižolov in enega polža. Glede rastlinske hrane fazan ni prav nič izbirčen, pobere kar je, pač vse, kar rodita gozd in polje, toda najvažnejše so zanj le žuželke.

Ilovnata tla niso ugodna za fazanarije. Potreben je pesek, kjer se fazani radi kopljejo. Napačno je misliti, da je za gojitev fazanov neobhodno potrebna voda. Če so v fazanarijah stoječe vode, porastle z gostim bičevjem, so fazanom dobrodošle. V bičevju najdejo fazani mnogo hrane kakor tudi primerna zavetja.

Milo podnebje je za fazana bolj ugodno kakor kraji, kjer brije pogosto hud veter. Višinska lega je precej postranska stvar. Važno je, da ni preostra zima in da imajo zadosti hrane. Najvišja fazanarija se nahaja v bližini Gradca v višini 1000 m nad morjem. Fazani se dobro počutijo v listnatem in v iglatem gozdu. Najbolj jim ugajajo mešani gozdovi. V listnatem delu gozda najdejo več hrane, iglavci pa jim nudijo ugodno zavetje. Hrastovi gozdički, ki obdrže dolgo listje, so posebno ugodni. V njih najdejo fazani zavetje in mnogo hrane. Varno skrivališče pred ujedami nudi fazanom razno podlesje.

Mir ni tako važen za odrastle fazane kakor mnogi mislijo. Za primer navaja pisec parke v okolici Budimpešte, kjer je vedno mnogo obiskovalcev, pa se fazani kljub temu ne izselijo. Pač pa je potreben mir, kadar fazanke ležejo. Z gnezda prepodena fazanka se nerada povrne. Fazanke med valenjem najbolj vznemirjajo nabiralci gob, drv in gozdnih zelišč.

Drugi del obravnava umetno gojenje fazanov. Že v prvem stavku pojasni pisec pomen umetnega gojenja fazanov: »V interesu ohranitve in zdravega razvoja fazanov je, kakor tudi, da preprečimo degeneriranje, da poleg divje fazanarije fazane gojimo tudi umetno. Temelj drugemu delu pa je postavil dr. Nedici s tem-le odstavkom: »S stališča, da je lovsko gospodarstvo popolno le, če je primerno prirodnim zakonom, nisem podvzel nič drugega, kakor — da sem točno sledil prirodi. Za mene velja« pravi pisec: »vse, kar da priroda, je boljše, cenejše in popolnejše, kakor to, kar iznajde človek! Večna je resnica, da priroda sama stvari, razvija in ojačuje. Naša dolžnost, je, da spoznavamo njene tajne in njene moči ter jih primerno uporabljamo.« Nadalje navaja pisec pripomočke za umetno gojenje. V knjigi vidimo naslikane valilne aparate. Zelo praktično je to, ker so slike jasne in slikani posamezni deli z dimenzijami. Vsakdo si lahko po teh navodilih sam naredi tak aparat, ki je zvezan tudi z gojilnico fazanov. V knjigi najdemo vse, sploh vse, kar je potrebno za gojenje fazanov. Jezik je prijeten, lahek, tako, da ga lahko razume vsakdo, ki je količkaj vešč srbohrvaščine. Zadostuje to, kar se je naučil pri vojakih. Naj bi ne bilo nobenega lovca, bodisi zakupnika ali lastnika lovišča, kakor tudi lovskega paznika, ki ima v revirju fazane, da bi to važno knjigo temeljito ne prečital.

Knjiga pa je seveda zelo priporočljiva tudi tistim, ki se morda ne bavijo s poljskim lovom. Že lovska izobrazba zahteva, da lovci poznajo življenje lepe ptice. Če bi naši lovci bolje poznali življenje fazanov, bi lahko poučili tudi nelovce in izostali bi smešni članki v časopisih in pa prepiri, kakor jih imamo vprav sedaj zaradi fazanov.

H koncu naj omenim še to, da je prevajalcu kaj dobro uspelo prikazati tudi v prevodu avtorjevo ljubezen do lepe ptice in do pokrajine, kjer fazan prebiva. Kdor ljubi prirodo, najde in vidi povsod njene čare, v planinah in v nižinah, v gozdu in na polju.

Namesto ruševca prišel na rastišče medved.

Dne 12. maja je naš logar P. čakal ruševca, prišel pa mu je okoli 3 zjutraj na rastišče dokaj močan medved. Prilezel je že kakih 60 korakov blizu, ko je šele zapazil v poševni črti nad seboj logarja. Gotovo ga je to srečanje močno presenetilo, kajti dobrih 10 minut je tuhtal in ogledoval logarja, preden se je odločil in godrnjaje počasi kobacal po 35 cm visokem snegu proti grebenu. Prišedši na greben, se še milostno ozre, nato pa izgine med drevjem.

Logar navaja: Lahko si predstavljate, da sem bil vesel prvega srečanja s kosmatincem v naravi in le njegovo predolgo premišljevanje me je opozorilo, da držim v roki samo star pihavnik na šibre z nekaj naboji, napolnjenimi s šibrami št. 8 in 10, to mi je najbrž tudi povzročilo neko tesnobo okoli srca in že se mi je zdelo, da mi nekaj mrzlega leze po hrbtu. Medved je bil približno 1.40 do 1.50 m dolg in 90 do 100 cm visok. Dolžina v snegu merjenih stopal brez krempeljcev je znašala 23 cm in na širino 14 cm. Kožuh pa je imel umazano sivkastorjav in je izgledal močno oguljen. Prišel je na posestvo družbe iz strani od vasi Loma. Pri nas je iskal visoko pod skalovjem, če ni v plazovih morda med snegom kaka poginula divjad. Še to jutro sem ga okoli 6. ure zopet videl na plazu pod Stegovnikom. Tu je tudi poskusil lov na srne, pa se mu ni obnesel, saj so mu srne z lahkoto ušle, dočim je kosmatincu preveč drselo v novozapadlem in južnem snegu. Poznalo se je na snegu, da se je nekajkrat prav pošteno podričal navzdol po strmini. Ni se dolgo zadrževal pri nas. Pod Rušam, tam, kjer v skalovju preneha žična ograja, jo je spretno ubral v sosednje lovišče in se izgubil v ob-

širnih gozdovih Komendske nadarbine. Pa tudi v teh gozdovih se ni zadrževal, saj ga je ob 9. uri tega dne sledil na svojem posestvu veleposestnik g. Hoja z Jezerskega. Na brzo roko so Jezerčani improvizirali pogon, pa prišli so prepozno, ker je medtem medved že brez potnega lista prekoračil državno mejo, gotovo v upanju, da bo tudi letos našel, kakor lani, nalašč za njega pripravljeno polno mizo. Lani, ko je prišel tja v posete, vedo očividci povedati, da so nalašč za njega v dolini pobili konja in ga s parom konj vlekli na planino. Ker je bila pot le predolga, so konji opešali in morali so iskati nove preprege, pa glej, sedaj je nekomu prišlo na misel, da bi bilo bolj enostavno živega konja privesti na planino in ga šele nato pobiti. Te dobre pojedine pa se je medved izognil, ker je vedel, da bi ga prišla le predrago stati, zato je šel rajši v posete na drugo planino. Nato jo je popihal nazaj čez Jezerski vrh. Prišel je nepričakovano in zagospodaril na planinah Jezerčanov precej objestno. Zaman so hodili na prežo, ni ga bilo več.

Tudi pod Kočno, na posestvu gospe Helene Povšnar, se oglaša zaporedoma že nekaj let. Povšnarjevi vedo povedati o precejšnji škodi. Gotovo je, da take prilike radi izkoriščajo v svoj prid razni brezvestneži na medvedov račun, vendar povzroča medved tukajšnjim kmetovalcem med drobnico, ki se pase po večini brez zadostnega nadzorstva, visoko po planinah in ostaja ponoči kar zunaj, vseeno res precej občutno škodo. Najbrž medvedi, ki se jim polaga stalno mrhovina, niso tako krvoločni, kakor ubežniki, ki prihajajo na Gorenjsko. R. Medven.

Uničevanje gnezd fazanov.

Iz Rogatca nam pišejo, da je v lovišču Donačka gora neki posestnik izropal fazanje gnezdo. Šest jajec je razbil, osem pa zakopal v gnoj. Lovski čuvaj, ki je za to kmalu izvedel, je šel takoj h krivcu in ga vprašal to zadevno. Osem v gnojišču najdenih jajec so sicer podložili koklji, pa bržčas ne bo nič iz njih, ker so bila že predolgo ohlajena.

Oškodovanec želi izvedeti, kakšno odškodnino ima pravico zahtevati?

Za lastnika ali zakupnika lovišča je to ogromna škoda, ker 14 fazanov, ki bi se bili gotovo izlegli, ni malenkost za lovišče. Ne računajoč lovski užitek, samo fazani kot meso, znašajo vrednost 500 Din. Če pa računamo fazane kot žive, kar bi se tudi moralo zgoditi, pa je vsota 500 Din za polovico prenizka. Najbolje, najpravičneje bo zadeva poravnana, če krivec nabavi zakupniku lovišča 14 fazančkov v toliko godnih, da bodo lahko že sami iskali hrano. Kako neki pride zakupnik lovišča do tega, da bo plačeval visoko zakupnino, ljudje mu bodo pa, bodisi iz hudobnosti, lahkomišljenosti ali iz kake sovražnosti, uničevali njegovo lastnino.

Nekaj eksemplaričnih kazni, pa bo gotovo pomagalo in ukrotilo tisto zlobno kri, ki je je žal mnogo preveč pri nas in ki dela vedno nasprotstva med lovci in podeželani.

Važno bi bilo tudi ugotoviti, kaj je bil prav za prav povod za tak grd čin. Dobičkoželjnost bržčas ne, kajti drugače bi ne bil vrgel jajec v gnoj. Glede fazanje škode pa je dokazano že neštetokrat, da je mnogo manjša kakor korist fazanov, ki se ponajveč hranijo s polži, kobilicami in slično golaznijo. In konec koncev pa je za škodo, če se jo res dokaže, odgovoren najemnik ali lastnik lovišča.

Nosni obad.

Menda še nobeno leto ni bil nosni obad tako razširjen kakor letos. Povsodi se čuje jadikovanje o hudem škodljivcu, toda poročil in preparatov ni. Edini član SLD, Ivan Gartner iz Jamnika nad Kropo, je bil tako prijazen in poslal na lastne stroške glavo po nosnem obadu napadenega srnjaka. Le-to preparira veterinar g. dr. Kunc in bo razstavljena na letošnji jesenski

razstavi. Darovalcu, ki nas rad podpira pri vsaki priliki in pošilja zelo zanimiva, točno zasnovana in doživeta poročila, najlepša hvala. G. Gartner nam piše, da so se srnjaki na Jelovici letos zelo kesno in slabo prebarvali. Nekateri so rogovje ogulili zelo zgodaj, drugi pa so imeli kosmato rogovje še v začetku junija.

Ker se letos mnogo govori tudi o pljučni kugi srnjadi in nekateri trdijo, da ima srnjad celo parkljevko, bi želeli, da bi poslali take pojave v Ljubljano za našo jesensko razstavo. Poslati je to na naslov: Dr. Kunc, mestna klavnica v Ljubljani. Vsakomur, ki bo to želel, bodo stroški poravnani. Kdor bo pa samo govoril o bolezni, kakor se je to godilo že skozi več let, bo pa vzbudil sum, da želi pač doseči kaj drugega.

Lovske tatvine.

Pa že zopet divji lovci, se bo morda kdo začudil, kje, na Gorenjskem, kjer se je začela že precej davno sušiti ta nekoč precej bujna kal romantike. Iz kali, koje korenine so v planinskem svetu v mnogih primerih tičale v pristni domači zemlji, polni romantike, raste danes strupen osat sebičnosti, korenine pa srkajo hrano v nemorali, v cinizmu do oblasti, do prirode, do vsega, kar je danes svetega človeški družbi. Največ lovskih tatvin je na Notranjskem, v cerkniškem okraju. Plen so po večini breje srne ali srne z mladiči. Če bi hoteli pisati o vseh lovskih tatvinah, ki se dogode, bi morali povečati glasilo. Zelo važno in potrebno pa je, da navedemo tiste primere, iz katerih odseva duševnost današnjega krivolovstva.

V rakitniških loviščih so slišali večkrat strele. Vesten in neustrašen lovski čuvaj Lojze se je trudil in prežal noč in dan, dokler ni prijel dveh krivcev iz okolice Otav. Nekaj časa je bil mir, ko je zopet pokalo v rakitniških hribih. Vsi lovski čuvaji, tudi iz okoliških revirjev, so pomagali, toda lovskih tatov niso mogli prijeti. Od gozdnih delavcev so zvedeli, da hodijo večkrat po lovišču našemljeni ljudje s počrnjenimi obrazi. Kar s plenom na rami so večkrat hodili mimo drvarjev. Lovski čuvaji so sumili, kdo da je vodja tolpe, in sklenili so, da ga počakajo na meji, kjer bržčas prihaja v lovišče. Toda še preden so to izvèdli, so se ptički že ujeli sami.

Sredi junija je srečal neki prosjak v gozdu tri namazane moške, ki so nesli dve ustreljeni srni. Šli so mimo njega kar po poti. Prosjak je le-to pripovedoval v sosednji vasi, v Otavah, kjer je prišlo še pravočasno na ušesa lovcem. Ker so sumili tudi ti, kdo je kolovodja in kje so lovski tatovi zbrani, so hitro poslali po orožnike. Orožniki so šli v hišo in našli v kleti zbrano celo družbo petih lovskih tatov, še namazanih in oboroženih s puškami za zrnje. Zajeli so jih pri delitvi plena, dveh mršavih srn, ki so jih odstrelili od mladičev. Pri zasliševanju so ugotovili, da je bil kolovodja tolpe neki Rot, ki ga je pred nedolgim časom ujel lovski čuvaj Lojze in ima prestati še tri tedne zapora zaradi lovske tatvine. Priznali so, da so ustrelili 14 srn, seveda vse breje ali od mladičev, in uničili kolonijo gamsov, ki se je bila prijela v borovniških hribih. Ustrelili so pet komadov, koze s kozlički.

Zanimivo na stvari je, kako malo se boje ti ljudje kazni. Še ene kazni ni prestal, pa že zopet uganja kaznivo dejanje! Edino, česar se boje, je, da bi ne šli po plačilo v Ljubljano ali na Vrhniko; vsaj tako so se izjavili. Tolažijo se, da pridejo v Cerknico pred sodnijo, in to zaradi tega, ker se kraj, kjer so bili prijeti, nahaja v območju cerkniške sodnije, kjer so pa izvršili kaznivo dejanje, pa pod Vrhniko. Bržčas se bodo uračunali in pojdejo v Ljubljano.

Važno bi bilo enkrat že dognati, odkod dobivajo ti ljudje orožje in municijo. Potrebno je, da se pričnejo pošteno kaznovati sokrivci, ki zalagajo

take nepridiprave z lovskimi potrebščinami.

Če bo šlo tako dalje, nu potem ne kaže drugače, kakor da opustimo vsak nadaljnji trud in izdatke za gojitev. Ostalo pa ne bo samo pri tem, prišlo bo še drugače. Kaj je oboroženo, nedisciplinirano in zakonom nepokorno ljudstvo, posebno na meji, smo imeli priliko slišati konec preteklega meseca, ko so baš iz omenjenih krajev pripeljali orožniki večjo družbo takih dičnih elementov. Kakor že omenjeno v majski številki »Lovca«, se večina notranjskih divjih lovcev rekrutira iz tihotapcev in podobnih ljudi. Kdo so pa zopet tihotapci, nam priča žalosten proces, ki se bo vršil prihodnji mesec v Novem mestu.

Če oblast ne bo nastopila strožje proti lovskim tatovom in se bodo le-ti tolažili, da pridejo pred enega ali drugega sodnika, ki jih bo kaznoval le malo ali celo oprostil, potem bodo še večkrat pokale puške in zahtevale še druge žrtve. Ubogo orožništvo, ki se zaman trudi cele dneve in noči, pa ima konec koncev to za zahvalo, da se mora še celo zagovarjati, če malo strožje nastopi proti nepridipravom.

Lovski dan na Špičniku.

Mariborska podružnica SLD je menda najbolj agilna izmed vseh podružnic. Ne le, da so Mariborčani nabrali sorazmerno teritoriju največ članov, oni skrbe tudi za lovski napredek in pouk. Kadarkoli jim je dana prilika, pohite iz mesta, prirejajo predavanja in širijo pravi lovski duh. Člani na deželi se tega zavedajo in tudi sami naprošajo vodstvo podružnice, da jim prireja lovske dneve.

Tako so zaprosili tudi lovci s skrajne severne meje naše države in lovci iz Maribora so se odzvali. Več odbornikov, med njimi lovska članica, ki se že pridno pripravlja za lovski izpit in je zato kaj dobro podkovana v tajnah zelene bratovščine, so pohiteli s predsednikom na čelu na Špičnik, kjer je bilo zbirališče lovcev pri članu gospodu Dreisiebnerju. Kljub izredno neugodnemu vremenu se je zbrala večja družba slovenskih lovcev iz vse okolice.

Sestanek v gostoljubni hiši je otvoril podpredsednik SLD gosp. ravnatelj Pogačnik. V prijetno zasnovanem govoru je poudarjal važnost organizacije slovenskih lovcev in omenil tudi uspehe in žalibog tudi nekatere neuspehe v društvenem življenju SLD. Za neuspehe pa niso krivi naši lovci, pač pa večkrat naši bratje, ki ne morejo ali nočejo razumeti, da kdor hoče loviti, mora tudi gojiti in da ni lov za to, da človek iztrese lovsko strast, pa bodi že kjerkoli.

Za predsednikom je podal zelo zanimivo poročilo podpredsednik podružnice, prof. dr. Ignacij Fludernik, o zadnjih posvetovanjih zastopnikov lovskih organizacij v Beogradu. Nadalje so se sukali razgovori o lovskih prilikah v tamošnjem okolišu in o lovskih izpitih. Izbran je bil tudi pripravljalni odbor za novo ekspozituro SLD za okoliš Št. Ilj, in sicer so bili določeni za to lovci in lovski zakupniki: gg. Terčelj iz Sv. Jurija ob Pes., Paskolo iz Slatinskega dola, Brus iz Zg. Kungote, Kaizer iz Vrtič, župan Harih iz Sv. Križa in Dreisiebner s Špičnika.

Za obisk in predavanja se je mariborskim lovcem zahvalilo več domačinov. Po zaključenem zborovanju se je pričela posebno prijetna zabava, katero je najbolj dvignil agilni član Mirko, ki je prepeval in kratkočasil družbo v gostoljubni Dreisiebnerjevi hiši, na žal tisto nedeljo blatni poti in še posebno v avtobusu, ko se je družba vračala proti Mariboru.

Ne smemo pa zamolčati še druge važne slavnosti, ki je bila vezana z lovskim dnevom: Mariborski lovci so praznovali takrat tudi srečanje svojega podpredsednika z Abrahamom. Tisto nedeljo je preteklo 50 let, kar so bele žene potrkale na vrata stare in ugledne hiše v prekrasni Savinjski do-

lini in oddale malega Nacka. Določile so, da bo nadarjeni deček romal po svetu, da bo budil in učil narod, za popotnico pa so mu dale mehko srce in ljubezen do prirode. Le-to je bilo povod, da je postal lovec, lovec v pravem pomenu besede. Po dolgem napornem potovanju se je povrnil dr. Ignacij Fludernik domov in vrši sedaj svojo veliko misijo med domačini. Ne poučuje pa samo mladine v šoli, on skrbi tudi za odrastle, in sicer jih uči kot vzoren lovec ceniti mogočno stvarnico. Prav tako kakor mariborski lovci, mu kličemo tudi lovci iz drugih pokrajin: še na mnoga leta!

Pasja nadlega.

V »Repišču« je imel prijatelj Tone tesače. Kot dober gospodar jih je nadziral pri delu skoraj vsak dan. Tako je bil tudi pred kratkim na taki »inšpekciji«. Kar je zaslišal milo vekanje. Bilo je podobno jokanju ženske, ki je zašla v gozdu. Poslal je tesača Jožeta, da pogleda, kaj se godi na senožeti, ki se drži tega dela gozda. Ko je Jože prišel na kraj gošče, je kar ostrmel in poklical Toneta. Videla sta, kako sta dva cucka, kakršnih kar mrgoli pri nas in jih lastniki neovirano jemljejo s seboj v gozd, mrcvarila »bravečo« se srnico, ki je v smrtnem strahu tako obupno proseče klicala. Lahko si je misliti grozno stanje uboge živali. Trpela je od poroda, bila je v smrtnem strahu pred pasjo nesnago ter končno še žalost za umorjenim mladičkom, ki sta ga pasji grdobi direktno iztrgali iz nje! Seveda je Tone takoj presekal črno nesnago, ki niti znamke ni imela, rjava mrha pa je ušla upravičeni jezi Tonetovi. Mrtvega ranjenega mladiča sta pustila, kjer je bil položen ali bolje iz matere iztrgan, ubogo srno pa, ki se je k njima stiskala, sta odnesla v drvarsko kočo. Odela sta jo s starim suknjičem ter šla po svojem poslu. Zvečer pa, ko je hotel Tone domov, je pogledal v bajto. Srne ni bilo več. Našel jo je pri mrtvemu mladiču na senožeti in niti bežala ni, ko se je mimo nje vračal domov.

Jaz mislim, g. urednik, da bi gospodje lahko naredili konec tem in podobnim pasjim lumparijam, če ne drugače, pa pozivajte vse člane SLD, naj sistematično postreljajo take cucke, ki hodijo sami ali s takimi gospodarji v gozd ali na polje, ki se celo naslajajo pri tako žalostnih dogodivščinah. V vasi imamo psa, ki lovi zajce in ga gospodar nalašč za to s seboj jemlje. Seveda je že zapisan smrti.

Jezerski.

Zopet volkovi.

Največja nesreča za naša lovišča, posebno za srninska, so volkovi. Že več zim ni bilo slišati o kakšni posebni po volkovih povzročeni škodi. Posamezne so sledili, le-ti so kmalu izginili, posebno s pomladjo so se poizgubili. Toda čudno, letošnjo pomlad pa so se baje pojavili, odnosno povzročajo večjo škodo v loviščih v okolici Sodražice in Ribnice. Kje so bili ti volkovi pozimi, zakaj jih niso lovili, ali ni dobrih poklicnih lovcev, da bi zatrli te škodljive roparje? Čudno je pa tudi to, da ni bilo od nikoder nobenih poročil o volkovih in tudi ne o škodi, povzročeni po njih. Le slučajno se je to izvedelo, in to kljub temu, da je to zelo zanimiva zadeva, važna za vsa dolenjska in notranjska lovišča. Morda so pa zopet kakšni podivjani psi? Pa bodi že kar hoče, dolžnost lovcev je, če so že člani SLD, da tako zadevščino javijo društvu. O kakšnih lovskih srečah in blagrih čitamo takoj tudi v dnevnikih, o tem pa seveda nič. Kako more »Lovec« prinesti zanimivosti, če nočejo ljudje pisati. Na tej bolezni boluje glasilo že od vsega početka.

Ribarski list,

ilustrovani časopis za sve grane ribarstva, poluslužbeni organ Ministarstva poljoprivrede i glasilo Središnjeg ribarskog društva u Sarajevu. Izišao je dvostruki broj za mart i april sa slijedećim sadržajem: Prof. dr. E. Rössler,

Zagreb, Prilozi ribarskoj biologiji voda Drinske banovine (sa 4 slike). Dr. Pero Mitrović, Zagreb, Za bolju organizaciju trgovine morskom ribom. Dr. Lazar Car, Zagreb, O produkciji planktona u moru. Al. Šulgaj, Ljubljana, Podust ali pečenka (sa 1 slikom). Zatim izvještaj prof. A. Tadića iz Subotice o ribarskoj izložbi i ribarskoj konferenciji u Novom Sadu, izvještaj o Ceklinskim ribolovima na Skadarskom Jezeru (sa 2 slike) te konačno razne vijesti sa Jadrana, društvene vijesti ribarskih društava u Sarajevu, Ljubljani, Pančevu, Banjaluci, Osijeku itd. Ribarski list izlazi već osam godina, a godišnja pretplata iznosi 30 Din. Adresa uredništva: Sarajevo, Poštanski pregradak broj 46.

Kinološke vesti

Mednarodna kinološka zveza F. C. I. v Bruslju

nas kot člana zveze obvešča o sledečem:

Na letošnji glavni skupščini F. C. I., ki se je vršila dne 24. aprila v Zürichu, so bili storjeni poleg drugih tudi še sledeči važni sklepi:

Glede števila razstav s pravico izdajanja mednarodnega prvenstva v lepoti psov C. A. C. I. B. in tekem za mednarodno prvenstvo v delu psov C. A. C. I. T. se sklene, da število teh razstav ali tekem ne sme presegati na leto več kot po dve od vsake v vseh v F. C. I. včlanjenih državah. Kakor doslej, ima vsaka v F. C. I. včlanjena vodilna kin. organizacija pravico na dve razstavi C. A. C. I. B. ali tekmi C. A. C. I. T., za katere pa mora plačati pristojbino 300 belgijskih frankov. Če mu kaka država, ki svojih pravic ne izčrpa, odstopi to svoje pravo, sme vsako Udruženje oddajati na leto poleg tega še dvakrat te dodatne razstave ali tekme, ki pa so podvržene zvišani pristojbini po 500 belgijskih frankov. V eni in isti državi se torej C. A. C. I. B. ali C. A. C. I. T. ne morejo razpisati na leto več kakor po 4 prireditve in priznanja. To načelo velja že za leto 1933.

Počenši s 1. januarjem 1934 se zniža starost, ki jo mora imeti pes, da lahko prejme C. A. C. I. B. ali C. A. C. I. T. ali kako drugo odlikovanje, ki šteje za mednarodno prvenstvo, na starost 15 mesecev namesto dosedanjih 18 mesecev.

Vsakokrat, kadar vodeča organizacija dodeli kaki razstavi ali tekmi pravico izstavljanja C. A. C. I. B. ali C. A. C. I. T., imajo o tem takoj obvestiti sosedne — obmejne državne organizacije, ki so včlanjene v F. C. I., da se po možnosti izogne istočasnosti takih prireditev v sosednih državah.

Savezni tajnik J. K. S.

P. Žmitek.

Klub ljubiteljev sportnih psov

priredi svojo II. državno razstavo psov dne 6. avgusta t. l. v mestnem parku v Celju.

Informacije se dobe pri tajništvu Kluba ljubiteljev sportnih psov, Ljubljana, Pražakova ul. 8/I. Prijavijo se lahko psi vseh pasem. Tam se dobe tudi prijavnice itd. P. Ž.

Klub ljubiteljev brakov.

Odbor prosi vse člane, da čim prej poravnajo članarino za l. 1933. in da v svojih lovskih krogih pridobivajo klubu novih članov. Vsak lovec, ki lovi z braki, naj se zaveda, da je njegova dolžnost, pristopiti k tej organizaciji.

Članarina znaša za stare člane letno 20 Din, na novo vstopajoči pa plačajo še 5 Din pristopnine.

Klub bo sodeloval pri jesenski veterinarski razstavi na ljubljanskem velesejmu, zato prosi odbor vse člane in prijatelje kluba, naj mu vpošljejo za to razstavo primerne predmete, kakor fotografije (negative) psov-brakov, slike ali preparate raznih bolezni, abnormitete in vobče vse zanimive stvari, ki se tičejo brakov in lova z njimi.

Dopisi naj se naslavljajo na klubovega tajnika (g. Joško Oblak, Ljubljana, Ljubljanski dvor, soba 192).

Mali oglasi

Odstrel gamsov oddamo v bogatem lovišču blizu znanega letovišča Mallnitza na Koroškem, v bližini Bad Gastein, Visoke Ture itd. Lovišče je oddaljeno od železniške postaje Mallnitz 5 km in vodi do lovske koče avtomobilska cesta; lastna garaža pri koči. V lovišču je nad 300 gamsov in mnogo druge divjačine. Tri lovske koče s kuhinjami, posteljami itd. na razpolago. Pojasnila daje: J. Salentinig, Jagdleiter, Mallnitz, Kärnten, Avstrija.

Krasen lov v Karavankah se takoj odda za 7 let (odnosno sprejme lov. družabnik). Dobro prenočišče. Eventuelno se odda samo odstrel srnjakov, gamsov in jelenov. Ponudbe pod »Karavanke« na upravo »Lovca«.

Za lovišče blizu Ljubljane iščem sozakupnika. — Naslov v uredništvu »Lovca«.

Enoletna vdomačena srna, ki še ni nikoli skotila, uporabljiva za pleme, naprodaj za 600 Din franko dom. Kunc, Grosuplje.

8 srnjakov odda za odstrel Lovski klub Ribnica, Dolenjsko, v juniju in avgustu.

Nemškega ptičarja, kratkodlakega, čiste pasme, starega 4 leta, dobro dresiranega, prodam. Pojasnila daje podružnica SLD v Mariboru.

V vzrejališču Woodland je za oplemenitve vpisanih psic na razpolago resasti foksterijer »Brandys Quick«. Oče je »Sieger Bongo of Blackfred«, mati pa »Thel Tulip« (amerik. šampion Eden Aristocrat). Taksa za oplemeni-

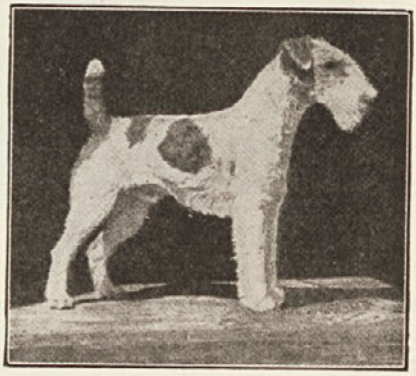

tev po dogovoru. Vrnitev psice po povzetju takse in stroškov.

Semtertja so na razpolago tudi mladiči. Dopisi na: Marija grofica Thurn, Ravne, p. Guštanj, Jugoslavija.

Nagačevalec. V prejšnjem lokalu znanega gatilca g. Ferd. Schulza v Ljubljani, VII. (Šiška), Medvedova cesta 21, je otvoril Jože Škrajnar kot njegov naslednik ateljé za nagačenje in prepariranje vseh vrst živali po sistemu in načelih njegovega prednika in učitelja.

Vsa oblačila za lovce in sportnike dobite v najboljši kvaliteti in po jako zmernih cenah v specialni trgovini za moška oblačila I. Maček, Ljubljana, Aleksandrova cesta 12.

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani lovski kroj priporoča tvrdka Anton Schuster v Ljubljani, Mestni trg štev. 25. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno za sportne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Olje za konserviranje orožja in čevljev. Za pričetek sezone Vam priporočam, da si nabavite specialno olje za orožje znamke »Hubertus«, katerega kvaliteta je enakovredna raznim

dragim inozemskim oljem. Strokovnjaška priznanja! — Za čevlje pa vzemite najboljše »Hubertus gumitran-olje«, ki Vam bo napravilo Vaše

čevlje voljne in nepremočljive. — Zahtevajte povsod le prave domače proizvode! »Jadran«, kem. izdelovalnica, Ivan Lapajne, Ljubljana, Moste.

»NC« olje in mast za lovske in turistovske čevlje sta brez škodljivih primesi in polnilnih sredstev. Mazanje z »NC« oljem in mastjo garantira za higijensko obutev, ker napravi usnje mehko in nepremočljivo, vendar noga v takem čevlju lahko diha. Usnje obdrži prvotno barvo.

Od blata očiščene še mokre čevlje, jermenje itd. je zadostno namazati z »NC« oljem in mastjo in postaviti za več ur, najbolje čez noč v bližino zmerno kurjene peči, da vlakna usnja maščobo lažje absorbirajo in bolje vežejo.

Približuje se čas, ko bo treba vzeti v roko risanico. Da bo sigurnejši uspeh na lovu, si dajte preizkusiti puške na strelišču. To delo, kakor tudi vsa druga popravila Vam najvestneje izvrši v najkrajšem času puškar Albin Šifrer, Ljubljana, Gosposvetska cesta 12, telefon 33-49. Zaloga lovskega orožja, streliva ter lovske opreme. — Ribarske potrebščine v največji izberi, samo kvalitetno blago prvovrstnih tovaren. Postrežba točna ter cene kljub valutnim razmeram najnižje.

Za popravila lovskih pušk, pištol, samokresov, za montiranje daljnogledov, pristreljanje pušk itd. se priporoča puškarna F. K. Kaiser v Ljubljani, Kongresni trg 9. Poleg novega, preizkušenega orožja in ribarskih potrebščin ima v komisijski prodaji sledeče puške: 1 trocevka Hammerles, kal. 16×16/8 mm, 4000 Din; 1 trocevka petelinka, kal. 16×16/9.3 mm, 2200 Din; 1 trocevka risanica, petelinka, kaliber 16/9.3 mm, 900 Din; 1 trocevka risanica, petelinka, kal. 16/11 mm, 800 Din; 1 Schönauer z daljnogledom, kal. 6.5 mm, 2750 Din; 2 enocevki repet., kal. 8 mm, 600 in 1200 Din; 2 dvocevki petelinki, kal. 16 mm, 500 in 1200 Din; 1 dvocevka Lefuše, kal. 16 mm, 300 Din; 1 dvocevka Hammerles, kal. 14 mm, 850 Din.

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribjo lov ima v najboljši kvaliteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9, ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skobce vseh vrst ter škatle vseh velikosti priporoča I. štajerska tvornica za pasti Matthias Brandl, Puntigam b. Graz (Austria). Izdelki in

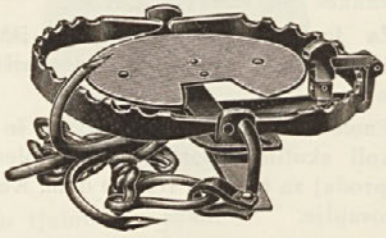

cene so brez konkurence. Za strokovno izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. — Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta tvrdka pasti iz drugih tovaren.

Vladimir Kapus:

V poletnem soncu.

Zanetilo sonce
je v meni ljubezen,
za mé je veselje,
za druge bolezen.

Rogovje je močno,
a srce je vroče,
tako kakor sonce
poletno, pekoče.

Ne maram za svate,
kar sam se pomenim;
naj nihče ne moti
takrat, ko se ženim.

—s:

Iz notranjskih gozdov.

V začetku junija je bilo, ko sem hodil po temnih jelovih gozdovih širokega Ravnika. Iz bližnjih gozdov, kakršnih imamo malo v Sloveniji, črpajo srečni Notranjci svoja bogastva, lovci pa najdejo razvedrilo, kakor malokje. V globokih jarkih, zarezanih med vrhovi, dvigajočimi se iz notranjske ravnine, so skrivališča, iz katerih najde izhod le dobro vešč domačin. Kdor pa se točno ne spozna in če nima pri sebi busole in karte, ali pa teh pripomočkov ne zna uporabljati, se mu lahko primeri, da ga med iskanjem izhoda prehiti noč in ga popeljejo, odnosno mu dajo navodila prihodnje jutro drvarji ali vozniki, ki vozijo letno iz Ravnika na tisoče vagonov lesa. V jarkih in tudi po planjavah, pokritih z ogromnimi skalami, ima divjad izborna skrivališča. Najlepše zavetje pa nudijo globoke, s košatimi jelkami porastle kraške kotline. Baš zaradi tega najdemo v Ravniku skoraj vso našo divjad in zverjad. Tu živi stalno nekaj jelenjadi, skoraj reden gost je tudi kosmatinec medved, volk, žal, tudi kaj rad poseča ravniške gozdove, posebno ugoden pa je v Ravniku teren za divje mačke. V enem ali drugem delu Ravnika zaslede sleherno leto tudi divje prašiče. Tudi najlepši srnjaki se pasejo tam naokrog.

Po teh gozdovih sem hodil, toda ne zato, da bi morda našel kakega merjasca ali celo medveda. Vračal sem se s srnjačjega lova. Prihajal sem iz širnih »Poljan«, ljubkih gozdnih senožeti, kjer se vsako jutro in vsak večer pase ravniška srnjad in okrepčava z bistrim studencem za »Brenicami«. Bil sem tudi jaz eden izmed tistih srečnih, ki so zašli. Prisluškoval sem in končno zaslišal trušč jelke, ki se je obupno lovila ob svoje sosede, jim lomila veje, a je morala konec koncev pasti na zemljo.

Našel sem drvarje, krepke zdrave može, ki jim je samo zdravje žarelo z zagorelih lic. Beseda je dala besedo in ker so po puški spoznali, kaj iščem, so pripovedovali o nenavadnem stanovalcu Ravnika, velikem srnjaku, o katerem so menili, da je za polovico večji od srne spremljevalke. Pristavili so, da dokler ni bilo tega rokomavha, je bilo več srnjadi, odkar se je pa pojavil srnjak, drugih niti lajati ne slišijo. Ko so mi pokazali izhod iz gozdnega labirinta, smo se razšli. Pripovedovanje, posebno o rogovju, da ima srnjak velike roge kakor majhen jelen, je bilo seveda pretirano, ali vendar zelo vabljivo. Kakor jaz, so

to zvedeli tudi drugi, kajti take govorice se kljub lovski nezaupljivosti kaj kmalu razširijo med zeleno bratovščino.

Odsihdob je veljalo nebroj pohodov velikemu srnjaku. Srnjak pa je imel srečo. Medtem, ko so iskali velikega srnjaka, so mirno živeli njegovi sodrugi v drugih delih gozda. Kadar smo srnjaka čakali v globoki dolini, na mali jasi, so ga takrat, ko se je jelo temniti, zaslišali lajati in rohneti visoko pod robom. Če smo lezli bosonogi po peščeni gozdni poti in motrili med redkim lesom, kdaj se bo zasvetila rdeče rjavkasta lisa, smo ga domov grede usledili na ilovnati stezi, vodeči v globok, gosto zarastel jarek. In te sledi, ki so pričale, da mora biti srnjak res izredno

Lovska koča v Ravniku.

močan, so nas vzpodbujale k novemu zasledovanju. Hodili smo za njim skozi ves junij in žrtvovali nebroj juter, ne glede na vreme. V lepem vremenu smo se tolažili, da ga iz lesa izvabi lepo jutro, v slabem zopet, da ga iz goščave prežene neprijetna mokrota in šumenje debelih od drevja kapajočih kapelj. Ali vse zaman, ne zjutraj ne zvečer ga ni bilo pred oči tistih, ki so mu stregli po življenju.

Težko smo čakali, da se približajo pasji dnevi, čas srnjačje ljubezni. Vedeli smo, iz lastne izkušnje, da je baš v takem razpoloženju vsako bitje slepo in zmožno največjih nevarnosti, posebno še, če ga podžiga ljubosumnost. Takoj prvi ugodni dan med prskom sta ga posetila dva moja lovska druga in ko sem to zvedel, me je precej osupnilo. Rado se zgodi, da se srnjak

približa lovcu, nato pa se hitro skrije. Drugič pa se le nerad pusti zopet zvabiti. Ali kljub temu, da sta ga lovca videla, nisem imel dosti upanja, da bi se dal ponovno privabiti. Sklenil sem torej poskusiti srečo sam in povabiti na sestanek tudi druge rogače.

V ranem jutru sem zapustil ljubko notranjsko vas Begunje, kjer sem bil lovski gost stare gostoljubne notranjske hiše. V dolini ob potoku je ležala lahna meglica in napajala čez dan osušele »Loge«. Bilo je jutro, o kakršnih čitamo, a jih le redko doživimo. Široko begunjsko polje je bilo po večini požeto. Le bledi oves je voljno čakal, da ga posetijo žanjice. Na eni izmed njiv je kukala iz rjave, suhe prsti že jesenska otožnost, bledordeča ajda. Nad širnim poljem je bila razpeta sinja modrina. Ob potu so čepele grbave ženice pripotke, ki jih poznamo v botaniki pod dolgočasnim imenom cikorije. Tako ime pa zaslužijo le čez dan, ko čepe kakor zamazane beračice, proseče miloščine. Ali v ranem jutru, ko jih umije rosa, kako so oprane! Odprle so bile svoje nepopisno lepe oči in jih obrnile proti solncu, ki je baš takrat pokukalo izza gričev.

Še preden pa je bilo občutiti neprijetno vročino pasjih dni, že me je objel v hladno zavetje temni Ravnik. Prehodil sem nebroj dolinic in gosto porastlih robov, ali dolgo se ni nič pravega odzvalo mojemu vabljivemu klicu, kljub temu, da je bilo videti mnogo starih sledi. Oglašale so se le mlade kanje, ki so mislile, da cvili starka, prinašajoča jim plen. Izgledalo je, da se je srnjad umaknila v drugi del gozda, kjer je bilo nekaj še ne posušenih kalužˇ. Iz teh si srnjad v Ravniku vsako poletje hladi mučno žejo. Že ko sem dospel k prvi kaluži, sem v njeni bližini nekolikokrat zaklical in dobil prvi obisk. Odzval se mi je srednje močan srnjak. Kljub temu, da mi je lepo pritekel, ga je strel zgrešil. Bil je pač prvi in pri prvem včasi srce le nekoliko premočno bije, da bi človek ravnodušno pomeril.

Pot sem usmeril proti kraju, kjer sem pričakoval srnjaka velikana. Preden pa sem dospel v njegovo kraljestvo, sem se nenadoma znašel v gozdnem zatišju, v pravem gozdnem svetišču, kjer je vladala sveta tišina. Molčale so visokodebelne, sive bukve, v katerih deblih imajo stanovanje skozi vse poletenske noči žlobudrajoči polhi, mogočne jelke pa so dremale v silni opoldanski vročini. Širil se je prijeten vonj po sveži smoli, ki se je mešal z opojnim vonjem pobožnih ciklam, klečečih na preprogah mahu. Takrat je počival tudi veter in drobni glasek goljufive piščali je prodrl daleč po gozdu, celo v gosto praprot. Tam se je nekaj zganilo. Dvoje drobnih glavic se je dvignilo

in kar zabliskale so se njih črne oči. Dolgi uhlji so strigli in lovili znani glas. Mladiča, uverjena, da jih kliče mati, od katere jih je pred kratkim pregnal vsiljivi častilec, sta mi pritekla pred cev in pričela klicati mater, ki je najbrž takrat počivala s samcem v drugem predelu gozda. Zaman sta klicala z drobnimi, nežnimi glaski. Ko pa je dahnil skozi gozd lahen dih, sta me stvarci dobili v nos in plaho odskočili.

Ker v prvih popoldanskih urah klicanje ni uspešno, sem se zleknil kar po mehkem mahu in zaspal slajše, kakor na najmehkejši postelji. Ni me motil solnčni žarek, ki je tu pa tam radovedno pokukal skozi visoki zeleni strop, niti sitne, poleten-

Zakupnik lovišča z lovskim paznikom.

ske muhe. Šele sredi popoldneva me je zbudilo iz sanj kričanje gozdnega voznika, ki je preklinjal ubogo živinče, vozeče po nerodnem gozdnem kolovozu debele hlode.

»Sedaj bo pravi čas za poset visokemu gospodu,« sem si mislil in odšel naravnost proti precej globokemu jarku, kjer sta moja lovska tovariša videla srnjaka. V suho ilovico so bili vtisnjeni močni parklji. Bili so zevajoči, kar je pričalo, da je srnjak pasiral pot v skoku. To so pojasnjevali tudi še drugi nekoliko zevajoči odtiski. Le-ti so razodevali v smeri z odtiski velikih parkljev gozdno tajnost:

»Pred nekaj dnevi, med zadnjim dežjem, se je srnjak ženil in pri tem neusmiljeno podil svojo družico. Sedaj pa, če si že ni izbral druge, ga morda prevarim!«

V takem prepričanju sem sedel na smrekov parobek, kjer sem kmalu nato jel klicati. Ali vse zaman, nič se ni odzvalo. Pričel sem skoraj dvomiti, da bom sploh odnesel kak spomin na srnjačji pisk, kajti h koncu so šli dnevi srnjaškega ženitovanja in tudi moj dopust, ki je sleherno leto posvečen srnjačjemu lovu, se je končal prihodnji dan.

Odšel sem v drugo smer in iskal drugega, a tudi tega ni bilo. Bil sem vrh roba, ko se je solnce jelo nagibati k zatonu. Prijeten hlad je napolnil globoke jarke Ravnika. Temne sence so legle na pobočja Ravnikovega soseda strmega Javornika, ki skrbno čuva biser Notranjske, Cerkniško jezero.

Nenadoma se je oglasil veliki srnjak. Po debelem basu sem spoznal, da razsajač ne more biti nihče drugi, kot moj dolgo zaželeni divjak. Vrag vedi, kaj ga je neki zmotilo, da se je izdal? Takoj ko sem ga zaslišal, se mi je zdelo kljub precej pozni uri, ker se je že temnilo, da rohni v svoji zadnji jezi.

Kar skozi les, brez poti sem odhitel proti temnemu jarku, ostro prisluškujoč, odkod prihaja glas. Zaradi malone neprodirne goščave, ki je pokrivala globoki jarek, kjer je srnjak lajal, sem moral nazadnje le na kolovoz, vodeč skozi jarek. Malo nad dnom sem sedel kar sredi poti, kajti edino tukaj je bil možen nekoliko daljši strel, in sicer v smeri po dober meter široki poti.

Srnjak je še vedno rohnel. Nisem dolgo premišljeval o načinu klicanja. Poskusil sem najbolj radikalni način, ki pri močnih srnjakih, če se pravilno izvaja, hitro učinkuje, slabiče pa navadno prepodi. Pričel sem oponašati plakanje srne, bežeče pred vsiljivim srnjakom. Komaj sem se oglasil, mi je srnjak potrdil, da sem zaigral na pravo struno. Zadrl se je huje kakor prej. Pa kako bi se tudi ne. Kdo neki si upa v njegov harem, kdo li si ga drzne motiti v njegovem revirju!

Ko sem prenehal s piskanjem, sumeč, da je srnjak že dosti razkačen, sem opazil po lajanju, da se zopet oddaljuje. Takoj sem pričel ponavljati staro pesem in v večerni mrak so odmevali čudni obupni glasovi, da bi popotnika, ki bi slučajno prisluškoval temu koncertu, oblival znoj. Jaz sem piskal, srnjak pa je rohnel vedno huje. Medtem se je zopet približal. Zaslišal sem lomljenje hoste. Zdelo se mi je, da je stari navihanec vse načine preskušal, da bi bil premagal vsiljivca. Če bi bil jelen drl skozi goščavo, ne bi ropotalo tako, kakor je hrstelo to pot. Menda je v divji jezi skakal kar po kupu suhe hoste. Kar pa se je med mladimi gostimi bukvami ob poti zamajalo. Dobrih trideset korakov pod menoj, kjer se je pot širila v majhno, opu-

ščenemu kopišču podobno planico, se je zasukala čudna, skoraj pošastna senca. Kakor razjarjen pijanec je planil srnjak tja. Trenutno ga je kar zanašalo. Zarohnel je še enkrat, nato pa se umiril. Z razsajanjem ni mogel pregnati nasprotnika, gorje mu sedaj, ko bo občutil roge! Nu, gorje meni, če bi se trenutno spremenil v srnjaka! sem si mislil in skušal muho puške, ki sem jo kaj slabo razločeval v rogovilici, pritisniti na pravo točko. Poprej rohneči divji srnjak se mi je molče, korakoma približeval kar po kolovozu. Na dolgem vratu je štrlela močno oborožena glava in komaj čakala, da zasadi ostro rogovje v nasprotnikov trebuh. Kako bi bil odskočil v stran in zginil v goščavo, če bi bil najmanje slutil, kaj je na njega namerjeno! Prst se je polagoma vedno jačje dotikal prožilnika, tako rahlo, tako previdno, da je počilo samo od sebe. Pri tako slabi luči in majhnem cilju, kakor je srnjak od spredaj, bi zadostoval samo dih, in strel bi bil zgrešen. Strel je zagrmel, srnjak pa se zgrudil, kakor zadet od strele. Niti zamahnil ni več. Pred menoj je že skoraj v temi ležal tisti, prav tisti, ki so pravili o njem, da je bil trepet divjadi v Ravniku. Kolikor sem mogel kesneje ugotoviti po zobovju, je imel osem let. Toda s tem še ni bil končan lov v Ravniku, moral sem poskusiti tudi zanimivosti noči.

Srnjaka, ki je tehtal, kakor smo ugotovili kesneje, izčiščen 24 kg, sem spravil s precejšnjim naporom v oprtnik. Le lepa siva, s 25 cm visokim rogovjem okrašena glava je gledala iz velike malhe. Medtem ko sem ga očistil, stlačil v oprtnik in zadel na hrbet, pa se je že zmračilo. Z večernim mrakom so se kopičili oblaki. Kakor v padajočem mraku, je vse molčalo tudi pri prihodu noči. Nekaj časa sem hodil po znani mi poti, ko sem se pa znašel na prvem razpotju, sem premišljal, kako bom najprej in najlažje prišel do železnice. Pot, ki se je odcepila, je bila usmerjena proti jugozahodu. Po tej poti, sem mislil, da pridem do postaje v Planini. Hodil sem in hodil, pot je postajala vedno ožja, tema pa se je gostila. »Nekam moram priti.« sem si mislil in šel dalje. Navadno sem slišal v teh krajih tudi pisk lokomotive in se vsaj malo orijentiral, toda to pot so menda še te spale. Kar naenkrat sem bil izven poti. Debla so se strnila v neskončno steno, vrhovi mogočnega drevja pa se spremenili v črn strop. Le takrat, kadar se je v daljini zabliskalo in je po temnovijoličnem nebu švignila svetla kača, sem razločil za trenutek, da nisem v ječi, temveč v neznanem mi gozdu.

V vrhovih je završalo, pošastno so zaškripale debele bukve in visoki javori, in že so mi padale na razgreto čelo kakor grah debele kaplje. Hotel sem dalje, toda kamor sem se obrnil, sem butnil v deblo ali pa mi je zastavila pot gosta veja.

Ni mi preostalo drugega, kakor sneti težki, sicer prijetni tovor, odložiti puško in se stisniti na tla. Ko se je zopet zabliskalo in takoj tudi močno zagrmelo, nevihta je bila namreč takrat že nad menoj, sem trenutno videl, v kakšnem kraju se nahajam. Bil sem kraj gosto zarastle kotline. Pred seboj sem imel nizke jelke. Ko sem se po blisku pogreznil zopet v temno morje, sem otipaval in konec koncev našel toliko prostora med tankimi debli, da sem stegnil ude. Za vzglavje pa sem imel plen. Ker sem bil precej utrujen in so me goste veje branile pred dežjem, sem kmalu sladko zadremal. Ni me motil ne grom ne blisk; vršanje po vrhovih pa me je še prav prijetno uspavalo. Na nenavadni postelji sem sanjal prav tako kakor doma. Proti jutru pa me je le nekoliko obliznil jelen; tako namreč pravimo lovci, če nas malo zazebe. Le-to me je zbudilo. Trenutno se niti zavedel nisem, kje se nahajam. Skozi igle jelk so me radovedno gledali zlati očki zvezd, ki so bile svetle, kakor bi se bile umile v hudi nočni nevihti. Zapel sem si suknjič, obrnil se na drugo plat in zopet zadremal. Kar me je prebudil ropot voz. Prav takrat pa je v moji neposredni bližini zapel jereb jutrnjico. Njegov glasek je bil tako čist, kakor zlate kapljice na drobnih iglah, ki so se lesketale v prvih solnčnih žarkih, prodirajočih skozi temno jelovje.

Ko so se vozniki približali, sem zlezel iz zavetja. Videl sem, da sem prenočeval od glavne poti le nekaj metrov, toda kam in od kod ta pot pelje, nisem vedel. Mislil sem, da sem v bližini Rakeka, toda vozniki so me poučili drugače: Pokazali so mi smer, rekoč, da če bom dobro hodil, pridem lahko še do prvega vlaka v Logatec, do tja da imam le še pičlo uro. Preden sem se oprtal, sem si ponovno ogledal rogato glavo, molečo iz nahrbtnika. Nato sem hitel proti postaji po široki, nekoliko prašni gozdni poti, kakršne so pač po večini v lepih notranjskih gozdovih. Dospel sem še pravočasno in se nato odpeljal v vsakdanje vrvenje življenja.

Tone Kappus:

O risu v Južni Srbiji.

V Evropi živi poleg »Lynx vulgaris« na jugu njegov sorodnik »Lynx pardinus«. Ali pripada balkanski ris prvi ali drugi vrsti, ne vem, ker to bi se pač moglo ugotoviti le s primerjavo, kar mi je pa bilo nemogoče, ker drugih risov in njihovih kož razen v Južni Srbiji do danes nisem videl. Vsi risi, oziroma njihove kože, ki sem si jih ogledal, so si bili po barvi zelo slični ali različni po velikosti — kakor so pač bili mladiči, samci ali samice.

Govoril bom o risu iz Vardavske banovine, ali je to »vulgaris« ali »pardinus« naj povedo lovci zoologi. Zanimivo bi bilo, da bi kdo od njih objasnil to v »Lovcu«, mogoče, da bi objavil splošen članek o risu v Jugoslaviji, posebno pa še o risu v Bosni, Hercegovini i. t. d., saj mislim, da so tudi v bosanskih šumah še risi in tudi slovenski lovci, ki bi vedeli kaj o njih povedati.

Profesor dr. Miroslav Hirtz iz Zagreba proučava jugoslovanskega risa in je o njem že nekolikokrat pisal. Verjamem, da bi drage volje dovolil, da se kaj od tega v »Lovcu« pove tudi našim lovcem.

V članku »V Šar-planino« sem omenil: Baje je še mnogo risov, divjih mačk in medvedov v gozdovih pod Ljubotenom. V članku »Lov v Južni Srbiji« sem pisal: V gozdovih pod Ljubotenom okoli Straže, Kotline in Globočice, nazvanih s skupnim imenom »Bukovik« (8000 ha večinoma državnega gozda, hrast in bukva), se potikajo medvedje in kolikor sem mogel ugotoviti iz sledov v snegu in poizvedel pri Arnavtih iz okoliških vasi, tudi dva ali trije risi. Leta 1928. je v Bukoviku ustrelil lovec iz Straže risa. V gozdovih severozapadno od Bukovika, nad siriniško župo, v nerodimskem srezu, v smeri proti Prizrenu in v šar-planinskem srezu (sedišče Prizren) je pa baje še precej teh največjih evropskih mačk. »Politika« z dne 26. aprila 1932 piše, da je neki Arnavt ustrelil sredi aprila risa v srezu gorskem (sedišče Vranište, jugozapadni del Šar-planine). To sem omenil v »Lovcu« v članku »Potrebna zaščita risa in medveda«. Vsi ti podatki so o risu v Šar-planini.

Gozdovi, večji od onih v Šar-planini, so v planini Bistri med Gostivarom, Kičevim in Debrom, v Korabu zapadno od Šare, v gorovju Solunske glave med Skopljem, Velesom, Prilepom in Južnim brodom, pod Peristerom in Kajmakčalanom ob grški

meji, med Strumico in Carevim selom ob bolgarski meji in drugod.

V njih je raznovrstna divjad in tudi risi; seveda so še zelo slabo proučeni, ker pravi lovci zaradi slabih prometnih razmer redko pridejo v te gozdove. Tu je še neobdelano polje za prave lovce in naravoslovce.

Med vojno je proučeval in raziskoval makedonsko favno nemški profesor Doflein in objavil raziskovanje v knjigi »Makedonien«. Ali on se je v glavnem pečal z žuželkami, posebno mravljami in omenja samo mimogrede lovno divjad in med njo v nekaterih poglavjih makedonskega risa.

Marca meseca leta 1928. sem videl v izložbi skopljanskega krznarja risjo kožo. Stopil sem v prodajalno ter vprašal, ali ima več takih kož. Pokazal mi je še tri druge, rekoč, da jih je kupil januarja istega leta od kmetskih lovcev iz Tetova in Gostivara. Obiskal sem še druge krznarje in vsak od njih je imel po nekaj risjih kož. Vseh skupaj sem naštel pri krznarjih 13 kož, kupljenih od lovcev v januarju in februarju — torej ne iz prejšnjih let. Vsako leto kupijo skopljanski krznarji od lovcev domačinov, večinoma Arnavtov, vsaj do 10 kož.

V letih 1924. do 1927. sem bil v Štipu. Židovski krznar, ki sem mu prodajal kože divjačine, mi je pravil, da dobi iz Strumice, Berovega in Carevog sela letno po pet in več risjih kož. Večkrat mi je tudi katero pokazal. Pošiljal jih je, kakor tudi druge kože, v Solun.

Na jesenskem lovu leta 1929. smo prenočevali pri imovitem Torbežu (slovanskem Makedoncu muslimanske vere) v vasi Cvetovo, ki leži v gorovju Solunske glave, 6 ur hoda od Skoplja. Na zidu gosposke sobe, kjer smo spali, so visele tri, ne prav posebno očuvane, toda velike risje kože. Na vprašanje, od kod ima te kože, mi je gospodar povedal, da je rise ustrelil v »prvo srpsko vreme« na planini Salokovo (1500 m) pod samo Solunsko glavo (2510 m), torej v letih 1912. do 1914.

Lanskega leta sem bil v Prizrenu po opravkih in sem videl pri krznarju kožo srednjega risa; v Prilepu jih je imel letos v zalogi neki trgovec kar tri in skoraj sveže; to je bilo 3. aprila. Tudi te kože je bil kupil nekaj dni prej — zadnje dni marca, od nekega kmeta iz vasi Bogomilje, ki leži na južnih obronkih Solunske glave.

Divizijski general v pokoju Milorad Ristič, star navdušen lovec, mi je pripovedoval, da vse do leta 1923. ni vedel, da so še risi v Južni Srbiji. Septembra tega leta je v Mavrovih hanovih nadzoroval detaširano četo pehote. V četnem skladišču so se su-

šile ena velika in dve manjši risji koži. Na vprašanje, od kod te kože, mu je odgovoril podporočnik, da je on ustrelil te »mačke«. Da so pastirji pritekli vsi preplašeni pred vojašnico in vpili, kako da ena velika in dve majhni mački napadajo koze. Vzel je vojaško puško in hitel na pomoč. Nedaleč od preplašene kozje črede, zbrane pod skalo, so mu pastirji pokazali, kam so se bile mačke skrile in res je v vrhu majhnega borovca zagledal mladiča, pritisnjena k deblu, in ju z dvema streloma spravil na zemljo. Nekaj korakov od tega kraja, v zarastlem trnju je

Risja koža iz Južne Srbije.

bila skrita stara, ki kljub temu, da so se v skrivališče zaganjali psi, ni hotela takoj iz njega. Ko se je pognala na plano, je pogodil tudi njo.

Šolski nadzornik iz Gostivara, doma pa iz Galičnika na planini Bistri, mi je pravil, da je leta 1913. ustrelil risa nad »Trebiškimi rupami«, torej pod planino Bistro, med Mavrovimi hanovi in Rostušo.

Mnogo risjih kož pokupijo pod roko bogati Arnavti za hišni okras, posebno še zato, ker verujejo, da je risova koža srečonosna.

Po vsem povedanem je torej še nekaj risov v Južni Srbiji,

seveda so zelo redki, a kjer se pojavijo in začnejo napadati drobnico, je takoj za njimi vaška »potera« in gonijo jih in zasledujejo, dokler jih ne pobijejo. V letnem času se drže v visoko ležečih in težko dostopnih gozdovih, a sneg in lakota jih na jesen pritisneta v bližino človeških bivališč, do kozjih staj, kjer postanejo lovčev plen.

Sam sem se udeležil nekolikokrat lova oziroma zasledovanja risa, toda živega sem videl le enkrat in ga še takrat zgrešil.

Dne 10. marca lanskega leta sem bil v vasi Vratnici med Tetovim in Kačanikom (24 km od Tetova) po službenih opravkih. Ko sem zvečer sedel v družbi v vaški trgovinici, ki je obenem tudi gostilna, in večerjal, je pravil vaški predstojnik, da je v jutrnjem mraku ris napadel kozjo čredo takoj nad vasjo in odnesel srednjega kozliča. Pastir je poklical lovce, ki so pod vodstvom učitelja zasledovali risa vse dopoldne. Našli so le raztrganega kozliča, ris pa je bil pobegnil v planino. Sklenili so, da prihodnji dan lov nadaljujejo brez učitelja, ker ima ta šolo.

Ponudil sem se na mesto učitelja in dobil njegovo puško.

Drugi dan nas je bilo šest lovcev že zarana na nogah in odšli smo z dvema brakoma v planino, v smeri Ljubotena. Dobrih 10 minut nad vasjo, pri kozji staji, smo našli staro sled v dobro ped visokem mehkem snegu. Nekaj korakov od stare sledi je bila popolnoma sveža. Ris se je bil vrnil s planine in stikal okoli staje, toda ovčarski psi so ga bili prepodili. Sledili smo ga nad 3 ure skozi gozd, med hrastovjem in bukovjem, prav do pašnikov. Tu se je sled izgubila in nismo vedeli, ne kam ne kje, kljub temu, da smo iskali sled na vseh koncih in krajih. Ker je bilo že proti poldnevu, smo sklenili, da se vrnemo v vas, med potjo pa da napravimo še pogon na zajce in lisice.

Uro hoda nad vasjo Vratnico smo se med skalovjem razvrstili po čakališčih. Jaz kot gost sem dobil posebno dobro mesto, lisičjo stečino. Nisem bil še četrt ure na mestu, ko je padel pod menoj strel in ob tem sem tudi že zaslišal pasjo gonjo. Padla sta še dva strela desno pod menoj in pozorno sem motril ta kraj. Toda instinktivno sem se obrnil. Komaj 20 korakov od mene se je oprezno plazil ris, ki je trenutno obstal in potem z velikim skokom planil v goščavo. Da sem bil dovolj prisoten, bi bil lahko streljal v pravem trenutku, tako pa sem bil pozabil na samega sebe in izpraznil cevi, ko je bila roparica že v goščavi. Razburjen sem se usedel na plašč in si za pomiritev živcev prižgal cigareto. Medtem je že prišel moj spodnji sosed z ustreljeno lisico. Šla sva na nastrel in ugotovila, da sta bila oba moja strela vsaj poldrugi meter za skokom. Skok sam je bil dolg šest korakov. Po

skoku se je žival potuhnila v sneg, se splazila skozi goščavo, napravila še nekaj skokov in potem plazeč se spustila v globok jarek.

Ris se je zadržal še nekaj dni v okolici Vratnice in sosednjih vasi, uplenil nekaj kozličev, streljal ga je še neki lovec, a žival se je potem izgubila preko grebena Šare.

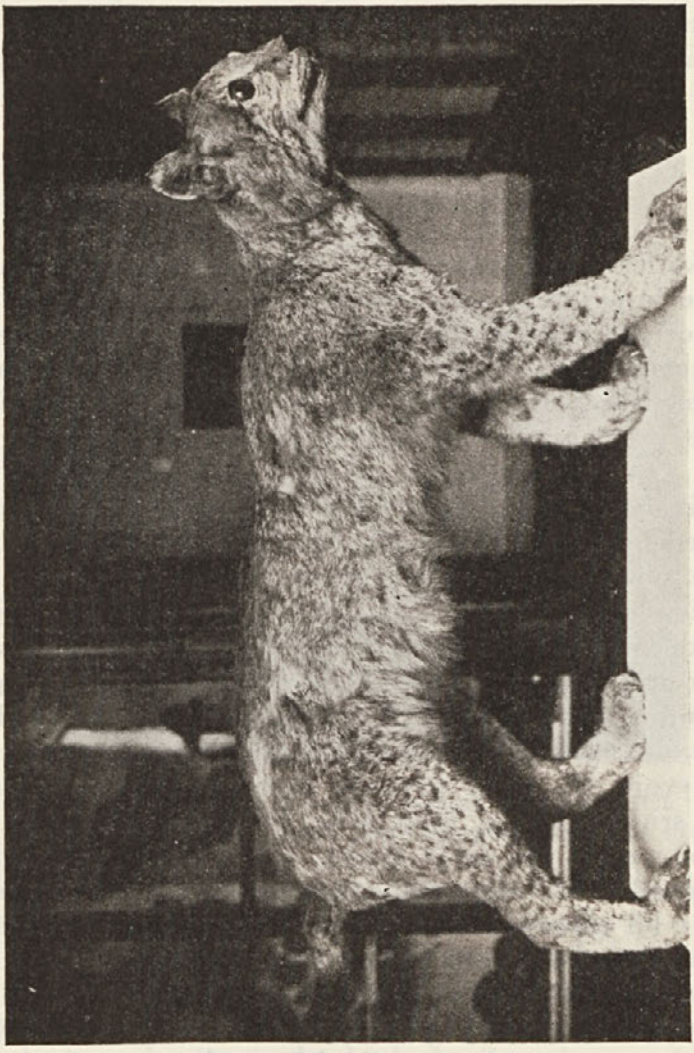

Ris je izginil iz naših gozdov v začetku druge polovice preteklega stoletja.
(Iz ljubljanskega muzeja.)

Naj še omenim, da sem premeril nekaj svojih kož in sem dobil sledeče dimenzije: Največja je bila dolga od temena do konca repa 114 cm, v prednjih nogah merjeno čez hrbet 101 cm, na hrbtu 80 cm, na zadnjih nogah 108 cm, dolžina repa 19 cm; najmanjša: 103 cm, 88 cm, 60 cm, 96 cm, 10 cm.

Kakor sem že omenil, bi bilo potrebno, da bi se temeljito proučil jugoslovanski ris, dokler je še, ker v doglednem času ga ne bo več in bomo za eno prirodno zanimivost revnejši. O tem, da bi ga ščitili, posebno v Južni Srbiji, ne more biti govora zaradi primitivnih lovnih prilik. Pravi lovec mi je nekoč rekel: »Če bomo dalje lovili tako, kakor sedaj lovimo, bodo ostale samo vrane, kavke in srake.« Kako se sploh lovi v teh krajih tudi na koristno divjad, bom opisal prihodnjič.

Glej članek dr. Fr. Kosa v Muzejskem vestniku.

Gošar:

Selitev srnjakov.

Vsako leto sredi julija opazujem živahno gibanje srnjakov. Na to me je najprej opozoril moj rajnki oče. Spominjam se, da me je skozi kakih deset, ali še morda več let, vodil na ilovnato pot za našo cerkvijo in mi pokazal v mehki prsti odtiske navadno precej močnega srnjaka. Kesneje sem hodil tja tudi sam in vedno le v omenjenem času našel sledi na istem mestu. Zanimivo na stvari je bilo posebno to, da drugače na tistem kraju nisem nikoli sledil srnjadi, ne srn in ne srnjakov. Oče je tudi dobro vedel, kam jo je dotični srnjak, ki je prekoračil pot za cerkvijo, ubral in seveda tudi zakaj. Ko si je oče mislil, da je srnjak že storil svojo dolžnost, je odšel v bližnji rob, kjer sta bili vsako leto po ena ali dve srni. Večkrat se mu je posrečilo, da ga je priklical že prvič, včasi seveda pa je moral prepiskati vso bližnjo okolico, preden je našel zaželenega. Le-to dejstvo potrjuje, da si izbira srnjad vedno iste kraje, in sicer srne in srnjaki svoje, da poleti navadno prebivajo ločeni in da največkrat srnjaki hodijo iskat srne. Da je sled bila na istem mestu, pa menim jaz, da je tamkaj važna stečina in ugodna terenska prilika, ki veže prebivališče srnjaka z onim srne. Moj oče pa je bil mnenja, da so srnjaki sleherno leto pasirali omenjeno ilovnato mesto, tudi zaradi tega, ker so se v mehki prsti kaj dobro poznali odtiski parkljev, kar naj bi opozorilo tudi ostalo srnjad, »da se je gospod že podal na ženitovanje«. K temu mnenju je mojega očeta napotilo dejstvo, ker je tudi po drugih krajih, vprav v tem času, videti veliko več sledi srnjadi kakor drugače in vedno le na krajih, kjer se sledi dobro razločijo, tako na ilovnatih potih kakor tudi po mehkih kopiščih.

Povod nemiru v gozdu je gotovo seksualni čut. Srnjaki gredo, kakor že omenjeno, iskat srne. Če bi pri taki priliki klical

srnjaka, bi imel bržčas boljši uspeh na klic, kakor pa takrat, ko je prsk v polnem teku, ali na višku. Toda ta čas še ni primeren za klicanje, posebno v takih krajih ne, kjer je le malo srnjadi, ali pa kjer ni primernega spolnega razmerja, da je preveč srn in malo srnjakov. Vprav zaradi tega pridemo zopet na staro upravičeno trditev, da slepo izpolnjevanje lovskega zakona še ne zadostuje, če hočemo držati revir v redu in ga hočemo izpopolniti. Tisti, ki ustreli v dobro zasedenem revirju srnjaka prvega junija, prav nič ne škoduje srnjadi, dočim pa tisti, ki

Kapitalen srnjak iz logaške okolice, ustreljen l. 1926. Levo steblo je visoko 28 cm, desno pa spodaj deljeno s stebli.

ustreli v slabo zasedenem revirju srnjaka 15. julija, lahko povzroči, da ostane ena ali še več srn neoplojenih.

V revirjih, kjer je slučajno več srnjakov kakor srn, kar se pa le precej redko zgodi, pa nastane iz iskanja srn pravo preseljevanje srnjakov. Povod za tako slabo razmerje so gotovo vedno le jesenske in zimske brakade. Za primer naj navedem manjše lovišče na Gorenjskem, kjer se že skozi dolgo dobo let, morda odkar pomnijo, več ali manj brakira. Lansko leto je potekla zakupna doba. Ker v prejšnjih letih baje niso kaj prida postrelili, so jo lansko leto zastavili ostreje. Ustrelili so menda na treh brakadah sedem ali osem komadov srnjadi, in sicer 5 srn

in 2 ali 3 kozliče, seveda ne namenoma. Od vseh 7 ali 8 komadov je bil samec le en mladič. Zanimiva je posledica: Novi zakupniki, ki so sklenili, da ustavijo popolnoma brakade, so bili mnenja, da bodo dobili kakšnega srnjaka, kajti bili so uverjeni, da v revirju niso mogle biti samo srne in mladiči. Toda zgodilo se je drugače. Na zalazu in pri čakanju niso imeli uspeha zaradi slabega vremena, v prvi polovici julija pa so že opazili v sosednjih loviščih, kjer je le nekaj srn, nove rogate goste. Neka ženska je videla iz bližine kar tri srnjake; pripovedovala je, da so bili vsi trije veliki in da so imeli vsi rogovje, neki posestnik, ki je tudi malo lovca, pa dva srnjaka. Pa tudi drugi ljudje so večkrat naleteli na nenavadne klateže. Dne 18. julija so videli na desnem bregu Save dva srnjaka. Eden je preplaval Savo, drugi pa se je potikal po vrbovju ob obrežju. Novi zakupniki bodo morali pač gledati, da ostanejo v revirju tudi srne. Morda se srnjaki, če jim bo sreča mila, povrnejo po končani ženitvi zopet v svojo pravo domovino.

Kako malo pa zadržuje srnjad veliko vodovje, vidimo sleherno leto ob Savi in bržčas opazujejo to tudi pri drugih večjih rekah, da jih srnjaki preplavajo.

Pred nekaj leti so pri Podnartu večkrat videli srnjaka, ki je čez dan ležal nekje v Tatincu, pa se je hodil past na levi breg Save v veliko poseko pod Podbrezjem.

—r:

Opazovanje prirode.

V zadnjih letih se je pričelo pri nas zelo širiti planinarstvo. Poleti vidimo družbe, po večini mlajših ljudi, obutih v težkih gojzaricah in težko oprtane z velikimi oprtniki, ki hite ob sobotah ali pred prazniki na železniške postaje, odkoder se na to odpeljejo po večini na Gorenjsko. V zimskih dneh vidimo iste družbe, po večini še bolj ojačene, kako gredo na postajo s smučmi na rami. Hvale vredno je, da se naša mladina druži tudi v skavtih, katerih glavni namen je, zbližati človeka s prirodo. Toda kdor je imel priliko opazovati, posebno prve družbe in se z njimi razgovarjati, bo uvidel, da večina naših meščanov hodi z zaprtimi očmi in zamašenimi ušesi, bodisi po planinah kakor tudi po gozdovih. Že njihova oprema, tisti težki čevlji in ogromni oprtniki se mi ne dopadejo. Kako more človek uživati lepoto prirode, če je ves v jermenih, če ga teži in vleče k zemlji skrb za želodec i. t. d. prav takrat, ko bi se imela dvigniti duh in telo. Nu, pa jim pustimo veselje uniforme, oglejmo si drugo, za nas bolj važno plat izletov: Kaj jih prav za prav žene iz mesta? Menda solnce! Nu pa če ni solnca, ali naj to pomeni že konec izleta. Mnogi porečejo, da jih vabi priroda in prirodne lepote. Če se pa le malo pri njih pomudiš, pa boš videl, da niti deseti od njih ne zna brati najlepše knjige na svetu, kjer so zapisane neskončne tajne stvarstva, knjige prirode. Oni hodijo po gozdu pa ne vidijo drevja, hodijo po planinah pa

vidijo le to, na kar so jih opozorili drugi. In ker je le malo opozorjenih, zato prezrejo večino zanimivosti celo tisti, ki bi radi videli kaj več.

Prav nič bolje pa tudi ni med pretežnim delom lovcev. Pri nas velja še danes za najboljšega lovca tisti, ki je največ postrelil, ne glede na to, kaj je bil plen. Samo da ni grešil zoper to, kar je napisano na zadnji strani lovske karte in da je veliko postrelil, posebno kakšnih velikih komadov, pa je že velik lovec.

V teku let sem imel večkrat priliko videti zelo zanimive pojave v prirodi. Ko sem skušal združiti to, kar sem videl, s tem, kar sem bral in kar so me učili lovci, sem počasi le razumel »abecednik« prirode. V šoli, pa moram reči, sem se prirodoslovja zelo zelo malo naučil. Že knjige v tisti dobi niso bile tako pisane, da bi mogle zanimati paglavce za zelenimi klopmi.

Nadalje pa ima človek žal veliko napako, da smatra sebe vedno za najpopolnejše bitje in za vse jemlje mero le po izvoljenem bitju človeku. Ni še dolgo tega, ko me sreča znanec, velik turist pred Gospodom, ki ne zamudi nobene nedelje in praznika, da bi ne obul šivanih, okovanih čevljev, in se slabo počuti, če pozimi nima, če ne na nogah, vsaj na ramenih smuči po dvakrat na teden. »Veste, kaj!« je pričel. »Veste, kje je največ divjih petelinov?« »No, kje?« — »Na Veliki planini! Videl sem o božiču kar šest parov.« »Kako to — šest parov, kako mislite to?« — »Petelina in kokoš! Dobro sem jih razločil!« »Po čem pa?« — »Kaj pa je moglo biti to drugega, kakor petelini in kure? Vrane gotovo niso bile in orli tudi ne!«

Ker niso bile ne vrane in ne orli, so morali biti izračunano: pari — petelini in kure. Gospod in gospa!

Kdor posluša »tako zvane lovce«, kaj vse ne sliši. Najzanimivejše stvari se slišijo o gamsih. Lahko trdim, da do zadnjih let nisem čital, tudi v tuji literaturi, nobene prirodoslovne knjige, ki bi pravilno pisala o družinskem življenju gamsov. Šele sedaj so začeli posvečati tudi temu večjo pozornost. Najzanimivejše pri vsem je pa to-le: Če sem se pogovarjal z našimi »gamsarji« kar v splošnem o gamsih, mi je vsak pripovedoval isto teorijo, ki sem jo bral v knjigah, ki so jih napisali ljudje, ki so slišali le pripovedovati o gamsih in videli naslikano našo gorsko antilopo. Dočim mi je prej trdil, da je zadnji pri tropi vedno samec, tako zvani stari kozel, kesneje pri tropi, če sem bil ž njim na lovu, ga nikoli ni našel ne na čelu ne sredi in tudi ne na koncu trope. Pač pa me je opozoril pri zalezovanju, češ: pojdiva v »gošo«, ali v kake stranske stene, če hočeva dobiti »dobrega gamsa«.

Podobnih napak sem našel vse polno med našimi lovci. Tistega, kar so res videli, navadno niso znali pravilno utemeljiti, pač pa so pripovedovali to, kar so slišali od drugih. Če se ne motim, tiči vzrok za to vprav v tem, ker mislijo, da je taka stvar, ki jo vidijo večkrat in je resnična, za svet nezanimiva. Pač pa radi pravijo stvari, ki so jih videli le hipno, jih niso razumeli, jih pa nato prekvasijo s čudno fantazijo in tako zavozlajo lepe, čiste prirodne resnice. Da pa pokažejo, da res kaj vedo, pa širijo to, kar so slišali od drugih.

Avgust.

Ta mesec je za lovce v krajih, kjer je srnjad, skoraj najlepši letni čas. V avgustu lahko lovimo skozi ves dan. Zjutraj, ko se prične daniti, lahko pričnemo klicati in hodimo in vabimo po gozdovih in dobravah, dokler ne zaide solnce. V avgustu se ni treba več bati, da smo povzročili kakšno posebno škodo, če ustrelimo nekaj srnjakov. Treba je le gledati, da tudi revir očistimo slabih srnjakov in pustimo zdrav naraščaj. Kdor bo hotel imeti lepe spomine na klicanje odnosno na srnjakov prsk, bo streljal s kroglo. Pravemu lovcu ni vseeno, kako si pridobi divjad. Če bi bilo vseeno, bi streljali gamse s strojnicami, srnjad pa lovili v zanke. Vprav to, da je divjad lepo zadeta, veseli lovca, ne pa samo to, da jo je uplenil. Srnjaka, privabljenega na klic, zadeti z zrnjem, je lahko, toda koliko od teh je ranjenih in izgubljenih. Kdor strelja s kroglo na privabljenega srnjaka, mora precej hitro in dobro pomeriti, kajti drugače si mora že vnaprej misliti, da je zgrešil. S puško za zrnje pa se pusti hitro zapeljati. Mnogi strelja, samo če vidi, da je mignilo v zelenju. Če zadene, se baha, da je dober strelec, če pa obstreli, pa se morda malo jezi in kmalu pozabi. Pa tudi tisti, ki se zaveda, da bo dobro pomeril, ne more biti posebno vesel trofeje, kajti vedeti mora, da je manj spreten kakor tisti, ki dobro pogodi srnjaka s kroglo.

V mesecu avgustu pa se prične lov tudi na poljsko perutnino. Dober lovec pa gotovo ne bo streljal majhnih nedorastlih jerebic, ki še slabo frčijo. Tudi pri tem lovu velja, da je lovec vesel, če more pokazati, da zadene na dobro letečo perjad. Lepa so v drugi polovici jutra in večeri za jerebarje. Vprav v avgustu prihajajo na klic samo stari gospodje, ki se kesneje trdno sprijaznijo s samicami in se le neradi odzovejo vabilu lovca. Gledati je treba precej točno, da se ne zamenjajo s samico, kateri so sicer v tej dobi precej podobni po obleki. Sicer se pa ta v tem času ne odzove posebno rada lovčevi piščalki. Glede gojitve pa velja v avgustu to, kar v juliju. Kdor ni pripravil krmišč v juliju, mora gledati, da to stori v avgustu.

Za razvedrilo

Dr. Anton Dolar:

Lov pri starih Grkih.

Grško bajeslovje nam v duhovitih simbolih sveti v ono davno dobo, kamor luč zgodovinskega spoznanja ne more prodreti. Kakor je najvišji bog Zevs (pri Rimljanih Jupiter) šele po hudih bojih z orjaškimi Titani in storokimi Giganti, ki simbolizirajo sovražne naravne sile, zasedel in si utrdil nebeški prestol, tako tudi človek ni dobil oblasti na zemlji brez truda. Imel je dolge, trde boje z nevarnimi zvermi in pošastmi, kakor si jih je mogla izmisliti samo bujna grška domišljija, ko si je postopoma osvajal vlado na zemlji in se rešil strašnih tributov in žrtev, ki so jih zahtevale te pošasti. Tako so Minotauru na Kreti, polčloveku-polbiku, darovali vsako leto sedem mladeničev in sedem mladenk; v Tebah je Sfinga, krilat lev z dekliško glavo, ubila vsakega, kdor ni znal rešiti njene uganke. Trebiti zemljo teh sovražnih bitij so pomagali bogovi, polbogovi in umrljivi junaki. Tako je bog Apolon ubil v Delfih zmaja Pythona, po katerem je dobil priimek Pythius, in hrust Herakles (Herkules) je med svojimi 12 junaškimi deli v prvi vrsti reševal prebivalce pošastnih zveri. Tako je brez orožja zadavil leva, obvladal kačo Hydro, ki so ji sproti rastle vedno nove glave, ubil strašnega merjasca, ujel zlatorogega jelena, s puščicami postreljal v zraku vodne ptice, ko jih je z zvoncem splašil iz ločja, ujel divjega bivola in ga na rami prinesel domov itd.

V vseh teh in takih pravljicah vidimo prvotni pomen lova. Preden je človek mogel mirno živeti in obdelovati zemljo, je moral v boj proti zverem, ki so se mu zaradi svoje moči in drugih lastnosti zdele pošastne, nadnaravne. In premagal jih je deloma s tisto bajno silo, ki se pripisuje nekdanjim velikanom, še bolj pa s svojim pogumom, vztrajnostjo in zvitostjo. Tako je ostal lov naloga kraljev in junakov, ki so na lovu vežbali iste lastnosti, kakor so jih potrebovali za boj s človeškimi sovražniki. Kako zelo je lov zaposloval vse misli starodavnikov, vidimo iz tega, da so si kakor na zemlji tako tudi na nebu predstavljali ogromno lovišče. Saj so v raznih ozvezdjih videli med drugim tudi lovne živali: medveda, leva, volka, zmaja, hidro, divjega kozla, ribe, celo kita in druge. Nič čudnega, da tam ne sme manjkati tudi lovec. In zelo značilno za takratno miselnost je, da baš najlepše ozvezdje predstavlja Oriona,

ki je bil nekoč mlad, lep lovec v Bojotiji, pa je navsezgodaj hodil na lov in tam ga je videla ter se zaljubila vanj sama jutrnja Zarja (Eos). Drugim bogovom to ni bilo všeč in niso prej mirovali, dokler ga ni božanska Artemis (iz usmiljenja ali ljubosumnosti) s puščico zadela in od takrat mogočno koraka po svojem nebeškem revirju, z mečem ob pasu, v njegovi bližini pa je njegov pes Sirius, najsvetlejša zvezda stalnica.

Tudi v srednjem veku je lov viteški posel. Dandanes je stvar drugačna. Če izvzamemo tropske in morske živali, ki jih človek lovi v izkoriščevalne namene, včasih tako brezobzirno, da je treba zaščitnih zakonov, ne vidimo več v divjačini neizprosnega sovražnika, proti kateremu je vsako sredstvo dovoljeno, temveč imamo z njo sočutje, jo gojimo, pozimi hranimo, pustimo jo nekaj časa na miru, odstrel (brez nepotrebnega mučenja) ima namen, da si preskrbimo hrano ali pa da se divjačina preveč ne zaredi.

V naslednjem podajamo iz Ksenofontove knjige (živel okoli 400 pred Kr.) Kynegetikos (o lovu) tri odlomke.

Lov je iznajdba bogov.

Lov s psi je iznajdba boga Apolona in boginje Artemide. Ta sta izročila to umetnost in z njo počastila Cheirona zaradi njegove pravičnosti. Ta je vesel sprejel ta dar in se ga pridno posluževal. In kmalu je dobil učence v tem in drugem junaškem poslu. Bili so to: Asklepios, Nestor, Peleus, Meleagros, Thescus, Hippolytos, Odysseus (Ulixes), Diomedes, Kastor, Polydeukes (Pollux), Machaon, Aineias (Aeneas), Achilles in drugi, ki jih je bog hotel odlikovati. Toda ne samo možje, tudi žene so bile, ki jim je boginja Artemis dala ta dar: Atalante, Prokris in druge.

O p o m b e : Apolon in Artemis (Diana) sta bila prvi bog solnca, druga boginja meseca. Brez odmora potujoč po nebesnem oboku sta pošiljala svoje oživljajoče pa tudi morilne žarke na vse strani, zato sta bila kaj primerna prototipa lovcev. — Asklepios (Aesculapius), sin Apolonov, ki ga je vzgojil modri Cheiron (polčlovek-polkonj, torej simbol jezdeca), velja še zdaj za bajnega početnika zdravniške vede. Njegov sin je bil Machaon, slavni zdravnik v grški vojski pred Trojo. Kjer je lov, so možne ranitve, tam je potreben ranocelnik; odtod zveza. — Ostale navedene osebe so junaki trojanske vojne ali argonavtskega pohoda ali udeleženci lova na kalydonskega merjasca (ki ga je kot prva ranila Atalante). Prokris je strastno ljubila lov in dobila od Artemide psa, ki je bil hiter ko veter in ki mu ni mogel nihče ubežati.

Lov na zajce.

Lovec naj vzame preprosto, lahko obleko in primerne čevlje, v roki imej palico, z njim naj gre služabnik z lovsko mrežo. Na lovu je treba hoditi tiho, da zajec, če je morda kje blizu, ne pobegne, ko sliši glasove. Še zunaj gozda priveži pse na vrvice, vsakega posebe, da jih lahko zopet izpustiš. Nato je treba postaviti mreže in pasti. Tam mora ostati služabnik na straži. Lovec pa vzame pse in gre, da splaši divjačino. Poprej pa mora prositi Apolona in Artemido za srečo in jima obljubiti delež na lovi. Nato odveže enega psa, ki zna najbolje najti sled. — Pozimi se je treba odpraviti na lov pred solnčnim vzhodom, poleti pa pred

Tudi on se že oglaša . . .

dnevom. V ostalih letnih časih pa sredi med tema časoma. — Ko pa je pes dobil pravo sled, tedaj je treba izpustiti še drugega. V ne prevelikih presledkih izpuščaj drugega za drugim, da si sledijo; vsakega kliči po imenu, a ne kliči ga prevečkrat, da jih predčasno ne razvnameš. Psi gredó od samega veselja in hrepenenja naprej, iščejo sledove, mahajo z repi, povešajo ušesa in švigajo z očmi. Ko pa naletijo na zajca, dajo lovcu znamenje z repom in z vsem telesom. Sovražno zajca naskakujejo, letajo kakor za tekmo, tekajo zdaj skupaj, zdaj se spet oddaljujejo in spet se zaganjajo. Končno pridejo do zajčevega ležišča in planejo nanj. Ta seve skoči pokoncu, njegov beg povzroči še večji lajež. Zdaj je treba

psom klicati: Io psi, io psi, le previdno, dobro psi! Lovec mora teči s psi vred in si oviti obleko, da ga ne ovira, okoli roke in dvigati mora palico nad zajca. Ta se bo umaknil, bo izginil izpred oči, se bo zopet vrnil na mesto, kjer so ga izsledili, kar je navadno. Lovec pa mora kričati: Od tamle! Tam dečko! Halo dečko, pazi! In če je zajec ujet ali ne, naj da dečko lovcu znamenje. Če je ujet pri prvem pogonu, se pokličejo psi zopet skupaj, da gredo nad drugega zajca, če pa ne, je treba nadaljevati in ne odnehati, temveč vztrajati do konca.

Kakšna imena so dajali Grki psom.

Ksenofon nam je ohranil 26 pasjih imen, ki so zanimiva v toliko, da vidimo, po kakih vidikih so jih dajali. Grška imena podajamo v transkripciji, v slovenščini se prilegajo imperativne tvorbe.

Anthéus: Cvetko; Heba: Mlada; Psyché: Duša, Dušica; Thymós: Jeza, Pogum, Nebojs; Sthenon: Krepki, Krep; Alké: Bran, Brani, Branis; Rhome: Moč, Sila, Silač; Bia: Sila, Udri, Lopni, Lop, Zgrabi; Fonaks: ki mori: Stisni, Primi, Zlomi, Zdrobi; isto pomeni Kainon ali Porthon; Medas: Bistri; Gnome: Umni; Sperchon: Hiti, Žuris; Stichon: Stopi; Spudé: Naglec, Brzi; Hormé: Plani, Skoči, Skok; Bremon: Renčej, Rentač; Leuson: ki gleda: Vidi, Gledi; Fylaks: Čuvaj, Varuj, Vari, Pazi; Hyléus: Gozdnik, Šuman; Chará: radost: Radi, Ljubi; Porpaks: ročaj pri ščitu: Drži, Primi; Ksifon: ostrina pri meču: Sekaj, Reži, Grizi: Aithér: Zorko, Svit, Vedrin; Aktís: solnčni žarek: Žarko. — Najimenitnejši pes pri Homerju pa je bil Argos, Belin. Celih 20 let je bil Odysseus pred Trojo in po svetu, pa se vrne domov. Nihče ga ni spoznal, ne žena ne sin niti kdo drug. Opazil pa ga je pes Argos, ki je bil pri odhodu gospodarjevem še ves mlad. Zdaj pa je ležal zanemarjen na gnoju in čakal zadnje ure. Spoznal je gospodarja, hotel mu je steči naproti, dvignil se, a onemogel se zgrudil. Odysseus pa si briše solze.

Lovska razstava v Mariboru.

Od 5. do 15. avgusta bo kakor lansko leto tudi letos takozvani »Mariborski teden«. Namen tega je, privabiti v lepo mesto okoličane in tudi tujce. Zaradi tega so v Mariboru v tem času razne razstave in zabavne prireditve. Letos so vabili lovce, naj oni pokažejo in odkrijejo posebno meščanom prirodne lepote in zanimivosti mariborske okolice. Lovci so sklenili, da prirede lovsko razstavo v treh velikih sobah in na hodnikih Cankarjeve šole.

Načelnik razstavljalnega odbora je znani ugledni lovec, ki je v lovu praktično in teoretično dobro podkovan, direktor Jože Stergar. Med njegovimi neumornimi pomočniki so predsednik podružnice direktor Bogdan Pogačnik, gg. Mravljak, Dolinšek, Babič in Scherbam, strelskemu odseku, ki priredi tudi strelsko tekmo, katere program je priključen, je na čelu dr. Kovačec. Pomagajo pa še mnogi drugi mariborski in okoliški lovci, katerim je mnogo posebno do tega, da pokažejo prirodne zanimivosti, vzbude med lovci zanimanje za pravilno lovljenje in dokažejo ljudstvu, kako važna gospodarska panoga je lovstvo.

Kakor vedno, hoče tudi to pot mariborska podružnica SLD prednjačiti drugim podružnicam.

Poleg mnogih lepo zasnovanih skupin, posnetih po prirodi, bo razstava in ocena rogovja, po večini iz področja mariborske podružnice. Nekaj od teh smo jih imeli priliko videti že na ljubljanski razstavi l. 1930., mnogo pa je novih, med njimi izredno lepih komadov. Najmočnejše rogovje bo menda iz neposredne okolice mesta.

Nadalje bo posebej zastopana gojitev divjadi, krmišča, vališča itd., kakor tudi strelstvo in orožje.

Posebno zanimivo obeta biti obdelan sicer dolgočasni statistični material. To delo je prevzel višji svetnik, načelnik mestnega gradbenega odseka za mesto Maribor, ing. Albin Černe. Razstavo bodo gotovo zelo poživile slike lovskega umetnika barona Gagerna. Ker obeta biti ta razstava res prav lepa, jo bodo gotovo lovci in tudi drugi prijatelji prirode zelo radi posečali.

SPORED

za lovsko strelsko tekmo Slovenskega lovskega društva podružnice Maribor, ki se bo vršila dne 12. avgusta od 14. ure do mraka in dne 13. avgusta 1933 od 8. do 12. ure ter od 14. ure do mraka na strelišču v Radvanju pri Mariboru.

Razglasitev rezultatov in razdelitev nagrad 13. avgusta 1933 ob 21. uri v lovski sobi hotela »Orel«. V primeru velike udeležbe sme strelski odsek odločiti, da se streljanje nadaljuje še dne 14. avgusta 1933 in se bodo v tem primeru ta dan razglasili rezultati in razdelila darila ob 21. uri pri »Orlu«.

Tarče.

A. Streljanje s kroglo.

1. Spominska tarča. Premer tarče 30 cm, razdalja 75 m, vpisnina 10 Din, zgrešeni strel se sme ponoviti. Strel na spominsko tarčo je obvezen za vse udeležence tekme.

2. Tarča stoječega srnjaka. Petkrožna tarča na razdaljo 75 m. Serija 5 strelov, ponovitev dovoljena, vsaka serija 10 Din. Strelja se stoje prostoročno.

3. Tarča izginjajočega srnjaka. Petkrožna tarča na razdaljo 75 korakov. Serija 5 strelov. Tarča se pokaže za posamezen strel 8 sekund. Vse drugo kakor pod 2. Serija 10 Din.

4. Tarča izginjajočega ruševca, zajca in lisice. Petkrožne tarče na razdaljo 75 m. Serija 5 strelov. Tarča je za posamezen strel vidna 5 sekund, strelja se sede prostoročno, hrbet ne sme biti naslonjen. Strelec sme pričakati te tarče z nastavljeno puško. Drugo kakor pod 2. Serija 10 Din.

5. Tarča bežeče divje svinje. Serija 5 strelov. Na razdaljo 75 m se premika tarča za vsak strel na širini 10 m. Strelja se stoje prostoročno. Drugo kakor pod 2. Serija 10 Din.

Pri vsaki seriji tarč 2, 3, 4 in 5 odda strelec šesti strel kot viteški strel.

B. Streljanje z zrnjem.

1. Leteči golobi. Serije po 10, 20 (10 in 10) in 30 (10 in 10 in 10) golobov, 10 golobov 15 Din, razdalja 10 m za juniorje in lovske paznike, 14 m za vse druge. Ponovitev dopustna.

2. Bežeči zajec. Serija 10 zajcev, razdalja 35 m. Serija 10 Din. Ponovitev dovoljena.

3. Brakada. Serija 10 tarč (5 zajcev, 2 goloba, 1 fazan, 1 jerebica in 1 kljunač), razdalja 35 m. Serija 10 Din. Ponovitev dopustna.

Prehodni pokal mestnega načelstva mariborskega.

Tekme za ta pokal se smejo udeležiti člani podružnice SLD Maribor, ki imajo stalno bivališče na ozemlju podružnice. Tarče iste kakor za skupino mojstrstva, strelja pa se na vsako tarčo le ena serija in mora strelec predhodno izjaviti, da strelja dotično serijo za pokal. Pač pa se pokalne serije upoštevajo tudi v skupini dotičnega strelca. Zmagovalec čuva pokal do prihodnega leta in ga mora braniti. Kdor zmaga tri leta zaporedoma, postane lastnik pokala.

Splošne določbe.

Nastava puške lovska, t. j. puškino kopito mora biti vidno v višini komolca. Šele ko se tarča pokaže, golob vzleti i. t. d., se puška dvigne k licu. Izjemo tvori tarča A 4, kjer sme strelec pričakovati cilj s puško pri licu. V skupini gostov pa je nastava puške poljubna na vseh tarčah. Strelec lažje skupine se sme prijaviti za težjo skupino, ne pa obratno. Zadevno izjavo mora dati strelec, preden začne streljati.

Pri streljanju z zrnjem je dovoljeno dvojničenje (dubliranje). Golobi se streljajo z zrnjem številke 12, druge tarče s poljubnim zrnjem, vendar ne močnejšim kakor št. 8.

Pri streljanju s kroglo je treba oddati po vsaki seriji še en strel, ki pride v poštev za določitev pri enakem številu krogov (viteški strel). Pri streljanju s kroglo so dovoljene vse lovske puške na kroglo, tudi z daljnogledom. Vojaške puške in malokalibrske puške z naboji Short long in Long rifle niso dovoljene. Vse puške brez jermenov.

Na poziv strelca se tarča pokaže, golob vzleti i. t. d. Strelec ima pravico, ponoviti strel z ono puškino cevjo, v kateri se naboj ni vžgal. Zamuditev strela šteje kot zgrešitev.

Pri streljanju z zrnjem šteje vsak zadetek dve točki, pri streljanju s kroglo po doseženem krogu eno do pet točk.

Za ocenitev se seštejejo strelcu njegove najboljše serije na tarčah njegove skupine. Pri enakem uspehu odloča najprej vsota točk viteških strelov, ako je tudi tukaj enakost, odloča manjše število porabljenih nabojev z zrnjem. Pri tekmi zunanjih odsekov se na isti način seštejejo najboljše serije vseh treh strelcev posameznega odseka.

Za vsako skupino je določenih več lepih daril in diplom.

Vsak tekmovalec naj se zavaruje proti nezgodam, ker nosi sam vso odgovornost za nezgode, ki bi jih zakrivil.

Uprava tekme.

Vodja tekme nosi kot znak svoje funkcije zelen trak, reditelji bel in sodniki moder trak na levem rokavu.

Ugovori se morajo prijaviti takoj reditelju, ki obvesti vodjo tekme. Ta predloži po zaslišanju prizadetih ugovor zboru sodnikov v končnoveljavno odločitev. Proti odločitvi zbora sodnikov ni pritožbe.

Rediteljem se mora pokoriti vsakdo brez razlike, drugače ga sme zbor sodnikov od tekme izključiti.

Strelski odsek podružnice SLD v Mariboru si pridržuje pravico, da gornji strelski spored iz tehtnih razlogov spremeni, mora pa to objaviti tako, da je vsak udeleženec tekme o izpremembi takoj obveščen.

Slovensko lovsko društvo podružnica Maribor
Strelski odsek

Strelski mojster: **Robert Vukmanič.**

Predsednik strelskega odseka: **Dr. Janko Kovačec.**

Poskusna tekma psov-jamarjev.

Alojzij Rihteršič, Celje.

»Klub ljubiteljev jamarjev« je priredil dne 11. junija t. l. na posestvu »Društva ostrostrelcev« v Ljubljani, Pod Rožnikom, v nalašč za to napravljenih umetnih rovih in v ograjenem prostoru tekmo na lisice in jazbece.

Glavni namen te tekme je bil, pokazati lovcem in interesiranemu občinstvu, kako je postopati pri tej vrsti lova, kako je v ta namen vežbati psejamarje in kaj se doseže z jamarji, ki so zadosti ostri in zadevno priučeni.

Tekma se je začela ob 9. uri, trajala dopoldne in popoldne s kratkim opoldanskim odmorom.

V zgodnjih jutranjih urah je kazalo vreme prav slabo, lilo je, kar je moglo, nato prenehalo, čez dan zopet nekajkrat grozilo, da se bo zopet nenadoma ulilo, pa se je uneslo in popoldne postalo lepše in vedro.

Ker se lisice in jazbeci ob slabem vremenu sigurneje zadržujejo v svojih podzemskih domovanjih kot ob lepem vremenu, je uspeh jamarjenja pogosto ob slabem vremenu bolj uspešen kakor ob lepih solnčnih dneh; zato je bilo določeno, da se tekma vrši tudi, če bi bilo še tako neprijetno vreme, kar je v zvezi s praktičnim izvrševanem te vrste lova.

Kot rečeno, imajo take prireditve namen, vzbuditi med domačimi lovci veselje in smisel za jamarjenje, to je smotrno lovljenje lisice in jazbeca

s pomočjo psa-jamarja. Na žalost opažamo, da lovci v svrho pokončavanja lisic čimdalje bolj segajo po strupu, torej po sredstvu, ki se da z vidika lovske pravičnosti zagovarjati le proti volku. Jamarjenje je viteški način lova, polaganje strupa pa zavratnost. Psi jamarji so v svojem delu najbolj izpostavljeni nepredvidenim nevarnostim in nezgodam, boriti se imajo v temi pod zemljo čestokrat z jačjim sovražnikom, ki srdito odbija napade in drago vrača nemile vseke, ter tudi sam napada; marsikateri pes-jamar, ki je pogumno šel v rov nad jazbeca, se ni nikdar več vrnil; ta rov je postal zanj tudi — grob.

Prireditev je otvoril predsednik »Jugoslovenskega kinološkega saveza« in častni predsednik »Slovenskega lovskega društva« g. dr. Ivan Lovrenčič, ki je pozdravil udeležence ter v jedrnatih stavkih obrazložil pomen takih tekem.

On je prevzel tudi mesto glavnega sodnika, kot pomožni sodniki pa so bili dodeljeni gg. dr. Viljem Krejči, Alojzij Rihteršič in prof. Peter Žmitek. Tekmo je vodil g. Val. Kopač, blagajniške posle pa g. Vrenjak Viktor, veterin. službo pa je vršil iz prijaznosti g. dr. Jos. Kunc, dipl. veterinar, za kar mu bodi izrečena topla zahvala, prav tako ostalim sodelujočim.

Pred tekmo se je vršila smotra psov glede njih zunanjosti. Prijavljenih je bilo 12, predvedenih pa 11 psov, ker je psica »Moja«, last g. V. Kopača, medtem nekaj obolela. Razdeljeni so bili v dva oddelka: v mladinski razred (psi manj kot 2 leti stari) in starejši razred (psi stari 2 leti in več). V mladinski razred so bili dodeljeni 4 psi, v starejši razred pa 7 psov.

Uspeh smotre psov je bil sledeči:

Mladinski razred:

1. »Čuk«-Hmeljniški, pes, dolgodlak jazbečar, rdeče barve s temnimi prehodnimi odtenki, last gdčne bar. A. Wamboldt, grad Hmeljnik pri Mirni peči, * 2. IX. 1932. Ocena: prav dobro.

2. »Kara«, psica, dolgodlaka jazbečarka, * 20. VIII. 1932, last prejšnje. Ocena: prav dobro.

3. »Cigo«, resasti jagdterijer, pes, * 6. VI. 1932, last g. Viktorja Medena, Ljubljana. Ocena: prav dobro.

4. »Tosca«, psica, resasta foksterijerka, * 12. IV. 1933, last g. Al. Sekule, Ljubljana. Ocena: prav dobro.

Starejši razred:

5. »Buerschel-Hmeljniški«, pes, dolgodlak jazbečar, rdeč, * 12. VI. 1931, last gdčne bar. A. Wamboldt, grad Hmeljnik pri Mirni peči. Ocena: odlično.

6. »Magnus-Perun«, pes, resasti foksterijer, star 7 let, last g. Viktorja Medena, Ljubljana. Pes je bil že večkrat visoko odlikovan na mednarodnih razstavah in dosegel prvaštvo (šempijonat).

7. »Ekstra-Perun« zv. »Marisch«, psica, resasta foksterijerka, že tudi večkrat visoko odlikovana na mednarodnih razstavah. Psica je last g. Teodorja Korna ml., Ljubljana.

8. »Dulo«, pes, 3 leta star, gladkodlak jazbečar, črne barve z rumenim žigom, last prejšnjega. Ocena: dobro.

9. »Lumpi«, pes, kratkodlak jazbečar, črn z rumenim žigom, * 19. IV. 1930, last g. Ivana Jerana, Ljubljana, Večna pot. Ocena: dobro.

10. »Orlek«, pes, ca. 4 leta star, brak-jazbečar, pšenične barve, last g. Matka Perka, Ljubljana VII. Ocena: prav dobro.

11. »Fredi von Hohentwiel«, pes, jazbečar, gladke dlake, čokoladne barve, * 14. I. 1926, lastnik g. Al. Sekula, Ljubljana. Že večkrat visoko odlikovan.

Tekma se je vršila po sledečem redu:

A. Mladinski razred: tekma na lisico.

Vrstni red je odločil žreb, tako kakor so tukaj navedeni. Vsakemu psu je bilo določenih 20 minut za delo.

1. »Cigo«, izpuščen ob 10.26, nekajkrat pokuka v rov, pa si ne upa dalje, stvar mu je še povsem nova, zato ga lastnik po 6 min. odpokliče.

2. »Čuk-Hmeljniški«, izpuščen 10.33, spočetka boječe voha v rov, se obotavlja, nato pa po tretjem poskusu vleze in pride ob 10.38 pred lisico, ki jo oblaja in zadržuje. Ob 10.42 jo pusti in pride ven. Četudi je prišla lisica za njim prav do izhoda, tudi na prigovarjanje ni več vlezel. Odpoklican je bil ob 10.50.

3. »Kara« je bila izpuščena ob 10.52. Četudi je bila lisica prav pred vhodom, se ni psica, ki je lisico videla, zanjo nič zmenila. Odpoklicana je bila ob 10.53.

Da se izrabi čas in da se potisne lisica nazaj v rov, je bilo dovoljeno psu »Cigo«, da je vnovič nastopil. Ko je bil ob 11 zopet izpuščen — med tem časom je bil namreč lisico pred vhodom opazil — se je kar zaprašil v rov, atakiral lisico, jo takoj zagrabil, držal in stresal, tako da smo bili prisiljeni priskočiti na pomoč in ju z jamarskimi kleščami razdvojiti. Ko je bila lisica sedaj zunaj v ograjenem prostoru, jo je z vso jezo zopet napadel, tako da smo jo morali ponovno reševati pred njim. Lisica je begala po prostoru in glasno bevskala. Ko smo jo dali zopet v rov in spustili zopet psa »Ciga«, jo je v 3 min. gladko izgnal iz jame, kot je to predvideno za najboljše pse, starejše jamarje. Ob 11.03 je bil odpoklican. Pes ima odlično zasnovo in bo ob primerni vežbi postal še znamenit jamar.

4. »Toska«, izpuščena ob 11.06, je samo nesmotreno begala pred vhodom rova in je bila, ne da bi kaj pokazala, odpoklicana ob 11.12.

»Čuk-Hmeljniški« je bil na željo lastnice še enkrat preizkušen, pa je skraja pred vhodom samo lajal, zlezel nato polagoma v rov, toda brez nadaljnjega uspeha. Odpoklican je bil ob 11.20.

B. Starejši razred: tekma na jazbeca.

5. »Ekstra-Perun« zv. »Marisch« je bila izpuščena ob 11.30 in je sprva le nakazovala, nato vlezla in se ob 11.32 že spoprijela z jazbecem, ki jo je vsekal, nakar se je nekoliko odmaknila. Ob 11.37 je bila drugič vsekana in prišla iz rova, pred rovom lajala in begala sem in tja. Končno je pa vnovič vlezla, sicer napadanje opustila, držala pa je vztrajno in oblajevala jazbeca v primerni razdalji. Ranjena na levem uhlju, je bila, ko je njen čas potekel, ob 11.45 odpoklicana.

6. »Dulo«, izpuščen ob 11.46, je previdno vlezel in začel kmalu lajati nad jazbecem. Zaganjal se je neprestano, držal izredno vztrajno,

kakor pravi držač. Ob 12.02 ga jazbec vseka, toda pes ne odjenja in se za vsek malo zmeni.

Ob 12.06 ga jazbec vnovič vseka, kar ga pa nič ne oplaši, on vztraja tudi potem, ko mu je čas potekel in ga sodnik odpokliče. Ni ga bilo mogoče dobiti iz rova, tako da smo bili prisiljeni rov odkriti in psa izvleči. Ranjen je bil po gobcu.

Nato je sledil opoldanski odmor do 13.30.

7. »Fredi-Hohentwiel« je bil izpuščen ob 14.12. Gladko je zlezel v rov in jazbeca takoj našel in oblajal. Ostal je stalno na mestu, nato pa je začel pritiskati jazbec in tirati psa nazaj. Ob 14.20 ga s protisunkom pes potisne nazaj v koleno rova, kjer se tudi spoprimeta. To koleno v rovu je bilo nesporno za jazbeca najugodnejša točka, kar se je kesneje pokazalo tudi pri vseh ostalih, četudi še tako ostrih psih. Ko smo ob 14.30 rov odkrili, je pes sicer trenutno utihnil, kar je jazbec izrabil in psa ostro vsekal; pes se pa zapodil vanj in se vanj zagrizel, da smo bili prisiljeni oba izvleči. Ranjen je bil spredaj na spodnji čeljusti in na desni strani lica.

8. »Buerschel-Hmeljniški« je bil izpuščen ob 14.34. Ne da bi se mnogo obotavljal, je zlezel v rov, takoj energično napadel, bil pa takoj vsekan, kar mu je dalo povod, da se je začasno umaknil. Nato je šlo sem in tja, ob 14.39 je bil zopet vsekan, se nato umaknil in prišel ven krvav na desni strani smrčka. Ob 14.42 je sprva nakazoval pri vhodu, nato vlezel in znova držal. Delal je pretrgoma in premikaje se, ob 14.47 je prišel ven in bil nato odveden.

Številka 9 je izostala.

10. »Orlek«, izpuščen ob 14.49, je šel nekoliko obotavljaje v rov, kmalu dal glas, vendar ga je jazbec po malem potiskal nazaj. V prvem kotlu se je potem dobro držal — gonja je šla sem pa tja — do konca določenega mu časa. — Ob 15.09 je bil odpoklican.

11. »Magnus-Perun« je bil izpuščen ob 15.12. Planil je energično v rov in prav kmalu oblajal in pritiskal jazbeca. Ob 15.24 jazbec vseka psa, ki se malo pomakne nazaj, napreduje ponovno in trdno drži tik pred jazbecem do odpoklica ob 15.32.

12. »Lumpi«, izpuščen ob 15.35, je šel takoj pogumno v rov in začel boj zob ob zob. Borilca sta se premikala naprej in nazaj; ob 15.49 pride pes ven pogledat, se vrne takoj v rov in nadaljuje borbo. Ob 15.51 utihne, nato se zopet oglasi in drži, pa pride drugič ven. Ob 15.55 odpoklican.

S tem je bila tekma zaključena ter so se sodniki in vodja tekme sestali na posvetovanje.

Ob 16.30 je bil razglašen uspeh tekme in bile razdeljene nagrade in darila, kot sledi:

Mladinski razred:

1. »Cigo« I. nagrada v znesku 100 Din.
2. »Čuk-Hmeljniški pohvalno priznanje.
3. »Kara« nič.
4. »Toska« nič.

Starejši razred:

5. »Fredi-Hohentwiel« I. nagrada 100 Din.
6. »Dulo« II. nagrada 75 Din.
7. »Magnus-Perun« III. nagrada 50 Din.

8. »Lumpi« prav pohvalno priznanje.
9. —
10. »Ekstra-Perun« zv. »Marisch« prav pohvalno priznanje.
11. »Orlek« pohvalno priznanje.
12. »Buerschel-Hmeljniški« pohvalno priznanje.

Častna darila v predmetih so bila razdeljena takole:

»Lumpiju« se prizna pepelnik z jazbečarjem,
»Ekstra-Perunu-Marisch« šatulja za cigarete,
»Orleku« rdeč pepelnik s priborom za vžigalice,
»Čuku« in »Buerschlu-Hmeljniškemu« skupno soha jazbečarja.

Predsednik kluba g. Meden Viktor se je lepo zahvalil sodnikom in čestital lastnikom psov na doseglih odlikah, poudarjajoč, naj bi današnja tekma bila pobuda, da bi se jamarjenja oprijeli posebno lovci na deželi, ki imajo več ko dovolj prilike za ta viteški način lova.

S tem je bila tekma zaključena.

Iz lovskega oprtnika

Smrtna kosa.

Dne 1. julija t. l. je nepričakovano preminul in nas zapustil stalni član načelstva — eksekutive Jugoslovenskega kinološkega saveza, ustanovni član, bivši predsednik in odbornik Kluba ljubiteljev sportnih psov ter ustanovni član Kluba ljubiteljev jamarjev, gospod dr. Makso Pirc, odvetnik v Ljubljani. Vnetemu poborniku i na kinološkem polju ostani trajen časten spomin!

Vpliv vremena na jerebje petje.

Profesor Valentinitsch, pisec sloveče knjige o jerebu, piše, kako zelo važno je za dober uspeh pri jerebjem lovu primerno vreme. Kakor on, je večina jerebarjev mnenja, da se jerebi radi oglašajo in prihajajo na klic, če se spreminja iz grdega v lepo. V teku dolgoletnega lovljenja jerebov pa sem opazil sam in bil tudi opozorjen po dobrem jerebjem lovcu, da to ne velja popolnoma. Jerebi se oglašajo večkrat tudi pri prehodu od lepega na slabo vreme. Nekateri zaradi tega trdijo, da pomladi pojejo, če se spreminja v grdo, poleti in jeseni pa v lepo.

Jaz sem opazil to-le: Če je bilo dolgo lepo in se je bližala nevihta, so se jerebi, ki so prej molčali skozi vse lepo vreme, kar naenkrat pričeli oglašati. Med dolgotrajnim dežjem je bilo vse tiho, kakor da so jerebi izumrli. Kakor hitro pa je le nekoliko zabrila burja ali potegnil sever, so jerebi oživeli. To imam že dolgo za najbolj ugoden čas za klicanje jerebov. Najbolj živahno in skoraj bi rekel trdovratno so se mi oglašali jerebi med hudim nalivom sredi popoldneva v začetku meseca septembra. Letos sem slišal peti jereba proti večeru 1. junija, živahno je pel jereb pred hudo nevihto in viharjem 18. julija popoldne in pa 20. julija tudi popoldne. Nasprotno od jerebov pa trdijo za ruševce, namreč da so oznanjevalci slabega vremena. Nu, tudi to sem spoznal, da je resnica, posebno, če grulijo jeseni, je to gotovo prerokovanje, da bo v kratkem za tem hudo snežilo.

Letošnji zalaz srnjadi.

Zaradi izredno slabega, hladnega in deževnega vremena se je srnjad zelo kesno prebarvala. Celo v nižavah v okolici Kočevja v začetku junija nismo videli popolnoma prebarvanih srnjakov. Pa tudi z Bleda sem doznal, da so do 9. junija videli le dva prebarvana srnjaka. Vsa ostala srnjad je bila še siva in je le redkokdaj prihajala na pašo iz gozda. Kakor na Gorenjskem, je tudi tukaj letos izredno močno razširjen nosni obad. 4. junija sem videl še napol sivega vilarja s kosmatim rogovjem, ki je močno hropel. Smrčanje, ki je pričalo, da so ga napadle ličinke nosnega obada, je bilo slišati na dobrih sto korakov. Pa tudi več bolnih srn sem srečal pri zalazu; 15. junija sem našel po nosnem obadu napadeno srno, ki je bila že čisto prebarvana. Pri mojem dolgoletnem izvajanju lova sem našel po nosnem obadu napadene le srne in slabejše, mlajše srnjake, le leta 1929. sem ustrelil v Kočah močnega srnjaka, ki je imel v sebi zalego nosnega obada.

Splošni uspeh na zalazu ni bil posebno ugoden. Sreča je bila mila podzakupniku lovišča Livold, ki je ustrelil že prvega junija zjutraj tri srnjake, med njimi enega precej močnega. Neki Zagrebčan je ustrelil močnega šesteraka za binkošti. Pa tudi z Dunaja so prišli lovski gosti. Eden je ustrelil dva, drugi pa tri šesterake v lovišču Morava. Najmočnejši, ki je nosil prav močno rogovje, je imel v čelnem nastavku zarastlo svinčeno zrno.

Jaz sem ustrelil letos po enega srednje močnega srnjaka 1. in 7. junija. Zanimivo je, da sem ustrelil v teku

petih let, kar lovim v tej okolici, večino srnjakov v prvih dneh junija.

Leta 1929. sem ustrelil v Kočah po enega srnjaka 3., 6. in 18. junija; leta 1930. pa 4. junija enega, 6. junija tri in 25. junija zopet enega. Leta 1932. sem ustrelil v okolici Koč samo 5. junija enega šesteraka. V Kočah sem videl neko leto od 1.—15. junija 39, drugo leto pa 46 komadov srnjadi. V Mali gori 30 in 22, v Livoldu pa neko leto v omenjenem času 55 komadov. Sedaj pa se je vprav v Mali gori lovišče zelo poslabšalo. Le prve dni junija je mogoče kaj videti na zalazu. Povod tem slabim razmeram so pač jesenske in zimske brakade in pa ker se vedno bolj razširja krivolovstvo. Je pač preslabo nadzorstvo. Celo proti temu se greši, da lovci streljajo pri zalazu s šibrami, kljub temu, da je to zakonito prepovedano. Če bi se pričel odstrel srn prvega oktobra in končal za srne in srnjake zadnjega oktobra, bi to gotovo zadostovalo popolnoma ter bi mnogo pripomoglo k podvigu staleža lepe divjadi. Najboljše lovišče je še goteniško, ki meji kar z dveh strani na Auerspergovo lovišče.

Z lovskim pozdravom!

E. Poglayen.

Kronika o črni divjadi v Zasavju.

Članek g. Šavlja me je napotil, da tudi jaz prispevam z nekoliko vrsticami k statistiki lova na divje prašiče, in sicer od nas iz Zasavja. Razen nekega kratkega članka v »Slovencu« pod »lovci, ki zgrešijo«, nisem še nikjer nič bral o divjih prašičih v Zasavju. Tako bi kdo mislil, da pri nas sploh ni te divjadi in vendar že dolgih 10 let razburjajo naše lovce.

Kljub mnogim pogonom na črnuhe, doslej ni beležiti kakega pozitivnega uspeha. Sicer pa tudi ne pride zlepa pred cev ta divjad, vsaj na primerno razdaljo ne. Če pa le kateri pride pred cev, je to v tako nepričakovanem trenutku, da je zopet smola tu.

Največ pogonov na divje prašiče je priredil upravitelj posestva kneza Windischgraetza, g. ing. E. Puschmann, in sicer v knezovem lovišču. On ima tudi nemalo zaslug, da se je pri nas zanimanje za to lepo divjad povzdignilo. Naj mi oprosti, če ga omenjam na tem mestu. Sploh pa se ta divjad stalno zadržuje v Maljaku v že omenjenem lovišču, in sicer v t. zv. »Maljaškem grabnu«. Druga taka stalna »domovina« je trebeljevska občina s podaljškom v občino Dev. Marija v Polju in kresniško občino. Rada pa se tudi zadržuje v lovišču g. majorja Kračmana v Štangi. Sprehaja se med temi lovišči in poseča pri tem tudi gozdni kompleks Reko.

Pri nas pravijo lovci, da zadostuje že, če hočeš videti divjega prašiča, da greš v eni omenjenih občin k maši, brez puške seveda. Iz te primere je lahko spoznati, kako stalna je ta divjad pri nas. Ondotni kmetje jih vidijo večkrat, včasih tudi po več skupaj. Zadnja leta so povzročili v Sp. Logu precejšnjo škodo, posebno na koruzi in v vinogradih. Kmetje so se z ozirom na občutno škodo pritožili na občino, ki je odredila pogon. V pogonu je bilo sicer več prašičev, ki pa so jo po stari navadi srečno popihali.

Čudne stvari se primerijo včasih lovcem: Če ga boš čakal, ga sigurno ne bo, kadar se ga pa najmanj nadejaš, pa pride. Nekemu 80 letnemu lovskemu čuvaju in izvrstnemu strelcu je prišel lansko zimo kapitalen merjasec na 25 korakov, ko je ta žagal v gozdu drva. Imel je poleg sebe puško (Büchsflinte), v kateri je imel poleg krogle tudi zrnje št. 10 za veverice. Kakor mi je pravil, lovi že 25 let s to puško, pa se mu še ni primerilo, da bi streljal s šibrami namesto s kroglo. Ali »smola« res nikdar ne počiva. Obstrelil ga je z omenjenimi šibrami in ni v razburjenosti niti vedel, da ni streljal s kroglo. Ko merjasca že ni bilo nikjer več, je odprl puško in našel na svoje veliko presenečenje kroglo še v naboju. Prašič se je umaknil proti Štangi in se potikal nekaj dni tam okrog. Puščal je za seboj krvavo sled, ki pa je čez

nekaj dni prenehala in tudi merjasca ni bilo več slediti. Močan merjasec pa se je potikal tudi dalje časa v kresniški občini, pa je pri vseh pogonih srečno ušel.

Pogon na divje prašiče je priredil letos tudi g. Borišek iz Litije. V tem času so bili v lovišču kar štirje prašiči. Trije pa so se umaknili, preden so prišli lovci na svoja stojišča, v Lusno, občina Dev. Marija v Polju. V pogonu je bil le en prašič, ki pa jo je po drugi nezastavljeni strani, nestreljan, pobrisal, kažoč pri tem vsem lovcem svoje ogromno telo v razdalji kakih 1000 m. Prišel pa je nekemu gonjaču, ki pa je bil brez puške, na tri korake. Cenili so ga na 200 kg. Skopal je v nekem jarku tako jamo, kakor mi je pravil lovski čuvaj, da bi lahko v njej ležala dva človeka drug ob drugem. Kakor sem že omenil, so napravili precej škode v Sp. Logu. Tu so jih hodili čakat tudi ponoči ob mesečini in jih skoraj slednjo noč tudi videli, ali do strela ni prišel nihče. Lovec od tam mi je pravil, da je šele na teh ponočnih lovih spoznal, kako oprezna in čuječna žival je to.

Nihče jim ni mogel do živega, tem, v pravem pomenu besede rečeno, divjim svinjam. Pač dva komada sta padla, in to po nepoklicanih, po lovskih tatovih, in sicer v trebeljevski občini.

Vprašamo se še, kaj je vzrok neuspehom pri tolikih pogonih? Po mojem mnenju sta v glavnem dva vzroka, 1. prevelika desinteresiranost lovcev do te divjadi in temu sledeča njih premajhna udeležba, in 2. preglasen ali prehrupen dohod na stojišče, ker se je že opetovano zgodilo, da se je črnuh umaknil, še preden so prispeli lovci do svojih stojišč.

Še to važno dejstvo moram podčrtati! Stalno se zadržujejo že kakih 10 let pri nas prašiči obojega spola, in to ob vsakem letnem času. Pa vendar še nihče nikdar ni videl, ne sledil niti enega mladiča. Kaj je vzrok temu, res ne vem.

O nenavadno velikem pojavu lastovk dne 24. aprila v Novem mestu in okolici.

Potem ko je na Dolenjskem od 19. aprila dalje kake 3—4 dni obilo deževalo oz. snežilo in je bilo prav hladno vreme — saj je padla temperatura od 24. do 26. aprila pod ničlo — se je pojavilo v Novem mestu in okolici 24. aprila izredno veliko lastovk, ki jih je prignala pač zima in pomanjkanje hrane. Ko sem zvedel o tej nenavadni množini lastovk, katerih je že nekaj let sem po naših krajih vsako leto manj, posebno pa še letos prav malo, sem se obrnil v Novo mesto na g. p. Ciprijana Napasta, gvardijana franč. samostana, ker sem slišal, da se je bilo pojavilo največ lastovk ravno okoli cerkve in samostana, s prošnjo, naj bi mi sporočil kaj več o tem nenavadnem dogodku. Poslal mi je tole poročilo: »Na dan sv. Jurija, 24. apr., popoldne ob 1 se je pojavilo nad Novim mestom na tisoče lastovk. Cele jate jih je obletavalo naš samostan in so kar silile v celice. Nekatere smo obdržali kar v sobah, ker je naletaval mrzel dež, ponoči pa je bilo —3° C mraza. Lahko rečem, da je na našem samostanu in na zvoniku prenočilo nad tisoč lastovk. Zvonik je bil kar črno obrobljen od lastovk. Posebno veliko jih je prenočilo na severni strani samostana pod podstrešjem. Drugi dan, 25. aprila, je močno snežilo in tako so lastovke ostale pri nas. Posedale so na okna in se dale kar prijemati. Ostale so skoraj teden dni tu — potem pa zginile. Danes ne vidim niti ene. Pomrlo jih je gotovo precej, pri nas je bilo na vrtu sicer samo 10 mrtvih, a držale so se tudi po drugih hišah, in zato je bilo mrtvih samo v Novem mestu gotovo na stotine. Še nikdar nisem videl takega pojava. Čudno je bilo pri tem tudi to, da niso bile kakor prilepljene na stene ali tramovje posamezne, temveč so se instinktivno stiskale skupaj v večjih gručah, da celo druga na drugi so se grele. Bilo je videti kakor

roj čebel. Kar cepale so v sneg in smo jih veliko rešili, ker smo jih pobirali v snegu, jih nesli v sobe in zavili v cunje, da so se pogrele, potem pa izpustili. Vršili smo samarijansko delo. Žalostno je bilo gledati, kako so letale nad Krko, in to prav nizko in med snežinkami, seveda muh in mrčesa ni bilo, zato so pomrle bolj od gladu, kakor od mraza. Kam pa so od nas odletele, seveda ne vem, morda nazaj čez Gorjance v Belo Krajino, kjer ni snežilo. Storili smo, kar je bilo v naši moči, a kaj, ko jih Italijani love in se mastijo s temi božjimi ptički! Naj omenim še, da pravijo Štajerci, da tudi lastovka »umre«, kakor čebela, in ne da »pogine«. — Kakor sem zvedel še od druge strani, je bilo oni dan tudi v sosednjem Šmihelu vse polno lastovk okoli cerkve, zvonika in drugod.

I. Šašelj.

O udomačeni postolki.

Posestnik na Korenitki Al. Mežan mi je povedal, da je bila pred več leti zaostala postolka, kateri pravijo tu stopovka, ko so se druge izselile, v vasi in ni šla z drugimi. Ko ji je zmanjkalo zunaj hrane, se je približala hišam in tu jo je sprejel omenjeni posestnik in jo pridržal v hiši, kjer se je popolnoma udomačila in je ostala pri hiši do 7. januarja po n. l. Ta dan ji je dala dekla gorkih žgancev, katerih se je postolka do dobrega najedla. To pa je bila njena smrt. Poginila je, bodisi, ker se je preobjedla za njo neprimerne hrane, ali pa, ker je jedla gorke žgance, katera hrana gotovo ni bila za njen želodec, ki je vajen le mrzle hrane. I. Š.

Predrznost.

Večkrat čitamo o raznih vlomih, drznih tatvinah koles, kako je ukral srnjak kruh, avto-vožnjah brez vednosti lastnika itd., toda primer, ki ga je doživel gosp. Urban iz Ptuja, nima enakega, vsaj v divjačinski kriminalistiki ne.

Pred kratkim se je vozil z avtom v mraku po Dravskem polju proti domu. Luči še ni bilo prižganih, ko nenadoma skoči nekdo iz zasede skozi zaprto okno v avto. Šofer, ki se je prestrašil ob žvenketu stekla, ustavi voz, da vidi, kaj se je zgodilo. Tedaj je šele predrznežu zmanjkalo korajže in zajec, ki je vdrl skozi steklo v avto, je zopet skočil ven v zlato svobodo.

Ali je zajec storil ta čin iz junaštva, želje po avto-vožnji, ali iz maščevanja nad avtomobilisti, ki so hote ali nehote povozili že toliko zajčjega rodu, še ni pojasnjeno, ker je pravočasno pobegnil. Če ga ulovijo, bo pri zaslišanju gotovo izpovedal in tedaj vam sporočim, prepričan, da vas to zanima.

A. Mazlu.

Kako nerada zapusti jerebica gnezdo.

Ob prvi povodnji na ljubljanskem barju je šel lovski čuvaj v revir Brezovica na prežo za lovskimi tatovi, ki ob takih prilikah kaj radi napravijo s čolni tatinske sprehode po takozvanih otokih. To so više ležeči travniki, kamor se zateka odrasla divjad. Ko je hodil tako ob robu poplave, je zapazil jerebico, ki je stala v vodi, ne da bi si pomagala na suho. Ker je voda še vedno naraščala, zato je čakal, kaj bo naredila. Kar opazi, da ima pod seboj gnezdo. Že jo je hotel pregnati na suho, pa si je premislil, ker so bila jajca najbrže že prehlajena. Čakal je mirno ter opazoval, kaj bo. Voda je bila vedno višja in tako segla jerebici že do sprednje peruti. Šele tedaj se je hotela dvigniti, kar pa ni mogla, pač pa se je zaganjala po vodi toliko časa, da je bila na plitvejšem mestu, na kar se je dvignila. Ko so začele vode upadati, je šel paznik zopet na isto mesto, da bi preštel, koliko jajec je bilo. Ni pa mogel več, ker so že vrane opravile delo, katerih je bilo takrat več v bližini. Kako veliko škodo je napravila povodenj ne samo poljskim pridelkom, ampak tudi loviščem,

se da že sedaj sklepati, ker je bilo barje od Vrhnike pa skoro do Ljubljane veliko jezero. R. G.

Kinološke vesti

Dne 30. septembra in 1. oktobra t. l. se bo vršila razstava psov v Meranu (Merano), na kar opozarjamo vse prijatelje kinologe, ako bi se hoteli za to zanimati.

Začasna pojasnila je dobiti pri »Ente Nationale della Cinofilia Italiana« (Kennel Club Italiano), Milano, 36 via Monforte. P. Ž.

»Deutscher Jagdterrier-Klub D. T.« v Monakovem nam je sporočil, da je križanje »Jagdterrierjev« s foksterijerji nedopustno, ker so se »Jagdterrierji« že tako zaplodili, da je dobrih plemenjakov zadosti na razpolago.

Vsled tega se v J. V. J. odnosno J. R. J. odslej dalje ne smejo vpisavati psi (psice), ki so plod križanja med »Jagdterrierjem« in foksterijerjem.

Lastniki teh psov naj vzamejo navedeno poročilo v vednost in se ravnajo po njem.

Za J. K. S.: P. Žmitek, savezni tajnik.

»Österr. Kynologen-Verband« nas obvešča, da se bo vršila dne 30. septembra in 1. oktobra t. l. splošna razstava psov vseh vrst pasem pod pokroviteljstvom Mednarodne kinološke zveze F. C. I. v Bruslju.

Razstava se bo vršila na Dunaju (Wien) in so razpisane nagrade za vse vrste psov za mednarodno prvenstvo v lepoti C. A. C. I. B. in naziv »Sieger Wien 1933« kakor tudi »Derby Sieger«.

Pričakuje se, da bo v ta namen za razstavljalce in njih spremljevalce na avstrijskih železnicah znaten popust, o čemer bo J. K. S. še pravočasno obveščen.

Vse nadaljnje informacije, programe, prijavnice itd. bo meseca avgusta t. l. dobiti pri tajništvu Jugoslovenskega kinološkega saveza v Ljubljani, Rimska cesta 2/II. Savezni tajnik: P. Ž.

Brak-jazbečar, njegova vzgoja in uvedba.

Društvo Brak-jazbečar je v svoji založbi izdalo knjigo pod gornjim naslovom.

Spisal jo je Viljem Fürer pl. Haimendorf, Kočevska Reka, naš najboljši poznavalec te pasme.

Knjiga, ki obsega 12 strani in je opremljena z mnogimi lepimi in zanimivimi slikami, je prva in edina v slovenščini, ki se peča z brakom-jazbečarjem, kateri povsem ustreza potrebam lovca v pogorskih in gozdnih loviščih. Obsega vse, kar mora vedeti vzreditelj, vzgojitelj in lovec o vzreji, dresuri in uporabi braka-jazbečarja. Posebno obravnava uvedbo in uporabo psa na brakadah, na barvni sledi obstreljene divjadi in v rovu na roparice.

V dodatku so priključene še sledeče tvarine:

Pasemski znaki braka-jazbečarja.

Pravilnik za tekme.

Pravilnik za vpis v »Društveni vzrejni register«.

Pravila »Društva Brak-jazbečar«.

Knjiga, ki je zelo čedno vezana, bo v kras vsaki knjižnici in bi si jo moral nabaviti vsak lovec, ki ne lovi le brezmiselno tjavendan.

Vezana knjiga stane 30 Din, broširana pa 20 Din. Naročila, katerim se naj priloži prej navedeni znesek, sprejemajo g. Anton Schuster, trgovec, Ljubljana, Mestni trg 25, puškar Albin Šifrer, Ljubljana, Gosposvetska c. 12, in društveni tajnik Ivan Göderer, Ortnek.

Mali oglasi

Izprašan lovec in logar, s trideset-letno prakso in dobrimi spričevali, prosi namestitve. Dopise na: Berna, vlastelinstvo Pokupje, Karlovac, Preradovićeva 12.

»**Lovec**« - letniki 1920—1932 - proda Albin Molan, prometnik, Podnart-Kropa.

Teodolit, po možnosti z busolo, kupim. Ponudbe z opisom in navedbo cene pod »Teodolit« na pisarno SLD, Komenskega ul. 19.

Živo vidro, udomačeno ali mlado, takoj kupim. Ponudbe s ceno na naslov R. Bole, Rožna dolina, cesta VII/30, p. Vič pri Ljubljani.

Mladiče, ptičarje, nem. kdl. psice, povržene 3. julija 1933, proda ugodno psarna »Petovio«. — Pojasnila daje mr. ph. Rudolf Molitor, lekarnar, Ptuj.

3 leta starega psa braka, albanske pasme, s prav dobrim nosom, prodam zaradi opustitve lova. Je prav dober solist, prvovrsten zajčar in lisičar. Deluje brez najmanjše hibe. Cena po dogovoru. Nudim samo resnim reflektantom. Ignac Meze, vila »Isteníč« Dol. Logatec.

Jazbečarja, čistokrvnega, dobro dresiranega, v prvem ali drugem polju, kupim. Ponudbe s ceno in garancijo za dobre uspehe na Adolf Vogrinec, Fram št. 1.

2 psici in 3 pse brake-jazbečarje od »König v. Orlac« in »Ulla Grbin«, položeni 9. junija t. l., proda Jos. W. Hornicky, Mirna, Dolenjsko.

Španjele, čistokrvne, z rodovnikom, položene 1. julija 1933 (pet samcev), prodam članom SLD. Komad po 300 Din. Dominkuš, Gornja Radgona.

Mladiče irske seterice, prvovrstne, od Senta v. Klugrund J. R. P. I T., hčer šampiona Roderich Red Helmet, proda ravnatelj Fric Prieger, Bistrica pri Limbušu, Maribor.

V vzrejališču Woodland je za oplemenitve vpisanih psic na razpolago resasti foksterijer »Brandys Quick«. Oče je »Sieger Bongo of Blackfred«, mati pa »Thel Tulip« (amerik. šampion Eden Aristocrat). Taksa za oplemeni-

tev po dogovoru. Vrnitev psice po povzetju takse in stroškov.

Semtertja so na razpolago tudi mladiči. Dopisi na: Marija grofica Thurn, Ravne, p. Guštanj, Jugoslavija.

Nagačevalec. V prejšnjem lokalu znanega gatilca g. Ferd. Schulza v Ljubljani, VII. (Šiška), Medvedova cesta 21, je otvoril Jože Škrajnar kot njegov naslednik ateljé za nagačenje in prepariranje vseh vrst živali po sistemu in načelih njegovega prednika in učitelja.

Vsa oblačila za lovce in sportnike dobite v najboljši kvaliteti in po jako zmernih cenah v specialni trgovini za moška oblačila I. Maček, Ljubljana, Aleksandrova cesta 12.

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani lovski kroj priporoča tvrdka Anton Schuster v Ljubljani, Mestni trg štev. 25. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno za sportne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Olje za konserviranje orožja in čevljev. Za pričetek sezone Vam priporočam, da si nabavite specialno olje za orožje znamke »Hubertus«, katerega kvaliteta je enakovredna raznim dragim inozemskim oljem. Strokovnjaška priznanja! — Za čevlje pa vzemite

najboljše »Hubertus gumitran-olje«, ki Vam bo napravilo Vaše čevlje voljne in nepremočljive. — Za-

htevajte povsod le prave domače proizvode! »Jadran«, kem. izdelovalnica, Ivan Lapajne, Ljubljana, Moste.

»NC« olje in mast za lovske in turistovske čevlje sta brez škodljivih primesi in polnilnih sredstev. Mazanje z »NC« oljem in mastjo garantira za higijensko obutev, ker napravi usnje mehko in nepremočljivo, vendar noga v takem čevlju lahko diha. Usnje obdrži prvotno barvo.

Od blata očiščene še mokre čevlje, jermenje itd. je zadostno namazati z »NC« oljem in mastjo in postaviti za več ur, najbolje čez noč v bližino zmerno kurjene peči, da vlakna usnja maščobo lažje absorbirajo in bolje vežejo.

Neuspehi na lovu, zgrešen cilj, zastreljena divjad, so bili zelo pogosti pojavi pri lovu na srnjaka, ker puške niso bile v redu pripravljene za lov. Da pa tudi pozneje ne bo nepotrebne jeze, pustite si orožje urediti in točno pristreliti. Za vsa ta dela se priporoča puškar Albin Šifrer, Ljubljana, Gosposvetska cesta 12, telefon 33-49. Za predstoječo sezono se poslužujte najskrbneje napolnjenih patron s šibrami, s katerimi boste na lovu imeli siguren uspeh. Zaloga orožja, streliva ter lovske opreme. Ribarske potrebščine v največji izberi, samo prvovrstno blago najboljših tovaren. Postrežba točna, cene najnižje. Prevzem in prodaja orožja v komisijo pod povoljnimi pogoji.

Za popravila lovskih pušk, pištol, samokresov, za montiranje daljnogledov, pristreljanje pušk itd. se priporoča puškarna F. K. Kaiser v Ljubljani, Kongresni trg 9. Poleg novega, preizkušenega orožja in ribarskih potrebščin ima v komisijski prodaji tele puške: trocevko Hammerles, kal. 16×16/8 mm, 3600 Din; trocevko petelinko, kal. 16×16/9.3, 2200 Din; dvocevko risanico petelinko, kal. 16/11, 800 Din; Schönauer puško z daljnogledom, popolnoma novo, kal. 6.5, 4000 Din; 2 dvocevki petelinki, kal. 16 mm, 500 in 800 Din; dvocevko Lefuše, kal. 16, 300 Din.

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribjo lov ima v najboljši kvaliteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9, ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skobce vseh vrst ter škatle vseh velikosti priporoča I. štajerska tvornica za pasti Matthias Brandl, Puntigam b. Graz (Austria). Izdelki in

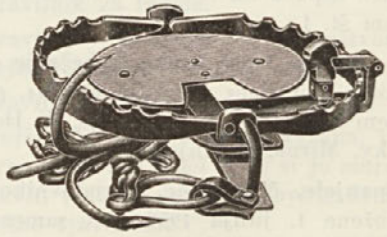

cene so brez konkurence. Za strokovno izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. — Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta tvrdka pasti iz drugih tovaren.

Lovska razstava v Mariboru.

Namen vseh lovskih razstav zadnjih let, pa bodisi pri nas ali drugje, je ta, prikazati lovstvo ljudskim množicam pač v pravi luči. Lovci naj dobe vzpodbudo k še večji ljubezni do lova, lovci naj se izpopolnjujejo in uče gledati, kaj vse se nahaja v njih loviščih in kaj lahko dosežejo z umnim gojenjem. Na lovskih razstavah imajo priliko videti, kako se lovstvo lahko sistematično uredi in vse, kar je v zvezi z lovstvom, pravilno priredi. Nelovcem in nasprotnikom lovstva vprav lovske razstave prikazujejo, da je lovstvo važno ne samo kot razvedrilo, nego tudi z gospodarskega stališča. Ker so nasprotniki lovstva navadno prekomodni, da bi si ogledali lov v prirodi, se jim le-to olajša z razstavo, kjer je koncentrirano pač vse, kar je le mogoče.

Zadnja naša lovska razstava, ki je bila v Ljubljani pred tremi leti, je bila, skoraj lahko trdimo, vsedržavna, kajti zastopani so bili vsi deli države. Bile so medvedje kože iz Bosne, jelenje rogovje iz Belja, gamsovi roglji iz Hercegovine, vodna perjad iz Slavonije, gamsovi roglji in srnjačje rogovje s Pohorja in raznih drugih delov države. Mariborska razstava pa je vsebovala po večini predmete le iz svoje podružnice. Toda kljub temu ni dosti zaostajala za veliko ljubljansko razstavo, vsaj v načinu razstavljanja ne.

Razstavljalni prostori so bili primernejši kakor v Ljubljani, kjer je tramovje stropov zelo kvarilo sicer lepe slike. Vhod v mariborski razstavljalni prostor je bil impozanten. Nad stopniščem je bila velika jelenova glava s križem med rogovjem. Križ je bil električno razsvetljen. Po stopnišču je viselo mnogo srnjačjega rogovja, ki je bilo sicer precej šibko, toda v skupini zelo dekorativno. Mogočen je bil vstop v prvo nadstropje. Posetniku razstave se je nudila prekrasna, skoraj bi rekel, veličastna slika. V tem delu so visele trofeje in slike okoliških posestnikov, ki so mnogo žrtvovali za svojo najljubšo zabavo, za lov. Vse je bilo zelo okusno prirejeno tako, da so prišle do veljave slike in trofeje. Če si šel dalje po hodniku, na desno, si spoznal, da je Pohorje eldorado za divje peteline in ruševce.

Zelo markantna je bila stena, bogato okrašena s kakimi petdesetimi razpetimi repi divjih petelinov. Pod to dekoracijo so visele nazorno prikazane statistike, iz katerih si lahko razbral, kako zelo delavna je mariborska podružnica.

Na nasprotni steni so bile skupine fazanov, divjih petelinov in ruševcev. Izpopolnjevala jih je skupinica gozdnih jerebov, na koncu pa je visela redka ptica: spaček, križanec med kokošjo velikega petelina in ruševcem. Da je bilo bolj nazorno, je visel na eni strani očetov, na drugi pa materin rod.

Omenjene skupine so uspele zelo dobro, kajti materijala za to ne manjka v mariborski podružnici. Kar je za Gorenjsko gams, za Notranjsko srnjak, to je za mariborsko okolico veliki petelin! Pa tudi način prikazovanja v prirodnem miljeju je uspel prav dobro. Koncem hodnika, v mali sobici, je bila voda in polje. Člani Slovenskega ribarskega društva, čijih zastopnik je tudi pridno pomagal lovcem, so izložili razne ribiške predmete. Posebno pozornost so vzbujale preparirane glave kraljev voda, mogočnih sulcev. V tem oddelku so bile v kolikor mogoče prirodni sliki prikazane vodne ptice. Posebno pa so se tu postavili Šentlenartčani s fazanerijo. Zelo so oživili razstavo mladi fazančki, ki so brskali okoli dobro prikazanega ribnika. Poleg tega pa so Šentlenartčani razstavili še mnogo drugih zanimivosti. Naj omenim samo veliko past za lovljenje dehorjev in pa krmišče za fazane in jerebice, ki so dičili hodnik.

Najlepša skupina, kar so priznali vsi, ki poznajo planine, pa je bila ona, ki je prikazovala severni podružnični kotiček, slovenjgraško okolico. Stopnišče v drugo nadstropje se je dalo vprav za to imenitno uporabiti. Mnogo so pripomogle k uspehu prav mojstrsko zasnovane kulise, največ pa sicer nizke, toda stare, od gorskih viher oglodane smrečice, vse lišajaste in tršate. Rušev grm je bil sestavljen, kakor bi bil izrastel vrhu skalnate »Urške«. Nekoliko ponesrečen je bil gozd, skozi katerega je vodila pot v »Pohorski dom«, kjer dobivajo zavetje mariborski planinci in lovci. Vprav v tej sobici, kjer je bila prikazana omenjena planinska zgradba, pa je bilo najlepše dokazano, kaj vse se lahko naredi, če je kje skladnost, dobra volja in pridnost.

Toliko o dekorativni plati. Vprav tako pa so dobro uspele tudi poučne skupine v velikih sobah, kjer je bilo razstavljeno rogovje in roglji. Na mizah in po stenah je viselo mnogo rogovja. Sestavljene so bile skupine starosti, letni razvoj rogovja, vplivi bolezni in poškodbe trupla za razvoj bolezni. Izredno poučna je zbirka zobovja srnjadi, ki jo je sestavil in posodil za razstavo gospod Oskar Kosler, graščak iz Ortneka na Dolenj-

skem. Poleg te skupine so bile prikazane poškodbe merjaščevega rilca in pa izstrelki, najdeni v divjih prašičih. Poučen je preparat, glava po nosnem obadu napadenega srnjaka, izdelan v bakteriološkem zavodu v Ljubljani, in pa v to skupino pripadajoče poučne slike.

Rogovje je bilo, kolikor mogoče, zbrano v skupinah posameznih posestnikov kakor tudi krajevno. Najlepša celotna sku-

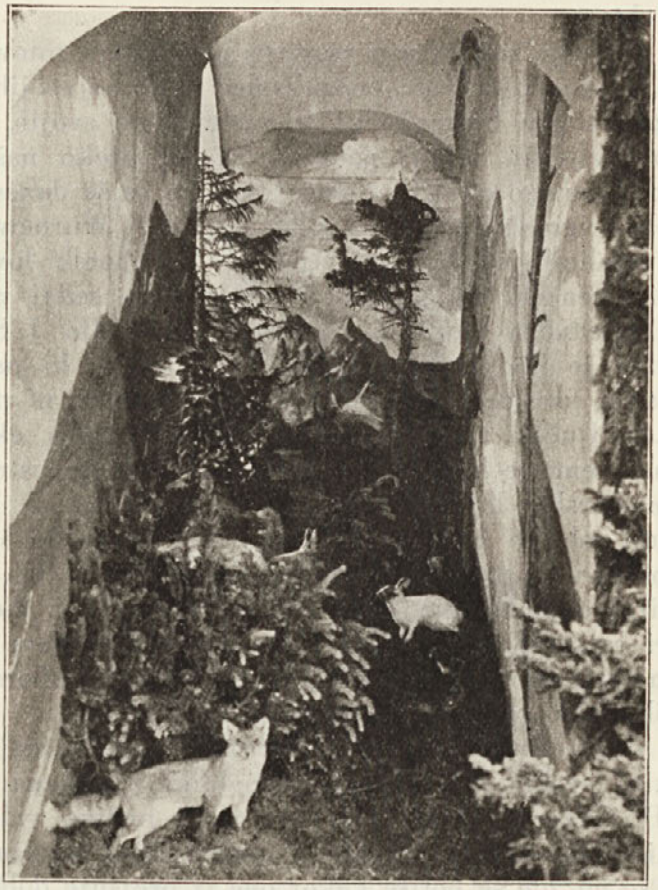

Planinska skupina iz lovske razstave v Mariboru.

pina je bila ona grofa dr. Attemsa iz Slovenske Bistrice, v kateri je bilo zbrano skoraj samo prav močno rogovje. Vzorno skupino je sestavil zakupnik občinskega lovišča, ki je dokazal, kaj se da doseči, vzgojiti tekom nekaj let v takem lovišču. Ta skupina je bila nagrajena s srebrno kolajno. Bogata je bila skupina Šentlovrenčanov, v kateri je bilo nekaj močnih srnjakov. Lepo rogovje so izložili tudi Prevaljci in Slovenjgradčani. Posebno

z gamsi so se postavili Pohorci in stanovalci izpod Urške. Prav imenitno se je podala na razstavo zelena tabla z močnimi roglji, ki smo jo videli že v Ljubljani, last grofa Duglasa Thurna iz Ravn.

V sobi, kjer so bili razstavljeni gamsovi roglji, je bilo na večji mizi tudi rogovje nižinskih srnjakov iz neposredne okolice Maribora, ki je bilo najmočnejše na tej razstavi. Pri tej priliki naj še omenim, da je bilo eno prav močno rogovje tudi s Prevalj, le žal, da je pritrjeno na preparirani glavi in ga ni bilo mogoče tehtati.

Med največje zanimivosti razstave pa spadajo gotovo lovski predmeti, preparati in slike, enega izmed naših največjih lovcev, pokojnega notarja Strgarja, ki je zaslovel po svojih raziskavanjih o življenju divjih petelinov daleč preko naših mej. Pokojnik je mnogo odkril, s čimer so se in se še danes bahajo tujci. Celo originalna naslovna slika k sloveči Wurmovi knjigi o divjih petelinih je bila razstavljena na mariborski lovski razstavi. Vsi omenjeni zelo zanimivi predmeti so sedaj v posesti potomca uglednega moža, g. bančnega ravnatelja J. Strgarja. Na razstavi je bilo tudi precej starega orožja, ki pa zaradi pomanjkanja prostora in neprimerne porazdelitve ni prišlo do veljave. Zaključek velike sobe je tvorila skupina eksotičnih trofej, med temi je bila celo noga slona, ki ga je ustrelil prijatelj mariborskih lovcev.

V mali sobi so bile razložene razne koristne in škodljive ptice. Posebno lepa je bila skupina ujed. Večino teh je preskrbel direktor šumarske šole višji svetnik ing. Z. Zierenfeld, ki je pri razstavi sodeloval sam, kakor tudi njegovi gojenci. Mnogo materijala za poučne skupine so dobili mariborski lovci iz bogatih zbirk graščakov Pongratza in Lipita.

Zelo dekorativna za lovsko razstavo je bila tudi izložba umetniških lovskih slik našega sotrudnika, lovskega slikarja barona H. Gagerna. Nekaj teh smo imeli priliko videti že v Ljubljani. Toda novejše, delane v zadnji dobi, po ljubljanski razstavi, se mi zde še boljše kakor one iz prejšnje dobe. Umetniku, ki pozna kaj točno biologijo divjadi, se je posrečilo pri mnogih slikah z lahnim pretiravanjem v barvah in kretnjah prikazati tudi razpoloženje in življenje in tako znatno dvigniti občutke gledalcev slik.

Mariborski lovci so lahko prav ponosni na to razstavo, ki je kaj dobro prikazala, v kako spretnih rokah je vodstvo njihove podružnice.

—s:

Klicanje srnjadi.

Kdor je slučajno naletel na ugoden dan za klicanje srnjakov, bo menil, da ni nič lažjega, kakor privabiti srnjaka, si ga celo dobro ogledati in ga nato mirno stoječega ustreliti na nekoliko korakov. Nasprotno pa bo tisti, ki je klical ob neugodnem dnevu,

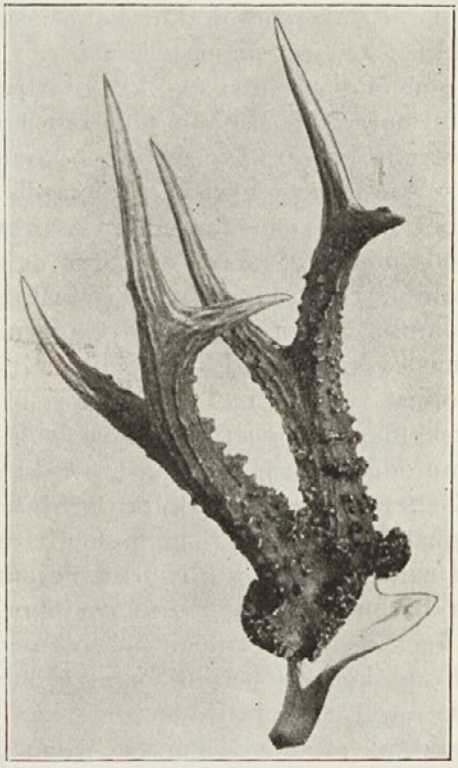

Foto Herfort.

Kapitalen srnjak, ki ga je ustrelil gosp. Franci Perles v želimeljskem lovišču 30. VIII. 1933. — Mere: višina 25,5 cm, razkrečenost 12,5 cm; obseg rože 19,7 cm, obseg stebla nad rožo 9,5 cm, obseg čelnega nastavka 9,0 cm; teža 500 g.

ali je bil tak dan spremljevalec še tako dobrega lovca, dvomil, če je res mogoče srnjaka priklicati na list ali na piščalko, ki ima listu, odnosno srninemu fipanju sličen glas.

Lovec, ki pozna prav tako kakor veselje tudi muke in težave lova, pa bo vedel, da so vsi uspehi in njih krona, lovska trofeja, zelo težko prisluženi.

Napačno je misliti, da je klicanje lahko in da ima uspehe vsakdo, ki zna le malo cviliti na piščalko, prav tako pa se

motijo tudi tisti, ki trdijo, da prihaja srnjad na klic le slučajno. Nemški lovski pregovor: »Der Jäger unverdrossen, hat manchen guten Hirsch geschossen«, velja tudi za klicanje. Mi bi rekli: »Najboljše srnjake bo tisti dobil, ki zaupal bo váse in vztrajno lovil!«

Eden izmed največjih sedanjih nemških pisateljev, ki zajema najdražje zaklade vprav iz prirode ter jih večkrat krasi z okvirom lovstva, naš dolenjski rojak baron Friderik Gagern, je tudi med tistimi možmi, ki mislijo, da je klicanje srnjakov kar tako lahko, da srnjak pride kakor kokoši, če jih gospodinja na dvorišču pokliče, ko jim prinese krme.

Že pred leti sem čital njegove članke, ko zapostavlja klicanje srnjadi za drugimi načini lova. Glede tega sem vprašal njegovega brata, našega sotrudnika, akademskega slikarja barona Hansa Gagerna. Le-ta se mi je posmejal in pripomnil, da si je njegov brat pač to vtepel v glavo in da se ne da premekniti od tega mnenja. On seveda misli drugače. Te trditve uglednega pisatelja pa so letos naletele na velik odpor tudi v nemških lovskih krogih, in sicer zaradi članka, ki ga je napisal Gagern v nemških lovskih listih pod naslovom »Eine Ehren-Schonzeit des Rehbockes« — »Častni lovopust srnjakom«. Meni, da bi bilo pravilno, srnjaka med prskom sploh pustiti v miru.

Kaj dobro mu odgovarjajo, češ, da lovci, ki so lovili v takih loviščih kakor Gagern in uplenili toliko srnjakov, lahko pišejo o častnem lovopustu. Moj namen ni, polemizirati z Gagernom, pač pa prikazati zanimivosti pri klicanju srnjadi in vzpodbuditi naše lovstvo, da bi posvetilo še večje zanimanje temu lovu.

Kakor smo že v več člankih čitali, se vprav z lovljenjem na klic prav nič ne škoduje srnjadi, mnogo manj, kakor pa če streljamo srnjake junija in julija meseca kar od kraja, to je v času pred prskom, preden so oplodili močni srnjaki srne. Koristno pri klicanju je zopet to, da lovec, ki se ne uplaši takoj in vztraja, lahko precej dobro pregleda lovišče. Pri tej priliki pa že zopet lahko izbira in določi, kaj je primerno za odstrel. Prijetno je to, da ima enkrat v letu gotovo ugoden dan, ko mu tiho prileze močan srnjak, ki je drugače tičal vedno v skoraj neprodirni goščavi, se čez dan tamkaj pasel in prihajal na plan le v poznih urah, odhajal pa že zopet pred dnevom. Lovca pa veseli pri klicanju tudi to, da srnjaka vidi kretati se v popolni, lepi obliki, kajti vprav v tem času je srnjad najbolj zdrava. O drugih zanimivih dogodivščinah, ki jih doživi lovec, ki vztrajno kliče, pa lahko trdim, da bi se lahko napisala obširna knjiga.

Oglejmo si nekoliko neprilike, ki oplaše lovca, da obupa nad klicanjem, in pa tudi mikavosti nekoliko bolj točno in skušajmo navesti povod za uspeh in krivdo na neuspehu.

Vsako leto, vsaj po enkrat, loviva srnjake z lovskim prijateljem, ki ga lahko uvrstim med teoretično najbolj naobražene lovce in lov tudi praktično izvaja kakor malokdo drugi. Njegovo znanje in velika ljubezen do lova in prirode sta pripomogli,

Skupina ruševcev iz lovske razstave v Mariboru.

da je s sorodniki vzgojil naše najlepše srninsko lovišče. Toda kaj sva vse že doživela. V omenjenem krasnem lovišču sva priklicala l. 1930., dne 5. avgusta, 17 kosov srnjadi, med temi srno z mladičem, enega kosa nisva določila, in pa 14 srnjakov. Ustrelila sva štiri srnjake, kljub temu, da so prihajali, kakor bi bila klicala na dvorišču kokoši. Podoben uspeh sva imela naslednjega leta 1931. Skoraj na vsakem mestu se je kaj odzvalo. Neprijetno

iznenadena pa sva bila lansko leto, ko sva v izredno bogatem lovišču v dveh dnevih priklicala le tri kose. Letos sva klicala vprav tam, kjer sva jih priklicala 1930. leta 17, in sicer tiste dneve, ki sem jih smatral dosedaj za najboljše, to je 9. in 10. avgusta. Pa si mislite uspeh! Priklicala sva enega srnjaka in pa okrenila k sebi srnjaka, ki je gonil srno. Pripomniti moram, da sva poskusila vse, karkoli sva bila kdaj spoznala za dobro, ali so nama priporočali izvežbani lovci ali pa sva bila čitala v navodilih lovskih strokovnjakov. Vse je bilo zaman! Dva dneva za tem sem spremljal lovskega prijatelja, po rodu Čeha, ki bi mu bil zelo rad ustregel in mu pomogel do strela. Bila sva v revirju, ki ga poznajo popolnoma in vedo za vsakega srnjaka. Lezla sva tiho kakor mački, klicala previdno, toda vse zaman, ni prišlo pa ni prišlo! Čakala sva po pol ure. Meni se je zdelo skoraj prekratko, toda navajen hitrih uspehov in vzpodbujen po spremljevalčevi nestrpnosti, sem gledal, da sva že čez pol ure zapuščala čakališče. Kakor sem pa ugotovil kesneje, je bil to gotovo delni povod za neuspeh. Razmišljal sem, kaj je moral biti poglavitni vzrok, da ni kar nič prišlo pred cev.

Vprašal sem več lovcev, kako so kaj oni opravili. Večina se je pohvalila, da so videli in ustrelili srnjake pred prvim avgustom. Precej dober je bil 27. julij. Torej takrat, ko so bile razpoložene za oploditev šele nekatere srne. Pa tudi meni je prišel na klic debelejši srnjak že 14. julija, ko sem bil le iz radovednosti nekolikokrat zaklical. Prvi dnevi avgusta, ki jih ima večina lovcev za najboljše za klicanje, pa so bili v splošnem slabi. Kako sem lovil 9. in 10. ter 14. avgusta, sem že opisal.

Večina mojih znancev ni bila zadovoljna z letošnjim klicanjem in mnogi so ugibali, kaj bi mogel biti povod neuspehu. Prišli pa smo do precej enakih zaključkov: Važen vzrok je gotovo ta, ker je sorazmerno več srn kakor srnjakov. Dokler še ni bil prsk na višku, so srnjaki prihajali, ko se je pa vsa srnjad razigrala, takrat je bilo dosti srn in se srnjakom ni bilo potrebno pustiti goljufati od vabljivih glasov lovčeve piščalke. Kakor še malo kakšno leto, so bile vprav takrat, ko je bil prsk na višku, krasne, prijetne mesečne noči, dočim je bilo podnevi vedno silno vroče. Srnjaki so gonili večinoma ponoči, podnevi pa so utrujeni počivali v temnih, gostih goščah. Le če je lovec posebno dolgo čakal, se je tupatam zljubilo srnjaku, da se je leno dvignil in prilezel polagoma.

Moj lovski drug, ki je priklical že več sto srnjakov, je bil obupan; menil je, da ima slab klic in celo ta misel ga je ob-

hajala, da ne zna več pravilno klicati. Meni se je smejal, ko sem mu tupatam ponavljal prislovico o »neumornem lovcu«.

In vprav to še menda nobeno leto ni tako držalo kakor letos.

Drug dober lovski prijatelj, ki zna tudi izborno čitati zeleno knjigo prirode in me je obiskal že po končanem prsku, pa mi je ves vzradoščen pripovedoval, da še nikoli ni imel takih uspehov pri klicanju srnjakov, kakor vprav letos. Zdi se mi potrebno, da povem, da sva lansko leto tudi z njim prebila zelo neugoden dan za klicanje in da je že pričel dvomiti o lepotah, zanimivostih in prijetnostih, ki jih lahko užiješ pri klicanju

Na belih prodih.

srnjakov. Letos pa mi je pravil ves presrečen, da je videl vse to sam, kar sem mu pripovedoval o omenjenem načinu lova. Jaz sem klical 9., 10. in 14. avgusta, on pa 11., 12. in 13. avgusta. Prvi dan ni imel posebne sreče, tudi 12. avgust ni bil posebno ugoden, 13. pa so mu prihajali srnjaki, kjerkoli je zapiskal in še celo po več jih je prišlo na enem mestu. Prva dva dneva je čakal po celo uro, preden je opazil med vejami rdeče žarenje. V noči od sobote na nedeljo, ki je bila 13. avgusta, je precej deževalo. Noč je bila temna in srnjaki niso gonili ponoči. Vprav zaradi tega je bilo zelo živahno v nedeljo; ta dan ni bilo treba tako dolgo čakati kakor druge dneve.

Iz vsega tega lahko sklepamo, da je ugoden uspeh pričakovati v dnevih po temnih nočeh, ki so navadno tudi nekoliko

bolj hladni, v krajih, kjer je mnogo srn pred glavnim prskom in takrat, ko gre prsk h koncu. Lovci, ki po več let izvajajo ta lov, pa so gotovo spoznali, da se redko dogodi, da bi bilo kar po vrsti več dni ugodnih za klicanje. Navadno je prvi dan srednje dober, drugi prav dober, nato je pa nekaj dni zelo slabih, ko lahko ves dan kličeš kakor glas vpijočega v puščavi.

Mnogo je odvisno od sreče, da naletimo na pravi dan. Pri vsem tem pa mora biti lovec le precej spreten. Že tiha hoja po suhih gozdnih tleh ni posebno lahka. Treba pa si je znati izbrati tudi primeren prostor. Še vsako leto sem slišal pripovedovati, da je enemu ali drugemu prišlo na klic toliko in toliko srnjakov, streljati jih pa ni mogel. Mnogi se usedejo vprav na tako točko, da pogleda srnjak gotovo najprej tja, če prihaja na klic. Srnjak, ki od daleč opazuje, bo še dobro krit opazil majanje z rokami. Zadostuje, da lovec popravi klobuk, še bolj pa se maje, ko nosi k ustom klic. Nekateri lovci delajo to vprav z nekako posebno gesto, pri tem pa mahajo z rokami, kakor da hočejo pregnati srnjaka. Tudi nepotrebno dviganje puške mora izostati, kadar prične lovec klicati.

Slabo je, če se lovec preseda in popravlja sedež. Jaz sem pa sam poskusil že to, da sem se srnjaku skril in me je zaman iskal. Videl sem ga, a nisem mogel streljati, ker sem bil preveč skrit med vejami. Kadar kličemo, moramo imeti ozadje, od katerega se ne odločimo preveč, in pa dober razgled. Slaba je navada mnogih lovcev, ki kličejo le tam, kjer imajo posebno lep razgled, v gozdu med visokimi debli, ne glede na to ali je divjad blizu ali tudi ne. Nasprotno pa izpuščajo kraje, kjer vedo, da se zadržuje srnjak, zaradi slabega razgleda. Če je prevelika goščava, gotovo ni umestno klicati, toda včasi se najde tudi v grmičevju razgled do kakih 20 korakov skozi nekoliko svetlejšo ulico. V takem primeru je potrebno previdneje klicati in biti še pozornejši, kakor običajno pri klicanju v lepih razglednih prostorih. Tudi streljati je težje v goščavi; toda čim težji je strel, tem večji je užitek, če je lovec tudi ob neugodnih okoliščinah dobro pogodil.

Vse to so stvari, ki jim ni kos vsak lovec in vprav zaradi tega nima prav Gagern, če smatra klicanje srnjadi in streljanje srnjakov med prskom za manj lovsko kakor zalaz.

Dogodi se, da srnjak skoči na vse, kakor že zapiskaš. Toda to so redki dnevi. Tudi za klicanje je treba precej prakse in uspešno kličejo navadno le tisti lovci, ki so imeli priliko slišati srno, kako fipa, ko vabi, kako zapiska, včasi kar sama od sebe, največkrat pa, če jo zapodi srnjak.

Najvažnejše pri klicanju srnjakov je pa to, kar smo skušali izraziti v lovskem reku: »Najboljše srnjake bo tisti dobil, ki zaupal bo váse in vztrajno lovil!«

Komur je čas za klicanje odmerjen tako, da bo lahko klical eno ali dve nedelji, le-ta ne more računati na gotov uspeh; še manj tisti, ki se bo takoj naveličal in dopust uporabil drugje. Gotovo pa bo uspel tisti, ki se ne bo oplašil in bo vztrajal, da dočaka pravi čas. Gotovo se mu bo to stoterno poplačalo. Prepričan sem, da tisti, ki pravilno kliče, nikdar ne bo preplašil srnjaka in da bo brez škode lahko večkrat klical na enem mestu. Znani so primeri, da je bil srnjak, privabljen na klic, obstreljen v nogo, naslednji dan pa je prišel invalid na isti klic prav tako brezskrbno kakor prejšnji dan. Toliko o letošnjem prsku, o lepoti, o prijetnostih in o bridkostih zanimivega lova. Kakor omenjeno, lahko mnogo izboljšamo; le eno vprašanje, ki ga lahko spravimo v zvezo s tem lovom, je zelo kočljivo. To je regulacija staleža srnjadi. V večini lovišč imamo sorazmerno premalo srnjakov. Kako bomo to uredili? Nihče pri nas si ne upa pričeti te naloge, dasi je to zelo važno, če hočemo obdržati zadostno število dobre, močne srnjadi, ki je gotovo prva krasiteljica naših lovišč. Povod bojazljivosti je bržčas ta, da so med našimi lovci zelo različni nazori, ki temelje na lovskih občutkih posameznikov kakor tudi celih družb. Treba bo ubrati srednjo pot in skušati odstreliti v prvi vrsti slabo divjad ter kolikor mogoče prizanašati dobrim, zdravim kosom. Ker je pesem o jalovkah že odzvenela, in sicer na podlagi dokazov dr. Münecke-hofa, bomo polagoma le pričeli s primernim odstrelom. V prvi vrsti pa je potrebno, da se tudi lovski zakon temu primerno prikroji.

Če bo urejeno tudi to vprašanje in pravilno reguliran stalež srnjadi, bo tudi lov med prskom še lepši in zanimivejši kakor doslej.

Zakaj prihaja jereb na klic.

V zadnjih letih sem čital v nekem slovenskem dnevniku precej sentimentalen članek o gozdnem jerebu. Pisec pravi med drugim, da avgusta prihajajo na klic po večini le mladi jerebi, kar seveda ne drži, in pa da se jereb odzove lovcu v prijaznem razpoloženju, nekako tako, kakor če pride prijatelj k prijatelju. Jaz tega kljub dolgoletni lovski praksi ne morem trditi. Radoveden sem bil, kaj menita o tem avtorja jerebje literature Valentinitsch in A. Baron v. Krüdener. Če hočem vedeti, zakaj prihaja, moram poznati tudi njegovo razpoloženje. Ogledal sem si po Krüdenerju predelanega Valentinitscha. Na strani 105. v XVI. poglavju »Haselhahnkämpfe« je zapisano, kakor pove že naslov, o jerebjih bojih to-le: Jerebji pretepi ali boji so pomladi zelo redki. Jereb se v tem močno razlikuje od svojega, v poligamiji živečega sorodnika, velikega petelina. Tako Valentinitsch in Krüdener. Dombrowski v Czynk in še nekateri drugi pa trdijo, da so opazovali pretepe jerebov pomladi. Jaz sem videl pomladi že dvakrat, kako so se jerebi podili in bržčas v enem primeru tudi udarili. — Imam namreč veliko zabavo, če pomladi, po končanem petelinjem lovu, kličem jerebe. Kadar lovec ne strelja, mnogo bolje opazuje, kakor takrat, ko hoče divjad uloviti. — Nekoč sta mi priletela dva jereba kar naenkrat in takoj, ko sta se zagledala, sta udarila skupaj. Pernata krogla pa se je takoj razletela in odfrčala sta v bližnjo goščavo. V drugem primeru sem zapiskal na šušljo in že se mi je odzval jereb. Prifrčal je in hodil po tleh okoli mene, oddaljen komaj dober korak. Kar je završalo v bližnji bukvi. Radovednež jo je ubral peš od mene. Že se je spustil na tla drugi jereb, ki je pošteno šepal na eno nogo in smešno šepajoč sledil prvemu. Toda hoja bržčas ni bila posebno po volji šepavcu. Kar sem zaslišal nov ropot in jereba sta odletela. Komaj sem drugič zapiskal na šušljo, oponašajoč samico, sta že zopet prifrčala dva jereba, in sicer iz dveh različnih smeri. Bržčas se je bil vrnil šepavi, ki je pregnal še drugega tekmeca. Jeseni nisem videl nikoli takih pretepov. O pomladanskih pretepih jerebov mi je pripovedoval moj sorodnik. Videl je, ko sta se prav tako pretepala kakor dva domača petelina na gozdni planici v Močilah.

O jesenskem pretepu jerebov mi je pripovedoval lovski prijatelj. Priletela sta mu na klic in se takoj tudi pograbila. Vlačila sta se, držeč s kljunom za podbradek, tako kakor se bojujejo ruševci. Vsak jerebar je gotovo že opazil, kako bojevito pozicijo navadno naredi jereb, kadar prifrči na klic. Valentinitsch meni, da dela to le v razburjenju. Škripanje, tekanje z razprostrtim repom in brušenje s krili so podobni kretnjam za boj razpoloženega ruševca in po mojem mnenju niso znak miroljubnosti. Zakaj torej prihaja jereb na klic? Ali iz prijaznosti ali pa na boj. Valentinitsch piše, da sta mu prišla na enem kraju po dva jereba, in sicer stari in mladi, a se nista tepla. Če je mogel mojster to ugotoviti, dvomim, kajti jereba je v mnogih primerih šele na krožniku mogoče z gotovostjo določiti, ali je star ali mlad. Moje mnenje je, da sta priletela dva jereba, ki sta skupaj živela, da bi pregnala tretjega, ki si je upal v njihovo okrožje. Jerebi, ki imajo svoje okrožje, bržčas ne trpe vsiljivcev že zaradi tega ne, da bi jim le-ti ne odvzeli hrane. Zanimivo je vprav to, da v krajih, kjer so vezani gozdovi in niso tako ločena okrožja, kakor v deljenih gozdovih, jerebi ne prihajajo posebno radi na klic.

Da se jereb da prevarati s klicem, je pa tudi to povod, ker se ali boji za samico, ali jo pa hoče vzeti drugemu. Silno bojevita izgleda tudi samica, če prihaja na šušljo, ki ponareja glas njene sovrstnice. Pač iz ljubosumnosti.

Ker je sploh prihajanje jerebov zelo različno, večina jih prihaja bojevito, le redki pridejo, kakor bi prišetali, lahko sklepamo, da ni jerebov namen, obiskati prijatelja, nego vsaj v večini primerov pregnati vsiljivca ali nasprotnika.

Izključeno pa je, da bi jereb, ki je bil prepojen od svojega prijatelja, s katerim sta skupaj prebivala, zamenjal klicajočega lovca s svojim drugom ali družico.

Kako se jerebi dobro poznajo po glasu, je lahko opazil že vsak jerebar. Če je jereba ločil, tako da sta odletela v dve različni smeri, se navadno ne bosta hitro oglasila. Toda kakor hitro bo zapel eden, bo že pel tudi drugi, navadno še preden bo prvi končal. Klicala se bosta tako dolgo, da bosta prišla skupaj, nato pa oba umolknila. —r.

Gošar:

Kako se vrši prsk pri srnjadi.

Večina lovcev, namreč takih, ki se brigajo za razvoj, za razmnoževanje in sploh za življenje divjadi, je mnenja, da goni srnjak srno vedno v krogu in da se pozna, kje je srnjak gonil srno. To so ali čitali ali pa slišali od starejših lovcev. Navadno sem čital, da srna strašno vpije, kadar jo goni srnjak. Raesfeld piše, da mu niso znani primeri, da bi šla kdaj srna iskat srnjaka.

Prvič sem slišal, ko je gonil srnjak srno, pred več kakor 20 leti, in sicer na dan sv. Roka, 16. avgusta. Nisem vedel, kaj neki pomenijo ti čudni glasovi. Slišal sem pivkanje srne in hropenje srnjaka. Šele kesneje sem zvedel, kaj je to bilo. Nekaj let nato sem prvič videl one za prsk značilne kolobarje, kjer sta plesala srna in srnjak ženitovanjski »ringaraja«. Videl sem jih na opuščenem kopišču. V besniških gozdovih, pod Sv. Joštom pri Kranju, sem našel izredno lep kolobar. V precejšnji strmini, okoli bukovega štora, in sicer v radiju poldrugega metra je bil približno pol metra širok obroč. Kljub temu, da je bilo to v listnjaku, kjer so bila okoli in okoli vsa tla pokrita na debelo z listjem, ni bilo v obroču niti listja niti travice. V popolnoma pravilnem krogu je bila zemlja kar poteptana od drobnih srninih in srnjakovih parkeljcev. Na take kolobarje sem naletel še večkrat, zadnja leta, pa moram reči, ko hodim po zelo bogatih srninskih loviščih, jih vidim manj, kakor tam, kjer je bila srnjad bolj redko posejana. Le-to mi je povod, da pišem o načinu prskanja srnjadi. Dočim sem slišal tam, kjer so bili kolobarji, tudi pivkanje, v bogatih srninskih loviščih nisem slišal drugega kakor samo ropot divjega lova in hropenje srnjaka. Šlo pa je to kar čez drn in strn, skozi največje goščave, čez plane in jarke, vedno v istem divjem tempu.

Jelo se mi je porajati mnenje, da je čudni »ringaraja« v krogu neke vrste erotični ples, da se prične takrat, kadar je srnjak dobro razpoložen, srna pa še ni posebno godna in da jo le-ta ples omami in omehča. Kjer je pa sorazmerno premalo srnjakov, pa to morda izostane zaradi tega, ker so srnjaki manj nasilni in srne postanejo godne za oploditev brez plesa.

Da srnjaki ne gledajo posebno, ali je srna razpoložena ali ne, dokazuje primer, ki sem ga videl pri udomačenih srnah. Srnjak je pričel goniti srno 17. julija. Ta gonja se je ponavljala skoraj vsak dan do 16. avgusta. Šele takrat je pripustila, da jo je zaskočil.

Zanimivo gonjo srnjadi sem videl l. 1920 na Kozjem vrhu v Kokri. Ko sem 19. avgusta dopoldne zalezoval gamse, sem zaslišal slabotno pivkanje srne. Počakal sem, kaj neki bo prišlo. Na dobrih pet korakov od mene je prišepala komaj 15 kg težka mladica. Markirala je, kakor da bi bila strašno utrujena, in med hojo nalahko pivkala. Tu pa tam je malo postajala, kakor da nečesa pričakuje. Še ne petnajst korakov za njo pa je na isti način švedral smrkav špičak, tudi pravi slabič, z rožički, podobnimi dokajeni viržinki, ali kakor pravimo, čiku viržinke. Tudi on je poskušal smrčati, kakor delajo stari, veliki srnjaki.

Zelo zanimiv primer pa mi je pravil letos lovec z Jelovice. Videl je močnega srnjaka, ki je imel v času prska pri sebi dve srni. Najprej je podil eno, nato pa sta se oba vrnila k drugi srni. Takoj nato pa se je zapodil za drugo. Žal, da so ga kmalu dobili v nos in da ni mogel nadalje opazovati vesele družbe. Da gonja srni ni zoprna, sem imel priliko spoznati letos na Krimu. Mimo mene je gonil srnjak srno. Pridrvela sta v divjem zaletu. Ko sta bila že proč od mene, sem pričel klicati in kmalu sta se povrnila. Zanimivo v tem primeru je bilo to, da je srnjak šel naprej, srna pa za njim.

Lovski drug izpod Sv. Jošta, ki tudi zelo dobro opazuje in je vreden častilec »Diane«, mi je letos pripovedoval, kako je prišla na klic stara srna, za njo pa mlad, skoraj polovico manjši špičak. Kaj previdno je lezel za staro teto, ki ji gotovo ni bil po volji. Dolgo sta lazila okoli njega in videti mu je bilo, da ima sicer hudo poželenje po prepovedanem sadu, toda zavedati se je moral, da bi ji ne bil kos in je bil bržčas zato dostojen.

Pa tudi srnjakovo zadržanje napram mladičem je zelo različno. Lansko leto sem odstrelil 9. avgusta srnjaka od družbe dveh kozličkov in stare srne. Kljub temu, da je bilo v času prska, so hodili skupaj v najlepši harmoniji. Nasprotno pa mi je pravil lovski prijatelj in tudi kazal mesto, kjer je našel silno zdelanega srnjačka. Uboga živalca je bila ranjena na več mestih od srnjakovega rogovja.

Ko je nato na tistem kraju nekolikokrat zaklical, je že prilezel tudi hudodelec in prejel zasluženo plačilo.

Pa tudi o glasovih srnjadi sem zvedel precej zanimivega. Lovec v Jelovci mi je pravil, da je letos opazoval srno, ki je večkrat zafipala in nato, kakor je bilo videti, kar brez posebnega povoda tudi zapivkala. Na Krimu pa je slišal lovec srno strašno lajati. Ko se ji je nekoliko približal, in sicer ne da bi ga bila še mogla videti, je začela obupno plakati. To plakanje je ponehalo šele takrat, ko ga je srna občutila. Našel jo je v goščavi v družbi dveh mladičev. Bržčas je mladiče napadala lisica ali kakšna ujeda in le-to je bil povod, da je srna plakala.

V. Keglović:

Postolka.

Mnogo se piše in govori v lovskih krogih o različni zaščiteni in nezaščiteni dlakasti kakor tudi pernati divjadi. Naj bo tudi meni dovoljeno, da na tem mestu spregovorim o naši, za poljedelstvo prekoristni ptici, postolki.

Na Dolenjskem, kjer je ta ptica v Dravski banovini menda najbolj razširjena, jo imenujejo postovka. Nemci jo imenujejo Turmfalke (Cerchnéis tinnuncula). Meni je za to, da jo vsaj mi lovci bolje spoznamo in ščitimo, četudi po lovskem zakonu ne uživa zaščite, ker spada v razred sokolov (falcones).

Postolka je znanilka pomladi. Kakor hitro se umakne zadnji sneg in poženejo najzgodnejše rastline, se pojavi v naših krajih, navadno še preden se oglasi kukavica ter se naseli najrajši v vaških zvonikih, gradovih in celo na razvalinah gradov. Na drevesu, v duplu drevesa ali daleč proč od človeškega bivališča ni najti njenega doma. Po obliki je nekoliko podobna skobcu.

Z gnezdom nima posebnih skrbi. Poišče si prostor, najrajši visoko v stolpu na prizidku, za streho, med tramovjem ali celo na golem zidu, ako najde na njem primerno jamico, samo da je pod streho. Znese 3—5 rjavopikastih jajčec v velikosti drobnih orehov. V 12—15 dneh zleže mladiče, ki so popolnoma porasli s puhom, belim kakor sneg. Puh jim odpada prav polagoma. Ko že popolnoma dorastejo in ko že začnejo letati, jim še tu pa tam gleda puh izmed perja.

Postolka se hrani izključno z različno škodljivo golaznijo. Predvsem ceni bramorje in zelene leteče kobilice. Kot bolj vsakdanja hrana pa so ji miši in vse pri nas živeče kače in kuščarji. Še kot deček sem imel navado, da sem rad stikal po zvonikih in sem že takrat dodobra spoznal to premalo upoštevano ptico. Nikoli pa nisem našel med ostanki hrane, katerih je vedno vse polno ležalo okrog gnezda, mladih zajčkov, jerebic, prepelic itd., kakor trdijo nekateri lovci, da jih lovi in se z njimi hrani.

Ker so mladiči postolke jako požrešni, jim oba stara neumorno donašata hrano ter s tem storita našemu polju neprecenljivo korist. Iz višine do 100 m, kjer se ustavi v zraku skoraj nepremično, le s krili plahuta, vidi na zemlji vsako žuželko in se kakor kamen spusti na plen. Lovi in nosi samo s kremplji, le pri delitvi plena si pomaga s kljunom, kateri je, kakor pri vseh pticah roparicah, močno zakrivljen in nazobčan.

Človeka se ne boji posebno. Naši kosci vedo, da se najrajša v zgodnjih jutrnjih urah kaj često spusti v neposredni bližini ljudi na redi pokošene trave in že zgrabi kobilico ali miš. Jaz sem jo že ujel mnogokrat ter zopet izpustil, pa ni potem zato kazala nikakega strahu.

Kakor sem že omenil, večina lovcev postolko na razne načine preganja in pobija, česar uboga, toli koristna živalca nikakor ne zasluži. Ker tudi po novem lov. zak. ne bo zaščitena, naj jo ščiti vsaj vsak lovec s svojo lovsko vestjo. Komur pa je mogoče, naj celo pospešuje njen razvoj, saj je tudi lovu prej v korist kakor v škodo.

Op. uredn. Postolka je zaščitena po zakonu za zaščito ptic.

O klicanju jerebov.

V lovski družbi pride večkrat pogovor na klicanje jerebov. Ob taki priliki slišim večkrat tole vprašanje: kako to, da mi pride jereb dosledno le na 60 korakov, bliže pa neče? Taka in slična vprašanja so me pripravila do tega, da napišem iz lastnih izkustev nekoliko besed o vabljenju jerebov.

Mnogo je bilo tudi že v našem glasilu pisanega o jerebih, največ seveda prevodov od Valentinitscha; o glavnih napakah, ki jih delajo začetniki na tem lovu, pa se mi zdi, da še ni bilo dosti obelodanjenega. Omejil bi se za enkrat le na dve veliki napaki.

Opazil sem, da začetniki le preveč, mnogo preveč kličejo. Vsakemu jerebovemu klicu odgovarjajo s protiklicem. Ta način seveda ne rodi smrekove vejice. Pravilo kakor za vsak drugi lov je, da čim manj kličemo. To napravi divjad radovedno ali kot baš pri jerebih — zelo besno. Torej pustimo jereba, da se izpiska; na vsakih 10 do 15 piskov mu odgovorimo le z enim piskom in si nato pomagamo še s šušljo, pa mora biti jereb tu. Ne bom zanikaval, da se ne zgodi včasi, da tudi po prejšnjem nepravilnem klicanju ne dobimo jereba pred cev. Ali to so le primeri, ki veljajo predvsem za lovišča, kjer še ni pela jerebja piščalka.

Klicati pa moramo poredkoma, tudi če se jereb nič ne oglasi, kar se zgodi dostikrat. Klicačeva melodija nima dosti vloge, če že ne nobene. Saj nam je znano, da niti dva jereba in ne jerebarja ne kličeta enako. Torej tudi ni nujno potrebno, da se držimo kitice ci-ciceri-cici-cui, ki dela začetnikom take težave.

Smatram pa za jako dobro, da tik pred vsakim klicanjem oponašamo z ustnicami in z roko prilet in vpad jereba na tla. Z ustnicami oponašamo sprelet jereba, dočim potresemo z roko nekoliko listja; na ta način izgleda, kot bi jereb pravkar priletel. To se mi je še vselej obneslo.

Oglejmo si še drugo napako. Marsikdo ne zdrži, da bi klical jerebe lepo na enem mestu. Mesto da bi se usedel, počakal mirno in tiho kakih 10 minut, da se lovišče, ki je bilo po lovčevem prihodu vznemirjeno, zopet umiri, hodi s piščalko v ustih po lovišču. Ne rečem, da tudi na ta način ne dobi kakšnega jereba, ki mu s svojim priletom le podkrepi ta povsem napačni način lovljenja. Lovišče je seveda kaj kmalu zapiskano.

Torej za enkrat: kliči lepo na enem mestu, pred klicanjem 5—10 minut pavze in zatem čim redkejše klicanje: uspeh ne more izostati. V prihodnjih številkah »Lovca« pa še kaj več o klicanju. Jerebar.

Dr. Janko Ponebšek:

O uspehih obročanja Ornitološkega observatorija v Ljubljani leta 1931 in prejšnjih let.

Poročilo o uspehih obročanja ptic podamo v dveh ločenih skupinah, in sicer:

A. o uspehih, doseženih s pticami, ki smo jih obročili v Sloveniji in so bile ujete v inozemstvu, v Italiji, in

B. o uspehih s pticami, obročenimi v inozemstvu, ujetimi v Sloveniji.

A.

V koledarskem letu 1931 je naš zavod obročil 333 ptic, pripadajočih 17 vrstam, in sicer: 90 griljčkov (Serinus canaria serinus L.), 41 zelencev (Chloris chl. chloris L.), 77 repnikov (Acanthis c. cannabina L.), 18 rjavih srakoperjev (Lanius c. collurio L.), 18 liščkov (Carduelis c. carduelis L.), 11 kalinov (Pyrrhula p. germanica Brehm), 5 cikovtov (Turdus ph. philomelos L.), 4 ščinkavci (fringilla c. coelebs L.), 3 kmetske lastovice (Hirundo r. rustica L.), 3 kosi (Turdus m. merula L.), 3 črnočeli srakoperji (Lanius minor Gm.), 3 škorci (Sturnus vulgaris L.), 1 vijeglavka (Jynx torquilla L.) in 1 pogorelček (Phoenicurus phoen. phoenicurus L.).

Od teh 333 ptic so bile dobljene 3:

1. zelenec (Chloris chl. chloris L.), ki smo ga obročili dne 8. X. 1931 z obročkom štev. 4479 v Srednjih Jaršah ob Kamniški železnici in je nosil obroček samo 34 dni, ker so ga ujeli dne 10. XI. 1931 pri kraju Isola Vicentina; razdalja Srednje Jarše—Isola Vicentina znaša v zračni črti 260 km.

2. Repnik (Acanthis c. cannabina L.), ki smo ga obročili dne 31. X. 1931 z obročkom štev. 4509, je bil ujet dne 17. XI. 1931 pri S. Vito di Tagliamento, je nosil ta obroček samo 18 dni; razdalja Srednje Jarše, kjer je bil obročen, in S. Vito di Tagliamento znaša 139 km v zračni črti.

3. Dne 14. III. 1931 je ujel N. Nataluccio v Scaperzanu pri Jakinu (Ancona) škorca, obročenega z obročkom štev. 3293 našega zavoda, ki smo ga obročili dne 3. VII. 1930 pri Zadobrovi pod Sneberjami. Obroček je ptica nosila 8 mesecev in 14 dni; razdalja Zadobrova—Scaperzano pa znaša v zračni črti okoli 290 km. Škorca so še istega dne izpustili.

Naknadno nam pa poroča Osservatorio ornitologico Pisa z dopisom z dne 7. VII. 1933, da je bil od 23 dleskov (Coccothraustes c. coccothraustes L.), obročenih leta 1930, ujet meseca decembra 1931 blizu Montecaretto (Jakin) oni dlesk, ki smo ga obročili dne 18. VII. 1930 na ribniku pod Tivolijem, ko je ondi bilo še društvo »Zoo«, z obročkom štev. 3670 našega zavoda, ki ga je torej nosil okoli 8 mesecev; razdalja ribnik Tivoli—Montecaretto (Jakin) znaša v zračni črti 395 km.

B.

Preden začnemo razpravljati o pticah te skupine, ujetih leta 1931 v Sloveniji, moramo poseči radi popolnosti deloma nazaj v predvojno dobo, ko Jugoslavije še ni bilo, deloma v dobo pred ustanovitvijo našega zavoda.

Dne 5. VII. 1909 je obročil Jakob Schenk z obročkom štev. 51 Kr. ogrskega ornitološkega zavoda v Budimpešti sivo čapljo (Ardea c. cinerea L.) v čapljini naselbini Nežiderskega jezera. To ptico so ustrelili s še drugo neobročeno ptico dne 21. VII. 1909 pri Velenju v bivši Štajerski. Velenje je 170 km v zapadni smeri oddaljeno od obročevališča. Obroček je nosila ptica 1 mesec in 7 dni. (Aquila 1909, str. 265.)

Dne 6. oktobra 1924 je ustrelil Koslerjev oskrbnik Josip Juretič na Ljubljanskem barju rjavega lunja (Circus ae. aeruginosus L.), obročenega z obročkom štev. 412 ornit. obročevalnice v Solnogradu. Obročilnih podatkov tudi na ponovno prošnjo z dne 31. VII. t. l. od dr. Ed. Tratza nisem mogel dobiti (glej »Lovec« 1926, str. 322, opomba).

Ljubljanski gatilec Barbič Fran me je opozoril, ko je še bival v Medvodah, na tonovščico (Larus r. ridibundus L.), ki jo je našel dne 10. VIII. 1930 med Cerkljami in Medvodami mrtvo, ker se je bila zaletela v neki avtomobil. Obročena je bila ta ptica s štev. 386 »Lotos« dne 22. V. 1930 v Břetislavi, obroček je torej nosila 2 meseca in 18 dni; razdalja v zračni črti med Medvodami, odnosno Cerkljami in Břetislavo znaša 340 km.

Nadaljnje najdbe v tekoči sezoni 1931 v Sloveniji so nastopne:

1. Veleposestnik g. Jos. Palme na Igu je ustrelil dne 8. XII. 1931 izmed 30 rac veliko divjo raco (Anas pl. platyrhynchos L.) pašnico[1], ki je bila obročena s štev. D 6412 Mus. Zoolog. Hel-

[1] Pašnica je raca, ki se je izvalila v dotični pokrajini, ki se je potem krčevito drži.

singfors v občini Pyhäjärvi na obrežju velikega Ladoškega jezera kakih 50 km vzhodno od finskega mesta Viborg dne 7. VIII. 1931; razdalja Viborg—Zadobrova (lg) znaša približno 1933 km; obroček je nosila ta raca samica 4 mesece in 1 dan.

2. Med 1. in 10. II. 1931 so ustrelili divji lovci ozir. lovski tatovi v Črncih, pošta Apače, pet obročenih velikih divjih rac (Anas pl. platyrhynchos L.). Obročka D 433 in D 446 imamo shranjena; da bi dobili še ostale 3 obročke, smo se obrnili na lovskega zakupnika Antona Kolariča v Plitvičkem vrhu, pošta Apače, da nam preskrbi še ostale tri obročke in dožene one lovske tatove in divje lovce, ki so bili zakrivili lovsko tatvino oziroma kaznivo dejanje. Vsa poizvedovanja so ostala, kakor je samo ob sebi umevno, brezuspešna. Gotovo je samo toliko, da so bile te race obročene dne 7. VIII. 1931 na daljnem Finskem pri mestu Helsingforsu, tako da so v nekaki zvezi z raco, navedeno pod štev. 1.; nosile so tedaj te race obročke približno po 4 mesece in 1 dan. Vse te race je bil vzgojil in potem obročil kom. svetnik Karel Fazer v Pyhäjärvi na jugovzhodnem Finskem, ki je pa medtem umrl. Iz poročila, ki mi ga je obljubil o tej stvari muzejski kustos dr. Ilmar Välikangas v Helsingforsu, bo morda kaj natančnejšega razvidno o teh racah.

Teh najdb nismo mogli prej obelodaniti, ker smo hoteli istočasno podati nekaj zanimivosti iz račje farme K. Fazerja, česar pa žal radi njegove nenadne smrti nismo mogli še do danes dobiti. Upamo pa, da nam bo dr. Välikangas v doglednem času tudi to sporočil.

V eni prihodnjih številk bomo pa objavili nekaj zanimivih najdb iz leta 1932.

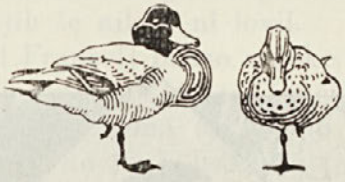

Opozorilo.

Opazovalnica v Rossittenu ob kurski zemeljski kosi na Vzhodnem Pruskem bo izpustila 12. septembra t. l. 92 mladih belih štorkelj v znanstvene svrhe, ki jih je zbrala, in jih bo zaznamovala na spodnji strani s pisanim znamenjem, da jih bo mogoče v letu spoznati. Kdor bi kako tako štorkljo zapazil ali celo morda dobil v roke ali pa samo izvedel zanjo, naj to naznani podpisanemu observatoriju z navedbo kraja in časa po poštnine prosti dopisnici.

Ornitološki observatorij v Ljubljani, Narodni muzej.

September.

Naši lovski dedje so smatrali mesec september za pričetek lova. Rekli so, da je divjad dozorela. Kakor vse drugo, se je tudi mnenje glede lova in lovstva spremenilo, in to zaradi točnejšega opazovanja življenja divjadi. Nekaj divjadi je dovoljeno prej streljati, pri nekaterih gozdnih živalih pa je bilo treba lovopust podaljšati. Naša najbolj znana divjad zajec pa je le obdržala september kot pričetek lova. Kljub temu pa tudi zajcev v tem mesecu ne streljamo kar od kraja. Mnogo mladičev je šele povrženih v avgustu in septembru. Dogodi se, da so sredi septembra, ko postane zajec prost, še nekatere zajke breje ali pa da doje mladiče.

Poljske jerebice so v septembru že precej odrastle in tudi pri fazanih se že precej dobro razločijo mladi petelini od kokošek. Najlepši lov septembra meseca je na gozdne jerebe. O Malem Šmarnu so se trope že razšle in večina jerebov je že prebarvanih. Že se pozna samcem črna ovratnica. Najboljši dnevi za klicanje so navadno v drugi polovici septembra. Meseca septembra se selijo prepelice in golobje. Lov na te selilce je večkrat prav uspešen. Koncem septembra pričnejo rukati jeleni.

Glede gojenja in krmljenja velja še isto kakor v prejšnjih mesecih. Kdor ni pripravil sena, naj nakosí otave, ki jo srnjad večkrat še rajši uživa kakor seno. Tudi slanice je treba pregledati v septembru.

Dokler niso pospravljeni poljski pridelki, je treba previdno loviti, da se kmetje ne bodo pritoževali.

Za razvedrilo

A. Mazlu:

Fazan.

III.

K lovozakupniku je prihajal lovec Pavle ter mu nosil pošto, da je stanje fazanov letos precej ugodno. Povsod jih vidi! V Hrastju, Spodnjem, Za mejo pa jih je največ. Ko je včeraj obšel lovišče, se je Gorjan iz Spodnjega jezil, da mu fazani delajo preveč škode. Pavle ga je hotel potolažiti s cigaro, a to ni bilo dovolj. Res je Gorjan cigaro sprejel, a Pavle mu je moral tudi obljubiti, da se v najkrajšem času odstreli nekaj fazanov. Huje pa je s Tinčkom. Ta zahteva odškodnino za pomandrano proso. Ker razume Pavle ne samo vzgajati divjačino, ampak pozna tudi v debeli skorji okovano srce našega kmeta, gre vse dobro. Pregledal je škodo, jo precenil, pa se s Tinčkom zmenil, da mu gospod plača tri žanjice, ko bo žel.

Pritožbe so medtem naraščale, tako da je bilo Pavlu skoraj nerodno srečati kmeta na polju, kajti ta je gotovo tožil, da mu perjad dela škodo. Tolažil jih je, da se bo v kratkem lovilo in potem bo bolje. Treba je bilo res misliti na to, da se nekaj odstreli in ljudje vidijo, kako jim gremo na roko. Glavnega lova pa zakupnik še ni maral prirediti, ker ni imela divjačina prave cene. Zato se je odločil, da povabi nekaj prijateljev na fazane. Povabil je tudi lovskega druga Franceta, ki živi tam, kjer ni fazanov in jih še nikoli ni lovil.

Komaj je prejel Francelj pismo v roke, je zaslutil njegovo vsebino. Po pisavi je spoznal, da je Tončkovo. In s Tončkom sta si redko dopisovala — samo, če je bilo kaj važnega. No in kaj bi bilo važnejšega ko lov? Jesen je tu in s Tončkom sta se zmenila že tedaj, ko sta naskakovala petelina, da se vidita na lovu na fazane. Kratka vsebina pisma je Franclju pognala kri v obraz, oči so mu zažarele, zasmejal se je v pismo, da so ga pisarniški tovariši takoj podražili: »Katera mu neki tako lepo piše?« Franclja pa to ni motilo. Jutri ima službo do dveh in potem je nedelja, ponedeljek pa je praznik. Dva in pol dneva. Torej na fazane! In to na lov, ki bo bolj njemu v čast.

Francelj ni bil slab lovec: na planinski lov se je prav dobro razumel. Le tega ni mogel verjeti, da je v nižinah toliko divjačine. Zato je vedno trdil, da so lovci v nižini mnogo večji la-

tinci. Sedaj pa se mu je ponudila prilika, da se prepriča sam, koliko je resnice na tem.

Na postaji ga je na predvečer lova čakal gostitelj s prijateljem Zvonkom, ki je bil tudi povabljen na lov. Po oficijelnem predstavljanju so kmalu kramljali kakor stari znanci. Z Zvonkom je Janko prerešetal še enkrat ves načrt, mu dal navodila glede gonjačev in nosačev ter določil kraj sestanka.

Čudno se je zdelo Franclju, ko je naslednjega jutra opazoval širno polje. Solnce je že bilo dober pedenj nad pokrajino. Njive so še dremale v rosi. Rahla meglica je ležala na travniku. Daleč na obzorju so se bleščali v zlatem solncu nizki griči Ob potoku so stala drevesa. Za Franclja vse premalo zaklona divjačini. Perun pa je veselo dirjal po poti naprej, se tu pa tam zamudil ob telegrafskem drogu ali mejniku in zopet vrnil h gospodarju, češ: »Stopimo hitreje!«

Na razpotju je že čakal Zvonko s svojo Dijano, lovskim paznikom, gonjači in nosači. Jutranja rosa se še ni posušila, zato je bilo še vedno časa za pomenek.

»Kako bo kaj danes, Pavle?« se obrne zakupnik k čuvaju. »Gospod, kakor bo sv. Hubert hotel! To se pravi, lovci ne nosimo nikoli odgovornosti nad neuspehom. Sto in sto vzrokov najdemo, da prikrijemo svojo smolo ali nerodnost,« se smeje Pavle. »Je že res, ali če divjačine ni, pa ste vi krivi,« ga draži zakupnik. »O, fazanov pa že bo. Tega se res ne bojim. Saj ste jih sami videli, ko smo lovili jerebice. Pa tudi jerebic je preveč. Tam na Zaplatarjevem sta dve še nedotaknjeni tropi, v Spodnjem je tudi ena in pod Hrastjem je močna kita, ki še ni slišala frčanja šiber. Lahko bi dovolili, da se streljajo danes tudi jerebice,« je končal Pavle. »Če so še nestreljane kite,« se oglasi Zvonko, »bi bilo dobro, da jih vsaj iz teh kit nekaj odstrelimo. Stari lovci priporočajo odstrel vsaj nekaj komadov od vsake kite. Taka kita se ne preseli čez zimo v oddaljenejše revirje.« »Res je, da se včasi preselijo jerebice,« povzame Tonček. »Ne storijo pa tega, ker niso bile decimirane, temveč ker jih v hudi zimi prisili glad. Cela kita pa je po mojem odpornejša. Trpi manj mrazu ter se lažje prerije skozi ledeno skorjo pod sneg, kjer si poišče take hrane, ki jim je na krmišču ne moremo nuditi. Priznavam, da je ostalo letos dosti jerebic in nimam prav nič proti temu, da jih danes streljamo, če pridemo do njih.«

»S čim pa krmite fazane?« se vmeša Francelj v pogovor. »Ti se gotovo bojiš, da bi ti bili presuhi? Bodi brez skrbi!« nadaljuje Tonček. »Fazan je pozimi navezan na suho hrano. Čeravno ne zametuje poleti zrnja, je pa silno koristen, kajti takoj

ko oživi pomladi mrčes, mu je fazan za petami. Razni škodljivci, kakor hrošči, gosenice, črvi in slična golazen mu je čez leto poleg zelenja glavna hrana. Čez zimo pa ni mrčesja in je zaradi tega navezan na zrnje. Tam gori v onem gozdiču imamo krmišče. Glavno je, da je v goščavi, skrito pred vsakim nepoklicancem, bodisi pred človekom ali živaljo. Krmišče mora biti pokrito, običajno s slamo, da ne zapade sneg na hrano. Za hrano

Skupina fazanov iz mariborske lovske razstave.

pa rabimo po večini koruzo v storžu, ker se s tem prisilijo fazani, da se gibljejo in dalje časa zadržujejo na varnem. Poleg tega jim polagamo še vse druge vrste žita: rž, ječmen, pšenico, ajdo, tudi konopljo in proso. Priporočljivo je, da polagamo tudi kose krompirja, repe ali korenja. Najboljša pa je topinambura. Ko pridemo do nasada, ti ga že pokažem. Ker napravi precej visoka stebelca s širokimi listi, je že s tem pridobljen naraven zaklon

divjačini. V zimi zapade sneg, stebelca se upognejo in tako nastane nekaka prirodna streha, ki sama vabi divjad pod se. Gomolji pa niso globoko in fazani kakor tudi druga divjačina jih kmalu najdejo in izgrebejo. Zato je topinambura neprecenljive vrednosti kot rastlina za remize, kakor tudi kot hrana, ki jo uživa vsa naša koristna divjačina.«

Pavle je poslušal. Dobro je poznal svojega gospodarja, da mu ni lov drugo kot užitek. Vedno je rad opazoval, razlagal in proučeval. Streljal je, kar je bilo odstrela potrebno, nikoli pa ni dirjal za mesom. Ker pa je le preteklo precej časa in je medtem že precej rose izginilo, je vsekakor opozoril, da bi bilo dobro pričeti z lovom. »Prijatelja,« povzame Tonček besedo: »Danes lovimo v počastitev Franclja. Pavle ne bo streljal, ker bi potem ne mogel paziti na gonjače. Francelj, streljaš lahko vse, to je fazana, fazanko, jerebico in če hočeš, tudi zajca. Ne voščim ti sreče, ker si lovci ne voščimo, želim pa prav od srca, da bi ti urice, ki jih prebiješ na naših širnih poljih, nudile toliko užitka, kakor sem ga imel jaz, ko sem si s tvojo pomočjo priboril smrekovo vejico visoko v planinah za ustreljenega petelina. Dober pogled!«

Razvrstili so se v ravni črti. Krajna dva sta bila nekaj korakov spredaj. Med lovci so bili razdeljeni gonjači. Na dano znamenje so se v črti pomikali naprej. Ko so bili že blizu konca njive, zapazi Francelj fazana, ki je stopil na travnik. Francelj dvigne puško, a fazan teče v sosednjo koruzo, za njim pa še dve fazanki. Hitro stopi naprej, da zabrani ostalim beg po tleh. V tem se dvigne z glasnim udarjanjem peruti in s kovinskim: »Ke-kek, ke-kek« mladič. Francelj dvigne puško, sproži prvič, pomeri drugič, petelinček se komaj vidno zamaje, razširi peruti in se spelje kakih dve sto korakov v proso. Franclju je bilo težko in ni si mogel predstaviti, kako je mogel zgrešiti. Preden je izmenjal naboje, pa sta zopet zletela dva komada. »Brrr,« zropoče iz koruze. Hitro je puška pri licu in komaj je pomeril, sproži. Fazanka pade na noge, skoči od tal in izgine v repi. Že je hotel Francelj tja, da jo pobere, ko zavpije Tonček: »Francelj, pazi, med nama je star petelin. Rad bi se potuhnil. Pes že stoji. Alo, le ven! Perun! Miren, da, priden, no, naprej!« »Kokok, kokok,« se dvigne navpično nad Franclja, ki ga vzame na muho, ravno ko je razširil peruti. Pok! pok! in iz zraka se spusti nekaj peres iz repa, ki v spirali padajo na tla, petelin pa leti proti gozdiču. Obupan in razburjen gleda Francelj za njim. Tonček pa se mu od srca smeje: »No, za začetek bo dobro, sedaj se pa poboljšaj. Kako si pa prej streljal?« »Prvega sem

zgrešil, speljal se je v onole proso, drugega pa sem zadel, padel je pa v to repo, niti dvajset korakov od tu mora ležati mrtev.« »Napačno bo!« pojasnjuje Tonček. »Prej bo prvi naš. Druga pa je bila kokoš, zadeta v perut. Videl sem, ko si streljal. Prvi se je le malo stresel. Zadet je bil od zadaj. Takoj nato je razširil peruti in jih ni zganil, niti ko je sel. To je znak, da je močno zadet ostal tam na mestu. Fazanka pa jo je pobrisala po tleh. To bo delo Peruna.« Šli so na mesto, kjer je fazanka padla, in Tonček veli psu: »Išči zgubljeno! Aport!« Mladi Perun je potegnil, a v svojem mladostnem ognju le ni mogel z nosom slediti nogam. Ker se je Tonček zavedal, da bi to bila pretežka naloga za psa v drugem polju, je poklical Zvonka, da z Dijano poišče ranjeno fazanko. Dijana je bila v šestem polju, mirna in zanesljiva. Takoj je pobrala sled, ob koncu njive zavila v desno, od tam naprej, potem v levo in ob malem jarku obstala. Francelj je z zanimanjem opazoval Dijano, kako sigurno je hitela po sledi. »Aport!« ji kliče Zvonko, ki pospeši korak za njo, za primer, da bi bilo treba streljati. Dijana se pomakne malo naprej, fazanka skoči iz jarka in urnih nog hoče dalje. V dveh skokih jo Dijana dohiti in veselo mahaje z repom jo že nosi Zvonku. »Pridna! sedi! pusti!« jo treplja po hrbtu, stisne fazanko močno za prsi in ji zasuče vrat, da se je hkratu umirila. »Zakaj ji ne porinete letalno pero v zatilnik?« vprašuje Francelj. »Veste, vsaka pot vodi v Rim,« odgovarja Zvonko. »Vsak pa ubere ono, ki mu je najkrajša. Ko sem pred približno petnajstimi leti to napravil, sem imel enkrat dovolj. Videl pa sem tudi že stare, v tem vajene lovce, ki tudi niso vselej imeli najboljšega uspeha z vbodom peresa v zatilnik. Živi perjadi izdirati pero, jo držati z eno roko za glavo, da žival frfota, se mi tudi ne zdi preveč lovsko. Res je, da lovci radi spoštujemo stare lovske običaje, vendar nismo ostali pri loku, niti pri prednjači, ker lovci vedno stremimo za tem, da uplenimo divjad na tak način, da ji povzročimo čim manj trpljenja. Za mojo osebo sem tudi bolj pristaš onih, ki zastopajo stališče, da oddamo milostni strel na srnjaka, kot pa, da z ostrim rezilom iščemo med vretevci nit življenja.

So lovci, ki so proti polaganju strupa lisicam, češ, bolj lovsko je železje. Priznamo, da so naši pradedi in dedi bili lovsko pravični kljub temu, da so rabili za lisico železo. Vedeti pa moramo, da so to delali, ker niso mogli drugače lisici do živega. Danes jih je mnogo manj in jim prav lahko pridemo do živega s puško. Kjer pa jih je res toliko, da so v preveliko nadlogo, potem je zame vsekakor bolj lovsko pravičen način lova s strupom, kot

pa z železom. Za svojo osebo sem proti strupu in železu, ker prvi spada v lekarno in ne v naravo, drugo pa v muzej, poleg natezalnic in sličnih mučilnih priprav.«

»Perun pa stoji,« se oglasi Tonček. »Fazani so v repi. Le stopi, Francelj!« Ta se hitro podviza in stopi za psa, ki stoji kakor vkovan. Srepo gleda pred se, desno prednjo nogo nekoliko privzdignjeno. Vse mišice so napete, res krasna slika za lovčevo oko. Francelj obide psa, pripravljen na strel, in čaka, kaj bo. Na prigovarjanje Tončkovo stopi pes za korak naprej. List repe se zgane in krasen petelin se dvigne skoraj navpično med Francljem in psom. Francelj ga je pustil, da se je dvignil, saj je imel dovolj časa. Nato ga je vzel na muho in sprožil. Fazan pade kakor vreča na tla. »Bravo!« mu kliče Tonček. »Tako se streljajo fazani!« Po tem strelu je Franclja minila vsa nevolja. Ob pogledu na krasno pisanega ptiča, ki ga je z lepim strelom uplenil, je pozabil na vso prejšnjo smolo.

Nadaljevali so v smeri, kamor je odletel prvi mladič. V prosu so zopet našli fazane, ki so leteli z vseh koncev. Francelj je prišel na to, da ne sme pri streljanju gledati fazana kot velikega ptiča. Treba je gledati samo na glavico in dolgega repa sploh ne upoštevati. Kmalu je prišel v vajo in še večkrat oddal prav lepe strele.

Pri opoldanskem odmoru je bil že tako navdušen za fazane, da je povpraševal, če bi se dali v njegovem revirju nasaditi. Oba sta mu pritrdila. »Kaj bi ne!« je nadaljeval Zvonko. »Saj je fazan, rekel bi, skoraj bolj domača ko pa divja ptica. Njegovi glavni življenjski pogoji so: voda, polje in gozd. V hudi zimi mu pač preti pogin tudi pri nas, če ga ne krmimo. Pri vas imate v vznožju polja dovolj, vode tudi. Če ga nasadite, stavim, da bo uspeval, zlasti na prisojnih krajih.« »Veš kaj, Francelj?« se oglasi Tonček. »Poskusimo! Jaz ti pošljem februarja dve družini. Zato pa prideva proti koncu aprila z Zvonkom na petelina.« »Velja!« je navdušeno pritrdil Francelj.

Po odmoru so lovili tik ob gozdu. Tudi tam je bil uspeh prav dober. Onkraj griča so trčili na jerebice in proti tretji uri popoldne je prišel Francelj k Tončku: »Prijatelj, imaš kaj nabojev? Primanjkuje mi jih.« »Oho, kako pa boš ti vlekel svoje gorske tovariše, koliko nabojev da si porabil?« Ko mu da Tonček naboje, jih gleda in začudeno vpraša: »Kaj, z dvanajstico in desetico streljaš fazane?« »Seveda, in kakor vidiš, z uspehom! Ne poznam debelejšega zrnja od osmice, ki zadostuje za lisico. Seveda ne na kilometrsko razdaljo, na katero tudi z debelejšim zrnjem nič ne opravimo, kvečjemu, da žival

ranimo, da pogine žalostno v mukah v škodo lovišča in sramoto lovstva.«

Francelj je kmalu uvidel, da ima Tonček prav, kajti z njegovimi naboji je zadeval mnogo bolje.

Ko so proti večeru nehali, je bilo Franclju skoro žal, da je tako hitro minil tako lepi dan.

Solnce se je nagibalo k zatonu, ko so obloženi nosači nosili plen pred lovci. Z zadnjimi žarki je božalo bleščeče perje in ovele rože mrtvih petelinov. Francelj se je zamislil. Njegova rahla lovska vest mu je očitala: »Preveč je bilo!« Prijetno razpoloženje se je začelo rušiti, ko ga zdrami iz premišljevanja glas, ki ga je prinašal večerni veterc iz bližnjega gozdiča: »Kro-kok! kro-kok!«. Temu se odziva iz sosednjega loga drugi. Na polju se oglasi nežni: »Čirr-rik! čirr-rik!«. Francelj je postal. V njegovo srce se je zopet vlila toplota. Vest se je umirila. Prevzelo ga je mirno in tiho zadovoljstvo. Prisluškoval je fazanom in jerebicam in v teh zvokih je našel to, kar išče lovsko srce — utrip narave.

Iz lovskega oprtnika

Ali se gozdni jereb kopa v vodi?

Pred kratkim sem prebiral Valentinitschevo monografijo o gozdnem jerebu. V njej trdi znani poznavalec jereba, da se ta ne kopa v vodi in navaja v dokaz tudi nekatere druge lovske pisatelje, ki so istega mnenja ter skuša najti razloge za to trditev.

Pri tej priliki sem se spomnil na sledeči dogodek, ki sem ga doživel lansko leto v septembru s pokojnim lovskim tovarišem Vl. Pf. v lovišču občine K. Dogovorila sva se, da greva ob 7 zjutraj za T. goro na jerebe. Ker je bil tovariš v klicanju še novinec, sem prevzel rade volje to nalogo. Okoli 8 sva imela že prvega jereba. Nato sva krenila naravnost v Žlapovec, kjer so za gozdnega jereba naravnost idealni prostori: po ozki dolini se vije majhen potoček, ki dela pod skalovjem tolmune. Na obeh straneh se dviga precej strmo pobočje, porastlo z bukovino in leščevjem. Korakala sva ob potočku navzdol, ko nama nepričakovano zletita skoraj izpod nog iz robidovja dva jereba, eden po dolini navzdol, drugi pa naravnost v breg. Slednji se je spustil zopet na tla komaj 80 korakov nad nama. Svetoval sem tovarišu, naj na mestu sede, jaz pa sem skušal jereba v velikem loku obiti. Povzpel sem se kakih 100 korakov niže na breg, obkrožil jereba ter ga od nasprotne strani priklical in tudi pogodil. Ko sem se spustil s plenom k tovarišu, mi je ta pripovedoval, da se je med tem, ko sem jaz obkrožal jereba nad njim, spustila iz nasprotnega brega k vodi kakih 30 korakov pod njim gozdna jerebica in ko ga ni opazila, se začela v tolmunu kopati, pri čemer je povzročala s perutmi precejšen ropot in frfotala, da je voda kar škropila na vse strani. Ko je padel moj strel, je pa jadrno odletela. Pokazal mi je tolmun, v katerem je bila voda še kalna. Na njeni površini je še plavalo nekaj jerebičjih peres.

Zanimivo bi bilo vedeti, če je še kak drug jerebar opazil kaj sličnega.

Dr. J. T.

Dva močna srnjaka.

Močnega srnjaka je ustrelil koncem meseca julija g. Fran Perles iz Ljubljane v lovišču Želimlje. To lovišče se nahaja za ljubljanskim Barjem, kjer se začne dvigati notranjsko hribovje. Najvišja vrhova v bližini sta Krim in Mokric. Menda še močnejše pa je rogovje srnjaka, ki ga je ustrelil industrijec g. Westen v Julijskih Alpah, na Toščcu. Ustrelil ga je, ko so lovili gamse v goličavju, v višini okoli 2000 m. To je res čuden pojav, da je zašel v take višine srnjak s tako kapitalnim rogovjem. Stebli sta visoki okoli 30 cm in baje zelo debeli in močno jagodičasti. V splošnem so lovci z letošnjimi trofejami prav zadovoljni.

Lisica napadla srninega kozlička.

V Gornji Iški je slišal zakupnik lovišča, ko je srna izredno močno lajala. Ko se je približal senožeti, odkoder je prihajal glas, je opazil srno z dvema mladičema, srnjaka in velikega lisjaka, ki je lazil za mladiči. Srna in srnjak sta odganjala roparja. Ko je srnjak opazil lovca, je pobegnil. To trenutno priliko je lisjak porabil. Skočil je na mladega srnjačka in ga hitro usmrtil. Ni ga mogel odnesti, kajti lovec mu je bil že blizu. Vse je nato pobegnilo v gozd. Mladiča ni bilo več mogoče rešiti. Lisjak je srečno odnesel pete.

F.

Laboratorij kr. dvornega preparatorja V. Herforta.

Transport trofej.

Često, zlasti v poletnem času, se dogaja, da prihajajo trofeje, namenjene

za konserviranje oziroma prepariranje v katerikoli preparatorski laboratorij neporabne, pokvarjene. Vzrok leži v nepravilni pripravi za odpremo.

Ker se trofeje v letnem času ohranijo uporabne razmeroma kratek čas, je potrebno takojšnje konserviranje, kojega način podajam v teh-le vrsticah.

Pticam, zlasti večjim, posebno močvirnicam, odpremo trebuh in jim odstranimo drob, dobro pazeč, da jim ne onesnažimo perja. Če droba samega ne odstranimo, nasujmo vsaj v odprto trebušno votlino nekaj soli ali zdrobljenega galuna, najbolje pa je, da sol z galunom mešamo. Strelne rane, kljun, nos in oči **nasolimo** oz. **nagalunimo**, nato zamašimo, najbolje z vato. Ptico nato primerno zavijemo, pazeč, da ji ne razmršimo perja, in jo takoj odpošljemo, če mogoče ekspresno.

Jelenove, srnjakove in gamsove glave pridejo v laboratorije, če ne pokvarjene, kaj rade napačno in premalo odrezane in običajno ne konservirane.

Omenjenim živalim prerežemo kožo na vratu **zadaj** v zaglavju z rezom, ki gre od točke med **ušesi** (zadaj) do pleč oz. hrbta (zadaj). Naokrog odrežemo od prejšnjega reza okoli pleč do vrtinca med sprednjima nogama, nato nazaj do gornjega reza (meso vratu pri zaglavju odreži).

Kožo zunaj in znotraj dobro obrišemo in pazljivo in znatno nasolimo oz. nagalunimo. Prav tako nagalunimo oz. nasolimo oči, nosnici, ušesi (znotraj) in gobec (znotraj). Trofeje dobro zavijemo, da ne pridejo v stik z muhami, na kar moramo že prej skrbno paziti, in odpošljemo ekspresno.

To je torej vsa priprava za odpremo trofej. Kakor razvidno, ni dosti dela, vendar se s tem ohranijo trofeje take, da so uporabne za prepariranje in ne gredo v zgubo, kar se sicer često zgodi.

Društvene vesti

Zapisnik

ustanovnega občnega zbora belokranjske podružnice SLD s sedežem v Črnomlju, ki se je vršil dne 26. marca 1933 v hotelu Lakner v Črnomlju.

Ob navzočnosti predsednika SLD v Ljubljani gospoda dr. Ivana Lovrenčiča in blagajnika istega društva gospoda Zupana Ivana ter dalje 41 članov je otvoril predsednik pripravljalnega odbora za ustanovitev zgoraj navedene podružnice SLD Pretnar Slavko ob 14 ustanovni občni zbor.

Po predhodnem pozdravu zastopnikov SLD g. predsednika in blagajnika ter po pozdravu na vse navzoče udeležence občnega zbora je podal predsednik pripravljalnega odbora kratko poročilo o njega delovanju.

Na dopis od 28. novembra 1932 s strani osrednjega odbora, naslovljen na prej navedenega predsednika pripravljalnega odbora, je sklical le-ta sestanek lovcev iz srezov Metlika in Črnomelj na dan 17. decembra 1932 ob 17. uri pri tovarišu g. Maceletu Juliju v Gradcu, katerega se je udeležilo od črnomaljskih lovcev 8 po številu, od metliških pa 2, poleg g. Maceleta Julija.

Na tem sestanku je bil izbran pripravljalni odbor, ki je sestojal iz tovarišev gg. Vardjana, Maceleta Julija, dr. Širka, dr. Tusulina in Pretnarja. Z vsemi pripravljalnimi deli je imenovani pripravljalni odbor poveril g. Pretnarja, ki je potem dalje pripravil potrebnih 3 izvodov pravil, katera so se poslala nato v odobritev kraljevski banski upravi v Ljubljani, ki so bila nato potrjena z odlokom z dne 1. marca 1933, št. II. 226/2.

Z ozirom na to je sklical g. Pretnar ustanovni občni zbor za dne 26. marca 1933 v kraju in prostoru, kakor je uvodoma navedeno.

Po tem poročilu je povzel besedo tovariš g. dr. Lovrenčič, ki je v lepih in temeljitih izvajanjih z ozirom na lovstvo podal primerna tolmačenja.

Dotaknil se je lovskih odnošajev v društvu samem s strani društva napram posamezniku in obratno ter nadalje obrazložil obstoječo zakonodajo in odnošaje lovstva napram privatnikom.

Po končanem govoru g. predsednika dr. Lovrenčiča, kateremu se je za njegova izvajanja zahvalil predsednik pripravljalnega odbora, se je prešlo takoj na dnevni red, in sicer na volitev predsednika in članov odbora.

Za predsednika je bil s kvalificirano večino glasov izvoljen g. Vardjan Josip. Nadalje so bili ravno tako s kvalificirano večino glasov izvoljeni sledeči odborniki: Fabjan Josip, Peršak Jože, Pavletič Ivo — vsi iz Črnomlja, Razpotnik Zorko iz Semiča, Šterk Viljko iz Vinice pri Črnomlju, Macele Julij iz Gradca ter Golia Ivan, Wacha Milan in Weibl Viktor iz Metlike.

Za preglednike so bili izvoljeni soglasno gg. Lakner Alfonz in Grabrijan Leopold ter za njiju namestnika Štrubelj Jože in Malešič Ivan.

S tem je bila izvolitev končana in je povzel besedo tovariš blagajnik osrednjega društva g. ravnatelj Zupan, ki se je uvodoma spominjal svojih v Beli Krajini preživljenih dni kot lovec ter je v lepih besedah bodril k složnemu delu.

Za njim je povzel zopet besedo g. predsednik dr. Lovrenčič, ki je s primernimi napotki bodril bodoči odbor k res pravemu delu z lovskega stališča.

Pri slučajnostih se je razmotrivalo o običajnih lov zadevajočih stvareh.

Nato je ob 17. uri novoizvoljeni predsednik zaključil občni zbor.

Vsled tega obveščamo vse člane SLD iz Bele Krajine, da so se z ustanovitvijo naše podružnice izločili iz Ljubljanske podružnice.

Iz seje redakcijskega odseka SLD.

Važnejši sklepi: 1. Naslov odseka bodi »Slovstveni odsek«, kajti v njegov delokrog spadajo poleg redakcijskih poslov tudi pregled in ocena došlih rokopisov za Lovsko knjižnico, izbira knjig za društveno biblioteko itd. — 2. Da pridobi »Lovec« več dopisovalcev, se bodo vsi spisi v »Lovcu« brez posebne zahteve pisca honorirali, in sicer vrsta po Din 1.—, v Oprtniku in Kotičku pa v polovični izmeri. Spisom znanstvene vrednosti more odsek prisoditi tudi višjo nagrado. Poročila o tekmah, sejah in drugih prireditvah društev in klubov, ki je »Lovec« njihovo glasilo, pa se ne nagrajajo. — 3. Odsek ima vsak mesec dne 22. ali če je ta dan nedelja, 23. redno sejo za presojo došlih rokopisov za »Lovca«. Ako je na dnevnem redu še kaj drugega, zlasti določitev višje nagrade, kakor je osnovna, se obvestijo o tej seji posebe vse podružnice, da morejo poslati na sejo svoje delegate. Dan za take seje se določi posebe.

Kinološke vesti

Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani

bo priredilo po eno jesensko vzrejno tekmo ptičarjev v Ljubljani in v Mariboru.

Ljubljanska tekma se bo vršila dne 1. oktobra 1933. Sestanek bo ob 7. uri zjutraj na dvorišču hotela Miklič. Tam se bo vršila ocena psov, nato odhod v lovišče z avtobusom. Na razpolago bodo krasna darila. Poklicnim lovcem se povrnejo potni stroški.

Preizkusili in vrednotili se bodo nos, način iskanja, stoja, natezanje, hitrost, vztrajnost, donašanje izgubljene perutnine po sledi, donašanje izgubljene dlakaste divjačine po sledi, donašanje perutnine, donašanje dlakaste divjačine, ubogljivost, strelamirnost, zajcačednost, obnašanje vpričo odle-

tele perutnine, čakanje na mestu in obnašanje po strelu, vodljivost, davljenje lisice ali mačke, ustavljenje lisice ali mačke, šarjenje v bičevju za izpuščenimi racami, donašanje iz globoke vode.

Prijave je poslati Društvu ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani. Za mariborsko tekmo pa podružnici Društva ljubiteljev ptičarjev v Mariboru.

Za mariborsko tekmo se bodo termin in ostale podrobnosti pravočasno objavile po dnevnih časopisih.

Mali oglasi

»Lovec« - letniki 1920—1932 - proda Albin Molan, prometnik, Podnart-Kropa.

Teodolit, po možnosti z busolo, kupim. Ponudbe z opisom in navedbo cene pod »Teodolit« na pisarno SLD, Komenskega ul. 19.

Browning repetirko kal. 16, skoraj popolnoma novo, z dolgo in nadomestno kratko cevjo ter Flobert repetirko, sistem Walter, prodam. Pojasnila v pisarni Slovenskega lovskega društva v Ljubljani, Komenskega ul. št. 19.

Gozdne sadike, smrekove in macesnove, bom oddajal po nizki ceni za jesensko saditev iz drevesnice Bukova gora. Naslov: Ožbalt A., oskrbnik, Koprivnik pri Kočevju.

Mladiče, ptičarje, nem. kdl. psice, povržene 3. julija 1933, proda ugodno psarna »Petovio«. — Pojasnila daje mr. ph. Rudolf Molitor, lekarnar, Ptuj.

Ptičarja, nemškega žimavca, pol. 23. 5. 1933 od Žive-Smledniške JRP 10 F po Audi von Rubahof JRP 4 J, DGStB 3391, proda dr. Adolf Kaiser, Ljubljana, Groharjeva 8.

Jazbeca, 3 mesece starega, ima poceni naprodaj Dobravec Andrej, Praznike, pošta Turjak, Dolenjsko.

Mladiče irske seterice, prvovrstne, od Senta v. Klugrund J. R. P. 1 T., hčer šampiona Roderich Red Helmet, proda ravnatelj Fric Prieger, Bistrica pri Limbušu, Maribor.

V vzrejališču Woodland je za oplemenitve vpisanih psic na razpolago resasti foksterijer »Brandys Quick«. Oče je »Sieger Bongo of Blackfred«, mati pa »Thel Tulip« (amerik. šampion Eden Aristocrat). Taksa za oplemeni-

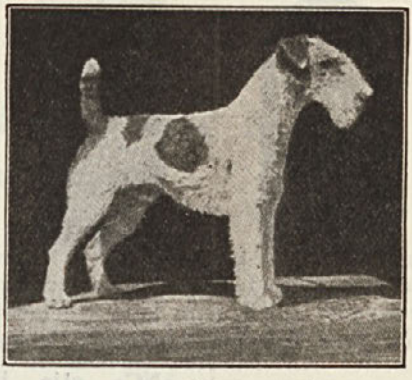

tev po dogovoru. Vrnitev psice po povzetju takse in stroškov.

Semtertja so na razpolago tudi mladiči. Dopisi na: Marija grofica Thurn, Ravne, p. Guštanj, Jugoslavija.

Nagačevalec. V prejšnjem lokalu znanega gatilca g. Ferd. Schulza v Ljubljani, VII. (Šiška), Medvedova cesta 21, je otvoril Jože Škrajnar kot njegov naslednik ateljé za nagačenje in prepariranje vseh vrst živali po sistemu in načelih njegovega prednika in učitelja.

Vsa oblačila za lovce in sportnike dobite v najboljši kvaliteti in po jako zmernih cenah v specialni trgovini za moška oblačila I. Maček, Ljubljana, Aleksandrova cesta 12.

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani lovski kroj priporoča tvrdka Anton Schuster v Ljubljani, Mestni trg štev. 25. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno za sportne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Olje za konserviranje orožja in čevljev. Za pričetek sezone Vam priporočam, da si nabavite specialno olje za orožje znamke »Hubertus«, katerega kvaliteta je enakovredna raznim dragim inozemskim oljem. Strokovnjaška priznanja! — Za čevlje pa vzemite

najboljše »Hubertus gumitran-olje«, ki Vam bo napravilo Vaše čevlje voljne in nepremočljive. — Za-

htevajte povsod le prave domače proizvode! »Jadran«, kem. izdelovalnica, Ivan Lapajne, Ljubljana, Moste.

»NC« olje in mast za lovske in turistovske čevlje sta brez škodljivih primesi in polnilnih sredstev. Mazanje z »NC« oljem in mastjo garantira za higijensko obutev, ker napravi usnje mehko in nepremočljivo, vendar noga v takem čevlju lahko diha. Usnje obdrži prvotno barvo.

Od blata očiščene še mokre čevlje, jermenje itd. je zadostno namazati z »NC« oljem in mastjo in postaviti za več ur, najbolje čez noč v bližino zmerno kurjene peči, da vlakna usnja maščobo lažje absorbirajo in bolje vežejo.

Neuspehi na lovu, zgrešen cilj, zastreljena divjad, so bili zelo pogosti pojavi pri lovu na srnjaka, ker puške niso bile v redu pripravljene za lov. Da pa tudi pozneje ne bo nepotrebne jeze, pustite si orožje urediti in točno pristreliti. Za vsa ta dela se priporoča puškar Albin Šifrer, Ljubljana, Gosposvetska cesta 12, telefon 33-49. Za predstoječo sezono se poslužujte najskrbneje napolnjenih patron s šibrami, s katerimi boste na lovu imeli siguren uspeh. Zaloga orožja, streliva ter lovske opreme. Ribarske potrebščine v največji izberi, samo prvovrstno blago najboljših tovaren. Postrežba točna, cene najnižje. Prevzem in prodaja orožja v komisijo pod povoljnimi pogoji.

Za popravila lovskih pušk, pištol, samokresov, za montiranje daljnogledov, pristreljanje pušk itd. se priporoča puškarna F. K. Kaiser v Ljubljani, Kongresni trg 9. Poleg novega, preizkušenega orožja in ribarskih potrebščin ima v komisijski prodaji tele puške: trocevko Hammerles, kal. 16×16/8 mm, 3600 Din; trocevko petelinko, kal. 16×16/9.3, 2200 Din; dvocevko risanico petelinko, kal. 16/11, 800 Din; Schönauer puško z daljnogledom, popolnoma novo, kal. 6.5, 4000 Din; 2 dvocevki petelinki, kal. 16 mm, 500 in 800 Din; dvocevko Lefuše, kal. 16, 300 Din.

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribjo lov ima v najboljši kvaliteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9, ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skobce vseh vrst ter škatle vseh velikosti priporoča I. štajerska, tvornica za pasti Matthias Brandl, Puntigam b. Graz (Austria). Izdelki in

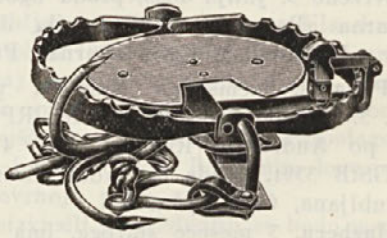

cene so brez konkurence. Za strokovno izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. — Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta tvrdka pasti iz drugih tovaren.

Dr. Igor Tavčar:

Memento zakupnikom lovišč z veledivjadjo.

Gojimo, kar imamo!

Šele od vojne se je pričela po naših loviščih pojavljati veledivjad v večjih množinah in radi tega je razumljivo, da način njenega lova in gojitve ni dozorel v vrstah naših lovcev do tiste popolnosti, kot bi to smeli in morali pričakovati. Obravnavati in grajati način lova, ki se je, — upam le začasno udomačil pri nekaterih naših lovcih na jelenjad in na črno divjad — smatram za svojo dolžnost, dokler je še čas.

Kaj delamo in kako grešimo, bi se moral zavedati vsak lovec, ki čita nekaj domače in tuje strokovne literature, še posebno pa vsak zakupnik, ki ima nekaj komadov visoke divjadi v svojem loviščU. Kje je hvaležnost naših lovcev do narave, ki jim je še v tem stoletju nudila možnost izvajanja visokega lova. Z malimi izjemami je res ni opažati. Leto za letom čitamo slavospeve v nestrokovnem časopisju, ki so posvečeni takim junakom — ki imajo prav okrnjeno razvit čut lovske pravičnosti — še manj ono privzgojeno ljubezen in spoštovanje do lova in gojitve veledivjadi.

Obravnaval bom najprej možnosti gojitve in lova jelenjadi. Zapišem, da imam v mislih naša kočevska in krimska lovišča in jelena, ki v njih prebiva.

Ta jelen, ki ga opazujem že nekaj let, ima vsekakor pravico ohranitve, pa naj ga gledamo z očmi naravoslovca ali lovca — njegova dedna svojstva so odlična. — Že nekaj tujih gostov, ki jih smatram za merodajne, mi je v tem pritrdilo. Saj pa sem tudi prepričan, da mu je ostalo nekaj krvi od pradedov, ki so se nekdaj pasli po naših gozdovih. Da do danes ni dosegel v rogovju svetovnih rekordov, je razumljivo — potrkajmo se na prsi in priznajmo lastno krivdo. Eden prvih in poglavitnih vzrokov, ki določajo naši jelenjadi pogin, je arondacija naših lovišč. Jelen ne prenese majhnih lovišč, ker je že po naravi nagnjen

k vagabundiranju in potovanju. Povržen v nekem lovišču, ostane tam kratko dobo 1—2 leti, nato se začne njegovo ahasversko življenje. Ima na teh potovanjih izredno srečo, ostane večinoma živ vsaj do svoje prave moške dobe — recimo do stopnje 8 rukov do 10 rukov — kvečjemu 12 rukov. V največ primerih je pa že preje po njem. Tendenca večine zakupnikov naših lovišč gre v pravcu — jelen je jelen, in zadošča včasih oplenjeno rogovje, ki bi ga lahko skrili v votlem zobu. Da pa postane jelen res jelen v pravem pomenu besede, potrebuje razvojne dobe vsaj 8—10 let. Trdim, da pri nas v takih okoliščinah te razvojne dobe ne doseže niti desetina moške jelenjadi. Tega so krive razmere lovišč, ki so po obsegu premajhna in pa nesrečna mentaliteta zakupnikov. Jelen se po desetih letih in tudi prej vrača ob dobi pojatve stalno v revir, kjer je bil poležen in sčasoma tudi tam — če so za to še podane terenske ugodnosti — stalno ostane — ali kakor rečeno, te zlate dobe naši jeleni po večini ne dosežejo. In prav iz teh vzrokov pri nas za enkrat ni misliti na rekordna rogovja. Ne trdim pa, da bi se to z nekaj dobre volje od strani zakupnikov ne dalo doseči. Nekaj več zanimanja in opazovanja te visoke divjadi vsaj od strani zakupnikov, ki so si neposredni mejaši. S sigurnostjo računati s staležem jelenjadi v posameznih revirjih v našem terenu je dokaj težka stvar — ali približna orijentacija bi se z zadostno voljo dala doseči. Interesantna opazovanja na rogovju, odvrženem v posameznih loviščih, bi dala marsikaj ugotoviti. Danes je znanstveno dokazano, da je spodnja ploskev odvrženega rogovja pri enem in istem jelenu individualna ali z drugimi besedami: vedno tipično oblikovana. Mavčevi odlitki takih rog na odvržni (odlomni) ploskvi se dajo napraviti z manjšimi stroški. Njih primerjanja in tudi drugi dnevni zapiski z enostavnimi skicami opazovanega rogovja od strani zakupnikov ali njihovih poklicnih lovcev bi dali tekom let porabne rezultate glede napredka in gojitve.

Seveda pa mora preiti posamezniku, ki ima srečo, da lovi še v današnjih časih na veledivjad — pravilno in lovsko izvajanje lovov v kri in meso. Krona lova na jelena je zalaz pri rukanju. Jeleni rukajo v naših krajih zadnja 3—4 leta stalno. Oglašanje jelena za časa pojatve je odvisno prvič od staleža košutarije, drugič pa od vremena. V loviščih, kjer se morda nahaja stalno le ena košuta, nikakor ni pričakovati, da se bodo jeleni oglašali kaj posebno. Ravno tako je bilo v drugih deželah opazovano, da v pregrajenih revirjih, kjer je preveč košutarije (Kuhwild), poteka pojatev tiho.

No, tega seveda se v naših loviščih začasno ni bati — stalež ženske jelenjadi je pri nas še vedno prenizek. Z zadovoljstvom pa napišem, da se je v tej smeri tekom zadnjih let vsaj toliko spremenilo, da se košute ne streljajo povsod in ob vsaki priliki. Vendar sem glede svojega prepričanja v tem oziru še vedno na tehtnici — ali je tega vzrok nizka cena mesa divjačine, ali so se odtalila mrzla srca zakupnikov. Torej smernica — gojite košutarijo in časten odstrel jelena vam ne izostane, dasi to morda ne bodo doma prigojeni jeleni.

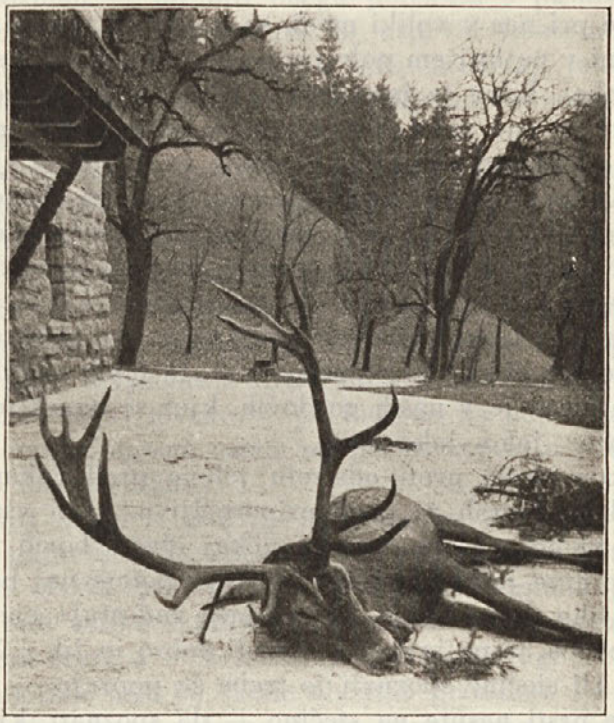

Jelen iz naših gorskih lovišč.

Kakšen jelen naj se pri nas strelja? V posameznih deželah Nemčije si o tem še vedno niso na jasnem. Razumljivo — tudi pri jelenu število odrastkov nikakor ni merilo za njegovo dozorelost — razlika med osmerakom in osmerakom je velika — vendar se z nekaj vaje da doseči spoznavanje komada že po zunanji obliki, glede starosti bi pa bili preozkogrudni, če bi osmeraka, ki ima vse druge znake dozoritve, ne prištevali k odstrelni divjačini. Na žalost se pri nas ne oziramo, kakor že omenjeno, z odstrelom na nikake smernice. Kako pa se tudi pri nas izvaja lov na kralja naših gozdov! Poznam gospode, ki jim

je krona užitka presedeti kar cele noči ob luninem svitu ob njivi s pihalnikom v roki, ki je po možnosti nabasan še z idealko. Streli ob taki priliki oddani so mizerni in lovsko vsekakor oporečni. — Poznam že nekaj neprijetnih afer, ki so se pri takih prilikah rodile, ko mejaš nikakor ni bil zadovoljen, da izroči nelovsko nastreljeno divjačino presrečnemu strelcu.

Gospodje — lov na jelena ponoči, smelo napišem, je nelovski — naj se strelja s tem ali onim orožjem. Prvič strelec ne ve kaj, drugič ne kam strelja. Kdor ima nekaj lovskih zmožnosti, upleni jelena lahko tudi pri dnevni svetlobi. Drugi način lova, ki je pri nas v veliki modi, so hajke ali pogoni. Na žalost tudi pogoni v najhujšem poletju, ko stoji jelenjad v svoji tolšči (Feisthirsche). Kdor je imel kdaj priliko le od daleč poslušati take hajke, se mu mora kot pravemu lovcu način takega lova pristuditi. Udarjajo pokrovke — skale se valijo — rjoveči glasovi itd. Kakor bi srenja izganjala hudiča, ne pa ubogega jelena. In rezultati — ti so po večji meri za zakupnika ničevi. Jelen v tolšči (Feisthirsch) je dokaj oprezen gospod. Nemški pregovor pravi, da ga pase sto vragov. In po pravici. Takole aranžiran lov mu seveda korenito iztrebi nagnjenje, da bi še ostal v lovišču, katerega si je izbral čez poletje. In takih mirnih, za pašo primernih mest, je v naših gozdovih, kjer se danes seka mnogo in kar počez, jako, jako malo.

Nikakor nisem proti odstrelu jelena pred rukanjem, dasi to v naših razmerah ni prav priporočljivo, kajti vsakega plemenjaka, ki po svojem rogovju nekaj obeta, bomo vsi skupaj za časa pojatve jako pogrešali. In če — potem naj bodo ti lovi prirejeni tiho, brez hrupa. Za gonjača zadostuje ena oseba — stečine, seveda, te pa je treba poznati dobro in jih z 2—3 strelci zastaviti. Ali stečine spoznati je treba že popreje — nekaj sipe ali drobne prsti nasute na stečino — dá spoznati, kje se jelen ponoči premika — torej kje izstopa na pašo, kje se vrača. Ležišča so vedno v istih distriktih, ravno tako kopeli (Suhlen). Večkrat sem imel priliko opazovati taka letna bivališča jelenov. Stečine k paši, ki nikakor ni bila daleč in nazaj, so bile vedno iste. Vedno seveda preračunjene na pot vetru — to naj lovec seveda tudi upošteva. Eden glavnih pogojev za lovca je pa ta, da loči sledove jelenov, ki poletje prebijejo vedno v gručah, od sledov košutarije, katero vznemirjati v letnem času je velik greh, ki se kruto maščuje nad zakupnikom. To bi bila druga smernica — pravilno izvajanje lova.

Dotakniti se moramo slednjič še lovske škode, ki dela toliko preglavice našim zakupnikom, ki pa je po mojem naziranju

večkrat le španska stena, za katero se skrivajo vsi tisti grehi zakupnika, ki lovsko niso neoporečni. Govorim iz prakse. Že več let sem zakupnik lovišča, v katerem je jelenjad stalna. Lovska škoda na poljskih pridelkih je resnična, ne zanikam, ali vpitje radi nje je pretirano. Jelen v tolšči potrebuje izdatne hrane, prvič v nadomestitev izgub za novo rogovje, drugič kot pripravo na pojatev — pa po pojatvi seveda tudi — kdo mu more zameriti, da izstopa za izdatnejšo pašo kot mu jo nudi gozd. Poznam razmere v naših loviščih — povsod najdemo slanice v večjih množinah — ali niti enega poizkusa s pašnimi nasadi. Koliko lepih posek, na katerih bi uspeval imenitno svinjski krompir (Topinambur). Prepričan sem, da bi ga jelen posečal rajši kot pa suhe kraške njive naših poljedelcev, seveda se mora tega jelenjad najpreje privaditi.

Tako kavalirski bi moral biti vsak zakupnik, ki ima jelenjad v lovišču, da škodo poravna, če ni, kakor je danes od kmetovalca večkrat pričakovati — pretirana. Vendar pa naj premisli stvar vsakdo, ki se udeležuje dražb takih lovišč, kaj sme in zmore. Da pa se brez predkalkulacije na dražbah za ta lovišča prav iz nizkotnih motivov dražba do bajnih cen in se slednjič izguba krije na račun divjačine s pretiranim odstrelom, to seveda ni kavalirsko, še manj lovsko — pa tudi ne na demokratski podlagi — saj imamo namen našim potomcem zapustiti nekaj lovišč, ki bodo to ime zaslužila.

Še nekaj besed o črni divjadi; mislim samo divje svinje, medved je naravna relikvija, davno že spada pod zaščito zakona.

Gojitev divjih svinj ni tako opasna — najplodnejša divjad — seveda tudi velika škodljivka kmetovalcu. Pripomnim takoj: ne v vsakem revirju — krimsko pogorje in drugi močno gozdnati deli nikakor niso od škode občutno prizadeti. Pa če bi bili tu in tam tudi primeri poljske škode, povzročene po črni divjadi — vsak zakupnik naj se pri odstrelu obnaša viteško.

Kaj naj se strelja pri črni divjadi? Na vsak način v prvi vrsti merjasci mladiči in le-ti po možnosti v jeseni in v zimi. Glede odstrela krm pa moramo biti oprezni — dasi divjad nad vse plodna, ni nemogoče je popolnoma zatreti. Nelovski pa smatram odstrel vodeče krme, in še celo v poletju, ko je ena proti deset gotovosti, da mladiči brez preudarnega vodstva podležejo v zimi.

Bliža se zlata doba jesenskih dni in rukanje jelenov. Če se mi je posrečilo pridobiti nekaj src slično mislečih lovskih tovarišev in privojevati s tem nekaj terena za našo kraljevsko divjad — sem zadovoljen. Takim lovcem bodi iskren lovski blagor.

Niko Lenček, odv. koncip.:

Odstrel srn.

Pri čitanju tega članka bo morda kdo rekel, da premlevam stare stvari. Temu hočem povedati, da smatram vprašanje pravilnega odstrela srn za eno najvažnejših in najdelikatnejših vprašanj, ki se mu pa v naši slovenski lovski literaturi posveča iz bogsigavedi katerega razloga vse premalo pažnje. Tuji lovski listi, tako nemški, avstrijski, švicarski in drugi prinašajo leto za letom temeljite članke izpod peres znamenitih avtorjev vprav o tej temi; le pri nas je v tem oziru popoln zastoj. Nehote se mi vsiljuje misel, da si ne upamo ali nočemo prav z besedo na dan, ker se bojimo opustiti stare navade — stare razvade.

Predvsem moram načeti vprašanje odstrela srn samic. Po naših sedanjih lovopustnih predpisih je dovoljen odstrel srn samic od 15. septembra do zadnjega novembra, srnjakov pa od 1. junija do konca novembra. Če pogledamo tuje lovopuste, vidimo, da so ponekod prilično isti lovopustni predpisi, ponekod so lovne dobe krajše, ponekod je dovoljen le odstrel srnjakov, srn pa le s posebnim dovoljenjem upravnega oblastva. Slednji način, ki ga hočem imenovati k o n c e s i j s k i s i s t e m (ker potrebuje lovec za odstrel srne dovoljenje — koncesijo) imajo zlasti na Bavarskem.

Pri nas je, kakor že omenjeno, dovoljeno streljati srne-samice od srede septembra do konca novembra, torej 2 in pol meseca, srnjake pa od začetka junija do konca novembra, torej 6 mesecev. Če primerjamo oboji teh dob, vidimo, da lovna doba srn samic nekako dopolnjuje lovno dobo srnjakov in je torej drugovrstnega pomena. To izhaja že iz njenega krajšega trajanja in iz tega, da je dovoljeno srne streljati šele ob koncu lovne dobe na srnjaka. Glaven naj bo torej odstrel srnjakov, postranski pa odstrel srn. Slednji naj le omogoča odbiti zakupniku onemogle, za zarod škodljive ali nezdrave srne. Tako se morejo pravilno tolmačiti lovopustni predpisi za srnjad.

Pri nas seveda pomeni lovna doba za srne vse kaj drugega kakor pa dobo, ko naj se regulira stalež srnjadi. Vse, kar sme ali tudi ne sme nositi puške — vse gre 15. septembra zjutraj v hosto in strelja brez izbire vse, kar mu pride zbegano in spehano pred hitrimi »istrijanci« pred puško. In to klanje se potem nadaljuje nedeljo za nedeljo do konca novembra.

Vse razlaganje, vse pridige, da, celo sklepi posameznih podružnic Slov. lov. društva, ne zaležejo nič — so bob ob steno.

Ko pride jesen, se prične klanje srn, v Ljubljani vidiš viseti po skoro vseh delikatesnih trgovinah srne, iz posameznih krajev pridejo z vlaki ali avtobusi celi transporti, po podeželskih gostilnah vidiš lovske družbe s celimi hekatombami samih srn, skratka, zdi se ti, kakor da hočejo povsod do kraja iztrebiti to najplemenitejšo dlakasto divjad večine naših gozdov, ki ne dela nikjer občutne škode.

Vsakemu lovcu je znano, da je srnin prsk koncem julija, začetkom avgusta. Vse srne so sredi avgusta oplojene in nosijo eden ali dva zarodka. Kako neki je potem mogoče, da streljamo oktobra in novembra že oplojene srne? Uničujemo z enim strelom mater, dva zarodka in često v neugodnih prilikah še oba komaj dorastla mladiča, ki se držita srne matere, ko sta izgubila

Po strelu. *Foto Slavko Šušteršič*

vodnico!? Torej z enim strelom 5 komadov srnjadi. Pri kateri drugi divjadi vidite, da bi jo streljali, ko je oplojena, odnosno odreja mladiče? Če bi kdo ustrelil maja meseca brejo zajko, bi ga postavili na sramotni oder, če pa ustreli oktobra brejo srno, je to nekaj vsakdanjega, da, celo n e k a j i m e n i t n e g a!

Pa bo morda kdo rekel, da je tedaj praktično popolnoma nemogoče odstreliti srne samice. Jeseni, ko je odstrel po zakonu dovoljen, je oplojena, poleti pa, ko še ni oplojena, je zaščitena in vodi mladiče. Vidite, tu je pač gordijski vozel, ki ga bo treba presekati, če bo že nujno potrebno, da odstrelimo tu in tam kako srno.

Ponekod, zlasti v Nemčiji, so svojčas priporočali, da bi srne samice streljali junija, odnosno julija, dokler še niso oplojene. Seveda se ta odstrel ne bi smel izvršiti na pogonu ali celo na

brakadi, marveč lepo s kroglo na čakanju ali zalazu, potem ko bi lovec po dolgem vestnem in treznem opazovanju pri srni dognal znake degeneracije, bolehavosti ali celo neplodnosti; slednje, ker ne bi vodila mladičev in ne imela razvitih sescev. Tak odstrel bi seveda bil mogoč le pri koncesijskem sistemu, kakršnega imajo na Bavarskem. Če bi kak zakupnik opazil, da ima v lovišču srno, ki ni za zarod, naj bi zaprosil pri upravnem oblastvu za odstrel in dotični komad na podlagi posebnega dovolila odstrelil.

Za naše kraje bi seveda poletni odstrel srn samic pomenil najbrže konec srnjadi v par letih, ker bi ga brez dvoma izrabljali. Izvedljiv bi bil le pri koncesijskem sistemu in to tudi le pri pravičnih in vestnih zakupnikih.

Jesenski odstrel srn, kakršnega imamo pri nas, pa smatram prav tako za nelovski, ker so tedaj vse srne oplojene in je tudi težje ugotoviti, katera ne vodi mladičev, je torej za zarod nepotrebna. Poleg tega pa se jesenski odstrel izvrši pri nas le na brakadi, kjer pa je vsako izbiranje slabih ali bolnih srn nemogoče. To mi bo moral vsakdo potrditi, ki je bil le enkrat na srnini brakadi. In baš zaradi tega je tako neumestno prirejati na srnjad brakade. Srne ti pridrve in prisopihajo, dostikrat niti ne vidiš ali je srnjak ali je srna, kaj še, da bi izbiral in odstrelil le slabe komade. Običajno padejo na brakadah najboljši in za rod najpotrebnejši komadi, ker se nihče ne upa streljati šibkih komadov, v strahu, da bo ustrelil mladiča. Pri takem načinu lova pa se seveda stalež srnjadi ne more izboljšati, temveč neprestano, morda neopaženo hira. Kakšen pa bo končni efekt, si lahko vsakdo sam izračuna na prste.

Če bi se jesenski lov na srne vršil res lovsko pravično, to je z zalazom ali na čakanju in izborom posameznih nepotrebnih komadov, bi mu končno ne bilo toliko oporekati in bi se dal tudi opravičiti odstrel take oplojene nezdrave srne, ker bi se s tem le izognili nevarnosti, da ves rod oslabi. Bil bi manj riskanten kakor prej omenjeni junijski odstrel srn, ker so jeseni mladiči vsekakor že bolj sposobni se sami preživljati kakor so poleti, če bi že pomotoma padla njihova mati; a ta odstrel naj bi dovolilo le izjemoma na motivirano prošnjo upravno oblastvo, ne pa da bi bila splošno lovna doba kar 2 in pol meseca.

Toda odstrel srn naj bi opravil le tisti, ki je vsak dan v lovišču, ki dodobra pozna svoje varovanke srne, jih opazuje že skozi vse leto, krmi in neguje. To pa je baš lovski čuvaj in ne lovski gospodar sam, ki se dostikrat ne utegne tako vestno baviti s srni-

nim staležem v svojem lovišču. Poleg tega pa je tudi primerneje, da izvrši tak odstrel, ki ne nudi nikakih trofej, nikakega užitka, marveč je le gojitvenega pomena, lovsko osebje, ki naj ne smatra tega za lovski užitek, marveč za poklicno delo. Resničen lov velja le srnjaku, ki ima rogovje, ki nudi trofejo, ne pa ubogim tarčam — srnam materam.

Če je že iz kateregakoli vzroka nujno potrebno, da odstrelimo nekaj komadov srn, se mora to izvršiti na čim neškodljivejši način. Svojčas se je v nemških lovskih krogih mnogo razpravljalo in mnogo pisalo o odstrelu srninih mladičev, zlasti srnic. Pri nas je to sicer zaenkrat izključeno, ker lovopustni predpisi ne dovoljujejo odstrela mladičev v prvem letu, a v bistvu ta ideja ni napačna. Če bi bilo treba še odstreliti nekaj srn samic, bi se to brez škode utegnilo izvršiti na srnicah enoletnicah. Te so prvo jesen ali zimo še neoplojene in bi zarodu prav nič ne škodovalo, če bi ena ali druga padla. Seveda bi se tudi to moralo izvršiti po temeljitem opazovanju in ne na brakadi. Po mojem mnenju bi bil najprimernejši čas pozimi, ko se srnice po velikosti še ločijo od starih srn, od srnjačkov pa, ker tem že poganjajo rožički. Mislim, da je dosti manjši greh in se da bolj utemeljiti odstrel mladice, kakor pa matere, ki je že oplojena. Da ima mladica manj mesa in nudi manjši izkupiček, je za dobrega lovca in gojitelja seveda pač — vse eno.

Seveda je lov na mladice pri nas v praksi neizvedljiv, ker imamo drugačne zakonite predpise, drugje pa, kjer takih nimajo, bi ga prav brez škode lahko izvajali.

Omenil sem doslej le, kakšen naj bi bil pravilen odstrel srn samic, če je že nujno potreben. Kdaj pa je potreben, je seveda drugo vprašanje. Često smo zadnje čase čuli o »jalovkah«, o nepravem razmerju med obema spoloma, o degeneraciji srnjadi, da, celo, da se je preveč zaredila itd. itd. To so stalni argumenti onih, ki se zavzemajo za neomejen lov na srnjad, ne glede načina izvajanja in na spol. Prepričan sem, da pretežna večina onih, ki se teh argumentov poslužuje, sama ne jemlje lastnih izgovorov resno, marveč se jih poslužuje le iz strahu, da bi bila prikrajšana za srnin lov, jesenske brakade in posebni užitek, ki ga ima ob uplenitvi srne. Saj je razumljivo, da visijo nekateri na svojih navadah, toda temu bo treba le enkrat napraviti konec, drugače se bo stvar v doglednem času maščevala. V interesu skupnosti si je pač treba marsičemu odreči, pa naj bo še tako prijetno. Včasi so tudi streljali brez lovopustov vse vprek, kar je prišlo pred cev; naši predniki so

še pred nedavnim streljali kure divjega petelina, jerebove samice in drugo, a nastala je potreba se temu odreči in danes se zdijo lovopusti in popolna zaščita posameznih vrst divjadi kar popolnoma sama ob sebi umevna institucija in tako mora priti tudi s srnami samicami.

O tako zvanih »jalovih« srnah smo imeli priliko čitati pred nedavnim v »Lovcu«, kaj meni o tem znameniti nemški poznavalec srn dr. Müneckehof. Kakor smo torej videli, jalovk v pravem pomenu besede med srnjadjo sploh ni, marveč so le izmišljotine nekaterih pregorečih srnarjev. Ne izključujem sicer možnosti, da ta ali ona srna ne bi postala iz kateregakoli vzroka (bolezen, poškodba) res neplodna ali bolje rečeno nesposobna zanositi, a taki primeri so zelo redki in pride morda na 100 srn-samic ena taka. Poglejmo vendar druge domače ali divje živali, koliko pa najdete tam »jalovih« komadov? Zakaj neki naj bi baš srnjad inklinirala v toliki množini k jalovosti, kakor to hočejo nekateri prikazati, mi je povsem nerazumljivo.

Kako se zlorablja pojem »jalovka«, bo jasno, če omenim samo primer, ko je v letih po oni hudi zimi 1929, ko so bile srne za dve leti popolnoma zaščitene, neki zakupnik, ki ima v svojem lovišču morda komaj 30 komadov, zaprosil za odstrel menda 10 jalovih srn.

(Nadaljevanje pride.)

Viktor Herfort sen., kr. dvorni preparator,
Viktor Herfort jun., preparator,
Joža Herfort, med.:

Zakaj prihaja jereb na klic.

V zadnji številki našega glasila smo brali članek pod gornjim naslovom. Ker smo tudi mi precej izkušeni jerebarji, si dovoljujemo dostaviti nekaj pripomb.

Gospod -r zanikuje, da bi v avgustu prihajali na klic povečini mladiči.

Mi pa na podlagi zadostnih dokazov ugotavljamo sledeče:

Najprej je treba vedeti, kakšna je razlika med mladim in starim jerebom, zakaj razni lovski apostoli oznanjajo le-tu kriv evangelij.

Jereba mladiča od starca v avgustu zelo lahko ločimo. Mladič ima bolj ali manj črn podbradek, mešan vsaj na spodnjem koncu, t. j. proti vratu, oziroma grlu in to še v začetku septembra z belim, oziroma sivorjavobelim perjem. Prav v začetku avgusta pa mladiča po podbradku težko ločiš od samice, ker mu še tam ni zrastlo črno perje. Le-tu pripominjamo, da se sicer golitev vrši od nog proti glavi, da so pa možni in verjetni (po večkratnih opazovanjih) neki pasovi, oziroma cone, kjer se golitev zakasni. Nasprotno ima starec podbradek črn, brez belega oziroma sivega perja, in če se prične goliti, so stara črna peresa svetleje, nova pa temneje črna, ker so stara v teku enega leta obledela, ali pa, kar je verjetneje, da je to nekakšen zakesnel stadij roženja, ker se navzamejo peresa iz zraka dušika. Ker že govorimo o barvi perja, naj opozorimo na zanimivo posebnost perja pri pticah po smrti. Živo pisano lesketajoče se perje (izredno je ta pojav očiten pri vodomcu) zgubi po smrti del svojega bleska in izredne žive barve. Razlag za to je več, pa jih tu radi predmeta samega ne navajamo.

Naši lovci, baje tudi neki inozemski, trdijo pa prav nasprotno, češ, da je s t a r jereb v avgustu pod brado črno-belo meliran, oziroma sploh svetel (iste barve kot samica). Gospodje menda hočejo tu staviti primero divjih rac. Ozrimo se po drugih tetraonidih! Zakaj, če je perje po jesenski končani golitvi črno, kako naj bo potem, če je še junija drugega leta popolnoma črno, po enem mesecu in pol sivočrno melirano? Polemika o tem je povsem odveč!

V avgustu in začetku septembra smo ustrelili štirje lovci štirinajst mladičev in tri stare jerebe; seveda, ker je naravno

več mladičev kot starih, zato je tudi več mladičev prišlo na klic. Tu se vidi, da mladiči prav tako kot stari prihajajo v avgustu ali sploh jeseni na klic, mógoče še rajši, ker imajo manj izkušenj. Morda pa prihajajo mladiči, vsaj v začetku zato, ker še niso gnezda popolnoma razkropljena in ni samostojnost jerebov mladičev še dovolj trdna. Dvakrat sta prišla, in to že letos, po dva samca skupaj in zakaj bi ne mogli verjeti Valentiniču, da bi prišla skupaj starec in mladič. Tudi če sta oče in sin, saj se ne poznata, ker samec ne vodi mladičev. Lahko bi se tudi stepla, saj se oče in sin ne poznata. Istotako prideta dostikrat na klic samec in samica skupaj. Zakaj pa potem ta dva? Zakaj pa prihaja jereb sploh na klic, izvajamo v drugem delu te razpravice. Jesen je slična pomladi, saj pojeta tudi divji petelin v septembru in ruševec, in če vzameš še jereba, je rod tetraonidov tako rekoč popoln! Na klic prihajajo tudi kotorne, poljske jerebice, šoje, kalini, cipe, domala vsi ptiči. Ali morda tudi ti le radi tepeža? Kaj pa veverica, ki pride tolikokrat na jerebji klic? Za skobca, kuno in lisico menda vsi vemo, zakaj pride. Zakaj pa poljske jerebice, kotorne, drugi ptiči? Ne bomo zanikali, da pridejo ptiči selilci zato skupaj, ker se že več ali manj zbirajo za potovanje na jug, ne moremo pa tega trditi za zelence, repnike in liščke; a jerebice in kotorne pa šoje? Te ne gredo na jug. Ali ne bo to združevalni čut, katerega prav mi tako pogrešamo. Pa boste morebiti rekli, kdo pa kliče cipe, kaline itd. Kdor vestno opazuje naravo, bolje, kdor se zanima za vse pojave v prirodi, bo lahko opazil naše ptičarje, kako kličejo razne ptiče, tudi kako vestno znajo opazovati. Skoro vsi ptiči gredo na klic, za ene je znano, za druge ne, ali zanje še niso iznašli piščalk, odnosno se s tem sploh ne ukvarjajo. Vodomca n. pr. jeseni, če ga znaš oponašati, takoj prikličeš prav na jerebjo piščalko.

Verjetno je, da letni časi in vremenske spremembe vplivajo na organizem ptic in živali, kakor razpravljamo v drugi polovici. Vse to si zna dober lovec in opazovalec obrniti v svojo korist, oziroma porabiti za smotrna opazovanja.

Da bi bili jerebi tako bojeviti, da bi samo iz tega vzroka prihajali na klic, je malo verjetno, ne rečem pa, da se ne stepe. Videli smo, ko je eden od nas klical jereba, da je za prvim takoj priletel drugi in butnil v prvega, sedečega na veji, tako da sta z veje padla na tla, takoj nato pa odletela in ni dobil nobenega, ker od presenečenja in opazovanja zanimivega prizora ni streljal. Navadno, posebno če so pritekli po tleh, smo videli več jerebov, posebno še v jeseni, da so prišli kot putka, le malo

smo jih videli v bojnih pozah, torej s povešenimi perutmi in z razpetim, pridvignjenim repkom. Sicer pa je tudi tu odprto vprašanje, če je to sploh bojna poza. Ali poje divji petelin v bojni pozi? Res pa je, da jereb rad dvigne čopko in nasrši podbradek, oziroma perje sploh. Zaradi hrane se pa gozdni jereb precej seli, kar je ob sebi umevno, čeravno ne daleč po svojem okolišu. Imeli smo lovišče, kjer smo zelo dobro poznali mesta za jerebe. Odstrelili smo v avgustu in v začetku septembra več jerebov, tako da so bila neka mesta povsem zanesljivo (po lastnih opazovanjih) prazna, v sredi oktobra pa spet zasedena. Je to v zvezi z tako zvano selitvijo? Najbrž, in to podkrepljuje

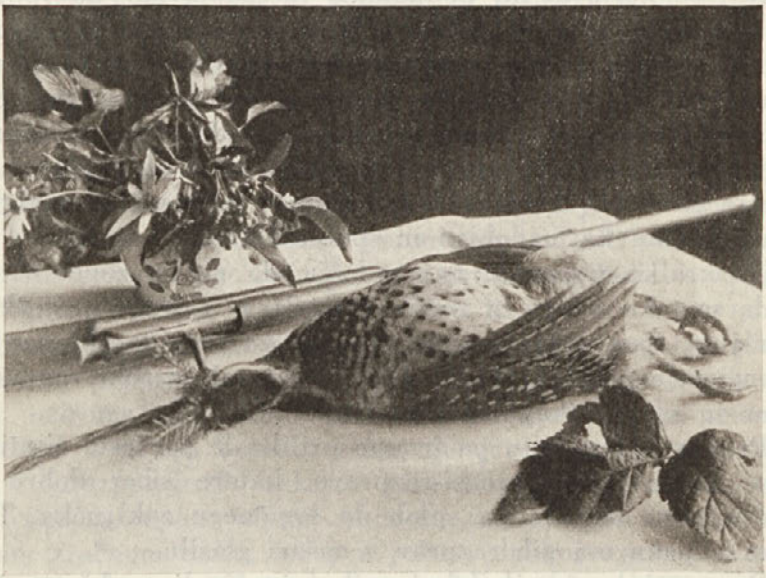

Jesenske rože. *Foto V. Herfort.*

naša prejšnja izvajanja, se pa jerebi popolnoma razkrope in zasedejo nova, stalna mesta šele v začetku oktobra.

V avgustu išči jereba po borovničevju, pozneje po malinju in bezgu, če ga je kaj, in na zimo po leščevju na obronkih gozdnih grap. Rad gre v zimi in zgodnji pomladi na sadno drevje v bližini svojega bivališča, drži se pa rad sončnih leg.

Lep je lov na gozdnega jereba. Jerebov je na Gorenjskem skoro manj kot na Dolenjskem, pa bo kmalu obratno, če že morda ni, to pa zato, ker na Gorenjskem odstreljujejo jerebe pravilneje. Po Dolenjskem ima piščalko za jerebe že vsak pastir; kar ne postrele, zapiskajo in poleg tega jih love prav po

Dolenjskem že pastirji in tatje na zanke. Postavljajo jim mejice in v te nastavljajo zanke. Več jim je menda za kepico mesa kot za vse drugo, kar je lovskega. Sicer bi pa lahko navedli še celo kopico vseh mogočih zgodljajev in primerov, kakor o različnem klicanju in prihajanju jereba, o bojevitosti ali pohlevnosti, vremenu ali razmerju glede njegove poze in obnašanja, hrane itd. Pa naj za enkrat navedeno zadostuje. Le o hormonalni hipotezi še nekaj besed.

★

Kaj so hormoni ali pobudniki, večina lovcev ne ve. Prav tako ne, kaj so krvne žleze ali žleze z notranjo sekrecijo. To so žleze, s tehničnim izrazom endokrine žleze, ki nimajo odvodnih cevi za svoje izločke, kakor n. pr. jetra, ampak oddajajo svoje izločine — hormone — neposredno krvi in sokrvici. Take žleze z notranjo izločbo so: golšna žleza ob grgravcu, priželjc za grodnico, češerika in triloputasti privesek na možganih, trebušna slinavka, nadobisti in spolne žleze.

To kratko pojasnilo naj zadošča, da ne bo zopet očitkov, češ da so take stvari za večino čitateljev »Lovca« pretežke ali neumljive, dasi so po našem mnenju za logično sklepanje in razumevanje pojavov, ki so jim podlaga ali vzrok, vendar potrebne in za marsikoga tudi zanimive.

Prav v našem listu pa imamo priliko le prečesto čitati razprave, bolje rečeno quasi-razprave, katere sicer dobro razpravljajo, ne dovedo pa sploh do logičnega zaključka. To je velika napaka mnogih razprav v našem glasilu.

Pa nazaj k stvari! Zakaj prihajajo živali v obče na klic? Le-to vprašanje je v prej povedanem bolj ali manj razjasnjeno. Nihče nam pa ne more povedati, ali sploh prihajajo že naštete ptice iz združevalnega gona, zaradi druščine, zaradi večje možne obrambe ali iz spolnih ozirov. Nihče ne bo trdil, da pride na klic iz spolnega gona šoja, cipa, liščck, kalin i. dr. Globlje razmišljanje in raziskavanje o tetraonidih nas pa lahko privede do zaključka, da prihajajo le-ti na klic iz spolnega gona. Kaj nas podpira v tej misli? Jereb in divji petelin pa ruševec pojo, kot smo že povedali, tudi jeseni, z drugo besedo v hladnejših letnih časih, to je spomladi in jeseni. Zakaj? Nihče ne more zanikati delovanja spolnih žlez spomladi in to brez izjeme pri vseh ptičih. Delovanje spolnih organov pa je pod vplivom krvnih žlez, ki izločajo pobudnike ali hormone. Le-te oddajajo

v kri svoje izločke pred dobo parjenja tako, da so v parjenju spolni organi za svojo opravilo godni. Spolne funkcije morajo biti v akcijski pripravljenosti takoj spomladi. Možno in verjetno je, vsej veliki smotrnosti narave sledeč, da prične žleze delovati jeseni, torej v onem času, ki ima približno temperaturo pomladi, da se preko zime ustavijo (primerjaj počivanje plodu pri srni) in da poženo takoj spomladi kri z divjo silo po telesu. Zakaj bi torej ne bilo mogoče, da se prične pri jerebih vzbujati spolni gon jeseni? Ne razvije se pa do one močne stopnje kot spomladi. Narava je skrbna in previdna. Sokov ne sme trošiti, zato pa je čisto mogoče, da se spolni gon različi samo v združevalni gon, ki mu drzno, pa popolnoma pravilno lahko rečemo, prijateljski gon. Možni in poznani so primeri, kjer se ta gon stopnjuje do bojevitosti in do pretepa. Da je naša domneva verjetna, potrjuje dejstvo, da so vsi jerebi v pričetku zime v parih, kar je vsakemu pravemu lovcu poznano. V oporo naše hormonalne hipoteze navajamo sledeča dejstva: Sekundarni spolni znaki (barva, oblika itd.) postanejo na jesen pri poljskih jerebicah, fazanih in gozdnih jerebih očitnejši. O teh drugorednih spolnih znakih tu ne bomo razpravljali, omenjamo le, da imata važno vlogo pri spolnem obnašanju tudi, — vsaj vse na to kaže — golšna in prigolšna žleza, ki vplivata v glavnem na rast in menjavo perja. V tesni zvezi s povedanim je vprašanje:

Zakaj prihaja jereb na klic v burnatih in severnih dneh rajši, oziroma rad, zakaj pa v južnih dneh pride nerad ali sploh ne, z drugo besedo, zakaj je jereb enkrat razpoložen, drugič nerazpoložen? Vsakemu zdravniku, vsakemu bolniku, pa tudi vsakemu opazovalcu v obče so znana sledeča dejstva: ob nizkem zračnem tlaku, torej v južnih dneh je pritisk krvi na periferiji telesa večji, to se pravi, da so tkiva, bližja površju telesa, obilneje preskrbovana s krvjo in bolj živo delujejo. Torej boli vsaka rana ob takem vremenu jače. Notranjost telesa in važne žleze so slabše preskrbovane s krvjo, dobijo torej manj kisika in manj hrane, zato je tudi njihova funkcija slabša. V severnih dneh, ko je nasprotno zračni tlak jačji, je dotok krvi v notranjost večji, so bolečine manjše, funkcija živahnejša, bolje so oskrbovane, splošno razpoloženje boljše. Kdor dela umsko, ve, da je v severnih in burnatih dneh duh za studij bolj pripraven. Obrnimo naše zaključke in izkustva na našo hipotezo. Funkcija krvnih žlez je v južnem vremenu na podlagi povedanega slabša; spolni nagon nekako spi. V severnih in burnatih dneh so žleze jače preskrbovane s kisikom in izločajo hormone v kri. Jereb je živahnejši, poje sam od sebe, na klic

pride rad. Iz povedanega je torej prav lahko razumeti, zakaj prihajajo jerebi na klic. Jasno pa je in smotrnosti narave dosledno, zakaj ne prihaja jereb na klic poleti. Delo za ohranitev rodu in vrste je končano, samica ali vali ali vodi piščeta, in bi bilo zapravljanje sokov in moči, če bi delovale v tej dobi hormonalne žleze. Vedno in povsod velja pravilo: Natura non facit saltus! (Narava ne dela skokov.)

Dovolj smo povedali v tej razpravi. Niti besede nismo nesmiselno zapravili. Kdor pa ugovarja, da ni tako, da pozna nasprotne primere, naj ve, da vprav izjeme potrjujejo pravila.

Štangl Slavko, gozdni pristav:

Revirni pohod na Uršlji gori.

Na Uršlji gori (1696 m), znani zaradi lepega razgleda, ki ga nudi lovcu, izletniku in turistu, je pričetek gamsove domovine v Karavankah. Ona je prehod iz srednjegorja — Pohorja v že visokogorsko Peco in je edina naših koroških Karavank, ki je ne razdeljuje državna meja. Na pobočjih čuva lepe in urejene gozdove, last grofov Thurnov. Iz zelenih gozdnatih vencev pa strmoglavijo skalnate skupine, katere baš so našli gamsi in si jih osvojili za svoja zatišja.

V niže ležečem bukovju in smrekovju je očuvan tudi dober stalež srnjadi, ki pa trpi vprav zaradi neprimernih meja, posebno v zimi, ko se mora umakniti visokemu snegu raz goro v niže ležeča občinska lovišča, kjer so uboge srne zapisane smrti od šiber na brakadah in v veliki meri tudi pokončavanju divjih lovcev.

Glavna divjad Uršlje gore je postal gams, ki lahko kljubuje zimi in ostane v očuvanih revirjih. Gamsi so se nedvomno priselili iz sosedne Pece, kjer seka skalnato obgorje Pece in Uršlje gore le ozka soteska reke Meže, pred rudnikom »Žerjav« nad Mežico, kjer so videli gamse že pri belem dnevu ob državni cesti. Od te soteske pa do pravega trupa Uršlje gore se razteza skalnati in za razvoj gamsov prav primerni »Pogorevc«.

Prvi gams je bil ustreljen na Uršlji gori na neki brakadi leta 1896. Od tega časa naprej so se gamsi pojavljali pogosteje in postali danes poglavitna divjad teh revirjev. Stalež gamsov se danes na Uršlji gori s Pogorevcem lahko ceni na skupno 120 komadov. Med temi se nahajajo prav kapitalni. V rogljih so zelo močni, lahko se merijo z vsemi ostalimi iz vse države, dočim so v dlaki nekoliko slabši.

Da nudi ta divjad lovcu mnogo zanimivosti, je nedvomno, in hočem opisati prav zanimiv dogodek, ki sem ga doživel preteklo poletje.

Bilo je 12. julija t. l., ko sem šel zvečer čakat srnjaka, ki je prihajal precej neredno na poseko, ki leži baš pod skupino skal v gozdu, kjer stalno prebivajo gamsi. Spotoma sem zapazil med zelenim bukovjem, ki je pomešano s skalnatimi velikani, močnega gamsa, ki se skriva že par let v tem delu lovišča in nikdar ne pride na strel. Imel sem dober veter. Izognil sem se mu

in ga pustil mirnega. 300 m od samotarja je stala med skalovjem v gozdu skupina 8 gamsov, ki je mirno postopala. Vsi ti gamsi so bili že »preoblečeni« v letno, t. j. rjavo obleko.

Neopaženo sem dosegel poseko, se pritisnil za pripravljeno skrivališče in čakal zastonj do temne noči.

Prenočil sem v lovski koči, zjutraj pa, ko se je svitalo, sem bil že v skrivališču ob poseki in čakal nerednega starega gospoda. Ko se je že toliko zdanilo, da sem mogel z daljnogledom premotriti poseko, sem opazil kakih 100 korakov od sebe srno, ki je mirno postopala po poseki in se pasla. Nestrpno sem čakal, kdaj se mi prikaže šesterak z belimi špici med uhlji. Srnjaka ni bilo od nikoder. Solnce je bilo že visoko, bila je ura 5.30, ko sem zaslišal nad poseko v gozdu in skalovju meketanje gamsa, ki je gonil kozo. Srna v poseki je postala nemirna in zbežala v gozd. Ves začuden sem gledal, kako je pripodil močan gams gamsovo kozo iz gozda preko poseke 20 korakov mimo mene in neprestano meketal kakor v zimi, ko se gonijo. Ta dva gamsa pa nista bila prebarvana v rjavo poletno obleko, marveč sta bila črna kakor pozimi. Podil je kozo dolgo časa v gozdu in zopet iz gozda preko poseke mimo mene, dokler nista izginila na drugo stran grebena. Lahko sem potrdil, da je gonil gams-petletnik srednjo kozo in da sta bila oba komada črna v stari zimski obleki, ker sem jih opazoval skrit na 20 korakov, z daljnogledom.

Ob času, ko se gamsi prebarvajo iz zimske črne v poletno rjavo barvo, se dogaja, da zaostajajo nekateri komadi zamazano rjavi v barvi. Nov pa mi je ta primer, da vidim gamsa sredi poletnega meseca julija, ko so vsi drugi gamsi v tem revirju že rjavi, v zimski obleki goniti kozo s prav istim meketanjem kakor pozimi, ko se gonijo.

Zasledujem po tem dogodku opisana dva komada, vendar poleg gamsovih čred se ne nahajata. Izslediti jih pa v težavnem in na mnogih krajih nedostopnem terenu je jako težko, posebno ker se gamsi v sedanjem času nahajajo v gozdu, kjer jih je še težje opazovati.

Prosim cenj. lovce, da se priključijo razmotrivanju tega primera in opišejo, kaj so sami doživeli, kajti mnogo zanimivega nam še prikrivajo gamsi v svojih skritih revirjih.

Skrb za muzeje v Srbiji.

Slučajno mi je prišla v roke okrožnica biv. srbskega ministrstva notr. zadev P. št. 29.598 od 13. decembra 1902. leta.

Ker je ta okrožnica zanimiva že sama po sebi zaradi hvalevredne skrbi za beograjski muzej (v okrožnici rečeno naj upoštevajo naši lovci tudi za ljubljanski muzej), a posebno še zaradi podatkov o risu, ki jih skoraj gotovo ni več v predvojni Srbiji, jo priobčujem v celoti.

Od zanesljivega prijatelja lovca iz sreza Porečkog (Južni brod, bivša skopska županija) sem zvedel, da so v Poreču ustrelili lanskega leta 2 risa in letos spet dva.

Sedaj je ministrstvo šum in rudnikov prepovedalo lov na rise v Vardarski banovini zaradi njihove redkosti.

Skoplje, 24. avgusta 1933. A. Kappus.

Ministarstvo unutr. dela. P. No. 29.598.
13. decembra 1902. god. u Beogradu.

Svima okružnim načelstvima.

Kako je zima u veliko nastupila, to će se po svoj prilici u raznim krajevima Srbije preduzimati hajke na razne štetočine (medvede, kurjake, lisice i t. d.). Hajke te obično rukovode, uz pripomoć lovačkih udruženja, naše policijske vlasti i naročite nagrade izdaju. No prilikom takvih lovova propadnu za nauku i za naš, od skora ustanovljeni muzej, mnogi retki i lepi eksemplari ubijenih životinja.

Da toga u buduće ne bi bilo, i da nam muzej, koji na tu celj ne razpolaže naročitim nagradama, došao do lepih primeraka divljih životinja, koje u nas žive i koje će se naročito preparisane, staviti na ugled celoj našoj publici, preporučuje se načelstvu, da naredi i nastane, da se ovako ubijene životinje šalju muzeju srpske zemlje.

Za veće sisare (medvede, kurjake, divlju svinju, lisicu i dr.) dovoljno je izvući utrobu (creva, pluća, jetru i druge utrobne organe) pazeći pri tom, da rasek od mošnica pa preko donjeg trbuha, bude što manji. U duplju ili slame ili kučine, vune ili mahovine, Utrobu (creva, jetra, pluća i t. d.) ne bacati, već je uviti u mahovinu ili slamu, pa sve to u poviše hartije (najbolje od novina) uvijeno poslati.

Ako bi se slučajno ulovila kakva tica i želi se poslati, valja joj usta zapušiti pamukom natopljenim u ljutu rakiju i tako je celu (bez paranja) uviti u više novina.

Gde ima železničke veze, mogu se cele životinje brzim vozom odmah poslati, bez bojazni da se ukvare.

Pošiljke valja slati službenim putem Zoološkom zavodu velike škole (za muzej srpske zemlje) gde se sada nalazi muzejski preparator, koji će ih odmah uzimati u posao.

Uz pošiljku valja označiti gde je, kad je i koje je lice životinju ubilo.

Obraća se naročito pažnja na naše visoke krajeve (knjaževački i pirotski), koji se graniče Bugarskom. U visokim bugarskim planinama, pored medveda, kurjaka, divljih svinja ž i v i i r i s, koji po kašto i nami prelazi i koji je poslednjih godina u dva maha ulovljen u pirotskom kraju.

Da u buduće ova dragocena retkost ne bi za muzej propala, neka načelstvo naredi i nastane, da se odmah ubijena životinja pribavi i muzeju cela (bez paranja) pošlje.

Prepuručujem načelstvu, da ono odmah saopšti svima policijskim i opštinskim vlastima u okrugu in da se sa njima prema izloženom tačno upravlja.

Oktober.

V oktobru je dovoljeno streljati srno in srnjaka. Vsak je gospodar v svojem lovišču in nihče mu ne more do živega, če se drži zakona, ki je zelo širokogruden, pač tako, kakor ga kdo tolmači. Toda pomisliti je treba na sosede in sicer ne samo na slabo plat: koliko bodo oni postrelili, marveč: d a b i s o s e d j e r a d i g o j i l i ! Kakor so pisali nemški lovski časopisi in je prinesel prevod »Lovec«, pri srnjadi ni jalovk zaradi starosti! V oktobru je dana prilika, da se odstrele slabe, za pleme neprimerne srne. Torej ne največje, marveč samo, če je res kakšna slaba. Za uravnavanje staleža je bolje pustiti srnjake, posebno jeseni, kakor pa odstreliti oplojene, zdrave, močne srne.

Oktober je najprimernejši čas za poljski lov, ker so že pospravljeni poljski pridelki. H koncu meseca nas posetijo naši najdražji — kljunači. Vprav pri tem lovu se lahko izkaže tisti, ki je mojster. Mojstrstvo se izkaže pri iskanju, še bolj pa pri strelu na kljunača. Navadno pridejo nekateri že v prvi polovici oktobra. Med 12. in 15. je večkrat prav uspešen lov, toda najboljši dnevi so navadno od 24. do 27. oktobra. V tem mesecu moramo imeti že zbrane primerne prostore za krmljenje poljske perjadi. Kaj rado se zgodi, da prvi sneg zapade že začetkom novembra. Jerebice in fazane je treba privaditi na kraje, kjer jih bomo krmili v hudih zimskih dnevih.

Kdor želi imeti lovsko zabavo v zimskih nočeh, pri mesečini, mora na to misliti že v oktobru. Mnogo naših lovcev je, ki radi počakajo in pozdravijo lisico v mesečini. Če hočeš imeti lisico sigurno, da bo redno prihajala na neki kraj, jo moraš pričeti vabiti že sedaj. Na kraj, ki se ti zdi primeren za čakanje in ga lisica že itak tupatam poseti, pokladaj kosti kuretine, drob zajca in slične odpadke. Lisica, ki bo večkrat našla na tem kraju kak priboljšek, bo redno prihajala, brez posebne opreznosti.

V oktobru je uspešen tudi lov z uharico, ker se selijo ujede.

Vladimir Kapus:

Jerebji lov v Bohinjskih planinah.

Stari Šimen, ki je bil tako navdušen jerebar, da se ga je zaradi tega prijel celo priimek »Jerebč« in se je le-ta prenesel tudi na njegove potomce, je rekel: »O Malem šmarnu so jerebi zreli tudi v Jelovici!« Menil je, in to precej upravičeno, da so jerebi v višinah nekoliko pozneje izleženi kakor v dolini. O Malem šmarnu so se po njegovem mnenju v višinah delila gnezda. Ker sem se strinjal s Šimnovo trditvijo, sem se rade volje odzval vabilu prijatelja Slavka, ki me je za ta čas povabil na jerebe še nekoliko više kakor je hodil Šimen v tem času. Namen lovskega pohoda je bil užiti lepoto planin v poznem poletju, spoznati jerebje razmere in jerebji lov v planinah, največ pa: se posloviti od lovskega druga Ceneta, ki je bil zvest in zelo drag član naše gorenjske lovske družbe, bo pa moral v kratkem na višji ukaz v daljne kraje.

Na Češnjici smo vprašali za lovskega paznika Franceta, ki pa žal ni bil pravočasno obveščen o naših namenih in bil nekje drugod v gozdu. Poslužiti smo se morali drugega nosača. Le-ta je menil: »Če že ni drugače, pa naj bo!« Da to ni bilo tako resno mišljeno in da je bila mlademu možu to le bolj vsakdanja fraza, smo videli, ko smo dospeli na planino. Kakor zrelo jabolko rdeča in zdrava planšarica ali majerica, kakor jim pravimo Gorenjci, je namreč našega nosača zelo prisrčno sprejela in mu postregla z vsem najboljšim, kar je imela pri hiši, v planinskem stanu. Naš nosač, ki ga moram pohvaliti, je naložil oprtnike na leseno krošnjo, in že smo jo mahnili proti planini. Pot je bila precej strma. Med potjo nismo srečavali ljudi, celo višoko ležeča gorska vasica je bila prazna. Kakor hitro smo prišli v planino, pa je vsa oživela. Zaslišalo se je cingljanje in zvonjenje kravjih zvoncev in na vsakih 50 do 100 korakov smo srečavali ljudi, bodisi pastirje, brhke Bohinjke in Bohinjce, ki so se vračali s polnimi košarami malin, največ pa je bilo tistih, ki so šli v najvišje planine po živino, da jo priženejo v planine v srednjih legah. V Bohinju imajo namreč tako urejeno, da pričnejo pasti spomladi v dolini, nato pa gonijo vedno više od planine do planine, dokler ne pridejo do okoli 2000 m sega-

jočih planin, kjer pasejo do konca poletja. Prav tako kakor so gonili pomladi v planine, se vračajo začetkom jeseni s planin v dolino. V hlev spravijo živino šele, ko zapade sneg. Ves čas pa spremlja živino majerica in ni se ji čuditi, če potem tako z veseljem pogleda kakšnega krepkega fanta, ki jo pride pozdravit iz doline.

Prišli smo v naš stan, v čedno planinsko kočo, in imeli prav prijeten večer. Nekaj posebnega je že to, če se nekoliko od-

Foto Slavko Šušteršič

počiješ, uživaš daleč od vsakdanjosti čisti planinski zrak, zvečer pa si sam pripravljaš večerjo pri ognjišču, med lovskimi drugi! Po večerji smo se usedli v izbo, kjer sta nas posetila gospodar planine in njegov sosed ter obe planšarici s planine. No, to si jih slišal prave jagrske, zabeljene večkrat s pristno, čisto lovsko latinščino, ki skoraj nikjer ne zveni tako klasično, kakor vprav le v takšni planinski ali lovski koči. Moževali smo pozno v noč in večkrat je zazvenel prijeten smeh v nočno planinsko tišino.

Okoli polnoči je bilo, ko smo legli k pokoju. Majerica je odstopila čedno sobo prijatelju Cenetu in njegovi gospe, ki nas je spremila na planino, in šla prenočiti k sosedi. S Slavkom sva šla na svisli, v seno. Kmalu sva zaspala, toda pokoj ni trajal dolgo. Slavko je preplašen skočil s počivališča. Pod zglavjem mu je jelo šumeti, brenčati in cviliti. Ležal je na gnezdu čmrljev, ki so se zbudili pod rjuho. Položil je posteljo v drugi konec svisli. Ko so se pa zjutraj zbudile krave pod nama v staji, je bilo konec spanja. Slavko je zlezel kljub temu, da je bila še tema, da so še sijale zvezde, s svisli in pričel piskati na bukov list jutranjico, lepše kakor najboljši klarinetar. Meni se ni ljubilo posebno zlesti iz gnezda, toda kaj sem hotel, moral sem držati z družbo. In menda je bilo vprav to povod, da sem bil ves dan precej zaspan ter sem enega jereba celo zgrešil.

Medtem je dospel v planino tudi že lovski čuvaj France. Takoj sem videl, da je učenec stare lovske šole. Povedal mi je, da je vstopil že pred dobrimi dvajsetimi leti v lovski stan kot poklicni lovec bogataša Dunajčana Muhra, ki je mnogo pripomogel, da so se nekoč zelo opustošena bohinjska lovišča popravila. Vzgojeval je pa tudi dober poklicni lovski naraščaj.

Popili smo čaj in odšli v treh smereh. Mene, ki sem bil novinec, je spremljal France. Lepo je bilo tisto jutro, prijeten hlad je obetal dober lov. Bila sva vprav v tistih višinah, kjer se med smrekami bukve že osamljene, nekako plaho ozirajo za sestricami, ki gospodujejo dobrih sto metrov niže. Izgledajo, kakor da so se kot nebogljene mladenke nekoč drznile preko domačega praga, so se pa za kazen prirastle na tujih tleh in sedaj stoje morda že več kot sto let zapuščene od svojih dragih. Smreke pa nikjer niso tako mogočne kakor vprav v tej legi. O njihovem zadovoljstvu šepetajo temnozelene, dolge veje, pod katerimi niti za podlesje ni prostora. V teh, sicer lepih krajih, kjer prevladuje veličasten smrekov gozd, je navadno najbolj mrtvo. Življenje je zbrano ali nekoliko niže, še rajši pa se zadržuje jeseni divjad nekoliko nad smrečjem, kjer se prične ruševje in polagoma goličavje. Glavno zbirališče vseh pernatih in dlakastih prebivalcev gore je pa tam, kjer je sekira nekoliko prikrajšala oholost mogočne iglaste planinske gospode in ustvarila poseke, pri nas nazvane frate.

Klical sem na nekaj mestih v smrečju, pa se ni nič odzvalo. Drugega pač ni bilo slišati kakor vedno in vedno, tokrat nekoliko iz daleka, bingljanje kravjih zvoncev, vriskanje pastirjev in iz nižjih leg kričanje krekavtov.

Pomaknila sva se niže, za rob planine. Vprav takrat pa sva zaslišala malo nad seboj lahen tlesk puške. Ugotovila sva, da se nahaja v najini bližini Slavko, ki je gotovo streljal na jereba. Strel je bilo le slabo slišati. Počil je bil iz majhne puške, ki si jo je dal Slavko iz spoštovanja do svetosti planin in iz časti do jerebov izdelati vprav za planinski lov in je menda prva te vrste. Naročena in izdelana je bila na principih: v gorah kolikor mogoče malo motiti tišino. Le če je večja divjad, kakor primeren gams ali srnjak, kar se pa ne dogodi tako pogosto, takrat, ker ni mogoče drugače, naj odjekne oster strel iz risanice. Za vse drugo, za skobca, kragulja, šojo, celo za planinskega zajca, pa zadostuje strel iz malokalibrske puške. Tak strel

Pred planinsko kočo. *Foto Slavko Šušteršič*

pa je primeren tudi za jereba. Strel s kroglico na gozdnega jereba pa Slavko utemeljuje tudi s tem, da jereba streljaš navadno na drevesu sedečega ali na tleh in ga s šibrami ni težko pogoditi. Strel, četudi z malokalibrsko kroglo, se mu zdi častnejši kakor pa strel z zrnjem. Zgoraj je cev za malokalibrski izstrelek, spodaj pa krogla najnovejšega tipa 6.5 × 65, ki je najbolj primerna za gamska ali srnjaka. Opremljena je z daljnogledom »Ziel klein«, ki ima 2.5 kratno povečavo in izredno mnogo svetlobe.

Ker strel ni dosti motil, sva sedla v bližini, dobrih 50 korakov za planino. Že na drugi klic se je odzval jereb. Takoj na to je zapela samica. Ko sem se oglasil na šušljo, je zaropotalo nad menoj in že trenutek na to se je lovil jereb v močnih vejah

stare smreke »strešnice«. Tako imenujejo pastirji ob planini rastoče smreke, ki so do tal obrastle z dolgimi, močnimi vejami in nudijo govedi celo v nalivih izborno kritje. Takrat je počil strel iz moje puške in za planino, ob ogradi, je trepetal jereb v zadnjih tresljajih.

Odtod sva morala zaradi planine nekoliko više in prišla zopet v mrtvo kraljestvo smrek. Tu sva bila naletela na jerebe le enkrat in sicer na celo tropo, ki je obstajala iz samice in kakih šestih mladičev. Pasli so se na obronku planine. Oglašali so se sicer, toda skrbna mati jih je z zategnjenim »tui-tui-tui-tui« svarila pred goljufivo kitico moje piščalke in odpeljala v varno zatišje. Ker ni bilo čutiti jerebov, sva s Francetom si ogledala vso okolico planin in pašnikov, ki se vrste drug za drugim, z majhnimi presledki, kakor trgi v velikem mestu. Na enem kraju sva dvignila močnega srnjaka. Rdečerjava lisa se je hitro vtopila v temnem zelenju. Visok rob se mi je zdel primeren, da bi tamkaj lahko pel veliki petelin. France mi je povedal, da se dogodi, da poje kakšno pomlad, toda le tako dolgo, dokler leži sneg. Kakor hitro pa je kopno, utihne tudi pomladanski pevec.

Prišla sva med poseke, kjer je, kakor sem že omenil, zgoščeno vse življenje: favna in flora. Izgleda, kakor da je vse čakalo, kdaj neki po padla oblast temnozelene gospode, ki pod seboj ne pusti nikomur živeti. Vsako seme, ki je padlo med smrekove parobke, je vzklilo. Pomladi in poleti kipi v posekah zelenje in cvetje, v poznem poletju in jeseni pa je poseka pisana kakor najlepši vrt. Modri cvetovi jesenskega svišča so tekmovali s karminom in cinobrom sadežev grmičja, žarečih v dopoldanskem solncu.

Sedla sva v prirodnem vrtu na smrekove parobke. Večkrat sem moral zapiskati, preden sem dobil odziv. Jereb se je le poredko oglašal. Neopažen je šel mimo naju in šele ko se je vrnil, čez dobro četrt ure, ko je pribežal med zakrnjene smrečice, rastoče kraj poseke, sem ga bil opazil. Malo sem se bil prenaglil. Streljal sem v trenutku, ko mi je smuknil in sicer ves bojevit, bruseč s krili, med debli smrečic. Povod neprevidnosti je bil zaspanec, ki ga je povzročilo prezgodnje prebujenje in pospeševalo opoldansko solnce. Po srelu je jereb odletel. Z lovcem sva ugotovila, da so šibre obtičale v smrečicah. V poseki sva prepodila še druge jerebe. Ker je šlo že na poldne, sva šla proti koči. Slavko in Cene sta bila že na planini in Cene je pripravljal kosilo. Majerici ste se smejali našemu kuharju,

ki se je kaj spretno sukal okrog ognjišča, pripravljajoč svojo specialiteto: ražnjiče. Medtem smo ostali priredili lov na hudo podzemsko zver, na voluharja. Toda tudi strel na tega nepridiprava je bil žal neuspešen.

Po končanem zelo okusnem kosilu smo se zopet oprtali in odšli v nekoliko nižje lege, kjer je po Slavkovem mnenju prava jerebja domovina. Pot nas je peljala čez veliko planino Zajamenki, kjer je menda največ staj in stanov. Gotovo trideset kočic stoji druga poleg druge, kakor velika planinska vas. Vse

Foto Slavko Šušteršič

Cene pripravlja kosilo . . .

zgradbe so ob poti, zgoraj stanovi, spodaj staje. Le-tu sem uvidel, zakaj da so spodaj v dolini prazne vasi.

Ne le samo mladina, tudi starejši ljudje so v planinah. Ker je bil praznik, jih je mnogo odšlo s planine v dolino k maši, so se pa popoldne zopet vračali.

Med potjo smo klicali gozdne jerebe. Gozd pod planino je bil že precej drugačen, kakor tam, kjer smo lovili dopoldne. Že na obronkih raste leščevje, grmičevje, po katerem ima jereb — leščerka ime. Dan je bil ugoden in tudi jerebov ni manjkalo, toda kaj je vse to pomagalo. Kjerkoli se je oglasil jereb, že je nastal ropot. Prepodile so ga bile po goščah pasoče se krave,

pastirji in pastirice in pa v planino prihajajoči dolinci, ki so peli in vriskali. Kakor dopoldne sem tudi popoldne naletel na celo gnezdo. Bržčas se je pokvarilo prvo leglo in so bili to mladiči drugega gnezda, ali pa se je bilo letos že parjenje jerebov v planinah nekoliko zakasnelo zaradi slabega pomladanskega vremena. Proti večeru so se pričeli jerebi precej oglašati in sem tudi dva ustrelil.

Drugi večer smo prenočili na velikih pašnikih v višini 1000 m. Za večerjo smo si spekli v veliki ponvi par jerebov, ki so nam imenitno teknili. Zjutraj smo bili iznenajeni: Iz spanja nas je prebudilo šumenje plohe, ki je presketala po razsušenih deščicah planinskega stana. Tupatam so kanile celo debele kaplje na obraze, ki so gledali izpod senene odeje. »Ne bo hudo!« se je odrezal France. »Sedme ure dež in stare babe ples ne trajata dolgo.« Ko sem pogledal na uro, sem videl, da ima France deloma prav. Ker je bilo zunaj oblačno in mirno, kajti sem bodo živino prignali šele začetkom oktobra, smo jo potegnili v senu čez šesto uro. Deževati je pa tudi kmalu ponehalo.

Kakor prvi dan smo lovili tudi drugi dan v dveh oddelkih. S Francetom sva odšla takoj za kočo med leščevje. Še nikjer nisem videl toliko tega grmičevja kakor tukaj. Veje pa so bile kar obsute z lešniki. V eni »kozuri«, kakor pravijo pri nas, se je skupaj držalo po dvanajst lešnikov skupaj.

Dobrih 80 korakov od koče sem tisto jutro prvič zapiskal. Kmalu je zašuštelo v listju, pod gosto bukovino, kamor niso bile prodrle deževne kaplje sedemurskega dežja. Česar niso zmogle kaplje, pa tudi niso dosegle lovske oči. Zastonj sva jih napenjala s Francetom, toda šušljača pod bukovjem nisva mogla opaziti. Mislil sem, da ga bo prevaral glas samice. Komaj sem se oglasil na šušljo, je pričel jereb žvrgoleti. Tako se mi zdi primerno, da označim posebne vrste glasove, ki jih jereb daje kar vezano in trajajo take kitice žuborenja večkrat po par minut: »kui-kui-kuikui kuii kuii kui« itd. Kakor vedno pri takem žvrgolenju, je jereb tudi topot plesal in se enkrat sukal skoraj kar na mestu. Le tupatam se malo zaleti, pa se navadno takoj zopet povrne na prejšnje mesto. Med žvrgolenjem pevec brusi s krili, rep ima razpet, vrat stisnjen, čop na glavici pa je precej dvignjen.

France dosihdob še ni slišal kaj takega. Menil je in mi zašepetal, da je ta jereb tak kakor pastir iz Uskovnice, ki sva ga poslušala prejšnji večer čez dolino Ribnice. Neprestano je dudlal na harmoniko, ali kakor pravijo naši kmetje »na zidarski klavir«, eno samo »vižo«.

Malo sem počakal in se oglasil zopet na samca. Komaj pa sem zapiskal, že je odnehal z žvrgolenjem; molčal je tako dolgo, dokler zopet ni zapela šušlja. Izgledalo je, da mu petje samca ni ugajalo, da se je morda celo bal nasprotnika in mu je z lepo pesmijo, ki jo je še vedno, skoraj neprestano dudljal, hotel izvabiti drobno nevestico. Celo uro in pol je trajala ta komedija! Ko sem pa poskusil zadnjo umetnost, s katero sem hotel prevariti jereba, in sicer, da sem oponašal brčanje in šušljanje po listju, se je bil naveličal tudi jereb in se poslovil. Odšel je peš in sicer neslišno.

Čudni zaljubljeni pevec je rešil gotovo vsaj enemu jerebu življenje. Saj me je zadržaval ves, za jerebe najbolj nevarni čas.

Planina Zajamniki (1300 m). *Foto Slavko Šušteršič*

Pot naju je s Francetom vodila po obrastlih skalah med visoko travo in goščavo, kjer je bil teren kakor ustvarjen za kakšne gamse samotarje. France pa mi je pojasnil, da že lovi tukaj več kakor deset let in ne on in tudi drugi ljudje še niso videli in ne sledili v teh krajih gamsov. Od gamsovih revirjev jih ločijo gozdovi Pokljuke in pa planota Uskovnice. Šele ko sva prišla vnovič na senožeti med leščevje, se je zopet oglasil jereb, ki je kmalu pribrčal. Zanimivo pa je bilo to, da je tudi ta pričel takoj, ko sem se oglasil na šušljo, žvrgoleti. Drugače sem slišal take glasove po dvakrat na leto, tukaj pa kar po vrsti pri dveh jerebih. Toda temu ni bila usoda naklonjena, da bi se bil tako dolgo zabaval in bržčas vdajal prijetnim čuvstvom.

Opazil ga je bil Franc kako se je sukal na mali planici med leskovjem. Opozoril me je kje jereb gode in že je počil strel, ki je zaključil zadnjo kitico.

Od tega kraja dalje pa je bilo zaman vse klicanje. Kakor da je gozd izumrl! Le to je bilo povod, da smo se okoli poldneva sestali v stanu vsi lovci. Skupen plen dveh dni je bil osem jerebov. Če bi bilo šlo vse po naši volji, bi bil plen lahko dvojen.

Ko je popoldne pričelo deževati, smo šli po zelo strmi poti proti Srednji vasi in odtod na Bistrico, kjer smo vzbujali spomine na lep jerebji lov v planinah.

Foto Slavko Šušteršič

Lov na voluharja.

Iz lovskega oprtnika

V ponedeljek 3. septembra t. l. je posegla koščena žena med zeleno bratovščino in utrgala nit življenja gosp. Jerneju Šternu, rudarju iz Kisovca pri Zagorju ob Savi. Vsakomur je zastal dih, ko je zvedel za smrt priljubljenega moža — rudarja in lovca, ki je moral po pardnevni bolezni, komaj 57 let star, zapustiti ljubljeno družino in ravnotako ljubljene lovske tovariše.

Kot sin rudarja in lovca, je že zgodaj vzljubil gozd in se izvežbal za dobrega lovca, za kar mu je bila dana prilika že v detinskih letih, ko je spremljal očeta, ki je bil rudniški lovski paznik, po raznih obhodih. Tako je bil pokojni Jernej celih 40 let lovec in med tem časom 15 let lovski čuvaj. Torej 40 let lovec in to v pravem pomenu besede, poln humorja in dovtipov, posebno mnogo je vedel o starih lovcih. Nešteto in neštetokrat se je lovska družba od srca nasmejala, ako je le Štern odprl usta. Toda niso se samo nasmejali, ampak tudi marsikaj naučili.

Malo pred smrtjo, še popolnoma zdrav, je rekel: »Zajci že kopljejo strelske jarke.« Nihče bi takrat ne slutil, kakor tudi on ne, da se baš za njega koplje, ne strelski jarek, ampak... prerani grob. Ko pa je uvidel, da ne bo ušel grozni Morani, je izrazil željo, da bi ga lovci pokopali, kar se mu je tudi res izpolnilo. Nosili so ga lovski tovariši, lovci so nosili zelene vence in ga spremljali poleg mnogo, mnogo drugih na zadnji poti med turobnimi zvoki rudniške godbe od Kisovca tja doli do Zagorja na Zorinovčevo njivo — k večnemu snu.

Uglednemu lovcu bo ohranjen med nami časten spomin.

† **Žovanin Kossler.** Grozna nesreča, ki se je zgodila v preteklem mesecu, ko se je razbil v okolici Ljubljane aeroplan, je zahtevala žrtve tudi iz naših vrst. Med ponesrečenci je bil naš član gospod Kossler, eden izmed naših najstarejših lovcev in prvih članov SLD. Pokojnik, veleindustrijalec, je bil velik prijatelj planin, spreten turist in je nad vse ljubil lov na gamse. Kot izboren strelec je uplenil nad 200 gamsov, po večini samo močne kozle. Na vseh lovskih razstavah je bila razstavljena krasna skupina rogljev gamsov, ki jih je bil ustrelil pokojnik. Pomagal pa nam je tudi rad z dobrimi nasveti in sodeloval na razstavah kot strokovnjak pri ocenah gamsovih trofej. Še kot sedemdesetletnik, pred osmimi leti, se je povzpel v skalnato Možakljo, kjer je ustrelil svojega zadnjega gamsa.

Pokojnik je bil član lovske družbe v Mojstrani, ki je mnogo pripomogla, da so se gorenjska lovišča tako visoko dvignila, da se lahko merijo s svetovno najboljšimi gamsovimi revirji.

Naj mu bo lahka domača zemljica!

Navodilo o urejanju gospodarstva z gozdi. — Sestavil inž. Viktor Novak.

Pod tem naslovom je izšla knjižica, ki obsega poljudno navodilo, kako si uredimo manjše gozdove in kako si

sestavimo zanje enotne gospodarske načrte. Posamezna poglavja knjižice obravnavajo o namenu in nalogah urejanja gozdov, — o posetvenih razmerah in razpredelbi gozdov, — o zalogi lesa (inventuri), — o prirastku v gozdih, — kako čuvamo gozdove, — o načinu gospodarjenja, — o obratovalni dobi (obhodnji), — kako določimo etat ali lesno množino, ki jo nameravamo sekati, — kako se sestavi načrt za sekanje in vzgajanje gozdov, — kako vodimo gospodarske knjige. — Končno so pridejani razni zgledi in pripomočki.

Navodilo je namenjeno predvsem manjšim gozdnim posestnikom, upraviteljem samoupravnih, nadarbinskih, solastninskih in drugih gozdov, ki so pod posebnim javnim nadzorstvom, dalje gozdarskemu osebju, gojencem gospodarskih šol, učiteljem in vsem, ki se za gozdarstvo zanimajo.

Cena knjižice je 30.— Din. Naroča se pri Šumarskem odseku kr. banske uprave v Ljubljani ali pri sreskih šumarskih referentih.

Plačevanje članarine.

Blagajnik podružnice v Ljubljani prosi vse člane, ki še niso poravnali članarine za l. 1933, da to takoj store. Po društvenih pravilih se mora članarina plačati najkasneje v prvi polovici leta, zamudniki pa povzročajo le nepotrebne stroške s pošiljanjem opominov. Te smo letos razposlali že v juliju; kdor je položnico založil, naj kupi na pošti novo in nakaže 85 Din na ček. rač. št. 16121 — Slov. lovsko društvo — podružnica v Ljubljani.

Predavanja za lovce.

Odbor ljubljanske podružnice SLD je sklenil, da priredi za svoje člane in po njih vpeljane goste v letošnji zimi vrsto predavanj, ki naj omogočijo tudi onim tovarišem, ki nimajo na razpolago strokovnega čtiva, da si pridobe za vsakega lovca neobhodno potrebno znanje v lovski vedi. Obenem naj ta predavanja združijo lovce, da se dvigne zavest tovarištva in nudi prilika medsebojnemu razgovoru o mnogih vprašanjih, ki se tičejo lovstva na splošno in naše organizacije posebe.

Zamišljenih je 12 predavanj, ki bi bila vsak prvi in tretji ponedeljek v mesecu, pričenši s ponedeljkom, dne 16. oktobra 1933. Predavanja bodo obravnavala vse panoge lovstva v obsegu, kakor ga zahtevajo nekatere druge države za lovske izpite in bi bila torej tudi nekakšen pripravljalni tečaj za take izpite, ako se uvedejo tudi pri nas.

Vsako predavanje bo trajalo približno eno uro; po njem bi se mogli razviti razgovori o vsebini predavanja ali drugih, splošno zanimivih vprašanjih.

Vrstni red in naslovi predavanj so: 1. Uvod k ciklusu predavanj, objava razporeda. Lovski izpiti in njihov pomen. Narodno-gospodarski pomen lovstva. — 2. Zgodovina lovstva. — 3. Razni načini lova na divjad. Zatiranje roparic vseh vrst. — 4. Lovska zoologija. — 5. Visoki lov. — 6. Nizki lov. — 7. Lov v zemlji. — 8. Lovski plen, njega konzerviranje in uporaba. — 9. Glavni obrisi lovske kinologije. — 10. Orožje in municija. — 11. Lovsko pravo, lovske zakupne, družabne in službene pogodbe; lovska škoda. — 12. Lovska tatvina in nje zatiranje.

Prvo predavanje bo dne 16. oktobra t. l. v hotelu Metropol (Miklič), drugo dne 6. novembra v gostilni g. M. Stepiča v Šiški, tretje dne 20. novembra v gostilni Slamič, vselej s pričetkom ob 8. uri zvečer. Za ostala predavanja sporočimo dan in kraj v prihodnjih številkah »Lovca«.

Predavanja so brez vsake vstopnine. K obilni udeležbi vabi

odbor SLD Ljubljana.

Ali oplodi fazan domačo kokoš?

Pred nedavnim časom mi je pravil lovski tovariš, kako je izpeljala domača kokoš fazane. Ker me je primer zanimal, sem šel k dotičnemu kmetu, kjer se je baje to dogodilo. Mož je verodostojen in zato sem mu vse verjel, kar mi je povedal. Na moja razna

vprašanja je pripovedoval nekako tako: »Lansko leto je začela moji sestri uhajati kokoš v gozd, ki ga vidite kakih tri sto korakov od tu. Komaj je odprla kurnik, je kokoš zbežala v gozd. Ves dan se je zadrževala tam. Zvečer pa je redno prihajala spat. Tam je vedno pel fazan. Nekoč pa je kokoš izginila. Prvi in drugi dan smo jo iskali, a ker je nismo našli, smo mislili, da jo je pobrala kakšna roparica. Dobrih štirinajst dni po tem pa jo najde sestra nad hlevom skrito v stelji, valečo osmero kokošjih jajec. Ker so bila po njenem mnenju jajca že pokvarjena, jo je pustila na gnezdu. Nekega dne pa pripelje koklja svojo družino, ki je obstojala iz šestih komadov. Trije so bila prava domača piščeta, a trije so bili fazani. Najbolj smo se čudili, da so bila jajca oplojena, ko nismo mi niti oba soseda imeli petelina. Daleč na okoli pa ni druge hiše. Ker se je sestra bala, da jih ne odnese vrana ali kaka druga žival, jih je držala priprte. Fazani pa so na četrti dan poginili, medtem ko so ostala piščeta zrasla. Na moja namigavanja, da je mogoče sedela koklja na fazanjih jajcih, je odgovarjal s tem, da je sestra videla kurja jajca in, da je iz osmih izlezlo šest komadov, ter da sta dve jajci bili pokvarjeni.

Njemu se je zdelo čudno, da so fazani poginili. Pojasnil sem mu, da se je to zgodilo radi nepravilne hrane.

Ker si tega nisem mogel drugače tolmačiti in je mož resno pripovedoval ter je njegova sestra isto pritrdila, «em moral verjeti. A. Mazlu.

Vpliv vremena na jerebje petje.

Omenjal sem že pod gornjim naslovom, da ne drži popolnoma, da bi se jerebi radi oglašali in prihajali le, če se spreminja iz grdega v lepo, pri severu in burji, kar v tej štev. »Lovca« trdijo pisci članka »Zakaj prihaja jereb na klic.« Po doživetjih sem sicer sklepal, da radi prihajajo pomladi pri južnem vetru, jeseni pa najrajši, če je bolj ostro vreme.

O takih opazovanjih imamo priliko večkrat čitati tudi v lovskih časopisih drugih narodov, toda hipotez na podlagi takih opazovanj ne postavljajo. Kako nevarno je to, bo kaj dobro dokazal naslednji, zelo značilni primer.

Dogodilo se mi je tole: Dne 21. septembra letošnjega leta popoldne okoli štirih je ponehalo deževati. Sklenil sem iti v gozd na izprehod, kajti tudi v dežju se vidi in opazuje v gozdu marsikaj zanimivega. Preden sem pa odšel, sem pogledal barometer. Kazalec je stal na 730°, kar znači pri nas zelo slabo, trajajoče deževno vreme. Spremljal me je mlajši dijak. Med potjo me je vprašal, če imam s seboj piščalko za jereba. Ker je bilo izredno toplo in južno vreme, izza Jelovice, od juga, so se vlekle cele kope težkih deževnih oblakov, sem se posmejal prijatelju in pripomnil: »Kaj misliš, da bodo v takem vremenu peli jerebi!« Nisva šla še od tam sto korakov, ko obstane spremljevalec: »Ali slišite jereba?« Obstal sem tudi jaz in kmalu slišal lepo kitico.

Ko sem zapiskal, sta se oglasila kar dva jereba. Prvi je kmalu prifrčal, drugi pa je prišel po tleh. In zdelo se mi je, da sem slišal od daleč še tretjega, in to kljub temu, da je v tem kraju prav malo jerebov. Oglašali so se menda vsi! Da pojejo jerebi v hudem jugu, sem zapisal že v avgustovi številki »Lovca« pod naslovom: »Vpliv vremena na jerebje petje.«

Torej kaj je in kaj ni vplivalo v navedenih primerih na žleze?! Še bolj utrjeno je bilo moje mnenje: da je še popolnoma nejasno, kaj je povod petju odnosno molku, ko se je takoj nato, ko sem se vrnil domov, ulil silen dež. Deževalo je, kakor vam je vsem znano, ves večer, vso noč in še prihodnje dopoldne, kakor bi bila odprta nebesa. Táko je moje zadnje opazovanje, ki ga priobčim kljub temu, da je bilo izraženo mnenje, da so malo vredne take objave, da je tega preveč in da je premalo pojasnil.

Kako nevarno pa je postavljati hipoteze in pribijati teorije, priča že ta primer. Še bolj jasno pa bodo dokazale razprave, sledeče v prihodnjih številkah vprav o tem predmetu.

H koncu naj omenim še 23. oktober letošnjega leta. Tudi ta dan je zelo značilen za razprave o vremenu, kdaj radi prihajajo jerebi. Omenjeni dan je bilo konec strašnega deževja, ki je povzročilo toliko gorja. Ker sem že komaj čakal, kdaj se spremeni in upal na posebno uspešen lov, sem šel na jerebe že na vse zgodaj. Klical sem zjutraj in popoldne, toda reči moram, da skoraj ne pomnim tako slabega dneva, kljub temu, da tisti dan gotovo ni nikogar mučil revmatizem. Oglasili so se mi trije jerebi, a le po dvakrat ali trikrat. Opazil sem v petju, da se mi oddaljujejo, namesto da bi prihajali. Ta dan je bil deloma meglen, deloma sončen. V nižini je pihala burja, v zgornjih plasteh pa sta večinoma gonila oblake jug in zapad. 26. septembra sem šel na postajo Otoče. Vreme je bilo toplo, nebo jasno, le od juga so prihajali oblaki. Točno označeno: podila sta jih jug in jugovzhod. Spodaj je pihala čista burja. Vreme je bilo podobno onemu prejšnjega dne, ko se jerebi niso menili za klicanje. Toda razpoloženje pri jerebih je bilo kljub — rekel bi istemu vremenu, vprav nasprotno. Med potjo sem slišal, ne da bi bil kaj klical, peti dva jereba. Le-to je menda najboljši znak, da bi bil ta dan imeniten za klicanje jerebov.

Ko sem v Ljubljani vpraševal jerebarje, kaj so doživeli zadnje dni, so mi pravili: V okolici Škofje Loke je bil 26. september izredno neugoden. Torej bržčas za vso Gorenjsko. Na Notranjskem v rakitniških gozdovih pa je bil vprav ta dan najboljši in lovci ne pomnijo še tako dobrega dneva. Podobne primere, da so jerebi v enem kraju šli neke dneve prav dobro, v drugih pa sploh ne, imam zabeležene že večkrat. Kaj pravijo k temu pojavu naši prijatelji in drugovi jerebarji: večkrat v majhnih razdaljah pa taka sprememba! —r

Lisica iskala mladiče.

Junija meseca sem ustrelil srnjaka. Drob sem vrgel v kotlino med gosto vejevje. Ko sem prihodnje jutro previdno lezel po gozdni poti, sem opazil nekaj metrov od poti, in sicer pod veliko skalo, kako se je nekaj majalo. Postal sem pozoren in videl tri majhne, rjavim mačicam podobne živali, ki so nekaj trgale, pri tem se pa zopet igrale in podile. Z daljnogledom sem spoznal, da so mlade lisičke. Še preden pa sem prišel do njih, so bile že zbežale v lisičino pod skalo. Ko sem prišel k lisičini, sem videl, da so trgale drob srnjaka, ki ga je bila stara prinesla k jazbini najmanj 2 km daleč. Sklenil sem, da bom v tej lisičini, ki ima precej velik vhod, preizkusil braka jazbečarja.

Popoldne smo bili pri lisičini trije lovci z dvema psema. Spustili smo jih v lisičino, kjer sta se takoj oglasila. Pri drugem vhodu so pribežale tri mlade lisičke, ki smo jih ulovili, in ko so se psi vrnili izpod skal, ponovno spustili v lisičino. To smo ponovili trikrat, nakar smo psa privezali, dve lisički pustili zdravi in nepokvarjeni v lisičini, eno pa smo vzeli s seboj. Moj znanec jo je nesel do oglarske koče, ki je bila od jazbine oddaljena več kakor pol ure. Tam smo jo zaprli v zaboj, zbit iz precej močnih smrekovih desk, kakršnega uporabljajo oglarji za shranjevanje živil. Zaboj smo zabili in postavili v shrambo za oglje, nekaj korakov od oglarske koče, kjer smo prenočevali. Kar pa nas prebudi iz spanja čudno praskanje. Nekaj časa smo poslušali in ugotovili, da prihaja iz shrambe za oglje. Mislili smo, da skače lisička. Ker pa ropot le ni polegel, sem šel, da lisičko pomirim. Ko sem stopil iz koče, je bilo vse mirno. Šel sem k zaboju. Lahko si mislite, kako sem se začudil, ko sem našel zaboj preglodan, in sicer od zunaj.

Malo je manjkalo, pa bi bila lisička rešena.

Nu in kaj je moglo to biti? Nič drugega, kakor stara lisica mati, ki je hotela rešiti mladiča. Ko je prišla domov, je takoj zaslutila, kdo ji je odnesel otroka. Sledila nam je do koče in bržčas čakala, skrita kje v bližini, na ugoden trenutek, da ga poskusi rešiti. Ko smo mi zaspali, ko je zavladal pred kočo mir, se je splazila k mladiču, ki ga je zavohala, ali pa se ji je celo oglasil, in pričela z reševalnim delom. I. G.

Orožje divjih lovcev.

Ker se povsod množe lovske tatvine in izgleda, da jim oblasti posvečajo premajhno pažnjo, je umestno, da čitajo lovci pritožbo graščine Planina pri Sevnici:

Primorani smo opozoriti naslov na redno večjo nadlego divjih lovcev, ki ne ogrožajo samo obstoja divjadi, temveč tudi življenje našega gozdnega osebja.

Navedemo sledeča dejstva:

1. Lansko leto jeseni so maskirani divji lovci streljali v gozdnem kraju Postate na našega gozdnega paznika Jos. Lončariča. Počakali so ga v zasedi ter se je moral skriti v koprive, v katerih je več ur prebil, da si je rešil življenje.

2. Letos so maskirani divji lovci prišli v Repno dolino, kjer je kosil delavec Ivan Znoj seno. Vprašali so ga, kje je gozdni paznik Jakob Vajdec, da bodo z njim obračunali.

3. Tekom sedem let smo ustrelili le dva srnjaka, katera sta se ponesrečila. Pričakovati bi bilo, da se znatno popravi stanje divjadi. To je opaziti samo na severnem pobočju Pohorja, medtem ko na južnem pobočju divji lovci postrelijo vso divjad. Največ jih pride brez dvoma iz občine Senovo.

4. Zvedeli smo, da je orožniška stanica v Senovem letos konfiscirala že 34 pušk. Občudovanja vredna je pridnost naših orožnikov, začudeno pa se moramo vprašati, odkod izvirajo te puške. Če se je konfisciralo 34 pušk, je gotovo, da se nahaja najmanj petkratno število pušk v rokah divjih lovcev le v rajonu senovške žandarmerijske stanice. Baje se je konfiscirala ena in ista puška trikrat.

5. Sum leži na dlani, da one konfiscirane puške, katere so prodane na javni dražbi pri sreskem načelstvu, po različnih skrivnostnih potih zopet pridejo v roke divjih lovcev.

Prosimo, da sresko načelstvo da preiskati navedeno in da po možnosti odpravi ta nedostatek.

Pri ogromnih davčnih dajatvah, ki jih dandanes mora plačevati v različnih oblikah gozdni posestnik, je gotovo upravičena zahteva, da je gozdno osebje varno življenja in da se ohrani koristna divjad, katero si želi vzgojiti posestnik lovišča.

Fiskalično stališče, oziroma dohodki, ki jih dobi državna blagajna iz prodanih pušk, ne smejo biti pri tej zadevi merodajni.

Jasno je, da mora napraviti na orožnika, ki večkrat v veliki življenjski nevarnosti konfiscira orožje, porazen vtis, če ima priliko konfiscirati eno in isto puško trikrat.

Vsak lovec pa ve, da je zelo težko dobiti divje lovce v revirju, ker ti po navadi zbežijo in se ne sme streljati za bežečim človekom. Edino možno in praktično izvedljivo bi bilo, da sreska načelstva omejijo do skrajnosti izdajanje orožnih listov in da se prekine prodaja konfisciranega orožja na sreskih načelstvih. — Gozdarski urad graščine Planina pri Sevnici.

Bela lastovka.

G. Dolžan Franc, železniški čuvaj v Št. Lovrencu mi je pravil, da je imel l. 1922., ko je bil čuvaj v Štefancu v Medjimurju, v čuvajnici tri gnezda lastovk, v katerih se je bilo zvalilo 12 mladičev, od teh pa je bila ena popolnoma bela kakor sneg, medtem ko so bile vse druge navadne barve. Bila je pa tudi med vsemi največja in najbolj razvita, ki pa nikakor ni mogla

biti v gnezdu, ko je nekoliko odrastla, in je vedno skakala iz njega, da so jo morali loviti in devati nazaj v gnezdo. Nazadnje pa jo je ubil neki šolar, ki je vrgel kamen v njo in jo zadel. I. Š.

Neandertalski lovec.

Tako vsaj kaže slika in tako ga imenujemo člani zelene bratovščine ptujske podružnice.

Najdemo ga kot ljubitelja narave in gojitelja divjadi skoraj v vseh

ptujskih revirjih, a najčešče na Vurbergu ob Dravi v lepem lovišču našega priljubljenega in gostoljubnega člana ter izdelovalca purgativ za lisice in lovce, gospoda lekarnarja Bogo Orožna, kjer opravlja skoraj bi rekli tudi prostovoljno službo divjega lovca — pardon paznika — v kolikor mu pač njegov naporni postranski poklic, to je učitelja, to dopušča.

Tam na lepem dravskem otoku tudi letos s svojci bivakira ter odgaja svojo in drugih tam taborečo deco v duhu sv. Huberta in pa Darwina. Obenem je pa strah in trepet divjih rac ter obup našega daleč naokrog znanega in gostoljubnega člana g. Lutenbergerja vulgo Jazbeca. Seveda se ne manjka v njegovem taborišču poleg naporne službe tudi zabave. Pri našem zadnjem obisku nam je napravil pri lepem tabornem ognju celo ljudsko ozir. lovsko zabavo z godbo, plesom, dobro kapljico ter na ražnju pečenimi divjimi racami.

Pomagale so mu seveda požrtvovalno naše cenj. dame, hčerke boginje Diane pod vodstvom odlične članice društva ge. Mr. Nade Orožnove.

Ker mu poleg vseh dobrih in slabih (kakor pravi gospa soproga) lastnostih ne manjka dobrega glasu, smo seveda pod spretnim vodstvom našega prvega solista Franceljna Kozamurnika z bigelcom, zapeli par lepih lovskih in narodnih pesmi. Žal, nam je pri tem omagal naš vneti mladi lovec — hm! — mladi Caruso Jur ter se kar na pesku preselil za dve uri v večna lovišča.

H koncu pa našemu neandertalcu le moramo priznati, da je res dober lovec in gojitelj divjadi ter lahko služi marsikateremu našemu lovcu za vzoren zgled. Če bi imeli več takih članov, bi bila naša društva, posebno pa naša lovišča na še veliko višji stopnji.

Končno naj še pripomnim, da so našemu »šomaštru« dali pri krstu ime Ciril, drugače pa se baje piše Kafol.

Kinološke vesti

Opozorilo.

V zadnjem času smo prejeli od raznih lastnikov prvovrstnih čistopasmenih psov pritožbe, da so njihovi psi izginili in da vse poizvedbe za njimi niso nič zalegle.

Brž̌čas gre tu za kako tajno organizirano tolpo, ki skuša na ta način priti do zaslužka.

Opozarjamo vse lastnike dragocenih psov, da skrbno pazijo nanje in za primer, da jim pes izgine, takoj ukrenejo za izsledite v tatu primerne korake ter tudi nam zadevo prijavijo s potrebnimi podatki.

Jugoslovanski kinološki savez.
Tajnik: P. Žmitek.

Mali oglasi

Lesni strokovnjak in dober dreser ptičarjev želi službe lovskega paznika za nizki lov. Dopisi na urednika »Lovca« pod značko »Dober dreser«.

Izprašanega lovskega čuvaja sprejme lovsko društvo v Sarajevu. Pismene ponudbe s spričevali je poslati na naslov: Gosp. Fran Černy, višji činovnik Zemaljske banke, Sarajevo 4.

Nagačevalec. V prejšnjem lokalu znanega gatilca g. Ferd. Schulza v Ljubljani, VII. (Šiška), Medvedova cesta 21, je otvoril Jože Škrajnar kot njegov naslednik ateljé za nagačenje in prepariranje vseh vrst živali po sistemu in načelih njegovega prednika in učitelja.

Gozdne sadike, smrekove in macesnove, bom oddajal po nizki ceni za jesensko saditev iz drevesnice Bukova gora. Naslov: Ožbalt A., oskrbnik, Koprivnik pri Kočevju.

Srnjak, letošnji, dobro razvit, naprodaj. Razpotnik Zorko, šol. upravitelj, Semič, Belokrajna.

Mladiče, ptičarje, nem. kdl. psice, povržene 3. julija 1933, proda ugodno psarna »Petovio«. — Pojasnila daje mr. ph. Rudolf Molitor, lekarnar, Ptuj.

Ptičarja, nemškega žimavca, pol. 23. 5. 1933 od Žive-Smledniške JRP 10 F po Audi von Rubahof JRP 4 J, DGStB 3391, proda dr. Adolf Kaiser, Ljubljana, Groharjeva 8.

Mladiče irske seterice, prvovrstne, od Senta v. Klugrund J. R. P. 1 T., hčer šampiona Roderich Red Helmet, proda ravnatelj Fric Prieger, Bistrica pri Limbušu, Maribor.

Psa braka, izbornega gonjača za lisico in zajca, starega 4 leta ter psico braka jazbečarja z rodovnikom, staro 7 mesecev, prodam za ceno 30.— Din. Franc Andolšek, Vel. Poljana, Ortnek.

V vzrejališču Woodland je za oplemenitve vpisanih psic na razpolago resasti foksterijer »Brandys Quick«. Oče je »Sieger Bongo of Blackfred«, mati pa »The Tulip« (amerik. šampion Eden Aristocrat). Taksa za oplemeni-

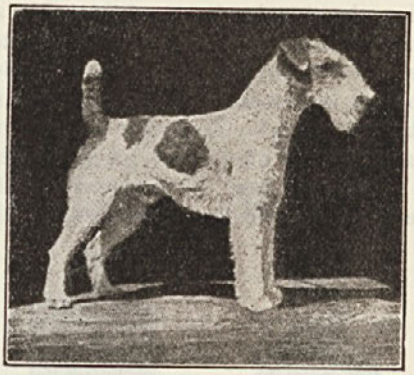

tev po dogovoru. Vrnitev psice po povzetju takse in stroškov.

Semtertja so na razpolago tudi mladiči. Dopisi na: Marija grofica Thurn, Ravne, p. Guštanj, Jugoslavija.

Vsa oblačila za lovce in sportnike dobite v najboljši kvaliteti in po jako zmernih cenah v specialni trgovini za moška oblačila I. Maček, Ljubljana, Aleksandrova cesta 12.

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani lovski kroj priporoča tvrdka Anton Schuster v Ljubljani, Mestni trg štev. 25. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno za sportne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Neuspehi na lovu, zgrešen cilj, zastreljena divjad, so bili zelo pogosti pojavi pri lovu na srnjaka, ker puške niso bile v redu pripravljene za lov. Da pa tudi pozneje ne bo nepotrebne jeze, pustite si orožje urediti in točno pristreliti. Za vsa ta dela se priporoča puškar Albin Šifrer, Ljubljana, Gosposvetska cesta 12, telefon 33-49. Za predstoječo sezono se poslužujte najskrbneje napolnjenih patron s šibrami, s katerimi boste na lovu imeli siguren uspeh. Zaloga orožja, streliva ter lovske opreme. Ribarske potrebščine v največji izberi, samo prvovrstno blago najboljših tovaren. Postrežba točna, cene najnižje. Pre-

vzem in prodaja orožja v komisijo pod povoljnimi pogoji.

Olje za konserviranje orožja in čevljev. Za pričetek sezone Vam priporočam, da si nabavite specialno olje za orožje znamke »Hubertus«, katerega kvaliteta je enakovredna raznim dragim inozemskim oljem. Strokovnjaška priznanja! — Za čevlje pa vzemite najboljše »Hubertus gumitran-olje«, ki Vam bo napravilo Vaše čevlje voljne in nepremočljive. — Za-

htevajte povsod le prave domače proizvode! »Jadran«, kem. izdelovalnica, Ivan Lapajne, Ljubljana, Moste.

»NC« olje in mast za lovske in turistovske čevlje sta brez škodljivih primesi in polnilnih sredstev. Mazanje z »NC« oljem in mastjo garantira za higijensko obutev, ker napravi usnje mehko in nepremočljivo, vendar noga v takem čevlju lahko diha. Usnje obdrži prvotno barvo.

Od blata očiščene še mokre čevlje, jermenje itd. je zadostno namazati z »NC« oljem in mastjo in postaviti za več ur, najbolje čez noč v bližino zmerno kurjene peči, da vlakna usnja maščobo lažje absorbirajo in bolje vežejo.

Ne po ceni, temveč po kvaliteti si mora vsakdo izbrati puško. Prave sulske: Sauer & sin, originalne belgijske F. N. in Bayard-puške, dvocevke, risanice, Bock in trocevke, s petelini in brez njih, vedno v zalogi pri F. K. Kaiserju, puškarju v Ljubljani. Vsaka puška je preizkušena in natančno pristreljena. Na puške za kroglo montiramo daljnoglede vseh sistemov in povečav, strokovnjaško in poceni. Zaloga vseh lovskih potrebščin in municije, »U«-patron »Obiličevac«, pasjih ovratnikov, vrvic, nagobčnikov in klicev za divjačino, »Thermos«-steklenic, nahrbtnikov ter čistilnega orodja in mazila.

V komisijski prodaji imamo sledeče puške:

Trocevka Hammerles kal. 16/8	3600 Din
Mauser puška, kal. 8 mm	1200 Din
Repetirka, kal. 6.5 mm	800 Din
Schönauer puška, kal. 8 mm	1600 Din
Mauser puška, kal. 7 mm	1600 Din

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribjo lov ima v najboljši kvaliteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9, ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skobce vseh vrst ter škatle vseh velikosti priporoča I. štajerska tvornica za pasti Matthias Brandl, Puntigam b. Graz (Austria). Izdelki in

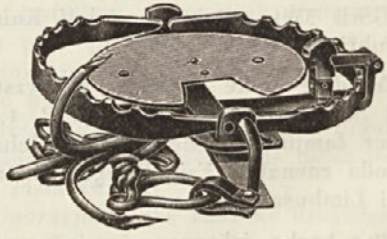

cene so brez konkurence. Za strokovno izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. — Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta tvrdka pasti iz drugih tovaren.

Dr. Vinko Zalokar:

XIII. kongres bolgarske lovske organizacije »Sokol« v Varni.

Dne 19. julija t. l. sem prejel 7. številko »Lovačko-Ribarskoga Vjesnika«; prav posebno me je zanimal Poziv na zbor Bugarske Lovne Organizacije »Sokol«, zlasti še odstavek: Bugarski

Pred kolodvorom v Sofiji:
1. g. Jordanov, 2. g. Kjamiljev, 3. g. dr. Stojić, 4. ga. Božena Zalokar.

lovci pozivaju naše lovce, da izvole u što većem broju učestvovati na ovom zboru i priredbama, kako bi se što više manifestovala i učvrstila ne samo ljubav prema zajedničkom športu, već i medjusobna bratska ljubav susjednih slavenskih naroda.

Ali si morete misliti lepši poziv in povrh še vprav iz Bolgarije?

22. julija sem že imel v rokah odgovor tajnika Saveza iz Zagreba: ker se bo začel kongres v Varni 31. 7. t. l., naj se

nemudoma prijavim direktno voditelju jugoslovenske delegacije g. dr. Milenku Stojiću, advokatu v Beogradu. Na srečo pa je bil začetek kongresa preložen na 6. avgust in sem imel časa dovolj, da sem uredil vse potrebne formalnosti.

Odhod iz Beograda je bil določen na 2. avgust o polnoči; na peronu se je zbralo 15 delegatov; vsak je dobil v gumbnico rdeč nagelj in jugoslovensko trobojnico. Vsi delegati so bili izvrstno razpoloženi, vsi veseli in razigrani; meni je bilo žal, da Slov. lov. društvo ni bilo zastopano niti po enem edinem delegatu. Kako je to mogoče? Danes — post festum — vem, kako je do tega prišlo; vendar sem trdno prepričan, da bi se bilo javilo gotovo precej delegatov iz Slovenije, ako bi se bilo pravočasno pričelo z akcijo, ne šele zadnjih deset dni pred odhodom in ako bi bili pogoji in nudene ugodnosti vsakemu tovarišu v podrobnosti znane. Obveščeno bi bilo moralo biti predvsem uredništvo našega »Lovca«! Toda dovolj o tem! Prepričan sem, da bo v bodoče ob takih prilikah organiziranje od glave naprej bolj urejeno, kakor je bilo sedaj!

V Nišu smo 3. avgusta rano zjutraj pozdravili še tri nove delegate. Bilo nas je 18; iz Beograda 8, iz Karlovca 3, iz Novega Sada 3, iz Mostara 2, iz Sente 1 in iz Zagreba 1. Beograjski tovariši so nam razkazovali pokrajine in tolmačili. Ob 8. uri smo bili že na meji v Caribrodu. Takoj pred vagonom sta nas dočakala odposlanca »Sokola« v lovskem kroju, gg. Hristovič in Balabanov. Oba zelo simpatična dečka! G. Hristovič nas je pozdravil v bolgarskem jeziku z lepimi in toplimi besedami: »Dobro nam došli, mili jugoslovenski lovski tovariši, in srčno zahvaljeni, da ste prišli k nam na bratski obisk.« Toplo besedo mu je vrnil naš vodja dr. Stojić. Obmejne formalnosti so bile izvršene hitro; kupili smo vozne listke do Sofije po »namalenati tarifi«, zamenjali denar v menjalnici, popili črno kavo in bolgarska lokomotiva nas je potegnila čez mejo.

Na sami meji smo še videli bolgarskega in jugoslovenskega častnika v razgovoru ob državnih mejnikih. Prva bolgarska postaja: »Dragoman«. Drugi čas; pomaknili smo kazalce za eno uro naprej. G. Hristovič je imel obilo posla, da je odgovarjal na vsa naša številna vprašanja, medtem pa je g. Balabanov že poskrbel za majhno okrepčilo: izborno črno kavo in konjak. V restavraciji se nam je pridružil še postajenačelnik. Po enournem prijetnem odmoru in razgovoru nas je vlak odpeljal proti Sofiji. Občudovali smo marljivost bolgarskega seljaka: vsaka ped zemlje obdelana, na strmih pobočjih povsod zoreče žito; med skalovjem par kv. metrov zemlje z zlatim klasjem. Pozneje

nepregledne ravnine; eno samo ogromno žitno morje, v njem sem in tja njiva solnčnic za pridelavo olja. Marljiv narod!

Opoldne je vlak polagoma zapeljal v postajo: Sofija! Na peronu ogromna množica naroda; meščanska glasba igra; četa bolgarskih lovcev v kroju z zastavo, vojaško postrojena. G. Hristovič nas je vodil iz vagona na peron vprav pred četo bolgarskih »Sokolov«. Predsednik sofijskih lovcev g. Jordanov nas je pozdravil iskreno, bratsko v imenu čiste, stare slovanske gostoljubnosti: dobrodošli! Naj živijo slovanski balkanski narodi! Naj živi bratska Jugoslavija! In narod na peronu mu je pritrdil z gromovitim aplavzom in vzklikanjem. Zahvalil se mu je dr. Stojić

Jugoslovenska delegatinja Božena Zalokar na strelišču v Varni.

z enako lepimi in toplimi besedami za bolgarske lovske tovariše in za ves bolgarski narod. Žurnalist g. Boris Ivanov je nato pozdravil edino jugoslovensko delegatinjo gospo Boženo Zalokarjevo in ji izročil prekrasno cvetje, povezano z bolgarsko trobojnico. V naglici smo se še fotografirali pred kolodvorom, takoj potem pa se je formirala povorka z godbo in »Sokoli« na čelu. Pridružilo se nam je mnogo naroda. Po glavnih ulicah pa je bil povsod gost špalir meščanstva. Povorka je šla do hotela »Imperial«, kjer so bile za nas rezervirane sobe. Pol ure smo imeli časa do banketa, ki nam ga je priredilo sofijsko lovsko društvo na vrtu hotela »Imperial«. Banketu je prisostvovalo ca. 100 oseb. Pomešani med Bolgare smo se takoj znašli in v

naših dušah je bil občutek, da se od davnih časov poznamo s temi našimi dobrimi prijatelji. V šali in smehu se razumevamo dobro; z eno besedo: kakor da smo se stari prijatelji po dolgih, dolgih letih zopet sešli in se od radosti poljubili. Vrsto govorov je načel zastopnik »kmeta« — župana mesta Sofije, g. Tarkalanov. Napil je v imenu zbližanja bratskih balkanskih narodov. Zahvalil se mu je dr. Stojić: jugoslovenski lovci smo prišli prvi med brate Bolgare z željo, da se spoznamo, da si odkrijemo našo slovansko dušo in da tako pričnemo delati v pravcu zbližanja. Gromovito pritrjevanje. Napil je »kmetu« in vsemu meščanstvu Sofije. Za njim se je vzdignil markantni g. Nikola Kjamiljev, rezervni polkovnik in poslanec v Sobranju.

V ognjevitem govoru je izvajal: po silnih in strašnih dogodkih v preteklosti se je stvar razvila tako, da se je med nami zopet prebudil stari slovanski duh. Zato iskreno pozdravlja jugoslovensko lovsko delegacijo. Bolgarija ni bogata zemlja, ki bi mogla sprejemati goste razkošno, zato pa nas sprejema z velikim in pravim slovanskim srcem, ki nam ga nudi. — Tretji govornik je nazdravil jugoslovenskim lovskim tovarišicam in njih zastopnici gospe Zalokarjevi. — Prof. Bogdanović iz Beograda je izvajal: včasi imajo v zgodovini majhni dogodki velike posledice. Uverjen je, da je prišel danes tak dogodek. Kot prvi iz Jugoslavije smo prišli baš lovci obiskat bratske bolgarske lovce. V naših prirodnih srcih se je porodil prirodni čut, da smo bolgarski in jugoslovenski lovci eno in isto. Povejmo to vsem našim malim ljudem, ki jih srečamo: mi na Balkanu smo ena družina. Nastopil je čas, da morajo krojiti zgodovino baš ti naši mali ljudje; ti morajo zavzeti mesto zamotanih in zapetih diplomatov. — Odgovoril mu je g. Jordanov in pritrdil izvajanjem prof. Bogdanovića. — G. Smiljanić, odpravnik poslov na jugoslovenskem poslaništvu v Sofiji, se je zahvalil v imenu na dopustu se nahajajočega poslanika in ministra ter v svojem imenu Sofiji in bolgarskim lovcem, da so tako prisrčno sprejeli naše jugoslovenske lovce. Prvikrat po tolikih letih pozdravlja Sofija Jugoslovane, pa če tudi samo lovce. Želi, da se razbije tema med dvema bližnjima, sorodnima in tako dragima narodoma.

Nato nam Bolgari pripnejo znak bolgarske lovske organizacije.

Besedo povzame žurnalist g. Boris Ivanov iz Sofije. Zahvali se na prisrčni gostoljubnosti, s katero so beograjski lovci pred 6 meseci sprejeli bolgarske lovce, ki so se vračali iz Budimpešte. Tolmači čuvstva, ko so dospeli iz Budimpešte v Beograd. Slovan-

ska ideja je vzplamtela in v srcih se širi pravi slovanski ogenj. Naj se širi naprej in gori naj v očiščenih srcih!

Ing. Čeović iz Zagreba pozdravlja medsebojno spoznavanje in zbliževanje ter želi, da se prijateljstvo, ki je bilo pred 30 leti, prenese na danes in očuva za bodočnost.

Beograjski zdravnik dr. Voja Stanisavljević-Milutinovac se spominja na čase pod ministrovanjem g. Nešića v Pragi, kjer so se družili bolgarski, ruski, češki in jugoslovenski dijaki. Sporočil bo vsem radostno vest, da se kažejo prvi sadovi tiste mladinske slovanske ideje. V našem mladem slovanskem srcu ni zla, ker ono ve: bili smo, smo in ostati hočemo eno in isto. Naj živijo vsi Slovani! Ob 4 popoldne je bil zaključen banket. V privatnih

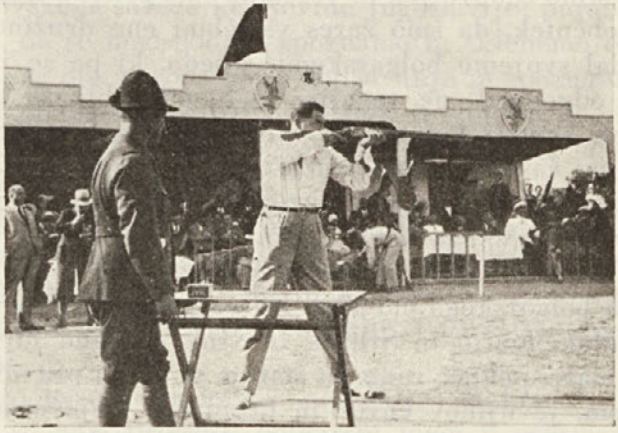

Naš Jakil strelja.

avtomobilih so nas odpeljali v 15 km oddaljeno Vrano, posestvo in letni dvorec carja Borisa. Krasni naravni gozdovi in nasadi ter umetni parki, fazanerije, rastlinjaki, stari in novi dvorec itd.: nekaj res lepega!

Po ogledu smo se odpeljali na strelišče sofijskega lovskega društva. Med vožnjo smo si še ogledali plavalni bazen »Diana«. Vrtali so 400 m globoko in voda teče neprestano v bazen ter ima temperaturo 22 stopinj. Kako od srca bi privoščil ta lepi vsakdanji dar matere zemlje naši »Iliriji«! Kopališče je krasno in imenitno!

Na strelišču je bilo zbranih že mnogo sofijskih lovcev. Lovsko društvo v Sofiji ima lastno zemljišče in lepo, prostrano zgradbo. Sploh mora biti društvo gmotno sijajno fundirano. Bolgarski in naši strelci tekmovalci so se tu prvič preizkusili v streljanju

na glinaste golobe. Naša ekipa je povprečno jako dobro streljala. Bolgari so zaostajali, ali nade niso izgubili; imeli so dobrega asa v osebi enookega Georgija Ilijeva. Sicer ta dan na poskušnji Ilijev ni streljal baš najbolje, toda na tekmi v Varni je opravičil vse nade, ki so jih Bolgari — vsaj na tihem — trdno stavili na njega. Opasen strelec ta enooki Georgije Ilijev! —

Ko se je zmračilo, so nas sofijski lovci povabili na verando lovskega doma na večerjo. Med večerjo je prispel nov gost: tajnik internacijonalne lovske unije grof d'Adix, ki je prispel z aeroplanom iz Pariza v Sofijo. Razvila se je prijetna in prisrčna zabava. Naše bolgarske tovariše so posebno zanimale naše jugoslovenske lovske prilike. Toda tudi drugih zanimivih vprašanj se niso ogibali. V glavnem moram omeniti, da je bil vsak bolgarski tovariš silno zadovoljen in vesel, da smo prišli k njim v goste. Imel sem občutek, da smo zares vsi člani ene družine. To sem tudi povedal svojemu bolgarskemu sosedu, ki pa se je zamislil in končno odgovoril: ne verujte, da bi mi v bližnji bodočnosti mogli živeti skupaj kot ena slovanska družina; vi imate svoje diplomate, mi naše makedonstvujušče — in ti nam ne dajo složno in mirno živeti. V nadaljnjem razgovoru sem spoznal ves pogubonosni vpliv bolgarskega tiska. Popolnoma enostransko poročanje in informiranje javnosti potom odvisnega tiska je največje zlo in strup za bolgarskega človeka. Ko čuje ime Jugoslavija, misli edino na Makedonijo in Srbijo. In vsak dan mu ulivajo novo olje na te stare, pekoče rane. In Italija, ta edina pravična zemlja pod solncem, je njihov čuvar in branitelj! Nejeverno gledajo, ko jim pripovedujem o mukah in trpljenju, telesnem in duševnem, ki ga trpi nad pol milijona kompaktno naseljenega avtohtonega slovenskega in hrvatskega prebivalstva v Istri in Goriški zemlji. Težko jim je, ko jim omenjam italijanski pohlep po naši solnčni Dalmaciji in Primorju ter vlogo Bolgarije, ki so ji jo namenili Italijani pri tem ropu. Da! O tej vlogi mali bolgarski človek ni informiran. Mali bolgarski človek in meščan tudi ne sme zvedeti, da danes živi narod v južni Srbiji in Makedoniji pokojno, mirno in zadovoljno življenje. —

V petek dopoldne smo si ogledali Sofijo. Omenim prekrasno cerkev Aleksandra Nevskega in mistično rusko cerkev sv. Nikolaja. Ogledali smo si »Carski estetstveno istoričeski muzeum«. Tu sem našel, v oddelku sov, eksemplar prav majhne sove in pod njo listek sledeče vsebine: tej sovi so francoski vojaki na fronti pri Gjevgjeliji privezali okoli vratu pergament z obvestilom, da se bo velika ofenziva, ki bo strla Bolgare, začela 30. 5. 1918. Sovo so bolgarski vojaki ujeli — in ofenziva se je res

začela točno ta dan. — Prav lep je spomenik »Carju Osvoboditelju hvaležni Bolgari«.

Krenili smo proti Sobranju. Na cesti smo srečali g. dr. Drenskega, predsednika zunanjepolitičnega odbora v Sobranju. Naš vodnik g. Boris Ivanov nas je predstavil. Prvo vprašanje: »Vi ste iz Beograda, jeli?« Nato še konvencijonalno vprašanje, kako nam ugaja Sofija in g. doktor se je hitro poslovil od nas. Razumel sem, da mož njegovega položaja ne more imeti večjega interesa za nas. Prav tako malo interesa so pokazali v Sobranju žurnalisti, ki so stali v gruči in debatirali. Mislim, da je naš vodnik to čutil in je pravilno smatral predstavljanje za odveč. Pač pa nas je predstavil poslancu iz okroga Vidin, g. Nikoli Padarevu. »Iz Beograda?« — — V razgovoru sem poudaril, da smo prišli kot delegati lovskega saveza kraljevine Jugoslavije; porabiti hočemo to priliko, da se medsebojno spoznamo in sklenemo osebna prijateljstva; za oba naroda more zbližavanje in spoznavanje roditi samo koristne sadove. Mislim, da tudi ta gospod ni prepričan o pravilnosti mojega naziranja, saj mi je kratko in lakonično odgovoril: tako se vsaj govori!

Ogledali smo si še gledališče; po požarni katastrofi pred par leti so sezidali novo poslopje; krasna, moderna pozornica. Navzoči inženjer nam je prav rad razkazal celo poslopje. Za zgradbo in opremo so Bolgari žrtvovali celih 100,000.000 dinarjev. Čestitam jim!

Tudi zoološki vrt smo si še ogledali v naglici.

Obed so nam priredili bolgarski lovci v prostrani dvorani restavracije »Koop« (Kooperativne banke). Banketa se je udeležilo nad 100 oseb. Predsednik bolgarskega lovskega saveza general v pokoju Kacarov nas je ljubeznivo pozdravil. Zahvalil se je Jugoslovanom, da so se odzvali njihovemu vabilu in s tem dokumentirali mednarodno lovsko solidarnost. Naj živi sosedna in bratska Jugoslavija! Dr. Stojić se je zahvalil »Sokolu« in predsedniku saveza generalu Kacarovu na bratskem sprejemu v lepi bratski zemlji. »Baš mi lovci smo poklicani v prvi vrsti, da širimo in propagiramo mednarodno ljubezen na svetu. Pa zato ni čudno, da se počutimo tukaj med Vami izvrstno, saj vemo, da smo mi in Vi dva najbližja in sorodna naroda. Domov bomo ponesli najlepše spomine na bratsko zemljo Bolgarsko; Vam pa, g. general, želim, da še dolgo in enako uspešno načelujete prekrasni organizaciji bolgarskih lovcev.

General Kacarov nam je nato poklonil za spomin veliki znak bolgarske lovske organizacije.

Operni pevec g. Zolotović je zapel pesem »Ja naduj djedo kavalo« od vojvode Hristo Boteva, pesnika in revolucijonarja. Prezgodaj smo se morali raziti. Ob 5 popoldne je bila čajanka pri odpravniku poslov g. Smiljaniću. Prirodna domačnost in nad vse iskrena ljubeznivost gospe in gospoda Smiljanića nam ostaneta v trajnem spominu.

G. Smiljanić je bil pred svetovno vojno prideljen srbskemu poslaništvu v Trstu. Seveda prav dobro pozna vsa odlična slovenska imena v predvojnem Trstu. — Bolgarski gosti so se ob 8 poslovili, nas pa je gospa Smiljanićeva obdržala na večerji — češ — saj je danes mojemu soprogu druga krstna slava, ko ima v hiši zbranih toliko dragih rojakov. Gospa je Francozinja, govori pa tako dovršeno srbščino, da jo je kar prijetno poslušati. Ker nas je čakalo naslednji dan potovanje v Varno (13 ur z brzcem!), smo se morali ob 11 posloviti. Drugo jutro ob 8 zjutraj smo bili vsi zbrani na kolodvoru. Hoteli smo poskrbeti za vozne listke, toda naši bolgarski spremljevalci so nam kratko povedali, da imamo na razpolago poseben vagon do Varne. Seveda smo bili presenečeni po toliki ljubeznivi pozornosti sofijske železniške uprave, ki nam je dala brezplačno na razpolago vagon I. in II. razreda do Varne in nazaj. Z istim vlakom so se odpeljali tudi zadnji Bolgari na kongres. Prvih 60 km je vožnja dosti interesantna: globoke soteske; tuneli; slike se hitro menjavajo. Pozneje nepregledne ravnine; zemlja črna, rodovitna. Tam se ne orje z znojem; par prstov globoko samo, pa je dosti za najlepše žito. Zemlja je dobra in seljak silno marljiv; ali v sedanjem narobečasu je bolgarski seljak hudo prizadet, še huje kakor naš.

Pri pogledu na kolodvorska poslopja sem se spomnil na naše lepe postaje: Črnomelj, Semič, vse najmanjše naše postajice po lepi Sloveniji. Oko in duša se napaseta na vsakem našem kolodvoru in ob pogledu na prekrasne rože in cvetje misliš, da je vsak dan nedelja! Toda — jaz se vozim v Varno, oprostite mi ta skok nazaj v Slovenijo.

Na zadnji postaji pred Varno si kupimo namesto hrenovk kuhane rake. Majhni so in zelo okusni. Morda so vprav zaradi te lastnosti tako majhni. Čudno ne bi bilo, kajti če pomislimo, da dnevno vozi recimo osem vlakov in vsak vlak konsumira samo 100 rakov, bi bilo to dnevno najmanj 800 rakov; Varna s svojimi 12.000 gosti — letoviščarji — pa tudi prenese dnevno par sto repkov in škarij. Pa zares ni čudno, če raki nimajo časa, da bi postali taki »capani«, kakor so še pri nas v Liki in Bosni doma.

Noč je že legla na zemljo. V daljavi motni, nedoločni obrisi Črnega morja. Ostali smo brez posebnega vtisa. — Varna. Na

peronu igra godba, množica ljudi, hrup. Bolgarski lovci, ki so se pripeljali z istim vlakom, so odšli z godbo. Ko je nastal mir, smo tudi mi zapustili naš vagon in generalni tajnik »Sokola« g. Sokačev z gospo soprogo nam je izrekel dobrodošlico. Porazdelili so nas po hotelih in ob 11 smo bili že vsi pod streho.

Drugo jutro, 6. avgusta, je potrkal ravnatelj hotela na vrata moje sobe in mi izročil spominsko knjigo bolgarske lovske organizacije, znak kongresa in vstopnico za vse prireditve. Prostrani trg pred katedralo je narod do 10 popolnoma napolnil. Ko je prišel še minister poljedelstva g. K. Muravjev, se je začela svečanost.

Tu se je dobro videlo, da je »Sokol« sijajno disciplinirano društvo, skoraj bi rekel, popolnoma vojaško urejeno društvo. Četa lovcev, okrog 500 po številu, vojaško postrojenih, vsi v popolnoma enakih lovskih krojih, s puškami na rami! Na čelu 18 zastav različnih lovskih udruženj. Minister Muravjev je sprejel raport od poveljnika po vojaškem načinu. Vojaška godba je zaigrala državno himno in takoj nato je mogočen zbor bolgarskih lovcev zapel lovsko himno ob spremljevanju vojaške godbe. G. Muravjev je otvoril kongres in pozdravil tuje delegacije. Nato se je služila svečana liturgija. Po končanem opravilu je krenila povorka po glavni ulici proti parku na morski obali, kjer stoji spomenik vojvode pesnika in revolucijonarja Hristo Boteva in Levskega. Na spomenike teh borcev za svobodo Bolgarije in vsega Balkana je položil »Sokol« vence. Tudi naša delegacija je položila krasen venec z državnimi trakovi na njihov spomenik. Ta čin pijetete in zahvale starim bolgarskim herojem je na vse prisotne silno deloval. Bolgarska in jugoslovenska trobojnica v lavorjevem vencu na spomenikih mož velikanov, glasnikov in borcev za osamosvojitev Balkana, za zlato svobodo! Njihovo geslo »Balkan balkanskim narodom« velja še danes, če ne morda še v večji meri.

Naslednji dan se je začel kongres v gledališču. Parter in galerijo so do zadnjega mesta zasedli bolgarski delegati; v ložah so bile rumunska, madžarska, turška in naša delegacija. General Kacarov je otvoril kongres in takoj pozdravil na prvem mestu jugoslovensko delegacijo. Dolgotrajno ploskanje in viharno klicanje: »Živela bratska Jugoslavija!« Dr. Stojić se je šel zahvalit na pozornico. Izročil je »Sokolu« veliko srebrno relijefno plaketo (jelen s košutami) v spomin in izrazil je v kratkih besedah naše občudovanje in priznanje bolgarski lovski organizaciji »Sokol« z željo, naj se tudi v bodočnosti lepo in krepko razvija

ter deluje v prospeh lovstva na Balkanu. Simpatične njegove besede so izzvale cele burje aplavza.

Zanimiv je bil vodja madžarske delegacije g. Šandor Kiss. Govoril je v nekaki slovanski mešanici, malo češčine, malo srbščine, malo bolgarščine, tako da smo ga vsi sijajno razumeli. Tudi on je »Sokolu« prinesel krasen pokal. Vodja rumunske delegacije je postavil na mizo lep pokal in v francoščini zaželel kongresu uspešno delo. Zadnji je prišel na vrsto turški delegat. Govoril je seveda turško; ves parter, osobito sredina ga je sijajno razumela; mi na žalost prav nič. Mora biti sijajen govornik; zadostovalo je pet besed, da se je od ploskanja vse treslo. Iz gest sem razumel samo konec njegovega govora: vsi so prinesli dragocene darove, samo on je prišel praznih rok — ali zato ipak ne prazen; prinesel jim je nadragocenejši dar: svoje srce! Pri tem je teatralično odpel svojo črno suknjo in udaril z roko na srce. Dosegel je silen efekt, toda vendar sem prepričan, da bo ob prvi slični priliki ipak rajši pravočasno poskrbel za kak srebrn ali zlat dar. Predsednik organizacije Kacarov je nato nagovoril še živeče ustanovitelje društva. Pred 35 leti je bilo lovsko društvo ustanovljeno; 7 še živečih ustanoviteljev je bilo prisotnih in prejeli so krasne diplome in častne zlate znake »Sokola«. Prvi jim je čestital minister Muravjev. Uvod kongresa je bil s tem končan. Minister Muravjev je povabil k sebi na konferenco vse voditelje tujih delegacij; opoldne so se odpeljali z ministrom na neko vzorno posestvo, kjer so bili njegovi gosti vse popoldne do večera.

Popoldne se je začelo mednarodno tekmovanje na strelišču, ki leži na sami obali Črnega morja. Število tekmovalcev je bilo določeno za vsako državo: ekipa 4 strelcev. Zaradi te določbe so morali Madžari odstopiti, ker niso mogli postaviti popolne ekipe. (Moram pripomniti, da so Madžari prav tiste dni postavili na Dunaju svojo ekipo — in dosegli prva mesta.)

Naša ekipa je bila prav dobra. Prvo tekmovanje je bilo streljanje na glinaste golobe. Streljalo se je 5 serij po 10 golobov. V naši ekipi so bili: Ljubiša Ivković iz Beograda, Aurel Djurdjovanski iz Sente, Joško Jakil iz Karlovca in Srbivoj Vrtunski iz Novega Sada. Zasedli so Ivković drugo mesto (od 50 golobov pogodil 45); prejel je lovsko medaljo, diplomo (»Povelja«) in srebrno japonsko vazo. Ta vaza je bila prav za prav določena za prvo nagrado; toda zmagovalec Georgije Ilijev si je izprosil za nagrado belgijsko lovsko puško, ki je bila sicer določena za prvo nagrado za bolgarsko prvenstvo. Ilijeva ni motilo dejstvo, da stane puška 5000 Din, japonska vaza pa 10.000 Din. — Aurel

Djurdjovanski je zasedel 3. mesto; pogodil je 43 golobov in prejel medaljo, diplomo in prekrasno vazo. — Joško Jakil se je plasiral na 4. mesto z 42 golobi; prejel je medaljo, diplomo in krasen japonski servis. — Srbivoj Vrtunski na 7 mestu s 40 golobi je ostal nenagrajen.

Ivković je s svojim plasmanom zadovoljen, saj niti sam ni pričakoval, da bo drugi! Ostali trije člani naše ekipe niso zadovoljni; Djurdjovanski menda že dolgo ni tako »slabo« streljal; Vrtunski je bil bolan in nerazpoložen, pa je moral zaradi bolezni streljati z browningom (slabotnejši trzaji kopita na prsa); in končno naš Jakil! Prav gotovo ni še nikjer tako »slabo« streljal, kakor v Varni. Začetek druge serije je bil katastrofalen. Prva

Jugoslovenska ekipa na strelišču v Varni;
od leve na desno: Ivković, Djurdjovanski, Jakil, Vrtunski.

serija: 9. Ko je prišel po turnusu na vrsto za drugo serijo, je vprav takrat začel razsajati silen veter in solnce mu je posijalo naravnost v lice. Kalkuliral je z jačino in smerjo vetra in je prve tri golobe po vrsti zgrešil. Pri četrtem golobu je pognal kalkulacijo k vragu — in vseh sledečih sedem golobov razbil na kosce s prvim strelom. Prepozno! Izgubil je tri točke — in sigurno drugo mesto.

V celoti je ekipa dosegla prvo mesto: Od 200 golobov 170 z 275 streli. — Bolgarska ekipa je osvojila drugo mesto s 154 golobi in 300 streli. — Rumunska tretje mesto s 139 golobi in 323 streli. Iz teh številk se razvidi nadmoč jugoslovenske ekipe.

Druga točka mednarodnega tekmovanja je bilo streljanje na žive golobe. Streljalo se je na 10 golobov po turnusu; dva zgre-

šena goloba sta strelca izločila od nadaljnjega tekmovanja. Prvo nagrado je odnesel Rumun Manojlo Strojić; 5000 levov in medaljo. Drugo nagrado si je osvojil naš simpatični Srbivoj Vrtunski; 2500 levov in medaljo; tretjo nagrado je prejel Rumun Butculescu; 1500 levov in medaljo.

Zadnja točka tekmovanja je bilo streljanje na bežečega jelena na 75 metrov, vidljivega na 23 metrov. Prvo nagrado s 34 točkami je prejel Madžar Šandor Kiss (3000 levov), drugo nagrado pa zopet naš Vrtunski z 32 točkami (2500 levov). Omeniti moram smolo Vrtunskega. Z 9 streli je dosegel 32 točk; 10. strel se mu je po nepazljivosti sprožil, ko je puško nesel šele k licu — seveda je šla krogla »svojim putem« mimo jelena. Popolnoma sigurno prvo mesto mu je odvzel zato gosp. Kiss.

Pri otvoritvi kongresa in na tekmovanju je bil navzoč tudi naš generalni konzul v Varni gosp. Djordje Ivković. Prvi večer po tekmi je bil konzul Ivković tako ljubezniv, da je povabil v svoj avto mojo soprogo, Jakila, atašeja agencije Avale in mene. Peljal nas je v Euksinograd, letno obmorsko rezidenco kralja Borisa, in dalje na rumunsko mejo do manastira Sv. Konstantin. Imel sem priliko mnogo razgovarjati se z g. generalnim konzulom in spoznati v njem divnega človeka, nacijonalista čisto posebnega kova. — Žal nam je bilo, da smo morali zapustiti impozantno restavracijo v manastiru in se vrniti ob 11 ponoči v Varno. Prihodnji dan je priredil g. konzul večerjo; zastopana so bila vsa tuja poslaništva, bolgarski vojaški in civilni dostojanstveniki, vse delegacije, vseh skupaj okrog 100 oseb. Tu sem spoznal majko konzula Ivkovića: častitljiva Srbkinja, stara 73 let. Interesantno je, da je v svetovni vojni konzulu Ivkoviću neprijateljska krogla izbila eno oko in v istem času je izgubila eno oko tudi njegova majka. Ali majka — junakinja ne dovoli, da bi se govorilo o tistih strašnih časih, ko je srbska zemlja pretrpela invazije neprijateljev in nečloveške muke.

Poslovilni banket so nam priredili bolgarski lovci v restavraciji »Grozd« zraven morskega kopališča. Tu so bile tudi razdeljene nagrade. Tu se je čisto posebno pokazalo, kako iskrene prijateljske vezi vežejo našo delegacijo z Bolgari in vsemi tujimi delegacijami.

Kdor je videl odhod naše delegacije iz Varne, slovo od bolgarskih lovcev, bolgarskih oficirjev in zastopnikov oblasti, ta je težko razumel, da smo se v tako kratkem času tako zelo vzljubili. Naša skupna dolžnost pa je zdaj: čuvati in učvrstiti to bratsko vez in naša naloga: sprejeti v goste čimprej v lepi jugoslovenski zemlji naše bolgarske brate lovce.

Ob sklepu moram čestitati bolgarskim lovcem na njihovi lovski organizaciji. Vsa čast in priznanje! V zgled more služiti mnogim državam. Omenim samo rezultat, ki ga je dosegla: moderni lovski zakon. Tak zakon je mogoč samo v državi, v kateri si je lovska organizacija znala priboriti ves ugled in vpliv v lovski zakonodaji. Omeniti hočem samo en primer: Neorganiziran bolgarski lovec je bela vrana, prvič, ker mora plačati za državno lovsko izkaznico na leto 1000 levov, a organizirani lovec samo 100 levov; drugič, ker mu je prepovedano prodajati uplenjeno koristno divjačino, organiziranemu lovcu pa je dovoljeno. Zato ni čudno, da ima »Sokol« 27.000 članov. Ali: organ organizacije list »Lovec« ni odvisen od dobre volje lovcev, temveč ga vzdržuje poseben fond pri poljedelskem ministrstvu; od vsakega lovca dobi ta fond na leto 50 levov. V ta fond se stekajo vse denarne kazni zaradi lovskih prestopkov. Dokaz, kako vzorno gospodarstvo vodi bolgarska lovska organizacija, so neštevilni »Lovski domovi« in lastna strelišča. Imajo tudi posmrtni fond; v letu 1931-32. je bilo izplačanih iz tega fonda na posmrtnini 488.000 levov. Proračun za prošlo leto je znašal skoraj 7,000.000 levov. Kakšen ugled uživa »Sokol«, je razvidno tudi iz tega, da so se kongresa udeležili trije aktivni ministri, aktivni generali in zastopniki vseh oblasti, toda ne samo kot lovci, temveč tudi kot državni funkcijonarji, katerih dolžnost je, delati sporazumno z lovsko organizacijo v prospeh bolgarskega lovstva.

Končno naj mi bo dovoljeno, v našem »Lovcu« izraziti bolgarskim tovarišem lovcem toplo in iskreno zahvalo za bratski sprejem, za vso skrb in brižno pazljivost, ki so nam jo požrtvovalno izkazovali ves čas našega bivanja v Bolgariji. Prav posebno zahvalo dolgujemo predsedniku generalu Kacarovu, ministru poljedelstva Muravjevu, ministru prometa Kosturkovu, garnizijskemu komandantu Varne generalu Pintevu, gg. Hristoviću, Jordanovu, Kjamiljevu in Sokačevu. Posebno zahvalo za vso požrtvovalnost dolgujemo žurnalistu Borisu Ivanovu in bratoma Petru in Radanu Balabanovu, ki so nas spremljali ves čas našega bivanja v Bolgariji in žrtvovali vse, samo da nam je ostal spomin na Sofijo in Varno ter na drage brate Bolgare za vedno neizbrisno v srcu.

Srčna jim hvala vsem! Na sluka!

Inž. F. Sonnbichler:

Zimski zalaz 1932.

Lanska jesen je bila v planinah izredno lepa. Malokatero jesen se dogodi, da še v mesecu decembru sonce s posebno nežnostjo boža planinske rebri in omogoča, da človek lahko cele ure presedi na enem mestu. Nepozabna slika se mi je vtisnila v dušo: Pod seboj sem imel ogromno megleno morje, ki je vtapljalo vso dolino, nad seboj pa čisto sinje nebo, raz katero se je smejal zlati Apolon.

Tudi divjad je kaj rada prinašala na sonce zimske kožuhe ter si jih dala božati od prijetnih sončnih žarkov. Ker je bilo takrat svatovanje gamsov še v polnem teku, je bilo posebno živahno po planinah. Močni črni snubači so imeli mnogo opravka z doraščajočimi mladeniči, ki so jim neprestano skušali motiti rogljate neveste.

Kako strogo pa čuvajo gamsi med prskom svoje drage, sem imel priliko videti 4. decembra. Že navsezgodaj sva lezla z lovcem Nahtigalom proti goličavju. Ko sva prišla iz gozda in imela lep razgled v planino, sva obstala na razgledni točki in pogledala po gamsih. Na kakor dlan goli plani, sredi pobočja gore, je stala čreda več kakor 50 gamsov. Ker ni bilo med nama in čredo prav nobenega kritja, ne jarka, ne dolinice, ne rušja, ni bilo pričakovati, da bi se jim le količkaj približala.

Z lovcem in mojim barvarjem Fredijem smo previdno zapustili razgledno točko. Po dolgih ovinkih smo se priplazili do roba ruševja. Le-tam smo čakali v nadi, da se morda prej ali slej le kak črn gospod loči od črede in se nam nekoliko približa.

V razdalji 800 do 1000 korakov pred nami se je polagoma premikala črna čreda, pasoča se proti vrhu planine. Ker so se vedno bolj oddaljevali in se nihče ni hotel ločiti, sem naredil drug načrt: Sklenil sem, da poskusim, če drži, da so gamsi med prskom neprevidni, radovedni in da slabo razločujejo, kar sem že večkrat čital in deloma ugotovil tudi sam.

Nahtigala in barvarja sem pustil v kritju, sam pa sem se plazil po trebuhu, deloma pa lezel po vseh štirih proti čredi. Nisem pa bil še 50 korakov oddaljen od ruševja, so me bili že opazili črni svatje. Zaslišal sem varnostno brlizganje in ko sem se ozrl proti čredi, so bile vse glave obrnjene k meni. Stisnil sem se k tlom. Dobrih deset minut je trajalo, da se je pomirila gospoda. K pomirjenju so pripomogli trije močni ženini, ki so

se kaj kmalu naveličali sitne kozje previdnosti. Pričeli so se poditi po stari navadi okoli črede.

Pomikal sem se dalje. Izredno sem bil zadovoljen, ko sem se znašel v plitvem, kakih 30—40 cm globokem jarku. Vprav takrat pa sem opazil, kako je najmočnejši, kakih 8 let stari gams zapodil od črede sicer tudi močnega šestletnika. Kakor veter sta jo ubrala skozi pečine, nad mojim skromnim kritjem. »Nu, sedaj je pravi čas!« sem si mislil in se pomaknil, toda žal le po polževo, proti pečinam. Računal sem, da bo vsaj eden od gamsov, vračajočih se k tropi, prišel na strel. Delal pa sem že zopet račun brez krčmarja! Nisem se premaknil še 20 korakov, ko je bilo že zopet slišati brlizganje in petdeset rogljačev je gledalo name. Medtem pa se je bil že povrnil k tropi glavni ženin, močni gams. Begunec, ki se ni upal več k veliki čredi, se je pridružil manjši v stenah.

Moja spremljevalca.

Tri ure so bile že pretekle, odkar sem se bil ločil od spremljevalcev! Toda bile so zame kratke. Saj sem imel neprestano pred seboj, na kakih 400 korakov, lepo družbo. Stari gams je neprestano krožil okoli črede, nikogar ni pustil izstopiti. Ko je izključil in podil od črede nekega mlečnega mladeniča, je pošteno zapihal. Mladenič jo je odkuril več sto korakov vstran, stari

gospod pa je nato za nekaj časa legel. Le-to priliko je hotel izkoristiti mladenič. Komaj je opazil, da starec počiva, se je že ojunačil in hotel podvoriti nekoliko od trope oddaljujoči se nevestici.

Kakor bi gospodarja črede nekaj spodbodlo, je skočil kvišku in pričela se je nova dirka, ki je šla čez drn in strn, po plani, skozi stene v strm rob. Tam je močni gams opustil zasledovanje. Legel je na kraj roba, odkoder je imel pregled nad čredo, toda povrniti se ni hotel. Medtem pa se je bližal čredi nov junak: Iz nižjih leg jo je mahal k čredi šestletni kozel. Takrat sem bil oddaljen od gamsov le še dobrih 300 korakov. Prihajajoči gams me je bržčas opazil in jo ubral naravnost proti meni. Gotovo sem se bil kaj premaknil in gams me je zamenjal s sovrstnikom, z vrednim bojevnikom. Ni vedel, da tiči k tlom pritisnjeno njemu najbolj nevarno bitje, ki mu bo pokazalo iz velike razdalje pot v večna lovišča. Po strelu se je čreda razbežala in uničena je bila krasna slika. Moj gams pa se je kar neopaženo izmuznil iz življenja. Veselil sem se bil dobrega strela, zlasti še, ker mi je uspelo pri tako neugodnem in dolgo trajajočem zalezovanju upleniti lepo divjad. Spoznal sem ponovno, da lov na gamse otežkoča odnosno onemogoča le neugoden veter, dočim oči gamsa zelo goljufajo, ker ne razločuje, kadar lovce ravna mirno, svojega druga od nevarnega človeka.

Ko je prišel k meni lovec z barvarjem, sva še precej dolgo posedela v sončnih planah, ker se nisva mogla odločiti za odhod s sinjih, čistih planin v dolinsko, megleno morje.

Niko Lenček, odv. koncip.:

Odstrel srn.

Res je sicer, da kaka srna morda eno leto nima zaroda, zato pa še ni treba, da je jalovka. Znani so primeri, ko srne po dve ali več let niso odredile nič, naenkrat pa so imele kar dva krepka mladiča. Mislim, da bo vzroke »jalovosti« treba iskati popolnoma drugje in ne pri srni sami. Po mojem mnenju marsikak izurjen vaški kužon napravi srno jalovo skozi več let.

Zagovorniki lova na srne kaj radi tudi govore o nepravem razmerju med obema spoloma, namreč da je preveč srn in premalo srnjakov in da je zato treba nekaj srn odstreliti. Dragi lovški tovariš, če je v tvojem lovišču premalo srnjakov in preveč srn, potem ti bom zaupal izborno sredstvo, da se razmerje zopet popravi — eno ali dve leti ustreli manj srnjakov pa bo kmalu zopet vse v redu! Ustrelil si zadnje čase najbrže preveč srnjakov, pa jih je zmanjkalo. — Kaj bi neki lovski krogi rekli, če bi kdo prišel lepega dne in bi rekel: V mojem lovišču je premalo divjih petelinov, kur je pa dosti; da bo razmerje pravo, bom letos streljal namesto petelinov same kure. Mislim, da bi se ga »Lovec« celo z imenom smel lotiti.

Drugi pravijo zopet: »Ker smo streljali zadnja leta le srnjake in nobenih srn, je ves rod nekoliko degeneriral!« Ne morem najti prav za prav pravega smisla te teze, kajti če je rod degeneriral zato, ker je bilo premalo srnjakov, ne moremo tu govoriti o degeneraciji, marveč kvečjemu o preobremenjenosti preostalih srnjakov in pomanjkanju dobrih plemenjakov za časa prska. Temu se pa ne da odpomoči z odstrelom srn samic, marveč z zaščito dobrih in močnih srnjakov, ki so za oplojevanje vsekakor bolj sposobni kakor pa slabotni špičaki ali slabši šesteraki. Pogrešeno je tudi, da vsak strelja v svojem lovišču le srnjake z najmočnejšim rogovjem, one s slabšim pa pušča. Naravno je, da potem tudi potomci teh slednjih nimajo bog ve kakšnega rogovja in tako je najti v posameznih krajih same srnjake s slabim rogovjem, ker so vsi močni plemenjaki že zdavnaj izstreljeni. Temu so krive mnogo tudi razstave trofej, ki samo pospešujejo pohlep po trofejah (Nemci pravijo Trophäensucht). Če bi namesto da odlikujejo na razstavah kapitalno rogovje, za nekaj časa (poudarjam, le za nekaj časa) odlikovali one, ki ustrele srnjake z zavihanim rogovjem, bi se kmalu rogovje pri naših srnjakih popravilo; potem šele bi bilo

umestno odlikovati dobra rogovja, ki so se bila izboljšala s smotreno gojitvijo in odstranitvijo vsega slabega.

Da bi srnin rod degeneriral zato, ker so se srne plodile s preveč sorodnimi srnjaki, je malo verjetno, ker je znano, da zlasti med prskom srnjaki prepotujejo velikanske razdalje, in tako narava sama skrbi s to selitvijo srnjakov, da se kri osveži in da ne pride do ploditve med preveč sorodnimi komadi. Zato pa je popolnoma nesmiselno navajati kot lek zoper degeneracijo odstrel srn samic, ker se s tem doseže samo to, da v one kraje, kjer je manj srn, pride med prskom tudi manj tujih srnjakov, ker je dosti domačih, ki se drže vsa leta tam, in popolnoma zadoste srne med prskom. Možno je sicer, da je v posameznih loviščih prirodna selitev srnjadi zaradi terenskih neprilik otežkočena ali celo nemogoča; tu bi morali pač zakupniki skrbeti, da se kri umetno osveži in to s tem, da bi dokupili enega ali drugega srnjaka ali srno iz tujih krajev, ne pa seveda, da odstrelijo več srn, kajti s tem, da bo nekaj srn samic v revirju manj, se sorodnost med preostalimi nikakor ne bo zmanjšala.

Najkurijoznejše pa je, če večkrat slišimo od naših lovcev: »Letos je pa dosti srn« ali pa: »Preveč so se srne zaredile«, »Strašno veliko srn je, jih bo treba nekaj pobiti«. Vsi ti izreki naših preprostih, pa tudi tako zvanih boljših lovcev po mojem mnenju temelje na nevednosti, da, celo naivnosti. Kje neki se more pri nas govoriti o dosti srnah? Upam si našteti na prste vsa ona naša lovišča, kjer je povprečno res dosti srn. To so pa povečini tudi le samolastna lovišča in le prav malo zakupnih lovišč, kjer že skozi desetletja primerno goje srnjad, to se pravi, nikjer ne streljajo srn, srnjake pa le na zalazu ali na klic. To so pač le častne izjeme, vsa druga lovišča pa so iztrebljena skoro do kraja in tudi ni upanja, da bi se pri sedanjem načinu lova zboljšala.

Če se v kakem lovišču, ki meri 1000 ali celo več hektarjev, kako ugodno leto pojavi namesto običajne družine, ki šteje 5 komadov srnjadi, še pet novih, tako, da je vseh skupaj 10 in se hodijo past morda še na vidnejša mesta, je takoj velik halo med zelenimi brati — letos je pa izredno dosti srn — in jeseni se prične klanje, da je joj. Facit tega je, da je koncem jeseni v lovišču komaj še ena obstreljena srna in dva nebogljena mladiča.

Žalostno leto 1931. nam je priča, kake orgije so uganjali posamezni zakupniki, ko je po 2 letih zaščite bilo dovoljeno zopet streljati srne. V teh dveh letih popolne zaščite so se bile

srne res nekoliko zaredile, a kaj, ko so morale l. 1931. vse zopet pasti in z njimi še marsikaj drugih, tako da je jesen 1931. napravila med srnjadjo neprimerno več škode, kakor strašna zima 1929. Lovski tovariši, to je škandal za nas slovenske lovce, ki se štejemo med najizobraženejše v državi.

Marsikdo pri nas torej misli, če ima v lovišču, ki meri 1000 ha ali več, kakih 10 komadov srnjadi, da je njegovo lovišče že bogato srnino lovišče. To pa je seveda jako naivno

Starešina naših kozorogov. *Foto dr. grof Zedtwitz.*

mišljenje, ki kaže samo, kako nevedni so nekateri naši zakupniki. Normalno naseljeno srnino lovišče mora imeti na 1000 ha lovnega terena (odštevši vasi, vrtove in polja) najmanj kakih 100 komadov in ne 10, potem šele se sme govoriti, da je dosti srn! Tak stalež, ki ga ima pri nas v Dravski banovini le prav majhno število lovišč, imajo povečini na Češkem, Madžarskem in marsikje tudi v Avstriji in Nemčiji. Povečini pa imajo te države mnogo neugodnejši in zlasti za srnjad mnogo neprikladnejši teren kakor Jugoslavija. Zlasti Nemčija ima le malo prav redkega gozda in še tega brez grmovja, sicer pa samo stisnjeno

polje; pa imajo tam kljub temu povsod polno srnjadi, zlasti na nepretrganih poljih (tako zvane poljske srne), ker jo pač znajo gojiti in se zanjo brigajo.

Če bi pri nas, kjer imamo tako idealne srnine terene, zakupniki pokazali le malo dobre volje in razumevanja, sem prepričan, da bi se dal v par letih stalež srn tako povečati, da bi letno odstrelili lahko dvakrat toliko srnjakov, kakor sedaj srnjakov in srn skupaj.

Pa sem še slišal razne zakupnike, ki sem jih vprašal, zakaj vendar streljajo leto za letom srne samice, naj bi se rajši omejili nekaj let le na odstrel srnjakov, češ da se jim bo v kratkem obrestovalo, pa so mi odgovorili, da imajo slabe sosede, da jim lovski tatovi vse pokončujejo, da se boje, da jim pri prihodnji dražbi lovišča kdo drugi ne izdraži itd. Takim gospodom bi priporočal, da naj v prihodnje rajši ne gredo na dražbo in puste lovišča takim, ki bodo imeli nekaj dobre volje in se ne bodo bali sosedov, »ravbšicev« in nevoščljivcev pri prihodnjih dražbah. »Ita est!«

Še nečesa se mi zdi važno dotakniti se. Namreč vprašanja, ali naj se strelja srnjad s kroglo ali s šibrami.

Naši najnovejši lovski predpisi zahtevajo sicer, da je na vso parkljasto divjad uporabljati edinole kroglo iz risane cevi. Izjemo pa delajo le glede srn, za katere dovoljujejo uporabo šiber od 15. septembra dalje.

Mnogo se je o tem že razpravljalo na raznih lovskih zborovanjih in tudi sklenilo se je menda dosti, a ostalo je vse na papirju.

Opazil sem, da se za strel s šibrami ogrevajo po večini vprav tisti, ki se tudi zavzemajo za neomejen odstrel srn samic. Glaven argument pa, ki se ga zagovorniki šiber poslužujejo, je ta, da je krogla opasna zlasti pri pogonih in na brakadah.

Temu bi si upal oporekati in trditi, da so šibre, zlasti debelejše številke, kakor št. 2, 0, ali 00, pri neugodnem in nepreglednem terenu, zlasti pa pri razvadi naših lovcev, da se na brakadah obiskujejo po stojiščih, prav tako, da, celo nevarnejše kakor krogle. Slednja je le ena, šiber je pa dosti! Če pogledamo nesreče, ki so se pripetile zadnje čase na lovih, vidimo, da so bili skoro vsi ponesrečenci zadeti le od šiber. Poleg tega pa moč krogle tudi ni neomejena, kakor nekateri mislijo, in zlasti v gozdu krogla ne leti dosti dalj kakor šibre. Posebno v hribovitem ali valovitem terenu je popolnoma nenevarna, ker je praktično skoro nemogoče, da bi jo zaneslo čez »hribe in doline«, ker se prav redko zgodi, da ti pride divjad kot silhueta

vprav po grebenu ali robu in potem kroglo zanese kdo ve kam, če zgrešiš ali previsoko streljaš.

Na ravnini ali celo na polju je treba seveda že nekoliko previdnosti, sicer je pa tudi pri šibrah na polju potrebna skrajna previdnost, ker nikoli ne veš, kaj čepi za ono koruzo ali onim prosom.

Jaz sam imam absolutno ravninsko lovišče in lovim že preko 10 let z Mannlicher-Schönauerico. Ustrelil sem že nekaj srnjakov, nekaj klatečih se psov in mačk, a nikdar še nisem

Na snežnih planeh. *Foto dr. grof Zedtwitz.*

opazil, da bi zaneslo kroglo kdo ve kam, kjer bi ogražalo varnost ljudi.

Toliko v tolažbo vsem onim, ki se boje, da jih bo zadela krogla lovskega tovariša!

Glavni razlogi za strel s kroglo pa so sledeči:

Predvsem velja že od nekdaj načelo, da naj se strelja prekljasta divjad edinole s kroglo. Tudi dosti bolj estetično je tako veliko divjad, kakor je srna, upleniti z lepim strelom iz risanice, kakor pa s šibrami, ki so namenjene predvsem le nizki divjadi.

Dalje pa je pri kroglinem strelu možnost zastrelitve veliko manjša kakor pri šibrah. Krogla ali pogodi ali pa čisto zgreši.

Ne trdim sicer, da z njo niso možni slabi streli, kakor v bedro, v noge ali vobče v nevažnejše dele, toda rana je tu dosti večja kakor pri šibrah, probojna sila je hujša in divjad, ki je tudi nekoliko slabše zadeta, po navadi izkrvavi in jo je mogoče kmalu najti.

Vse drugače pa je pri šibrah. Tu dobi srna morda po eno ali dvoje zrn kam v črevesje ali druge važne dele. Šibra ostane v telesu, povzroči gnojenje in divjad hira in hira, dokler končno kje ne pogine. V dokaz temu naj navedem, da sem pred leti ustrelil s kroglo srnjaka, pri katerem sem našel v pljučih zarastlo šibro št. 00. Ta srnjak je bil očividno leto prej zastreljen, dobil je par zrn, ki pa so se mu k sreči brez škode zarastla.

Ne zanikam sicer, da strel s šibrami včasih hitreje in lepše ubije kakor pa krogla, a to kvečjemu do 35 ali 40 korakov in še to z dobro, razantno puško ter primerno d r o b n i m i šibrami. Toda vprašam, kolikokrat pride lovec srnjadi na tako primerno razdaljo 30 ali 40 korakov?

Kakor hitro streljaš malo dalje in s količkaj debelejšimi šibrami, kakor n. pr. z 0 ali celo 00, že ni več zadostnega kritja, žival dobi par zrn (ki ostanejo v telesu in ne izstopijo na drugi strani ven kakor krogla, ki s tem povzroči hitrejšo izkrvavitev), in gre nemoteno naprej. S r e č n i s t r e l e c pa potem v gostilni pripoveduje: »Bilo je že malo daleč, mislil sem si, če bo, bo, če pa ne bo, pač ne bo, in sem osmodil, žal pa sem zgrešil.« Med tem pa leži bolna srna kje pri kakem potoku in si hladi žejo.

Pa še eno prednost ima strel iz risanice. Pri krogli namreč po strelu vsaka zadeta srna naznači strel in je vedno najti na strelu kaj krvi, dlake ali drobcev kosti, tako da lovec kaj hitro vidi, če je zadel ali zgrešil in se lahko po tem ravna. Pri šibrah pa tega ni. Zadeta srnjad tu ne naznači nič, krvi ali dlake po strelu ni skoro nikoli najti in lovec ne ve, pri čem da je. Običajno ne bo niti pogledal na strel ter z lahko vestjo odšel, divjad pa leži komaj 100 korakov od strela ali pa gre s strelom v trebuhu še kdo ve kam v veliko veselje lisicam in vranam.

Tako, lovski tovariši, podal sem tu nekaj misli o srninem odstrelu, sedaj naj pa vsakdo ravna po svoji vesti. One pa, ki se malo zanimajo za povzdigo srninega staleža v naši domovini, pozivam, da z vsemi močmi delajo na to, da se odstrel srne-samice načeloma prepove in uvede koncesijski odstrel, na srnjake pa dovoli edinole krogla. Tudi v jeseni. Priporočal bi tudi, da se osnuje združenje, ki naj skrbi za zaščito srn, saj nam kaže izkušnja, da se dandanes kaj doseže edinole z združenimi močmi.

Obračunč Drago:

O klicanju jerebov.

V zadnji številki »Lovca«, v članku »Zakaj prihaja jereb na klic«, zanikuje pisec dvoje faktov: da pridejo meseca avgusta na klic predvsem mladiči in možnost, da pridejo jerebi tudi v prijateljskem razpoloženju, tako nekako, kot prijatelj k prijatelju. Ker sem mislil o tej zadevi tudi sam pisati, jo vpletem kar v ta članek.

Glede obeh njegovih trditev sem z mnogimi drugimi strastnimi jerebarji, katere sem vprašal za mnenje, popolnoma nasprotnega mnenja.

Stvar pa je sledeča: Prve dni jerebje sezone prihajajo na klic predvsem mladiči in to poudarjam, predvsem na šušljo. Takrat so večinoma gnezda še skupaj in pogosto se zgodi, da pridete med tako tropo, ki se razfrči na vse strani. Če kličemo na takem mestu predvsem s šušljo, se oglašajo mladiči od vseh strani, eden za drugim. Na takih krajih sem ustrelil že tri ali štiri jerebe v četrt ure na enem mestu. Ta način sliči onemu, če kličemo šoje dobro skriti, in pustimo prvo, ustreljeno, kar na mestu, kamor je padla, in jih kličemo dalje. Seveda ni to nobena posebna umetnost, ta način pa se mi danes ne zdi več lovski. Mladiči se pa res tudi odzivajo v prijaznem ali prijateljskem razpoloženju. Ne kličejo na boj kot stari, dokler je gnezdo še skupaj in tudi še nekaj časa potem ne, pač pa se s k l i c u j e j o. Tak jereb res tudi nikdar ne pride v bojeviti pozi, običajno, poudarjam običajno, sploh kar prileze ali dobesedno pricaplja po tleh. In še nekaj je, kar je še najbolj čudno, da pridejo na šušljo tudi, če istočasno kliče samica, njih skrbna mamica. Taka je torej ta zadeva.

Nadaljujem članek o klicanju jerebov. Ustaviti se moram pri nekem važnem faktorju, ki igra pri jerebovem klicanju veliko vlogo, to je vreme. Smelo lahko trdim, da je le od njega odvisno, ali pride jereb na klic ali ne. Jerebovo razpoloženje (pri tem je mišljena le reakcija na klic) je diametralno nasprotno od velikega divjega petelina. Dočim slednji ob mrzlem vremenu sploh ne poje, pa tudi zelo redko v burji, je jereb ob takem vremenu najboljše volje. Najrajši pride na klic, če vleče sever, jako rad pa tudi po dežju (posebno po nevihtah, ko se zrak ozonizira), ali pa celo med dežjem. Zgodilo se mi je že večkrat, da je prišel na klic jereb, in to celo na ponovni klic, v močnem dežju tako premočen, da sem ga komaj spoznal. Zakaj je bil kljub zavetju, ki ga ima na razpolago, moker, ne vem.

Zdi se mi, da bi lahko opredelil način jerebovega prihoda v tri oblike. Prva bi bila, da pride jereb po tleh, ne da bi se spotoma oglašal, običajno počasi. V drugi obliki se jereb spreleti in pride nato po tleh, običajno hitro priteče, in tretja: jereb prileti direktno, ali pa pripelje tako zvano barko. Tako nekako sem si opredelil prihod jereba. Ne morem pa dovolj poudariti, kako je njegov odziv v neposredni zvezi z vremenom. Na prvi poziv pridejo običajno mladiči, ki pa se tudi radi spotoma oglašajo. Drugi način je najobičajnejši, dočim je glede barke jereb bolj skromen. V tej bojeviti, najlepši pozi, ga vidimo predvsem, če piskamo starega jereba. Sam sem priklical že par sto jerebov, pa sem ga videl le enkrat, kako vozi barko. Da jih tako malo vidim v tej lepi pozi, je najbrž vzrok, da precej kličem na šušljo.

Če je jereb zelo jezen, se tudi rad oglaša. Če smo dobro skriti, ga bomo večkrat videli, kako hodi okrog nas našopirjen, venomer se oglaša z nekim čudnim glasom. Izgleda kot kakšen modras, če piha od jeze in išče

dozdevnega nasprotnika. To so najlepši trenotki za lovca. V takih primerih sem ga pustil, da se je sprehajal okrog mene vse dotlej, da me ni z glasnim pi-pi-pi opozoril, da me je ugledal. Navadno je takrat skrajni čas, da ga streljamo, ker se sicer običajno v naslednjem trenotku na prav vljuden način poslovi s prijaznim pi-pi pozdravom.

Večkrat se mi je že zgodilo, posebno v mokrem terenu, da sem po daljšem čakanju naenkrat zaslišal za seboj pi-pi-pi, znamenje, da me je jereb že ugledal. V takih primerih sem ostal miren kot kip na mestu. In res, jereb v večini primerov ni odletel, pač pa se je obrnil in hotel počasi oditi po tleh. To mi je rešilo že marsikako trofejo.

Navadno se v vsakem kraju, kamor pridem, zanimam in seznanim z ondotnimi jerebarji. Letos sem bil med drugimi tudi gost g. Ž. iz Metlike. Lovil sem par dni med tamkajšnjimi Vlahi, ali kakor jim tam pravijo, Žumberžani. To so vam neverjetno gostoljubni ljudje; da nisem sam izkusil, ne bi tega verjel. Z veseljem ali žalostjo v srcu (kakor se vzame) sem opazil, da se tudi ondotnih lovcev že prijemlje jerebarska strast. Posebno letos se je zanimanje za jerebe zelo povzdignilo. Neki lovec mi je celo pravil, da je ustrelil že več jerebov, pa pravega jereba sploh še ni slišal piskati. Melodijo, katero piska, je povzel kar iz našega »Lovca«. Žalibog z izjemo dveh revirjev tam ni bogateje zastopana ta žlahtna perjad. Tudi jaz sem imel slabe uspehe, ker je bilo vse dni soparno.

Zatorej, dragi jerebarji: če greste samo nad jerebe, ostanite v soparnem vremenu rajši doma, da ne boste nosili domov slabe volje.

Jože Herfort:

Vel list.

Živopisan je bil gozd. V pražnjo jesensko obleko se je oblekel, da je sprejel boginjo Diano, katera je vodila lovce. Obširna barska ravan se je zavijala v goste koprene megle, mogočni Krim se je odkril soncu, jeseni, lovcem.

Na jerebe smo šli. Po zgornji poti so šli eni, starejši lovec z nami po drugi, spodnji poti. Preko lepih obširnih predelov, preko valovitih ravnic, čezdalje više. Zdaj po poti, zdaj povprek po celem. Našo pot so križale številne sledi. Nema znamenja v mehki ilovici in blatu so živo pripovedovala; zdaj, da je drncal po poti zajec, da je prešla plaha, vitka srna preko poti v globlji gozd; zdaj spet, da si je neresec privoščil sredi kalne mlakuže kopel in se nato valjal po blatu pa odšel v varne, temne krimske gozdove. Lep dan je bil, Bogu in sv. Hubertu posvečen. Na jerebe smo šli. Poredko so se oglašali, niti v malinju, niti na bezgu; v prijetnih tihih dolinah smo jih zaman iskali. Drobna koščena piščal jih ni hotela, jih ni mogla zvabiti. Smeje mi je dejal gospod Hanno:

»Kaj bi, prav gotovo danes ne ordinirajo.«

Kot v zatrdilo je njegov zvesti četveronogi spremljevalec, ptičar Klek, pomahal z repom pa stikal za kljunači. Vse više smo šli. Z lagodno, mirno, počasno stopinjo. Že smo prešli »Grofov štant«. Skalnata, gozdna pot je vodila preko lepih gozdov, katere so brazdale široke grape! Raj za jerebe! Klical sem jereba, pa zaman. Nekje za barsko ravnjo je pretrgano zatulila

sirena; jug, kateri je ves dan pihal, je od nekje prinašal glasove zvona. Obupal sem nad jerebi, gospod Hanno se mi je pa vedro posmejal. Lovec je bil z nama, izkušeni, stari Jože. Verno je dejal: »Gospod, prav kot pri srnjaku je, če hoče, pride, če noče, ga nihče ne zvabi.«

Počasi smo šli naprej. Na ljubko, valovito ravnico smo prišli, na Ovčje griče. Še sem klical jereba, tudi to pot zaman. Sedli smo, oprtnik je bil že odprt; tedaj pa se je onkraj grape oglasila nežna, čista melodija pevca jeseni. Gospodu Hannu je obraz zažarel. Stopil sem k mogočni bukvi in vabil pisanega petelinčka. Ni hotel bliže. Jožu sem tiho dejal:

»Pojdite, glasno sam s seboj govoreč, nekoliko dlje.«

Komaj sem zapiskal, že so trdo zafrfotale perotke. Jereb se je spreletel. Še en klic in zopet je bil bliže. Videl sem ga: dvignil je čopo, nasršil podbradek in se jezno kregal; premakniti se pa ni hotel.

»Streljajte ga v zraku,« sem dejal gospodu Hannu. Stopil je proti smreki, kamor je jereb sedel, Klek mu je mirno sledil. Ropot peroti, rezek pok, Klek je iskal. Koj nato je prišel Jože.

Gospod Hanno je prišel s Klekom iz gozda, se naslonil na smreko in dejal:

»Ah, kako čudno mi je pri srcu.«

Vrlemu lovcu je par minut nato, ko se je usedel na mahovito skalo, dahnila na čelo smrt mrzel poljub. Sveti Hubert ga je iz jesenske pestrosti, z lepega jesenskega lova spremil v večna lovišča. Obraz mu je zbledel, plemenito srce zastalo, kri v žilah oledenela. Stari Jože se je tiho odkril, s solznimi očmi mi je dejal:

»Gospod, kako sem jaz nesrečen, že drugi tako na lovu.« Z drhtečo roko sva odlomila zeleni vejici in ju položila blagemu tovarišu na prsi. Klek naju je začudeno pogledal, ni še slutil, da je odšel njegov gospodar k svetemu Hubertu v večna lovišča...

Klicati sem moral tovariše, kateri so lovili na drugem koncu. Odkril sem se in oddal tri strele. Trikrat se je lovil žalostni jek in njegov odmev po logih in tokavah, kličoč tovariše v svetem Hubertu, naj pridejo k nama. In trikratni žalostni, visoki v nizko prehajajoči zvok lovskega roga je naznanjal gozdu in lovcem, da je smrt posegla v njihove vrste. Brez odziva. Še trikrat je jeknila puška in še trikrat je zvenel lovski rog.

Odšel sem v dolino. Ko smo prišli k pokojnemu g. Hannu, me njegov zvesti Klek ni več poznal. Čuval je svojega gospodarja zvesto. Nikogar ni pustil v njegovo bližino, da bi motil njegovo smrtno spanje.

Žalostna pot v dolino. Na onem parobku je ostalo le v bukev vrezano znamenje križa. Poslovili smo se od Ovčjih gričev z mračnim, vlažnim pogledom. Krim se je zavil v meglen plašč, narava v plašč noči. Iz večnega, sivega neba je pričelo rositi, nato liti, kot da bi narava žalovala za svojim zvestim opazovalcem in prijateljem, za vzornim lovcem gospodom Hannom.

Votlo so padale grude prsti na rakev. Med zamolklo grmenje se je mešalo ihtenje. Ihtenje žalujočih, ihtenje vetra. Od Kamniških planin je zavel mrzel veter; prinesel je gospodu Hannu zadnji planinski pozdrav. Zatrepetali so veli rumeni listi, na krsto so padle poslednje zelene vejice, nemo so mu jih poklonili tovariši v svetem Hubertu. Padle so poslednje vejice, zatrepetalo je odpadajoče listje. — Veli listi so padli k velemu listu.

Dr. Janko Ponebšek:

O uspehih obročanja Ornitološkega observatorija v Ljubljani v letu 1932.

Uspehe obročanja razkažemo za leto 1932, kakor se je to zgodilo za leto 1931, radi preglednosti v dveh ločenih skupinah:

A. ptice, obročene v Sloveniji, a dobljene v inozemstvu, v Italiji, in

B. ptice, obročene v inozemstvu in dobljene v Sloveniji.

A.

Naš zavod je leta 1932 obročil 776 ptic, ki se razdelijo na posamezne ptičje vrste takole: 1 prepelica (Coturnix c. coturnix L.), 8 postovk (Falco t. tinnunculus L.), 5 črnočelih srakoperjev (Lanius minor Gm.), 62 rjavih srakoperjev (Lanius c. collurio L.), 3 ščinkavci (Fringilla c. coelebs L.), 2 pinoži (Fringilla m. montifringilla L.), 114 zelencev (Chloris chl. chloris L.), 141 repnikov (Acanthis c. cannabina L.), 77 čižkov (Acanthis sp. spinus L.), 109 liščkov (Acanthis car. carduelis L.), 190 griljčkov (Serinus canaria serinus L.), 15 kalinov (Pyrrhula pyrrhula europea Vieill.), 5 grikarjev (Pyrrhula p. pyrrhula L.), 1 strnad (Emberizza c. citrinella L.), 5 poljskih škrjancev (Alauda a. arvensis L.), 2 brgleza (Sitta europae caesia Wolf.), 1 velika sinica (Parus m. major L.), 7 fačelj (Sylvia c. communis L.), 2 pisani penici (Sylvia n. nisoria Bechst.), 2 cikovta (Turdus ph. philomelos Brehm), 1 kos (Turdus m. merula L.), 1 šmarnica (Phoenicurus ochruros gibraltaniensis Gm.), 2 taščici (Erithacus r. rubecula L.), 2 višnjevi taščici (Luscinia svecica cyanecula Wolf.), 3 mali slavci (Luscinia m. megarhinchos Brehm), 24 škorcev (Sturnus v. vulgaris L.) in 1 črnoglavi prosnik (Prantincola torquata rubicola L.).

Od teh 776 obročenih ptic so bile ujete 4; ena izmed teh je bila zavodu naznanjena šele leta 1933.

1. Po naznanilu ornitološke obročevalnice ob Gardskem jezeru »Salo« so ujeli dne 4. XI. 1932 v Calliano, v provinci Trento, repnika (Acanthis c. cannabina L.), ki smo ga obročili z obročkom štev. 4115 v Srednjih Jaršah ob progi železnice Ljubljana—Kamnik dne 9. IV. 1932; ptica je nosila obroček skoraj 7 mesecev. Razdalja Calliano (11° 20′ vzh. od Greenwicha in 45° 55′ sev šir.)—Srednje Jarše znaša v zračni črti 255 km.

2. Ista obročevalnica je nadalje naznanila, da so ujeli ptiča iste vrste dne 22. XI. 1932 pri kraju Remenzacco ob Tagliamentu v videmski provinci; to ptico smo obročili s štev. 5116 tudi pri Srednjih Jaršah 11. XI. 1932 in je torej nosila obroček samo dvanajst dni. Razdalja Srednje Jarše—Remenzacco (46° 8′ sev. šir. in 13° 20′ vzh. od Grw.) znaša v zračni črti 88 km.

3. Dne 21. XI. 1932 je dobil naš zavod po ljubljanskem načelstvu pismo inž. Gvidona Stocka v Pulju (Pola) z dne 19. XI. 1932, da je neki otrok pred dvema tednoma (natančnejši podatki neznani) ujel zelenca (Chloris chl. chloris L.), ki je imel na nogi obroček našega zavoda štev. 4317 in ki smo ga obročili dne 29. XI. 1932 v Srednjih Jaršah. Razdalja Srednje Jarše—Pulj znaša v zračni črti 127 km.

4. Obročevalnica Pisa je naznanila našemu zavodu v pismu z dne 7. VII. 1933, da so ujeli dne 26. X. 1932 pri kraju Rimini (Forli) griljčka (Serinus

canaria serinus L.), ki je nosil obroček štev. 4027 našega zavoda; tega ptiča smo obročili tudi pri Srednjih Jaršah 10. IV. 1931, obroček je nosil 1 leto, 6 mesecev in 17 dni. Razdalja Rimini (Forli) (44° 5′ sev. šir. in 13° 33′ vzh. od Grw.)—Srednje Jarše znaša v zračni črti 278 km.

B.

1. Okoli novega leta 1932 je ustrelil izdelovalec košar g. Maltar Ivan ob rečici Rakovnici pri Kotoribi racmana (Anas pl. platyrhyncha L.), ki ga je obročil g. Stamirowski v Wojsławicah (50° 33′ sev. šir. in 24° 18′ vzh. od Grw.) meseca avgusta 1929 z obročkom »Stamirowski Chorobrow, 71″. Stamirowski je zasebnik, ki ima lastne obročke. Racman je nosil obroček 2 leti, 4 mesece in 2 dni. Razdalja Wojsławice—Kotoriba (46° 21′ sev. šir. in 16° 53′ vzh. od Grw.) znaša v zračni črti 725 km.

2. V lovišču g. Bogdana Žilića na Ježici pri Ljubljani (46° 6′ sev. šir. in 14° 31′ vzh. od Grw.) je bil ujet v past dne 22. febr. 1932 mlad ruski mišar (Buteo vulpinus intermedius Menzbier), ki so ga obročili dne 30. VI. 1931 v Meiranu, kakih 150 km vzhodno od mesta Rige z obročkom 1920 Ornitološke centrale Riga v Latviji. Zračna razdalja med mestom Meiranom (57° 1′ sev. širine in 15° 32′ vzh. od Grw.) in Ježico znaša 1450 km.

3. Dne 24. VII. 1932 smo se obrnili na primarija g. dr. I. Račića v Splitu in ga opozorili na znanstveno delovanje našega zavoda z obročanjem malih ptic, zlasti vseh vrst srakoperjev. Kot nekak odgovor na ta izpodbudek smo dobili dne 3. IX. 1932 od Uprave Jugoslov. Lovačkog Društva Blato na Korčuli dopis štev. 105 s priloženo nogo ustreljene ptice (gl. dotično beležko v štev. 9 Lovačko-Ribarskog Vjesnika 1932) in z obročkom štev. 852.908 ptičje opazovalnice na Helgolandu. Radi nadaljnjih podatkov smo se obrnili na Vogelwarte Helgoland, ki nam je sporočila, da so to ptico obročili dne 17. VI. 1932 kot staro samico fačlje ali sive penice (Sylvia communis Lath.) in ne rjavega srakoperja, kakor so nam to poročali iz Blata na Korčuli. Zračna razdalja med krajem obročanja Roßlau ob Labi (Anhalt) (12° 15′ vzh. od Grw. 51° 50′ sev. šir.) in krajem Blato (16° 40′ 30″ vzh. od Grw. in 42° 50′ 30″ sev. šir.) na Korčuli znaša 1070 km. Obroček je nosila ta ptica 2 meseca in 15 dni. Smer njene selilne poti se nagiblje proti vzhodu. Primerjaj naš popravek v Lov.-Rib. Vjesniku 1932, štev. 10, str. 418.

4. »Jutro« z dne 25. nov. 1932, štev. 275, je poročalo, da je ustrelil lovec Šobar Franc 20. nov. 1932 ob potoku Sušici, ki teče skozi Dolenjske Toplice (45° 45′ sev. šir. in 15° 5′ vzh. od Grw.) čapljo, obročeno z obročkom Kr. ogrskega ornitološkega zavoda v Budimpešti štev. 102.504. Ta obroček je prejel naš zavod od kr. gen. štaba dravske diviz. komande v Ljubljani, ki mu je bil dostavljen po žand. komandi v Ljubljani od žand. stanice v Dolenjskih Toplicah. Obročena ptica je kvakač, nočni vran ali nočna čaplja (Nycticorax n. nycticorax L.); obročil jo je ogrski ornitolog Warga Koloman dne 31. maja 1932 kot mlado ptico na jezeru Kisbalaton (Malo Blatno jezero) (46° 51′ sev. šir. in 17° 40′ vzh. od Grw.). Ta čaplja je nosila obroček 7 mesecev in 21 dni; razdalja v zračni črti med jezerom Kisbalaton in Dolenjskimi Toplicami znaša 240 km.

5. Dne 1. I. 1933 nam je poslala obročevalnica Vogelwarte Rossitten (Kurische Nehrung, Ostpreußen) poročilo, da je ujel 21. XII. 1932 železniški skladiščnik Gjurić Vladimir v Čačku (20° 24′ vzh. od Grw. in 43° 53′ sev. šir.) obstreljeno mladico sive čaplje (Ardea cinerea L.), ki je imela na nogi obroček štev. B 33.599 Vogelwarte Rossitten Germania. To čapljo so obro-

čili v Cranzu ob Vzhodnem morju na vznožju Kurske zemeljske kose dne 11. VI. 1932. Razdalja med krajem obročanja (54° 56′ 30″ sev. šir. in 20° 29′ 35″ vzh. od Grw.) in Čačkom v zračni črti znaša 1120 km.

G. Grujić je potem obročil to mladico z našim obročkom štev. 2501, ki smo mu ga poslali dne 9. 1. 1933; preobročena ptica je pa črez nekaj dni poginila.

6. Radi popolnosti omenim, da je ujel 3. VI. 1932 ekonom g. Robič Julij na Limbuškem polju dveletno samico postovko (Falco t. tinnunculus L.), obročeno z obročkom štev. 65.512 Kr. ogrskega ornit. zavoda v Budimpešti, ki so jo izpustili vpričo vlad. svetnika inž. dr. Reiserja na istem mestu. (Poročilo našega opazovalca g. Godca Antona, učitelja v pok. in posestnika v Limbušu pri Mariboru.)

7. Vladni svetnik O. Reiser je sporočil v pismu z dne 22. VII. 1931 našemu zavodu, da so ustrelili dne 13. avg. 1931 pri Račjem (46° 35′ 3″ sev. šir. in 15° 39′ 5″ vzh. od Grw.) sivo čapljo (Ardea c. cinerea L.), ki so jo obročili dne 2. VI. 1931 v čapljini naselbini na Malem Blatnem jezeru (Kis-balaton) z obročkom štev. 56.293 Kr. ogrskega ornit. zavoda v Budimpešti. Obroček je nosila ta ptica 1 mesec in 18 dni; zračna razdalja med Malim Blatnim jezerom in Račjem znaša 120 km.

8. Kot dodatek omenim, kakor poroča vlad. sv. inž. dr. O. Reiser v svoji znani knjigi »Mariborske ptice« str. 133, da je opremil izdelovalec orgel in ljubitelj živali Brandl Jurij v Mariboru dve beli štorklji, ki jih je dobil v zgodnjem poletju 1909 iz Sunje na Hrvaškem, torej ob času, ko je bilo obročanje v naših pokrajinah še v povojih, z obročki, kjer je bil napisan njegov naslov. Sredi septembra 1909 sta Brandlu ušli obe štorklji in slučajno so ujeli eno konec istega meseca pri kraju Roccella - Jonica (provinca Reggio di Calabria, 38° 20′ 5″ sev. šir. in 16° 25′ vzh. od Grw.), torej v najjužnejši Italiji. To, za ornitologijo tako važno vest, je najprej razširil italijanski časopis »Avicula«, letnik XIII, 1909, str. 71. Neposredno potem se je bavil s to pomembno najdbo obročene štorklje ornitolog Jakob Schenk v »Aquila« 1909, str. 310 in 311.

Opomba. Pred sklepom naj popravim tiskovne hibe, ki so se vrinile v moj članek »Ortinološki observatorij« na strani 79 in 80 jubilejnega zvezka 1932:

na strani: 79, v 5. in 6. vrsti od zgoraj beri: megarhynchos mesto megarhymhos;

na strani 79, v 24. vrsti od zgoraj beri: razumljivi mesto razumljive;

na strani 79, v 10. vrsti od zdolaj beri: Količevem mesto Goličevem;

na strani 79, v 8. vrsti od zdolaj beri: dovlačni mesto dvovlačni;

na strani 80, v 15. vrsti od zgoraj beri: prezimovališča mesto prizimovališču;

na strani 80, v 10. vrsti od zgoraj beri: imajo mesto nimajo;

na strani 80, v 3. vrsti od zdolaj beri: daljnje mesto daljne.

—r:

Živalsko življenje v podzemlju.

Naši vrli jamarji, namreč tisti, ki raziskujejo podzemeljske jame, pripovedujejo prav zanimive stvari iz podzemeljskega kraljestva, kjer je večna tema in je bila prva luč acetilenka. Največ življenja je v jamah, v katerih se nahajajo vode. Take jame imajo najmanj po dve odprtini, čeprav večkrat oddaljeni po več kilometrov. Sesalci segajo le dobrih 100 m pod zemljo. Če je kje kakšna razpoka, najdejo jamarji netopirje, ki prihajajo čez dan spat v jamo, ponoči pa zopet odhajajo na zemljo. Netopirje vidijo plahutati večkrat tudi prav globoko, daleč od vhoda. To je znamenje, da mora biti še kje kaka razpoklina, skozi katero prihajajo in odhajajo.

Drugih sesalcev in tudi ptic ni globoko pod zemljo. Od drugih manjših živalic najdejo razne hrošče, mnoge brez oči, kajti namesto oči, ki so v temi nepotrebne, imajo zelo fine tipalke. Nadalje prebivajo pod zemljo razni črvi, ličinke, vešče in pajki. Veliko več življenja kakor na suhem pa je v vodi pod zemljo. Najbolj znane so gotovo človeške ribice, ki so se tekom tisočletij popolnoma prilagodile podzemeljskemu življenju. Tudi one nimajo oči. — Skoraj v vseh podzemeljskih vodah so jamarji našli, posebno v velikih podzemeljskih tolmunih, mnogo rib in rakov, ki žive sicer v dnevni svetlobi. Naleteli so na klene, na pisančke — friglčke, na postrvi in menke.

Kakor povsod v življenju, igra tudi v podzemlju velike vlogo prehrana. Jamarji pripovedujejo, da so bili kleni, in sicer večji in manjši, prav slabo rejeni, dočim so bili menki vsi, kar so jih ujeli, mastni in debeli. Iz tega bi se dalo sklepati, da imajo kleni pod zemljo, kjer je razen rib malo faune, le malo hrane, nasprotno se pa menkom, ki žive samo od rib, kaj dobro godi. Ribe prihajajo skozi jame v razna vodovja in je njih bivanje v jamah le začasno, izvzemši primere, če se jim ponesreči povratek na solnčno luč.

Zelo pa so se začudili jamarji, ko so opazili v jami »Logarček« pri Cerknici na od acetilenke obsejanem pesku sledi večje živali. To je bil prvi primer, da so zasledili nad 2 km daleč pod zemljo večjega sesalca. Pri točnem pregledu so spoznali, da je bila sled vidre. Dočim za druge živali ni bilo pomena, da bi hodile v večno temo, saj ni notri zanje nobene hrane, je vidra šla po vodi za ribami brzčas skozi vso jamo od tam, kjer se voda v jamo izliva, pa do izstopa vode iz jame, iz enega v drugo vodovje.

Tudi pri vidri je bila hrana povod popotovanja.

Ostankov od raznih v jamah živečih živali so našli le malo. Kadar pa so jih našli, je bilo to navadno le blizu vhoda odnosno izhoda. Vsem sesalcem so bile jame le začasna skrivališča, nikdar pa ne stalna bivališča.

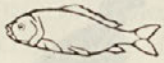

November.

Novembra meseca je gamsov prsk. Kdor je tako srečen, da se lahko udeležuje lova na gamse, bo gotovo prihranil kolikor mogoče prostega časa za november. Kdor hoče loviti gamse med prskom, pa mora biti zdrav in krepak; ne sme se prestrašiti vsake sapice. Prične se navadno prsk že v prvi polovici novembra, okoli sv. Martina. Najbolj živahni so pa gamsi v prvih dneh druge polovice omenjenega meseca. Gamsi pridejo iz gozdov, z vrhov od blizu in daleč na kraje, kjer so v tem času zbrane koze. Prav dobro je počakati gamsa na kakem grebenu ali prelazu, ko gre h kozam. Pa tudi zalesti jih je lahko v tem času, ker so kosmatinarji v tem času precej neprevidni. Glavni prsk traja po nekaj dni, nato odneha včasi kar za več dni popolnoma, se potem zopet ponovi, toda že v manjši meri. Tako pojenjuje do konca meseca, dokler niso koze oplojene, nakar se družba razide. Lovcem je posebno za lovljenje med prskom priporočati, da se dobro oblečejo in opremijo. Kaj rado se zgodi, da lovec odide iz koče v najlepšem jutru, ga pa zajamejo megle in že kmalu nato prične snežiti. Vprav ta čas je zelo spremenljivo vreme, kar je v gorah posebno nevarno. V nižinah prirejajo v novembru velike love na zajce in fazane. Jerebice pa je že težko loviti, ker na golem polju le slabo drže. Z oktobrom naj bo lov na jerebice končan, treba je pričeti misliti na krmljenje. Prav tako je s srnjadjo. Novembra po večini odpade srnjakom rogovje. To je znamenje, da je konec lova na srnjad. Kakor omenjeno že v oktobru, jesenski lov na srnjad ni za lovski užitek, pač pa le za primerno ureditev staleža. Kdor hoče imeti uspeh z lovljenjem kun, mora pripraviti »padarice« in druge nastave najkesneje v novembru. Roparice je treba navaditi, da postanejo brezskrbne na vabiščih.

Če v novembru pade prvi sneg, je sveta dolžnost lovcev gospodarjev, posebno pa vseh poklicnih lovcev in čuvajev, da pohite v lovišče, ugotovijo stalež divjadi v svežem snegu in popravijo, kar še morebiti ni urejeno pri krmiščih.

Cene Kranjc:

Po očetovih stopinjah.

1. V Ljubljani. Spomin.

Pri Svetem Petru zvoni. V megleno septembrsko jutro padajo mehki udarci zvonov kot lovski rog v kotle na Rašici, polne

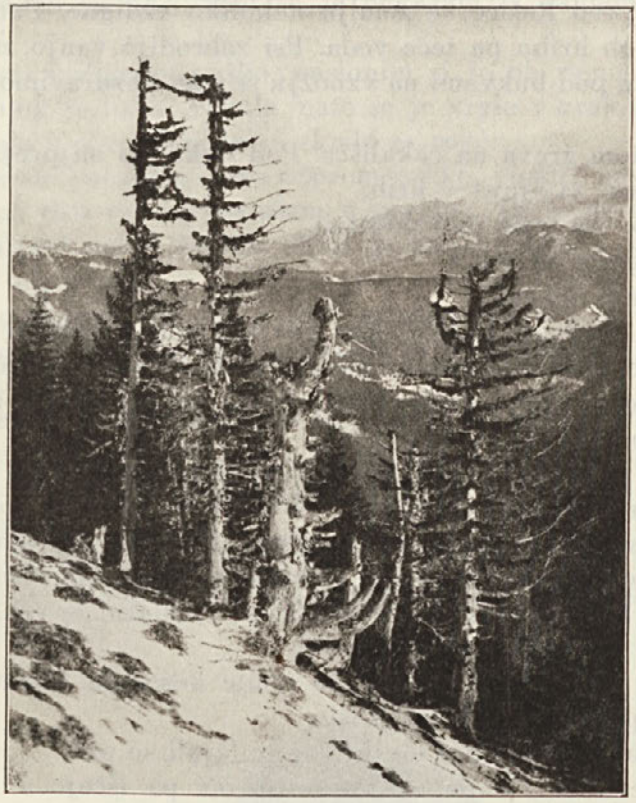

Jesen na planinah. — V ozadju Triglav.

mokrega listja. Na oknu svoje sobe slonim. Počasi se dani. Počasi se dviga megla iznad mokrih streh. Na dolenjski strani nekje se že kaže sonce in megla nad Ljubljano kopni. Že vidim obrise Rašice.

Na tole nedeljo lanskega leta, na zadnjo nedeljo v septembru.

Ko je sonce že posvetilo čez Rašico, sva odšla z očetom iz Repenj. Rjavček je tekel pred nama. Velika rosa je bila po travnikih. Zeblo me je v roke, pa sem jih skril hladnemu jutru v žepe. Dve debeli hruški sem objel v njih. Zavihal sem si še ovratnik pri suknjiču in pomežiknil dolgemu hribu pred seboj: Rašica.

Kar po mejah! Med ajdami, med prosi, čez strnišča, mimo krompirjev, pa po tejle stezi, Rjavček, pojdi od koruze, saj vidiš, kako si že moker!

Od Skaručne zapoje rog. Na tisto stran pogledava z očetom, Rjavček obstoji, potem gremo veselo naprej.

Dobro jutro! Dobro jutro! Pozdraviva lovce. Dobro jutro!

Malo pred Rašico se zemlja nekoliko vzdigne. Potem pada do hriba, ob hribu pa teče voda. Psi zabrodijo vanjo, mi gremo čez most in pod bukvami na vznožju se spet pozdravimo: »Dobro jutro!« —

Z očetom greva na čakališča. Pod bukvami najprej, prideva do studenca, zavijeva v hrib.

Oče bo ob tejle poti počakal.

»Jaz grem na vrh!«

»Bo tudi dobro.«

Kako je strma Rašica! Kar odvihal sem si suknjič in si ga odpel, z rokami objemam mlade bukve in se poganjam čez skale, hodim tiho in vidim vsako listje in vsa prazna ležišča zajcev in srn med belimi debli.

Kako je strma Rašica! Že mislim, da bom zdaj zdaj na vrhu, pa pridem do tistega drevja in vidim, da bo še treba hoditi. Zelo mi je že vroče, naslonim se ob mlado deblo in počivam. Slišim, kako je nekomu na oni strani tistegale grmovja spodrsnila noga.

Kako je strma Rašica! Tamle bo pa vendarle že vrh. Še skozi tele goste smreke, še čez onile rob!

Tako. Tukaj bom čakal. Ob temle kostanju. Čudno, če na tole lepo planoto ne bi nič prišlo.

Od Povodja že doni lovski rog, zalajali so psi.

Nepremično slonim ob kostanju, oči pa iščejo v smrekah, med bukvami, za vsako grmovje pogledajo. Zašumi za menoj in vidim, da je le veverica. Pod menoj zalajajo psi, vedno bliže so mi, pogledam na puško, v grmovju pod menoj pa se ves ropot obrne na desno in v desnem bregu poči puška.

Nepremično slonim ob kostanju, slišim, kako je vse živo v bregu pod menoj, zdajle je počila očetova puška, spet laja cela tropa psov, rog plava nad vso Rašico, doline kar pojo v njem.

Nepremično slonim ob kostanju, pa zaslišim korake in pogledam v stran, lovec mi zašepeče nekaj besed in gre naprej, spet koraki, spet nekaj tihih besed, in drugi lovec gre naprej, jaz bom pa še kar tukaj počakal, čudno, da na tole lepo planoto ne bi nič prišlo.

Nepremično slonim ob kostanju, oči me že kar bole od neprestanega iskanja, psi lajajo že pred menoj, oče je zažvižgal že na drugem bregu, ne bom mu odgovoril, rog trobi že v drugo dolino.

Dve stopinji sta se v smrekah zaslišali. Zavili sta za tistile rob.

Nepremično slonim ob kostanju. Trdno držim puško.

Grmovje nad robom se je zamajalo. Rumena senca je stekla za posekano smreko. Spet se je pokazala. V rahlem teku teče k meni.

Mirno vzdignem puško, naslonim si jo ob ramo, oster pok, za trenutek je lisica obstala, nato se je vrgla v zrak, dvakrat se je zagnala v obe strani in se skrila za rob.

Še malo počakam, nato odprem puško, vložim novo patrono, stopim na tisti rob in poslušam v smreke. Nič se ne sliši, le oče mi v daljavi nekje žvižga, slišal je mojo puško, a zdaj mu še ne bom odgovoril.

Nato skočim čez rob v tiste smreke, majhne in goste so, z rokami odrivam suhe veje in čakam in poslušam, kje se bo premaknila lisica.

Potem jo zagledam, kako leži mrtva ob drobni smreki.

Stopim iz goščave, obraz se mi smeje, v rokah držim prvo lisico, in zažvižgam. Nekje v daljavi sredi hriba se mi oglasi oče.

Spomin.

Na oknu svoje sobe slonim. Pri Svetem Petru spet zvoni. Megla se je razgubila. Okrogli jesenski oblaki leže po nebu. Sonce sveti na Rašico.

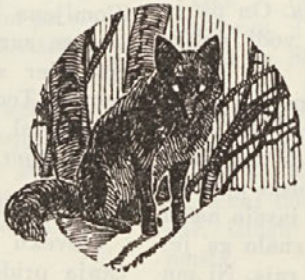

Iz lovskega oprtnika

Inženjer Hano Luckmann je umrl.

Odpadel je oveli list,
odtrgal ga je vetra dih,
ki je šumljal skozi lesovje:
jesensko pesem, duše vzdih.

Vladimir Kapus.

Leta 1917. je bilo, ko sva se spoznala, in sicer v kraju, kjer sva le od daleč slišala smrtonosno bobnenje. Niti enkrat nisva govorila o vojski, čeprav sem govoril o tem z vsemi drugimi. Tako sem spoštoval tega gospoda, da nisem dal najmanjšega povoda, da bi morda on le slutil, da dvomim o njegovi naklonjenosti našemu narodu. On je bil visok uradnik, vodja velikih obratov, mož z veliko srčno kulturo, ki temelji na ljubezni do svojega bližnjega. Bil je priljubljen pri delavstvu, zaradi visoke naobrazbe so ga cenili vsi, ki so ga poznali. Imel je moderne, svetske nazore, ki si jih je pridobil doma in utrdil v daljnem svetu, tudi v Ameriki.

Kar je imel prostega časa, ga je posvetil samo lovu. Kot lovec ni imel skoraj primera. Saj je dober lovec le tisti, ki ima plemenito dušo!

Nepozabni so mi tisti večeri, ko smo se po končanem zalazu vračali k »Zakamneku« in tam poslušali vedro pripovedovanje in zvonki, odkritosrčni smeh gospoda inženjerja. Prišel je konec vojske. Mnogi njegovi sovrstniki so zapustili službena mesta. On pa je ostal in bil zaprošen, da vodi dalje; saj so ga vsi spoštovali!

Kot strokovnjaka so ga poslali v oddaljene kraje, da tam vodi še večja podjetja. Odšel je in se tudi tam bavil z lovom. Toda temni bosanski gozdovi mu niso mogli nadomestiti jasnin naših planin. Srce ni mirovalo, gnalo ga je: »Nazaj, nazaj v planinski raj«. Ni mu pa bilo usojeno dolgo uživati lepote domačih krajev.

Hrepenenje srca je bilo močnejše kakor njegove jeklene mišice... In leto so bile škarje belih žen, ki so prestrigle zlato nit življenja plemenitega moža, mnogo — mnogo prezgodaj.

Zdrav, vesel, čvrst lovec je bil prepričan, da vse zmore železna volja. Lepo misel, neutešeno hrepenenje po planinah je podpirala železna volja, dokler ni omagalo srce. Mož, ki se je nekoč smejal drugom, ko so obupavali v snežnih zametih, je obstal onemogel v dolini, sredi poletja. Klicale so ga bele žene, vabili gorski duhovi, saj je bil njih prijatelj, njih častilec. Zlobni gorski pritlikavec se je škodoželjno zarogal, tako da je bridko zaskelelo lovca, da mu je le-to roganje ranilo srce. Junak se je trenotno spremenil v starčka, ki je le še sanjal o lepih minulih dnevih...

Kar ni zmogla priroda, niso zmogli zdravniki. Okreval je le toliko, da je šel k ločitvi v niže ležeče gozdove in izdihnil blago dušo v krajih, ki jih je toliko ljubil...

Vseh svetnikov dan je, k pokoju se pripravlja priroda. Gozd je zlat, zadnjikrat žari v vsej krasoti. List za listom odpada. Gore so odete v najčistejšo belino. Ljudje vzdihujejo na grobovih. V gorah po snežni, mehki belini gazijo črni gamsi in iščejo družic. Njega, ki je bil takrat najrajši v planinah in le-tam občutil večjo svetost stvarstva kakor v dolini, ni več. Zlomljena je železna volja, nad truplom so zagospodovali ljudje, ga nesli tja, kjer so drugi, in ga zagrebli v zemljo. Toda duh — duh se je dvignil in splaval nazaj — nazaj v planinski raj — kjer je vedno prebival najrajši.

† Polkovnik Karol Potočnik.

Človeku je usojeno. Do tega prepričanja pridemo, če gledamo naše življenje in nehanje. Srečno je prebil polkovnik svetovno vojno, bil je v naj-

hujših bitkah in vse prestal srečno. Doživel je za njega veseli čas, da je vstopil v našo jugoslovensko vojsko in postal pravi oče naših fantov. Posledice hudih naporov so se pokazale šele nekaj let po vojni. Vojak je moral zapustiti vojsko! Že v mladosti, posebno pa kot vojak, polkovnik planinskega polka, je vzljubil planine. Ko je živel v pokoju, v Škofji Loki, je bil presrečen, ko ga je povabil g. D. v Kokro na lov na gamse. Pristrelil si je puško in vso noč pred odhodom v planine ni mogel spati od veselja. Bil je prepričan, da bo topot ustrelil gamsa. Niti on niti njegova gospa si nista mogla misliti, da bo pri odhodu zadnji sloves in pot na lov tudi zadnja pot. Gospod polkovnik in spremljevalec sta odšla navsezgodaj v goro, v Kozji vrh, kjer so gamsi in jeleni. Kakor pripoveduje spremljevalec, sta videla jelena, košute in več gamsov. Ko se je pa na produ pokazal precej močan gams, je pokojnik streljal. Toda usojeno je bilo, da se nekaj trenotkov za gamsom preseli v večna lovišča tudi strelec.

Lovec je bil vesel plena, posebno, ker je bil strel dober in divjad ni trpela. Medtem ko je spremljevalec lezel po gamsa, je na belem produ, sredi jesenskega cvetja, med zelenim rušjem ležal kakor na najlepšem mrtvaškem odru — mrlič... Umrl je na posledicah vojne, zadela ga je srčna kap, par minut za tem, ko je streljal!

Ko je spremljevalec prinesel gamsa iz dna proda, je ostrmel. Ves njegov napor, lovca vzbuditi, je bil zaman. — Na produ sta ležala dva. Oba pa sta se bila že sešla v »Večnih loviščih« — kjer ni gorja in ni skrbi.

Lovsko trofejo — črne roglje — so izročili gospe blagega pokojnika. Gospa je bridko zaplakala, ko je prejela trofejo, roglje prvega gamsa njenega nepozabnega soproga, gamsa, ki je popeljal s seboj tudi lovca.

Kakor nekaj dni za tem gosp. inž. Luckmann, je tudi g. polkovnik Potočnik umrl v najlepšem kraju sveta, na kraju, ki ga je menda najbolj ljubil — v planinah.

Predsednik trboveljske podružnice, ravnatelj g. inž. Franjo Loskot, se je pretekli mesec srečal z Abrahamom. Čestitamo!

Iz Skoplja.

Dne 27. VIII. popoldne sva s tovarišem Zdravkom zalezovala srake okoli vasi Bardovcev pri Skoplju (6 km severno od Skoplja). Srake so nama bile potrebne zato, da dobiva članski izkaznici »Skopljanskog lovačkov udruženja«. Vsak član je namreč moral prinesti blagajniku 10 parov nog od ptic škodljivk in ujed, ako je hotel dobiti člansko karto. Prišla sva v močvirnat predel, obrastel z vrbami, in čakala, da prilete srake v vrbovje k počitku. Okoli pol sedmih zvečer se je vzdignila iz vrbovja ptica in se preletela na obalo majhnega potočka. Zdravko je trdil, da je bil kljunač, jaz mu pa nisem verjel, ker se mi je zdelo nemogoče, da bi bil 27. VIII. kljunač v skopski okolici. Med najinim razgovorom se je vzdignila iz vrbovja druga, tretja in četrta ptica. Priplazila sva se do potočka. Prvo ptico sva streljala oba in tudi oba zgrešila, drugo pa sem zadel. Bil je pravi, pravcati kljunač. Od 22. VIII. nadalje je bilo deževno, hladno vreme, skozi do prvih dni septembra. Povedal sem zadevo dr. Karamanu in on je potrdil, da se kljunači vč si pojavijo v teh krajih že konec avgusta.

Dne 7. IX. sem bil po opravkih v Leskovcu (Vardarska banovina, med Nišem in Skopljem). Opoldne pri kosilu berem na jedilnem listu »pilaf sa prepelicama«. Naročim in vprašam natakarja, odkod prepelice? Povedal mi je, da so jih našli onemogle, ranjene in nekaj tudi mrtvih, vsega nad 60 kosov, istega dne zjutraj na periferiji mesta.

Popoldne sem se sestal s prijatelji lovci, ki so mi povedali, da je bilo

tega dne zjutraj vse polno prepelic v mestni okolici, a od 4. IX. do 7. IX. niso bili našli nobene in so bili prepričani, da je bil polet že 4. IX. končan.

Dne 3. IX. sem lovil prepelice sam pri vasi Aračinovo, z novim ptičarjem, (14 km jugovzhodno od Skoplja). Našel sem le šest kosov, dočim sem jih 26. VIII. popoldne na istem kraju spodil nad trideset.

Dne 19. IX. zjutraj mi je prinesla soseda mrtvo prepelico in me vprašala, kakšna je ta ptica? Povedal sem ji, da je prepelica. Rekla je, da jo je našla mrtvo na dvorišču, a od druge samo krila, ker jo je brž̌čas pojedla mačka. Med pogovorom mi je prinesel moj starejši sin tri prepelice še na pol žive in mi povedal, da so jih »uhvatili deca«. Ko sem prišel v pisarno, mi je rekel uradnik: »Kakav ste vi lovac, idete ceo dan u lov i sa mukom donesete po koju prepelicu; ja sam ih danas uhvatio sa rukom šest komada!« Torej je bil ponoči med 18. in 19. IX. prepeličji polet po dolini Vardarja čez Skoplje, in iz nekih razlogov je mnogo prepelic pojadalo v mesto. Prepelice so bile izredno rejene.

Noč je bila topla in proti jutru se je pripravljala nevihta. Grlice so se odselile do 3. IX. Od takrat pa do 6. IX. jih ni bilo. Naenkrat so se pojavile s severa in so jih lovili v Leskovcu 6. IX., tudi te so bile prav debele. Dne 18. IX. zjutraj sem na sprehodu ob Vardarju videl vse polno grlic, ki so posedale na obali in po vrtovih, dne 19. IX. pa nisem našel niti ene.

Grlice se vse, brez izjeme, odselijo na jug, dočim mnogo prepelic prezimuje v Južni Srbiji. V poedinih ugodnih krajih jih najdejo tudi v sredi najhujše zime. — T. Kappus, Skoplje.

Komu pripada plen?

Že parkrat smo razpravljali v našem glasilu, kdo se smatra za plenjača pri strelu s kroglo kakor tudi pri strelu z zrnjem. Toda kljub temu se kaj rado zgodi, da se lovci sporekajo zaradi trofeje. Nov primer imamo v Zasavju, kjer so streljali in ustrelili pretekli mesec močnega merjasca.

Bilo je na lovu več lovcev. Merjasec se je dvignil pod četrtim strelcem, izginil v jarku in čez nekaj časa ga je opazil tretji v vrsti stoječi strelec. Leta je streljal. Kakor pripovedujejo drugi strelci, ki so prašiča videli med strelom, se je prašič takoj po strelu zaokrenil tako, da je tekel kar med redkim drevjem, paralelno z lovci, kljub temu, da bi bil v smeri, ki jo je imel prvotno, lahko že po par skokih v skoraj neprodorni goščí. Ker je tu pa tam malo postajal, sta šesti lovec v vrsti, nato pa osmi streljala po njem. Nazadnje je še osmi lovec na nekaj korakov s šibrami streljal omaganega merjasca v glavo.

Ker sta se ga baje lastila kar dva strelca, in sicer tretji in osmi, so si zadevo ogledali točno: Merjasec je bil zadet z desne strani na trebuhu. Imel je prestreljene trebušne mišice in pretrgano črevo. En strel je zadel merjasca v križ, nu in zadnji strel s šibrami je tudi močno zadel žival. Ker so zadevo smatrali še za nepojasnjeno, so šli gledat tudi na nastrel. Vodili so barvarja, ki je že na točki, kjer je prvič streljal tretji strelec, povzel sled. Na tej točki so našli vdrto zemljo in že dobrih deset korakov odtod rdečo sled. Precej spredaj, kamor sta streljala šesti in osmi strelec.

Zadeva je za lovce, ki poznajo lovska pravila, menda čisto jasna, da je trofeja last tretjega lovca. Kakor je iz poročila razvidno, je gotovo tretji strelec s prvim strelom pogodil merjasca, kajti zakaj neki bi se bil merjasec okrenil. Še bolj pa to dokazuje rdeča sled. Ker velja pri strelu s kroglo pravilo: da je plenjačem smatrati tistega, ki je divjad pogodil prvi, namreč tako, da bi po tem strelu divjad prej ali slej poginila, pripada trofeja tretjemu. Strel, ki je ranil trebušne mišice in pretrgal črevo, je bil gotovo smrtonosen.

Pri strelu s zrnjem je to drugače: Le-tam je plenjač[1] tisti, ki je streljal zadnji, tudi takrat, če je streljalo in zadelo divjad več strelcev. Strel soseda ni veljaven in tudi ne lovski, dokler je obstreljena divjad še v strelnem območju prejšnjega strelca. Tako zvani milostni ali odrešilni streli so izvzeti in ne veljajo.

Jereb prihaja na klic, ker je petelin.

Glede prebarvanja in kaj prihaja v avgustu najrajše na klic, hočem dokazati kesneje. Zbranega imam že precej gradiva. Sedaj si oglejmo še enkrat jerebje razpoloženje. Preden pa morem obravnavati zadevo stvarno, se moram dotakniti pripomb piscev članka »Zakaj prihaja jereb na klic« — v oktobrski številki 1933.

Namesto, da bi bili pisci članka pojasnili, so stvarno zadevo vedoma ali nevedoma izpeljali v stran, in to s sledečimi vprašanji: Zakaj prihaja kotorna? Če obravnavam to, moram najprej vedeti, da je pri kotornah drugačna družinska vez kakor pri gozdnih jerebih. Kotorne in poljske jerebice žive v družinah skoraj vse leto. Ločijo se šele v predpomladi. Če se kličejo kotorne, pridejo zaradi tega, da se združi družina, ali pa — ne izključujem možnosti, da si hočejo ogledati nove goste. Kako pa le-te tujce sprejemajo, ali prijateljsko ali sovražno, tega ne vem. Mnenja sem pa, da se tudi trope kotorn pograbijo, če pridejo v okoliš enih tujke. Jerebice so že videli, kako so se napadale. To sem čital tudi v nemških lovskih listih. Šoje so zopet klateži, domala selivci, in se daleč selijo. Pri klatežih in selivkah je zopet drug nagon, ki jih druži. Dočim so tudi kalini klateži, so cipe selivke, velja pa zanje isto kakor za šoje. Nu in veverica, ali prihaja ta tudi zaradi tega na klic kakor jereb? Kdo more trditi, da pozna veverica jerebji glas tako kakor jereb? Zakaj je bilo treba navesti kot primer še celo skobca, lisico in kuno? Pisci sami trdijo, da to že itak vsak sam ve. Edini primer, ki so ga navedli pisci pravilno, ki pa gotovo govori v podporo mojih načel, je vodomec. Sicer ni njegov prihod popolnoma skladen s prihajanjem jerebov, toda v mnogem se vendar krije. Vodomec se naseli ob naših potokih konec poletja. Vsak vodomec si izbere svoje okrožje, ki ga preleti večkrat na dan. Kakor hitro opazi drugega, že se prične preganjanje. In vprav zaradi tega vodomec tako rad prileti na klic; kaj dobro ga lahko oponašamo z jerebjo piščalko. Pri vodomcu se gre za okoliš, v katerem si išče ptič hrano. Zakaj ste šli tako daleč po primere!

Najlepši primer, zakaj prihajajo jerebi na klic in kaj je bojna poza, imamo doma na dvorišču. Vnaprej pripomnim, da ne pojejo petelini vsak dan z istim veseljem. En dan so bolj razpoloženi, drugič so zopet manj bojeviti. Kakor hitro pa zapoje en petelin, že poslušajo drugi. Če je zapel sosed kje v bližini in če se ga naš petelin ne boji, bo navadno parkrat zakikirikal, udaril s krili, našopiril vrat in jo mahnil na boj. — Različna je pozicija domačega petelina, kadar poje, od one, kadar hiti proti nasprotniku. Kdor je videl jereba ali divjega petelina takrat, ko je pel, ve, da se drži vse drugače kakor takrat, ko sede na drevo ali hiti po tleh.

Kratko povedano: j e r e b p r i h a j a n a k l i c , k e r j e p e t e l i n. Da pa petelini ne poznajo sentimentalnosti, mi ni treba posebej poudarjati.

H koncu naj omenim še to, da je zelo drzno povedano, če kdo trdi, da je spolno združevalni gon prijateljski gon, ali vsaj istega izvora. Jereb samec ima do samice prav gotovo popolnoma druga čuvstva, kakor pa do samcev! Da bi pa jerebi poleti ne prihajali na klic, sem imel priliko čitati šele sedaj. Kakor sem že omenil v avgustovi številki »Lovca«, sem slišal peti jerebe v vseh letnih časih, pri-

[1] Ker rabimo besedo gonjač, zakaj bi ne rekli tudi plenjač!

klical pa sem jih tudi junija meseca. Kaj radi pa prihajajo jerebi v juliju, ki je prav sredi poletja. — Pa tudi Valentinitsch omenja v svojem delu »Seinen Schulhahn«, ki mu je kaj rad odgovarjal, skozi vse leto, v bližini Gradca. Precej groba pa je pogreška, ko pisci pišejo na strani 343 »V oporo naše hormonalne hipoteze«. To hipotezo so postavili drugi, že pred leti!

—r.

Nevarna roparica.

V lovišču, na jugozapadnem pobočju Zaplate, so našli tekom preteklega meseca štiri srnine mladiče, in sicer dva kozlička in dva kozici. Vsi komadi, ki so imeli pregrizene tilnike, so ležali na kolovoznih potih. Poleg rane na tilniku so imeli vsi izjedeno osrčje. Nevarna roparica ne more biti nič drugega kakor kuna. Roparica skoči z drevesa pasoči se srnici za vrat, se je oprime s kremplji in jo jaha toliko časa, da ji pregrize tilnik. Divjad je bržčas najprej bežala z roparjem na ledjih, nato pa se valjala po strmini do kolovoza, kjer je obležala mrtva. Le-tu ji je roparica izgrizla osrčje in izpila kri. Edini pomislek proti kuni bi bil ta, da kuna navadno pregrizne žilo, dočim mačke bodisi divje kakor tudi domače podivjanke plen načnejo na tilniku.

Če prej ne pa takrat, ko bo pobelil sneg, bodo poklicni lovci že ugotovili, kdo je nevarna roparica in upajmo, da jo tudi ujamejo.

Začetkom poletja sem imel v rokah divjega zajca, ki ga je umorila domača mačka. Bil je še gorak, po vsem truplu je imel vse polno krvnih podpluteb, povzročenih od mačjih krempljev. —s

Društvene vesti

Lovski odsek Zg. Kungota.

Slovensko lovsko društvo — podružnica Maribor je ustanovila na svoji severni meji nov odsek, in sicer pri Zg. Kungoti, ki je bil v svrho podrobnejše organizacije v tamkajšnjem okolišu nujno potreben. Izvoljeni odbor je sledeči: načelnik: Terčelj Stanko, Št. Jurij ob Pesnici; podnač.: Vavpotič Franjo, Zg. Kungota; tajnik: Lovrenčič Ivan, Zg. Kungota. Odborniki: za Sv. Križ: Harih Karel, Hlade Jakob, Verdonik Adolf in Franc Bračko; za Špičnik: Ivan Dreisiebner; za Slatinski dol: Franc Paskolo; za Plač: Paskolo Josip; za Vrtče: Kaiser Franc; za Svečino: Gamser Ivan; za Št. Ilj: Majer Henrik; za Kungoto: Brus Matevž; za Sladki vrh: Lešnik Friderik; za Čeršak: Vavpotič Štefan; za Dobrenje: Fras Franjo; za Jelenče: Fleischhacker Josip. Članstvo tamošnjega okoliša naprošamo, da se obrača v lovskih zadevah na svojega zastopnika v odseku.

Ptujska podružnica

poziva vse člane, ki še niso poravnali doslej članarine, naj to store nemudoma. Podružnica je pravočasno dostavila vsem članom položnice, nato je zamudnike opominjala. Kljub temu je še mnogo takih članov, ki še niso izpolnili svoje dolžnosti. Nekateri dolgujejo članarino še za minulo leto. Vsled tega ne more podružnica izpolniti svojih obveznosti napram centrali.

Da se ti zamudniki izognejo večjim izdatkom, jih pozivamo zadnjič, da poravnajo članarino, sicer bo podružnica primorana izterjevati članarino sodnim potom. — Tajništvo.

Predavanja za lovce.

Opozarjamo vse lovce in njihove prijatelje na predavanja, ki jih prireja v tekoči zimski sezoni podružnica SLD v Ljubljani. — Drugo predavanje »Zgodovina lovstva« bo dne 6. novembra t. l. v gostilni g. Stepiča v Šiški; tretje predavanje »Razni načini lova na divjačino, zatiranje roparic vseh vrst« pa dne 20. novembra pri Slamiču. — Meseca decembra bosta dve predavanji, in sicer dne 4. z naslovom »Lovska zoologija« ter dne 18. z naslovom »Visoki (veliki) lov«.

Kinološke vesti

Brak-jazbečar, njegova vzgoja in uvedba.

Društvo Brak-jazbečar je v svoji založbi izdalo knjigo pod gornjim naslovom.

Spisal jo je Viljem Fürer pl. Haimendorf, Kočevska Reka, naš najboljši poznavalec te pasme.

Knjiga, ki obsega 12 strani in je opremljena z mnogimi lepimi in zanimivimi slikami, je prva in edina v slovenščini, ki se peča z brakom-jazbečarjem, kateri povsem ustreza potrebam lovca v pogorskih in gozdnih loviščih. Obsega vse, kar mora vedeti vzreditelj, vzgojitelj in lovec o vzreji, dresuri in uporabi braka-jazbečarja. Posebno obravnava uvedbo in uporabo psa na brakadah, na barvni sledi obstreljene divjadi in v rovu na roparice.

V dodatku so priključene še sledeče tvarine:

Pasemski znaki braka-jazbečarja.

Pravilnik za tekme.

Pravilnik za vpis v »Društveni vzrejni register«.

Pravila »Društva Brak-jazbečar«.

Knjiga, ki je zelo čedno vezana, bo v kras vsaki knjižnici in bi si jo moral nabaviti vsak lovec, ki ne lovi le brezmiselno tjavendan.

Vezana knjiga stane 30 Din, broširana pa 20 Din. Naročila, katerim se naj priloži prej navedeni znesek, sprejemajo g. Anton Schuster, trgovec, Ljubljana, Mestni trg 25, puškar Albin Šifrer, Ljubljana, Gosposvetska c. 12, in društveni tajnik Ivan Göderer, Ortnek.

Mali oglasi

Jazbečarje prodam. Psica je stara dve leti, je zelo dobro dresirana za lov in rov. Borila se je že večkrat z lisico in jazbecem v rovu.

Mladič (psička) je sedaj stara 8 tednov, je dobro razvita in je temnorjave barve.

Če se kdo od gg. lovcev interesira za to pasmo in če želi imeti dobrega psa, ga lahko dobi po nizki ceni.

Psico dam tudi na poskušnjo. Kelih Miloš, rev. gozdar, Stahovica-Kamnik.

Nagačevalec. V prejšnjem lokalu znanega gatilca g. Ferd. Schulza v Ljubljani, VII. (Šiška), Medvedova cesta 21, je otvoril Jože Škrajnar kot njegov naslednik ateljé za nagačenje in prepariranje vseh vrst živali po sistemu in načelih njegovega prednika in učitelja.

Vsa oblačila za lovce in sportnike dobite v najboljši kvaliteti in po jako zmernih cenah v specialni trgovini za moška oblačila I. Maček, Ljubljana, Aleksandrova cesta 12.

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani lovski kroj priporoča tvrdka Anton Schuster v Ljubljani, Mestni trg štev. 25. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno za sportne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Neuspehi na lovu, zgrešen cilj, zastreljena divjad, so bili zelo pogosti pojavi pri lovu na srnjaka, ker puške niso bile v redu pripravljene za lov. Da pa tudi pozneje ne bo nepotrebne jeze, pustite si orožje urediti in točno pristreliti. Za vsa ta dela se priporoča puškar Albin Šifrer, Ljubljana, Gosposvetska cesta 12, telefon 33-49. Za predstoječo sezono se poslužujte najskrbneje napolnjenih patron s šibrami, s katerimi boste na lovu imeli siguren uspeh. Zaloga orožja, streliva ter lovske opreme. Ribarske potrebščine v največji izberi, samo prvovrstno blago najboljših tovaren. Postrežba točna, cene najnižje. Pre-

vzem in prodaja orožja v komisijo pod povoljnimi pogoji.

Olje za konserviranje orožja in čevljev. Za pričetek sezone Vam priporočam, da si nabavite specialno olje za orožje znamke »Hubertus«, katerega kvaliteta je enakovredna raznim dragim inozemskim oljem. Strokovnjaška priznanja! — Za čevlje pa vzemite najboljše »Hubertus gumitran-olje«, ki Vam bo napravilo Vaše čevlje voljne in nepremočljive. — Za-

htevajte povsod le prave domače proizvode! »Jadran«, kem. izdelovalnica, Ivan Lapajne, Ljubljana, Moste.

»NC« **olje in mast** za lovske in turistovske čevlje sta brez škodljivih primesi in polnilnih sredstev. Mazanje z »NC« oljem in mastjo garantira za higijensko obutev, ker napravi usnje mehko in nepremočljivo, vendar noga v takem čevlju lahko diha. Usnje obdrži prvotno barvo.

Od blata očiščene še mokre čevlje, jermenje itd. je zadostno namazati z »NC« oljem in mastjo in postaviti za več ur, najbolje čez noč v bližino zmerno kurjene peči, da vlakna usnja maščobo lažje absorbirajo in bolje vežejo.

Ne po ceni, temveč po kvaliteti si mora vsakdo izbrati puško. Prave sulske: Sauer & sin, originalne belgijske F. N. in Bayard-puške, dvocevke, risanice, Bock in trocevke, s petelini in brez njih, vedno v zalogi pri F. K. Kaiserju, puškarju v Ljubljani. Vsaka puška je preizkušena in natančno pristreljena. Na puške za kroglo montiramo daljnoglede vseh sistemov in povečav strokovnjaško in poceni. Zaloga vseh lovskih potrebščin in municije, »U« patron »Obiličevac«, pasjih ovratnikov, vrvic, nagobčnikov in klicev za divjad, »Thermos« steklenic, oprtnikov ter čistilnega orodja in mazila.

V komisijski prodaji imam te-le puške:

Bock petelinko kal. 16/8 mm	Din	2.400
Trocevko Hammerles kal. 16/8	»	3.600
Mauser puško kal. 8 mm	»	1.200
Repetirko kal. 6.5 mm	»	800
Mauser puško kal. 7 mm	»	1.600

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribjo lov ima v najboljši kvaliteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9, ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skobce vseh vrst ter škatle vseh velikosti priporoča I. štajerska tvornica za pasti Matthias Brandl, Puntigam b. Graz (Austria). Izdelki in

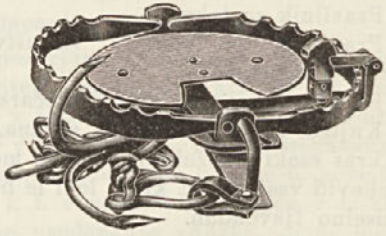

cene so brez konkurence. Za strokovno izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. — Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta tvrdka pasti iz drugih tovaren.

Gošar:

Ob koncu leta 1933.

Že lansko leto smo govorili o novem lovskem zakonu, toda še danes je vse, kakor je bilo. Morda nam leto 1934. prinese kakšno tozadevno veselejšo vest.

V društvenem življenju je bilo nekaj sprememb, ki pa zaenkrat niso posebno vplivale na naše lovstvo. Vest o lovskih izpitih je nekoliko bolj živahno pognala kri po žilah naših lovcev, toda do sedaj je ostalo le še pri vesti. V Ljubljani so letos uvedli lovska predavanja.

Društveno življenje je precej oživelo v mariborski podružnici, ki je poleg lovskih dnevov priredila v »Mariborskem tednu« za svoje področje prav bogato in lepo lovsko razstavo.

Zanimivo pa je pregledati, kako je bilo z našo divjadjo in perjadjo. Srnjad je v l. 1932.-33. prezimila prav dobro. O tem pričajo lovske trofeje, izredno močno srnjačje rogovje. Že več let niso prišli naši lovci v posest tako lepega rogovja kakor vprav v l. 1933. O takih izrednih trofejah smo imeli priliko čitati v našem glasilu.

Bolj neugodna je bila pomlad. Deževje v aprilu je uničilo mnogo mladih zajcev in tudi jerebicam in fazanom so bila v mnogih primerih uničena gnezda. Gozdni jerebi, ki niso izkoristili za parjenje lepih predpomladanskih dni, so tudi morali dvakrat leči, da so obdržali svoj rod. Deževna jutra v mesecu aprilu, posebno pa v maju so rešila mnogo divjih petelinov. Lov na ruševce je bil ugodnejši proti koncu lovne dobe.

Malokakšno leto je bil tako razvit nosni obad kakor letos. Vprav zaradi tega se srnjad dolgo ni prebarvala. Nekaj srn je poginilo, mnogo pa jih je prebolelo nevarni napad. Najbolj se je pojavil letos nosni obad na Gorenjskem.

Zalaz na srnjake je bil zaradi deževja precej otežkočen. Sredi sezone pa so lovci nadomestili, kar so zamudili v začetku. Na klic so se letos srnjaki kaj slabo odzivali. Le redki lovci so se mogli pohvaliti s posebnimi uspehi. Tudi pri te vrste lovu so bili zadnji dnevi, to je bilo v sredi avgusta, boljši kakor pa prvi dnevi omenjenega meseca.

Lov na gozdne jerebe je bil srednje dober. V nekaterih krajih so se lovci precej pohvalili, da je bilo v avgustu dosti jerebov in da so radi prihajali na klic, drugi lovci pa so se zopet pritoževali, da so bila zelo slaba gnezda. Namesto 5—7 mladičev so bili v gnezdu 2—3. Temu povod bi bil, ker je bilo bržčas uničeno prvo gnezdo. V splošnem je bilo menda letos ustreljenih precej starih jerebov, ki so prebili lansko zimo. Pa tudi v drugi in zadnji tretjini septembra je neugodno vreme onemogočalo klicanje gozdnih jerebov. Prvi oktobrski dnevi so bili menda še najboljši za jerebji lov, toda že zopet so se pričeli deževni dnevi, ki so neprestano nagajali lovcem.

Dolgotrajno deževje pa je povzročalo tudi ogromno škodo divjadi. Poljski in vodni lov sta bila v vseh krajih, kjer so bile poplave, uničena. Najbolj gojena jerebičja lovišča v področju ljubljanske podružnice SLD so bila jeseni po večini prazna. Lovišče Preserje, kjer so pred leti ustrelili en dan do 80 jerebic, je bilo letos brez večje trope, pa tudi zajci so bili zelo redki. Pomladanska povodenj je uničila skoraj vsa gnezda pri nas gnezdečih divjih rac. Ribiči z Ljubljanice so našli v čez noč nastavljenih mrežah polno zaleženih jajec divjih rac. V nekaterih jajcih so bile že popolnoma razvite račke, ki bi bile izvaljene v nekaj urah. Narastla voda jih je pobrala ob obrežju in odnesla. Treba bo posebne pažnje, da ne izginejo naše vodne gnezdilke, ki z lepimi pestrimi barvami tako zelo krase naša vodovja.

Stalež lisic se je sicer nekoliko popravil, toda še mnogo lovišč je, kjer že, odkar so pričeli lisice zastrupljati s cianinom, niso psi gonili lepe roparice. Le-to se zelo pozna tudi na naših kožuhovinarskih sejmih!

Nič posebnega nam niso to jesen prinesli kljunači. Prvi so se pojavili začetkom oktobra, dočim je bil lansko leto prvi ustreljen na Sorškem polju že 12. septembra. Največ jih je bilo, kakor vsako leto, od 24. do konca oktobra. Precej so jih ustrelili v okolici Kranja.

O selitvi divjih golobov v večjih jatah ni nihče poročal; mislim, da jih od leta do leta pri nas manj gnezdi. Prepelic je bilo tudi manj kakor lansko leto.

Jeleni so rukali v drugi polovici septembra, kaj posebnega letos pri nas niso ustrelili, ne na Gorenjskem in ne v okolici Ljubljane. Najboljše rogovje je menda od onega, ki je bil ustreljen v ribniških gozdovih. Poročila pa ni prejelo uredništvo.

Najbolj žalostno je poglavje o medvedih. Marsikak član SLD je pričakoval, da bo kaj čital v Lovcu, kakšen odgovor na »izredne lovske sreče«, ki so bile objavljene v raznih dnevnikih, nekatere

s slikami »srečnih lovcev«, uničevalcev naših najdražjih prirodnih zakladov. Toda nihče se ni našel, da bi se bil upal odgovoriti, bržčas — »zaradi ljubega miru«. — Izgleda, da je to le velika slabost in da smo od leta do leta slabši!

Pa ne le zaradi medvedov ni bilo odgovora, letos so dnevniki nemoteno pisali sadistične scene o nezakonitem lovljenju in trpinčenju jazbecev. Razstrelili so jim bili z dinamitom jazbino. »Včasih,« so rekli ljudje, »se je vsaj ‚Lovec' obregnil zoper kak tak

nečloveški čin trpinčenja živali, sedaj pa molči tudi ta!« In tudi to: »zaradi ljubega miru«. —

Enega medveda je ustrelil lovec v Strugah, ki je ustrelil že več medvedov. Čudno naključje je, da se je z medvedko tako srečal in da se mu je kar postavila na zadnji nogi! Gospod R. iz L., ki se je tudi srečaval z medvedi, je opravil z medvedko mirneje. — Pa zakaj se je dal le-ta junak slikati, če je vedel, da je bilo škoda medvedke in kakor je bilo zapisano, jo ustreli nerad, le v silobranu? Potolažil nas je z mladiči! Prav takrat smo videli v drugem dnevniku slikanega »srečnega lovca« medvedarja, gospoda kaplana, menda s puško za šibre na rami. Tudi lovsko!

Že dve leti govorimo o zakonu, kjer je — ali bo, medved zaščiten, toda do sedaj še nikogar niso poklicali na odgovornost, ki je medveda ustrelil. Vsak tak strelec si misli, da je naroden junak! Morda v prihodnjem letu že vendar enkrat dočakamo, da medveda uvrste med zaščiteno divjad, in sicer tako, da ne bo deset vratc, skozi katera bi modri juristi lahko izvlekli krivca iz zagate. Morda preskrbi zaščito medvedu Muzejsko društvo.

Volčje nadloge zaenkrat ni, ne vemo pa še, kaj bo pokazala zima.

Glede jesenskega lova srnjadi pa je še vse pri starem. Poboljšali se nismo! Dvomim celo, da bi pri današnjih razmerah mogel učinkovati imeniten članek prijatelja Nikota. Kdaj je že sklenila gorenjska podružnica SLD, da se vsa parkljasta divjad, in sicer tudi srnjad, vedno, skozi vse leto, sme streljati le s kroglo. Toda kdo se tega drži? In če se tudi ne drže, so in ostanejo neoporečni člani SLD. Kakor predlansko in lansko leto se je uvajalo pred brakadami to-le načelo: Da bo mogoče obdržati primerno razmerje med srnami in srnjaki, ki jih streljajo na zalazu in na klic, pomladi in poleti, je treba jeseni odstreliti nekaj srn na brakadi. Razmerje naj bi bilo vsaj 1 : 2. En srnjak na dve srni. To velja pa samo pred brakado. Ko pa gredo na lov s kužki, se pa reče: »Strelja se lahko vse razen kozličev!« navadno pa — »če pride kakšna stara srna ali srnjak, jo pa le ustrelite!« Če potem strelcu rečeš, zakaj je streljal po srnjadi, pa se ti jih odreže devet in devetdeset od sto: »Saj nisem streljal srn, saj sem streljal le srnjaka!« — Streljal je torej še na zadnjega srnjaka, tako da bo razmerje 0 : 2 — nič srnjakov na dve srni ali nič srnjakov na nič srn! — Le-to vprašanje bi bilo treba že enkrat razčistiti, toda leta 1934. in tudi 1940. bo to težko še rešeno. Edino razveseljivo dejstvo, ki ga imamo zaznamovati v zadnjem letu, je to, da so izginile iz naših lovišč jalovke. Izgleda, da jih je pregnal »dr. Müneckehof«. — Na brakadah pa bo morda rešilo srnjake vsaj deloma to, če na bodočih lovskih raz-

stavah ne bodo več ocenjevali rogovja jeseni ustreljenih srnjakov, ki se kaj dobro loči od poleti pridobljenega rogovja, in bodo take jesenske srnjakove trofeje romale na sramotni prangar. Ocenjeno naj bi bilo le tako jeseni pridobljeno rogovje, kjer bi lastnik lahko dokazal, da je srnjaka ustrelil pravilno, s kroglo.

Želeti bi bilo, da bi upoštevali pri srnjadi članek Nikota Lenčka, ki je bil objavljen v 10. in 11. številki našega glasila.

Stalež gamsov se je zelo dvignil v zadnjih letih. Poglavitni povod temu je, da imajo lovišča, kjer so gamsi, v zakupu pravi lovci. Slabe razvade, ko so gamse še preganjali s psi in streljali

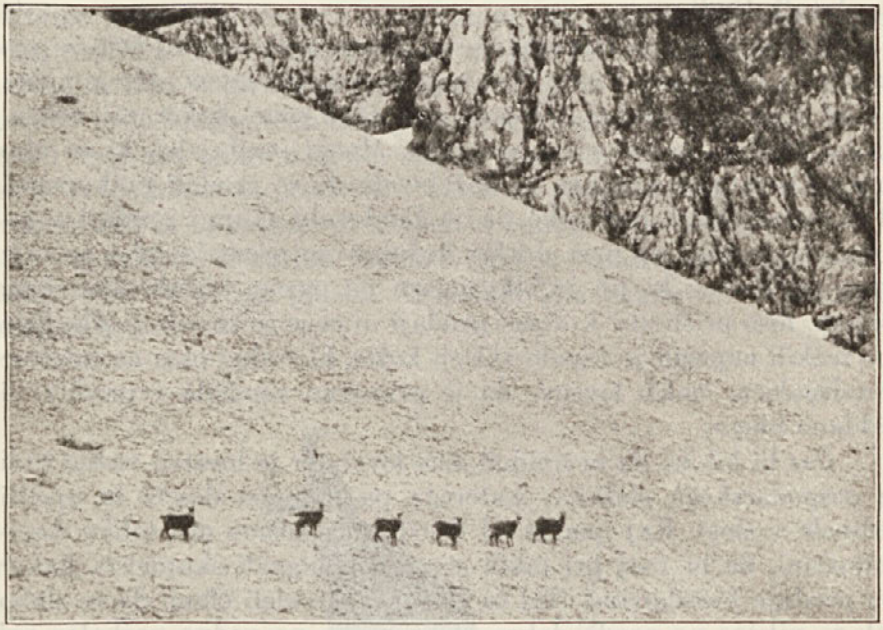

Nekaj so opazili. *Foto dr. grof Zedtwitz.*

s šibrami, so ponehale. Če se je to doseglo pri gamsih, zakaj bi ne bilo mogoče pri srnjadi.

Pri gamsih lovci zelo izbirajo. Lov na gamse se je pri nas že tako dvignil, da lovci v največ primerih ne streljajo gamsov pod štirimi leti in celo manj kakor pet let starih. Gamsove koze ustrele ali pomotoma ali pa zelo stare komade.

Da naši lovci po večini pravilno love gamse, pričajo močni roglji, ki jih vidimo na naših razstavah.

Nekaj gamsov je ustreljenih poleti, največ pa jeseni, med prskom. Letos je bil prsk zelo otežkočen zaradi snega, ki je izredno zgodaj in prav na debelo zapadel planine.

Tako sem podal kratek, splošen pregled leta 1933. Omenil sem pač tudi stvari, ki nas teže, tako glede medvedov, zaradi srnjadi in še nekaj stvari, za katere glejmo, da jih v prihodnjem letu če mogoče izboljšamo, nikakor pa jih ne smemo poslabšati in se vrniti v stare čase. Če napredujemo povsod drugod, zakaj bi nazadovali v lovstvu, odnosno ne skušali iti vzporedno z drugimi kulturnimi narodi! Lahko bi posvetili zopet nekoliko večjo pozornost tudi dnevnikom, ki prinašajo brez izjeme take prirodoslovne gorostasnosti, da se nam lahko smeje ves svet. Kaj vse so pisali tudi o lovskih tatovih, jih celo zagovarjali in pomilovali neprevidne strelce, ki so v skrajni neprevidnosti ogrožali življenje lovcev in drugih ljudi.

Važne stvari za člane SLD so pa tudi te-le: Skoraj smo že pozabili na Lovsko zadrugo. Prvi kožuhovinarski sejem »Divje kože« je bil letos prav dober. Dosegli smo take cene, kakor pri nobeni drugi prodaji kožuhovine pod roko. Mnogi prodajalci, ki se niso udeležili skupne prodaje, so obžalovali, da so prodali prekupcem. Tako prodajanje pod roko pa je škodovalo skupni prodaji v toliko, da je bilo na prvi dražbi kožuhovine premalo robe za tuje trgovce. Kupci, ki jih je bilo mnogo na prvem kožuhovinarskem sejmu, niso prišli več k drugi prodaji in cene so seveda padle. Šele po težkih naporih je uspelo »Divji koži«, ki vedno pazi na interese prodajalcev, naših lovcev, da je primerno vnovčila v prodajo ji oddano blago.

Čas bi bil že, da bi uvideli naši lovci, da je lovstvo važno tudi z gospodarskega stališča, katerega pa moremo doseči in ojačiti edinole v slogi. Kaj imamo od društva, če nismo niti toliko disciplinirani, da bi vsaj pri takih stvareh pomagali skupnosti, kakor je prodaja kožuhovine. Naj bi že enkrat uvideli člani, da se slabo blago nikjer ne proda dobro, dobra roba pa vedno najbolje pri skupni prodaji. Dosegli smo z »Divjo kožo« že lepe uspehe, toda ti bi bili gotovo lahko še mnogo boljši, če bi delali skupno. Če bi pa vsi omahovali kakor nekateri, bi bilo gotovo že vse propadlo in izročeni bi bili na milost in nemilost trgovcev.

Zelo važno vprašanje za gospodarsko plat našega lovstva pa je tudi prodaja divjačine. Le poglejmo številke letno uplenjene divjadi v Dravski banovini, pa bomo uvideli, da se nam res izplača posvetiti tej stvari večjo pažnjo, kakor smo jo dosedaj. Ali bi se ne izplačalo postaviti lastne hladilnice ali ledenice? Če bi imeli urejeno to, potem bi ne bili odvisni od prekupcev, ki pritiskajo večkrat na lovce, da jim morajo skoraj zastonj oddajati divjačino. Koliko več prijateljev bi imeli lovci med ljudstvom, če bi mu lahko postregli pri raznih prilikah z divjačino po primerni ceni.

še bolj važno bi bilo pa za izvoz divjačine, ki bi lahko postal visoka številka v našem narodnem gospodarstvu.

Za to bi se morali zanimati državni finančniki in gospodarji kakor tudi lovci sami. Saj imamo v naših krajih mnogo bogatih ljudi. Z manjšimi deleži pa bi se lahko udeležili vsi tisti, ki imajo interes na dobri prodaji divjačine.

H koncu pa naj omenim še zadnjo zelo važno zadevščino, morda najvažnejšo, če hočemo dvigniti naša lovišča in z njimi naše lovstvo. Če predsedstvo SLD misli, da ni upati, da bi prišel do veljave novi lovski zakon, pa naj gleda, da pridemo počasi do sistemiziranega odstrela v posameznih loviščih. Skrajni čas je, da dobimo nove zemljevide s korigiranimi občinskimi mejami, da se vsaj približno določi stalež visoke divjadi in določi, koliko se sme odstreliti letno v lovišču. Prepričan sem, da se bo še nadalje mnogo grešilo pri odstrelu, toda nekaj bo pa le zaleglo. Tisti, ki goje, bodo imeli vsaj eno oporo napram slabim sosedom, kajti konec koncev se že izve, koliko so postrelili v enem ali drugem lovišču. V poglavitnem naj bi to veljalo za srnjad in velike divje peteline.

Če se bodo k mojim razmotrivanjem oglasili še drugi, bomo imeli tudi v našem glasilu prihodnja leta zanimive in koristne razprave.

Dr. Jazon:

Na klic!

Našim mladim lovcem v pobudo!

Pravijo, da opisujejo skoraj vsi lovski pisatelji svoje doživljaje po enem kopitu. Najprej orišejo priprave na lovski pohod, svoje poželenje po prirodi in po lovskih doživljajih, nato vedo mnogo povedati o potovanju, o sestanku z revirnim lovcem, o poti v revir, o lepem dnevu, o lepi naravi, nakar se jim prikaže kapitalen jelen, gams ali srnjak, na katerega lepo pomerijo in katerega tudi vedno zadenejo, kar najbolj v živo. In ti, pohleven bralec, jih zavidaš, ker si hodil toliko na prazno v lovišče, ker si se mučil v najhujši vročini ali slabem vremenu in ker si jo marsikrat v odločilnem trenutku, — no kako bi se lepo izrazil, pa recimo — polomil.

In kolikokrat se ti to pripeti, zlasti ako loviš na klic. Kljub temu smatram kot najlepši prav ta lov. Pri tem načinu lovljenja postaneš šele pravi lovec, zlasti ako loviš sam in ti ni na pomoč poklicni lovec, ki na svojih vsakodnevnih pohodih spozna lovišča do vseh potankosti, da ve točneje, kje stoji ta ali oni kos, kakor veš ti, mestni lovec, kje imaš shranjeno eno ali drugo stvar v svojem stanovanju. Ako loviš sam, moraš spoznati vsa skrivališča divjadi, moraš vedeti, kje stoji divjad ob lepem, kje ob slabem vremenu in, kar je jako važno, po kateri poti, preseki ali stezi se moreš približati divjadi kolikor možno tiho in neopaženo. Naučiti se moraš točno opazovati in divjad pravilno spoznati. Nihče ti ne pove, če je na pol skrit srnjak šesterak ali slab špičak, nihče, če je prišel na klic jereb samec ali samica. Vse to moraš opraviti sam, ako nočeš, da se osramotiš sam pri sebi in pri lovskih tovariših, ki imajo za druge vedno dosti pikrih opazk. Sam moraš paziti na veter, da ne vleče od tebe proti divjačini, vobče opraviti vse sam, kar bi sicer opravil ali ti povedal spremljajoči revirni lovec. Ko sam loviš, ti postane šele jasno, zakaj te je peljal poklicni lovec enkrat z ene, drugič pa z druge strani na čakališče, kjer si skoraj vedno videl divjad, dočim si ti, ako si šel sam na isti kraj, tolikokrat čakal zaman. Naučiti se moraš še nečesa jako važnega, ako hočeš sam loviti in nečeš postati mrhar, ki se ga boji vsak lovski gospodar in ki je na boljši lov povabljen le prvič in nikdar več. Obvladati se moraš in brzdati moraš ono tako kvarno strast, streljati za vsako ceno. Streljati smeš le, če si divjad dobro spoznal in če si siguren svojega strela. Ako ti

gre zgolj za množino ubite divjadi in ne za to, da si prišel do plena po svojem lastnem lovskem znanju in svoji spretnosti, pusti lov na klic, ker boš premnogokrat razočaran. Ako se ne znaš brzdati, pusti lov na klic: uplenil boš mnogokrat divjad, ki jo je streljati prepovedano, ali pa boš ustrelil mladiča, za katerega ti bo žal in ki ti ne bo v ponos. Vsekakor pa se moraš učiti iz napak, ki se ti primerijo, da se jih v bodoče izogneš, kajti kljub vsej pazljivosti in stremljenju po lovski pravičnosti te bo marsikrat prevarilo in spoznal boš, da si se prenaglil. Ako imaš torej veselje do opazovanja narave, življenja in navad divjadi in ako imaš resno voljo svoje napake proti lovski pravičnosti spoznati, in se od primera do primera poboljšati, potem, mladi lovec, poskusi se v lovu na klic. Videl boš, koliko pravega lovskega užitka boš imel in kako se ti bo razodela narava v vseh svojih tajnostih. Priporočam ti, da te uvede v to vrsto lova izkušen starejši tovariš, in ko boš spoznal temelje te vrste lova, vzemi v roko kako dobro lovsko knjigo, v kateri se lov na klic obravnava sistematično. Tudi za lov treba študija in spoznanja, zakaj je stvar taka in ne drugačna. Dobra lovska monografija ti prihrani mnogo razočaranj in te dovede hitreje do popolnosti.

V pobudo sedaj nekaj zgodbic, ki sem jih doživel in ki so mi danes še tako živo v spominu, kakor da bi jih doživel včeraj.

Bilo je na našem lepem Gorenjskem, ob onih treh najlepših dolinah, ki jim daje ozadje oče Triglav. Tam so me uvedli v visoki lov, tam sem ustrelil prvega gamsa, na katerega sem bil tako ponosen, pač le, dokler je ležal pod mojim stojiščem in dokler ni prišel vodja lova in pod menoj grdo zastokal, kajti moj prvi gams je bila — koza. No, bili so temu krivi drugi, ki so me novinca pustili samega na stojišču in zapovedali, da naj kar streljam na vsak večji posamezni kos. Škoda, kajti moje razočaranje je bilo večje, kakor moje veselje nad prvim gamsom. V teh dolinah sem hodil, ako nismo lovili na gamse, klicat srnjaka. No, klical je spremljajoči me lovec. Preklicala sva pol avgusta, ne da bi kaj videla. Naučil sem se le, kako se kliče. Prihodnje leto sem si kupil piščalko. Izbral sem si jo iz višnjevega lesa, ker je imela zelo nežen glas. Nadzornim lovcem sem izjavil, da bom stvar poskusil sam, da bo tako morda bolje uspelo. Mislil sem si pri tem, da imajo oni, ki so revni v duhu, več sreče, kakor drugi, saj sem bil, kar se tiče lovskega duha, še precej reven. Namenil sem se, da bom klical srednjo dolino na eni strani navzgor, na drugi navzdol. Bilo je 9. avgusta — v gorskih krajih je prsk pozneje kakor v nižavi — dan je bil krasen in obetalo je, da postane prav vroče. Preračunal sem, da dosežem kraj, kjer sem hotel pričeti s klicanjem,

med 8. in 9. uro, kajti učili so me, da srnjak prej nič rad ne naskoči. Vstopil sem v gozd. Zdelo se mi je kakor v baziliki: same visoke jelke in veličasten mir vsenaokoli. Na kraju, kjer je bilo nekaj dreves izsekanih in sem torej imel precej razgleda in dober izstrel, sem sédel na parobek. Potegnil sem piščalko iz žepa in si dobro premislil, kako moram piskati, zlasti, da se mi glas ne zategne in ne postane podoben klicanju kanje. Zaklical sem trikrat v kratkih presledkih in kako minuto nato še enkrat, da bi srnjak, ki je morda postal na prve klice pozoren, vedel za smer. Nisem še dobro izpustil piščalke iz ust, ko zagledam kakih 80 korakov strmo nad seboj srnjaka, ki počasi koraka izza grmovja na desnici. Moj ponos nad spretnostjo, ki sem jo ravnokar pokazal, je bil neizmeren, a še neizmernejše moje razburjenje, ko zagledam visoko rogovje, ki je izgledalo, kakor da bi si srnjak nataknil vejo na glavo. Srnjak se je pomikal mirno v isti smeri naprej, kakor da bi ga nekdo vlekel na vrvici. Skrb, kaj bo, ali se bo ustavil, ali me zapazi, ko dvignem puško, je bila neznosna. No, srnjak se ustavi za debelo jelko. Skrit je bil z glavo in nekoliko s svojim sprednjim delom života. Strel tik za lopatico je bil še mogoč, ako bi streljal prav mimo debla. Vzdignem puško. Streljati sem moral prostoročno, ker je bil parobek, na katerem sem sedel, precej visok in sem moral streljati strmo navzgor. Torej zelo težak položaj tudi za dobrega in povsem mirnega strelca. A ko pogledam skozi daljnogled na puški, spoznam šele svoje razburjenje. Križ v daljnogledu pleše kakor nor, zdaj sem izven srnjaka, zdaj v deblu, le redko v životu. Ko mislim, da sem na pravem mestu, sprožim, prav za prav se prst kar sam zakrivi. Srnjaka je na strel vrglo visoko v zrak, padel je na hrbet, in zopet sem bil ponosen. A le za trenotek, kajti srnjak je tako zopet na nogah in jo hitro pobere proti meni. Videl sem, da mu visi nekaj pod trebuhom. Bil sem docela preplašen, tako da niti repetirati nisem vedel. Srnjak je izginil kakih deset korakov od mene v mladi bukovini. Napravil sem seveda napako, ki jo napravi menda vsak mlad lovec. Ni mi dalo, da bi mirno ostal na svojem mestu in počakal vsaj pol ure, da bi težko ranjena divjad prišla ob svojo življenjsko silo. Ker sem videl, kje je srnjak izginil v goščo, sem šel takoj »na lice mesta«. Našel sem močno rdečo sled, kar me je novinca vnovič zapeljalo, da sem silil za srnjakom brez odlašanja. A kako naj bi mu sledil, ko je bilo mlado bukovje tako gosto in brez vidnega presledka, da se mi je zdelo vsako prodiranje nemogoče. Preril sem se par korakov, nakar se je pokazala ozka stezica, ki si jo je divjad napravila v to skrivališče. Rdeča sled je bila na tej stezici močna, da sem jo razmeroma lahko sledil. Komaj sem pa

napravil par korakov, je pred menoj zaropotalo in slišal sem, da je srnjak odskočil. Težko ranjen je legel že po kakih 10 korakih. Kar dobro mi ni bilo, ko sem videl v ležišču kos srnjakovega želodca. Moj položaj je bil sedaj zelo neprijeten. Tičal sem sklonjen sredi bukovega podlesja, razburjenost me je utrudila, postalo mi je vroče, da sem bil ves potan, spoznal sem pa tudi, da sem napravil hudo napako, ko sem srnjaka takoj sledil. Razume se, da sem napravil še drugo, ko sem sklenil, da grem za srnjakom še naprej. Prodiranje je bilo vedno težje, ker se srnjak pri nadaljnem begu ni več držal stečine. Dvignil se je še enkrat pred menoj.

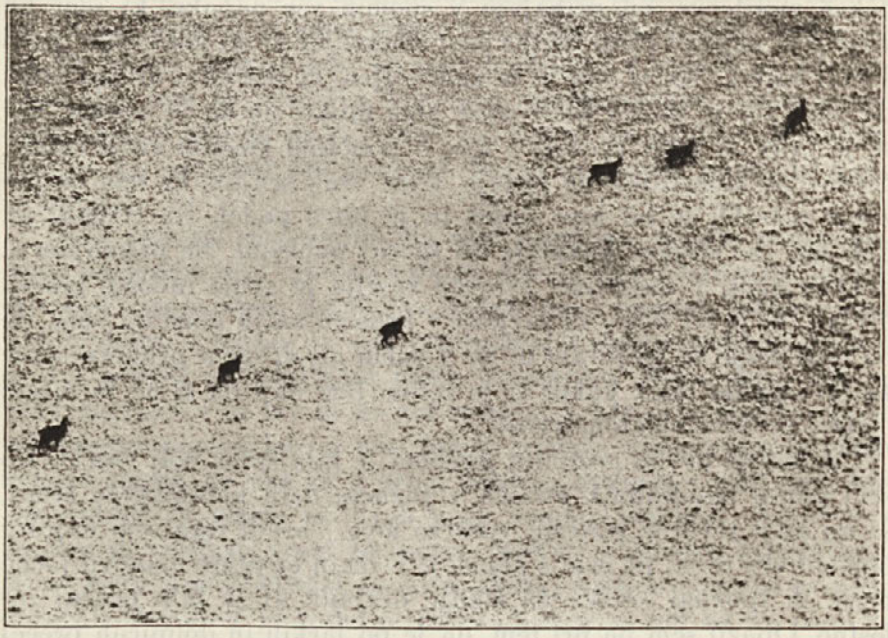

Čez prod. *Foto dr. grof Zedtwitz.*

Drugo ležišče je kazalo le še malo krvi. Prilezel sem sčasoma vendar na kraj te bukove goščave, na precej kamenito preseko. Rdeča sled je bila že v gošči vedno slabejša in je na preseki popolnoma prenehala. Iskal sem gor in dol, sem in tja, naprej in zopet nazaj, sledi ni bilo več. Pod seboj sem začul kosce. Obupan sem se zatekel k njim in zaprosil posestnika bližnje domačije, da mi pomaga iskati. A tudi on je iskal zaman; krvnega ali drugega znaka ni bilo nikjer. Končno se je odločil, da pogleda navzdol v jarek. Komaj je bil za ovinkom pota, na katerega smo nazadnje prišli, me že pokliče in pokaže srnjaka, ki je ležal sredi pota. Srnjak je bil že poln muh in jajčec. Ležati je moral že več kakor

uro na solncu. Pogledal sem na uro in videl, da je bilo že skoraj enajst. Iskal sem torej dve uri, čeprav bi sicer mogel napraviti vso pot v dobrih 10 minutah. K sreči je kmalu nato prišel mimo nadzorni lovec, ki je srnjaka očistil, česar takrat sam še nisem znal. Pozneje sem se naučil tudi tega posla, kajti kdor sam lovi, mora tudi vse sam opraviti. Neizčiščen srnjak se pokvari poleti ali ob južnem vremenu kaj hitro.

To je bil torej moj prvi srnjak, ki sem ga sam priklical, ki sem ga pa s strelom prijel preveč zadaj in radi nemirne roke tudi prenizko. Tako sem mu s kroglo odprl trebuh in iztrgal drob. Kadar gledam njegovo rogovje, visoko 26.5 cm, z ostrimi konicami, prave morilčeve, mi prihajajo v spomin vse napake, ki sem jih napravil, napake proti lovski pravičnosti, ki so mi pokvarile pravi lovski užitek. Sedaj sem le še zadovoljen, če ustrelim divjad tako, da vem, da je storila hitro smrt brez muke, ne da bi vedela, kaj se je prav za prav zgodilo z njo. S ponosom gledam svoje ostale, čeprav ne mnogoštevilne trofeje, kajti vsak srnjak, ki sem ga pozneje ustrelil, je bil lepo zadet in je hitro padel. Ne tvegam pa tudi nič več strelov, kakor je bil zgoraj popisani. Ne prisvajam si pravice zgolj v zadostitev svojega veselja in svoje radosti, mučiti divjad, ki je od Boga ustvarjena v krasoto naših gozdov. Vem, da bo tudi mene še goljufalo in da v enem ali drugem primeru stvar ne bo izpadla tako, kakor si jo želim. Bog daj, da si ne bi mogel očitati prehude malomarnosti.

Z mojim prvim gozdnim jerebom je bila stvar bolj vesela. Ko sem postal sozakupnik lovišča v južnem delu kamniškega sreza, so mi moji tovariši poverili vodstvo lova. Zaradi tega sem najprej obhodil ves revir, da sem s pomočjo lovskih čuvajev ugotovil točne meje in spoznal lovišče in stanje divjadi, ki je bilo precej žalostno. Opazil sem pa pri tem, da je po jarkih in dolinicah precej jerebov. Spomnil sem se takoj, da sem kot abiturijent na Spod. Štajerskem spremljal sošolca, ki se je baš takrat naučil klicati jerebe in jih je seveda klical ves ljubi dan, pri zajutrku, pri kosilu in menda tudi v postelji, preden je zaspal. No, tak je vsak mlad jerebar in tudi jaz nisem bil sprva drugačen. Imam priče za to: vprašajte le mojo ženo ali hčerko, oziroma rajši ne. Slišali bi nemara pikre opombe. Ker piščalk nisem imel, sem se podal k dobremu prijatelju in ga naprosil, da naj mi posodi jerebji klic in mi tudi pokaže, kako se mora klicati. Učil me je kar v svoji pisarni. Ker nimam posebnega posluha, ni šlo takoj, vendar sem se naučil približno melodijo. Želel mi je iskren lovski blagor in mi dal še nasvet, da naj poslušam jereba v gozdu, potem bom že zadel. Precej v dvomih o svoji spretnosti v klicanju sem se podal

v novi revir. Radi oddaljenosti lovišča in neugodnih prometnih zvez sem mogel pričeti klicati šele okoli 8. ure dopoldne. Izbral sem si majhno, gosto porastlo dolinico, sédel na parobek in korajžno zaklical, enkrat, dvakrat in že je prikorakal lep jereb kot pešadijac, pa se hitro spremenil v avijatika ter sedel kakih 20 korakov od mene na bukev. Mislil sem si, ta je pa lahka in hitro te bom imel. Vzdignil sem puško in ga tudi že zgrešil, in to docela. Mislim, da sem precej neumno pogledal, le dobro, da me ni nihče videl. Čeprav je bilo to 7. septembra, torej precej zgodaj v sezoni, sem priklical ta dan še dva jereba in od teh enega tudi ustrelil. Prenočil sem v revirju in prihodnjega dne priklical tudi še dva ali tri, od katerih je eden postal moj plen. Ostale sem bodisi zamudil, bodisi zapazil šele, ko sem se dvignil s sedeža in jih prepodil. Ko sem se vračal z železnico, svojega plena nisem mogel dosti nastavljati, da so ga videli vsi. Če so me spraševali, kakšni ptiči so to, sem kaj rad povedal, da so to gozdni jerebi in kako se lovijo.

Šele pozneje sem uvidel, da sem vprav na svojem prvem pohodu na jerebe ujel izredno ugoden dan in da ni kar tako, klicati jerebe. Pozneje, skozi daljši čas, nisem imel posebnih uspehov, kar je bilo dobro v toliko, da sem preštudiral Valentinitscha in da sem se dal poučiti od izkušenih naših jerebarjev. Nekaj časa sem se prav zagrizel v ta lov in se rad spuščal v klicanje jerebov, ki so trdovratno odgovarjali, a niso hoteli pristati. Spominjam se zlasti nekega starca, ki sem ga v drugi polovici avgusta s treh mest klical, dokler ga nisem po dveh urah vendar priklical, da se je s šumom in truščem vrgel za mojim hrbtom v bukovo listje. Tekel je od mene proč. Odtrgal se mi je skoraj križ, ko sem se za njim obračal. Moj strel je zadel le debelo bukev, a nič za to, meni je zadostovalo, da sem tega starca vendarle prekanil.

In kaj vse ti pride na jerebov pisk: male radovedne siničice, ki te kar trumoma obkolijo in te radovedno gledajo pod klobuk, šoja izdajalka, veverica, skobec in kaj rada tudi lisica. Škoda, da njeno krzno ob času, ko loviš jerebe, še ni veliko vredno. Moj najljubši spomin na srečanje z lisico me popelje na avstrijski Zgornji Štajer. Lovil sem tam avgusta meseca, v revirju svojega svaka. Z lovcem sva proti večeru sedela ob večjem pašniku, da vidiva, če kaj izstopi. Bilo je po dežju, solnce je prav toplo zasijalo. Nama nasproti se je na kakih 150 korakov pokazala lisica, ki je lovila kobilice. Na tiho vprašam lovca, ako naj lisico prikličem. Seveda, je pritrdil, vendar sem čutil, da prav ne ve, kako bom to napravil. Ondotni lovci se bavijo v glavnem z lovom na srnjad, velike in male peteline in na jelenjad, katere vrste lova razumejo prav

mojstrsko, za druge se ne brigajo mnogo, saj jim stroga nadzorna služba ne pušča mnogo časa in jim tudi lovski gospodarji radi visoke divjadi ne dopuščajo nepotrebnega pokanja po revirju. Vzamem jerebovo piščalko v usta in zakličem. Lisica je na prvi klic pogledala na drevo nad seboj, na drugi se pa takoj usmerila proti nama. S štirimi, petimi klici sem jo privabil na pet korakov blizu. To se je zdelo lovcu tako smešno, da je bruhnil v smeh. Seveda je lisica, bila je mladica — odskočila. Čeprav je obstala že na 30 korakov in se ji je videlo, da ni vedela, pri čem da je, je nisem mogel več zvabiti nazaj. Meni ni bil prav lovčev smeh, ker bi rad vedel, kaj bi lisica napravila, ako bi slišala jereba tako blizu. V zadnjem hipu bi me vendar morala dobiti na nos, ali je pa morda imela nahod?

Da sem se poskusil tudi na zajčji vek, se razume. Ker je moje lovišče zelo oddaljeno, nisem mogel izrabiti pravih prilik za to vrsto lova, zlasti ne zimskih mesečnih noči. Moji uspehi zaradi tega niso bili posebni. Privabil sem sicer vrane, šoje, skobce, zajce, tudi psa, dolgo pa nisem mogel privabiti lisice. Nekega zajca — bila je po mojem zajka, ki je imela mladiče — sem tekom dobrih petih minut privabil kar štirikrat. No, končno sem privabil tudi lisico. A to je dolga zgodba. V lovišču je globoka dolina, bolje rečeno jarek. Tam sem pozimi večkrat sledil lisico, vendar lisičine nisem mogel najti. Svet je v spodnjem delu zelo skalnat, jarek izredno ozek in težko dostopen. Vedno sem upal, da tam privabim lisico. Nekega dne v drugi polovici julija sem šel na sprehod z damo, ki je bila naš gost v mali lovski sobici, ki sem si jo opremil pri nekem posestniku. Imel sem s seboj samo malokalibrsko puško, kajti za klicanje srnjaka je bilo še prezgodaj. Da bi spremljevalki in sebi kratil čas, sva sedla v gornjem delu dolinice, da malo poskusim na zajčji vek. Bolj v šali, kakor za res, sem napovedal lisico. In glej, komaj sem drugič »zavekal«, že se čuje v suhem listju, da se nekaj približuje. Zašepnem spremljevalki, da je lisica že tu. V tem tudi zagledam na drugi strani dolinice rdečo liso, ki se je zopet skrila. Ko se zopet pokaže, vidim, da se nama približuje kapitalen šesterak. In prišel je mimo naju na 10 korakov, ne da bi zapazil naju ne mojega španjela, ki si je srnjaka prav z zanimanjem ogledoval. Šele ko je prišel srnjak više v reber, je parkrat zalajal in počasi izginil v hrib. Jasno, da sem se jezil, da nisem imel s seboj močnejše puške, z malokalibrsko pa nisem hotel streljati. Ta dogodek me je napotil, da sem potem avgusta pridno klical srnjaka, prišel mi je pa zgolj špičak, ki sem ga pustil v miru. Naslednje leto sem se vnovič spravil na to dolino. Klical sem zopet srnjaka, ki sem ga tudi sledil. Ko napravim v

jarku srnin vek, srnjaka sicer ni bilo, prišli sta pa dve mladi lisički, ki sta na kakih šest do sedem korakov gledali mene in mojega španjela. Bili sta tako ljubki, da sem se od srca razveselil njunega poseta. Šele ko sem zamahnil, sta se odstranili, ena očividno s prav težkim srcem. Ko sem lovil 5. oktobra istega leta na jerebe, spravil sem se zopet v ta jarek, da poskusim, če bi morda zopet prišla lisica. In res, komaj sem dvakrat zavekal, je že pritekla po stezici pod menoj. Ko je bila brez kritja, sem sprožil, in lisica je obležala na mestu.

A tudi srnjaka, ki se je skrival v tej mirni, težko dostopni dolini, sem dobil leto dni pozneje na srnin vek. Bil sem takrat bolan in menda le zaradi tega sem ga dobil. Davno sem že končal s klicanjem. Bil sem od bolezni utrujen in ni se mi dalo, da bi šel naprej. Bilo je med 10. in 11. uro, po dežju in zelo soparno. Zadremala sva jaz in moj španjel. Ne vem, kaj me je v dremanju premotilo, da sem pogledal na desno. Tam je stal v visoki praproti močan srnjak-šesterak, obrnjen proti meni. Počasi sem se okrenil, mirno dvignil puško in ko je križ v daljnogledu zajel prsa, sem sprožil. Bilo je v zadnjem hipu, kajti srnjak je že stezal vrat, znak, da je bil na tem, da odskoči. Srnjak se je na strel obrnil v dolino in izginil. Na nastrelu ni bilo niti najmanjše kapljice krvi. Počakal sem dobre pol ure, nato pa izpustil španjela, ki mi je hitro našel srnjaka, ležečega kakih 20 korakov niže v borovju. Imel je močno, žal preozko nastavljeno rogovje. Tehtal je izčiščen 25 kg. Če ne bi zaradi utrujenosti ostal toliko časa na mestu, tega srnjaka gotovo ne bi dobil.

Upam, da bodo te črtice našim mladim lovcem v pobudo, da se seznanijo z načinom lova, ki ne dovede vedno do plena, a mnogokrat do lepih prizorov, ki jih sicer lovec nima prilike opazovati.

Janko Skale:

Naš lov — bolnik.

Vsak sport, najsi bo še tako idealen, ima bolezni, na katerih hira. Ima pa zato tudi vse polno zdravnikov, ki ga skušajo ozdraviti z različnimi metodami. Res se včasi posreči kakemu sportnemu zdravniku postaviti pravo diagnozo in odstraniti vzroke hiranja, tako da dobi sport zdravo podlago in se v veselje vseh zainteresiranih lepo razvija. Mnogo panog sporta pa hira in ne pride do višine, kakršno bi moral doseči, in končno propade, čeprav mu je bilo predpisanih nešteto receptov in medikamentov. Pač zdravilo ni bilo pravilno ali vsaj ni učinkovalo.

Ali je lov sport ali ne, o tem ne nameravam sedaj razglabljati. Je in ni, kakor je pač komu pri srcu. Za mene je, in sicer v obliki, ki bi jo imenoval sport-veda. — Ta naš ljubi lov, ta idealni sport-veda je bolnik, in sicer jako potrpežljiv bolnik. Vsa mogoča in nemogoča zdravila je moral že použiti, pa vendar hira, dasi ima veselo in zdravo obličje.

Lovišča n. pr. na Sorškem polju, na Dolenjskem itd. se ne popravijo, temveč se v najboljšem primeru drže na svojem nivoju; druga pa propadajo. Nepobitno je glavni vzrok temu dejstvo, da se je razpaslo divje lovstvo. Razpasla se je ta ljudska razvada in njena nezajezitev v taki meri, da je vsak procvit lova nemogoč. — Kaj nam pomagajo v »Lovcu« članki, lepi, idealni in absolutno pravilnega nazora o negi lova, o različnem odstrelu srn, srnjakov, o krmljenju in več takih lepih stvareh, ko nam pa divji lovci nekaznovano ali pa z jako milo kaznijo decimirajo divjad na minimum. Zakaj se v teh težkih časih žrtvujejo tisočaki za varstvo in nego divjadi, ko vendar ni nobenega rezultata. Res so tudi na divjadi bogata lovišča, za katerih ohranitev je bilo ogromno novcev potrošenih, vendar nam ta lovišča ne smejo biti v protidokaz mojih trditev, kajti abnormalno je za dosego dobrega staleža žrtvovati petkrat toliko, kolikor bi bilo pravilno in v skladu z lovskim užitkom. Prepričan sem pa, da bi bila v teh, sedaj dobro zasedenih loviščih vprav taka praznota kakor drugje, če bi ne imel najemnik zadostnih denarnih sredstev za pomnožitev varnosti do skrajnosti. Seveda so pa lovišča tudi različna; nekatera se dajo lažje nadzirati kakor druga. — Pa se zgodi, da napravi najemnik lovišča, ki je izdal za gojitev divjadi ogromno denarja, lov na srnjad, ne glede na to, ali se strelja srnjad s kroglo ali šibrami, že je tak možak v očeh nekaterih lovskih zdravnikov krvolok, mrhar in posestnik drugih takih propagandnih imen. Ali naj res

najemnik lovišča, v katerem gospodarijo nekaznovano tatovi, izkrvavi zato, da lahko tatinski izrodek mrcvari v vsakem času divjad? Ni li bolj pravilno in lovsko razumno, da v takih loviščih postreli divjad najemnik, ki ima po zakonu pravico do tega, kakor pa, da mora prepustiti divjad divjim lovcem, ki jim je čas in morilno orožje postranska stvar? Bral sem v »Lovcu« med drugimi nasveti tudi tega, da naj taki ljudje, ki se boje »raubšicev«, rajši ne gredo na dražbo in naj lov prepuste drugim, ki imajo boljšo voljo. Dvomim, če je ta recept pravilen. Dobro bi bilo, da bi ta tovariš-svetovalec tudi povedal, kdo bi bil tisti s tako dobro voljo in tako polno mošnjo, da bi metal tisočake za to, da se bodo »raubšici« mastili z divjačino in nekaznovano ubijali vse vprek, lovili na železa in v žico. Nasvet, kajneda, bi bil sedaj zopet na mestu, namreč: pogon, lovljenje, ovadbe tatov, da, najbolj energičen nastop. Samo recept. Vse se je že napravilo in se še vrši. Rezultat? Divji lovci na prostem, streljanje, ubijanje, zopet žica, leto za letom manj divjadi! Divji lovci pa v posmeh zapriseženim in poklicnim lovcem zastrupljajo in pobijajo lovske pse. Dogodilo se je, da so prinesli svežo srnino glavo pred vrata paznikov, da bosta njihova »radost« in tista »dobra volja« večji. — Sedaj bi pa prosil tiste tovariše, ki vedo toliko lepega o praktični negi in gojenju divjadi, za nasvet, kako bi se to zlo, lovska tatvina, kot glavna in največja rana našega lovstva preprečila? Je težko, vem, dajati pametne in koristne nasvete, zato sem pa le redkokdaj čital v našem mesečniku članke o tem poglavitnem zlu. Dokler pa ne bo divje lovstvo do skrajnosti zatrto, tako dolgo ne koristijo članki o dobrih in koristnih potezah lovcev.

Naš kazenski zakon o lovskih tatvinah je pomanjkljiv, gospodje sodniki pa nočejo razumeti, da so divji lovci nepridipravi in da se v to branžo ljudi rekrutirajo največji vaški izmečki. Čeprav nisem pravnik, smatram vendar, da je zakon že tako ustvarjen, da bi sodnik vsakega divjega tatu lahko občutno obsodil. Divji lovec je pa že tako premeten, da hitro najde pri vsakem zakonu toliko luknjic, da se iz njega izmuzne. — To je rak-rana našega lovstva, tu hira naš idealni lov in preden ne bomo posvetili tej točki vse sile, mislili na vsa mesta, kjer se da v tem pogledu kaj doseči, in dokler ne bomo imeli rezultata v roki, tako dolgo bo hiral lov. Če ostane pri teh žalostnih razmerah, bodo srne in vsa naša lepa divjad kmalu le nekaj, kar je bilo...

V našem lovskem društvu je včlanjenih veliko jako vplivnih oseb, katerih beseda bi, o čemer sem trdno prepričan, veliko zaležgla na merodajnih mestih. Pri nas se pa vse preveč premlevajo

podrejena vprašanja in v društvu se goji družbarstvo. Naj odpade vse, kar ni važno in kakor sem že omenil, s trdno voljo se mora iti na to, da se zajezi divje lovstvo. Na vsak način mora imeti poklicni lovec odnosno zapriseženi čuvaj več pravice v lovišču kakor samo to, da sme vleči iz pipe. Odvzete puške, ne glede na to, ali so dobre ali slabe, se morajo oblastveno brezpogojno uničiti in ne sme se tako prakticirati, kakor se je do sedaj, da pride ena in ista tatu odvzeta puška po večkrat na dražbo. Take dražbe so direktno borze orožja za divje lovce. Otežkočiti se mora nabava streliva dvomljivim elementom, nadalje se mora za vsako ceno doseči poostren zakon o lovski tatvini, tako da ne bo odhajal lovski tat od kazenske razprave trdno odločen ponavljati kvarno rokodelstvo še v večji in okrutnejši meri. Gospodom sodnikom naj se skuša dopovedati, da so divji lovci za človeško družbo kvaren element in nimajo pravice, da se jemljejo v zaščito.

Da se krade divjad zaradi revščine, je jalov in že davno izpodbit izgovor. Puška, municija, čas, vse to stane denar in človek, ki ima toliko denarja, da si vse to nabavi, ni revež, temveč le dvomljiv element, ki je v mnogih primerih hladnokrvno pripravljen nepošteno početje prikriti tudi z ubojem. Saj nas praksa uči: tam, kjer je sodnik odločen in ima trdo roko, tam ni gnezd divjih lovcev, ne nožarjev in drugih takih vaških junakov. Tam pa, kjer je sodnik mehak, tam se vsevprek kolje, krade in strelja.

Torej to je po mojem mnenju tvor, iz katerega pronica glavno zlo za lovstvo vobče, vse drugo je pa začasno podrejene važnosti in bo takrat šele aktualno, ko bomo to glavno rano zacelili.

Da pa ne bo kdo od lovskih tovarišev v navedenem iskal morebiti kamen spodtike, izjavljam glede načina lova in zaščite divjadi, posebno srn, da sem z navdušenjem prvi med lovci, kakor sem bil do sedaj, da se po zacelitvi, poudarjam »po zacelitvi« omenjene največje rane, stavi srna za vedno pod zaščito. Šele takrat nam bo pokazala pametna nega in gojitev v lovstvu velik plus in se pokazal dobiček od kapitala, ki smo ga izdali za varstvo, nego in gojitev, seveda ne v denarju, pač pa v dobrem staležu divjadi in v našem in občem veselju nad tem lepim božjim stvarjenjem. Takrat bo lov vstal z bolniške postelje in vse druge bolezni bomo rade volje pripravljeni zatirati tako dolgo, da bo ta ideal — lov res zdrav in lep.

Z.:

Odstrel slabih jelenov in košut.

Iz Podravja.

Počasi, kakor je naraščalo, je tudi padalo število glasnih jelenov in slednjič se je še tu in tam po dolgih presledkih oglašal kak zapozneli svat. Opazovanje se je vršilo z nezmanjšano pozornostjo, samo z razliko, da se je sedaj posvečala večja pažnja slabim, zaostalim jelenom, posebno špičakom in pa teličkom. Posestnik je po pregledu dnevnih poročil ter po odstrelu rukajočih plenov določil, koliko jelenov, telet in košut je treba odstreliti, s pripombo, da uprava razdeli odstrel med osebje. Odstrela se je udeleževalo uradništvo ter nadlogarji, medtem ko nižji nameščenci niso bili deležni tega privilegija. Ker je večina divjadi stala v mojem področju, je bil tudi največji odstrel odmerjen meni. Tako sem imel odstreliti letno do 7 jelenov, 5 telet in do 15 košut. Predpisano število je moralo biti na vsak način doseženo, nikakor pa ne prekoračeno. Bili smo zvečer in zjutraj, vedno v gozdu, na lovu. Ker so bili slabi jeleni večinoma znani in tudi njih mesta poznana, delo ni bilo težko. Za odstrel zreli jeleni so špičaki s kratkimi, ravnimi stebli, ki ne kažejo, da bo jelen kdaj nastavil lepo, pravilno rogovje. Nadalje starejši jeleni z neprimerno dolgim vrhnjim odrastkom, tako zvani »sabljarji«, ki ogrožajo življenje drugih, tudi močnejših jelenov. Z dolgim odrastkom jih prebadajo kakor z bodalom. Odstrel se vrši ne glede na telesno konstitucijo jelena ter je za presojo merodajno samo rogovje. Težji je odstrel telet, ker pridejo v poštev v prvi vrsti mladiči ženskega spola, ki jih razloči samo vešče oko starega lovca od moških, in to po izrazu lica in obliki glave, ki je pri samicah ožja ter podolgovata, medtem ko so samci debelejših glav in energičnejšega pogleda. Teža za odstrel primernih mladičev je okrog 30 kg. Mladiči se večinoma še drže mater košut, ki se v tem času, po oploditvi začnejo zbirati v večje črede. Mladiči se vedno rinejo v sredino črede, tako da je zelo težko izbrati za odstrel primeren komad. Lovec mora zelo paziti, da ne pogodi kakšnega drugega kosa. Vsa divjačina je pred odpošiljatvijo pregledana v upravi. Pregled velja tudi zadetku, kako je bila divjad pogodena. Kdor ni odstrelil pravih komadov ali slabo pogodil, je izključen od nadaljnjega odstreljevanja. Tako sem zalezoval slabega, pozno povrženega moškega mladiča, ki ni bil večji od slabe srne, pet dni zaporedoma. Zadrževal se je bil v čredi 15tih košut, z drugimi mladiči in mi ni bilo mogoče, dasi sem se pribli-

ževal od vseh mogočih strani, priti do strela. Šele ko sem nekoč razgnal čredo in so se košute razdelile v dve skupini, je ostal jelenček nekaj trenutkov sam. Takrat sem videl glavo in del prsi. Ker sem jelenčka že dobro poznal in sem ga bil opazoval tudi med zalazom, nadalje me je tudi logar, ki je bil vedno z menoj, pri odstrelu opozoril, da je pravi, sem hitro izkoristil trenutek in rešil mladiča pred mučnim poginom, ki bi ga gotovo doletel v zimskem času. Med odstrelom jelenov in mladičev se streljajo tudi košute. Večina jih pa pade šele po izvršenem odstrelu telet in jelenov, in sicer po večini take, ki že nekaj let niso povrgle, in nadalje tiste, ki kažejo bolezenske znake, in pa košute, ki so bile obstreljene zunaj na poljih. Šele ko teh primanjkuje, se streljajo zdravi nadštevilni komadi.

Sv. Hubert (tudi Hugbert), grof,

prvi škof v Lüttichu, zaščitnik lovcev.

Svojo mladost je preživel na dvoru Teodorika III., kralja v Nevstriji (sedanja severnovzhodna Francija), kjer se je zaradi svoje ljubeznivosti pa tudi zaradi svojega znanja povzpel do najvišjih časti. Živel je veseljaško. Med drugimi zabavami je ljubil lov. Ko je neko nedeljo — za svoje zveličanje se do tedaj ni zmenil — bil na lovu ob času, ko so se verniki nahajali v cerkvi pri službi božji, je zagledal nepričakovano krasnega jelena, ki je imel med rogovi znamenje sv. križa. In Hubert je slišal glas: »Spreobrni se, sicer te bo kmalu zadela kazen — pogubljenje!«

Po tem dogodku se je odpovedal Hubert častem, je šel v samoto in tam preživel sedem let. Bil nato učenec škofa sv. Lamberta v Maastrichtu in potem tudi njegov naslednik (od leta 709). Leta 722 pa je svoj škofijski sedež prestavil v Lüttich.

Hubert je bil zelo goreč oznanjevalec sv. evangelija. Takrat so v Ardennih v Brabantu bili še mnogi ajdje. Hubert je vse pridobil za krščanstvo. Zaslužil si je naslov apostol Ardennov. Svoje premoženje je razdelil med uboge. Sirotam je bil oče. Živel je sveto in spokorno.

Kmalu po njegovi smrti (30. maja 728) se je začelo v lüttiški škofiji češčenje sv. Huberta. V 16. stoletju je bilo samo v ti lüttiški škofiji 21 cerkva njemu posvečenih. Pa tudi v pokrajinah Trier, Luksemburg, Lothringen, ob spodnjem Renu in drugod je razširjeno njegovo češčenje. Kot praznik pa se ne obhaja njegov smrtni dan, ampak 3. november, dan, ko je prestavil svojčas sedež škofije iz Maastrichta v Lüttich.

Že v 10. stoletju so ga v Ardennih častili lovci kot svojega patrona in praznovali njegov praznik 3. novembra, dan, s katerim so navadno tudi zaključili lov na visoko divjad. In bila je splošna navada, da so njemu darovali ne le prvino, ampak še desetino lovske sreče.

Legenda omenja tudi čudeže, ki so se na priprošnjo sv. Huberta dogodili ob raznih nevarnostih na lovih.

D. L. P.:

Poljska tekma ptičarjev,

ki jo je priredilo »Društvo ljubiteljev ptičarjev« v Ljubljani dne 1. oktobra 1933 v revirju Moste pri Ljubljani.

Prvotno objavljeni jesenski vzrejni tekmi, prva v Ljubljani in druga v Mariboru, sta se morali združiti v eno poljsko tekmo, ker društvo letos ni dobilo na razpolago lovišča v D. M. v Polju, ki je posebno pripravno za vodno delo. Za mariborsko tekmo so bili pa prijavljeni samo trije psi. Lovišče, ki so ga nam iz prijaznosti ponudili zakupniki mestne občine ljubljanske, pa zaradi zadnje povodnji ni bilo uporabno.

Sešli smo se na vrtu hotela »Metropol«, kamor so prispeli razen vodnikov psov tudi številni udeleženci iz raznih krajev, in to ne samo društveni člani iz Maribora, Celja in Karlovca, marveč tudi gostje iz Savske banovine, kar nas je še posebno razveselilo. Po smotri smo odšli v gosti ljubljanski megli

v moščanski revir, ki sta nam ga dala iz prijaznosti na razpolago zakupnika lovišča. Tam so sodniki ocenili teknujoče pse. Gg. lovskima zakupnikoma, ki sta nam odstopila svoj revir za našo tekmo, bodi izrečena na tem mestu naša najiskrenejša zahvala. Da ni bilo pričakovanega odziva ljubljanskega občinstva, je vzrok, ker je bilo premalo reklame za to prireditev. V prihodnje bo treba poskrbeti poleg objave v »Lovcu« za reklamo tudi v dnevnih časopisih. V inozemstvu izdajajo za take tekme cele brošure v svrho propagande in vsak lastnik pripelje psa na tekmo, da tam pokažejo psi svoje sposobnosti ali se pa njih lastniki udeleže vsaj tekem. Žal, da pri nas ni toliko zanimanja za tekme, kajti pogrešali smo celo naše tovariše iz društvenega odbora, da celo sodnike in prijavljene sodniške pripravnike, ki so si takrat gotovo poiskali drugje razvedrila.

V revirju smo razdelili pse v dve skupini, v prvo so bili uvrščeni starejši psi, in sicer štirje (štev. 1—4). Sodil jih je društveni predsednik g. Urbanc, kateremu sta bila prideljena gg. inž. Weinberger in dr. Eberl; slednji je bil tudi vodja tekme. V drugo skupino je prišlo pet mlajših psov (štev. 5—9), ki so bili prvotno prijavljeni za jesensko vzrejno tekmo. Iz tega razloga so bili ti tudi preizkušeni iz predmetov, ki so predpisani za poljsko tekmo.

Sodnika te skupine sta bila gg. dr. Vilko Pfeifer in Anton Schuster. Iz razpredelnice, ki je natisnjena na koncu poročila, je razvidno, kaj so pokazali psi in kako so bili ocenjeni. Tu dodajamo zgolj nekaj pripomb, ki razpredelnico bolje pojasnjujejo.

Štev. 1. **Lady,** JRP 6 N, * 12. 6. 1926 iz Miše po Lord-u. Vzreditelj, lastnik in vodnik dr. Friderik Luckmann, Ljubljana.

Simpatična angleška seterica se je v vseh panogah izkazala za prav dobro, oziroma dobro; zaradi mokrote na polju ni mogla nosu v polni meri pokazati. Želeti bi bilo, da bi psica seterske pasme iskala nekoliko živahneje. Ovira, ki je nastala zaradi mokrote, je bila upoštevana tudi pri ocenjevanju ostalih psov.

Štev. 2. **Pika,** JRP 79 B, * 20. 12. 1931 iz Sente JRP 47 B po Tičku JRP 4 A. Vzreditelj Drago Pogačnik, Ljubljana; lastnik in vodnik Ivan Ožbolt, D. M. v Polju.

Ta temnorjava nemška kratkodlaka psica, katere vnanja oblika je bila ocenjena samo povoljno, bi morala, ker jo je dresiral poklicni lovec, pokazati pač mnogo več. V dresurnih predmetih je docela odpovedala, tako da ni prejela niti pohvalnega priznanja.

Štev. 3. **Ris I., Dravski,** JRP 103 A, * 21. 9. 1931 iz Bistre Dravske JRP 44 B po Juppu-Laa JRP 89 A. Vzreditelj Dragotin Klobučar, Maribor; lastnik in vodnik Janko Krefl, Karlovac.

Temperamenten kratkodlaki pes se je od lanske poljske tekme zlasti pri vlečki, prostem iskanju izgubljene divjačine in v donašanju zelo poboljšal, tako da je s 170 točkami prejel že I b darilo. Z nekoliko več prakse bo postal z lahkoto dober uporaben pes.

Štev. 4. **Ris,** JRP 106 A, * 20. 12. 1931 iz Sente JRP 47 B po Tičku JRP 14 A. Vzreditelj Drago Pogačnik, Ljubljana; lastnik Alojzij Dular; vodnik Andrej Premk, Mengeš.

Ni bil pripeljan k tekmi.

Štev. 5. **Dijana-Dravska,** JRP 73 B, * 15. 5. 1932 iz Bistre-Dravske JRP 44 B po Furor-Altenbach JRP 86 A. Vzreditelj Dragotin Klobučar, Maribor; lastnik in vodnik Juro Vrečer, Celje.

Ta nemška kratkodlaka psica je bila med železniško vožnjo poškodovana na desni zadnji nogi in ta poškodba jo je pri iskanju zelo ovirala, kar je tudi vzrok, da tudi v drugih panogah ni mogla pokazati vseh sposobnosti. Zaradi tega je dobila s 144 točkami samo III. darilo, čeprav je pri spomladanski vzrejni tekmi obetala mnogo več.

Štev. 6. **Dijana,** JRP 80 B, * 6. 6. 1932 iz Dijane II.-Mitras JRP 29 B po Taps-Noriškem JRP 50 A; vzreditelj Karl Dobovšek, Ježica; lastnik in vodnik Štefan Rodošek, Ljubljana.

Nemška kratkodlaka psica z zelo dobro osnovo in hitrim galopnim in prečnim iskanjem je odrekla v vseh glavnih dresurnih predmetih. Vodnik je odstopil med tekmo.

Štev. 7. **Blisk-Dravski,** JRP 109 A, iz istega legla kakor štev. 5. Lastnik in vodnik Feri Hartinger, Maribor.

Je temperamenten, živahen pes nemške kratkodlake pasme. Z zaletavanjem pri iskanju ni mogel spraviti v polno veljavo gotovo dobrega nosa; izkazal se je vendarle vobče prav dober in je z lahkoto s 166 točkami dosegel II. mesto.

Štev. 8. **Vidra,** JRP 6 J, * 13. 6. 1932 iz Bistre JRP 4 J po Trollu-Burgwalden JRP 15 E. Vzreditelj, lastnik in vodnik Vladimir Vlašič, Maribor.

Preglednica poljske tekme ptičarjev, dne 1. oktobra 1933 v Ljubljani.

Številka žreba	Številke učinitve: 0 = nezadostno, 1 = zadostno, 2 = povoljno, 3 = dobro, 4 = prav dobro / Ime psa	Predmeti preizkušnje: Nos (6)	Iskanje (4)	Stoja (4)	Natezanje (3)	Hitrost (3)	Vztrajnost (3)	Donašanje perutnine po sledi (4)	Donašanje zajca po sledi (4)	Donašanje perutnine pri prost. iskanju (3)	Donašanje zajca pri prostem iskanju (3)	Donašanje perutnine (2)	Donašanje zajca (2)	Ubogljivost (3)	Strelomirnost (2)	Zajca čednost (2)	Obnašanje vzpričo odletele perutnine (2)	Odložitev (1)	Vodljivost (1)	Vsota	Ocena	Smotra	Darila
1	Lady	3½ (21)	4 (16)	4 (16)	4 (12)	3 (9)	4 (12)	3 (12)	3 (12)	3 (9)	3 (9)	4 (8)	4 (8)	3 (9)	2 (4)	3 (6)	3 (6)	4 (4)	3 (3)	176	Ia	dobro	Častno darilo DLP
2	Pika	2 (12)	2 (8)	3 (12)	3 (9)	3 (9)	3 (9)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	1 (2)	0 (0)	2 (6)	1 (2)	1 (2)	2 (4)	4 (4)	3 (3)	82	0	povoljno	Vodnik Din 100·—
3	Ris - Dravski	4 (24)	3 (12)	4 (16)	4 (12)	4 (12)	3 (9)	3 (12)	4 (16)	3 (9)	4 (12)	3 (6)	3 (6)	2 (6)	2 (4)	2 (4)	2 (4)	4 (4)	2 (2)	170	Ib	prav dobro	Častno darilo DLP
4	Ris	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	Se ni udeležil
5	Dijana - Dravska	2 (12)	3 (12)	2 (8)	3 (9)	3 (9)	2 (6)	3 (12)	3 (12)	3 (9)	3 (9)	4 (8)	3 (6)	3 (9)	4 (8)	—	4 (8)	4 (4)	3 (3)	144	III	prav dobro	Častno darilo DLP
6	Dijana	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	prav dobro	Odstopil
7	Blisk - Dravski	3 (18)	3 (12)	3 (12)	3 (9)	4 (12)	4 (12)	3 (12)	3 (12)	4 (12)	3 (9)	4 (8)	4 (8)	3 (9)	3 (6)	—	4 (8)	4 (4)	3 (3)	166	II	prav dobro	Častno darilo DLP
8	Vidra	3 (18)	3 (12)	4 (16)	4 (12)	3 (9)	4 (12)	4 (16)	4 (16)	4 (12)	3 (9)	4 (8)	4 (8)	4 (12)	4 (8)	—	4 (8)	0 (0)	4 (4)	180	I	dobro	Častno darilo DLP
9	Biba - Ortneška	4 (24)	1 (4)	4 (16)	3 (9)	1 (3)	2 (6)	3 (12)	—	3 (9)	0 (0)	3 (6)	0 (0)	3 (9)	1 (2)	—	0 (0)	4 (4)	4 (4)	108	p.o.	·	Posebno darilo DLP

Vodja tekme: Dr. Erik Eberl.

Sodniki: Dr. Vilko Pfeifer, Anton Schuster, Franc Urbanc.

Sodniški pripravnik: Ing. Friderik Weinberger.

Ta nemška žimavka se je že na spomladanski vzrejni tekmi izkazala kot zelo uporabna lovska spremljevalka, ki se je do jeseni v vseh panogah prav dobro izvežbala. Pri sistematičnem iskanju zna, čeprav ne posebno dober nos kar najbolje uporabiti, tako da je veselje opazovati mlado psico pri delu. Naravno, da je dosegla s 180 točkami I. darilo. Omeniti je treba, da njena odlakanost ni brezhibna.

Štev. 9. **Biba-Ortneška,** VRP 41/1933, * 20. 2. 1933 iz Bonnie-Bode JRP 56 B po Juppu-Laa JRP 89 A. Vzreditelj, lastnik in vodnik Oskar Kosler, Ortnek.

To, da so prijavili k poljski tekmi komaj 7 mesečno nemško kratkodlako psico zelo plemenitega porekla, je bilo za naše društvo nekaj novega. Naravno, da se je morala oceniti prav tako, kakor ostali kandidati, in vendar je dosegla ta izvrstna psica 108 točk s pohvalnim priznanjem. Boljši nos bo težko najti, seveda je način iskanja primeren starosti, še obotavljajoč in počasen. Stoji trdno na jerebice, prav tako na zajca, vendar se požene za odletelo perjadjo. Ustreljeno jerebico najde hitro in jo prinese vodniku, zajca še ne more zagrabiti. Jerebičjo vlečko napravi prav dobro. Poslušnost prav dobra. Pričakujemo, da bo prihodnje leto dosegla prvo mesto.

Proti 14. uri so padli zadnji streli v gozdičkih v bližini aerodroma. Obe skupini sta namreč skoraj istočasno zaključili delo, ki se je nekoliko zavleklo, ker jerebice zaradi dolgotrajne megle in mokrote na njivah niso držale. Ko so se vsi udeleženci pri »Sedmici« v Mostah nekoliko okrepčali in sodniki zabeležili opazovanja s številkami, je vodja tekme že kmalu po pol 16. uri razdelil darila. Slike naših mnogobrojnih fotografov, ki so prisostvovali tekmi, bodo izjemno pokazale prav zadovoljne in vesele obraze udeležencev.

Ko se je zadnja skupina udeležencev vračala čez ljubljansko polje domov, se ni čulo v mraku edinole brnenje aeroplanov, marveč tudi ljubko, za nas gotovo prijetnejše klicanje jerebic, ki so se klicale na skupno prenočevanje in si druga drugi pravile dogodke zanimivega dneva.

Končno izrekamo nado, da bo prihodnje leto ne le naše osrednje društvo, marveč tudi mariborska podružnica priredila že dolgo časa tako potrebno uporabnostno tekmo. Materijala je brezdvomno dosti, potrebno je le malo več zanimanja in lastniki psov bi se morali zavedati dolžnosti, naše društvo pa uvesti potrebno propagando. Za pravega in pravičnega lovca pač ne more biti lepšega veselja, kakor če lovi s psom, izvežbanim v vseh panogah lova.

December.

Kdor hoče imeti v lovišču divjad, jo mora gojiti. Pa ne samo gospodarski interes in veselje do lova nam to narekujeta, marveč tudi splošni človeški čut pravi, da če imamo nekaj radi, da mu priskočimo v pomoč, kadar trpi pomanjkanje. In to se godi z našo divjadjo pozimi. Krmišča za divjad in za poljsko perjad morajo biti pripravljena in napolnjena že v začetku jeseni. Sedaj v decembru jih je pa treba neprestano pregledovati. Nikjer drugje ni divjad tako izpostavljena in nikjer ji ne preti toliko nevarnosti

kakor vprav na krmiščih. Kdor krmišč ne misli strogo nadzorovati, naj jih rajši opusti! Krmišča so sicer neobhodno potrebna za tistega, ki hoče imeti bogato zasedena lovišča, toda kdor ne pazi na divjad pri krmiščih, se mu lahko zgodi, da bo prišel ob vso divjad in poljsko perjad.

Lovski tatovi imajo najlepšo priliko, da love ali celo streljajo divjad pri krmiščih, kjer se zbira. Zelo nevarne so za tako uničevanje flobertovke. Koliko fazanov in jerebic postrele z omenjenimi puškami pozimi pod kozolci in pri zanemarjenih krmiščih, dokler je tamkaj še kaj krme. Ne samo lovski paznik, tudi lastniki ali zakupniki lovišča morajo v decembru v gozd in na polje in se

prepričati osebno, kaj se tam godi v snegu. Dokaj poljske perjadi uničijo na krmiščih ujede in pa vrane in srake. Slednje pojedo mnogo krme poljski perjadi in pobijejo tudi oslabele jerebice. Krmišča morajo biti zavarovana, če mogoče s trnjem in grmičevjem, nad njimi pa je dobro nastaviti pasti za ujede. Zelo nevarne na krmiščih so domače mačke. Večkrat je potrebno že v decembru poloviti jerebice in jih prezimiti doma v za to primernih prostorih. H gozdnim krmiščem je treba prirediti stezice in če zapade sneg, narediti gazi. Poleg sledi divjadi ugotovi lahko lovec v snegu, kdo in odkod prihaja v gozd. Nadziranje je za vztrajnega lovca pozimi še lažje kakor poleti. Posebno dobro služijo za to smuči.

Če ne zapade sneg v niže ležečih krajih, prirejajo v decembru še večje love na zajce in fazane. V gozdnatih pokrajinah v decembru še prav uspešno brakirajo na zajce. Višek lova pa je v lepih zimskih dneh brakada na lisice, seveda le tam, kjer ni srnjadi. Kjer so srne, se težko lovi s psi, ki gonijo tudi srne. V snegu, pri mesečini, uživajo lovci, ki znajo privabiti lisico na zajčje ječalo. Pa tudi za čakanje lisic so najbolj pripravne jasne zimske noči.

S prihodom decembra gre h koncu gamsov prsk. Če so lepi dnevi, se dogodi, da rogljati ženini tupatam še malo zapode črne neveste, toda sv. Miklavž navadno ohladi srca gamsov. Po končanem prsku pa pravijo Gorenjci, da dobi gams zlato dlako. Kdor ga hoče dobiti, se mora navadno dobro spotiti. Zimski lov v planinah ni lahek! Seveda je pa mnogo odvisno tudi od vremena. Kozli odidejo po prsku v zimska skrivališča, navadno v kake stene v gozdovih, kjer lenarijo in se pasejo le okoli doma.

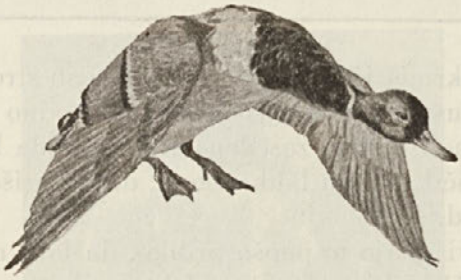

A. Mazlu:

Gosti so tu.

Polagoma izgublja solnce svojo moč. V mraku se dvigne tanka meglica, kakor da hoče zemlja prikriti svojo goloto pred zasmehljivo luno. Temnozelen gozd preminja svojo barvo. Tu pa tam so vidne rjave lise. Nekaterim listovcem že odpada listje. V gozdu diši po gobah in vlagi. Z dreves padajo velike kaplje, kakor solze po minulem poletju, ki se posuše šele, ko prisije solnce s svojo prijetno toploto. Narava se pripravlja k počitku. Celo kralj gozda, ki je pred nekaj tedni z mogočnim glasom pretresal ozračje mirnega gozda, je utihnil. Njegov: »Booaah«, ki je pred kratkim oznanjal izvoljenkam, da je njegovo srce polno hrepenenja in izzival tekmece na boj, je utihnil v hladni jeseni. Srce, hrepenenja in boja polno, se je ohladilo.

Lovca pa priklepa še z večjo silo gozd nase. Že nekajkrat ga je dohitel mrak v goščavi. Oprezno je stopal po posekah. Gledal v poslavljajoče se solnce in prižigajoče se zvezde, dali ni švignila tajinstvena senca čez poseko.

Naslednji dan je bil vetroven. Jugozapad je pihal in razmetal rumenorjavo listje, ki ga je trgal raz drevje. Proti večeru se je nebo pooblačilo in jelo je deževati. V drobnih kapljicah je padalo vso noč. Zemlja se je napojila z vodo in ceste so bile blatne. Ob robu gozda je pognal v medli barvi podlesek. Lovca ni zadržalo vreme. Neka neznana sila ga je vlekla ven. Z blatne ceste je krenil čez pašnik proti gozdu. Ob robu je obstal in se razveselil nad cvetočim podleskom. Sklonil se je, utrgal nekaj cvetov ter si jih zataknil za klobuk.

V kravjaku, ki ga je razmočil dež, je opazil globoke luknjice v premeru slabega centimetra. Vidno se je razveselil te najdbe. »Kdaj so neki prišli?« je modroval sam pri sebi. »Skoraj ves teden jih pričakujem, iščem, povprašujem, pazim, a nobenega sledu o njih. Včeraj nisem bil zunaj, in danes je že toliko znakov tu, kakor da so že davno prišli. Previdno je preiskal tla in našel še več takih luknjic. Vesel je krenil v gozd, izbral si na preseki mesto, odkoder je imel prilično dober razgled, in čakal. Medtem se je proti zapadu zjasnilo. Z zadnjimi žarki je posijalo solnce na jesensko pokrajino. Polagoma je tonilo za horizontom. Večernica je že pomežikala —

nastal je polmrak. Gozd, prej tako miren, je oživel. »Kekek, kekek!« se je oglasil fazan in z votlim ropotom se je povzpel na gred. Temu so sledili drugi. Povsod so se oglašali in polnili lovčevo srce z veseljem. Kakih sto korakov pod njim se je oglasil kos: »Trr čok čok čok«. Lovec je obrnil pogled v ono smer. Na preseki je stal močan šesterak, kateremu je poleti tako milo piskal, pa ga ni mogel privabiti. Mirno se je pasel, kakor bi vedel, da mu letos ne preti nobena nevarnost več. Lovec je bil vesel, da ima takega rogača v revirju, in pogled nanj ga je napajal z užitkom. Medtem je v lagotnem letu v lepih vijugah prešla preseko ptica. Preden je bila puška pri licu, je že zginila za drevjem. Burno mu je jelo utripati srce. Nejevoljen je bil na srnjaka, ki ga je zmotil, da ptice ni prej opazil: »Ti šmentani srnjak, še sedaj mi nagajaš!« Motril je pazno okrog sebe. Tam prihaja senca naravnost nanj. Dvignil je puško in lovil ptico na muho, ki je letela proti njemu. »Pok! pok!« Ptica se je spustila tako nizko, kakor da pada, nato se je dvignila in izginila. »Kaj pa je to? se povprašuje in nervozno menjuje naboje. Komaj je to uredil, se pojavi na njegovi desni zopet ptica. Hitro pomeri in sproži. Ptica pade skoraj njemu pred noge.

Mračilo se je bolj in bolj, poleta je bilo konec. Pobral je tajinstveno ptico, ji izdrl drobni peresci, si jih zataknil za klobuk in si mislil: »Prva sloka v tej jeseni!«

Iz lovskega oprtnika

Seznam ocenjenih trofej na letošnji lovski razstavi v Mariboru.

Gamsi:

I. ocena:

1. Franc Fajmut, Topla (115.5 točk), 2. Fric Glaser, Ruše (112), 3. Gvido pl. Pongraz, Dornava (111) in 4. Jože Križnik, Prevalje (110.5).

II. ocena:

1. grof Douglas Thurn, Ravne (109.75), 2. grof Douglas Thurn, Ravne (109.25), 3. Miha Štangl, Guštanj (109), 4. Vladimir Kapus, Ljubljana (107.25), 5. grof Douglas Thurn, Ravne (107), 6. Jakob Schweiger, Št. Lovrenc na P. (107), 7. grof Douglas Thurn, Ravne (106.5), 8. grof Douglas Thurn, Ravne (105.7), 9. Matevž Pavše, Prevalje (105) in 10. Miha Štangl, Guštanj (105).

III. ocena:

1. grof Douglas Thurn, Ravne (104), 2. Vladimir Kapus, Ljubljana (103.7), 3. Gvido pl. Pongratz, Dornava (103.5), 4. Filip Burjak, Topla (103.5), 5. Gvido pl. Pongratz, Dornava (103), 6. Maks Urbanc, Sv. Lovrenc na P. (103), 7. grof Douglas Thurn, Ravne (102.5) in 8. M. Punzergruber, Črna (102.5).

Srnjaki:

I. ocena:

1. Fani dr. Glančnikova, Maribor (85.5), 2. Norbert Felber, Maribor (84.5), 3. Martin Višek, Sv. Anton na P. (77.5), 4. Matevž Pavše, Prevalje (77), 5. Pajtler Franc, Sv. Lovrenc na P. (77), 6. grof dr. Ferdinand Attems, Slov. Bistrica (75.5), 7. Josip Hölbl, Vuzenica (75.5) in 8. August Löschnigg, Sv. Lovrenc na P. (75).

II. ocena:

1. Gvido pl. Pongratz, Dornava (74.5), 2. Joško Sterger, Maribor (72), 3. Joško Sterger, Maribor (71), 4. Janko Kreiner, Maribor (70.5), 5. Vladimir Kapus, Ljubljana (70.5), 6. Vincenc Bachler, Rače (70), 7. Helfried pl. Rossmanith, Limbuš (70), 8. Gvido pl. Pongratz, Dornava (69.5), 9. Maks Husar, Guštanj (69.5), 10. dr. Glančnik Franjo, Maribor (69.5), 11. Peter Mravljak, Vuhred (69), 12. Gvido pl. Pongratz, Dornava (69), 13. dr. Otmar Reiser, Pekre (68.25), 14. Henrik Witzmann, Brezno (68.25), 15. N. pl. Hunkár, Turnišče (68.25), 16. Viktor Glaser, Ruše (66.5), 17. Helfried pl. Rossmanith, Limbuš (66), 18. dr. Franjo Glančnik, Maribor (65.50), 19. Wrentschur N., Marenberg (65), 20. Viktor Glaser, Ruše (63.50), 21. Otmar Scheichenbauer, Ptuj (63.50), 22. Gvido pl. Pongratz, Dornava (63.50), 23. Vincenc Bachler, Rače (62.25), 24. Josip Ziringer, Maribor (62) (križak), 25. Vladimir Kapus, Ljubljana (61.50).

II. oceno so tudi dobili:

26. Slavko Godec, Sv. Lovrenc na Pohorju, za skupino rogovja s spodnjimi čeljustmi; 27. Uprava Koslerjeve graščine za zbirko spodnjih čeljusti za določitev starosti; 28. Franc Tscheligi, Maribor, za skupino trofej (velikih in malih petelinov ter srnjakov).

III. ocena:

Joško Sterger, Maribor (tri, med njimi križak); Peter Mravljak, Vuhred (križak); ing. Albin Černe, Maribor; Emerik Wögerer, Maribor; Viktor Glaser, Ruše (tri); Fric Glaser, Ruše (dve); ing. Franjo Pahernik; Franc Janisch, Gortina; Josip Skaza, Maribor; Karol Kovač, Vuhred; grof dr. Ferdinand Attems, Slov. Bistrica; Vladimir Kapus, Ljubljana; S. Wrentschur, Marenberg (dve); Jože Robnik, Lobnica (tri); Helfried pl. Rossmanith, Limbuš; Jakob Verbič, Logatec; Jakob Schweiger, Sveti Lovrenc na Poh.; Otmar Verdnik, Dravograd; Janko Kreiner, Maribor; M. Punzengruber, Črna; Oton Parin, Novi

klošter; Ferdinand Sieber, Boč; Ivan Pratnekar, Urška gora (dve); Gvido Högenwarth, Breg pri Ptuju; Miha Štangl, Guštanj; Ivan Karničnik, Sveti Lovrenc na Pohorju; Franc Šepul, Bistrica; Edo Sernc, Slovenjgradec; dr. Ernest Reiser, Pekre; August Scherbaum, Maribor; dr. Fasching, Sv. Lovrenc na Poh.; E. Pajtler, Sv. Lovrenc na Poh. in Jakob Witzmann, Sv. Lovrenc na Pohorju.

Zavarovanje sadnega drevja pred zajci.

Lansko leto, odnosno v zimi 1932-33, ni bilo slišati posebnih pritožb o škodah, povzročenih na sadnem drevju po zajcih. Mnogo so pomagali žičnati koški, ki jih je preskrbela Šumska uprava in so se dobili tudi pri »Kmetijski družbi«. Če hočemo ostati prijatelji z našimi sadjarji, jih opozorimo pri vsaki priliki na nevarnost, ki jim preti od strani zajcev, jo pa prav lahko preprečijo. Proti voluharju, cvetoderu in še mnogim drugim škodljivcem se sadjar ne more braniti; proti škodi, ki jo povzroča zajec, pa prav lahko, z majhnimi stroški, ali celo samo z dobro voljo. Kdor že noče izdati majhnih izdatkov za žičnate koške, le-ta naj pravočasno ovije drevesa s slamo. Drevesca, ovitega s slamo, zajec nikoli ne napade. Nadalje pa je zavarovano drevesce tudi proti zmrzlini. Mraz pride težje do debla. Če pa deblo pomrzne, zopet solnčni žarki ne morejo tako hitro do njega in se počasi otaja, kar obvaruje, da deblo zaradi zmrzline ne poči. Naj nikogar ne zapelje to, ker lansko leto zajci niso naredili posebne škode, da bi ne zavaroval sadnega drevja. Lovci, opozorite sadjarje!

Moja opazovanja letošnjega prska in klicanje srnjadi v Kočevju.

Prvega srnjaka sem videl letos goniti srno v bližini Mozlja 9. julija zvečer. Čez dobre pol ure sta se mirna vrnila, najprej srna, kmalu za njo pa srnjak. Nato je bil nekaj dni mir. Drugo gonjo sem videl 20. julija ob sedmih zvečer pri Livoldu. 23. zvečer sem slišal, kako sta se podila v bližini mojega čakališča dva komada srnjadi, toda videti jih nisem mogel. Dva dni za tem, in sicer ob 7 zjutraj, sem slišal, kako je srnjak v moji bližini gonil srno. Srnjak je močno smrčal, srna pa je neprestano pivkala. 29. julija ob 6 zjutraj, sem slučajno naletel v redkem brezju, v visoki praproti, ko je srnjak gonil srno okoli grmičevja. Ko sta v drugo šla mimo mene, sem ustrelil srnjaka na 35 korakov. Cel je tehtal 30 kg. Izčiščen brez rogovja pa 22 kg. Rogovje svetle barve je bilo brez jagodic in bilo visoko 22 cm. Izredna je razkrečenost, celih 18 cm. 5. avgusta sem bil zopet v bližini Livolda na lovu; tudi topot sem videl, ko je gonil srnjak srno, pa nisem mogel streljati.

Klicati sem pričel 30. julija zjutraj. Na 1., 2. in 4. mestu, kjer sem klical v družbi zakupnika lovišča, mi je prišla na »pia«-klic po ena srna. Vse srne so nato pričele lajati. Oglašale so se jim nato še druge. Tako, da je bil res diven koncert. 2. avgusta popoldne, po kratkem poletnem dežju, sta mi prišli na navadno fipanje, in sicer prav mirno dve srni. Tri dni za tem, in sicer šele okoli 7 zvečer, je hodil okoli mene špičak, ki si pa ni upal prav blizu. Prihodnja dva dneva sem priklical zopet vsak dan po enega špičaka. Eden je bil prav lepo razvit in bo postal v doglednem času močan srnjak. Le-ta se dolgo ni mogel odločiti. Čakal sem ga cele pol ure. 12. avgusta, kmalu po petih zjutraj, me je posetila zopet ena srna. Dva dni za tem pa sem zaman klical po lovišču Livold, kjer je mnogo srn. V tem revirju sem videl 6. avgusta, pri večernem zalazu, kar 9 srn.

Neki gospod, ki je tudi lovil med prskom v Kočevju, je ustrelil v lovišču Koprivnik dne 5. in 6. avgusta na klic prav kapitalnega srnjaka. 6. in 7. avgusta je prišlo dvornemu svetniku dr. M. v omenjenem lovišču pet srnjakov na klic. Ustrelil je le enega, in sicer dobrega šesteraka. Omenjenemu gospodu sta prišla v Mozlju 10. avgusta dva,

12. avgusta pa en srnjak, ki ga je izgrešil gospod dvorni svetnik. Dne 7. avgusta je videl na zalazu v Livoldu gospod dr. G., in sicer zjutraj in dopoldne 11 komadov srnjadi, med njimi močnega šesteraka. Temu je rešil življenje slab naboj, ki se ni vžgal. Dne 15. avgusta sem ustrelil na večernem zalazu močnega, starega šesteraka.

Da so bili letošnji lovski uspehi pri klicanju srnjakov tako nepovoljni, je bržčas vzrok izredna, skoraj tropska vročina, ki je dosegla višek 11. in 12. avgusta. Deloma pa so bile krive neuspehov jasne noči, ko so se srnjaki rajši ženili v hladu, pri lepi mesečini, kakor pa pri hudi dnevni vročini.

Z lovskim pozdravom!

Edgard Poglayen.

Lovska predavanja podružnice SLD Ljubljana: Četrto predavanje »Lovska zoologija« zaradi nastalih ovir ne bo na prvi decembrski ponedeljek, ampak v četrtek, dne 7. decembra, in sicer v restavraciji na glavnem kolodvoru. Peto predavanje »Visoki lov« bo po programu v ponedeljek, dne 18. decembra v gostilni »Sokol« (Matična soba) pred Škofijo in šesto »Nizki lov« v ponedeljek, dne 8. januarja v gostilni g. Poldeta Zupančiča na Martinovi cesti. K obilni udeležbi vabi lovce in prijatelje lova odbor.

Priroda.

Med časopise, ki posebno zanimajo lovce in prijatelje prirode, gotovo spada glasilo zagrebških prirodoslovcev »Priroda«. V tem časopisu, ki je sicer pisan zelo poljudno, tako da ga lahko vsakdo razume, sodelujejo skoraj vsi znanstveniki, ki se bavijo s prirodoznanstvom v naši državi. Kaj ta mesečnik obravnava, razvidimo posebno iz vsebine njegove sedme številke: Otrovne zmije u našim krajevima i dobivanje seruma proti njihova ujeda. — Noviji pokusi o utjecaju visokih slojeva atmosfere na valove radia. — Pasji kupus. — Svraka sa prostrijeljenim srcem. — Spolne žlijezde i njihovi hormoni. — Navika na otrove. — Tisuću otoka na dalekom istoku. — Jod kao antiseptično sredstvo. — Let preko Mount Everesta. — Biljke naznačuju rude u zemlji. — Kako se sporazumijevaju mravi. — Zašto se neke gusjenice udružuju. — Metal tantal. — Krvna spremišta u čovječjem tijelu. — Najhladnije mjesto u Evropi. — Bijela kornjača. — Marokanski skakavac. — Razgovori, objava knjiga itd.

22. januarja 1934

se bo vršila

17. dražba kož divjadi v prostorih Ljubljanskega velesejma.

Pridobivanje kož divjadi je važna panoga našega narodnega gospodarstva. Žal je še vedno premalo upoštevana. Naši lovci so bili često prisiljeni prodajati svoj plen mnogo pod ceno raznim prekupcem, ponajveč tujcem po njihovih zaupnikih. Utrpeli so pri tem ogromno izgubo in z njimi vse naše narodno gospodarstvo. Manjkalo je spretne prodajne organizacije, ki na eni strani zbere ves naš lovski plen, na drugi strani pa privabi kupce ter potom javnih dražb doseže najugodnejše vnovčenje. Tako organizacijo sedaj imamo in njeno uspešno delovanje je v jasni luči pokazalo, kako je bila potrebna. Tudi v bodoče bo »Divja koža« najbolje varovala koristi naših lovcev, dolžnost lovcev pa je, da se je še bolj oklenejo in vnovčujejo svoj plen samo preko nje. Le ob skupnem nastopu lovcev je moč in zagotovilo čim boljšega uspeha naše prodajne organizacije.

Vsi se ravnajte po geslu: »Samo potom »Divje kože« vnovčujmo svoj plen!«

»Divja koža«

Ljubljana, velesejem.

Domače mačke love ribe.

Že večkrat smo brali, kakšno škodo dela domača mačka na polju in v gozdu. Znano je, da mački, ki prične zanemarjati dom in se klatiti po gozdu in po poljih, več ne teknejo miši, mar-

več si rajši privošči jerebico ali celo zajca. Samci pridejo navadno prej na drug okus kakor samice, toda tudi samic le malo ostane skozi vse življenje pri mišji hrani. Kaj rade se domače mačke čez poletje potepajo, ko pa zapade sneg, pa pridejo k hišam.

Da so pa domače mačke tudi izvrstni ribiči, tega ne vedo vsi in mnogi ljubitelji mačk tega niti verjeti nočejo.

Letos mi je pripovedovala o mački, ki je lovila ribe, neka letoviščarka, ki v mestu ni imela prilike videti takih ribičev. Čudila se je, kaj mačka tako nepremično čepi za skalo ob potoku. Ni ji bilo treba dolgo čakati, že je videla, kako je šapnila mačka v vodo in dvignila iz potoka kakih 20 cm dolgo postrv. Takoj nato je vrgla mačka ribo na prod in jo pričela obdelovati z zobmi. Ko je opazovalka zavpila, je mačka ribo pobrala in zbežala v kraj, kjer je nemoteno užila okusno južino.

Ko sem le-to pravil lovskemu drugu, mi je on povedal še več takih dogodbic o mačkah neke stare ženske, ki redi kar 15 do 20 mačk. Rekel je, da sede sleherni dan pod njegovo hišo, da je videl, ko je mačka ujela ribo s šapo, večkrat pa tudi kar planila v vodo, če je bila riba v plitvini. Največ postrvi da polove takrat, ko se drste. Postrvi pridejo v peščene plitvine, kjer pokladajo ikre. Mačke kmalu opazijo to in si kaj dobro zapomnijo taka mesta. Dogodi se, da uničijo vse postrvi iz enega drstišča. Znanec je trdil, da je bilo pred leti, ko se stara babura še ni bavila s tem sportom, da bi gojila toliko mačk, v bližini njegovega doma, v potoku vse polno postrvi. Odkar ima pa njegova soseda tako mačjo zalego, so pa postrvi od tam docela izginile.

Pa ne samo postrvi, tudi zajci so postali redki v gozdu nad hišo in to kljub temu, da je bilo ustreljenih le malo.

Dobro bi bilo, da bi tudi vse domače mačke obdavčili, kakor naše lovske pse.

Članarina za leto 1934 ostane kakor v preteklem letu.

Kako obvarujemo mlade smrekove nasade pred jeleni in srnjadjo.

Vprav to, da jelenjad in tupatam tudi srnjad uničuje nasade, tako zelo otežkoča gojenje visokega lova. Jelenjad bolj, redkeje srnjad, pogrize mladim smrekam vršičke. Težko je izločiti včasih take kulture iz ostalega gozda, nadalje pa žičnata ali celo lesena ograja mnogo stane. Pa tudi če so kulture ograjene, včasih kaj podere sneg, ali se že kak nepoklicanec prikrade v ograjo in povzroči navadno občutno škodo.

Proti temu je najboljše sredstvo karbolinej, ki ga že precej dolgo in uspešno uporabljajo Nemci in Čehi. V večji posodi zmešajo redko ilovnato testo, ki mu pridenejo nekoliko karbolineja. S to zmesjo obrizgajo mlado drevje. — Smrad karbolineja odvrača divjad, da se niti ne približa namazanemu drevju. Ne zadostuje pa, če se namaže samo nekaj dreves, kakor tudi ni zadostno, če se v take kulture obesijo v karbolinej pomočene cunje. V bližini rastočih drevesc sicer ne obgrizejo, pač pa se lotijo bolj oddaljenih.

Ilovnato testo, ko se posuši, dolgo ostane na drevju.

Lovišče krajevne občine Moste se bo oddalo v zakup na javni dražbi pri podpisanem sreskem načelstvu v ponedeljek 11. decembra 1933 ob 9. uri za dobo od 15. januarja 1934 do 31. marca 1939. Zakupni in dražbeni pogoji se morejo vpogledati pri tukajšnjem načelstvu med uradnimi urami. — Sresko načelstvo v Ljubljani.

Septembrska povodenj

je prizadejala tudi loviščem na Ptujskem polju precej občutno škodo. Zlasti so zelo trpela lovišča, ki so zasedena po fazanih. Na Ptujskem polju tvori Drava precej otokov, ki so porastli in nudijo fazanom varna zavetišča. Ti otoki so nekake naravne remize in so prava zibel naših fazanov.

Zaradi velike povodnji pa je Drava tako narastla, da je poplavila vse otoke. Skoraj vse fazane, ki jih je za-

jela voda na tleh, pa je odnesla. Ker se podnevi fazan zelo nerad dvigne s tal, vztraja tudi pred vodo tako dolgo, dokler ga ta ne začne spodnašati. Ko zasluti nevarnost in se hoče dvigniti, pa je že ves moker in tudi odskoka, ki ga vselej napravi, če se dvigne, ne more napraviti, ker nima več trdnih tal, in po njem je.

Tudi oni fazani, ki niso bili ob povodnji na otokih, a jih je tam v bližini kdo preplašil, so se dvignili, leteli na otok in sedli v vodo, ki jih je odnesla.

Še bolj žalosten prizor pa se je nudil opazovalcem na ptujskem mostu. V umazanih valovih silno narastle Drave, so med drevjem in hlodi, ki jih je Drava valila po svoji strugi, plavale štiri mrtve srne. Koliko pa jih je poginilo, katerih nihče ni videl.

A. M.

Reklama?

Pred kratkim sem kupil v neki tukajšnji trgovini klobučevinaste čepe domačega izdelka, zelo dobre kvalitete in kar je glavno, precej dobro izdelane in enake višine. Edino katranasti pokrovček bi moral biti bolje prilepljen, pa bi bili čepi enakovredni inozemski kvaliteti.

Doma sem omot raztrgal, in glej spaka, kakor nalašč ima škatla nalepljeno sliko, ki predstavlja srnjaka in srno, ki se paseta. Slika zavaja mlado generacijo, da se srnjad strelja z zrnjem. Mislim, da bi bilo bolje, če bi firma naslikala kamelo, ki pri nas ne živi.

Ako pogledamo tuje izdelke prvovrstnih tvornic, vidimo, da firme vzbujajo pažnjo s predmetom, ki zanima lovca. Na pr. češkoslovaški brezdimni smodnik ima sliko, ki predstavlja v zimskem času divje race, kako ustreljene padajo k lovcu. Tvornica Hirtenberg ima sloko; edino na nekaterih italijanskih stročnicah sem videl glavo psa, torej pozor, da ne ustreliš psa namesto divjadi! Nekatere firme imajo na stročnicah le svoje ime ali ime prodajalca.

Tudi priporočam, da dobi jelen na stročnicah »Jelen« še križec med rogovje, znak našega patrona, ker dvomim, da bi kdo streljal jelena z zrnjem, čeprav se je v lanskem letu pokalo z zrnjem tudi po tej plemeniti divjadi.

B. N.

Ali oplodi fazan domačo kokoš?

K članku, ki je izšel izpod peresa g. A. Mazluja, je pripomniti, da se to večkrat zgodi, toda potomci iz take oploditve niso nikdar ne čisti fazani in tudi ne čiste kokoši. So spački med kokošjo in fazanom in imajo nekaj po očetu, drugo pa po materi. V omenjenem primeru, ki je opisan pod gornjim naslovom v 10. štev. »Lovca«, pa je bilo bržčas takole: Poleg fazana je oplodil domačo kokoš tudi domač petelin. Iz jajec, oplojenih po fazanu, so se bili izlegli spački, ki so bili v zgodnji mladosti podobni fazanom, iz jajec oplojenih od petelina, so se izlegla prava piščeta. Spački, podobni fazanom, v katerih je bilo mnogo fazanje krvi, niso prenesli tiste krme kakor domača piščeta in so zato poginili, dočim so piščeta uspevala in dorastla.

Kokoši, izrastle iz omenjenih piščet, so gotovo čiste, brez vsake druge primesi. Žal, da niso dorastli tudi spački. Če bi bili dobili perje, bi bilo vprašanje lahko rešiti.

—s.

Finančni odsek SLD

stoji na stališču, naj ostane članarina za leto 1934 ista, kot je bila v letu 1933 ter namerava ta svoj predlog predložiti glavni skupščini v odobritev.

Lovski kotiček

Neprevidno streljanje.

Ni se še polegla žalostna vest, ko je bil po neprevidnosti na lovu na ruševce ustreljen lovec od svojega druga, na Križki gori pri Tržiču, že so prinesli dnevniki podobno vest iz Kokrške doline, ki ni posebno oddaljena od

kraja, kjer se je zgodila prva nesreča. Tudi v tem primeru je upalil lovec na lovca. Pripovedujejo, da sta šla skupaj na lov. Prvi da je streljal na srnjaka in nato klical spremljevalca. Ko je spremljevalec slišal strel in še klicanje, se je bližal strelcu. Kar pa je opazil, kako se je med smrečjem in bukovjem nekaj zmajalo. Nič ni pogledal in seveda tudi nič pomislil, kar ustrelil je tjavendan. Šele po strelu, ko je slišal obupen krik, je videl, kaj je naredil. Streljal je na prijatelja, ki je pobiral ustreljenega srnjaka. — Težko ranjenega lovca so prenesli v dolino in odtod odpeljali v bolnišnico v Ljubljano. Poškodbe so prav hude. Obstreljen je s kakor grah debelim zrnjem. Eno zrno ga je zadelo blizu ust, drugo, kjer je najbolj nevarna rana, v trebuh, tretje pa v nogo. Obstreljenec, če bo tudi začasno okreval, bo gotovo vedno trpel na posledicah, nastalih po neprevidnosti lovskega druga.

Taki primeri gotovo ne bodo rodili dobre sodbe o lovstvu in lovcih in bodo naš stan pri drugih ljudeh osovražili. Če pa »Lovec« kaj takega poroča, so krivci še celo užaljeni.

Pa tudi za lovsko družbo so taki nepreviđneži zelo nevarni. Pri podelitvi orožnih listov bi bilo tudi treba gledati, komu se zaupa orožje; lovci bi pa morali izbirati, koga povabijo na lov. — Vsa opozarjanja v našem glasilu, da se ne sme streljati, preden se točno ne vidi divjad, so zaman. Posebno pri srnjadi mora strelec vedeti, kaj strelja. Kako težko se loči mlada srna od stare. Pri nas mnogi sploh na to ne gledajo, marveč streljajo tjavendan. Vprav zaradi takega nepremišljenega streljanja je pa tudi toliko obstreljenih srn.

Lještarka gluha.

Ko sem čital gornji naslov na str. 85 Lovačkoga glasnika, ki izhaja v Novem Sadu, me je seveda zanimalo, kaj pišejo naši južnejši lovski drugovi o lepi ptici. Reči moram, da sem bil iznenaden nad popisom, ki ga je prinesel o jerebu lovski časopis, ki ima drugače po večini prav dobre članke.

Že uvod ni posebno vabljiv. Pisec, ki je podpisan s črkama R. K., pričenja članek z »okusnim mesom«. Torej, ljubi moj jereb, ti si na glasu samo »zbog svoga slatkoga mesa!«. Stavek, kjer pisec piše o domovini jerebovi, je še precej pravilen, toda ne popolnoma. Vse drugo razen glasu, ki ga eni slišijo tako, drugi drugače, pa je vse tako pisano, da bi ga kmalu celo tisti, ki ga dobro pozna, zamenjal za kaj drugega. Na primer: »Rado živi u zadrugama, a i mužjaci se isto tako skupljaju u jata. Mužjak ima na glavi produljeno perje, a isto tako i na grlu i guši. To perje može podići po volji, kao ćubu.« Kakor da bi samica nikoli ne dvignila čopke! »Na grlu i podbradku ima crno perje, koje je omedjeno bijelom prugom, koja ide od kraja kljuna do ispod krila.« — Čudna ptica! Za samico pravi, da je manjša. V kolikor je meni znano, ki sem tehtal po nesreči ustreljeno samico, je le-ta tehtala 46 dkg, česar ne doseže vsak samec. »Kada dodje vrijeme parenja čuje se od mužjaka jasno zviždanje i glas kojim vabi ženku...« Torej poje po mnenju pisca le samec, in sicer le za časa parjenja, ko vabi ženko. »Pri zviždanju podigne ćubu i prima čudne oblike. (Slično kao kod tetreba.)« Ta pa gotovo še ni videl, kako se drži jereb, kako stisne vrat, kadar poje. Poje, po mnenju pisca le »u blizini ženke«. Prav potreben je bil pa ta-le odstavek: »Dogodi se, medjutim i to, da se ženka pari i sa tetrebom ružavcem. (Tetrao tetrix).« Taka križanja so silno redka in bi bilo bolj potrebno o jerebu omeniti kaj drugega, kakor pa to! Najbolj imenitno pa piše R. K. o lovu na gozdnega jereba. Čujte in strmite; že zopet: »Lovi se radi vrlo okusnog mesa. Gurmani drže meso od lještarke najukusnijim od svih kokošaka. Lov na lještarku je različan. Većinom se lovi u proleće, za vreme parenja spomoću vabilice koja sponaša

glas mužjaka kad zove ženku. Inače se lovi sa psom koji mora biti vrlo dobro izvježban. Bez psa je lov na lještarku vrlo težak, jer je vrlo plašljiva te se sakrije prije no što je lovac i spazi. Zna se dogoditi da koja dopane i bez psa, ali to je vrlo rijetko.«

Torej tako se love jerebi! Ni čuda potem, če zaključi pisec članek s tem-le stavkom: »U zadnje vrijeme se opaža čak i naglo opadanje te lijepe šumske ptice naših slavonskih i bosanskih šuma, te bi bilo savetno, da se lov na nju u proleće zabrani, i to na više godina.«

K tem izvajanjem, ki se niti malo ne skladajo, bodisi s prirodoznanstvenega, še manj pa z lovskega stališča, bi pripomnili, da bi bilo v marsičem dobro, če hočemo dvigniti lovstvo v naši državi, da bi naši južni bratje pregledali naš lovski zakon in pričeli loviti, kakor lovimo pri nas. Pisec članka gospod R. K. pa naj pride kdaj k nam na jerebe. Bržčas potem ne bo več pisal, da lovimo jerebe zgolj zaradi okusnega mesa. —r.

Kinološke vesti

Društvo ljubitelja pasa (Kinološko društvo) v Zagrebu priredi dne 3. decembra 1933 drugo svojo mednarodno razstavo psov, na kateri bodo razstavljeni in ocenjevani psi vseh vrst. Podeljevala se bodo poleg drugih tudi priznanja za mednarodno prvenstvo, prvaštvo Jugoslavije Zagreb 1933.

Ocenjevali bodo priznani tukajšnji in inozemski mednarodni sodniki. — JKS tajništvo.

Mali oglasi

Lovišče, preko 3000 ha, lahko dosegljivo, s srnjadjo, divjimi petelini, zajci, lisicami, jerebi, oddam v podzakup. — Ponudbe na tajništvo SLD, Ljubljana, Komenskega ul. 19.

Pri Podružnici Jugoslov. šum. udruženja, Ljubljana, Gosposka ulica 15/II, Gozd. odsek, se dobi knjiga: Ing. Miklavžič »**Kmetsko gozdarstvo**«. Cena 8 Din.

SLD podružnica Maribor, kupi: Letnik »Lovca« 1910; 3. številko »Lovca« letnik 1911; dva letnika »Lovca« 1919; letnik »Lovca« 1920. Ponudbe z navedbo cene naj se pošljejo podružnici SLD Maribor.

Nagačevalec. V prejšnjem lokalu znanega gatilca g. Ferd. Schulza v Ljubljani, VII. (Šiška), Medvedova cesta 21, je otvoril Jože Škrajnar kot njegov naslednik ateljé za nagačenje in prepariranje vseh vrst živali po sistemu in načelih njegovega prednika in učitelja.

Vsa oblačila za lovce in sportnike dobite v najboljši kvaliteti in po jako zmernih cenah v specialni trgovini za moška oblačila I. Maček, Ljubljana, Aleksandrova cesta 12.

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani lovski kroj priporoča tvrdka Anton Schuster v Ljubljani, Mestni trg štev. 25. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno za sportne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdan denar naj Vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi Vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškarju Albinu Šifrerju v Ljubljani na Gosposvetski cesti 12, telefon štev. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovaren Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva ter ribiških potrebščin v največji izberi po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, montiranje daljnogledov na puške, najvestnejše in točno pristreljanje pušk.

Za Božič in Novo leto Vam nudi najlepša in zelo primerna darila za ljubitelje lovskega in ribarskega sporta pu-

škar Albin Šifrer, Ljubljana, Gosposvetska cesta 12.

Olje za konserviranje orožja in čevljev. Za pričetek sezone Vam priporočam, da si nabavite specialno olje za orožje znamke »Hubertus«, katerega kvaliteta je enakovredna raznim dragim inozemskim oljem. Strokovnjaška priznanja! — Za čevlje pa vzemite najboljše »Hubertus gumitran-olje«, ki Vam bo napravilo Vaše čevlje voljne in nepremočljive. — Za-

htevajte povsod le prave domače proizvode! »Jadran«, kem. izdelovalnica, Ivan Lapajne, Ljubljana, Moste.

»NC« **olje in mast** za lovske in turistovske čevlje sta brez škodljivih primesi in polnilnih sredstev. Mazanje z »NC« oljem in mastjo garantira za higijensko obutev, ker napravi usnje mehko in nepremočljivo, vendar noga v takem čevlju lahko diha. Usnje obdrži prvotno barvo.

Od blata očiščene še mokre čevlje, jermenje itd. je zadostno namazati z »NC« oljem in mastjo in postaviti za več ur, najbolje čez noč v bližino zmerno kurjene peči, da vlakna usnja maščobo lažje absorbirajo in bolje vežejo.

Ne po ceni, temveč po kvaliteti si mora vsakdo izbrati puško. Prave sulske: Sauer & sin, originalne belgijske F. N. in Bayard-puške, dvocevke, risanice, Bock in trocevke, s petelini in brez njih, vedno v zalogi pri F. K. Kaiserju, puškarju v Ljubljani. Vsaka puška je preizkušena in natančno pristreljena. Na puške za kroglo montiramo daljnoglede vseh sistemov in povečav strokovnjaško in poceni. Zaloga vseh lovskih potrebščin in municije, »U« patron »Obiličevac«, pasjih ovratnikov, vrvic, nagobčnikov in klicev za divjad, »Thermos« steklenic, oprtnikov ter čistilnega orodja in mazila.

V komisijski prodaji imam te-le puške:

Bock petelinko kal. 16/8 mm	Din	2.400
Trocevko Hammerles kal. 16/8	»	3.600
Mauser puško kal. 8 mm	»	1.200
Repetirko kal. 6.5 mm	»	800
Mauser puško kal. 7 mm	»	1.600

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribjo lov ima v najboljši kvaliteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9, ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skobce vseh vrst ter škatle vseh velikosti priporoča I. štajerska tvornica za pasti Matthias Brandl, Puntigam b. Graz (Austria). Izdelki in

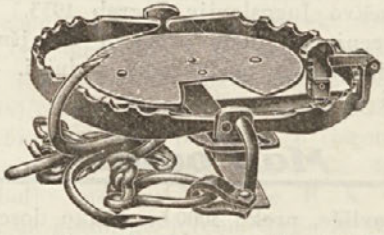

cene so brez konkurence. Za strokovno izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. — Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta tvrdka pasti iz drugih tovaren.